

૨૦

મી સદીની

વિરલ વિભૂતિ

ભાગ - ૨

આયરિય નમુઘ્કારો, જીવં મોઁડ્ ભવસહરસાઓ;
ભાવેણ કીરમાણો, હોડ્ પુણો બોહિલાભાઁ.

આચાર્ય ભગવંતને દ્રવ્યથી પણ કરેલો નમસ્કાર
જીવને લાખો ભવોથી છોડાવવા માટે સમર્થ છે
અને ભાવપૂર્વક કરેલો નમસ્કાર
બોધિલાભ (સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ) માટે થાય છે.

મળવયકાઁહિં મઁ, જં પાવં અઙ્ગિઅં સયા;
તં સવ્વં અઙ્ગ ગયં, દિઢ્ઢે તુહ સુગુરુ ! મુહકમલે.

હે ગુરુવર ! આજ સુધી મારા વડે સદા મન-વચન-કાયા વડે
જે કોઈ પાપ ઉપાર્જન કરેલ છે તે સર્વ આજે આપના
મુખકમલના દર્શન થવા માત્રથી નાશ પામ્યા છે.

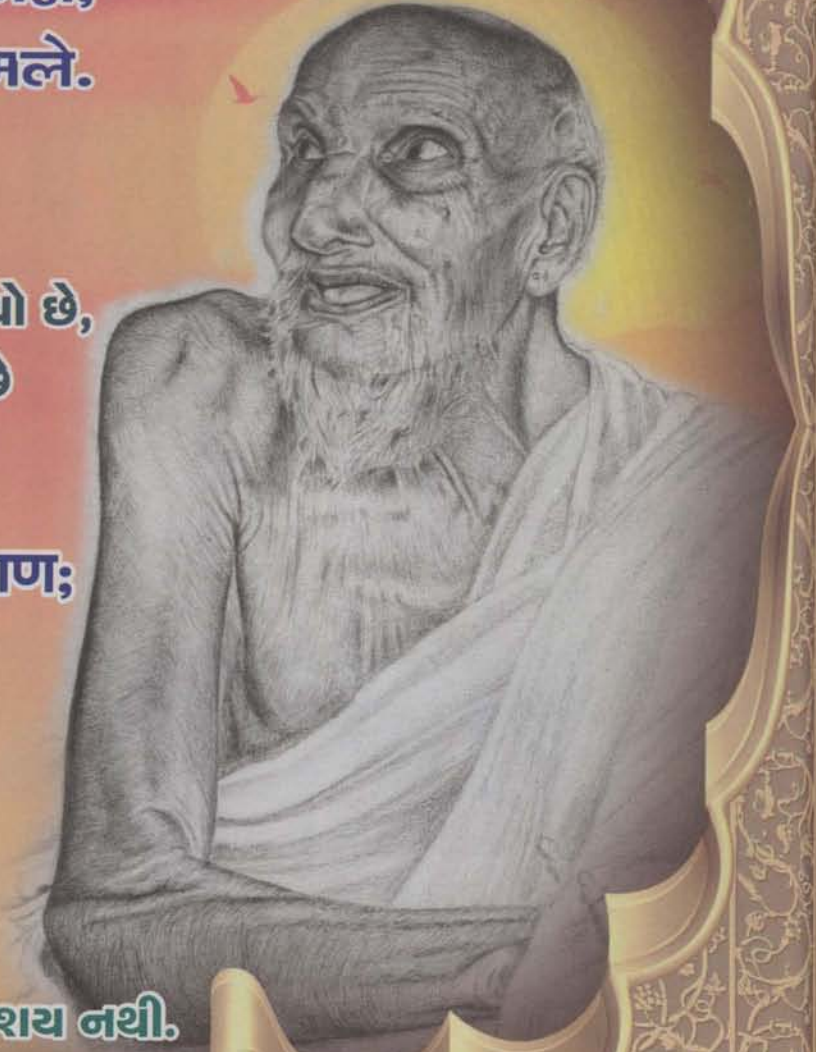
ચિંતામણિ સારિચ્છં, સમ્મત્તં પાવિયં મયે અન્નઃ;
સંસારો દૂરિ કઓ, દિટ્ઠે તુહ સુગુરુ ! મુહકમલે.

હે ગુરુવર !

આપના મુખકમલના દર્શનમાત્રથી મારો ભવસંસાર દૂર થયો છે,
આજે મને ચિંતામણિ રત્ન સમાન સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ થઈ છે

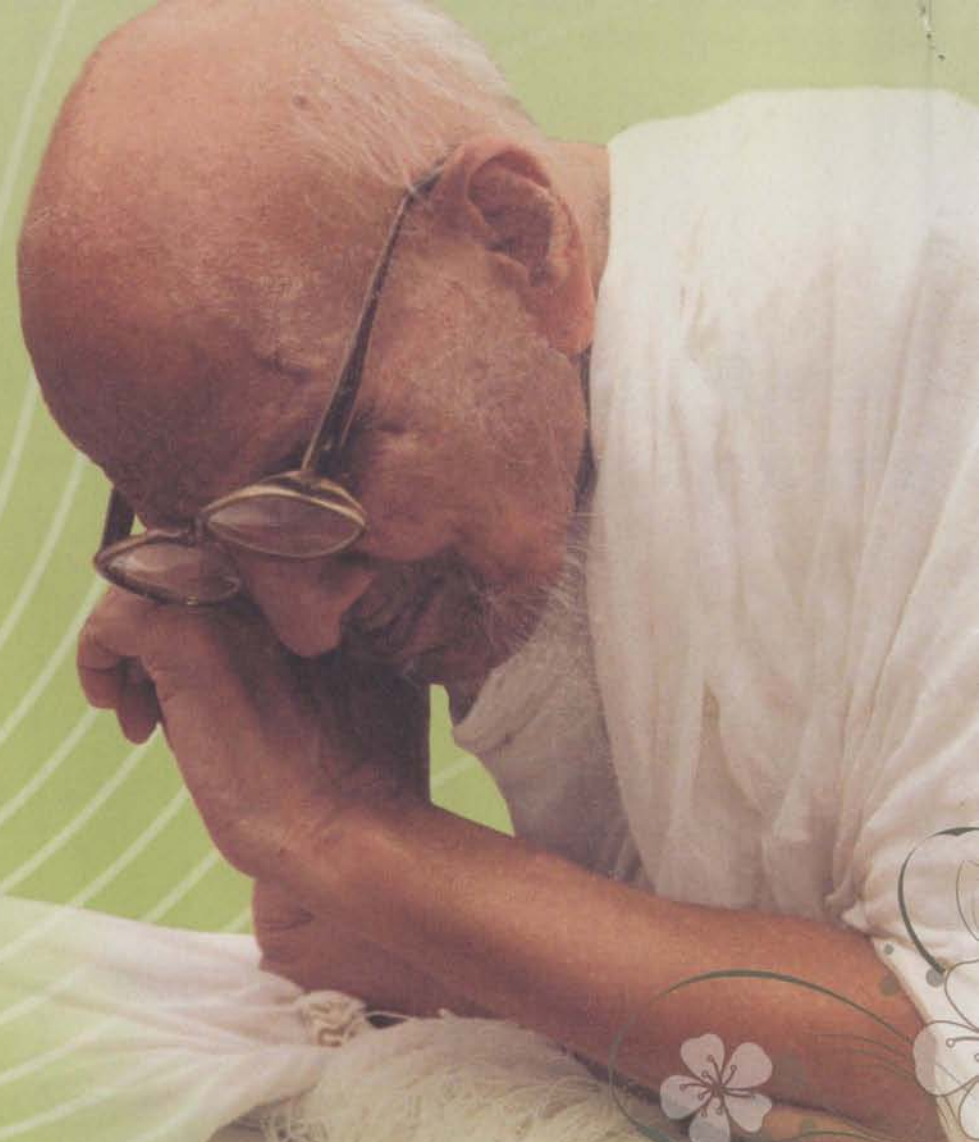
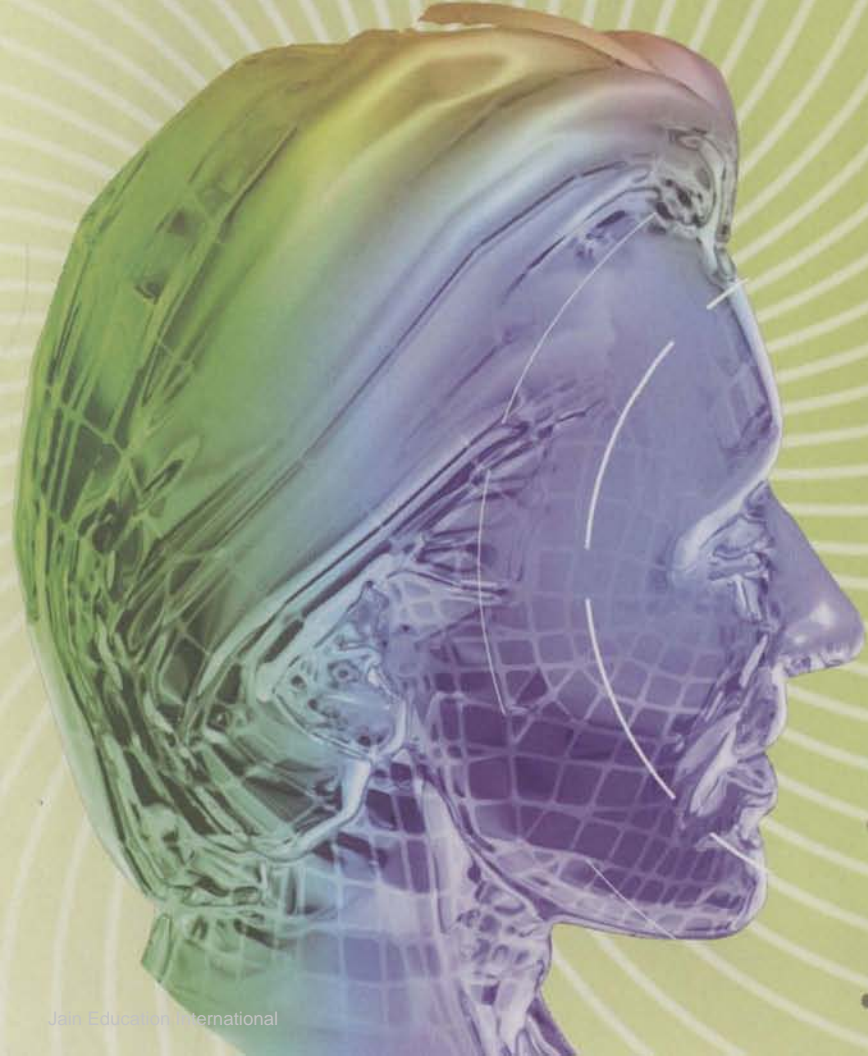
એએસિં પુરિસાણં, જડ્ઝ ગુણગ્રહણં કરેસિં બહુમાણ;
તો આસન્ન સિવસુહો, હોસિં તુમં નથિ સંદેહો.

આવા મહાપુરુષોના જો બહુમાનપૂર્વક ગુણગ્રહણ કરીશ
તો તને અલ્પકાળમાં શિવસુખની પ્રાપ્તિ થશે તેમાં કોઈ સંશય નથી.

‘મન’ કેવું વિચિત્ર છે !-
‘જેનો અભાવ થાય
તેની અભિલાષા થાય’....

ૐ ક્ષીં ૬૩ નમઃ

ભામો તિલ્લરસ

ભામોત્થુ ઇં સમભરસ ભગવઓ મહાવીરસ
શ્રી વર્ધમાન ગૌતમસુધર્માદિ ગણધર સિદ્ધચંબિકાસિદ્ધાચિકાદિ પ્રભાવાત્
જૈનશાસન જયવંતુ વર્તો

સહસાવન તીર્થોદ્ધારક શ્રીસંઘહિતાર્થ ભીષ્મ અભિગ્રહધારી
સાધિક ૩૦૦૦ ઉપવાસ તથા ૧૧૫૦૦ આયંબિજના ઘોર તપસ્વી

૨૦મી સદીની વિરલ વિભૂતિ

પૂ. આ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજાનું જીવન-કવન

વિભાગ - ૨

: સંપાદક :

પ. પૂ. આ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સા.ના ઉત્તરાધિકારી
તથા

પ.પૂ.પં.શ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી મહારાજ સાહેબના તપસ્વી શિષ્યરત્ન
પૂ. મુનિરાજશ્રી ધર્મરક્ષિતવિજયજી મ.સા.ના શિષ્ય
મુનિ હેમવલ્લભ વિજયજી

: પ્રકાશક :

સહસાવન કલ્યાણકભૂમિ તીર્થોદ્ધાર સમિતિ
હેમાભાઈનો વંડો, જગમાલચોક, જુનાગઢ - ૩૬૨૦૦૧.
ફોન : (૦૨૮૫) ૨૬૨૨૯૨૪

પ્રથમ સંસ્કરણ :

પ.પૂ.આ.શ્રી હિમાંશુસૂરિ જન્મશતાબ્દી વર્ષ -
ચૈત્ર સુદ-૬, ૨૦૬૨ થી ચૈત્ર સુદ-૬ ૨૦૬૩
વિ.સં. ૨૦૬૩, ચૈત્ર સુદ-૬,
શનિવાર તા. ૨૪-૩-૨૦૦૭.

દ્વિતીય સંસ્કરણ :

વિ.સં. ૨૦૬૫,
શ્રાવણ સુદ-૫,
શ્રીનેમિનાથ જન્મકલ્યાણક દિન,
ગિરનાર તળેટી, જૂનાગઢ. - તા. ૨૬-૭-૦૮

મૂલ્ય : રૂા- ૨૦૦-૦૦

પ્રાપ્તિ સ્થાન :

સહસ્રાવન કલ્યાણકભૂમિ તીર્થોદ્ધાર સમિતિ.
હેમાભાઈનો વંડો,
જગમલ ચોક,
જુનાગઢ - ૩૬૨૦૦૧.
ફોન : (૦૨૮૫) ૨૬૨૨૯૨૪

ધર્મરસિક તીર્થવાટિકા

આ. નરરત્ન સૂ. માર્ગ,
એકતા ટાવર પાસે, વાસણા બેરેજ રોડ,
વાસણા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૭.
ફોન : ૦૭૯-૨૬૬૦૮૮૩૭

વર્ધમાન સંસ્કાર ધામ

ભવાની કૃપા બિલ્ડીંગ, ૧લે માળે, જગન્નાથ શંકરશેઠ રોડ
ગીરગામ ચર્ય સામે, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૪.
તથા વર્ધમાન સંસ્કાર ધામના દરેક કેન્દ્રો.
મો. ૯૩૨૨૨૬૪૩૮૮, ફોન : ૨૩૬૭૦૯૭૪

સિદ્ધાચલ તીર્થ ધામ

મુ. માણેકપુર, તા. માણસા, જિ. ગાંધીનગર, ગુજરાત.

ટાઇપ સેટીંગ :

દેશી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ-જુનાગઢ
ગિરીશ પ્રોસેસ સ્ટુડીયો - અમદાવાદ.

મુદ્રક :

કિરીટ ગ્રાફિક્સ, અમદાવાદ.

॥ વિષયાનુક્રમ ॥

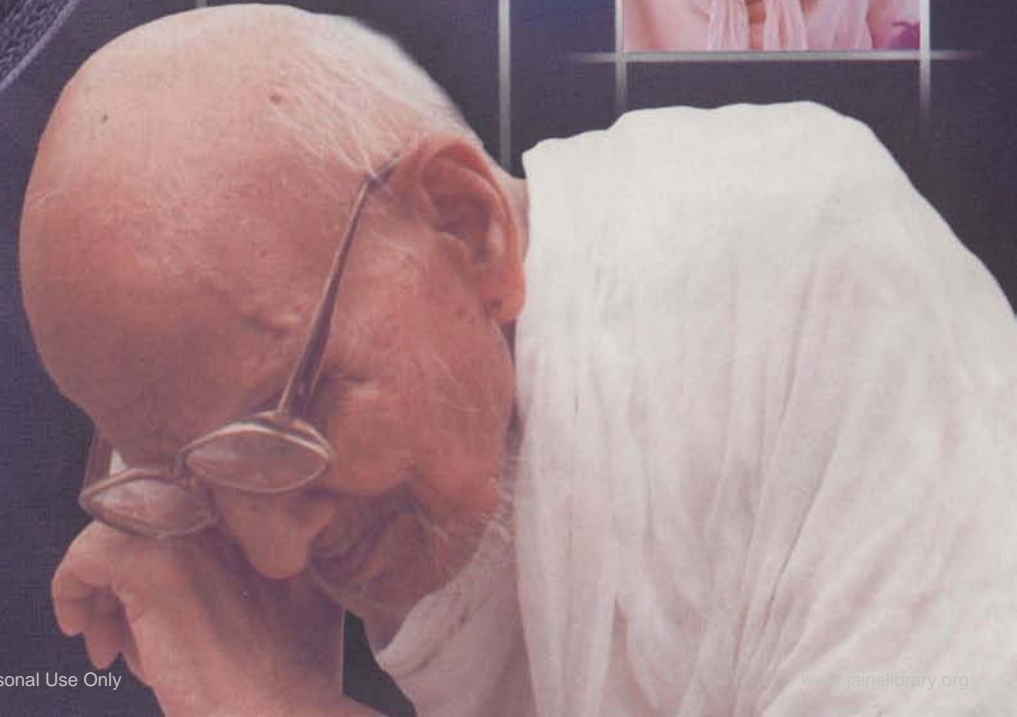
ભાગ - ૨

- જિનશાસનનું ઝળહળતું ઝવેરાત ૧-૧૩૦
- અમારે પણ કંઈક કહેવું છે ૧૩૧-૨૦૫
- વચનામૃત ૨૦૬-૨૧૧
- શબ્દોની સરિતા ૨૧૨-૨૩૬

જિનશાસનનું અભાનતાનું અવેશન...

વિરલ ગુરુબાંધવબેલડી

- પર્થવિસ્થવિર પ. પૂ. દુરંધરવિજયજી મ. સ

આંખ મીંચું છું ને પાંપણના પડદા ઉપર છે
અનન્ય અવિસ્મરણીય દ્રશ્યની ઝલક પ્રગટ થાય છે

અનંત ક્ષિતિજના પટ પર... દશે દિશાઓને પ્રખર કિરણોથી અજવાળતા સૂરજની સાથે એક એકાકી તેજસ્વી પુરુષ ધીમ
પાણ મક્કમ ચાલે એક પછી એક કદમ ઉઠાવી રહ્યો છે. ન સંતાપ, ન ગ્લાનિ, ન વિરામ, ન વિશ્રામ..... માત્ર પોતાના ધ્યેય તર
એકધારી ગતિ...! કોઈ ન આવે તોયે એકલો જાને રે...' કવિ રવીન્દ્રનાથનું આ ગીત એક પદ ધ્વનિમાંથી નિરંતર પ્રગટી રહ્યું છે..

આ એકાકી પ્રવાસી એટલે આચાર્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. ! સંઘના સંપ કાળે આજીવન આયંબિલના ઘોર તપસ્વી, અડ
સંકલ્પના સ્વામી, સિંહપુરુષ, સૂરજની સામે ચાલનારો અટંકી વિરલો..... !

લાલાશ પડતો ગૌરવાર્ણ.... કદાવર કાયા.... પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ .... પહેલી નજરે સામાને ડર લાગે એવો કરડાકીભય
ચહેરો... વેધક નજર.... ઓછાબોલી પ્રકૃતિ...! આ એમની ઓળખ.!

તટસ્થવિચારધારા... ઉંડું ચિંતન... સ્થિર નિર્ણય... નિર્ભય અભિવ્યક્તિ... અપ્રમત્ત આરાધના..... કઠોર તપોમ
જીવન....! આ એમની વિશેષતા !

વિ.સં. ૨૦૧૬માં એમનો પ્રથમ પરિચય થયો, જે આગળ જતા જીવનના અંત સુધી સચવાય તેવા ગાઢ આત્મીય સંબંધમ
પરિણમ્યો.

સં. ૨૦૧૬ના વૈશાખ મહિને રાજસ્થાન પિંડવાડામાં પરમ ગુરુદેવ ગરુડનાયક આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ વિજયપ્રેમસૂરીશ્વરજી
મ.સા.ની પરમ પાવનીય નિશ્રામાં અતિભવ્ય અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવનો પ્રસંગ હતો. સમુદાયના મોટા ભાગના પદસ્થો
સપરિવાર પિંડવાડા પધારી રહ્યા હતા.

પૂ.તપસ્વી પંન્યાસપ્રવર શ્રીકાંતિવિજયજી મ. તથા મારા દાદા ગુરુદેવ પૂ. પંન્યાસપ્રવર શ્રી ભંદ્રકરવિ મ. આદિ ઘણા બધા
પદસ્થોની નિશ્રામાં શ્રી શંખેશ્વર મહાતીર્થે નવપદજીની ઓળી કરી બધા પૂજ્યો પિંડવાડા તરફ નીકળ્યા, જલ્દી જવા માટે હું પૂ.
પં. કાંતિવિજયજી મ.ની ટુકડીમાં જોડાયો. બધા અલગ અલગ ગામોના રસ્તે ચાલતા આબુરોડમાં ભેગા થઈ ગયા ચૈત્ર વદ ૧૧ના
સાંજે કિવરલી ગામની સ્કૂલમાં મુકામ કર્યો.

સવાર પડી, સૂર્યોદય થયો, પોતપોતાની ઉપધિ બાંધી અમે સહુ વિહાર માટે તૈયાર થયા ત્યારે પૂ. હિમાંશુવિ. મ.
નું ગણવાનું ચાલુ હતું ચૈત્ર-વદની ભયંકર ગરમી, રાજસ્થાનની ઘરતી, ૧૦ માઇલ ચાલીને સ્વરૂપગંજ પહોંચવાનું હતું
છતાં એમને જરા પણ ઉતાવળ નહિ. પૂર્વાભિમુખ બેસી નિરાંતે આરાધના કરે. ઉગતા સૂરજના કિરણોથી ચમકતો
એમનો તપ:પૂર્ણ ગૌર રક્ત ચહેરો ઉજ્જવલ કાંતિમાન કાયા... પહેલીવાર ધારીને જોયા, જે આજે પણ એવા જ સ્મૃતિમાં
સંઘરાયા છે.

આયંબિલની ઓળી વિહારમાં પણ ચાલુ હતી સૂર્યોદય પછી થોડી જ વારમાં ગરમીનો પારો ચઢવા માંડે. ૯ વાગ્યા પછી પગ બળે એવી ઋતુમાં ૧૧-૧૨ વાગે આરામથી સ્વપ્નપગંજ આપ્યા અમે તો સૂર્યોદય થતાં જ નીકળી ગયેલા, પણ ૧૦ વાગે સ્વપ્નપગંજ પહોંચતા ગરમીથી ત્રાહિ મામ્ થઇ ગયેલા, જ્યારે એમને તો આ કાળકાળ ગરમીની કોઇ અસર જ નહિ એમની આવી ધીરતા ને સહિષ્ણુતા જોઇને હું તો ખુબ જ પ્રભાવિત થયો. આ મારું એમની સાથેનું પ્રથમ મિલન... અલપ ઋતુ પરિચય....! પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવમાં તો હું અમારી બાળ સાધુમંડળીમાં ખોવાઈ ગયો. પ્રતિષ્ઠા પૂરી થતાં જ સહુ સહુના ચાતુર્માસિકોત્સવ તરફ વિહરી ગયા.

૨૦૧૮માં પાછા ચૈત્ર માસની આસપાસ પૂજ્યશ્રી સાબરમતીમાં ભેગા થઈ ગયા. ૩-૪- દિવસ સાથે રહ્યા ત્યારે એમની સરળતા, નિખાલસતા, કરડાકીના ચહેરા નીચે ધૂપાયેલી કોમળતા અને તટસ્થઉંડી વિચારશીલતાનો ખાસ્સો પરિચય થયો. ઘણું નવું જાણવા મળ્યું.

૨૦૧૬ ની ચૈત્રી ઓળીથી મારા દાદા ગુરુદેવશ્રીએ વહેતી કરેલી મૈત્ર્યાદિ ભાવોની અનિવાર્યતાની વિચારણાએ પૂ. પ્રેમસૂરિદાદાના સમગ્ર સમુદાયમાં ભારે વૈચારિક સંઘર્ષ પેદા કરેલો. આખો સમુદાય બે છાવાણીમાં વહેંચાઈ ગયેલો. અમુક પદસ્થો પંન્યાસજી મ.ની વિચારધારામાં પૂરા સંમત હતા, કેટલાક પૂજ્યો અસંમત હતા. આ વૈચારિક સંઘર્ષના સમાધાન માટે કલોલ નગરમાં પૂ. પ્રેમસૂરિદાદાના સાન્નિધ્યમાં બધા પદસ્થો ભેગા થયા. ઘણા દિવસો સુધી વિચારમંથન ચાલ્યું આ પ્રસંગે ભલભલા વિદ્વાન મુનિઓ તટસ્થતા જાળવવામાં ગોથું ખાઈ ગયા ત્યારે મારા ગુરુદેવના વિરોધપક્ષે રહેલા પૂજ્યોની સાથે બેસવા છતાં પૂ. હિમાંશુવિ. મ. તટસ્થતા અને મારા ગુરુદેવ પ્રત્યેનો આદર-સદ્ભાવ પૂરેપૂરો જાળવી શક્યા હતા.

આ સંઘર્ષના હવામાનમાં જ સાબરમતી એમની સાથે અમારે રહેવાનું થયું ત્યારે મારા જેવા ઉગતા જુવાન સાધુ સાથે એમાણે અનેક વિવાદાસ્પદ, સાધુસમુદાયે ચગાવેલા પ્રાણપ્રશ્ન જેવા મુદ્દાઓમાં પાણ જે તટસ્થતા, અને ઉંડી સમજ-સૂઝથી વિચારણા કરી એ ઉપરથી હું એટલું તારવી શક્યો કે ઘણાબધા એકાંત આશ્રયથી એમાણે પોતાના ચિત્તને બુદ્ધિને મુક્ત રાખ્યું છે. કોઈપણ મુદ્દાની નિષ્પક્ષવિચારણા માટે એમના દ્વાર ખુલ્લા હતા. બધાથી અલગ અભિપ્રાય આપવામાં એ નિર્ભિક હતા. એમાણે ત્યારે મને સ્પષ્ટ કહેલું કે ‘મને તારા દાદાગુરુદેવની વિચારધારા જ ઠીક લાગે છે.’

એમના આ નિર્ણયને ઠીક ઠેરવે તેવું જ પાછળથી થયું. કલોલના વૈચારિક સંઘર્ષ પછીના બે-ત્રણ વર્ષમાં જ મારા દાદાગુરુદેવની મૈત્ર્યાદિ વિચારણાની સચ્ચાઈ અને અનિવાર્યતાને માત્ર એમનો વૈચારિક વિરોધી વર્ગ જ નહિ. પરંતુ લગભગ- શ્રમાણ સંઘના સમુદાયો સમજ્યા અને ચાલક બન્યા.

કોઇની પણ શેહ શરમમાં આવી સત્યને દબાવવાનું એમને ફાવતું નહિ. અસત્યને ઓળખ્યા પછી ક્યારેય નમતું તોળતા નહિ. એમનો આ સ્વભાવ આજીવન રહ્યો. તેથી જ સચ્ચાઈ ખાતર એકલપ્રવાસી જેવું જીવન જીવ્યા. આટલું દીર્ઘ જીવન પોતાના જ કંડારેલા માર્ગે ચાલ્યા, મસ્તી અને પ્રસન્નતાથી...!

જીવનના પાછલા ભાગમાં મારા દાદાગુરુદેવનો મોટો વૈચારિક પ્રભાવ એમના ઉપર જોવાયો. મૈત્ર્યાદિ ભાવોના પરિપાકસ્વરૂપ અનેરા સંઘવાત્સલ્યથી રંગાઈને “સમગ્ર શ્રમાણસંઘ મૈત્રીભાવસંપન્ન બને, સંપીલો બને, સૌને આદેય બને,” એ જ એકમાત્ર આશયથી એ આજીવન આયંબિલના આરાધક બન્યા. એ આયંબિલ પાણ નિર્દોષ દ્રવ્યથી જ, એમની નિત્ય આરાધના પૂરી થાય પછી જ કરતા, ભલેને, સાંજ પડી જાય, એમની આ ઘોર સાધના માત્ર સંઘ-શાસનના અભ્યુદય માટે જ હતી.

**“સમગ્ર શ્રમાણસંઘ
મૈત્રીભાવસંપન્ન બને,
સંપીલો બને,
સૌને આદેય બને,”**

શિષ્યો-આશ્રિતો માટે પૂજ્યશ્રી બહુ કડક હતા. કોઇપણ મુમુક્ષુ એમની સાથે રહેવા આવે એટલે આયંબિલ કરીને જ સાથે રહેવાની શરત મુકતા એ પણ અપ્રમત અભ્યાસાદિ આરાધના સાથે! મુમુક્ષુ તો વાત સાંભળતાં જ ઠરી જાય. શિષ્યની લાલસા હોય તો લાઠ લડાવે ને ! પેલા મુમુક્ષુ બે-ચાર દિવસમાં જ બીજા ગુરુ શોધી લે, એનો એમને રંજ નહિ. એમની સેવામાં પણ પૂરા સહનશીલ મુનિ હોય, તે જ ટકી શકે.

જો કે મારી સાથે એમનો જોરદાર ઋણાનુબંધ હતો. હું ત્યારે પાણ સાથે રહ્યો ત્યારે કુલની જેમ મને સાયવતા વૈચારિક ચર્ચામાં મારી વાત કે સલાહ મોટે ભાગે સ્વીકારી લેતા, ક્યારેક એમની સૂચના કરતાં વિપરીત કરી નાખું તો ઓછું ન આણતા, એટલો પ્રેમ અને કૃપા એમની મારા ઉપર હતી.

એમની વિદાયથી શ્રમણ સંઘને આધારસ્થાન સમાન મહાન આરાધકની ખોટ પડી જ છે, પણ મેં તો મારા દાદાગુરુદેવ પછી મને વાત્સલ્યથી ભીંજવનાર, બળ આપનાર, આત્મીય, વડીલ, કલ્યાણમિત્ર ગુમાવ્યા છે જે ખોટ પૂરાય એવી નથી.

મારા દાદાગુરુદેવ અને પૂ. હિમાંશુસૂરિ મ. બંને ઉપર ગિરનારના નેમનાથદાદા અને મોટા દાદાગુરુ પૂ. દાનસૂરિ મ. ની અસીમ કૃપા રહી છે. બંનેના આધ્યાત્મિક શ્રોતનું મૂળ આ બંને ને દેવગુરુની કૃપા જ હતી. બંનેની સાધનાસ્થલી સહસ્રાવન ! બંનેએ આજીવન ડોળીનો પાણ ઉપયોગ ન કર્યો. બંને પરમગુરુદેવ પ્રેમસૂરિ મ.ના પરમવિશ્વાસપાત્ર ! આ પાણ એક સંયોગ જ ને !

જીવનનો સંકેતો કરતાં પહેલા પૂ. હિમાંશુસૂરિ મહારાજએ પોતાના શિષ્ય તથા પ્રાણપ્યારા તીર્થ ગિરનારની વ્યવસ્થાનો હવાલો મારા દાદાગુરુદેવ પૂ. પંન્યાસપ્રવરશ્રી ભદ્રંકરવિ મ.સા.ના પરિવારને સોંપ્યો તે પણ સાંકેતિક યોગ છે ને ?

મહાન શાસનપ્રભાવક આચાર્ય ભગવંત શ્રી રામચંદ્રસૂરિ મ.ના શિષ્યો બંને ગુરુભ્રાતાઓ - મારા દાદાગુરુદેવ અને મહાતપસ્વી હિમાંશુસૂરિ મ. નો દેવાત્મા પોતાના આધ્યાત્મિક બળથી સમસ્ત શ્રમણ સંઘના અભ્યુદય અને સમાધિમાં નિમિત્ત બને એ જ છેલ્લી પ્રાર્થના..... !

તપધર્મની સાક્ષાત્ મૂર્તિ

- પ.પૂ. આ. પ્રભાકર સૂ.મ.સા.

જૈનશાસનના ગગનમાં તપધર્મનું ખુબ જ મહત્વ છે. આઠ પ્રભાવકમાં પાંચમો તપપ્રભાવક કહેલ છે. નવપદજીમાંના પદમાં છેલ્લા તપપદનું મહત્વ ખુબ જ છે. શોભાયાત્રામાં છેલ્લે રથનું મહત્વ છે તેથી જૈન જલયાત્રાને રથયાત્રા કહેવાય છે. ધર્મના સ્વરૂપમાં અહિંસા, સંયમ અને તપ છેલ્લો કલ્પો છે. લગ્નના ફેરામાં જેમ છેલ્લા ફેરાનું મહત્વ છે તેમ ધર્મના સ્વરૂપમાં તપનું ખુબ ખુબ મહત્વ છે.

જૈનશાસનમાં કોઇપણ આચારનું કે વિરાધનાનું પ્રાયશ્ચિત તપ થી જ થાય છે. જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર અને વિચારનાની ભૂતનું પ્રાયશ્ચિત તપથી અપાય છે.

તીર્થંકરભગવંત પણ દીક્ષા લઇને પ્રથમ “તપધર્મ” આદરે છે. બાહ્ય જગતમાં બાર પ્રકારના તપધર્મમાં તપધર્મની જે આરાધના કરતા નથી તે હેરાન થાય છે.

ડોક્ટરો તથા વૈદ્યો શરીરની ભૂલોની શુદ્ધિ માટે અઠવાડિક લાંઘાણ કરવાનું જાણાવે છે. તેમ જૈનશાસનમાં આત્માની શુદ્ધિ માટે પાશ્વિક આલોચના ઉપવાસથી કહેલ છે. જૈનશાસનમાં પાંચતિથિઉપવાસ કરનારા હોય છે.

જ્ઞાનાચારની આરાધનાથી મગજ અને બુદ્ધિની શુદ્ધિ થાય છે. દર્શનાચારની આરાધનાથી ઈન્દ્રિયની શુદ્ધિ થાય, ચારિત્રાચારની આરાધનાથી અંગોપાંગની શુદ્ધિ થાય છે. તપાચારની આરાધનાથી શરીરની તેમજ શરીરમાં રહેલ ધાતુઓની શુદ્ધિ થાય છે. વીર્યાચારથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે.

આવા તપધર્મની સાક્ષાત્ મૂર્તિ સમાન આચાર્ય ભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજની જીવનચર્યાથી આવી આરાધના જાણવા મળે છે. તેઓએ હજારોના તારણહાર એવા આચાર્યભગવંત રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ પાસે ગ્રહણ શિક્ષા અને સાક્ષાત્ ચારિત્રમૂર્તિ આચાર્ય ભગવંત પ્રેમસૂરિમહારાજ પાસે આસેવનશિક્ષા ગ્રહણ કરી હતી.

દીક્ષા લઈ આ. ભગવંત હિમાંશુસૂરિ મ.ના રોમે રોમમાં, નસે નસમાં અને લોહીના એક-એક બુંદમાં તપધર્મ લખાઈ ગયો હતો કે કોતરાઈ ગયો હતો ! અરે જડબેસલાક એક એક શબ્દવાક્યમાં તપધર્મ અંકાઈ ગયો હતો.

જે મહાપુરુષે જીવનમાં “સાડા અગ્યાર હજાર આયંબિલ તથા ત્રણ હજાર ઉપવાસ” તપ કરેલ, નિર્દોષ ગોચરીના પ્રચંડ-ગવેષક અને આચારની ચુસ્તતાના સબળ પ્રબંધક હતા.

અરે ! આચાર્ય પદવી પછી પાણી જાતે ઉપધિ ઉપાડી છે. ભયંકર ગરમીમાં પાણી તરસ લાગતાં સામેથી લાવેલું પાણી વાપરતા નહિ. તેઓ પૂર્વના મહર્ષિઓની યાદ અપાવનારા હતા. જે વસ્તુ આહારની નિર્દોષ મળે એકલું ઘી, એકલું દુધ તો તેનાથી જ તેઓ તપનું પારણું કરતાં હતા. ચાનો અધ્યાસ મારા જીવનમાં હતો મેં તેને ચાદેવી માની હતી પરંતુ તેમના યોગથી ચા મને રાકાગ જેવી લાગવા લાગી, ત્યારબાદ મારા જીવનમાં ખુમારી વધી હતી.

તેઓ ફક્ત તપ કરતા બહિ પરંતુ તપ કરાવતાં મુદ્દા અને તપસ્વીની કાળજી, ભકિત અને તપસ્વી પ્રત્યે વાત્સલ્યપાણું ઉચ્ચ કોટીનું જાળવી શકતા હતા. મેં તેમની બિશ્રામાં બાર મહિનામાં સાડાગ્રણ માસક્ષમાણ કર્યા હતાં. તે પહેલા છ મહિનામાં બીજી ઘણી તપસ્વા કરાવી હતી.

તેમના ભગવતીના જોગમાં એક ભાવુક વિહારમાં સાથે હતો. તેમની પાસે પાકું મીઠું (બલવાગુ) હતું અને તેમની ગોચરી લાવવાનો હું લાભ લેતો હતો એકવાર બલવાગુની જરૂર પડી અને નજીકમાં ઘર હોવાથી તે ભાવુક પાસે બલવાગુ મંગાવ્યું અને લાવ્યો તેમને ખબર પડી ગઈ તેથી તેમણે જાગ્યાવું કે હવે તારી લાવેલી ગોચરી મારે વાપરવી નથી. મેં ઘાગી જ આજીજી કરી કે કૃપા કરો હવે ફરીથી આવું નહિ અને ત્યારે મને જાગ્યાવેલ કે અપવાદનો ઉપયોગ ના છુટકે જ કરવાનો હોય કારણ કે અપવાદ પાણ ઉત્સર્ગની સાધના માટે છે.

આવા સાધક તપસ્વી છટ્ટના પારાણે આયંબિલની વર્ધમાનતપની લાંબી ઓળી કરે. શત્રુંજય - ગિરનાર એમના હેયામાં વસી ગયેલ. શ્રી શત્રુંજયની નવ્વાણું યાત્રા કરી ઉપર માસક્ષમાણ કરેલ અને તેના પારાણે આયંબિલ કરતાં. તેમજ ગિરનારજીની નવ્વાણું બાદ માસક્ષમાણ પછી પાણ પારાણું આયંબિલથી કરતાં આવા મહાપુરુષ સાથે મારે બાપ-દિકરા જેવો સંબંધ હતો. મારે કોઈવાર મનભેદ પડતો પરંતુ મતભેદ હતો નહિ. તેઓને જ્યારે સત્ય સમજાઈ જાય પછી નિખાલસતાપૂર્વક ભૂલ કબુલ કરતાં, ‘સંવત્સરીની સાચી આરાધના કરવા માટે બધાં મને મૂકી દેશે તો હું એકલો પાણ સાચી જ આરાધના કરીશ.’ તેઓ આવી સાચી ખુમારીવાળા હતાં માટે જ આવા મહાપુરુષને છેલ્લા તેર વર્ષ દરમ્યાન પૂ. શાસનપ્રભાવક પંન્યાસ ચન્દ્રશેખર વિ. મ. ની ઉદારતાથી ‘હેમવલ્લભવિજય’ જેવા સાચા સાધક, વૈયાવચ્ચી અને નામના કે કામનાથી પર એવા મુનિભગવંત મળી ગયાં. જેઓને આજે લાગલગાટ ૩૫૦૦ ઉપરાંત આયંબિલ ચાલુ છે. તેઓ હિમાંશુસૂરિમહારાજના પડછાયાની માફક તેમની સાથે રહ્યા હતાં. ધન્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજીને ! ધન્ય તપસ્વી હેમવલ્લભવિજયને !

તેમના સંસારી દીકરા આચાર્ય જસત્ત્વસૂરિ મહારાજ સરળતા, ભક્તિ, ભકિત વાત્સલ્યતાની જ મૂર્તિ હતાં. પિતા કરતાં પહેલાં દીકરા જસત્ત્વસૂરિ મહારાજે દીક્ષા ગ્રહણ કરેલી હતી, છતાં પણ આચાર્ય પદવીમાં પિતાને મહાજ બનાવી પોતે મોટા હોવાં છતાં પણ એક બદલા સેવકની માફક રહ્યા અને સર્વ કોઈ તેમને બજાતશયુ કહેતા હતાં.

નાનાની પાણ નાના બાળકની જેમ સેવા કરતાં તેઓને જેતા પુષ્પયુલા સાધ્વી અને વૈયાવચ્ચી નંદીષેણ મુનિ યાદ આવતાં.

આચાર્ય હિમાંશુસૂરિ મહારાજ અને આચાર્ય નરરત્નસૂરિ મહારાજની ભગવાનની ભકિત પાણ જોરદાર હતી.

આચાર્ય જસત્ત્વસૂરિ મહારાજની કિયાચુસ્તતા શુષ્ક જબની સુસ્તીને ઉડાવી દે તેવી હતી. આ બન્ને મહાપુરુષોનો મારા ઉપર અપ્રતિમ ઉપકાર છે. તેઓને કોટીશ વંદના સાથે .....

કોટી કોટી વંદના

જૈનશાસનનાં ગગનમાં વિહરતા સૂર્ય – ચંદ્ર સમા દેદીપ્યમાન

“ આચાર્ય ભગવંત શ્રી હિમાંશુસૂરિ તથા આચાર્ય ભગવંત જસત્ત્વસૂરિ મહારાજને. ”

શૌશાવનાં સંભારણાં

- પ.પૂ.આ. પૂર્ણચન્દ્ર સૂ.મ.સા.
Jain Education International

For Private & Personal Use

પરમ તપસ્વી પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય હિમાંયુસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા પ્રશાંતમૂર્તિ પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ ભગવંત નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજાનું નામ- સ્મરણ થતાં જ સંયમજીવનના શૈથવકાળની કેટલીય સ્મૃતિઓ તાજી થઈ જવા પામે છે. કારણ કે સિંહસત્ત્વના સ્વામી પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયમુકિતચન્દ્ર સૂરીશ્વરજી મહારાજાની ભિશ્રા ઉપરાંત ઉભય પૂજ્યોની સહભિશ્રામાં સાંગલી- બિજાપુરના ચાતુર્માસ સહિત શેષકાળમાં પણ ઠીક ઠીક રહેવાનું બળ્યું હતું. ત્યારે પંચાસપદના ધારક તરીકેનો ઉભય- પૂજ્યોનો પર્વાય ચાલતો હતો.

ભીષ્મ સાધના, કઠોર જીવનચર્યા, ખડક જેવું ખડતલપણું, અપૂર્વ ત્યાગવૃત્તિ, અન્યને માટે કુસુમ જેવી ક્રોમળતા છતાં જાત માટે વજ્ર જેવી કઠોરતા, સાંભળતા પાણ છાતી ધબકારા ચૂકી જાય એવું તીવ્ર-તપશ્ચરણ ઇત્યાદિ અનેકવિધ ગુણોનું સદેહે પ્રગટીકરણ અને વિચરણ એટલે જ જાણે શ્રીહિમાંયુસૂરીશ્વરજી મહારાજ !

માત્ર પડ્યો બોલ જ ઝીલી લેવાની તત્પરતા નહી, પરંતુ વડીલોના ઇંગિતાકાર પરથી જ અંતરના ભાવો કળી જઈને એ ભાવોની પૂર્તિ કરી દેવાના પુરુષાર્થ પૂર્વકનો વિનયોપચાર, ક્ષાણેક્ષાણે - પળેપળે અને પગલે પગલે જયાણાપ્રધાન વૃત્તિ-પ્રવૃત્તિ, બાળક જેવી નિખાલસ અને સાલસ મનોવૃત્તિ, શરીરથી ખેંચાઈને પાણ પિતા- મુનિની સેવા ખાતર ઘસાઈ જવાની ભાવના, પિતામુનિ તરફથી મળતા ઠપકાને ગોળની જેમ ગળ્યો માનીને હસતે મુખે ગળી જવાનો અતિવિરલ ભક્તિસભર બહુમાન ભાવ ઇત્યાદિ જવલ્લે જ જોવા મળતા ગુણોની હાલતી-ચાલતી મૂર્તિ એટલે જ જાણે શ્રીનરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજ !

પિતા-પુત્ર તરીકેની અજોડ જોડી તરીકે સમુદાય અને સંયમ માટે આદર્શભૂત એક જોડ જ અદ્ભુત ઇતિહાસ સુવર્ણાક્ષરે અંકિત કરી જનારા ઉભય પૂજ્યોની સાથે પૂ. પરમગુરુદેવશ્રી મુકિતચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજાને ભવો ભવનો કોઈ ઋણાબુનંધ હશે, એમ કહ્યા લખ્યા વિના ચાલે એમ નથી. વિહાર દરમિયાન જ્યારે બંનેનો ભેટો થઈ જવા પામે, ત્યારે સાંજનું પ્રતિક્રમણ પૂર્ણ કરીને તેઓ એવી જ્ઞાનગોષ્ઠિમાં ખોવાઈ જતા કે, રાત કયાં પસાર થઈ જતી અને સવાર કયારે ખીલી ઉઠતી, એનો ખ્યાલ જ ન રહેતો અને સવારનું પ્રતિક્રમણ પણ એ જ બેઠક પર પૂર્ણ થતું. આમ છતાં એ જ્ઞાનગોષ્ઠિ પૂર્ણ થવાની તૃપ્તિનો ઓડકાર પણ ન અનુભવાતો.

આવા ધર્મસ્નેહના કારણે જ સાંગલી-બિજાપુરના ચાતુર્માસ પછી પિંડવાડા સુધીનો વિહાર, આ પછી જેસલમેર તરફનું વિહાર-વિચરણ વગેરે અનેક સ્થળે બનેલા પ્રસંગોમાં તેઓશ્રીની હિંમત, ખમીરી અને સાહસિકતાનો જે અનુભવ થવા પામ્યો, એ આજે વર્ષોના વર્ષો વીતવા આવ્યા છતાં ભૂલાયો નથી.

કોલ્હાપુર-શાલુપુરીમાં ઉજવાયેલા પ્રતિષ્ઠા-પ્રસંગે જે ખુમારીનું દર્શન થયું એ તો અદ્ભુત હતું. બન્યું એવું કે, મુંબઈના એક અતિપ્રખ્યાત સંગીતકારનું પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે આગમન થયું હતું. રાતે ભાવનાના અવસરે એ સંગીતકારે પોતાની આધુનિક વિચારધારા મુજબ મંદિરમાં થોડીક વારની ભાવના પૂરી કરી દઈને પછી મંડપમાં મોટી મેદની વચ્ચે ગાંધીજીના ગીતડાં ગાવાની શરુઆત કરી.

ઉતારો બજી જ હતો, ઝેંઝી પ.પૂ.પં. હિમાંશુવિજયજી મ.ભા કાલમાં ગાંધીજીના ગીતડાંના શબ્દો પ્રવેશતા તેઓ ઉભા થઈ ગયા અને પ.પૂ.પં. મુક્તિવિજયજી મહારાજને ઝેંઝી કહ્યું “આજે હજી પહેલો જ દિવસ છે આ સંગીતકારને ગાંધીજીના ગીતડાં ગાતા બટકાવવામાં બહિ આવે, તો રોજ આવું ને આવું બાટક ભજવાશે, માટે ચાલો ! આપણે મંડપમાં પહોંચી જઈએ અને સભાને સાચું સમજાવીએ કે, પ્રતિષ્ઠા- પ્રસંગના આ મંડપમાં શું ગાઈ શકાય અને શું ન ગાઈ શકાય ? ”

આ સાંભળ્યા પછી પ.પૂ.પં. શ્રી મુક્તિવિજયજી મહારાજ તરત જ રાત હોવા છતાં મંડપમાં જઈને સત્યનું સમર્થન કરવા તૈયાર થઈ ગયાં. પ.પૂ. પં. શ્રી હિમાંશુવિજયજી મ. પાણ તેમની સાથે મંડપમાં જઈ ઉભા. રાતના સમયે મંડપમાં પધારેલા પૂજ્યોને જોઈને સૌ આશ્ચર્યમય બની ગયા. એ સંગીતકારે પાણ વિસ્મય અનુભવ્યું એને થયું કે, ગાંધીના ગીતડાં ગાવાની મારી પ્રવૃત્તિને પડકારવા તો આમનું આગમન નહી થયું હોયને ? સભાને બેસી જઈને પોતાની થોડી વાત સાંભળવા પૂજ્યોએ જાણાવતા સૌ બેસી ગયા બાદ પૂજ્યશ્રીએ નીડરતા પૂર્વક કહ્યું કે- “ભગવાનની ભક્તિનો આ મહોત્સવ છે અને એના માટેનો જ આ મંડપ છે. આ મંડપમાં ભગવાન સિવાય બીજાના ગુણો કે ગીતો ગવાય જ નહિ. કોઈને ગાંધીજીના ગીત ગાવા હોય, તો આ મંડપની બહાર મોટું યોગાન ખુલ્લું પડ્યું છે ત્યાં એ ગાઈ શકે છે પાણ સંઘનું આમંત્રણ સ્વીકારીને અહીં આવ્યા બાદ આવી પ્રવૃત્તિ કરાય, તો એ સંઘના દ્રોહ જેવું ગાણાય આજે મહોત્સવનો પહેલો જ દિવસ છે આ રીતે રાતે અહીં આવવું એ અમારી મર્યાદાને અનુરૂપ ન ગણાય. આમ છતાં જૈનશાસનની મર્યાદાની જાળવાણી તો વધુ અગત્યની ગણાય માટે અહીં આવીને આટલું જાણાવવું જરૂરી ગણાય. આશા રાખીએ છીએ કે હવે આથી વધુ કંઈ જ કહેવાની જરૂર નહી રહે.”

સભા સમજી ગઈ અને સંગીતકાર પણ સાબમાં સમજી ગયા, ઝેંઝી ભગવાનના જ ગીતો જે ભાવનામાં ગવાયા અને સવાર પડે એ પૂર્વે તો સંગીતકારે સ્વયં વિદાય લઈ લીધી.

બીજે પાણ એક પ્રસંગ યાદ આવે છે. જેસલમેર તરફનો વિહાર હતો. એ પ્રદેશ એટલે રેતાળ રાગભૂમિ ! એકવાર સાંજનો ૫-૬ માઈલનો વિહાર કરીને વ્યવસ્થાપકોએ જ્યાં રાતવાસો કરવાનું ગોઠવ્યું હતું, ત્યાં પહોંચીને જોયું તો એક મોટી ઝુંપડીમાં સાધુ-સાધ્વી બંનેનો ઉતારો ગોઠવવામાં આવ્યો હતો. બંને વચ્ચે એક પડદાની આડ ગોઠવવામાં આવી હતી. એ જંગલમાં આ સિવાય બીજી કોઈ વ્યવસ્થા શક્ય ન હતી. પૂજ્યોએ આ જોઈને કહ્યું કે, “રાતે વિહાર ન કરવા પાછળનું એક કારણ ‘સંયમમર્યાદા’ છે. પરંતુ અહીં રોકાવાથી આ મર્યાદાનો જે ભંગ થતો હોય અને રાતે પાણ અહીંથી વિહાર કરી જવાથી જે આ મર્યાદા પળાતી હોય, તો આવા સ્થાને ન રોકાતા અહીંથી વિહાર કરી જવો, એમાંજ સંયમધર્મનું પાલન ગણાય.”

પૂજ્યોએ આટલી ભૂમિકા રચીને પછી પૂછ્યું કે ‘અહીંથી આગળ કોઈ ગામ આવે ખરું ? જવાબ મળ્યો કે ૮-૧૦ માઈલ સુધી કોઈ ગામ હોવાની શક્યતા નથી. હા ! અહીંથી પાંચેક માઈલ દૂર એક પરબનું મકાન આવે છે, પાણ એ રહેવા જેવું નથી.

પ.પૂ.પં.શ્રી હિમાંશુવિજયજી મહારાજે કહ્યું કે, “આટલો આશરો તો ઘણો ગણાય. બાકી આ ઝુંપડીમાં તો અમારાથી રહી શકાય જ બહી.” ઝેંઝી આ વાતમાં ટેકો પૂરાવવા પ.પૂ.પં. શ્રી મુક્તિવિજયજી મહારાજે કહ્યું કે, “જે પરબમાં અને રાત ગાળીશું, અમારી બીજી કોઈ ચિંતા ન કરતાં અહીં રહીને તમે સાધ્વીજીઓની બરાબર સંભાળ લેજો.” સૂચિત થઈ ગયા બાદનો જે વિહાર પુનઃ ચાલુ થયો સંવમની સુરક્ષા માટે રાત્રિ વિહાર બિષિદ્દ હોવા છતાં રાત્રિ-વિહારથી જ સંવમ સુરક્ષિત રહે એમ જણાતા પૂજ્યો વિહાર કરીને જે પરબ-પ્વાઉમાં પહોંચી ગયા.

આવા અનેકાનેક પ્રસંગો પૂજ્યશ્રીના જીવન સાથે સંકળાયેલા છે જેની સ્મૃતિ થતાં જ પૂજ્યશ્રીના સંયમ-પ્રેમ ઉપર વારી જવાય છે. આ તો મારા શિશુજીવનનાં સંભારણાં થયાં ! છેલ્લે પૂજ્યશ્રી સાથે પાલિતાણા પત્નારૂપા ધર્મશાળામાં રહેવાનું થયું ત્યારે વંદનાદિ - વ્યવહાર ન હોવા છતાં પૂજ્યશ્રીએ વાત્સલ્યપૂર્વકનો જે વ્યવહાર કર્યો અને અમુક અમુક તાત્વિકવિચારણા કરવા ઘેટી-ગામમાં આવવા જે રીતે આગ્રહ કર્યો, એ વાત્સલ્ય અને એ આગ્રહ હજી સ્મૃતિ પટ પરથી ભૂંસાયો નથી. તેમજ શ્રીહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજની આસપાસ ચોવીસે કલાક પડછાયાની જેમ સેવારત પૂ. આ. શ્રી નરરત્નસૂરિજી મ. નું સ્મરણ થતા તો મસ્તક નમનની મુદ્રામાં ઝુકી ગયા વિના નથી રહેતું.

જાગ્યા, જીવદયા અને પળેપળે પૂજવા-પ્રમાર્જવાની ચારિત્રચર્યાનું શ્રીનરરત્નસૂરિજી મહારાજ જાણે પ્રયોગાત્મક સ્વરૂપ સમાજ હતા. એમની આવી ચારિત્રચર્યા જેતા જ સમિતિ-ગુમિનું પાલન કરી રીતે કરવું જોઈએ. એની પ્રયોગાત્મક પ્રતીતિ થઈ આવતી.

પિતા આચાર્યદેવે જાણે તપશ્ચરાણ દ્વારા તપગુણને ગૌરવ અપાવ્યું, જ્યારે પુત્ર આચાર્યદેવે પિતૃસેવારૂપ વૈયાવચ્ચના માધ્યમે વિનયગુણને ગૌરવાન્વિત બનાવ્યો અને પૂજ્યો પોત-પોતાના ક્ષેત્રે નવો જ ઈતિહાસ સર્જ્ય અને સુવાર્ણક્ષિરે લખાય એવું વિશ્વ જીવન જીવી ગયા. ૩

તપોગગનનો શુક્રતારો...

- પ.પૂ. આ. વિજયમુકિતપ્રભ સૂ.મ.સા.

સિદ્ધાંતમહોદયિ, સચ્ચારિત્રચૂડામણિ, સર્વાધિક્ષમણિસાર્થાધિપતિ, સૂરિસાર્વભૌમ સૂરિપ્રેમના પનોતા પદ્મસત્ત્વ, વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ, સુવિશાલગચ્છાધિપતિ - સૂરિસન્માટ સૂરિરામ ના સર્વપદ્મરોમાં તપોક્ષેત્રે સદુચી વધુ નામના ભેળવનાર અને સૌથી વધુ મોજારે રહેનાર કોઈ પદ્મર હોય તો તે છે તપસ્વીસન્માટ પૂ. આ.શ્રી વિજય હિમાંશુસૂરિશ્વરજી મહારાજ...!

કર્મઠંદેહ, લોખંડી મનોબળ ! ગંભીર મુખમુદ્રા ! ગૌર વાન ! ટસના મસ ન થાય તેવું સ્થિર વ્યક્તિત્વ ! આ બધી જન્મજાત તેઓને મળેલી ભેટો હતી.

છેલ્લે છેલ્લે વિ.સ. ૨૦૫૭ વૈશાખ મહિને સુવિશાલગચ્છનાયક પૂ. આ.ભ.શ્રીમદ્ વિજય મહોદયસૂરિશ્વરજી મહારાજાની સાથે અમદાવાદથી પાલિતાણા બલિબભાઈ સરકાર નિર્મિતશિખર બંધી જિલપ્રસાદના અંજલશલાકા પ્રતિષ્ઠાના પ્રસંગે જવાનું થયું તે સમયે પૂજ્યશ્રીને મુજસાતા પૂછવા માટે જવાનું થયું ત્યારે તેઓશ્રીના અંતિમ દર્શન થયાં.

પૂજ્યશ્રી સૂરિમંત્રના જાપમાં બેઠા હતાં. જાપ પૂર્ણ થયા ત્યાં સુધી હું ત્યાં જ બેઠો, અમદાવાદથી પગે ચાલતા ચાલતા સિદ્ધગિરિ આવવાની એક ભાવના પૂરી થયાનો આનંદ અને હજુ પાલિતાણાથી પગે ચાલતા ચાલતા ગિરનાર સુધી પહોંચવાનો અમાપ ઉત્સાહ તેઓ સાથેની વાતચીતમાં જણાતો હતો અને અંતે તેઓ પહોંચ્યા પાણ ખરાં... !

પૂજ્યશ્રી અમદાવાદથી પાલિતાણા સંઘ લઈને આવ્યા હતાં. પાણ પૂજ્યશ્રીનો સંઘ અન્ય સંઘો કરતાં તદ્દન અનોખો હતો સર્વે યાત્રિકોએ નિત્ય આયંબિલનો તપ કરવાનો અને એ રીતે અમદાવાદથી પાલિતાણા પહોંચવાનું...

મારા પૂ. દાદાગુરુદેવ મુક્તિચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા અને પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા એ બે વચ્ચે એક સમયે એવી ભાઈબંધી હતી કે વાત બ પૂછો... મહિનાઓ સુધી તેઓ બંને સાથે રહ્યા હતાં. કલ્કાટકમાં બિજાપુર અને મહારાષ્ટ્રમાં સાંગલી એ બે સ્થળે ચાતુમાર્સ પાછા સાથે જ કર્યું હતું. એ સમય એટલે લગભગ વિ.સં. ૨૦૧૪, વિ.સ. ૨૦૧૫ બી સાલ... મારી તથા મારા વડિલભાઈ પૂ. આ.ભ.શ્રી પૂર્ણચંદ્ર સૂરીશ્વરજી મ.ભી ઉંમર એ વખતે બાબી એટલે દસ-બાર વર્ષની હતી.

ખૂબ જુનો પરિચય એટલે જોતાં જ આખો ભૂતકાળ આંખ સામે આવ્યા વિના ન રહે, તેઓની સાથે તેઓના ચિરંજીવી પૂ. આ.ભ. શ્રીનરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજા પાણ હતા.

આમ જુઓ તો બાપ-બેટા અને આમ જુઓ તો ગુરુભાઈ બંનેની દીક્ષા આગળ-પાછળ થઈ હોવાથી બંને શિષ્ય બન્યા હતા પૂ. આ.ભ. શ્રીમદ્ વિજયરામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજાના...!

આમ છતાં બે વચ્ચેનો સંબંધ જોયો હોય તો ગુરુ - શિષ્યના સંબંધને ય ભૂલાવી દે એવો બદલ ભર્યો !

પૂ. હિમાંશુસૂરિ મ.ની આજ્ઞા થઈ નથી કે પૂ. નરરત્નસૂરિ મ. એ ઝીલી નથી. બંનેના સ્વભાવ વચ્ચે પાણ ઘણું અંતર ... ! ધાર્યું ન થાય તો પૂ. હિમાંશુસૂરિ મ. બની જાય આગ... ? ધાર્યા કરતાં તદ્દન વિરુદ્ધ કરવાનો વખત આવી જાય તો પાણ પૂ. નરરત્નસૂરિ મ. બની જાય પાણી...!

પૂ. આ.ભ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.નો એક નિત્ય નિયમ કે સવારના ઉઠી પ્રતિક્રમાણ-પડિલેહાણ પુરું કરી તેઓ શ્રી સિદ્ધગિરિરાજ આદિનો દોઢેક કલાકનો જાપ કરવા બેસે - એ જાપ પૂરો ન થાય ત્યાં સુધી વિહાર ન કરે, ભલે માથે સૂર્ય તપી જાય અને મુકામે સાડાદસ કે અગ્યારે પહોંચાય, તેઓ વિહાર ન કરે એટલે પૂ. આ.ભ.શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ. પાણ ન કરે, બંને સાથે જ રહે.

ઘણીવાર ભાઈબંધીની રુએ પૂ. પ. શ્રી મુક્તિવિજય મ. પૂ. હિમાંશુવિજયજી મ. ને કહે.. “ તારે વિહાર મોડો કરવો હોય તો તું મોડો કરજે, તને કોણ બા પાડે છે પણ આ બસત્તવિજયને તો આજ્ઞા કર એ સમયસર બીકળી સમયસર પહોંચી જાય તારે એકાસણું હોય છે. એટલે બાર વાગે તોય વાંધો બહિ, એને થોડું જ રોજ એકાસણું હોય છે ... ? ”

એ વખતે પૂ. હિમાંશુવિજયજી મ. સ્થિતપ્રજ્ઞાની જેમ બધું જ સાંભળી લે, - બ ‘હા’ માં જવાબ આપે બ ‘ના’ માં જવાબ આપે.

આવો મીઠો મઝાનો ઉભય વચ્ચેનો સંબંધ !

પૂ. પંન્યાસપ્રવરશ્રી મુક્તિવિજયજી ગણિવર્ચ તથા પૂ. ગણિવર્ચ શ્રી હિમાંશુવિજયજી મ. એ બંને “સૂરિપ્રેમ” અને ‘સૂરિરામ’ નું ધાવાણ પીને ઉછરેલા સિંહસંતાનો હતા એટલે શાસ્ત્રસિદ્ધાંત અને સંયમશુદ્ધિના પહેલેથી જ કટ્ટર હિમાયતી હોય એમાં કંઈ જ આશ્ચર્ય ન હતું. ક્યાંય સિદ્ધાંતમાર્ગથી વિરુદ્ધ થતું કંઈ જાણાય તો બેમાંથી એકે ય ઝાલ્યા ન રહે....

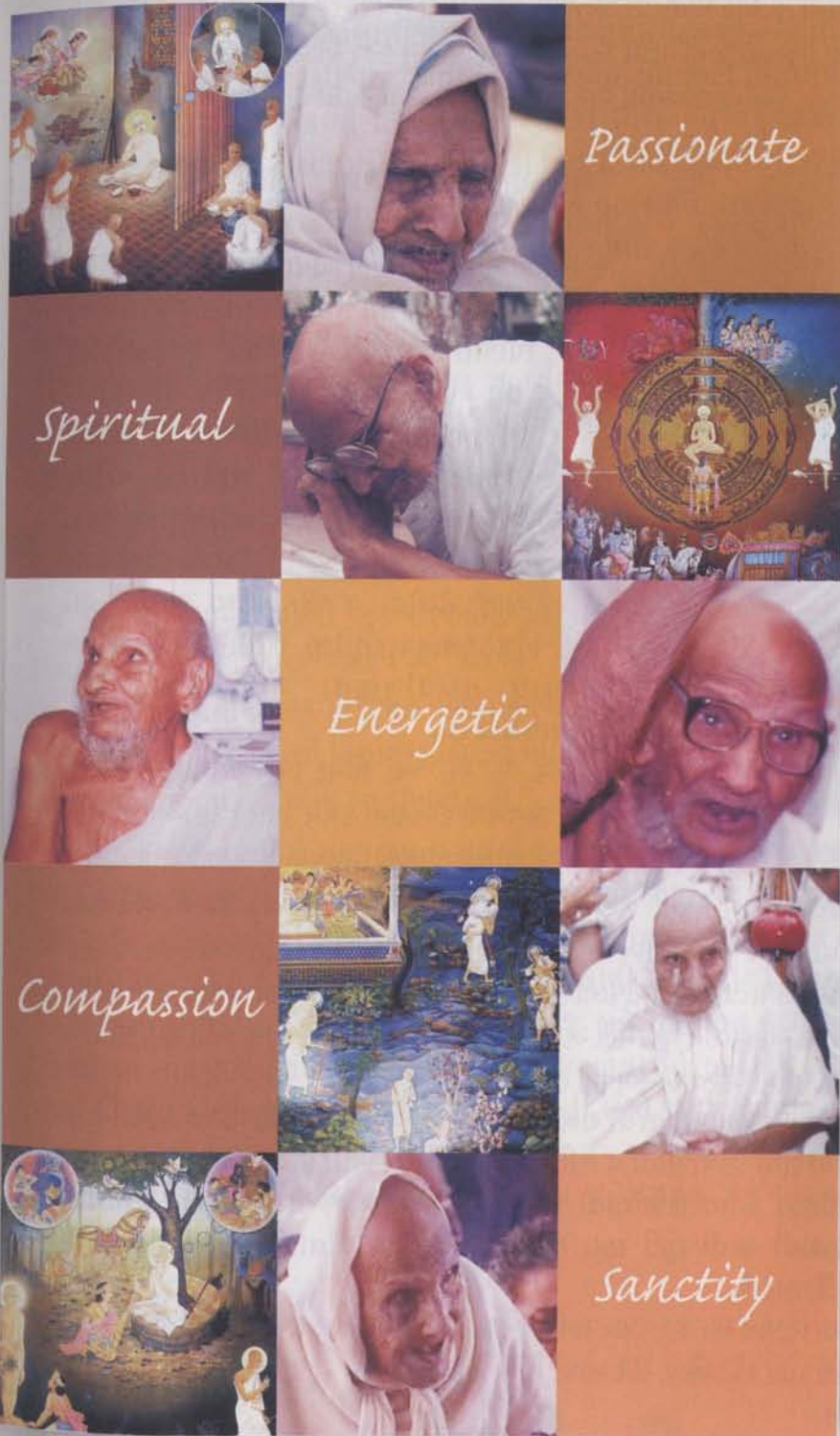
વિ.સં. ૨૦૧૪ આસપાસની સાલ.... !

એ સમયનો એક પ્રસંગ મને યાદ આવે છે. કોલ્હાપુર- શાહુપુરીમાં મૂળનાયક શ્રી શાંતિનાથભગવાનની પ્રતિષ્ઠાનો મહોત્સવ હતો. નિશ્ચા પૂ. પં. શ્રી મુક્તિવિજયજી મ. તથા પૂ. હિમાંશુવિજયજી ગણિવર્ચ આદિ ઠાણાની હતી. અમે સહુ સાથે જ હતાં.

મહોત્સવનો રંગ અનોખો જામ્યો હતો. પ્રવચનમાં પૂજામાં તથા ભાવનામાં મંડપ ચિક્કાર ભરાઈ જતો હતો. આગેવાનો પાણ ખૂશ હતાં. પૂજા-ભાવના માટે એ સમયે જેની ખૂબ જ બોલબાલા હતી અને જેના કથાગીતો પર કેટલીય કેસેટો નીકળી ચૂકી હતી. એવા મુંબઈના સુપ્રસિદ્ધ સંગીતકારને શ્રીસંઘે બોલાવ્યો હતો. ભાવના જામવા માંડી એમ ભાવનાનો ટાઈમ વધવા માંડ્યો. મહોત્સવ મંડપની નજીકમાં જ ઉપાશ્રય હોવાથી ભાવનાના શબ્દો ધ્યાન દઈને સાંભળે તો બરાબર સંભળાય એવા હતાં.

ચોથા કે પાંચમા દિવસે રાત્રે ભાવના ચાલુ હતી- મંડપ ચિહ્નાર હતો રાત્રે અગ્યારથી બાર વચ્ચેનો સમય હતો. એકાએક પૂ.પં.શ્રી મુક્તિવિજયજી મ. ભી ઉંઘ ઉડી ગઈ. બિરવ શાંતિ હોવાથી ભાવનાના શબ્દો કાલે અચડાવા માંડ્યા, ધ્યાનપૂર્વક સાંભળવા માંડ્યું તો ગાંધીવાદી એ સંગીતકાર ભગવાનની સાથે જ ગાઈ રહ્યો હતો હે ભગવાન ! કોને જઈને કહેવું “તારે મંદિરે ઘીના દીવા બળે ને ગરીબો બિચારા ભૂખ્યા મરે ! હવે આ કેમ ચાલે...” ?

પૂ. ગુરુદેવ શ્રી મુક્તિવિજયજી મ. એ આ શબ્દો સાંભળ્યાને એમનું લોહી ગરમ થઈ ગયું.. આ શું ? મહોત્સવ ભગવાનનો, દરબાર ભગવાનનો અને વિચારો ગાંધીના ? આ કેમ ચાલે .. ? થોડે દૂર સંચારા પર સૂતેલ પૂ. મુ. શ્રીહિમાંશુ વિ. ગણિવરને જગાડ્યા - ‘હિમાંશુવિજયજી’ ઉઠો.. સાંભળો તો ખરાં.. ભગવાનના દરબારમાં ગીતો ગાંધીના ગવાઈ રહ્યા છે. આ કેમ ચલાવી લેવાય... ? મહોત્સવમાં બિશ્રા આપણી છે. શાસ્ત્રવિરુદ્ધ કંઈ પણ થાય તો જવાબદારી આપણી રહે છે. ચાલો, કપડો કામળી ઓઢોને હાથમાં દાંડો લો અત્યારે જ મંડપમાં જઈ ભાવના બંધ કરાવવી પડશે.

બંને તૈયાર થઈ ગયા ને કામળી ઓઢી હાથમાં દાંડો લઈ પહોંચ્યા મહોત્સવના મંડપમાં અડધી રાત્રે એકાએક મહારાજ સાહેબને મંડપમાં આવેલા જોઈ બધા ચોંકી ઉઠ્યા, ત્યાં જઈ પ્રવચનપીઠ ઉપર બેસી બંને પૂજ્યોએ સાફ સાફ સંગીતકારને કહી દીધું.. “આ ભગવાનનો દરબાર છે તમને ભગવાનની ભક્તિ કરવા બોલાવ્યા છે તમારે ગાંધીના ગીતો ગાવા હોય તો બીજી ઘણી ખૂદી જગ્યા છે આ મંડપમાં બહિ ગાઈ શકાય...” ભાવના તરત જ બંધ થઈ ગઈ - સંગીતકારને પોતાની ભૂલનો ખ્યાલ આવી ગયો. રાતોરાત પૈસા કે ભાડું લીધા વિના જ પોતાને ગામ પહોંચી ગયો બીજા દિવસથી એકલા ભગવાનની ભક્તિના જ ગીતો ગવાવા માંડ્યા ને મહોત્સવનો રંગ ઓર જામી ગયો.

આવા હતા એ બંને પૂજ્યો, અવસ્થા મુનિની હોય, ગણિની હોય, પંન્યાસની હોય કે આચાર્યની હોય, પાણ અંદર છુપાયેલ શાસ્ત્ર અને સિદ્ધાંતની વફાદારી માટે લડવા-ઝઝૂમવાનું સત્ત્વ ક્યાંય છૂપું રહી શકતું નથી.

મહારાષ્ટ્ર સતારામાં બંને પૂજ્યો ગયા ત્યારે જિભમંદિરનો સંપૂર્ણ વહીવટ અને ચોપડા સ્થાનકવાસીના હાથમાં હતાં. જૈનો પણ એ સમયે એવા કે ઘરમાં કોઈ પ્રસંગ હોય ત્યારે શાંતિસ્નાત્ર નહી પણ સત્યનારાયણની પૂજા ભણાવડાવે, આવી વસ્તીમાં અને આવા શહેરમાં ય સ્થિરતા કરી બંને પૂજ્યોએ વહીવટની અને દેવદ્રવ્યની શુદ્ધિ માટે ઘણાંબધાં પ્રયત્ન કર્યા હતાં. આજે તો એ સતારા શહેરમાં શિખરબંધી ભૂતલ જિભમંદિર બંધાઈ ગયું છે. વિજયરામચન્દ્રસૂરિ આરાધનાભવન પણ બંધાઈ ગયું છે. ને સંપૂર્ણ વહીવટ ભૂતિપૂજક સંઘના હાથમાં છે.

સંયમશુદ્ધિનું તેઓનું લક્ષ્ય પાણ અજબ-ગજબનું હતું. સંયમશુદ્ધિ તો જ પળાય જો આહાર નિર્દોષ અને શુદ્ધ વાપરવાનો આગ્રહ રખાય ! તેઓશ્રીના જીવનમાં એવું તો કેટલીય વાર બન્યું હશે કે વિહારમાર્ગમાં ઘર ન આવતા હોય, નિર્દોષ આહારની શક્યતા ન હોય , આહાર દોષિત જ લેવો પડે એમ હોય તો વિહારમાં લાગલગાટ પાંચ-સાત ઉપવાસ પાણ ખેંચી લેતા, પરંતુ દોષિત આહાર લેતા નહીં.

તેઓશ્રીએ પોતાના જીવનમાં તપનો તો એક ઈતિહાસ સર્જેલો. ત્રીસ ત્રીસ ઉપવાસ કરીને એકત્રીસમે દિવસે ય શ્રી સિદ્ધગિરિરાજની યાત્રા કરીને કે શ્રી ગિરનારજીની યાત્રા કરીને પછી જ પારણું કરવું આવા તો કેટલાય અભિગ્રહો તેઓના જીવનમાં વારે તહેવારે તેઓ કરતાં રહેતા હતા ને સાદ્યંત પૂર્ણ પાગ કરતાં હતાં.

માણેકપુર તેઓનું માથે વતન હતું.. તેઓના સગાભાઈએ પણ તેઓની જેમ જ વૈરાગ્ય વાસિત બની વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ પૂજ્યપાદ આચાર્યેવ શ્રીમદ્ વિજયરામચન્દ્ર સૂરીશ્વરજી મહારાજાનું જ શિષ્યત્વ સ્વીકારી આજીવન ગુરુસેવાને ગુરુવફાદારીનું વ્રત લઈ શાસનમાં બને સમુદાયમાં પૂ. આચાર્યેવ શ્રીમદ્ વિજય જિતમૃગાંકસૂરીશ્વરજી મહારાજા તરીકે પોતાના વ્યક્તિત્વને અલગ ઉપસાવ્યું હતું. તેઓએ પોતાના શિષ્યોને એવા ઘડ્યાં હતા કે, આજે તેઓના જ એક શિષ્ય આચાર્ય શ્રી વિજયહેમભૂપણસૂરીજી અત્યારે સૌથી અધિક સાધુ-સાધવીગણના ગરછાધિપતિ પદે બિરાજમાન છે.

સ્વ. પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજાના જીવનમાં દીનતાના દર્શન ક્યારેય કોઈએ કર્યા નહિ

હોય, શિષ્યસંપત્તિ ઓછી હોવા છતાં નિસ્પૃહતા એટલી બધી હતી કે ક્યારેય કોઈ શિષ્યની ગરજ તેઓએ બતાવી ન હતી. કડક શિસ્ત અને કડક

આજ્ઞાપાલનની જેની તૈયારી હોય તે જ તેમના શિષ્ય બની શકે ને શિષ્ય બન્યા પછી સાચું શિષ્યત્વ નિભાવી શકે.

છેલ્લી ઉંમરમાં પાગ તેઓએ ક્યારેય કોઈની સેવાની અપેક્ષા રાખી ન હતી આમ છતાં તેઓનું ચારિત્ર અને વ્યક્તિત્વ જ એવું હતું કે જેનાથી આકર્ષાઈને પૂજનીય આચાર્યભગવંતો અને પંથ્યાસજીભગવંતો પાગ પોતાના શિષ્યોને તેઓશ્રીની સેવામાં રાખવામાં ગૌરવ અનુભવતાં હતાં.

છેલ્લે છેલ્લે પ્રખર વ્યાખ્યાતા પૂ. પંથ્યાસપ્રવરશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી ગણિવર્યના શિષ્યરત્ન મુનિરાજશ્રી હેમવલ્લભવિજયજી મ. એ વર્ષો સુધી શિષ્ય કરતાં વ અધિક સેવા કરી પૂજ્યશ્રીના હૃદયમાં જે સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું હતું તે તદ્દન બળોખું હતું પોતાનું કર્તવ્ય બજાવ્યાનો આનંદ અનુભવતાં આજે તેઓ પોતાના ગુરુદેવની બિશ્રામાં પહોંચી જઈ સાધનાની મસ્તી ભૂંટી રહ્યા છે તેમજ સ્વ. પૂજ્યશ્રીના શિષ્યરત્ન મુનિરાજશ્રી

ભયભરત્નવિજયજી, પૂ. પંથ્યાસપ્રવર શ્રી વજ્રસેનવિજયજી ગણિવર્યની પાવન બિશ્રામાં આરાધનાનો આનંદ ભૂંટી રહ્યા છે.

પરમાત્મશાસનનું ગુરુત્ત્વ અને પરમાત્મશાસનનું શિષ્યત્વ બે જ ખરેખર દાદ માંગી લે એવા છે. ગુરુ હંમેશા શિષ્યને આગળ વધારવાની અને પોતાની સમકક્ષ બનાવવાની ભાવનામાં રમતાં હોય છે. પોતાના શિષ્યની કોઈ પાગ ભૂલ આખી દુનિયાને જેટલી ડંખતી નથી હોતી એથી વધારે ગુરુને ડંખતી હોય છે. એજ રીતે સાચો શિષ્ય સદૈવ દુનિયાને રાજી ન રાખતા ગુરુને રાજી રાખવાના પ્રયત્નમાં રમતો હોય છે. ગુરુઆજ્ઞા ! ગુરુઈરછા ! ગુરુપારતંત્ર્યા ! બે જ એને મળ જીવનનું સર્વસ્વ હોય છે.

અમદાવાદનો એ પ્રસંગ મને બરાબર યાદ છે. પ્રાયઃ ભવરંગપુરાનો જ વિસ્તાર હતો, પરમતપસ્વી પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજને સમાચાર મળ્યા કે પોતાના ગુરુદેવ પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજયરામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા અમદાવાદ સોસાયટી વિસ્તારમાં પધાર્યા છે. અને ગુરુદેવનું સ્વાસ્થ્ય પણ ઉંમરના હિસાબે જોઈએ તેટલું સ્વસ્થરહેતું બની. આવા સમયે પોતાના ગુરુદેવના વિચારો અને માન્યતાઓ સાથે પોતાના વિચારો અને માન્યતાઓનો સમન્વય બ સધાતો હોવા છતાં હૃદયમાં રહેલ ગુરુદેવ પ્રત્યેના કૃતજ્ઞભાવને યાદ કરીને તેઓને વંદનાર્થે અને સુખશાતા પૂછવા જ્યાં પૂજ્યશ્રી હતા ત્યાં પધાર્યા. તેઓ પધાર્યા ત્યારે અનેક પદસ્થો, મુનિભગવંતો તથા શ્રાવકવર્ગ પણ ઉપસ્થિત હતો. – આવતાંની સાથે સ્વ. પૂજ્યશ્રીએ પોતાના ગુરુદેવના ખોળામાં માથું મૂકી દીધું એ વખતે પીઠ ચાબડતાં ને વાત્સલ્યભીનો હાથફેરવતાં પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજયરામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા એટલું જ બોલ્યા, “આ તો મારો ખોવાયેલો હીરો છે” વિચારોમાં વિરોધ ધરાવતા શિષ્યનું પણ ગુરુદેવનાં કેટલું સ્થાન હોઈ શકે છે એનું આ એક પ્રત્યક્ષ દષ્ટાંત છે.

એ જ રીતે વિચારોમાં વિરોધ હોવા છતાં શિષ્યના હૃદયમાં ગુરુની ગુરુતાનું કેટલું ઉજ્જવળ સ્થાન રહેલું હશે કે પોતાના સંસારી વતન માણેકપુરમાં જ્યારે ગુરુમંદિરનું નિર્માણ થયું ત્યારે તેઓએ ત્યાં પોતાના તમામ ઉપકારી ગુરુભગવંતોની પ્રતિકૃતિ અને પગલાની પ્રતિષ્ઠા સમયે પોતાના પરમોપકારી ભવોદધિતારક ગુરુદેવ પૂ. આ.ભ. શ્રીમદ્ વિજયરામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજની પ્રતિકૃતિ તથા પગલાંની પાણી પોતે જાતે પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. જે જોઈ વિરોધીઓ પાણી વિચારમાં પડી ગયા હતા કે પૂ. આ. ભ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ આ શું કરે છે ? પરંતુ મહાપુરુષો ક્યારેય કૃતજ્ઞભાવને છોડતાં નથી એનો આ દાખલો હતો.

આવા પરમતપસ્વી એ મહાપુરુષના મનનાં પ્રત્યેક સ્પંદનોમાં પોતાના બાલામાં બાલા તીર્થ તરીકે શ્રી શત્રુંજય ગિરિરાજનું તથા શ્રી ગિરનાર ગિરિરાજનું સ્થાન હતું અને એથી જ જાણે જીવનનું છેલ્લું એક ચાતુર્માસ શ્રીશત્રુંજય ગિરિરાજની છત્રછાયામાં પસાર કરી શેષ જીવન શ્રી ગિરનારગિરિવરની ગોદમાં પસાર કરવાની ભાવનાથી તેઓશ્રી ગિરનારપધાર્યા. ગિરનાર ગિરિરાજમાં ચાતુર્માસ પણ કર્યું.. ગિરનાર ગિરિરાજ અને સહસ્રાવલ કલ્યાણક ભૂમિનો સંપૂર્ણ જિર્ણોદ્ધાર શ્રાવકો દ્વારા થાય એ એમની અંતિમ મનોભાવના હતી અને એજ મનોભાવના સાથે લઈ તેઓ ગિરનાર ગિરિરાજની પાવલ ગોદમાં ૬૬ વર્ષની ઉંમરે અર્થાત્ પોતાના ગુરુદેવની ઉંમરે જ વિ.સં. ૨૦૫૯ માગસર સુદ ૧૪ ની મધ્યરાત્રિએ ૧૨-૩૯ કલાકે ગિરિરાજના ધ્યાનમાં મળને કેન્દ્રિત કરી પરમસમાધિ સાથે સ્વર્ગવાસી બની ગયા તપોગગનમાં તેજ પાથરતો એક તારલો ખરી ગયો. કહેવું જ પડશે કે,

ફુલ ગયું ને ફોરમ રહી –

તપસ્વી ગયા પણ તપસ્વીની યાદી રહી ગઈ...

**શીખી લો નમ્રતાના પાઠ કેઈ વૃક્ષ પાસેથી
ફળે ત્યારે નથી નાનપ અનુભવતા નમન કરતાં**

પૂ. આ. શ્રી. વિ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સા. જેટલે મારા જાત-જનુભવ પ્રમાણે સૌભાગ્યના સ્વામી તો હતા પરંતુ જેથીજે વિશેષ તેઓનું જીવન સૌજન્ય-સૌહાર્દ-સાત્વિકતાના એક ત્રિવેણી સંગમ સમાન હતું.

મારા પૂ. ગુરુદેવ આ.શ્રી. વિ. જિતમૃગાંકસૂરીશ્વરજી મ.સા. અને પૂ. તપસ્વી આ.શ્રી. વિ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. બંને સંસારી પાણે સગાભાઈઓ અને સાધુ અવસ્થામાં પાણે બંને ગુરુભાઈઓ પૂ. પરમ વિનયી આ.શ્રી. વિ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા. સંસારીપાણે પૂ. તપસ્વી આચાર્યશ્રીના પુત્ર અને સાધુપાણાના અવ્વલ આરાધક આ ત્રણે મહાપુરુષો એટલે જીવતી-જાગતી સાક્ષાત્ સંયમમૂર્તિ.

મારાં કોઈક પુણ્યના ઉદયથી આ ત્રણે મહાપુરુષોનો જીવનમાં જે કંઈ સાક્ષાત્કાર થયેલો છે એનું સ્મરણ આ અવસરે થઈ આવેલ છે.

આજીવન અંતેવાસીના નાતે પૂ. ગુરુદેવશ્રીનો પ્રભાવ તો જીવનમાં હોય જ. એમાં કંઈ નવાઈ નથી પરંતુ એમના દ્વારા એમના જ ભાઈ, ભત્રીજાના તપ-જપ-વિનય-વૈયાવર્ય-સંયમની સાધના આદિનું વાર્ણન સાંભળતો ત્યારે હૈયામાં અનેરો આલ્હાદ અનુભવતો હતો, એનું વાર્ણન શબ્દોથી શક્ય નથી.

બંને ભાઈઓ વચ્ચે પ્રસંગે-પ્રસંગે પત્ર વ્યવહાર પણ થતો હતો. જેમાં પણ બંને વચ્ચેનું પરસ્પર સૌજન્ય બીતરતું હતું પોતપોતાની અંગત વિષમ પરિસ્થિતિમાં પણ તેઓ પોતાનો વિચાર કરવાને બદલે સામાનો જ વિચાર પહેલો કરતાં. પોતાનો વિચાર કર્યા વિના સામાને સહાયક બનવાની જ વિચારણા હોય એ સાક્ષાત્ અનુભવ્યું છે. બંને ભાઈઓ વચ્ચે અમુક વિચારભેદ હોવા છતાં જે બાબત પરસ્પરના સંબંધમાં જરા પણ વચ્ચે આડી આવી નથી. એવું એ બંનેનું સૌહાર્દ હતું.

આવા બે-ચાર પ્રસંગો આપણે માણી લઈએ ! મારી દીક્ષા સં. ૨૦૧૪માં થઈ તે પછીના બજીકલા જ સમયમાં અમો વિહારમાં હોઈએ તે વખતે તેઓ પત્રમાં અમને ચૈત્રી બોળીમાં અચિત્તજ ત્રા કાઉસગ્ગલી અચૂક વાદી આપતા. સં. ૨૦૧૫ માં મારાં ગુરુજીને ભયંકર - ભરણાંત માંદગી આવી તે ચારેક મહિના લાંબી ચાલી. એ વખતે જુદી જુદી બાબતોનો વિચાર કરતાં અચાનક પૂ. તપસ્વી મ. શ્રીએ પત્રથી પૂછાવ્યું કે “તમોએ સ્થાપનાચાર્યજી તો બદલાવ્યા બધી બે ?” આ રીતે તેઓ દૂર હોવા છતાં સતત કેવી કાળજી રાખતા હતા તેનો ખ્યાલ આવે છે. પ્રાયઃ સં. ૨૦૧૭ની વાત છે એ વખતે અમોએ જેઠ મુદ ૧ નો વિહાર કર્યો. પૂ. તપસ્વી મ. જે જેવી ખબર પડી કે તુરત જ તેઓએ પત્ર લખીને સૂચવ્યું કે તમો તુરત જ પાછા વળી જાઓ બીજું મુદ્દત સારું જોઈને વિહાર કરજો.

સં. ૨૦૨૩ ની લગભગ વાત છે. એ વખતે અમો પૂ. ગુરુજીની ગંભીર માંદગીના કારણે મુંબઈ-સાયનમાં હતાં. તે વખતે પૂ. તપસી મ. શ્રીએ પોતે એકલાં રહેવાનું નક્કી કરીને પાણે પૂ. આ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા. ને પૂ. ગુરુજીની સેવા માટે મોકલવાની તત્પરતા દર્શાવી. જે કે પૂ. ગુરુજીએ એમની પરિસ્થિતિ આદિનો વિચાર કરીને, એઓશ્રીની ભાવનાનો આદર કરીને તે અંગે ના જાણાવી. આ રીતે તેઓ પોતાની જાતને બદલે સામાનો વિચાર પહેલાં કરતાં હતા.

આ રીતે સૌજન્ય અને સૌહાર્દ પછી સાત્વિકતાનો પાણે જે અનુભવ કર્યો છે તે જાણાવું છું. જુનાગઢ હેમાભાઈના વડે પૂ. તપસી મ. અને પૂ. આ.શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ. સા. બે જ ઠાણા બિરાજમાન હતાં. તે વખતે અમો વિહાર કરતાં ત્યાં પહોંચ્યા. પોતે વડીલ અને આચાર્ય હોવા છતાં અને પોતાને આયંબિલ હોવા છતાં નવકારશી આદિની ભક્તિ માટે તૈયારી બતાવી. અમોએ વિનયપૂર્વક ના પાડી બીજે દિવસે અમો દાદાની યાત્રા કરીને લગભગ બપોરે ૩ વાગે પહોંચ્યા. તે વખતે જોયું તો બંને પૂ. આચાર્ય મળીને કાપ કાઢતા હતા. અમને તો મનમાં કંઈનું કંઈ થઈ ગયું યાત્રાનો થાક હોવા છતાં તે ભૂલીને મુ. કુલભૂષણવિજયજીએ પૂ. તપસી મ. ને આગ્રહ કરીને ઉઠાડી મુક્યા અને કાપ કાઢી આપ્યો. એક તો વૃદ્ધાવસ્થા - તપસ્વી શરીર - ફક્ત બે જ ઠાણાં - આસન - કામળી વિગેરેનો કાપ કાઢવાનો આવા અવસરે પાણે એમની સિંહના જેવી જે સાત્વિક ખુમારી અનુભવી, એવી સાત્વિકતાનો અનુભવ, એવી ખુમારી, એ આજે પાણે અમારા માટે એક પ્રેરક બળ બની રહી છે.

અંતે કોટિ કોટિ વંદન - અનુપમ સૌજન્ય - સૌહાર્દ અને સાત્વિકતાના ત્રિવેણી સંગમ સ્વરૂપ.... પરમ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. ને.....

સૌજન્ય સૌહાર્દ સાત્વિકતાનો સંગમ

- પ.પૂ.આ.રત્નભૂષણ સૂ.મ.સા.

વાત્સલ્યનો હોહ !

- પ.પૂ. આ.અજિતસેનસૂરિ મ.સા.

પ.પૂ. આચાર્ય ભગવંત વર્તમાનવિશ્વની એક મહાનવિભૂતિ થઈ ગઈ, તેઓશ્રી અનેક ગુણગ્નોના ભંડાર હતાં.

ભૂતકાળમાં ડોકીયુ કરતાં એક પ્રસંગ સ્મૃતિપટ ઉપર આવી જાય છે, જ્યારે અમદાવાદના ગીરધરનગરના ઉપાશ્રયથી પૂજ્યપાદશ્રી વિહાર કરવા પ્રયાણ કરી રહ્યા હતા ત્યારે પ.પૂ. આ. રામચન્દ્ર સૂ.મ.સા. પાસે વંદનાર્થે આવ્યા પરંતુ સાહેબ વાંચનમાં એકલીન હોવાથી પૂજ્યપાદશ્રી તરફ તેમનું ધ્યાન ન ગયું તે અવસરે એક મહાત્માએ કહ્યું કે “સાહેબજી ! આપ સામે તો જુઓ” ત્યારે નજર ફેરવતાં સાહેબજીએ પોતાના તપસ્વી સમ્રાટ શિષ્યને જોયાં તે સમયે પ.પૂ. આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજની આંખોમાં ઝળઝળીયા આવેલા મેં જોયા હતા. કેવો ગુરુપ્રત્યેનો સ્નેહભાવ !

પૂજ્યશ્રી સાથે જ્યારે જ્યારે રહેવાનું થતું ત્યારે ત્યારે તેઓ હંમેશા માતાતુલ્ય વાત્સલ્યભાવથી નવરાવી દેતા હતા, મારા ઉપર તેઓશ્રીની ખુબ કૃપાદષ્ટિ હતી અને તેને કારણે જ તેમણે મને જાપની આરાધનાઓ આપી હતી અનેક ગુણોના ભંડાર પ.પૂ. આચાર્ય ભગવંત જાણે ! ચોથા આરાના મહાન સાધક બ હોય ! તેવું લાગતું હતું.

નિસ્પૃહતાનાસ્વામી આચાર્ય ભગવંત !.....

પૂજ્યપાદ,
સંયમીસમ્રાટ,

આચાર્યદેવશ્રી, હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ !

- પ.પૂ.પં. વજ્રસેન વિ.ગણિવથ

દેવાધિદેવ, ગિરનારમંડન, નેમનાથભગવાનની અનુગ્રહ અમીદષ્ટિને પામવા સદ્ભાગી બનનારા....

પરમપૂજ્ય, મહાસંયમી, આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય દાનસૂરીશ્વરજી મહારાજની અંતરની કૃપાને પામનારા....

પરમપૂજ્ય, સિદ્ધાંત મહોદધિ, આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજનાં હૈયામાં સ્થાન-માન પામવા બડભાગી બનનારા...

પરમપૂજ્ય, કલિકાલકલ્પતરુ, આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજનું શિષ્યત્વ પામવા ભાગ્યશાળી બનનારા...

સ્વ માટે કઠોર ..... પર માટે કોમળ .....

મહાન તપસ્વીરત્ન, સંયમી સમ્રાટ.....

આચાર્ય દેવ શ્રીમદ્વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ....!

● કે જેઓએ જન્મ દ્વારા માતા-પિતાને ધન્ય બતાવ્યા....

● બાળકુંવર જેવા સંતાનને સંયમ આપીને મહાન સંયમી બતાવ્યા.....

● સંયમની સાધના દ્વારા ગુરુજનોને ધન્ય બતાવ્યા....

આવા મહાન સંયમધર, દીર્ઘસંયમી, આચાર્યભગવંતનું સંયમ અપેક્ષાએ વિચારીએ તો દશવૈકાલિકના અધ્યયનોના ભાવો સાથે લગભગ સુમેળવાળુ હતું.

જેવા, પૂજ્યપાદ સાહેબજી બહારથી ડડક હતા. બા... ! સંયમપાલન માટે ડડક હતા. પણ!! બીજાની વોગ્યતા પ્રમાણે જેના સંયમજીવનના રક્ષણ માટે પુરા રક્ષક હતાં.

પૂજ્યપાદ, પરમગુરુદેવ, આચાર્ય ભગવંત શ્રી પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજના સાન્નિધ્યપૂર્ણ સંસ્કારોના કારણે અગિશુદ્ધ સંયમ પાલન માટે અતિ જગરુક પૂજ્યશ્રી તપ અને સંયમયાત્રા-તીર્થયાત્રામાં પાણ...! ગોચરી-પાણીની શુદ્ધિ અંત સુધી જાળવી શક્યા.

આવું ઉત્કૃષ્ટ જીવન પાલનમાં હોવા છતાં જેનું અભિમાન કદી મુખ ઉપર દર્શાવવા બ દીધું. કારણ એક જ કે..... આ તો ભગવાનની આજ્ઞા પળાય છે, અને જે પાલન માટે તો સંયમ લીધું છે.

પૂજ્યશ્રીના અંતરની એવી જબ્બર અસર યુવાનો ઉપર રહેતી કે એમના સંપર્કમાં બે-ત્રણ વખત કોઈ આવી જાય તો એવું આકર્ષણ થાય કે પૂજ્યશ્રીના દર્શન વગર એને ચેન ન પડે. એવા અનેક યુવાનો આ સંયમપૂત મહાત્માનાં સેવકની જેમ એક અદના શ્રાવકરત્નો છે.

ઝીલાવતા મીઠાશપૂર્વકના રાગ.....

અમને આશ્ચર્ય તો એ થાય છે કે, સાહેબજીએ કોઈને તપ-ત્યાગની વાત આગ્રહથી બહી કરી હોય એમના જીવનમાં તપ-ત્યાગ એવા સિદ્ધ થઈ ગયેલ કે તેનો વિભિયોગ સહજભાવે થવા કરે.

યુવાનોમાં સામાયિક-કંદમૂળ ત્યાગ- રાત્રીભોજન ત્યાગ- પ્રભુપૂજા જેવા નિયમો તો જાગે સહજ ભાવે આવી ગયા હોય.

પૂજ્યશ્રીના હૈયામાં શાસનદાઝ તો રોગરગમાં એવી પ્રસરી ચૂકેલી કે - મારા ભગવાન - મારું શાસન - મારો સંઘ .... આ સંઘ - શાસનનું ઉત્થાન કેમ ન થાય ? થવું જ જોઈએ. આપાગે બધા એક શુભ ભાવના પ્રસરાવીએ તો થઈ જ શકે. એવી દૃઢશ્રદ્ધા અને નિષ્ઠાથી તેઓ જીંદગીના અંત સુધી ટેકેલા રહ્યા. આંધબિલ જેવો મહાન તપ કરતાં રહ્યાં.

પૂજ્યશ્રીનું જીવન, એમની નિઃસ્પૃહતા એ તો સંયમપાલન પ્રત્યેની અવિહ્વલ નિષ્ઠાનો પ્રસંગ બન્યો ત્યારે જાણ્યું.

હાલારના ઇતિહાસમાં સૌ પ્રથમવાર જામનગરથી ગિરનારજી તીર્થ થઈ શમુંજય તીર્થનો ઇ'રી પાલિત સંઘ સં. ૨૦૩૨ માં બક્કી થયો. તેમા બિશ્વા માટે અમારા ગુરુમહારાજ પરમ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી કુંદકુંદસૂરીશ્વરજી મહારાજાએ (ત્યારે મુળિ હતા), પરમપૂજ્ય, તપસ્વીરત્ન, આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય હિમાંયુસૂરીશ્વરજી મહારાજાએ વિભંતી કરવા કહ્યું. સંઘના આગેવાનોએ વિભંતી કરી. પૂજ્યશ્રીએ આવવા અનુમતિ આપી. સંઘ પ્રયાણના દિવસો બજીક આવવા લાગ્યા. રૂટ પ્રમાણે પૂજ્યશ્રી વિહાર કરીને જામનગર તરફ પધારી રહ્યા હતા. વારંવાર વચ્ચે આવવાનું કે મળી જવાનું સ્પષ્ટ ના પાડતાં. વાંકાનેરથી વિહાર કર્યો, કાર્યકરો મળી આવ્યા. અંતે બક્કી હતું કે આ દિવસે જામનગર આવી જઈશું. કાર્યકરો દિવસ ભૂલી ગયા બીજો દિવસ એમના ખ્યાલમાં રહી ગયો, વચ્ચે મળવાનું પણ કહી ગયેલા કે અમે આવી જઈશું પણ પહોંચી ન શક્યા અંતે પૂજ્યશ્રી તો જામનગર પધારી ગયા. પ્રવેશ પ્રસંગ ભવ્ય કરવાનો હતો પણ પૂજ્યશ્રી તો સહજતાભાવે પધારી ગયા.

સંઘના આગેવાનોને થયું કે સાહેબ નારાજ થયા હશે. કંઈક બોલશે. પાગ સાહેબજી તો જાગે કંઈ બન્યું જ નથી એવા જ વાત્સલ્ય ભાવથી બધા સાથે વાત કરી અને હવે પછીનો પ્રોગામ કેવી રીતે કરવાનો તે બધું વિચારીને ગોઠવ્યું.

એ રીતે ધર્મથી અબુધ એવા હાલારના જીવોને પોતાની અંતરની અત્યંત કરુણાથી, સદ્ભાવનાથી વ્યાખ્યાન આદિમાં એવા પ્રસંગો લીધા કે તે વખતે બધા એકાગ્ર બની જતા. ગામોમાં આવતા અજોનોની સમક્ષ જૈન-અજૈન પ્રસંગોને એવી મીઠાશથી પ્રકાશતા કે સાંભળનાર એ પ્રસંગને વચ્ચેથી છોડી શકે જ નહીં.

સામુદિક ચૈત્યવંદનોમાં સ્તવનો ઝીલાવતા એમાં પાગ જે મીઠાશપૂર્વકના રાગ..... બધા આવા અનુષ્ઠાનથી અજ્ઞ હોવા છતાં પૂજ્યશ્રીના સાન્નિધ્યથી પોતે જરા પાગ ક્ષોભ રાખ્યા વિના એમની પાસે જઈ શકતા અને પોતાના ભાવો વ્યક્ત કરી શકતા. આવા તો અનેક ગુણોના સ્વામી પૂજ્યપાદશ્રીના હૈયામાં ગિરનાર તીર્થ અને ગિરનારી શ્રીનેમનાથભગવાન હતા તેથી જીવનના અંતે એમની ભાવના મુજબ નજર સમક્ષ એ જ પરમાત્મા અને એ જ તીર્થના ધ્યાનમાં મધ્યરાત્રિએ પૂજ્યશ્રી ઉચ્ચ પંથે જવા માટે પ્રયાણ આદરી ગયા. તેમના જીવનમાં રહેલા અગણિત ગુણોના ખજાનામાંથી આંશિક ગુણોના ભાજન બનીએ એજ અંતરની અભિલાષા. ●

વાત્સલ્યમૂર્તિ આચાર્યભગવંત....!

- પ.પૂ. પયાર્યસ્થવિર દિવ્યાનંદ મ.સા.

અનંતઉપકારી, પરમ તારક પરમાત્માએ ભવિ જીવોના કલ્યાણ માટે શાસનની સ્થાપના કરીને અનેક આત્માઓને આત્મ કલ્યાણનો માર્ગ બતાવ્યો, અને તે પરમાત્માની શાસનની જ્યોત જલતી રહે તે માટે ભગવાનની પાટ પરંપરામાં અનેક સુવિહિત ગીતાર્થ આચાર્ય ભગવંતોએ એ જ્યોતને જલતી રાખીને પરમાત્માના પરમ તત્ત્વને આપણા સુધી પહોંચડ્યા છે. તે પરમ તારક પરમાત્મા વિશ્વવત્સલનું વિશેષાણુ ધારણ કરનારા હતા. તે જગત્ વાત્સલ્યના કંઈક અંશને તેની પાટપરંપરામાં થયેલા આચાર્ય ભગવંતોએ જાળવી રાખ્યું છે. તેમાં પરમ પૂ. આત્મારામજી મહારાજ સાહેબ તથા તેમની પાટે આવેલા પ.પૂ. કમલસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ, તેમની પાટે આવેલા પૂ. ઉપાધ્યાય શ્રી વીરવિજયજી મહારાજ સાહેબ, તેમની પાટે આવેલ જ્યોતિષમાર્તંડ વિશુદ્ધ સંયમધારક પ.પૂ. આ. શ્રી દાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ તેમની પાટે આવેલ વિશુદ્ધ ચારિત્રયૂદામીણ સિદ્ધાંતમહોદધિ, કર્મસાહિત્યનિષ્ણાત, પૂણ્ય નામધેય પ.પૂ. આ. ભગવંત શ્રી પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ કે જેમણે અનેક જીવોને શાસન રસીયા બનાવ્યા. તેમની પાટે પ્રવચનપ્રભાવક, સમ્યગ્દર્શનના અજેડ ઉપાસક, અનેક જીવોને સમ્યગ્દર્શનની સાચી સમજ પમાડનાર પ.પૂ. આ. શ્રી વિજય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ. તેમના જ પટ્ટધર મહાન તપસ્વી, આયંબિલ તપના અજેડ ઉપાસક, એટલે જ વાત્સલ્ય વારિધિનું સ્વરુપ પ્રાપ્ત કરનાર સ્વ. પ. પૂ. આ. શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ !

મને તેમનો પહેલો પરિચય સં. ૨૦૨૧ માં થયો અને તે વખતે તેઓ પાટણમાં બિરાજમાન હતા. હું અને મારા ગુરુ મ. પં.જયંતવિજયજી ગણિવર્ધશ્રી (આ. જયંતશેખરસૂરીશ્વરજી મ. સા.) વિહાર કરતાં મહેસાણા પહોંચ્યા. પાટણની બાજુમાં વડાવલી ગામમાં પ.પૂ. સંઘસ્થવિર બાપજી મ. સા. ના એક વૃદ્ધ સાધુ બિમાર પડ્યા. એટલે ત્યાંના સંઘે અમને જાણ કરી. મારા ગુરુમહારાજે મને અને વર્ધમાનતપના આરાધક પ.પૂ. મહાનંદ વિ. મ. સા. ને સેવા માટે મોકલ્યા. આચાર્યભગવંતને આ વાતની ખબર પડતા પ. પૂ. નરરત્નવિ. મ. ના શિષ્ય પૂ. વિનયચંદ્ર વિ. મ. ને પાણ મોકલ્યા છતાં આચાર્યમહારાજને સંતોષ ન થયો. વિચાર્યું કે નવા સાધુ છે. એટલે પોતે જાતે પાટણથી તાબડતોબ એક દિવસમાં ૩૦ કિ.મી. નો લાંબો વિહાર કરીને આવી ગયા અને વૃદ્ધ ગ્લાન સાધુની વૈયાવચ્ચમાં પોતે પાણ સામેલ થયા. ત્યારે મનમાં થયું કે **કેવી વૃદ્ધ સાધુ પ્રત્યે ભક્તિ, વાત્સલ્ય...** એમનો ભાવ જોઈને દીંગ થઈ જવાયું. ત્યારબાદ અવાર નવાર આચાર્યભગવંતની સાથે રહેવાનું થયું. ત્યારે પાણ એમનો વાત્સલ્યભાવ જોવા મળ્યો. પારકા-પરાયાનો જરાય ભેદ જોવા ન મળ્યો. તથા એક વખત હું અને મારા ગુરુ મ. અમદાવાદ ઉસ્માનપુરા ચોમાસુ હતાં. આચાર્યમહારાજ ગિરધરનગર ચોમાસુ હતા. તેમાં હીરાભાઈ મણિલાલ એક વાર મારા ગુરુ મ. પાસે આવ્યા. અને સાધુના લોચ અંગે વાત કરી. એટલે બીજે દિવસે હું ગિરધરનગર ગયો. ત્યાં ૩-૪ સાધુના લોચ કર્યા બાદ કહ્યું “સાહેબ આપની આયંબિલની ગોચરીનો મને લાભ આપો.” ત્યારે મારી ભાવના ભાંગી ન જાય એ વિચારી દીર્ઘદષ્ટા આચાર્ય મહારાજે મને અનુમતિ આપી. મને પૂજ્યશ્રીનો ગોચરીનો લાભ મળ્યો. આવું પૂજ્યશ્રીનું વાત્સલ્ય નીતરતું હૈયું નિહાળી હું ખુબ ઉદ્વેગિત બન્યો.

જ્યારે જ્યારે ભેગા થવાનું થતું ત્યારે ત્યારે ખુબ વાત્સલ્ય મળતું ત્યારબાદ મારા ગુરુ મ. કાળધર્મ પામ્યા બાદ મેં આચાર્ય મહારાજને આલોચના અંગે જાણાવ્યું ત્યારે પાણ જે વાત્સલ્ય અને હુંક તેમના તરફથી મળ્યા તેને આજે પાણ યાદ કરું તો હૈયું ગદ્ગદિત થઈ જાય છે. છેલ્લે જ્યારે એમણે જુનાગઢ તળેટીએ ચોમાસુ કર્યું. ત્યારે મારું ચોમાસુ જામનગર શાંતિભુવન હતું. તેમાં સં. ૨૦૫૮ ના કા. સુ. ૨ ના એક ભાઈ રાતે મારી પાસે આવ્યા અને સમાચાર આપ્યા કે જુનાગઢ આચાર્ય ભગવંતની તબીયત ઠીક નથી, વધારે ગંભીર સ્થિતિ છે તેથી મેં તુરત જ આચાર્યભગવંતને કાળજી લખ્યો કે મારે આપના દર્શન-વંદનની ભાવના છે. પાણ પગની તકલીફના કારણે હું ચોમાસા પછી ધીમે-ધીમે આપની નિશ્રામાં આવું છું. એમ ભાવના વ્યક્ત કરેલી એ વખતે જામનગરના અમુભાઈ ત્યાં ચોમાસુ કરવા ગયેલા. તેમણે કા.સુ. ૧૫ ના બપોર પછી જામનગર જવાની રજા માંગી ત્યારે કેટલાય ભક્તો બેઠેલા હતા. તો પાણ અમુભાઈને પાસે બોલાવી કહ્યું કે ‘દિવ્યાનંદવિજયને કહેજે કે ચિંતા ન કરે અને પગની તકલીફ છે તો પાણ ધીમે-ધીમે વિહાર કરે.’ આ વાત મને જ્યારે અમુભાઈએ કરી ત્યારે ખરેખર એમ થયું કે પોતાની આવી નાજુક પરિસ્થિતિ છતાં બીજાની કેટલી ચિંતા અને વાત્સલ્યભાવ કેવો! પૂજ્યશ્રીના વચનથી જ હું ધીમે-ધીમે વિહાર કરીને જુનાગઢ આવ્યો. આઠ દિવસ સાથે રહેવાનું થયું. યત્કિંચિત્ ભક્તિનો લાભ મળ્યો તેને મારું પરમ સૌભાગ્ય માનું છું. આઠ જ દિવસમાં આચાર્યભગવંત કાળધર્મ પામ્યા ત્યારે શ્રી સંઘે તેમના નિમિત્તે એક મહિનાનો મહોત્સવ કર્યો. ત્યારબાદ શ્રી સંઘની વિનંતી થતા ચોમાસુ કરવાનું થયું અને પરમ પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંતની હયાતીમાં જે વાત્સલ્યભાવ મળ્યો તે તો અપૂર્વ જ હતો પાણ કાળધર્મ પામ્યા પછી પાણ અદૃશ્ય જે કૃપા વરસાવી રહ્યા છે તે તો કંઈક અલૌકિક જ છે. કારણ કે શ્રી નેમનાથદાદાની યાત્રા ૭ થી ૮ વખત કરી પાણ પગની તકલીફ જરાય પાણ જાણાય નહીં અને તે બધો પ્રભાવ એમની અદૃશ્ય કૃપાનો લાગે છે. આમ પૂજ્યશ્રી સતત અદૃશ્ય કૃપા વરસાવતા રહે અને તેમના જીવનના કંઈક ગુણો મારામાં આવે એજ અભ્યર્થના. ●

સંકલ્પનો વિજય

- પ.પૂ. ગણિતવર્ત હર્ષતિલક વિ.મ.સા.

ક્ષેત્ર કોઈપણ હોય, તેમાં સફળતા મેળવવા માટે વ્યક્તિને સૌ પ્રથમ તીવ્ર કોટિનો સંકલ્પ કરવો પડે છે. અને જ્યારે સંકલ્પ મજબૂત બને છે, ત્યારે પ્રાયઃ સિદ્ધિની વરમાળા અવશ્યમેવ સામે ચઢીને મળ્યા વિના રહેતી નથી. અને માટે જ સાધનાના ક્ષેત્રમાં આગળ વધવા માટે સૌ પ્રથમ પ્રણિધાન નામના આશયની મુખ્યતા સાધક માટે અનિવાર્ય માનવામાં આવી છે. પ્રણિધાનમાં જ દીવાશ હોય તો સાધક માટે સફળતાની/સિદ્ધિની આશા નહીવત્ બની જતી હોય છે. આવા પ્રકારના શાસ્ત્રપૂત વચનોના મર્મને હૃદયસ્થબનાવનાર લોખંડી મનોબળના સ્વામી સહસ્રાવન તીર્થોદ્ધારક, તપસ્વીરત્ન પૂ. આ.શ્રી હિમાંશુ સૂ. મ.સા. આજે સ્થૂલ દેહે આ વિશ્વમાં વિદ્યમાન નથી પરંતુ તીવ્રતમ કોટિના સંકલ્પના બળે તેઓશ્રીએ પ્રાપ્ત કરેલ સિદ્ધિ જ્યારે આંખ સામે ખડી થાય છે, ત્યારે મનોમન તેઓશ્રીને અભિનંદવાનું મન થયા વિના રહેતું નથી.

પૂજ્યશ્રીના સૌ પ્રથમ દર્શન/વંદન વિ.સં. ૨૦૩૩ માં સિદ્ધોની ખાણ એવાં સિદ્ધક્ષેત્રમાં થવા પામેલ. તે વખતે પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં મહારાષ્ટ્રભુવન પાલિતાણા ખાતે ઉપધાન તપની આરાધના ચાલી રહેલી.

મુમુક્ષુ અવસ્થામાં કચ્છ માંડવીથી યાત્રાર્થે પાલિતાણા આવવાનું નક્કી થતાં પ્રાતઃ સ્મરણીય મહાન તપસ્વીસમ્રાટ, વર્ધમાનતપની ૧૦૦+૧૦૦+૮૮ ઓળીના અજોડ આરાધક, ભવોદધિતારક પૂજ્યપાદ આ.ભ. શ્રીમદ્વિજય રાજતિલક સૂ.મ.સા.નો પૂજ્યશ્રી સાથેનો ધનિષ્ઠ પરિચય હોવાથી પૂજ્ય ગુરુદેવના કથનથી જ આ સૌભાગ્ય સાંપડેલ.

ત્યારબાદ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીની જિનશાસનના ઇતિહાસમાં અજોડ ગાણાય તેવી વર્ધમાન તપની ૧૦૦+૧૦૦ ઓળીની પૂર્ણાહૂતિ પ્રસંગે અમદાવાદ ગિરધરનગર મધ્યે પૂજ્યશ્રીનું પદાર્પણ થયું.

પૂજ્ય ગુરુદેવ પ્રત્યેના ઇત્યંત જહોભાવને કારણે શારીરિક પ્રતિકૂળતાં હોવા છતાંય પોતાના પરમ તારક ગુરુદેવ મહાન શાસનપ્રભાવક વ્યાખ્યાનશિરોમણિ સુવિશાલગરછાધિપતિ પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશ શ્રીમદ્ વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજાની નિશ્રામાં આવોજિત જબરજસ્ત શાસનપ્રભાવક પ્રસંગે પધારેલ પૂજ્યશ્રીના પરિચયમાં ઠીક-ઠીક જીજ્ઞાસક આવવાનું થયેલ. અવસ્થા તો મુમુક્ષુની હતી..... પણ કૃપા સારી વર્ષાવી.... અને દીક્ષા જલ્દી લેજે.... એવા આશીર્વાદ આપ્યા. દીક્ષા બાદ સંયમજીવનમાં પણ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીની સાથે અનેક વખતે પરિચયમાં આવવાનું થવાથી કુદરતી રીતે જ તેઓશ્રી પ્રત્યેનો આદરભાવ વૃદ્ધિગત બનતો ગયેલ. પૂજ્યશ્રી પણ અવસરે અવસરે સુયોગ્ય હિતશિક્ષાદિ પ્રદાન કરવા દ્વારા કચ્છા વરસાવતાં રહેલ.

યોગાનુયોગ વિ.સં. ૨૦૫૪ ના શ્રાવણવદ-૫ બુધવારના દિને અમદાવાદ ગિરધરનગર મુકામે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીની ચિરવિદાય થઈ. ચાતુર્માસ બાદ પૂજ્યશ્રીના સાંનિધ્યમાં વાસાણા-નવકાર ફ્લેટમાં પહોંચવાનું થયું જોકે વયે અપ્રમત્તભાવે, ચઢતા પરિણામે ચાલી રહેલી સાધના જોઈને મન ઝુક્યા વિના રહેતું નહીં.

કેવી આરાધનાની અભિરુચિ ! કેવો પ્રચંડ સંકલ્પ !

તે અવસરે પણ બપોરે બે-બે વાગે આયંબિલ કરવા બેસતાં.... સ્વાભાવિક રીતે જ પૂજ્યશ્રીની સેવામાં ખડે પગે રહીને વૈયાવચ્ચનો અજોડ આદર્શ ખડો કરનાર પૂજ્યશ્રીનાં અંતેવાસી ન હોવા છતાંય પૂજ્યશ્રીના એકમાત્ર પડછાયાની જેમ જ રહેનાર તપસ્વી મુનિવર્ધશ્રી હેમવદ્ધભ વિ.મ.સા.ને મેં કહ્યું કે ગોચરી આટલી બધી મોડી કેમ ? ત્યારે મને કહે કે “હર્ષતિલક મ.સા.! આ તો રોજીંદો ક્રમ છે. જ્યાં સુધી જપથી માંડીને પરમાત્માના દેવવંદનો આદિની ક્રિયા સંપૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધી ગમે તેટલો આગ્રહ કરીએ પણ પૂ.તપસી મ.સા. પરચક્ષ્ણાણ પારવાનું નામ નથી લેતાં ઘણી વખત તો ૪-૫ વાગે આયંબિલ કરવા બેસે છે. ગોચરી આવેલી એમ જ પડી રહે છે.” ત્યારે મને પણ પૂજ્યશ્રીને સ્હેજે કહેવાનું મન થયું, ઉઠીને હું પૂજ્યશ્રી પાસે પહોંચ્યો, કેમ આવ્યો ? મેં કહ્યું “સાહેબ” ! આપ આયંબિલ આટલું મોડું કેમ કરો છો ? “ભાઈ ! આમે આ શરીરને ૨૪ કલાકમાં એક વખત ભાડું આપવાનું છે.

ભાડું આપવા સમયનો આગ્રહ શા માટે? તારા ગુરુમહારાજ તો મારા કરતાંય કેવાં જબ્બર તપસી હતાં તેઓ તો ઠામ ચોવિહાર ઓળીઓ અઢાર વર્ષ કરી ગયાં ને ! હું ઠામ ચોવિહાર ક્યાં કરુ છું. ! સાધના વિના ભાઈ ! કર્મો ક્યાં તૂટવાના છે. હવે લાંબુ જીવવાનું નથી. કસ નીકળે તેટલો કાઢી લેવો છે. તારા ગુરુમહારાજને યાદ કરને” ! મને થયું કે દીક્ષાપર્યાયમાં પૂ. ગુરુદેવ કરતાંય વડીલ હોવાં છતાંય પૂજ્યશ્રીનો કેવો જોરદાર ગુણાનુરાગ ! મારી પાસે બોલવાનો કોઈ અવસર જ ન રહ્યો. પછી મને કહે કે તે ગોચરી કરી ? જા ગોચરી કરવા બેસી જા ! મોડું ન કર ! કેવો વાત્સલ્યભાવ !

વિ.સં. ૨૦૫૫ માં માલવાના ગિરનાર તરીકેની ખ્યાતિને પ્રાપ્ત કરનાર આઠા તીર્થે ચોમાસા માટે જવાનું નક્કી થતાં વિહાર પૂર્વે પૂજ્યશ્રી પાસે પુનઃ આશીર્વાદ લેવા ગયેલ વાત કરતાં કરતાં મેં પૂછ્યું કે હવે આપની ભાવના શું છે ? મને કહે કે એક વખત ગિરનાર જવું છે. તરત જ મેં કહ્યું કે સાહેબ ! આપ ગિરનાર અનેકવાર પધાર્યા છો, માલવાના ગિરનાર પર આપ પધાર્યા નથી, આપને નેમિનાથદાદા અત્યંત વડાલા છે. તો આઠા તીર્થના મૂલનાયક પાણ નેમિનાથદાદા જ છે. દેલવાડા રાણકપુરની આંશિક કલાકૃતિના સંગમસ્થાન સમા તે તીર્થમાં પૂજ્ય પરમતારક ગુરુદેવશ્રીનું ભાવિ ચોવીશી સાથે તીર્થાધિપતિ શ્રી નેમિનાથદાદાની પ્રતિષ્ઠાનું સ્વપ્ન અપૂર્ણ રહ્યું છે. તો આપ ત્યાં પધારી ન શકો ? આપશ્રીને પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી પ્રત્યે ખુબ જ સદ્ભાવ રહેલો છે ને ! તેઓશ્રીના આ કાર્યને પૂર્ણ કરવા આપ માલવા પધારો. અમે આપશ્રીને સંભાળીને લઈ જશું.... !

મને કહે કે ભાઈ ! ઈચ્છા તો જરૂર થાય છે કે એમ.પી. આવવાનું થયું નથી, જો આવવાનું થાય તો નાગેશ્વર, અવંતિપાર્શ્વનાથ(ઉજ્જૈન), મક્ષી-પાર્શ્વનાથ, અલૌકિક પાર્શ્વનાથ, (હાસામપુરા) આદિ તીર્થોની યાત્રા સાથે તારા ગુરુમહારાજની ભાવનાને આકાર કરવાનું કાર્ય પાણ થાય.... પાણ તું જો ને ! શરીર હવે ઢીલું થઈ ગયું છે. ડોળીમાં બેસવું નથી. પગ થાકી રહ્યા છે. આટલો લાંબો વિહાર શું થાય ? તેથી પ્રત્યુત્તર વાળતા જ મેં જાણાવ્યું કે સાહેબજી ! તો પછી આપ ગિરનાર કઈ રીતે પધારશો ? જો ભાઈ ! ભાવના પૂર્ણ છે. મને વિશ્વાસ છે કે મારો આ સંકલ્પ જરૂર પરિપૂર્ણ થશે જ હળવાશની પળોમાં થયેલી આ વાતો આજે જ્યારે આંખ સામે આવી જાય છે ત્યારે થાય છે કે મનોબળની કેવી તાકાત ! ૨૦૫૬ નું ચોમાસું અમદાવાદ પૂર્ણ કરી પૂજ્યશ્રી ગિરનારના લક્ષ્ય સાથે આગળ વધ્યા શરીરે સાથઆપવાની સ્પષ્ટ ના પાડી. ભક્તો તથા આશ્રિતોની પાણ સાગ્રહ વિનંતિ..... પાણ પૂજ્યશ્રીના સંકલ્પને બદલવાનું ગળું કોઈનું પાણ હતું નહીં. આ દેહ પડે તે પૂર્વે ગિરનારપતિને ભેટવાછે.

મારા પરમતારક ગુરુદેવશ્રીની વર્ધમાનતપની એકાદ ઓળીની ભવ્ય ઉજ્જવાણીનાં સોગલાં સેવી વારંવાર વિનંતિ કરનાર તેમજ પૂજ્યશ્રીના અનન્ય ભક્ત ઉદારદિલ સુજ્ઞ પ્રકાશભાઈ વસા આદિ સૌને પૂજ્યશ્રીનું સ્વાસ્થ્ય જોતાં મનમાં થયું કે પૂજ્ય સાહેબજીનો આગ્રહ વધુ પડતો છે..... પાણ બોલવાની હિંમત કોઈની રહેલી નહીં. અંતે પૂજ્યશ્રીના સંકલ્પનો વિજય થયો. વિહાર યાત્રા આગળ લંબાઈ પૂજ્યશ્રી નિર્ધારિત લક્ષ્ય મુજબ ગિરનાર તીર્થે પહોંચ્યા દાદાની યાત્રા કરી સ્વહસ્તે ઉદ્ધૃત સહસાવન તીર્થમાં પ્રતિષ્ઠિત નેમિનાથદાદાની ભાવપૂર્વક યાત્રા કરી.

જાસ ! જાણે કે યોગગ્રંથમાં જણાવેલ મૃત્યુ સંબંધી જ્ઞાન પ્રાપ્ત થઈ ગયું હશે માટે જ દાદાબા ધામમાં પધાર્યા હશે !

પ્રાન્તે ગિરનાર તીર્થની તારક છત્રછાયામાં નેમિનાથદાદાના સાન્નિધ્યમાં વિશુદ્ધ કોટિની આરાધના કરી અનેકોને સમ્યક્ આલંબન પ્રદાન કરી સ્વર્ગલોક તરફ મહાપ્રયાણ કરી ગયા !

તેઓશ્રી માટે લગભગ એક ફરીયાદ સાંભળવા મળતી કે.... પૂ. આ. ભ. શ્રી હિમાંશુ સૂ. મ.સા. માં બધું બરાબર છે. પાણ જીદી ખુબ છે. નક્કી કરેલું છોડવા તૈયાર ન થાય. ખરેખર તો “સંકલ્પાત્ સિદ્ધિઃ” સૂત્ર તેઓશ્રીએ હૃદયસ્થબનાવી દીધેલ. તેથી જ કાર્ય કરતાં પૂર્વે મનમાં ઉઠેલ વિચારને જ્યારે પાણ તેઓશ્રી સંકલ્પરુપે નિર્ધારિત કરતા ત્યારે તેને પૂર્ણ કરીને જ રહેતાં.

જ્ઞાનીની દષ્ટિએ સદ્ગુણરૂપ આવા સંકલ્પને, વચનના મર્મને ન સમજનારાઓ જ્યારે જીદ તરીકે કહેતાં તો પૂજ્યશ્રી સહર્ષ તેનો સ્વીકાર કરી લેતાં. •

વંદન હો સંકલ્પમાં ખડકની જેમ અડગ રહેનાર તપસ્વી પૂજ્યશ્રીને.....

નિર્જરાયોસૂરિભગવંત

તપસા નિર્જરા ચ !

પોતાના જીવનમાં

આત્મસાત્ કરનાર પૂ.
આ.ભ.શ્રી હિમાંશુસૂરિ
મહારાજની સ્મૃતિ થતાં
તેમનો પ્રધાનગુણ આંખ
સામે તરી આવે છે.

પૂજ્યપાદશ્રીને તપની
અદ્ભૂત શક્તિ ગતભવોના
સંસ્કારો તથા વર્તમાનના
નિમિત્તોએ પ્રબળ બની હતી
અને આ ભવમાં તેને ટોચની
કક્ષાએ વિકસાવી હતી. તેમાં
આલંબનભૂત શ્રીચંદ્રકેવળી તથા
તપાબિરુદધારક આ.ભ. શ્રી
જગતચંદ્રસૂરિ મ.સા. વિગેરે હશે ?

એક જ લક્ષ્ય નિર્ણીત કરેલ કે
આત્માનો ઘાત કરનારા પાંચ ઈંદ્રિયોના
વિષયો અને કષાયો ક્રોધ-માન-માયા-
લોભના કટુવિપાકવાળી વિભાવદશાના
કર્મોથી છૂટવા, સંકટ સમયની સાંકળનો
આશરો લેતાં અને પરિચયમાં આવનારને
લેવરાવતાં પ્રત્યક્ષ જોયા છે અને સાંભળ્યા છે.

- પ.પૂ. મુનિ હર્ષિકારપ્રભવિજયજી મ.

પોતાની નિશ્ચામાં થતાં અનુષ્ઠાનોમાં પાણ સ્વરુચિના દર્શન થતાં - પોતે વિગઈના વિકૃતિજનક ભોજનથી દૂર
રહેતા અને પોતાની નિશ્ચાએ આવેલ ભક્તગાણને દૂર રાખતાં અને તેમાં સ્વશ્રેયઃ ઈચ્છતો ભક્તગાણ ઉત્સાહભેર જોડાતો
સ્વભાવ પ્રતિ ડગ માંડતો અને મંડાવતો એવો નિઃસ્વાદવૃત્તિવાળો આયંબિલ તપ પોતાના જીવનમાં સહજ બની ગયો હતો
બીજાના જીવનમાં વિનિમય કરવાની શક્તિ તેમનામાં સહજ પ્રાપ્ત થઈ ચૂકી હતી. વ્યક્તિની વિદ્યમાનતામાં ગુણોની જે અસર
થાય તેના કરતાં અવિદ્યમાનતામાં તે ગુણો વધારે તેજસ્વી અને તે કેટલી તાકાતથી તેનામાં ઉતાર્યા છે તેનો નક્કર પૂરાવો છે.

જેમ જીવતો હાથી લાખનો મર્યા પછી સવા લાખનો. લૌકિક કે લોકોત્તર કાર્યો કરનારનું જીવંત મૂલ્ય ચૂકવવા લોકો બહુ
ઓછા તૈયાર થાય છે પણ ઔદારિક દેહ નાશ પામે એટલે તેનું મૂલ્ય સવિશેષ ચૂકવાય છે.

સાધકની (મીટ) નજર આગહારીપદના સાધ્ય તરફ હોય છે એટલે એનાથી થતી સાધના એને ઓછી જ લાગે છે અને પરધર
-જડની આસક્તિ કાંટાની માફક ડગલેને પગલે ખૂંચે છે. - શલ્યવાળો માણસ ક્યાંય નિરાંતે બેસી રહેતો નથી અને તેમાં વળી આત્મા
દોષવાનું જાણ્યા પછી અને તેના સમ્યગ્ ઉપાયો હસ્તગત થયા પછી પ્રમાદ કરે ? અર્થાત્ ન કરે.

ધૂળધોયા માણસો પાણ મહેનત કરીને પોતાની આજીવિકા મેળવી લે છે. તો તેના કરતાં કેઈગાળી બુદ્ધિને ધરનારા આપણે આ
નશ્વર દેહદ્વારા આત્મિક ગુણો ખીલવવાની કલા પૂ.આ.ભ.ની જેમ હસ્તગત કરી લઈએ તો જ “ગુણીજનના ગુણ ગાવતાં ગુણ
આવે નિજ અંગ” ઉપાડેલી કલમ સાર્થક કહેવાય.

ભક્તગાણમાં પોતાના તપોગુણથી સર્વત્ર વિદ્યમાનતાની અનુભૂતિ સંભળાય છે.

એમના કૃપાપાત્ર બનેલા ચતુર્વિધસંઘના સાધકો સાચેજ એમના તપગુણના વારસદાર બન્યા છે એટલું જ નહીં ચતુર્ગતિનું
ભ્રમાણ અટકાવવામાં ન્યાય થાય છે. તેમના સંપર્કમાં આવનાર તપથી દરિદ્ર બનેલા જીવોને તેમના આશીર્વાદથી તપશ્રીમંત બનાવ્યાના
દાખલા પ્રત્યક્ષ નિહાળ્યા છે.

સંજ્ઞાઓને પુરવઠો પુરો પાડવાનું કાર્ય જે ન કરે તે જ સ્વભાવદશા પ્રતિ પા-પા પગલી ભરી શકે. હરાગદાળ (મોટી ફાળ)
મહાપુરુષો ભરે. આશુ ગચ્છતિ જલ્દી જાય છે તે અશ્વ, તેની ગતિનું અનુકરણ મહાપુરુષો કરે છે આવા મહાપુરુષનું નામ પાણ
યથાર્થ છે જેમકે હિમ એટલે બરફ અને અંશુ એટલે કે કિરાણ હિમવર્ષા ઉભાને ઉભા - લીલાછમ પાનને બાળી નાંખે, માણસને
ગાળી નાખે તેમ આ આ.ભ.ની તપવર્ષા કર્મોના ઝુંડના ઝુંડ જલાવી દેતી લાગે.

આ.ભ.ની જે પાણ સાધના રત્નત્રયીરૂપ મોક્ષમાર્ગને સાધનારી સાનુબંધ થઈ હોય તેની ભૂરિ-ભૂરિ અનુમોદના
સહ તેમના આલંબને હું તથા જગતના જીવો સંજ્ઞાઓને નાથવામાં સફળ બને તો આગહારીપદના શ્રી ગાણેશ
મંડાય માત્ર તપસ્વી થવા માટે જ નહીં પાણ આગહારીપદ પામવા માટે આ ભવમાં આવ્યા છીએ. આ.ભ.
શ્રી હિમાંશુસૂરિ મ.ની દેહરૂપી નૌકા છુટી પાણ તપોગુણરૂપી નાવિક તો અમર છે. આ.ભ.ની
ચેતનામાં જે ન્હાયા તેઓ પવિત્ર થયા. ●

અજોડ વ્યક્તિત્વ

- પ.પૂ.મુનિ અર્હંત્રલ વિ.મ.સા.

વર્તમાનમાં દીક્ષા લેનારની સંખ્યા વધી છે તે આનંદનો વિષય છે. પાણ તે દીક્ષાને જીવનમાં પરીણમાવનારા ઘટ્યા છે, તે ખરેખર જ ખેદનો વિષય છે. રોગીઓ ઔષધનું સેવન કરે તે ઈષ્ટ છે પણ તે જ ઔષધ જો રોગીને પરીણમે નહી તો મ્હોટી ચિંતાનો વિષય છે. કારણ ઔષધ પરીણમે તો જ રોગ જાય ઔષધ લેવા માત્રથી રોગ જતો નથી.

દીક્ષાનું પરીણમવું ખેટલે શું ? તેનો જવાબ દીક્ષાબ્રાહ્મીશીમાં મળે છે.

“શરીરેણૈવ યુદ્ધ્યન્તે દીક્ષા પરીણતૌ બુધાઃ
દુર્લભં વૈરીણં વ્યાવૃત્તાઃ બાહ્યયુદ્ધતઃ”

દીક્ષા જ્યારે પરીણમ પામે ત્યારે બુદ્ધિશાળીઓ બાહ્ય વ્યક્તિ આદિ સાથેના યુદ્ધનો ત્યાગ કરી દુર્લભ એવા શરીરરૂપી શત્રુની સાથે જ યુદ્ધ ચાલુ કરે છે.

સર્વોદયદર્થમારમ્ભ ક્રિયતે અનન્તદુઃખકૃતઃ
સર્પલાલનં અઙ્ગસ્ય, પાલનં તસ્ય વૈરિણઃ ॥

શત્રુભૂત એવા શરીરને માટે અનંતદુઃખને આપનાર એવો જ આરંભ કરાય છે. તે સર્પને દુધ પાવા સમાન છે.

આવી વાતો વાંચ્યા અને સાંભળ્યા પછી થયું કે દીક્ષા લેવી સહેલી છે પણ દીક્ષા પરીણત થવી અતિ મુશ્કેલ છે. શરીરને શત્રુ માની તેના ઉપર જુલમ ગુજારવો તે જ વાસ્તવિક દીક્ષા છે. આવું કામ તો ચોથા આરાના જીવો શ્રી શાલિભદ્રજી, મેઘકુમાર, ગજસુકુમાલ વગેરે જીવો જ કરી શકતા અને કરી શકે. આ કાળમાં આ બધું શું શક્ય છે ? પણ જ્યારે ભિષ્મતપસ્વી અતિદુષ્કર અનુષ્ઠાનોને આચરનાર પ.પૂ. આ.ભ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજને સાક્ષાત્ દેખ્યા ત્યારે આશ્ચર્ય ચકિત્ થઈ જવાયું. શ્રીઆર્યમહાગિરિએ જેમ જિનકલ્પની તુલના મુજબ જીવન જીવ્યા તેમ આચાર્યભગવંત ચોથા આરાની તુલના મુજબ જીવન જીવ્યા.

શરીરને શત્રુ માન્યા સિવાય અને તેની સાથે યુદ્ધ કર્યા સિવાય આ બધું શું શક્ય છે ? સાત છટ્ઠ બે અટ્ઠમ બધા પારાણમાં આયંબિલ અને તેમાંય શ્રી ગિરનારની ૯૯ યાત્રા શું આ શક્ય લાગે છે ? વર્ધમાનતપની ૬૧ અને ૬૨ મી ઓળી છટ્ઠના પારાણે આયંબિલથી થાય શું શરીરને દુશ્મન માન્યા વિના થઈ શકે ? શ્રી ગિરનારથી શ્રી શત્રુંજયના વિહારમાં માસક્ષમાણ અને શ્રી દાદાની યાત્રા કર્યા પછી આયંબિલ તપથી પારણું શું આવા તપની કલ્પના પણ થઈ શકે ?

૮૫ વર્ષ પછીની ઉંમરે સળંગ ચાર હજાર આયંબિલ છ'રી પાળતો અમદાવાદથી શત્રુંજનો સંઘ આ બધું શું શક્ય છે ?

શરીરને શત્રુ માની તેની સાથે યુદ્ધ કરવાનું ચાલુ કર્યા સિવાય કશું જ શક્ય નથી અને શત્રુ માનીને શરીરની સાથે યુદ્ધ કરવું તે જ દીક્ષા પરીણમ પામેલી છે.

કલિકાળમાં જ્યાં સિંહની જેમ દીક્ષા લેનારા ને શીયાળીયાની જેમ દીક્ષા પાળનારા અત્યંત ઢીલા અને શિથિલ થઈ ગયેલા પ્રચુર પ્રમાણમાં જોવા મળે છે તેવા કાળમાં આવી વિરલ, ભીષ્મ તપસ્વી, આઠ પ્રભાવકમાંના પાંચમા તપપ્રભાવક એવા આ.ભ.શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ થયા તે આશ્ચર્ય છે. અને આપણા જેવા પામરોને તેમના દર્શન થયા તે મહાશ્ચર્ય છે પણ આવું પણ થાય જ કારણ કે તેઓશ્રી પાણ વનકેસરી એવા સિંહના જ બચ્ચા હતા ને ? અને સિંહના બચ્ચા સિંહ હોય તેમાં નવાઈ નહી ને ? ●

મારા ભવોદધિ તારક ગુરુદેવ ..!

- પ.પૂ. મુનિ નયનરત્ન વિ.મ.સા.

મારા મહાન ઉપકારી - મારી જીવન નૌકાને સ્થિર કરનાર - સંયમની ઝીણી ઝીણી કાળજી કરનાર - પાયાનું ઘડતર કરનાર - સ્વપ્રત્યે વજ્ર કરતાં કઠોર - પર પ્રત્યે કુસુમ કરતાં કોમળ - વાત્સલ્યના ભંડાર - સહસાવન તીર્થોદ્ધારક - સકળસંઘની એકતા માટે સમાધિ ટકે તો આજીવન આયંબિલના અભિગ્રહ ધારી - પૂ. ગુરુદેવ શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના જીવનની મેં અનુભવેલી કંઈક વાતો....

અલ્પશ્રુત શ્રુતવતાં પરિહાસધામ, ત્વદ્ભક્તિરેવ મુખરી કુરુતે બલાન્મામ્ ।

યત્કોકિલઃ કિલ મધૌ મધુરં વિરૈતિ, તત્ત્વારુચૂતકલિકાનિકરૈકહેતુઃ ॥

ખુબ અલ્પ ક્ષયોપશમવાળા એવા મારા માટે મહાપુરુષ - મહાન આચાર્ય ભગવંત વિશે લખવું અઘરું કામ છે, પણ જ્યારે સ્મૃતિઅંક બહાર પડે છે ત્યારે કર્તવ્યરૂપે પ્રાયઃ અનુભવેલું થોડું લખવા પ્રેરાઉં છું છદ્મસ્થતાના કારણે તથા આવડતના અભાવે પણ - જે ક્ષતિ હોય તે સુધારવી - કારણકે વિશાળ દષ્ટિવાળા મહાપુરુષો-સંતપુરુષો - બાળકોના શબ્દો નહીં પણ તેના ભાવને જ સમજવા પ્રયત્ન કરે છે.

પૂજ્યશ્રી સાથે મારો પ્રથમ પરિચય તથા સંયમની પ્રેરણા આદિ પણ કરાવનાર જુનાગઢના લોકાગચ્છમાંથી તપાગચ્છમાં આવેલા પુજ્ય ગુરુમહારાજ પાસે પામેલા એવા પરમ પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી જયમંગલવિજયજી મહારાજ. જે સંસારીપણે અમારા કુટુંબના ઉપકારી હતા જેને કારણે અમારા ઘરમાં ઘરેઢરાસર થયેલ. ચારિત્રની ભાવના થતા મારવાડ તેમની પાસે ગયેલ તેઓ વૃદ્ધ બિમાર હતા. સેવા કરનારની ઘણી જરૂર હતી, છતાં એમની નિઃસ્પૃહતા ગજબની હતી. તેમણે કહ્યું ” તારૂ કલ્યાણ અમારી પાસે ન થાય. ” જાણે ચોથા આરાના ન હોય તેવા પરમ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ જ તથા તેમના સંસારી પુત્ર બાલબ્રહ્મચારી નમ્ર-સરળ પરમ પૂજ્ય આચાર્યદેવ શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજ પાસેની તેમની ઈચ્છા - આજ્ઞા જાણી તેમની સૂચના મુજબ અમદાવાદ - જ્ઞાનમંદિરમાં પરમ પૂજ્ય પ્રકાશવિજયજી મહારાજ સાહેબ (જેના બંને હાથબવાઈ જવાથી ખોડા થઈ ગયેલા) તેમની પાસે ગયો.

સાંજે પ્રતિકમણ કર્યું, બધી વાત જણાવી. સવારે પૂજા કરી પાછો આવતો હતો ત્યાં ઉકાળેલા પાણીની રૂમ પાસે પત્રિકાઓ જોઈ તેમાં એક પત્રિકા ગોંડલના મહોત્સવની હતી. તેમાં નિશ્રાદાતા તરીકે પૂજ્ય ગુરુમહારાજનું નામ હતું. એ વાંચી ઉપર ગયો. પરમ પૂજ્ય પ્રકાશવિજયજી મહારાજને વાત કરી. તેમણે પત્રિકા મંગાવી જોઈ બરાબર નક્કી કરી મને ગોંડલ જવા કહ્યું ત્યાં દેવાધિદેવ શ્રી ચંદ્રપ્રભસ્વામી ઢેરાસરે મહોત્સવ હતો ત્યાં જ સીધો પહોંચ્યો. બાજુમાં જ ઉપાશ્રયમાં પૂજ્ય ગુરુદેવ આદિ મહાત્માઓ બિરાજમાન હતા. બસ, બંને મહાત્માઓનું શુદ્ધ જીવન, જીવ પ્રત્યેની લાગણી- આવેલાની કાળજી વિગેરે જોતા જ ત્યાં રહી ગયો. આ મારો પ્રથમ પ્રવેશ ગુરુદેવના ચરણોમાં.....

પ્રાય : ૨૦૪૪ - વાંકાનેર ઉપવાસ :

સંસારી ભાઈના લગ્નને કારણે પહેલા મુહૂર્તમાં પ્રવેશ ન થયો. પણ શ્રી નવકાર મંત્ર માટે અઢારીયું તો કરવું જ તેવી ભાવનાથી વાંકાનેર ગયો. પૂજ્યશ્રીએ ઉદ્ઘાસભર આશીર્વાદપૂર્વક પ્રવેશ કરાવ્યો. રાત્રે સંધ્યાપોરસી ભણાવીને પૂજ્યશ્રીના પગ દબાવવા ગયો. મનમાં ઘણી - ઘણી મુંઝવણો હતી. પૂજ્યશ્રીએ આખી રાત-શાંતિથી અને ઉંડાણથી બધી જ મુંઝવણો દૂર કરી, સવારે સૌ આરાધકોને જાગવાનો સમય થયો ત્યાં સુધી પૂજ્યશ્રી જાગ્યા ! ઉપવાસની આટલી જવાબદારી વચ્ચે એક નાના બાળક માટે આખી રાતનો ભોગ - કેવી કરુણા !!!

૨૦૪૫ - રાજકોટ - પ્રહલાદગોટ :

ચોમાસામાં મુમુક્ષુ તરીકે તાલિમ માટે રહ્યો હતો. પૂજ્યશ્રીના પ્રવેશથી ચાર મહિનાના દિવસ-રાત્રીના અખંડ પૌષ્ઠ - આયંબિલ સાથે કરાવી - પ્રાથમિક જ્ઞાન આદિ ગ્રહણશિક્ષા સાથે પૂરી કાળજી રાખીને ચારિત્રને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપ્યું. દરરોજ દેવવંદન સાથે જ કરતાં એક દિવસ કર્મોદયે સૂત્ર બોલવામાં મને તકલીફ પડતા પોતે જાતે સૂત્ર બોલી દેવવંદન આદિ આરાધનાઓ કરાવી !

આવા હતા વાતસલ્યવંત ગુરુવર... !

ગામે - ગામે તીર્થે - તીર્થે દેરાસરમાં ઉપર - નીચે ગોખલામાં બધે ભાવથી દર્શન કરે, પૂજા કરનારાઓ પૂજા કરતા હોય અને જ્યાં સુધી ભગવાનનું મુખ ન દેખાય ત્યાં સુધી જરા પણ મન બગાડ્યા વિના ઉભા રહે.

પૂજ્યશ્રીની સંકલ્પ શિક્ષિ :

મારી દીક્ષાનું નક્કી થયું પણ ક્યાં કરવી ? મૂળ વતન જામજોધપુરમાં ? કે જામનગર ? જ્યારે પૂજ્યશ્રીની ઈચ્છા ગિરનારજી ઉપર શ્રી સહસ્રાવનમાં કે જ્યાં ૨૨ મા તીર્થપતિ શ્રી નેમિનાથભગવાનના દીક્ષા અને કેવલજ્ઞાન કલ્યાણક થયા છે ત્યાં હતી. સંસારી કુટુંબીજનોનો આગ્રહ વતનનો હતો. વળી ઘણા મોટી ઉંમરવાળાને એમ કે અમે કેવી રીતે ચઢીએ ! વળી ત્યાં બધાનું રોકાણ - સાધર્મિક ભક્તિ આદિ કેવી રીતે થાય ? મેં પૂજ્યશ્રીની ઈચ્છા પ્રમાણે કરવાની ભાવના જણાવી, બધાની સંમતિ મળી. અને ખૂબ ઉદ્ઘાસપૂર્વક વિશાળ સંખ્યામાં સમવસરણદેરાસરજી સન્મુખ પ્રવ્રજ્યા થઈ. મારી દિક્ષા વખતે પૂજ્યશ્રીની ઉંમર પ્રાય : ૮૪ વર્ષની હતી.

પૂ. શ્રી હેમચંદ્રસૂરિ. મ. સા. ના શિષ્ય પૂ. અનંતબોધિવિજયજી મ. સા. જે ઘણા વર્ષોથી સાહેબની સેવામાં હતા તેણે એક વખત સહજભાવે પૂછેલ કે, “સાહેબ લગભગ આપનું વાપરવાનું પ્રાપ્ત : બપોરે એક-દોઢ પછી જ થાય તેનું કારણ શું ?” ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ કહેલ કે, “જગતમાં આ સમયે પ્રાય : મનુષ્યો અને ક્ષુધાતુર તિર્યચો, પશુ-પક્ષીઓએ પણ વાપરી લીધું હોય પછી મને વાપરવું ઠીક રહે છે.” એમના હૈયામાં જગતની ચિંતા કેવી વિશાળ હશે. ?

સં. ૨૦૪૬માં અમે જુનાગઢમાં હતા. કોઈ પર્વનો દિવસ હતો. પૂજ્યપાદ નરરત્નસૂરિ મ. સા. જેમની ૬૫ વર્ષની ઉંમર હતી તેમની સાથે મને ગિરનાર જાત્રા માટે પ્રેરણા કરી, જુના ઉપાશ્રયથી ગિરનારજીના સીધા દર્શન થાય. અમે જોયું તો ખુબ વાદળા, ભેજ જેવું લાગ્યું. મનમાં વિચાર આવ્યો કે આવા વાતાવરણમાં કેવી રીતે જાત્રા થશે ? પણ પૂજ્યશ્રીના વચન ઉપર પૂરો વિશ્વાસ હતો. સૂર્યોદય પછી ગામથી નીકળ્યા તળેટી લગભગ પકિ.મી. થાય, ત્યાં પહોંચ્યા, યાત્રા કરી યાત્રા એકદમ ભાવપૂર્વક થઈ, જરા પણ ભેજ-વાદળા નડ્યા નહી. શાંતિથી દર્શન - દેવવંદન આદિ થયું સાંજે તળેટી આવીને વાપર્યું અને સાંજે નિર્વિઘ્ને ગામમાં પાછા પહોંચ્યા આવા વચનસિદ્ધ મહાપુરુષના ઘણા બનાવો અનુભવ્યા, જો શ્રદ્ધા હોય તો જ કામ થાય એવી અનુભૂતિ થઈ.

રાયોટ મુહૂર્ત :

તીર્થાધિરાજની ચારે બાજુથી વિક્રમ સંખ્યામાં બધા જ સમુદાયના આચાર્ય ભગવંતો અને વિશાળ સંખ્યામાં ચતુર્વિધ સંઘની હાજરીમાં અજોડ ઉદારતાથી અભિષેક કરાવનાર શ્રેષ્ઠિવર્ય શ્રી રજનીભાઈ દેવડી વગેરે વિનંતી કરવા જુનાગઢ આવ્યા. તેમણે શુભ દિવસ માટે પૂછતા પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે આ મુહૂર્ત મને ખરાબ લાગતું નથી. (પૌષ વદ - ૬) પણ સુશ્રાવક રજનીભાઈએ પોતાના માતૃશ્રીની તિથિને કારણે તે જ દિવસ પસંદ કર્યો. અભિષેક અભુતપૂર્વ થયો. પરંતુ બહુમાનની રાત્રે જ રજનીભાઈ દિવંગત થયા.

અતુલભાઈની (મુનિ હિતરુચિ વિ.મ.સા.) અતિ આગ્રહભરી વિનંતીથી એમની દીક્ષા ઉપર ગયા. દીક્ષા બાદ ૭-૮ વર્ષ અમદાવાદ રહેવાનું થયું. પણ સંયમમાં દૂષણ ન લાગે, સ્થંડિલ- માત્રાની નિદોષ જગ્યા મળે - વસ્તી પણ સંસકત ન હોય ત્યાં જ વાસ કરે. જ્યાં પણ વસે ત્યાં સંઘની ઉત્પત્તિ થયા વગર ન રહે. તેમનું વાત્સલ્ય એવું કે નાના બાળકો પણ પૂજ્યશ્રીનો વાસક્ષેપ નખાવ્યા વગર ન રહે. જાપ કે કામમાં હોય તો પણ નાના બાળક પગ-પીઠ માથુ દબાવ્યા જ કરે, કોઈ સંકોચ - બીક પ્રતિબંધ નહીં. પૂજ્યશ્રી વાસક્ષેપ નાખે પછી જ જાય.

પરચક્રખાણ ના પ્રાણ :

તેમના પરચક્રખાણ - તેનો સમય અને આશિર્વાદથી અનેકોના તપના અંતરાયો તૂટતા. કોઈ દિવસ કંઈ તપ ન કરનાર પણ પૂજ્યશ્રીને પામી ભયંકર વ્યસનથી મુક્ત બની તપમાં અને ધીમે-ધીમે બધી ધર્મક્રિયામાં લાગી જતા.

મારી દીક્ષા પહેલાની વાત છે. પૂજ્યશ્રી વ્યસનીઓને આ વાત કરતા એ સાંભળેલ.

પૂજ્યશ્રી જેસલમેર તરફ યાત્રાએ ગયેલા ત્યારે ફલૌદિ તરફના એક ભાગ્યશાળી પદયાત્રામાં સાથે હતા. વારંવાર પ્રેરણા છતાં તપ ન કરે. પૂછે તો કહે કે " બાપજી હું મરી જઈશ ". ખબર પડી કે તેને ચલમમાં ભાંગનું વ્યસન હતું. તે પછી પૂજ્યશ્રીના પરચક્રખાણથી વ્યસન છૂટી ગયું. પછી તો એકાંતર ઉપવાસથી વર્ષાંતપ, છઠ્ઠથી, અઠ્ઠમથી અરે.....! અઠ્ઠાઈથી વર્ષાંતપ કર્યા.

સુપુત્રરત્ન, શાસનરત્ન, નરરત્નને સમાધિદાન :

પૂજ્ય નરરત્નસૂરિ મ.સા.ને બાહ્ય-અભ્યંતર ઉપચારથી અદ્ભુત સમાધિ અપાવી, ઘણાને એમ હતું કે બધી ઝીણી-ઝીણી બાબતોનો પૂરો ખ્યાલ રાખનાર પૂર્ણ સમર્પિત - વક્ષાદાર - પૂર્ણ સહાયક એવા નાના આચાર્ય ભગવંત સ્વર્ગવાસી થતા પૂજ્યશ્રીને ઘણો આઘાત લાગશે. પણ મહાન પુરૂષને કોણ ઓળખી શકે ? તેમની આરાધના અવિરતપણે ચાલ્યા કરી. ફક્ત મોક્ષની જ એક લગન હતી. અલિપ્તભાવે પ્રસંગના જ્ઞાતા-દષ્ટા બની રહ્યા.

સ્વવતન માણેકપુરમાં ઐતિહાસિક ચાતુર્માસુ

ત્યાં ચોમાસા દરમ્યાન ઘણા ઇતર લોકોએ પણ વર્ધમાનતપ આયંબિલનો પાયો આદિ તપ કર્યા. ત્યાંથી તારંગાજીનો છ'રી પાલિત સંઘ નીકળ્યો. તેમાં મોટાભાગના અજૈન ભાઈબહેનો હતા. પૂજ્ય ગુરુદેવની ઉંમર પ્રાયઃ ૯૪ વર્ષ સતત ૧૭ વર્ષથી આયંબિલ તેમાં સંઘ સાથે રોજના ૭ કિ.મી. વિહાર, જે પ્રાયઃ સવારે ૮ વાગ્યા પછી થાય. પગપાળા તારંગા શ્રી અજીતનાથભગવાનને ભેટી અપૂર્વ આનંદ માણ્યો, છતાં ધરાયા નહીં એક વખત સવારનો ટાઈમ હતો. પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી હેમવલ્લભવિજયજી મ.સા. સ્થંડિલ માટે બહાર ગયેલ. મને પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે સિદ્ધશિલા-કોટીશિલા જવું છે. ત્યાં આપણા પ્રાચીન-ઐતિહાસિક પગલાં છે. પગથિયા નથી, જુવાનને પણ ખૂબ કપરું ચઢાણ છે. આ ઉંમરે કેવી રીતે ચઢાય ? પણ મન ખૂબ જ મક્કમ, હું હજુ પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી હેમવલ્લભવિજયજી મ.સા. ની રાહ જોઉં ત્યાં તો પૂજ્યશ્રી ઢાંડો લેવા ઉઠ્યા. હું પણ ગભરાતો સાથે ગયો ચઢવાનું શરૂ કર્યું, ત્યાં તો પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી હેમવલ્લભવિજયજી મ.સા. પણ પહોંચી આવ્યા. ભારે કપરું ચઢાણ પણ ચઢી ગયા. અમને બંનેને તેનું મહત્વ સમજાવ્યું બંનેને ત્યાં સંપૂર્ણ અંગ શિલાને સ્પર્શે તે રીતે સુતા-સુતા સિદ્ધભગવંતના ધ્યાનપૂર્વક કાઉરસગ્ગ કરાવ્યા. કેવી સમ્યગ્દર્શનની તાલાવેલી. !

નવ્રતાના ભંડાર :

પૂજ્ય આચાર્યદેવ શ્રી ભદ્રંકરસૂરિ મ.સા. ને વંદન કરવા વિદ્યારાખા ગયા. પૂજ્યશ્રીને હિતશિક્ષા આપવા વિનંતી કરી પૂજ્યશ્રીએ ફરમાવ્યું કે, " સુખનો રાગ અને દુઃખનો દ્રેષ છોડો, " પોતે આટલાં જ્ઞાની છતા વડીલો પાસે હિતશિક્ષા માગે કેવો ભાવ ! કેવી નમ્રતા ! એમની પાસે વાસક્ષેપ પણ નંખાવતા. બંને સંયમી - ખાખી મહાત્માઓમાં અરસ-પરસનું અજબનું સામ્ય હતું.

સં. ૨૦૫૭ ની શરૂઆતથી શ્રી આચારંગસૂત્ર મૂળનો સતત સ્વાધ્યાય કરતા હોવાથી મને પણ તે સ્વાધ્યાય કરવાની ટેવ પડેલી.

સં. ૨૦૫૭ માગસર સુદ - ૧ :

અમદાવાદના ઓપેરા ઉપાશ્રયમાં ભીખુભાઈ ચોકસીને ભાવના થઈ અને ખેતાલીસ જ્ઞાતીના આગેવાનો પૂ. ગુરુદેવ અને ખીજા પણ સંયમીઓની અનુમોદના માટે બહુમાન - ગુણાનુવાદ કરવા ઇચ્છતા હતા. પૂજ્યશ્રીએ ના પાડી તેથી તેઓએ સામુહિક આયંબિલ - પૂજા - વ્યાખ્યાન આદિનું આયોજન કર્યું. પૂજ્યશ્રી પૂજામાં દર્શન કરી આવ્યા. શ્રેણિકભાઈ શેઠ આદિએ ખૂબ વિનંતી કરતા વ્યાખ્યાન આપ્યું પણ ગુણાનુવાદ - પરિચય આદિ પહેલા પૂજ્યશ્રી નીચે આવી ગયા કેવી હશે નિઃસ્પૃહતા...!

મા. સુ - ૪ ઓપેરાથી ગોદાવરી જવાનું હતું. પણ પ. પૂ. સંઘસ્થવિર ૯૯ વર્ષ ઉંમરના આચાર્ય ભગવંત શ્રી ભદ્રંકરસૂરિ મ. સા. જેઓ પગથીયાના ઉપાશ્રયે ખિરાજમાન હતા. તેમની તબિયત નાજુક છે એવા સમાચાર પૂ. પંન્યાસ શ્રી નરરત્ન વિ. મ. સા. પાસેથી મળતા તેઓ તરત જ શહેરમાં ગયા રાત્રિ રોકાણ કર્યું. વંદન - સુખશાતા પૂછી, સારું હતું તેથી ખાનપુર આવી વાસણા આવ્યા. છટ્ઠના વહેલી સવારે કાળધર્મ પામ્યાના સમાચાર મળ્યા. મારા શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર અને આચારંગ સૂત્રના જોગ એમની પાસે થયા હતા સાથે ઘણું રહેવાનું થયેલ. મને ઉંડો ધ્રાસકો પડ્યો પૂજ્યશ્રીએ હિતશિક્ષા આપતા કહ્યું, “ બધાની એ જ સ્થિતિ છે. માટે સમયનો પણ પ્રમાદ ન કરવો. ક્યારેય અશુભ વિચાર આવી જાય તો મિચ્છા મિ દુક્કડમ્ આપી શુભમાં લાગી જવું તેમાં પણ સૂત્રો આગમ આદિના સ્વાધ્યાય-ચિંતનથી વધારે નિર્જરા થાય. શરીરને પંપાળ્યા ન કરવું. કંઈક પરાક્રમ કરીએ તો આત્માની શક્તિ બહાર આવે ”. એ રીતે મનને સમાધાન આપ્યું.

સં. ૨૦૫૭ પ્રાચ : પોષ સુદ - ૪ ના આચાર્ય શ્રી ગુણરત્નસૂરિ. મ. સા. શિષ્ય પરિવાર સાથે પધારેલ, હિતશિક્ષા માટે વિનંતી કરતા કહ્યું, “ આત્માની શક્તિ અનંતી છે. સુખ બહાર શોધવાનું નથી આત્મામાં જ છે. માત્ર ઢોકેલી શક્તિને ઉઘાડવાનો ઉદ્યમ કરવાનો છે. ”

અમદાવાદથી નીકળ્યા ત્યારે મને ‘ શ્રી શત્રુંજયમાહાત્મ્ય ’ વાંચવાનું શરૂ કરાવેલ તેમની કૃપાથી પૂર્ણ થયું. હજુ હોસ્પિટલમાં જ હતા ત્યાં, “ શ્રી ઉપમિતિભવપ્રપંચા - પ્રવચનસારોદ્ધાર ” શરૂ કરાવ્યું, તે પણ પાલીતાણા જ પુરું કરાવ્યું આટલી ઉંમરે સ્વાધ્યાય કરવા - કરાવવાની તાલાવેલી અજબ પ્રકારની હતી.

સિદ્ધગિરિમાં ઓપેરેશન પછી ‘ જીવા - પ્રતાપ ’ ના બંગલે રહેવાનું થયું. ત્યાં વંદન માટે અંજારથી ‘ અનીલ ’ આવ્યો. ધરતીકંપ વખતે દેરાસરમાં ૨૦ જણા પૂજા કરતા હતા, ધરતીકંપ આવતા બધા રંગમંડપમાં આવ્યા. અનીલે સંકલ્પ કર્યો કે જે બચું તો દીક્ષા લઉં. તે નીકળી બાજુમાં ઉપાશ્રયમાં આવ્યો. દેરાસર પડ્યું ૧૯ ગુજરી ગયા. ઉપાશ્રય પણ પડ્યો પણ તે જેટલા ભાગમાં હતો તે ભાગ બચી ગયો. પણ હવે તેના માતા-પિતા સંયમની અનુમતિ આપતા ન હતા. તેણે પૂજ્યશ્રી પાસે સિદ્ધગિરિ સમક્ષ આજીવન ચોથુવ્રત બ્રહ્મચર્ય ઉચ્ચર્યું.

સિદ્ધગિરિમાં સ્થિરતા દરમ્યાન પૂજ્યશ્રીની બેકઠ પણ એવી જ ગોઠવાય કે ત્યાંથી સતત - સીધા જ ગિરિરાજના દર્શન થાય. ડોળીમાં બેસવાની બિલકુલ ભાવના નહી તેથી હવે અહીં જ સ્થિરવાસ થાય તેવી શક્યતા લાગી. પણ ઉંડે - ઉંડે થી ગિરનારજી કે જે તીર્થ પણ એમને અતિપ્રિય. જ્યાં તપશ્રય્યા સાથે સેંડકો જાત્રા કરેલ, કલાકો સુધી શ્રી નેમિનાથદાદાનું ધ્યાન કરતાં અને તીર્થાધિપતિ શ્રી નેમિનાથજી દાદાની દીક્ષા અને કેવલજ્ઞાનની ભૂમિ, સહસાવનનો જેમણે ઉદ્ધાર કરાવ્યો, જ્યાં ભવ્ય ચૌમુખજી - સમવસરણ દેરાસર થયું તેને એક વખત સ્પર્શવાની ભાવના હતી પણ એકેમ બને!

૨૦૫૬ જુનું ચોમાસું ઝેમનગર :

પ્રવેશ હતો અષાઢ સુદ - ૧૩. પ્રવેશ મુહૂર્ત સવારે ૧૧ વાગ્યે હતો. સુદ - ૧૧ - ૧૨ - ૧૩ ધોધમાર વરસાદ હતો. સવારે ૯.૩૦-૧૦ સુધી તો અશક્ય લાગતું. પણ પ્રવેશ વખતે વરસાદ બંધ થઈ ગયો અને પ્રવેશ સુખપૂર્વક થયો. જેવો પ્રવેશ થયો કે તરત જ વરસાદ શરૂ થઈ ગયો.

આયંબિલનું સાધન થોડું વધતું હતું મને પ્રમાદ થઈ ગયો, ધ્યાન ન આપ્યું, પૂજ્ય ગુરુદેવ તે વાપરી ગયા તરપણી પણ ધોઈ નાંખી કેવી નાના પ્રત્યે સહાયકવૃત્તિ, કેવી લધુતા.... !

પૂજ્યશ્રીની ઇચ્છા-આજ્ઞા અને આશીર્વાદથી જે કોઈ અઘરું કાર્ય લાગતું હોય તે નિર્વિઘ્ને સવાયુ જ થાય તેવો ઘણી વખત ઘણાને અનુભવ થયો.

પર્યુષણના બધા જ વ્યાખ્યાનો અને શ્રી ખારસસૂત્ર સહિત જાતે જ વાંચે અને સંઘની ચૈત્યપરિપાટી જો ખારસાવાંચન પછી હોય તો અલ્પ સંખ્યા સાથે પણ બાજુના એકાદ દેરાસરે જઈને પણ ચૈત્યપરિપાટીનું કર્તવ્ય બજાવે.

એ અરસામા સરળ સ્વભાવી પૂ. શ્રી વજ્રસેનાવિજયજી મહારાજ સાહેબ, પૂ. વૈયાવચ્ચ પ્રેમી મુનિરાજ શ્રી હેમપ્રભવિજયજી મહારાજ સાહેબ આદિ મુનિ ભગવતો સાથે બિરાજમાન હતા. દરરોજ વંદનાર્થે, આવે, સેવા કરે. તેમને આ વાતનો ખ્યાલ આવી ગયો. અને છેલ્લા ૧૩ વર્ષથી સતત સેવામાં રહેનાર તપસ્વી-વૈયાવચ્ચપ્રેમી અને પૂ. ગુરુદેવની ભાવના પૂરી કરવા માટે બધો જ ભોગ આપવા સતત તૈયાર એવા પંન્યાસ શ્રી ચંદ્રશેખરવિજયજી મહારાજ સાહેબના પ્રશિષ્ય પૂ. મુનિ શ્રી હેમવલ્લભવિજયજી મ. સા. આ બધાએ નક્કી કર્યું કે સાહેબની ખુરશી અમે ઉપાડશું અને ગિરનારજીની જાત્રા કરાવશું. પૂજ્યશ્રીની ભાવના સાકાર થઈ. પાલીતાણાથી ગિરનારજીનો પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં છ'રી પાલિત સંઘ એ પણ આયંબિલના આરાધકોનો નક્કી થયો. શાસનપ્રભાવના પૂર્વક સંઘ ગીરનાર પહોંચ્યો.

શ્રી સંઘમાળ થઈ ગયા બાદ ઉપર જાત્રા કરવા ગયા. ખૂબ જ ભાવથી દાદાને ભેટી ૧૨ વર્ષના વિયોગનું પારણું કર્યું. સહસાવન જાત્રા કરી. ત્યાં રોકાવા નક્કી કર્યું. અને પ્રાયઃ દોઢ મહિનો રોકાયા. રોજના નિત્ય જાપાદિ ચાલુ જ.

પછી બન્યું એવું કે.... કારમીર વિગેરે ક્ષેત્રમાં અતિ હિમવર્ષા થયેલ તેની તીવ્ર ઠંડીનું ભારે મોજું ત્યાં છવાઈ ગયું. ૯૫ વર્ષની ઉંમર, સંપૂર્ણ નિર્દોષ ચર્યાનું પાલન, પર્વતની ઉંચાઈ અને ભવિતવ્યતા કે પૂજ્યશ્રીને અતિ શરદી-કફ - શ્વાસ તાવની તકલીફ વધતી ગઈ. ઘણા સાધનો આવ્યા છતાં ઠંડીનો કોઈ રીતે પ્રતિકાર ન થઈ શકતો. લગભગ અમને બધા મહાત્માઓને ઓછે-વત્તે અંશે તકલીફ થઈ. યોગ્ય દવા મળે નહીં ! અને નીચે ઉતરાય એવી પણ સ્થિતિ નહીં ! કિવસ અને રાત પસાર કરવા જોખમી લાગ્યા. જેમ - તેમ કરી નીચે ઉતર્યા અને સાધુ-સાધ્વી વૈયાવચ્ચ પ્રિય - પૂજ્યશ્રી પ્રત્યે અનન્ય શ્રદ્ધા ધરાવનાર સુશ્રાવક કિશોરભાઈ નારેયણીયા દ્વારા ડો. સુરેશ કુખાવત જે અજૈન હોવા છતાં પણ ખૂબ સરળ - ઉદાર - નિરુપહી. તેમના આરોગ્યમંદિરમાં પ્રાયઃ ૧૨-૧૩ કિવસ રહ્યા દર્દ પર કાબુ સહેલો ન હતો. ઘણા-ઘણા પ્રયત્નો પછી કફ-ઉધરસ - શર્દીઓછા થતાં મોટી ઘાત ટળી.

પણ દર્દ દબાયુ હતુ, એનો અંશ રહી ગયેલો તે પછી ખ્યાલ આવ્યો ૧૨ વર્ષે જુનાગઢ આવ્યા હતા તેથી જુનાગઢ સંઘનો ચોમાસા માટે અતિ આગ્રહ હતો. સંઘની હાજરીમાં જુનાગઢમાં ચોમાસાની જય પણ બોલાઈ પણ ગામમાં ? કે તળેટીમાં ? તે પછી નક્કી કરવાનું હતું. એવું લાગે છે કે પૂજ્યશ્રીનું આ છેલ્લું ચોમાસું હશે એવો એમને અંદરથી ખ્યાલ આવી ગયો હશે.

ગીરનાર તળેટીમાં લગભગ ૧૨૦ આરાધકો સાથે સેંકડો વર્ષના ઇતિહાસમાં સૌ પ્રથમવાર સામુહિકયાતુમાર્સ આરાધના કરાવવાનો નિર્ણય થયો. ખૂબ હર્ષોક્તાસપૂર્વક સૌની આરાધના ચાલતી હતી.

ગુરુદેવે પર્યુષણમાં ઉપવાસ અને આયંબિલ કર્યા. તેમાં પણ સંપૂર્ણ ખારસાસૂત્ર લગભગ ૩ કલાકમાં ઘણો શ્રમ લઈને પણ વાંચ્યું.

આસો મહિનાની ઓળી તથા એક આયંબિલ આગળ એ રીતે દશ આયંબિલ કર્યા, આયંબિલમાં ખૂબ આનંદ આવતો તેથી અંત સુધી પૂજ્યશ્રી કહેતા કે, “નિરુપહતા અને શુદ્ધ સંયમ આ બે ગુણનું ખાસ પાલન કરવા જેવું છે એ જે કરે છે તેને બીજુ યોગ્યતા પ્રમાણે થઈ જાય છે.”

પૂજ્યશ્રી છેલ્લા વર્ષમાં પરચક્રખાણ પ્રાયઃ બેસણું કરતાં પણ વાપરવાનું લગભગ એક વખત. તેમાં પણ દોષિત ન આવે તેની પૂરી કાળજી. આવી સ્થિતિમાં પણ જાત માટે ઉત્સર્ગનું સેવન અને બીજા માટે અપવાદમાં પણ વાંધો નહીં, મને પણ સંયમનો ખાસ ખપ રાખવા સુચન કરતાં સાંજે દરરોજ લઘુ-વડીનિતીની જગ્યા - વસ્તી જોઈ કે નહીં તે પૂછતા.

૯૪-૯૫ વર્ષની વયે જ્યારે ગરમા-ગરમ શીરો-રાખડી વિગેરે વાપરવાની ઉંમરે દાંતના ચોકદાથી ચણા-ખાખરા વિગેરે વાપરતા જોઈ સાંભળી ઘણા શ્રાવકો-મહાત્માઓ - આચાર્ય ભગવંતો કહેતા કે સકલ સંઘની એકતા શક્ય નથી. આપણે બધાને ક્યાં સમજાવવા જઈએ. આપ પારણું કરો, ત્યારે પૂજ્યશ્રી કહેતા. “ભવિષ્યમાં કોઈ યુગપ્રધાન કે તે સમાન પાકે કે જે શાસનને અજુવાળે. તેઓની પૂર્વ તૈયારી કરું છું મારા દેખતા થાય તો ઠીક નહીંતર મને આરાધનાનો લાભ થશે, અને છતી શક્તિએ શાસનસેવાની ઉપેક્ષાના પાપથી બચવા માટે કરું છું.” આ જવાબ સાંભળીને તો જાણે જીંદગીના આરે આવેલો વૃદ્ધ જેમ ભવિષ્યની પેઢી માટે આંખો વાવી રહ્યો હોય- એવી યાદ આવી જતી.

સેયંબરો ય આસંબરો ય, બુદ્ધો અહવા અન્નો વા ।

સમભાવભાવિઅપ્પા, લહઈ મુક્કં ન સંદેહો ॥

આવુ શાસ્ત્રવચન છે, અનંતઉપકારી શ્રી જૈનશાસનના હિતને સામે રાખી સહુ પરસ્પર ગુણાનુરાગ કેળવી સહાયક બને તો સંઘ એકતા- ઉત્થાન ખૂબ નજીક છે. - આવું શાસનઐક્ય તેઓશ્રી ખૂબ ઝંખતા.

પૂજ્યશ્રીની બીજી ઇચ્છા, પૂજ્યપાદ પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબે કરેલા ૨૦૨૦ના પટ્ટકમાં જે છેલ્લે ખાસ નોંધ લખી છે “જેને સંઘે પ્રગટ રીતે સંઘબહાર ન કરેલ હોય તેવા પર સમુદાયના સાધુની પણ સેવા - વૈયાવચ્ચમાં ઉપેક્ષા ન કરવી,” તેના પાલનની હતી. પોતે ધોરાજીમાં તપસ્વી પ્રધાનવિજયજી મ.સા. વિગેરેને પહેલા સાધુને મોકલી પછી જાતે પણ સમાધિ આપી.

પૂજ્યશ્રી તો ગયા, મારા ઉપર તો અનંત ઉપકાર કરતા ગયા. તેનું ઋણ તો કોઈ રીતે ચૂકવાય તેમ નથી. તેમની ઇચ્છા મુજબ સંયમ પળાય જાય એ જ પ્રભુને અને પૂ. ગુરુદેવને પ્રાર્થના, તે માટે શક્તિ આપો.

મારા માટે તો પૂજ્યશ્રી સર્વસ્વ હતા. પણ પૂજ્યશ્રી માટે તો “મારે તો પ્રભુ તુંહી એક, પણ તારે મુજ સરીખા અનેક ” જેવો ઘાટ કહો. કંઈક લખાયું છે, જે લખાયું છે તે ઘણામાંથી અલ્પ જ છે.

સંયમરથના સારથિ

સંસારવૃક્ષામારુઢાઃ પતન્તો નરકાર્ણવે ।
યેન ચૈવોદ્ધૃતાઃ સર્વેતસ્મૈ શ્રી ગુરવે નમઃ ॥

- પ.પૂ. સા. વિરતિરસાશ્રીજી

આ અવસર્પિણીકાળમાં ચરમતીર્થપતિ શ્રમાગ ભગવાન શ્રી મહાવીર પરમાત્માના શાસનમાં અનેકાનેક આત્માઓએ જિનશાસનનું તીર્થનું આલંબન લઈ આત્મકલ્યાણના પાવનકારી પંથે પ્રયાણ કરી સ્વ-પરનું શ્રેય સાધ્યું છે. પરમાત્માનું આ શાસન રાગીને વિરાગી બનાવે, ભોગીને ત્યાગી અને નાસ્તિકને આસ્તિક બનાવે. પતિતને પાવન અને કષાયીને નિષ્કષાયી બનાવે. પત્થરને પારસ બનાવે - સેવકને સેવ્ય અને ભક્તને ભગવાન બનાવે. શાસનરૂપી પારસમણિ લોહ સમાન જીવને કંચન જેવો બનાવે. પરમાત્માના આવા પરમોચ્ચ - શ્રેષ્ઠતમ શાસન પામેલા એક સાધકના ચતુર્કિચિત્ ગુણનું આલેખન કરવું છે. ગુણ ગાવાની શક્તિ નથી પણ ભક્તિથી પ્રેરાઈને પુરુષાર્થ કરું છું. “ઉત્તમના ગુણ ગાવતા ગુણ આવે નિજ અંગ” ગુણ પ્રાપ્તિની લાલચ હેયામાં પડી છે.

વિ.સં. ૧૯૮૫-૮૬ ની સાલ. જમાનાવાદ સુધારાવાદના ઘટાટોપ વાદળો ચારેબાજુ છવાયેલા હતા. નાસ્તિકતાના પુર ઉમટ્યા હતા. મોહમયી મુંબઈ નગરી આ આંધીમાં સપડાયેલી હતી તે સમયે સુધારાવાદ અને નાસ્તિકતા રૂપી મોહ વિષ ઉતારવામાં જંગુલીમંત્ર સમાન જેમનો પ્રવચનનો ધોધ વહેતો હતો અને સંયમની બંસરી બજાવવામાં જેઓ આગુનમ અડોલ જાદુગર હતા એવા સંયમપૂત શાસ્ત્ર - સદ્ધાંતનિષ્ઠ અને સત્યપ્રરુપક પ.પૂ. આ.ભ. શ્રીમદ્ વિજય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા. (તે વખતના પૂ. રામવિજયજી મ.) મુંબઈ નગરીમાં પધાર્યા - જીવ સટોસટના ખેલ ખેલીને લોખંડી છાતી ધરીને પરમાત્માના શાસનને વફાદાર એ મહાપુરુષે સુધારાવાદ અને નાસ્તિકતાને પડકારી સંયમનું સુરીલુ સંગીત સુગાવ્યું - બાલદીક્ષાની બંસરી બજાવી તેમના ભક્તો કરતા વિરોધીઓ જ પ્રસિદ્ધિ વધારે કરતા, વિરોધ કરવા આવેલ ભક્ત બનીને,

શત્રુતા ધરાવનાર મિત્ર બનીને જતા તેમના નામથી ને પડછાયાથી પાણુદૂર રહેનાર પાણુ એકાદ પ્રવચન સાંભળતા આમૂલચૂલ પરિવર્તિત થઈ જતા. હીરાભાઈમાંથી હિમાંશુવિજય અને કાળક્રમે સૂરિપદને શોભાવતા પૂ. આ.ભ. શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. પાણુ આવા જ જીવોમાંના એક હતા.

માણેકપુરના વતની અને ધંધાર્થે મુંબઈ વસતા હીરાભાઈ લોકોની વાતો અને છાપાની અફવાઓ વાંચી પૂ. રામવિજયજી મ.ના. નામની એલજીને ધરાવતા તેમનાથી દૂર જ રહેતા પરંતુ નિમિત્ત મળતા એકવાર પ્રવચન શ્રવાણનો યોગ આવ્યો ભ્રમાણના જાળા ભેદાઈ ગયા. પારસનો જાણે કે સ્પર્શ થઈ ગયો. આતમ જાગી ઉઠ્યો સંસારવાસ કેદખાના જેવો લાગ્યો અને ભરયુવાનીમાં પાંચ વર્ષની નાનકડી પુત્રી અને પત્નીને છોડીને એકન એક સાત વર્ષના દીકરાને પોતાના કરતાં પહેલા સંયમી બનાવી પોતે સંયમનૌકામાં આરુઢ થયા. નૌકાના સુકાની બન્યા પ્રવચન પ્રભાવક પૂ. રામવિજયજી મ. ઉપાસ્યની ઉપાસના દ્વારા ગુરુકૃપાનું ભાજન બન્યા ક્રમે કરી શાસ્ત્રોના પારગામી અને વિરલ વ્યક્તિત્વના ધારક બન્યા તપ-ત્યાગ ને તિતિક્ષાના ત્રિભેદે સંયમજીવનની સાધનામાં સતત ઉદ્યમશીલ હતા.

સ્વાધ્યાય જેમનો ખોરાક હતો. નિરીહતા નિઃસ્પૃહતા જેમનો સ્વભાવ હતો. તપ જેમનો બીજો પર્યાય હતો, વિશુદ્ધ સંયમપાલન એ જેમની ટેક હતી, મોક્ષ જેમનું લક્ષ્ય હતું એવા દિવંગત પરમપૂજ્ય આ.ભ.શ્રી ધોર અભિગ્રહધારી ઉગ્ર તપસ્વી હતા. એમાણે જીવનમાં ૩૦૦૦થી અધિક ઉપવાસ કર્યા છે, તો ૧૧૫૦૦ જેટલા આયંબિલ કર્યા અને તે પાણુ નિર્દોષ ભિક્ષાથી - આયંબિલખાતાના આયંબિલ નહિ. આવી ઉગ્રતપની સાધનામાં પાણુ પરાર્થરસિકતા હતી. આત્મસ્વરૂપની સાધનામાં અપ્રમત્ત હતા. ભવસાગરમાં ડૂબતા જીવોને તારવા માટે નૌકા સમાન હતા. માર્ગ ભૂલેલાને દીવાદાંડીની જેમ પથદર્શક હતા. તપના તેજપૂંજને ધરનાર હતા.

યોગી છતાં આત્મઋદ્ધિના ભોગી, વિરાગી છતાં પ્રભુભક્તિના રાગી, નિરાગી છતાં સિદ્ધિના રાગી એવા આ તપસ્વી પૂ. સૂરિદેવ મારા પરમઉપકારી, પરમ આદરાણીય હતાં. સંસારી સંબંધે મારા માતૃશ્રીના પિતાશ્રી થાય. તે રીતે ઉપકારી ખરા જ, પરંતુ હું જે રત્નત્રયીનું ભાજન બની રહી છું તે પાણુ તેઓશ્રીજીની જ મહત્તી કૃપાનું ફળ છે. ધંધુકા મુકામે તેઓશ્રીની નિશ્રામાં સુશ્રાવક કપુરભાઈના દીકરી સ્મિતાબેનની ભાગવતી દીક્ષાનો પ્રસંગ હતો. મારા સંસારી માતૃશ્રી સાથે તે પ્રસંગે હું નાના (માતૃશ્રીના પિતાના નાતે) મહારાજને વંદન કરવા ગયેલ, વરસીદાનનો વરઘોડો જેઈ મને દીક્ષા ગમી ગઈ, લેવા જેવી લાગી. મને પાણુ દીક્ષા લેવી છે એવું સહજતાથી બોલાઈ ગયું, સંસારી માતૃશ્રીએ નાના મહારાજને વાત કરી તેઓશ્રી કહે કે તો સભામાં દીક્ષાનો અભિગ્રહ લઈ લે અને આગળ પાછળ કાંઈ જ વિચાર્યા વિના સભામાં અભિગ્રહ લેવાઈ ગયો કે બે વર્ષમાં દીક્ષા ન લેવાય તો છ વિગઈનો ત્યાગ, અભિગ્રહ લેવાયો ત્યારે નહોતું છ વિગઈનું જ્ઞાન ! કે નહોતો ધાર્મિક અભ્યાસ ! પરંતુ તેઓશ્રીજીના કૃપાપ્રસાદથી લીધેલા નિયમપાલન માટે પુરુષાર્થ થયો. તેથી ફલશ્રુતિરૂપે આજે સંસારના કીચડમાંથી બહાર નીકળી સંયમસામ્રાજ્યમાં મહાલી રહી છું તે તેઓશ્રીના આપેલા નિયમ અને વચનસિદ્ધનો પ્રભાવ છે.

તેઓશ્રીજીની નિશ્રામાં પાલિતાણથી જમનગર અને જમનગરથી જુનાગઢ એમ લાગટ બે છ'રી પાલિત યાત્રા સંઘમાં પાણુ યાત્રા કરી છે અને તેમના નિયમ પાલનની કડકાઈનો અનુભવ કર્યો છે. જરાપાણુ ઢીલાશ ચલાવે નહિ. ભરઉનાળામાં પાણુ જ્યારે રોડ તપી જાય ત્યારે તેઓશ્રીના વિહારનો પ્રારંભ થાય. વિશુદ્ધસંયમ સાધના કરવા માટે શરીર પ્રત્યે કઠોર હતા. આવા ઉગ્રતપની સાધનામાં અશાતાના ઉદયને સમભાવે સહન કર્યો અને બાલબ્રહ્મચારી નેમનાથદાદાની છત્રછાયામાં તેમની કરુણાને ઝીલતા ઝીલતા મૃત્યુને મહોત્સવ બનાવી મુક્તિની મંઝિલ પામવા એક કદમ આગળ વધી ગયા.

પ્રાંતે મારી અલ્પબુદ્ધિ અને છત્રચરચતાથી આંશિક ગુણકીર્તનમાં જાણતા-અજાણતાં પરમાત્માની આજ્ઞા વિરુદ્ધ કાંઈ લખાયું હોય તો મિચ્છા મિ દુકકડં અને સંયમસાધનામાં પ્રેરક એવા તેઓશ્રીના ગુણનો અંશ પ્રાપ્ત થાય એ જ શાસનદેવને પ્રાર્થના.

યોગીપુરુષ

શ્રી હિમાંશુસૂરિમહારાજ !

- ધ.પૂ. આ.વિજય જયઘોષસૂરિ મ.

તપસ્વીસમાટ પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા માત્ર તપસ્વી જ હતા એવું બહિ.... તેઓમાં બીજા અલેક યોગી સમાવિષ્ટ હતા.

બાળજીવો તેમના અદ્ભુત અને ભીષ્મ તપને જોઈને તેમને તપસ્વી તરીકે ઓળખતા, પણ પંડિતો તેમને વિશિષ્ટ યોગી પુરુષ તરીકે જોતા.

વિરાગયોગ : એ મહાપુરુષનો વૈરાગ્ય જ્વલંત હતો. સંસારમાં તમામ અનુકૂળતાઓ હોવા છતાં સંસારના સુખમાં ન લેખાતા તેઓશ્રીએ ચારિત્રની વાટ પકડી એથી પાણુ વિશેષ વાત તો એ છે કે પોતાના સવા સાત વર્ષના સુપુત્રને અનેક વિરોધોની વચ્ચે પાણુ ચારિત્રના માર્ગે મોકલ્યો. સાંભળ્યું છે કે વત્રા મુકામે જ્યારે તેમના બાળકની દીક્ષા થઈ ત્યારે વિરોધને લીધે ગામનો નાવી (હજમ) પાણુ મુંડન કરવા ન આવ્યો ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ પોતે (ત્યારે તેઓ સંસારી અવસ્થામાં હતા) અશ્વો લઈ પોતાના જ બાળકનું મુંડન કરી દીધું. એ વખતે પુત્ર મોહ એમને આડો ન આવ્યો. જાજ્વલ્યમા વૈરાગ્ય વિના આવું ક્યાંથી સંભવી શકે?

જ્ઞાનયોગ : પૂજ્યશ્રીનો જ્ઞાનનો ક્ષયોપશમ પાણુ સારો હતો. ચારિત્ર લીધા બાદ આગમગ્રંથોનું ખૂબજ વાંચન તો જીવનના અંત સુધી અવારનવાર ચાલુ જ હતું. દર ચોમાસામાં નિશીથ, બૃહત્કલ્પ આદિ ગ્રંથોનું વાંચન એકાદ વખત અવશ્ય કરતા. એ સિવાય જ્યોતિષશાસ્ત્રોમાં પાણુ તેઓશ્રી નિપુણ હતા. એમના સંયમપૂત જીવનના પ્રભાવે તેમજ ઉંડાણપૂર્વકના જ્યોતિષગ્રંથના અધ્યયનથી તેઓશ્રી જે મુહૂર્ત આપતા તેમાં આરંભેલું કાર્ય નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થઈ જતું.

ભક્તિયોગ : પૂજ્યશ્રીના હૃદયમાં પરમાત્મા પ્રત્યેનો અનેરો ભક્તિભાવ હતો. દેરાસરમાં કલાકો સુધી તેઓ પ્રભુભક્તિ કરતાં તેમનો કંઠ પાણુ મધુર હતો. ખાસ કરીને તેઓશ્રી બાલબ્રહ્મચારી ભગવાન નેમિનાથના પરમભક્ત હતા. ૨૪ પરમાત્મામાંથી માત્ર ૨૨મા ભગવાન નેમિનાથની જ દીક્ષા-કેવળ અને મોક્ષ કલ્યાણકભૂમિ ગિરનાર છે. તે ગિરનાર તીર્થ પર આવેલી પ્રભુની કલ્યાણક ભૂમિ પર - સહસ્રાવનમાં પરમાત્મા નેમિનાથનું સમવસરાણ મંદિર પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી થયું છે. આ બહાને દર વર્ષે હજારો યાત્રાળુઓ કલ્યાણક ભૂમિની સ્પર્શના કરતાં થયાં.

જપયોગ : પૂજ્યપાદશ્રી સવારે વહેલા ઉઠીને જપ કરતા. રોજ સવારે લગભગ ત્રણથી ચાર કલાક જપ ચાલતો. સૂરિમંત્ર, નેમિનાથભગવાન તેમજ અન્ય અનેક મંત્રોના તેઓશ્રી જપ કરતા. જપ કર્યા સિવાય તેઓ કદી વિહાર પાણુ ન કરતા. એમનો વિહાર ઉનાળામાં પાણુ લગભગ સૂર્યોદય પછી જ થતો. ભલેને ૧૫ કિ.મી. નો વિહાર હોય, પાણુ જપ કર્યા વગર વિહાર ન જ થતો. પૂજ્યશ્રીના સૂરિમંત્રથી મંત્રિત વાસક્ષેપમાં એવી તાકાત રહેતી કે જે સંકલ્પ સાથે સાધક પૂજ્યશ્રીના ચરાણે વાસક્ષેપ નંખાવવા આવ્યો હોય, તે સંકલ્પ સિદ્ધ થયા વગર ન રહેતો.

તપયોગ : પૂજ્યશ્રી કેટલા ભીષ્મ તપસ્વી હતા એ તો આખો જૈન સંઘ જાણે છે. આ સ્મૃતિગ્રંથમાં પાણુ એનો વ્યવસ્થિત ઉલ્લેખ થયો છે. આયંબિલની ઓળી હોય કે દીર્ઘ ઉપવાસની તપશ્ચર્યા હોય..... પૂજ્યશ્રી માટે તપ એટલે જાણે સોપારીનો ટુકડો ન હોય? છેલ્લે છેલ્લે શ્રીસંઘની દર્દનાક સ્થિતિ જાણીને, જેઈને પૂજ્યશ્રીએ વર્ષો સુધી લગાતાર આયંબિલ કર્યા. જે વયમાં આરામ લેવાનો હોય એ વયમાં પૂજ્યશ્રીએ તપ માટે સખત પુરુષાર્થ કેળવ્યો હતો.

સંયમયોગ : સર્વયોગમાં શ્રેષ્ઠયોગ સંયમયોગ છે. જે જીવનમાં સંયમ ન હોય તો કરેલા ભીષ્મ તપ, ગાણેલા જપ અને ભાણેલું જ્ઞાન પાણુ નિષ્ફળ છે. પૂજ્યશ્રી સ્વ. પૂજ્યપાદ સિદ્ધાંતમહોદય, પરમગુરુદેવશ્રી પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજના સાન્નિધ્યને પામીને આ વાત બરાબર સમજતા હતા. તેથી જ પૂજ્યશ્રીની ઝીણામાં ઝીણી - નાનામાં નાની ક્રિયામાંથી સંયમની સુવાસ રેલાતી હતી.

નિર્દોષ ગોયરીના તેઓશ્રી કટ્ટર આગ્રહી હતા. તેથી જ તો ૨૦ ઉપવાસના પારાગે ગિરનારની કે સિદ્ધગિરિની યાત્રા કરી પારાગે આયંબિલ તો ગામમાં (જુનાગઢ- પાલીતાણા) જઈને ઘરોમાંથી લાવેલી નિર્દોષ ગોયરી દ્વારા જ કરતાં....

૮૦/૮૪ વર્ષની વયે પાણ પૂજ્યશ્રી ચાલીને જ વિહાર કરવાનો આગ્રહ રાખતા. તેઓશ્રી જિંદગીમાં ક્યારેય ડોળીમાં નથી બેઠા. છેલ્લે છેલ્લે ૮૪ વર્ષે જ્યારે ડાબાપગના થાપાનો બોલ તૂટી જતાં સિદ્ધગિરિમાં સ્ટીલનો બોલ નખાવ્યા બાદ શરીર બિલકુલ નિર્બળ બની ગયું ત્યારે સ્ટ્રેચરનો ઉપયોગ કર્યો..... પાણ ડોળી તો ન જ સ્વીકારી. જીવનમાં ક્યાંય એક જગ્યાએ સ્થિરવાસ ન કરતા છેલ્લી વય સુધી વિચરતા જ રહ્યા.

પૂજ્યશ્રીનું બ્રહ્મચર્ય અજોડ હતું એમની વસતીમાં વિજ્ઞતીયતત્ત્વ ફરકી ન શકતું. ક્યારેક વાસક્ષેપ નંખાવવા શ્રાવિકાબહેનો આવે.... અને જો માથું ઉઘાડું હોય તો પૂજ્યશ્રી વાસક્ષેપ ન નાંખતા.

આ સિવાય બીજા અનેક ગુણોથી પૂજ્યશ્રીનું જીવન અલંકૃત હતું. પૂજ્યશ્રી શાસનને પૂર્ણ સમર્પિત હતાં. એમનાં અંતરમાં સંઘ એકતાની અપ્રતિમ, અતૂટ ભાવના હતી. આપણા કમનશીબે હજી સુધી લાખો આત્માઓના હૃદયમાં રમતી આ ભાવના સર્વાંશે પરિપૂર્ણ થઈ નથી. પૂજ્યશ્રી સ્વર્ગલોકમાંથી સંઘની આ ભાવનાને પરિપૂર્ણ કરવામાં સહાયક બને એવી અંતરની શુભેચ્છા... •

વિશ્વવંદનીય જૈનશાસનપ્રભાવક પૂજ્યપાદ આ.ભ.શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ - પ.પૂ. આ.રાજેન્દ્રસૂરિ મ.સા.

જૈનશાસનના અબેક પ્રભાવકપુરુષોમાં મહાસત્ત્વશાળી, સંઘજોડતાળી પ્રબળ ભાવનાવાળા પ.પૂ. આ.શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. જોકે તેજસ્વી મહાપુરુષ થઈ ગયા.

નહીં નામના ..... નહીં કામના .....

એવા નિઃસ્પૃહી-ત્યાગી-તપસ્વી-ખાખી બંગાળી મહાત્મા હતા..... તેઓશ્રીની સાધના-આરાધના ચુસ્ત અને કડકસંયમપાલનપૂર્વકની હતી. સંયમારાધનાના પાલન સાથે દિનપ્રતિદિન આત્મવિકાસની કેડીએ આગેફૂચ કરતાં રહ્યા અને અવસરે પૂજ્યો દ્વારા અનુક્રમે યોગોદ્ધવનપૂર્વક ગણિ-પંન્યાસ અને આચાર્યપદે આરુઢ કરાયા હતા. તેઓએ જૈનશાસનના વિવિધ અંગોમાં અંજનશલાકા, ઉપધાન તપ, છ'રીપાલિત સંઘ, નવ્યાણું યાત્રા વગેરે અનેક શાસનના અનુષ્ઠાનો કરાવ્યા હતા.

સિદ્ધગિરિની પાવનીયભૂમિ ઉપર શ્રી બેંગલોર સંઘની નવ્યાણું યાત્રાના આયોજન અવસરે સાથે રહેવાનો અમૂલ્યલાભ પ્રાપ્ત થયો હતો. તે અવસરે સ્વયં પાણ દાદાની યાત્રા કરે- મોડેથી આયંબિલ કરી વ્યાખ્યાન પાણ વાંચતા હતા. તેઓશ્રીએ તપ-ત્યાગ તથા ચારિત્રના કડકપાલન દ્વારા શરીરને કસી દીધું હતું.

પૂજ્યશ્રી દ્વારા ગિરનાર મધ્યે બાવીસમાં તીર્થંકર બાલબ્રહ્મચારી નેમિનાથપ્રભુની દીક્ષા-કેવલજ્ઞાન કલ્યાણકોની ભૂમિના જિર્ણોદ્ધાર માટે પ્રેરાણા કરી હતી અને સુશ્રાવકો દ્વારા તે પ્રેરાણાનાં સહર્ષ સ્વીકાર અને જબરજસ્ત પુરુષાર્થથી આજે સહસાવન મધ્યે એક વિશાળકાય કેવળજ્ઞાન કલ્યાણક જિનાલયનું નવનિર્માણ થવા પામ્યું છે. આ સ્થાનના આલંબનથી આજ સુધી કેટલાય આચાર્યભગવંતો, મુનિભગવંતો, સુશ્રાવકો આ પુનિતભૂમિમાં તપ-જપ-ધ્યાનની આરાધના કરી ચૂક્યા છે.

સોળે કલાએ ખીલી ઉઠેલી પ્રકૃતિની ગોદ સમા આ સહસાવનની સ્પર્શના-ભક્તિ કરવી તે પાણ જીવનનો એક મહામૂલો લહાવો છે. ખરેખર ! પૂજ્યશ્રીની દીર્ઘદષ્ટિ, તીર્થભક્તિના પ્રભાવ તથા કર્મઠતપની ઉપાસનાના સૂક્ષ્મબળના આધારે જ આવો મહાતીર્થોદ્ધાર થવા પામ્યો છે તેવું સહજ જાણાય છે.

-વાસાણા અમદાવાદ મધ્યે નિજ સંસારીપુત્ર સમતાધારી પ.પૂ.આ.નરરત્નસૂરીશ્વર મહારાજ સાહેબની અંતિમસંસ્કાર ભૂમિએ ગુરુમંદિર તથા એક નયનરમ્ય ચૌમુખી પરમાત્મા મહાવીરના ગણધરમંદિરનું સર્જન થવા પામેલ છે અને હાલમાં વિશાળકાય અનોખા અષ્ટાપદસ્થાપત્ય તીર્થનું નિર્માણ કાર્ય પાણ ચાલુ જ છે.

-સ્વવતન માણેકપુરમાં પાણ પોતાના અતિપ્રિય સિદ્ધગિરિ તીર્થની અંશાત્મક પ્રતિકૃતિરુપે અલૌકિક સુવાર્ણગુદાયુક્ત એક અદ્ભૂત સિદ્ધગિરિની રચનાનું સર્જન થવા પામેલ છે. જેના દર્શન-પૂજન પામી અનેક ભવ્યજીવો ધન્યતાનો અનુભવ કરી રહ્યા છે.

તપોવન-અમીયાપુર-સાબરમતી મધ્યે અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા અવસરે પૂજ્યશ્રીની પાવનનિશ્રામાં રહી અંજનશલાકા દરમ્યાન યત્કિંચિત્ પૂજ્યશ્રીની ભક્તિનો લાભ મળ્યો હતો.

પૂજ્યશ્રીએ જૈનશાસનના વર્ષોથી ચાલતાં વિવિધ વિખવાદોના શક્યતઃ શીઘ્ર સમાપન માટે તથા સકળસંઘની એકતાના સંકલ્પથી ઘોર અભિગ્રહપૂર્વક અખંડ આયંબિલતપની આરાધના કરી હતી અને જીવન દરમ્યાન સાધિક ૩૦૦૦ ઉપવાસ અને ૧૧૫૦૦ આયંબિલ તપની કર્મઠ આરાધના કરી હતી.

આ રીતે જૈનશાસનના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં પદાર્પણ કરી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરેલ પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં કરેલા મહાતપોની યાદી સૌએ એકવાર અવશ્ય વાંચવા યોગ્ય છે. તેઓશ્રીએ સંયમજીવનને અદ્ભૂત તપધર્મથી વાસિત કરી દીધું. અનેકવિધ ગુણોના આકર પૂજ્યશ્રીના સંયમજીવનની અહોભાવપૂર્વક અનુમોદના કરવા દ્વારા આપણે પાણ તેમના ગુણોનો અંશ જીવનમાં આત્મસાત્ કરીએ એ જ મંગલ કામના. Private & Personal Use Only

સંઘૈક્ય માટે છેલ્લા શ્વાસ સુધી તડપી રહેલા.....

પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્દિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ

- પ.પૂ. પં. ચન્દ્રશેખરવિજયજી ગાંધી

મહાબ્રહ્મચારી, વિશુદ્ધ સંયમના ધારક, વિશાળગચ્છના અધિપતિ પૂજ્યપાદ સ્વર્ગસ્થઆચાર્યદેવ પ્રેસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના અઠંગ સેવક !

તે પૂ. કૃપાળુના જીવનના સામુદાયિક તડકા-છાંયડાના સમયોમાં પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ ચોવીસકલાક ખડેપગે રહે એમની બધી સમસ્યાઓને તેઓશ્રી ઉકેલતા, પૂ.કૃપાળુને ખુબ ' નિરાંત ' આપતા. આ રીતે તેમારો પૂજ્યશ્રીની સેવા દીર્ઘકાળ અને ખોબાઓ ભરીને આશિષ મેળવ્યા !

પૂજ્યશ્રીના જીવનનો ઉત્તરાર્ધ તપોમય બની ગયો. અખંડપાણે હજારો આયંબિલનો તપ કર્યો. એમાં તેમના હૈયે એક જ ભભૂકી ઉઠી ! એ આગ હતી, શ્રી સંઘની અંદર એકતાના અભાવ અંગેની..... એ જ્વાળાએ હૈયામાં ઉગ્ર સ્વરૂપ પકડ્યું. તેમ આજીવન આયંબિલનો સંકલ્પ કર્યો. આયંબિલ પાણ માત્ર ખાખરા અને ચાણા જેવા બે ત્રણ લુખ્ખા દ્રવ્યોના કાયમ કરતા હતા.

અરે ! દિવ્યશક્તિને ધરતી ઉપર અવતારવા માટેની એમની યોગીહઠ એકાએક ઉભી થઈ ! તિથિઅંગેના વિવાદને દૂર કરવા પાણ એમારો કાયાને હોડમાં મૂકી દીધી !

હાય કમનશીબી ! કયાંય ધારણા મુજબ સફળતા ન મળી !

એ આઘાતથી કાણસ્યા..... ખૂબ ખૂબ કાણસતા રહ્યા..... અને ..... અને .....

જિનશાસન ! જિનશાસન ! જિનશાસનની ચિંતાની ચિતા ઉપર ચડી ગયા !!!

ગિરનારમાં તેમારો દેહ છોડ્યો !

ઓ કૃપાળુ આચાર્યદેવ !

ભલે ! આપ દેવાત્માને આ ધરતી ઉપર અવતારી ન શક્યા પાણ ! હવે જ્યારે આપ ખુદ જ દેવાત્મા બન્યા છો ! તો, મહાત્મામાં આપને પાત્રતા જાણાય તેના દેહમાં અવતરણ કરીને તેના દ્વારા જિનશાસન સેવાની આપની અધૂરી રહી ગયે ભાવનાને આપ કાં પૂરી ન કરો ?

પધારો..... ઉતાવળે પધારો .....

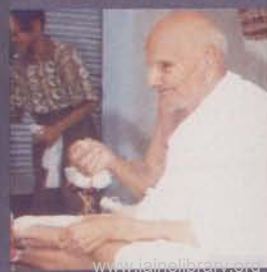
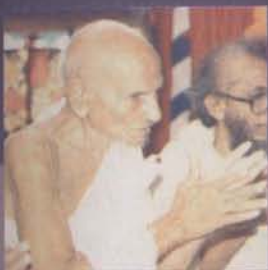
નહિ તો બીજા પાણ કેટલાય મહાત્માઓને આપના માર્ગે ઝંપલાવવું પડશે!

કાંઈ વાંધો નહિ !

જિનશાસનની સેવા કાળે ભલે પાંચ પુરબાનીઓ કરવી પડે ! આવો આશુમોલ લાભ અમને કયાંથી મળે ?

“ દટ સંયમી ઉગ્ર તપસ્વી - શાસનાનુરાગી આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી ”

- પ.પૂ.આ.હેમચંદ્રસૂ.મ.સા.

વિશિષ્ટ-જ્ઞાન-સંવેગ શમસારમતસ્તપઃ ।

ક્ષાયોપશમિકં જ્ઞેય મવ્યાબાધસુખાત્મકમ્ ॥

દુનિયામાં કેટલાંક તપને દુઃખરૂપ માને છે. આ.હરિભદ્રસૂરિ મહારાજે આ શ્લોકથી અષ્ટક પ્રકરણમાં તેનો સચોટ ઉત્તર આપ્યો છે. “ વિશિષ્ટ જ્ઞાન, સંવેગ અને સામ્ય આના ત્રિવેણી સંગમ સાથે થતો જે ક્ષાયોપશમિક ભાવનો તપ તે અવ્યાબાધ સુખાત્મક છે.” છે ને આશ્ચર્ય પમાડે તેવી વાત ! પાણી છતાંય આ આશ્ચર્યને જીવંત બનાવનાર મહાપુરુષ એટલે જ પૂ. આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ..

સં. ૨૦૧૨ની સાલ. બિમારીના કારણે ભાયખલામાં મારી સ્થિરતા હતી. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજયપ્રેમસૂરીશ્વરજી ની પુનિત નિશ્ચા હતી. અને ત્યારે તપસ્વીરત્ન પૂ. હિમાંશુવિજયજી અને પૂ. નરરત્નવિજયજીનું આગમન થયું મને તેમના સૌ પ્રથમ દર્શન થયા. સં. ૨૦૦૬માં પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત જ્યારે પાલિતાણાથી મુંબઈ પધારેલ ત્યારે તેઓ ગુર્વાજાથી પોતાની એક વિશિષ્ટ ઉગ્ર તપસ્યાના પારણા માટે સિદ્ધગિરિ રોકાઈ ગયેલ. પછી બે-ત્રણ ચોમાસા પછી આ બાજુ પધાર્યા અને પૂજ્યશ્રીની પાવન સેવામાં ઉપસ્થિત થયા. બસ..... પછી તો તેમની સાથે પરિચય ખૂબ જ વધ્યો.

તેમના જીવનમાં સંયમ પ્રત્યે ઉત્કૃષ્ટ પક્ષપાત અને આરાધકભાવ હતો અને આ જ કારણે તેઓ સૂર્યપ્રેમના પરમ કૃપાપાત્ર બન્યા હતા. સૌરાષ્ટ્રની ધરતી તેમના વિચારાગ્રથી ખૂબ ખૂબ પાવન બની હતી. તેમાં કારણ હતી શ્રીસિદ્ધાચલજી અને શ્રીગિરનારજી પ્રત્યેની તેમની પરમ ઉપાસના. શ્રીસિદ્ધગિરિમાં ય તેઓ નિર્દોષ આહારચર્યા માટે છેક ગામની નજીક શાંતિભવન વગેરેમાં ઉતરતા. સવારે સૂર્યોદય પછી જાપ વગેરે કરી તે રીતે પ્રાયઃ પ્રકાશ થયા પછી જ ઉપર દાદાના ચરાણોમાં પહોંચી જતાં ધરાઈ ધરાઈને ખૂબ પ્રભુભક્તિ કરતાં, પછી ઘેટીપાગથી આદપુર જઈ, ત્રણ ચાર કિ.મી. નો વિહાર કરી ઘેટીમાં છેક સાંજે આયંબિલ કે એકાસણું કરી પાછા પાલીતાણા આવતા. આવો હતો તેમની યાત્રાનો ક્રમ.

ઉગ્ર તપસ્યાઓ સાથે જ તેમણે સિદ્ધગિરિ અને ગિરનારજીની યાત્રાઓ કરી છે. ચોવિહાર છટ્ટ..... પારાણે આયંબિલ અને ગિરનારજીની નવ્વાણુ યાત્રા, માસક્ષમાણને પારાણે સિદ્ધાચલની યાત્રા કરી ઘેટી પાગ ઉતરી ૩-૪ કિ.મી. ઘેટી જઈ ત્યાં આયંબિલથી પારણું..... આવા તો તેમની ઉગ્ર તપશ્ચર્યાઓના અનેકવિધ દૃષ્ટાંતો છે. તેઓશ્રીની ઉગ્ર તપશ્ચર્યાઓનું વાર્ણન આ ગ્રંથમાં અન્યત્ર કરેલ હોવાથી પુનરુક્તિ ન થાય તે માટે અત્રે વિશેષ વાર્ણન કર્યું નથી.

તેમના જીવનની મહત્ત્વની વાત એટલે સંયમની બેજોડ દૃઢતા. સંયમમાં સહેજ પાણ બાંધછોડની તૈયારી નહીં. હા..... શાસ્ત્રની મુખ્ય આજ્ઞા પાણ સંયમની શુદ્ધિની જ છે. સંપૂર્ણ દ્વાદશાંગીની રચનાનો હેતુ પાણ સંયમસાધના અને સંયમશુદ્ધિ જ છે. તેઓશ્રી સંયમ-બ્રહ્મચર્યની નવ વાડોનું ખૂબ જ ચુસ્તપાણે પાલન કરતાં અને કરાવતાં.

ગારિયાધારમાં ચાતુર્માસ પ્રવેશ થયો. ઉપાશ્રયમાં નીચે બહેનો પ્રતિક્રમાણાદિ ક્રિયા કરતાં. સાધુઓની વસતિમાં સ્ત્રીઓના આવા અનુચિત આગમનને તેઓ ચલાવતાં નહીં. ટ્રસ્ટીઓને બહેનો માટે કે પોતાના માટે અન્ય સ્થાનની વ્યવસ્થા કરવા જણાવ્યું. સંઘે લક્ષ્ય ન આપ્યું. ચાતુર્માસ બેસવાને વાર હતી. વિહાર કરીને ઘેટી આવ્યા. ઘેટી સંઘને જાણ થતાં તેઓનું ચાતુર્માસ ઘેટી કરાવ્યું. તેમના આચાર, વિચાર, ઉગ્ર તપ, જાપ, સ્વાધ્યાય વગેરે સાધનાથી ઘેટી સંઘ અત્યંત આકર્ષિત થયો અને આજ સુધી તેમના પ્રત્યે અત્યંત બહુમાન ધારણ કરી રહ્યો છે.

બ્રહ્મચર્યની અજોડ કટ્ટરતાનો હજુ એક પ્રસંગ : સં. ૨૦૪૮ ની સાલ. વાસાણાથી શંખેશ્વરનો સંઘ નીકળ્યો. શંખેશ્વરમાં તેમના સંસારી ભાભી વંદનાર્થે આવ્યા. તેઓશ્રી શાસનના કાર્યો માટે સંઘની સાથે સતત મિટીંગોમાં વ્યસ્ત હતાં. ભાભી ચાર વાર આવી ગયા. પાણ ન જ મળી શક્યા. છેવટે સૂર્યાસ્ત થઈ ગયો. તેમણે તેમને સવારે આવવા જણાવી દીધું. કેવી જિનાજાની ખુમારી! કેવી બ્રહ્મચર્યની નિષ્ઠા ! આ સમયે પોતાની ઉંમર હતી ૮૦ વર્ષ અને સંસારી ભાભીની પાણ પ્રાયઃ તેટલી

જ ઉંમર હતી. પાણ છતાં ય કોઈ બાંધછોડ નહીં સંસારી પત્ની કે પુત્રી સાથે ય સૂર્યાસ્ત પછી વાતચીત નહીં. આવા તો અનેક પ્રસંગો છે.

સ્વ. પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજને સમુદાયની સંયમરક્ષામાં તેઓ ખૂબ જ સહાયક થતા. આથી પાણ પૂજ્યપાદશ્રીની તેમના પર અત્યંત કૃપાદષ્ટિ રહેતી. પૂજ્યપાદશ્રીના આશયોને તેઓ સંપૂર્ણપણે અનુસરતા. જીવનની છેલ્લી ક્ષણ સુધી અવ્વલ સમર્પણ જાળવી રાખેલ. પૂજ્યપાદશ્રીનો વારસો જાળવી તેઓ પાણ સંઘશાંતિ અને એકતાના હિમાયતી બન્યાં.

અંતિમ અવસ્થામાં તેમણે એક ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા કરી કે જ્યાં સુધી સંઘની એકતા ન થાય ત્યાં સુધી આયંબિલ કરવા, ત્યારે વર્ધમાન તપની ૧૦૦ મી ઓળી ચાલુ હતી. પારણું કર્યા વિના તેઓશ્રીએ આગળ આયંબિલ ચાલું જ રાખ્યા..... ઓળી આગળને આગળ ધપતી ગઈ ૧૦૧.....૧૦૨.....૧૦૩..... અને ૧૦૮ ઓળી પાણ થઈ ગઈ પાણ આયંબિલ તો ચાલુ જ હતાં. સં. ૨૦૪૪ ના શ્રમાણ સંમેલનમાં સંગઠનની મહદંશે સફળતા મળી. સંઘના અગ્રગણ્યોની આગ્રહ ભરી વિનંતીથી તેઓશ્રીએ પારણું કર્યું. પાણ થોડા સમય પછી ફરી આયંબિલ ઉપાડ્યા, (શારીરિક તકલીફના કારણે થોડા દિવસ અપવાદરૂપે છોડતાં) જીવનભર સુધી ચાલુ રહ્યા.

આમ તો શેષકાળમાં તેઓના સહવાસની અનેક તકો મળતી. વળી તેમાં ય વિશેષ સં. ૨૦૪૭ માં વાસાણા (નવકાર) સં. ૨૦૪૮ માં શાંતિનગર તથા સં. ૨૦૫૧ માં આંબાવાડીમાં તથા વાસાણામાં તેમની પાવન નિશ્રામાં ચાતુર્માસ કરવાનું સૌભાગ્ય સાંપડ્યું. આ બધા ચાતુર્માસોમાં તેઓશ્રીના આયંબિલ ચાલુ જ હતાં. કેવો અપ્રમતભાવ ! કદી ય દિવસે સૂતેલા જોયા નથી. ઉગ્ર સંયમ, ધોર, તપ, જાપ, ધ્યાનની અનુપમ સાધના જોઈને મસ્તક ઝુકી પડતું.

સિદ્ધગિરિ અને ગિરનારજી પ્રત્યેની અસીમ લાગણીના કારણે અંતિમ ચાતુર્માસો પાણ અહીં જ થયાં. ચાતુર્માસ બાદ થોડી બિમારી સમભાવે સહન કરી. જુનાગઢમાં અત્યંત સમાધિ પૂર્વક ‘અરિહંત’ ની રટાણા કરતાં સ્વર્ગવાસને પામ્યા. તેમના પ્રભાવથી જ ગિરનાર પર્વત પર તેમના અગ્નિસંસ્કાર માટે વનવિભાગ તરફથી જગ્યા મળી ગઈ અને ગિરનાર પર તેઓશ્રીનો અગ્નિસંસ્કાર થયો અને સમાધિસ્થાનની રચના થઈ.

**તપ પ્રભાવક, તપસ્વીસમ્રાટ પૂજ્યશ્રીના
ચરાણોમાં કોટિ કોટિ વંદના...**

આપણા કાળનું જીવતું જાગતું આશ્ચર્ય

- પ.પૂ. આ. જગત્ચંદ્રસૂરિ મ.સા

જૈનશાસન એક યુદ્ધભૂમિ છે. વીતરાગ તીર્થંકરદેવો જિજ્ઞાસુ હોવાથી છે. જય પામવું વિજય પામવું એવો અર્થ ધરાવતું ક્રિયાપદ છે. ‘જય’ ની સાથે પરા એવો ઉપસર્ગ જોડતાં પરાજય હાર-હારવું એવો અર્થ થઈ જાય છે. જૈન બન્યા એટલે યુદ્ધના ક્ષેત્રમાં આવ્યા, જય-પરાજયના કુરુક્ષેત્રમાં આવ્યા. જ્યાં સુધી જય ન પામીએ જિજ્ઞાસુ બનીએ ત્યાં સુધી લડતા રહેવાનું છે એ કામ વીર-પરાક્રમી બહાદુરનું છે. કોની સાથે લડવાનું છે? લડીને જય-વિજય મેળવવાનો છે, જિજ્ઞાસુ બનવાનું છે એ જૈનશાસન, જિજ્ઞાસુ ભગવાનનાં આગમો શાસ્ત્રો બતાવે છે. વીતરાગ તીર્થંકરદેવોની વાણી ભવ્યજીવોને જિજ્ઞાસુ-ભગવાન બનાવવાનું માર્ગદર્શન આપે છે. મોહરાજાના સૈન્ય સામે યુદ્ધ માંડી આગળ વધીને તેને પરાજય કરીને અનંતા આત્માઓ આજ સુધીમાં જિજ્ઞાસુ-ભગવાન-સિદ્ધ બની ગયા છે એ આપણા માટે શ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ છે. એવું જ એક તાજું ઉદાહરણ છે સ્વર્ગચતુષ્પોતિ શાસનવીર આ.ભ. હિમાંયસૂરીશ્વર મહારાજાનું!

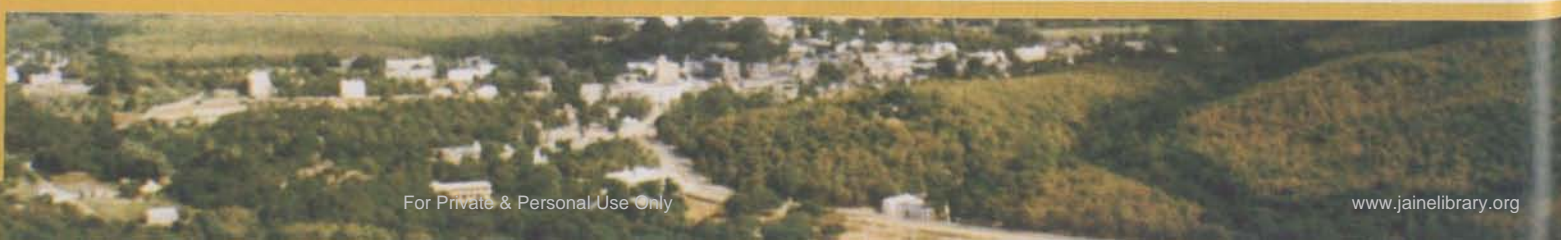
યુદ્ધ છે મોહરાજા સાથેનું, મોહરાજાના સુભટો છે બલેક, એમાં અગ્રણી છે દેહમત્તવ બલે આહાર-વિષયસંજ્ઞા, એટલે એક જાતની ખાણજ.

અનાદિકાળથી જીવને એનો એવો વળગાડ છે કે એણે આપણા આત્માને પાયમાલ કરી નાખ્યો છે. આપણે આપણું પોતાનું સ્વરૂપ ધર ભૂલી ગયા હતા જે આજે જૈનશાસનના આલંબને જાણી શક્યા છીએ. હવે અવસર છે એ દેહમત્તવ અને સંજ્ઞાઓ સામે યુદ્ધ કરવાનો, એજ સંજ્ઞાઓને પરાસ્ત કરવાનો હરાવવાનો એને હરાવીએ, અને જય પામીએ તે માટે આવા મહાપુરુષે આપણને દૈનંદિન પુરું પાડ્યું છે.

પડતો કાળ, છેલ્લું સંઘરાગ, એમના માટે અને આપણા માટે સરખું. આ સ્થિતિમાં એ મહાપુરુષ લડતા જ રહ્યા-લડતા રહ્યા. ઉગ્રતપ અને ઉગ્રવિહારો કરતા રહ્યા, આત્મશુદ્ધિ અને શાસનએકતા આદિ શુભ આલંબને. એમાણે જીવનમાં ત્રણ હજારથી અધિક ઉપવાસ કરેલા, તો શાસન સંઘ કાળે સળંગ ૧૭૫૧ + ૪૬૦૧ આયંબિલની ભીષ્મ તપસ્યા કરેલી. આ પૂર્વે છુટા છુટા સેંકડો આયંબિલ તો ખરા જ. શ્રી સિદ્ધગિરિ અને ગિરનારજી તીર્થની અનેકવાર પ્રદક્ષિણા અને સેંકડો યાત્રા કરેલી. ૮૪ વર્ષની જૈન ઉમ્મરે પાણુ વિહાર તો પગપાળા જ. સાધુ-જીવનની પવિત્રતા અને નિર્દોષચર્યાના આગ્રહી હતા. ભગવદ્ભક્તિ એમના દીલમાં અદ્ભુત વસી હતી તેઓશ્રી આપણા કાળના એક જીવતા જાગતા આશ્ચર્ય સ્વરૂપ હતા.

કહેવત છે કે “પવૈયાને પાણી ચહે” આપણે મર્દ છીએ, પુરુષ છીએ. આવા મહાપુરુષાર્થનું ઉદાહરણ આપણા જેવા પુરુષને ધર્મપુરુષાર્થ, તપપુરુષાર્થ, ત્યાગપુરુષાર્થ કરવા એક સમર્થ ઉદાહરણ છે. જે આવા તપસ્વી, ત્યાગી, ધર્મવીર મહાત્માની હાર્દિક અનુમોદના કરે, શરાણુ સ્વીકારે નિરન્તર સ્મરાણુ સ્વીકારે એનો મોહ-વાસનાઓ, સંજ્ઞાઓ, સુખશીલતા અને જડમત્તવ પ્રત્યેના આદર-રાગ તૂટે એનામાં એક અદ્ભુત વીર્યોદ્ઘાસ જાગે. અને જેમ એ મહાપુરુષ આ.ભ.શ્રી મોહ સામે વિજયી બન્યા તેમ આત્માર્થીબનેલો આપણો આત્મા પાણુ જયવિજયના માર્ગે આગળ વધે, જૈન એવા આપણે જિજ્ઞાસુ બનીએ, પામેલ જૈનત્વ સફળ બને

એમનો પવિત્ર આત્મા જ્યાં ગયો હોય ત્યાં જૈનશાસન પામી શાંતિ-સમાધિ પ્રસન્નતા- સંપૂર્ણ સુખમયતાના માર્ગે ખુબ ઝડપી પ્રયાણ કરે - મંઝિલે પહોંચે એવી પરમકર્મશુભાનિધાન પરમેશ્વરને પ્રાર્થના.....

તપસ્વીસમ્રાટની નિશ્રામાં જુનાગઢમાં ૩૪ વડીદીક્ષાઓનો ઇતિહાસ

- પ.પૂ. આ.ગુણરત્નસૂરિ મ.સા.

પાલીતાણાની પવિત્રભૂમિ પર ઐતિહાસિક ૩૮ દીક્ષામહોત્સવનું આયોજન સંપન્ન થયા બાદ માલગાંવનિવાસી સંઘવી ભેરુમલજી હુકમીચંદજી બાફના પરિવાર આયોજિત શ્રી સિદ્ધગિરિ-રૈવતગિરિનો ઐતિહાસિક છ'રી પાલક સંઘ પૂર્ણ થયો.... એ જ વખતે ગુજરાતમાં ગોધરાકાંડ સર્જ્યો.... ૩૪ વડીદીક્ષાઓ જાહેર થઈ ગઈ હતી..... તપસ્વી સમ્રાટ પૂ. દાદા હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના તપના પ્રભાવે બધું જ સારું થશે એવી અમને શ્રદ્ધા હતી. અમે સૌ હેમાભાઈનો વંડો, ઉપરકોટ, જુનાગઢ મુકામે રોકાયેલા.... ભીતરમાં પૂ. તપસ્વી મહારાજની શીતળછાયા હતી, તો બહાર કોમી હુલ્લડોની જ્વાળાઓ ભભૂકતી હોવાથી સર્વત્ર કફ્યુ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો. મહેમાનો વડીદીક્ષામાં કેમ પહોંચશે? એ લાખ રૂપિયાનો સવાલ હતો. પૂ. તપસ્વી મહારાજ એક જ કહે.... “ તમે સહુ નિશ્ચિંત બની આયોજનની પૂરેપૂરી તૈયારી કરી લ્યો ? ” આપણા આસન્નોપકારી પ્રભુ મહાવીરના ૨૬૦૦મા જન્મ-કલ્યાણક વર્ષ નિમિત્તે વિશાળ સંખ્યામાં સમુદસામાયિક (૨૬૦૦) જુ આયોજન પણ થયું હતું. ગામના લોકો પણ આવી શકે એવી પરિસ્થિતિ બહોતી, તો બહારથી લોકો કેવી રીતે આવી શકે ? પણ પૂજ્ય તપસ્વી મહારાજના વચનોથી ચમત્કાર થયો ! ધીરે ધીરે કફ્યુમાં ઢીલ થવા માંડી.... મુસ્લીમ વસતિની બહુલતા હોવા છતાં ૩૪ વડીદીક્ષાનો કાર્યક્રમ અભૂતપૂર્વ સંપન્ન થયો.

આ પ્રસંગ અમારા સહુના માટે જીવનની પોથીમાં એક વિસારી ન વિસરી શકાય તેવી યાદગાર ક્ષણ બની ગઈ પછી તો નાના-મોટા બધા મહાત્માઓ એમની પાસે જાય. વંદન કરે-શાતા પૂછે. તેઓશ્રી વાત્સલ્યથી બધાના મસ્તક પર હાથફેરવે..... આશીર્વાદ આપે..... તેમની વિરલ તપશ્ચર્યા.... અનોખી સમતા.... વાત્સલ્યભાવ.... ગિરનારભક્તિ..... દાદાપ્રેમસૂરિજી પ્રત્યે અપાર બહુમાનભાવ..... વાતેવાતમાં તેઓશ્રીનું નામ સ્મરણ થતાં જ ખરેખર મસ્તક ઝુક્યા વગર રહેતું નથી. અમે સૌ તેઓશ્રી પ્રત્યે કૃતજ્ઞ છીએ.

“ ધરતીના ખોળે ચમકતો હીરો ”

એટલે પ.પૂ. આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.

- પ.પૂ.આ. વિદ્યાનંદસૂ.મ.સા.

હિમાલયમાંથી કદીય અગ્નિ પ્રગટતો બધી, શતદલ કમલમાંથી કદીય સુગંધ જતી બધી; તેમ સાચા સંતના જીવનમાંથી અંતરજ્ઞ સત્ વિખુટુ પડતું બધી.

સંતનો મહિમા નીરાળો છે. એ સંસારના તંતનો અંત આગુવા જ મથતા હોય છે. જીવનના અંત પૂર્વે એ અંતરથી મહંત બની જવા મથે છે. એવા સંતો તો આ ધરતીની શોભા છે, શાગુદાર છે, ને એવાથી જ શાસન જાયવંતુ છે, એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. સાચા સંતોની જ કસોટી થાય છે. સુવાર્ણ અગ્નિપરીક્ષામાંથી શુદ્ધ બનીને ઝળકી ઉઠે એમ એ સંતો ઝળકી ઉઠે છે. સંતોનું સૌભાગ્ય એ છે કે કાર્યસિદ્ધિ માટે આપેલું કાયાનું તર્પણ શાસન-સંઘની ઉચ્ચતમ ભક્તિનું પ્રતીક બની રહે છે. ભલે એ સંતે આ ભૂમિ પરથી વિદાય લીધી પાણ કાળ અને ઇતિહાસની તવારીખમાં તો તેનું નામ આજે અમર બની ગયું છે. વરસોના વરસો સુધી જૈન વયે અંતિમ સમય સુધી અંતિમ શ્વાસ સુધી તેમના લોહીમાં, બુંદે બુંદમાં સંઘ-શાસન બેઠું હતું. આથી જ સકલસંઘની ઐક્યતા માટે ઝઝુમવા તપનું અલૌકિક તેજ-બળ ઉભું કરીને ગયા છે. ભલે આજે આપણને તેમના કાર્યની સિદ્ધિ ન જાણાતી હોય પણ તેમના જીવનમાં પ્રગટેલી સંઘ ઐક્યતા ની જ્યોત અખંડ દીપક બનીને બેઠી છે, અને આજ નહીં તો કાલ એ જ્યોતના પ્રકાશનો ઝળહળાટ અવશ્ય દેખા દેશે એવા અજોડ તપસ્વી આ ભ.શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. માટે શું લખવું એ જ પ્રશ્ન છે.

ભૂતકાળમાં ઈતિહાસ તપાસશો તો છેલ્લા સો વર્ષના કાળમાં સંઘ એકતાની દાઝવાળા શાસનપ્રભાવના કરવાની તમન્નાવાળા ખાખી બંગાળી નિઃસ્પૃહી સંતના દર્શન-વંદન-પૂજન મળવા દુર્લભ છે, તેને સુલભ કરનારા વચનસિદ્ધ મહાપુરુષ આચાર્ય ભગવંત હતા, એમની જે આશા હતી તે કંઈ નિરાશામાં ભળી નથી જ. એ આશાના મીનારે મીનારે એમની ભાવનારૂપી રત્નનો પ્રકાશ આ સંઘને અને શાસનને પ્રકાશિત કરી રહ્યો છે.

ધન્ય ધરા સૌરાષ્ટ્રની ને જુનાગઢના ગરવા ગિરનાર પર ૨૨માં તીર્થંકર પરમાત્માના ત્રણ ત્રણ કલ્યાણકો થયા છે. આવતી ચોવીશીમાં ચોવીશે ચોવીશ તીર્થંકર ભગવંતોનું જ્યાં નિર્વાણ નિશ્ચિત થઈ ચુક્યું છે એવા પવિત્ર ગિરનારજી પાછળ અનેક આપત્તિ સંકટોની સામે ઝઝૂમીને દીક્ષા અને કેવલજ્ઞાન કલ્યાણકની પાવનભૂમિ સહસ્રાવન તીર્થનો જિજ્ઞાસુદ્ધાર કરાવીને ભવ્ય જિનાલય દ્વારા એક આગમોલ, આગવીને અનુપમ ભેટ શાસનને ધરી છે. આજે એ સમોવસરાણ ભૂતકાળના સમવસરાણની ઝાંખીરૂપ બને છે. જાણે સાક્ષાત્ બાલબ્રહ્મચારી શ્રી નેમનાથભગવાન ઉપદેશ આપી રહ્યા છે.

મને યાદ છે કે મારી સંસારી અવસ્થામાં આજથી લગભગ ૬૦ વર્ષ પહેલાની વાત હશે. જમકંડોરાણા ચાતુર્માસ બાદ જમકંડોરાણાથી છ'રી પાળતો ગિરનારજીનો સંઘ નિકળેલો હતો. તેમાં અમારે જિનમંદિરનું બધું સંભાળવાનું પૂજ્યશ્રીએ સુપ્રત કર્યું હતું દાદાના દર્શન અને તીર્થમાળ ન થાય ત્યાં સુધી ઉપવાસ ચાલુ હતા માળ થયા પછી જ પારણું કર્યું પ્રાયે ૮ દિવસના ઉપવાસ એમાં યાત્રા કરી ત્યારબાદ પારણું સહસ્રાવનમાં થયું પારણાનો લાભ અમોને મળેલો પરંતુ સહસ્રાવનમાં જેટલા યાત્રા કરવા આવે તેની સાધર્મિકભક્તિ કરવાની, આથી પારણામાં નિર્દોષ મળી જાય આ બધું મેં પ્રત્યક્ષ નિહાળેલું હતું. એમની તપસ્યાનો રેકૉર્ડ ગીનીસ બુકમાં સમાવિષ્ટ થઈ શકે એવો અદ્ભુતને આશ્ચર્યચકિત કરી શકે તેવો પ્રભાવક હતો.

જ્યારે રાજકોટમાં પં. કેવલ વિ. મ. ની નિશ્રામાં જોગ ચાલતા હતા ત્યારે વહોરવા અમારે સંસારી ઘેર પધાર્યા ને વરસાદ શરુ થયો વરસાદ સતતને અવિરત ચાલુ રહ્યો જોગની ગોચરી પકડીને અપ્રમતપણે ૪, ૫ કલાક રહેવાનું પાણુ વાપરવા બેઠા નહિ, હવે લાગ્યું કે પહોચાશે નહીં. દિવસ અસ્ત થશે. ત્યારે રજા મેળવીને ગોચરી વાપરી, આવી તો એમની મક્કમતા હતી.

વિહારમાં સવારે નીકળવાનું કોઈ નિશ્ચિત નહીં, જાપ આદિ દૈનિક ક્રમની વિધિ પૂરી કર્યા પછી જ વિહાર. ભલે ને ભયંકર ગરમી પડતી હોય, પગ ભલેને બળી જતા હોય, પાણીની તરસ કહે મારું કામ. સામા ગામે પહોંચતા ૧૧-૧૨ વાગી જાય તેની ચિંતા નહીં.

આયંબિલની ગોચરી આવીને પડી હોય પાણુ આયંબિલ કરવાનો સમય કોઈ નિશ્ચિત નહીં. બપોરે બે વાગે ત્રણ વાગે કે સાંજે પાંચ વાગે તેની કોઈ ચિંતા નહીં આવા અલખ ગિરનારી બાબા હતા તપસ્યાના પુણ્યબળથી વચનસિદ્ધિ પ્રાપ્ત થઈ હતી મને તેમના ભક્ત પ્રકાશભાઈ વસાએ જ પોતાની વાત કરી હતી કે, ગિરનારમાં એક ઓરંડીના ખૂણામાં શાસનદેવી અંબિકાની પ્રતિમા પડી હતી સ્વપ્નમાં દર્શન થયા પછી આગુંદજી કલ્યાણજી પેઢી દ્વારા પ્રાપ્ત થઈ તે થોડીક ખંડિત હતી આથી તેને લેપ કરીને ઠીકઠાક કરાવી વતન માણેકપુરમાં પધરાવી જ્યાં તીર્થ નિર્માણ થયું.

હારીજવાળા (હાલ વાસાણા) હસમુખભાઈની પત્ની રાજુલાબેન. તેને અટ્ટાઈ કરવાની વાત થઈ. ભાવના ઘણી પાણુ બીજે કે ત્રીજે દિવસે મારે ઉપવાસ કરવા જ નથી પારણું કરવું છે. ખૂબ સમજાવે તે માને નહીં આથી તેના પતિએ કહ્યું, ચાલો શાંતિનગર જઈએ પૂ. આ.ભ. પાસે નવકારશીનું પરચક્ષ્ણાણ લઈ આવીએ, દર્શન-વંદન પાણુ થઈ જશે, શાંતિનગર ગયા આ.ભ.ને વંદન કરીને કહ્યું, ૮ ઉપવાસ કરવાની ભાવના હતી પાણુ હવે પારણું જ કરવું છે એટલે આપની પાસે નવકારશીનું પરચક્ષ્ણાણ કરાવવા લાવ્યો છું. આ.ભ. કહ્યું, કે એમ ઢીલાશ લાવશે તે કેમ ચાલશે ? જ તને કંઈ નહીં થાય કરી લે ઉપવાસના પરચક્ષ્ણાણ વાસક્ષેપ નાંખી ઉપવાસ થઈ ગયા. આ છે વચનસિદ્ધિનો એક નમુનો.

તેમની પાસે જો કોઈ બહેન ઉઘાડે માથે વાસક્ષેપ નંખાવવા આવે તો ફટ દઈને સ્પષ્ટ સંભળાવી દેતા કે, શરમ નથી આવતી ? ઉઘાડે માથે વાસક્ષેપ નંખાવવા આવો છો. આથી કોઈ બહેનની દોણ નથી કે આચાર્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. પાસે ઉઘાડું માથુ રાખી વાસક્ષેપ નંખાવી શકે. ચોથા વ્રત માટે ખૂબ જ જાગૃત હતા એટલું જ નહીં કોઈપણ સાધુનું પાણુ વિરુદ્ધ આચરાણ ન ચલાવી લે તેવા હતાં.

સાંભળવા મળ્યું છે કે તેમના અગ્નિ સંસ્કારના સમયે જ વાસાણા નવકારનાં દેરાસરના ભોયરામાં રહેલા શ્રી નેમનાથભગવાનને અમીઝરાણાં શરુ થયાં હતાં કારણ કે વાસાણા નવકારના દેરાસરજીના શ્રી નેમનાથભગવાનના તેઓ એટલા ચાહક હતા, ઉપાસક હતા કે કલાકોના કલાકો નેમનાથભગવાનનું ધ્યાન કરતાં, સાધના કરતાં હતાં. આવા કલિકાલમાં જિનશાસનના મહાપ્રભાવક અને અજોડતપસ્વી એવા મહાપુરુષ પરમપૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજને કોટિ કોટિ વંદના

એમની વિદાયથી સંઘ-શાસનને, સમુદાયને ન પૂરી શકાય તેવી જબરજસ્ત ખોટ પડી છે. એમનો મહાન આત્મા જ્યાં હોય ત્યાં સ્વના કલ્યાણ સાથે સાથે પરના કલ્યાણની કામનાથી અમારા જેવા અબુધ જીવો પર કૃપા વરસાવીને અમને પાણુ જલ્દીમાં જલ્દી શાશ્વત સુખના ભોક્તા બનવા માટે અદૃશ્ય સહાય આપી રખોપું કરે એ જ..

દીક્ષાદાતા પૂજ્યપાદ હિમાંશુસૂરીશ્વરજી અંગે બે બોલ.

આજ્ઞાગુરુણામવિરાધનીય .....

- પ.પૂ.આ. વિજય જગવલ્લભસૂ.મ.સા.

કેવા ગુર્વાજ્ઞાપાલક પૂજ્યપુરુષ !

મારી દીક્ષા સં. ૨૦૧૮ ફા.શુ. ૧૦ ના દિવસે સાયલા મુકામે કરવાનો નિર્ણય સ્વ. પૂજ્યપાદ પરમ ગુરુદેવશ્રીમદ્વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજે મહા સુ. ૧૪ના પાલનપુર મુકામે કર્યો. અને મને દીક્ષાપ્રદાન કરવા માટે આજ્ઞાપત્ર પ.પૂ. હિમાંશુ વિ.મ. પર લખી આપ્યો ફાગણ સુદ એકમના પ્રભાતે જુનાગઢ મુકામે આદેશપત્ર મળતાં જ ફા.સુ. ૧ ની સાંજે જ સહવર્તી પૂ. નરરત્ન વિ. મ., પૂ. ચંદન વિ.મ. ઠા.૩ સાયલા, તરફ ઉગ્ર વિહાર કર્યો ને ચાર જ દિવસમાં ૨૦૦ કિ.મી.નો વિહાર કરી ફા.સુ. ૫ ની પ્રભાતે સાયલા નગરમાં પ્રવેશ કર્યો.

ઉપકારીનાં ગુણગાન કરાવી કૃતજ્ઞભાવમાં પ્લાવિત કરી, પૂજ્યશ્રીએ ફા.સુ. ૧૦ના મંગલ મુહૂર્તે ધર્મધ્વજ પ્રદાન કર્યો. દીક્ષાવિધિ વખતે પૂજ્યશ્રીએ પૂ. હેમચંદ્ર વિ.મ. ના કાનમાં ભાખેલાં શબ્દોએ જ જાગે ચમત્કાર સર્જ્યો કે હું આજ યત્કિંચિત્ શાસનસેવક બનવા પામ્યો છું.

ધન્ય તે ભાગ્યવિધાતા પુરુષને....

બીજે જ દિને સાયલાથી વિહાર કરી મૂળી ગામે પહોંચતા ચોલપટ્ટક પહેરાવનાર પૂ. નરરત્ન વિ. મહારાજે વાંચના દ્વારા નિમ્ન હકીકત જાગાવી.

-ઉગ્રતપસ્વી - ઉગ્રવિહારી તીર્થભક્તસૂરીશ્વરા :-

“એક વાર ગિરનારતીર્થની ચાલુ નવ્વાણુ યાત્રામાં ૪૦ બાકી હતી ત્યારે માસક્ષમાગ પ્રારંભ્યું, ૧૦ દિવસમાં ૪૦ યાત્રા કરી આ માસક્ષમાગમાં શત્રુંજયની પાગ ૯૯ યાત્રા કરવાનાં સંકલ્પ સાથે અગિયારમાં ઉપવાસે પાલીતાણા પ્રતિ પ્રયાગ કર્યું. ૨૦ માં દિવસે પાલીતાણા પહોંચ્યા પાગ હાજ ગગડી ગયા. આરીસાભુવનમાં ગિરિ સન્મુખ સંધારામાં સુઈને માસક્ષમાગ પુરુ કર્યું. ૩૦ માં ઉપવાસે રાત્રે મને (પૂ. નરરત્ન વિ. ને) કહ્યું કે ” કાલે દાદાની યાત્રા કરી હું ઘેટી ગામ આવીશ તમારે પાલીતાણા આયંબિલ ખાતેથી (નિર્દોષ) મગનું પાણી વહોરીને ત્યાં આવી જવાનું.”

ને ખરેખર... સંકલ્પ બળે દાદાનો ડુંગર ચઢી.. દાદાને પુનઃ પુનઃ ભેટી ૧ વાગે ઘેટી પાગના રસ્તે ઉતરવાનું શરુ કરી., ઘેટી પાગે પગલાનાં દર્શનથી પેટ ભરીને ઘેટી ગામે ૩ વાગ્યે પધાર્યા ને ૧૦ વાગે વહોરેલ મગના (ઠંડા) પાણીથી ૩૫ વાગે આયંબિલપૂર્વક માસક્ષમાગનું પારણું કર્યું.

અશકતદેહે પાગ નિર્દોષચર્યા : છેલ્લે અમદાવાદથી આયંબિલ કરનાર યાત્રિકનો સંઘ લઈ જતાં પૂજ્યશ્રીને અંતિમ વંદન કરવા જવાનું થયું. અમે ૧૪ કી.મી. પહોંચી ગયા. પાગ પ્રભુ તો હવે ભાયલાથી નીકળ્યા અમે નવકારશી વાપરી, આયંબિલની નિર્દોષગોચરી વપરાવવા સામે લઈ ગયા. ત્યારે બાવળાથી નીકળ્યા ને માંડ ત્રણ વાગે સાવળથી પહોંચ્યા. અમે ઘણા જ આગ્રહથી આયંબિલ કરવાનું કહ્યું ત્યારે કહે કે, ગોચરી નિર્દોષ છે તેનો શું ભરોસો ? છેવટે ઉલટ તપાસ કરી. નિર્દોષતા જાણી. એટલે ૩૫ વાગે પરચક્રખાગ પાર્યું ને - આયંબિલ કરવા (૧૦-૩૦ ની વહોરેલી ગોચરીથી ૪ વાગે) બેઠાં કેવી કરાગતા ?

આવા પુણિત પુરુષોથી જ શાસન ચાલે. મારા જેવા બિઃસત્વીથી બહી!

જગવલ્લભભક્ત ... પૂજ્યશ્રી, જગવલ્લભપાર્શ્વના ઉપાસક હતાં... મહારાષ્ટ્રમાં કુંભોજગિરિ અને અમદાવાદમાં જ્યારે હોય ત્યારે જગવલ્લભ પાર્શ્વના દર્શન કરવાં અચૂક જતાં તેથી મારું નામ જગવલ્લભ રાખવાની તેમને ઘણી હાંશ. જે મારી વડી દીક્ષા વખતે પૂ. પ્રેમસૂરિમહારાજ દ્વારા જગવલ્લભ નામ રખાવીને જાગે પ્રભુવીરના શાસનમાં એક આગવા નામ ધારક તરીકે મને બિરદાવ્યો કેવી આ મહાપુરુષની નેમ કે મારું ક્ષેમ કરવાં “ જગત મળે વ્હાલું લાગે ” તેવું નામ રખાવી મને જગતનો વ્હાલો બનાવ્યો અસ્તુ.

સહસ્રાવન તીર્થોદ્ધારક, તપસ્વી સમાધિ
પ. પૂ. આ. હિમાંશુ સૂરીશ્વરજી મહારાજના
ચરણોમાં કોટી કોટી વંદના

‘અશક્ય જેવું લાગે છે’

- પ.પૂ.આ. રત્નસુંદરસૂરિ. મ.સા.

“મોર” નું વર્ણન કરવામાં હજી થોડીક મુશ્કેલી પડે કારણ કે એની કલગીનો રંગ જુદો, એના પગનો રંગ જુદો, એના કાંઠલાનો રંગ જુદો, એના પીછાનો રંગ જુદો, એની પાંખનો રંગ જુદો પણ વર્ણન જો હંસ નું કરવું હોય તો કોઈ જ તકલીફ ન પડે. તમે એક જ પળમાં જવાબ આપી શકો, કારણ કે એના સંપૂર્ણ શરીરનો એક જ રંગ ‘ધવલ.’

પૂજ્યશ્રીના ગુણવૈભવને નજીકથી માણવાનું સદ્ભાગ્ય જેને પણ સાંપડ્યું છે એને પૂજ્યશ્રીના ગુણવૈભવને વર્ણવતા કોઈ જ તકલીફ ન પડે. એક જ પળમાં એનો એ જવાબ આપી શકે. કારણ કે પૂજ્યશ્રીના સંપૂર્ણ ગુણવૈભવનો એક જ રંગ હતો સંયમશુદ્ધિ.

એ પુણ્યપુરુષની આંખ જુઓ તો ત્યાં તમને જીવો પ્રત્યેની કોમળતાની પ્રતીતિ કરાવતી ઈર્થાસમિતિનું નિર્મળપાલન દેખાય. તેઓશ્રીના મુખમાંથી નીકળતા શબ્દોને તપાસો તો ત્યાં તમને જીવો સાથે મધુર વ્યવહાર દાખવતી ભાષાસમિતિની સક્રિયતા દેખાય. ગોચરી વાપરતી વખતે ગોચરીના દ્રવ્યો ઉઠાવતા તેઓશ્રીના હાથજુઓ, ગોચરીના દ્રવ્યો પર ફરતી તેઓશ્રીની આંખો જુઓ કે ગોચરીના દ્રવ્યો આરોગતું તેઓશ્રીનું મુખ જુઓ, ત્યાં તમને સંયમની શુદ્ધિને સાચવતી પ્રભુની આજ્ઞા સિવાય બીજું કશું જ ન દેખાય. મન ભલે તેઓશ્રીનું દેખાતું નહોતું પણ કળાતું તો જરૂર હતું.

આ આયંબિલભા ખાખરા બિર્દોષ તો છે ને ?

આ પાછી આપણાં બિમિતે તો બધી બળ્યું ને ?

આ દ્રવ્યો મળે રાગ તો બહીં કરાવી જાય ને ?

મારા દાંડાનું પકિલેહણ રહી તો બધી ગયું ને ?

સાંજની વસતિ જોઈ તો લીધી છે ને ?

આ સાંજના સમય પછી ય બહેનો બહીં કેમ ઉભા છે ?

આવી વારંવાર અને અવારનવાર થતી પૃચ્છાઓ પરથી જ ખ્યાલ આવી જતો હતો કે તેઓશ્રીના મનમાં સંયમજીવનમાં લાગી જતા દોષો અંગેની કેવી સાવધાનિ હશે ?

એક જ તંદુરસ્ત મૂળ જેમ વૃક્ષને, થડને, ડાળને, પાર્ણને, પુષ્પને અને ફળને જન્મ આપીને જ રહે છે તેમ પૂજ્યશ્રીના અંતઃસ્તવમાં સ્થિર અને દૃઢ થઈ ગયેલા સંયમશુદ્ધિના આ ગુણો તેઓશ્રીના જીવનમાં અન્ય ગુણોની જે હારમાળા સર્જી એની ભવ્યતાનું વર્ણન કરવું લગભગ અશક્ય છે.

સ્વાધ્યાય પ્રેમ, પ્રભુ પ્રેમ અને તપશ્ચર્યા પ્રેમ, આ ત્રણ ગુણો તેઓશ્રીના પરિચયમાં આવનાર તમામે જે પરાકાષ્ટાએ વિકસિત થયેલા જોયા હશે એમાંના કોઈને ય તમે પૂછી જો જો કે, શું જોયું પૂજ્યશ્રીમાં ?

કાં તો એ જવાબ આપવાની સ્થિતિમાં નહીં હોય અને કાં તો જવાબ માટે એના મુખમાંથી નીકળતા શબ્દોમાં તમને લય જળવાતો જોવા નહીં મળે. કારણ ? આ એકજ કે તપશ્ચર્યાથી કૃશ થઈ ગયેલ આવી કાયાએ પણ તપશ્ચર્યાનો યજ્ઞ ચાલુ જ રાખી શકાય છે, એવું ઓગે ક્યારેય કલ્પ્યું જ ન હોય ! આ જૈન વયે અને આ સ્થાને પહોંચ્યા પછી પણ સ્વાધ્યાય માટેની આ તલપ જીવતી રાખી શકાય છે એવું ઓગે વિચાર્યું પણ ન હોય અને આટલી બધી સૂક્ષ્મ બુદ્ધિ ધરાવતી વ્યક્તિ પ્રભુ દર્શનમાં અને પ્રભુની સ્તવનામાં આ હદે એકાકાર થઈ શકે છે, એવું ઓગે ક્યારેય જોયું પણ ન હોય !

આવું ન કલ્પેલું, ન જાગેલું અને ન જોયેલું બધું ય એને જ્યારે પોતાની આંખ સામે જ જોવા મળે ત્યારે એના શબ્દો મૌન ન થઈ જાય તો બીજું શું થાય ?

વાંકાનેરમાં તેઓશ્રીની પાવન નિશ્રામાં થયેલ ઉપધાનતપની આરાધના વખતે મારે તેઓશ્રીના પાવન સાંનિધ્યમાં રહેવાનું બનેલું એ ગાળા દરમ્યાન જોવા મળેલ તેઓશ્રીના ગુણવૈભવે મને વિચારતો કરી મૂક્યો હતો કે હુંડા અવસર્પિણી કાળના પાંચમા આરામાં ય આવી સાધના શું શક્ય બની શકે છે ?

છટ્ટા સંઘ્યાગવાળા શરીરે ય શું આવો કઠોરતમ તપશ્ચર્યા અત્યંત પ્રસન્નતાપૂર્વક ચાલુ રાખી શકાય છે ?

વિરાધનાસભર અને અતિચારસભર જીવન જીવતા મારા જેવા સાધુ પર પાણ શું આ હદે વાત્સલ્યની વર્ષા કરી શકાય છે ?

સાધના માટે અતિ જરૂરી એવા શરીરના માધ્યમનો સાધનાના ક્ષેત્રે શું આવો ભવ્યતમ ઉપયોગ કરી શકાય છે ?

પાણ, આ બધું ય સગી આંખે જોયું હતું અને એટલે જ એને માનવા-ન માનવાનો તો કોઈ પ્રશ્ન જ રહેતો નહોતો. પ્રશ્ન તો મગજમાં હથોડાની જેમ એક જ ઠોકાતો હતો અને આજે ય ઠોકાય છે કે એક સંયમી મહાપુરુષ પોતાના જીવનની ઢળતી સંઘ્યાએ પાણ સાધના ક્ષેત્રે જે સત્ત્વ ફોરવી શકે છે! તપશ્ચર્યા ક્ષેત્રે જે સંકલ્પ ટકાવી શકે છે, જીવો પ્રત્યે જે સદ્ભાવ જાળવી શકે છે અને ઉપકારીઓ પ્રત્યે જે સમર્પણભાવ દાખવી શકે છે ! એ જ સત્ત્વ, સંકલ્પ, સદ્ભાવ અને સમર્પણભાવ હું આ વયે કેમ ટકાવી શકતો નથી ? વધારી શકતો કેમ નથી ? ખબર નહીં પાણ આ પ્રશ્નનો આજેય જવાબ મળતો નથી. બની શકે કે ભવભીરુતાની મારામાં ક્યાશ હોય ! રાગ-દ્વેષની

શિરજોરીની એવી કોઈ જાલિમ વ્યથા ન હોય, શ્રદ્ધાની મંદતા હોય !

પાણ તો ય આશા છે અને પૂર્ણ વિશ્વાસ પાણ છે કે જે મહાપુરુષનું નામસ્મરણ માત્ર પાણ ચિત્તને આનંદવિભોર અને હૃદયને પવિત્ર બનાવી રહ્યું છે એ સુવિશુદ્ધ સંયમી મહાતપસ્વી, પરમઆરાધક, સંઘએકતા પ્રેમી, વાત્સલ્યનિધિ પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજનો વરદ હાથ આ મસ્તકને સ્પર્શ્યો છે એમના સંયમપૂત દેહનો આ હાથને સ્પર્શ મળ્યો છે, એમના પાવનવસ્ત્રોના પ્રતિલેખન માટે આ પગ દોડ્યા છે, એમને પ્રભુદર્શનમાં એકાકાર થતાં આ આંખોએ નિહાળ્યા છે અને તેઓશ્રીના શ્રીમુખે હિતશિક્ષા સાંભળવાનું સદ્ભાગ્ય આ કાનોને મળ્યું છે.

આ તમામ સદ્ભાગ્યો શું એળે થોડા જવાના છે ? એ સદ્ભાગ્યો શું મૂલ્યહીન થોડા પુરવાર થવાના છે ? નાં

ઉત્તમના ગુણ ગાવતાં, ગુણ આવે નિજ અંગ આ ઉક્તિ મારા જીવનમાં સાર્થક થઈને જ રહેશે અને એ દિશામાં હું ગંભીરતાપૂર્વક પ્રયત્નો પાણ આદરીશ.

શ્રી જિનશાસન જામોમંડલનું

એક દેહીધ્યમાન નક્ષત્ર

- પ.પૂ.આચાર્ય કુલચન્દ્રસૂરિ મ.

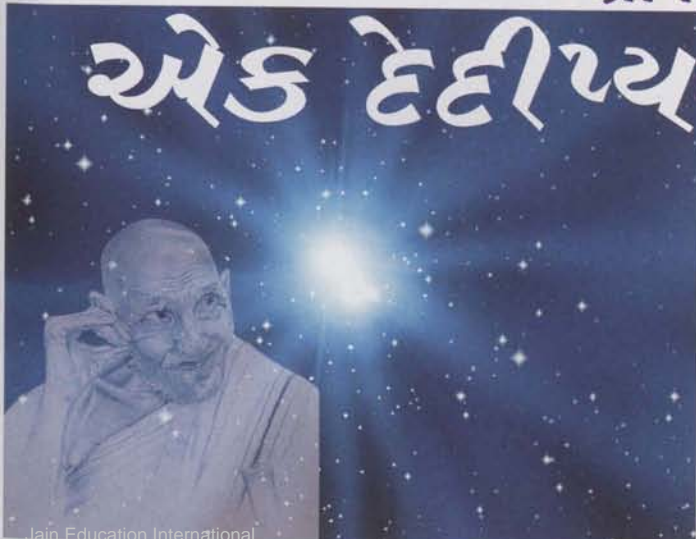
પ.પૂ.આચાર્યદેવશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. !

આ મહાપુરુષના ગુણ વૈભવને આલેખવાની આ બાલયેષ્ટા છે. ક્યાં એમનો કઠોર તપ, આગમ અને વિશેષ કરીને છેદસૂત્રોનું ખેડાણ, જ્યોતિષનું ઉંડું જ્ઞાન, સંઘવાત્સલ્ય, સંયમની ઉત્સર્ગ રુચિ, સહિષ્ણુતા, નિરુપદતા, ધોર સાધના, વચનસિદ્ધિ, દઢ મનોબળ વગેરે ગુણો.

તપ ગુણો કરી કાકંદી ધત્રાની યાદ અપાવે. એમની તપસ્યાનું વિવરણ વાંચતા જ આશ્ચર્ય થાય કે શું આ સાચું હશે ?

જ્યારે જુઓ ત્યારે આગમિક સ્વાધ્યાય. જાતે વાંચતા વિચારતાં હોઈ કે આશ્રિતોને વંચાવતા હોય. પ્રતિષ્ઠા અંજનશલાકા, સંઘ પ્રયાણ વગેરેના મુહૂર્તો એમના સચોટ અને સફલ પુરવાર થાય. ગિરનાર સહસ્રાવન તીર્થનો જાગૃદ્ધાર, વૃદ્ધ-સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતો માટે સ્થિરવાસની સગવડ સાથે ધર્મરસિક તીર્થવાટિકા નામે વાસાણા-અમદાવાદમાં સુધર્માવિહાર-અષ્ટાપદતીર્થની સ્થાપના, પોતાની જન્મભૂમિ માણેકપુરમાં શત્રુંજય મહાતીર્થની સ્થાપના તેમાંય ગુફામંદિર તો વિશ્વદર્શનીય થયું છે. ૯૩-૯૪ વર્ષની પુખ્ત વયે પણ અમદાવાદ-સિદ્ધગિરિનો પાદ વિહાર વિશ્વની આઠમી અજાયબીરૂપે છે. સંઘશાંતિ માટે ૧૫-૨૦ વર્ષથી જીવનના અંત સુધી લાગલગાટ બાવંજિલનો તપ, દીક્ષા દિવસથી માંડી છેવટ સુધી નિર્દોષચર્યા. એમના મુખકમલથી સહજ ભાવે નિકળેલ વચનસિદ્ધ ધાય. સ્વલ્પ પરિવાર છતાંય સિંહ સમાજ બદીલતા આ બધાય ગુણોમાં ટપી જાય એવો એક ગુણ દઢ મનોબળ. માત્ર ૭ વર્ષની ઉંમરના પોતાના પુત્ર (પૂ.આ.શ્રી નરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.) ની દીક્ષા અવસરે બોલાવવામાં આવેલ હજામ નાના બાલકને જોઈ ભાગી ગયો. તો જાતે જ પોતાના પુત્રનું મુંડલ કરી દીક્ષા અપાવી. વર્ષોથી સૌરાષ્ટ્રની તીર્થભૂમિમાં દેહત્યાગની ઉત્કટ ભાવના સફળ થઈને જ રહી. અંતે એમનામાં તપની સિદ્ધિ અને એના વિભિન્નવર્ણે જોઈએ.

એમની સેવામાં રહેલ પ્રવચન પ્રભાવક પૂ.પંન્યાસ શ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી મ.સા. ના શિષ્ય મુનિશ્રી ધર્મરક્ષિતવિજયજી અને હેમવલ્લભવિજયજીમાં તપગુણનો એવો તો સંક્રમ થયો કે બંને મુનિ ભગવંતોએ ટૂંકા દીક્ષા પર્યાયમાં ૧૦૦-૧૦૦ ઓળી પૂર્ણ કરી અને બીજીવારની ૧૦૦-૧૦૦ ઓળી પૂર્ણ કરવા આગેદૂર કરી રહ્યા છે. કિં બહુના ? ચાલો ! આપણે પાણ આવા ગુણો પ્રગટાવવા પ્રયત્નો કરીએ.

મક્કમ

મનોનો માનવી !

- પ.પૂ.આ. હેમરત્નસૂરિ.મ.સા.

પ્રમ આરાધ્ય પૂજ્યપાદ તપોમૂર્તિ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ ધ્રાંગધ્રામાં બિરાજતા હતા. વિક્રમ સંવત ૨૦૪૪ ની સાલ હતી. ફાગુન માસનાં દિવસો હતા. પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મહારાજએ અમદાવાદ મુકામે સ્નેહમિલનનાં પડઘમ ૧૫ પૈસાનાં પોસ્ટકાર્ડો દ્વારા વગડાવી દીધા હતા. પૂજ્યશ્રી આ સંમેલનમાં પધારશે કે કેમ તે માટે બધાને ચિંતા હતી. માટે સુરેન્દ્રનગરથી ધ્રાંગધ્રા જઈને મારે તેઓશ્રીને સમજાવવાના હતા. પદયાત્રાને બદલે સ્ટ્રેચરમાં ઉચકીને જલ્દીથી લઈ આવવાનાં હતા. અમે સુરેન્દ્રનગરથી વિહાર કરીને ધ્રાંગધ્રા પહોંચ્યા. તેઓશ્રી સાથે કલાકેક બેસવાનું થયું પછી છેવટે વિહારનું નક્કી થયું. તેઓ માળ્યા તો ખરા પણ સ્ટ્રેચરમાં બેસવાની તો સાફ ના પાડી દીધી, દીર્ઘ સમયનો આયંબિલનો ભીખમતપ, વયોવૃદ્ધ ઉંમર આ બધું જોતાં પદયાત્રા કરીને તો પહોંચવાનું મુશ્કેલ જણાતું હતું. એમ બધા મુલિઓએ જાતે ખંભા ઉપર સ્ટ્રેચર ઉપાડી લેવાની તૈયારી દર્શાવી તોય તેઓશ્રી ન માળ્યા. છેવટે અમારી વિહાર યાત્રા અમદાવાદ ભણી આવી રહી હતી. શ્રાવકોનો આગ્રહ હતો કે ભલે સાહેબ સ્ટ્રેચરમાં ન બેસે પણ સ્ટ્રેચર તો રાખો જ. અમે સ્ટ્રેચર સાથે રાખ્યું. અમુક યુવકો

પણ વિહારમાં સાથે રહ્યા. ગોઠવણ થેવી કરી હતી કે સ્ટ્રેચર વિહારમાં કે મકાબમાં કયાંય પૂજ્યશ્રીની બજારમાં ન આવવું જોઈએ. જો બજારમાં આવી જાય તો બાજી બગડી જાય. કાં તો પૂજ્યશ્રી વિહાર જ રોકી દે! કાં તો સ્ટ્રેચર વાળાને ભગાડી મુકે ! બંનેમાંથી એકેય પરવડે તેમ ન હતું. એટલે સંતાતાં સંતાતાં છેક પાટડી મુઘી પહોંચી ગયા હતા. પછી એકાએક સ્ટ્રેચર તેઓશ્રીની બજારમાં આવી ગયું તેમણે વિહાર જ રોકી દીધો. અમારે રોકાઈ જવું પડ્યું. શ્રાવકોને સ્ટ્રેચર લઈને અમદાવાદ રવાના કરી દેવા પડ્યા.

ત્યારબાદ તેઓશ્રીને શાંતિ થઈ અને આગળ વિહારયાત્રા શરુ થઈ. તેઓશ્રીનું મનોબળ અજબોગરીબ હતું. ધારેલા સમયે તેઓશ્રી અમદાવાદ પધારી ગયા. અને મુનિઓનાં સ્નેહસંમેલનમાં તેઓશ્રી ઉપસ્થિત રહ્યા. ચારેકોરથી પૂજ્યો પધારી રહ્યા હતા. જેવા જેવો એ મેળાવડો હતો, પંકજ સોસાયટીનાં આંગણે જાણે માનસરોવરનાં હંસલાઓનાં વૃંદો ઉમટી પડ્યા હોય એવો માહોલ હતો.

આ સંમેલનમાં અમારા સૌના મનમાં હતું કે કોઈપણ રીતે સકલ શ્રીસંઘની એકતાનું સર્જન થાય અને પૂજ્યશ્રીનો ભીખ સંકલ્પ પૂરો થાય. જે એમ થાય તો જ તેઓશ્રીનાં દીર્ઘ તપનું પારણું થાય ! શાસનદેવોની સહાય થઈ, આ સંમેલન સફળ રહ્યું, પૂજ્યશ્રીનાં તપના પારણા થયા માંડવીઆકારે અમે તપાગચ્છનાં સેંકડો મુનિઓ ગોઠવાઈ ગયા હતા. અને પૂજ્યશ્રી સ્વયં સહુને વપરાવવા માટે ભર્યું ભિક્ષાપાત્ર હાથમાં લઈને ફરી રહ્યા હતા. તે દશ્યને જોઈને જોયું હશે, માણ્યું હશે, મમરાવ્યું હશે તે સહુને ધન્ય છે. ૧૫૦૦ તાપસોને ગૌતમ સ્વામી ખીરનાં પારણા કરાવતાં હોય એવો સંજોગ એ વેળાએ સર્જાયો હતો. ધન્ય ઘડી ! ધન્ય વેળા !

પારણા થયા પછી પણ એકાદ માસ માટે યોગોદ્ધાહન ચાલતા હોવાથી તેઓશ્રીની સાથે જ રોકાવાનું થયું. તે દરમ્યાન ઘણા ઘણા અનુભવો તેઓશ્રીનાં અંતરંગ જીવનનાં નજરે જેવા-જાણવા મળ્યા. અંતમાં ખરેખર એમ કહવાનું મન થાય કે વિશ્વમાં ઘણા બધા કાયબલી અને ઘણા બધા વાફબલીઓને જેવા છે, પણ આ સંત જેવા કોઈ મનોબલીને આજ સુધીમાં ક્યારેય કયાંય જેવા નથી. ❀

આર્યબલતપના અજેડ તપસ્વીસ્વરુપે જેઓ આપણા જૈનશાસનમાં પ્રાતઃસ્મરાણીય બની રહ્યા, શ્રી આગમશાસ્ત્રોના ઉંડા અભ્યાસી અને ચિન્તકરુપે જેઓ વિદ્વાનોમાં મોખરે રહ્યા, સંયમ- શુદ્ધિ અને નિર્દોષ ચારિત્રપાલનના કટ્ટર પક્ષપાતી રુપે જેઓ પોતાના દાદા ગુરુદેવ સ્વ. પૂ. આ. પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ. સા. ના પડખે પડછાયાની જેમ ઉભા રહ્યા, શ્રીસંઘ અને શાસનના હિતમાં જેઓ ભીષ્મ અભિગ્રહધારકરુપે જૈનોમાં લોકજીભે રમતા થઈ ગયા, મોટા મોટા ચમરબંધી અને પ્રચંડપુણ્યના સ્વામીઓની શેહ-શરમમાં લેશમાત્ર ન તાણાવા બદલ જેઓ સકલસંઘમાં આદરપાત્ર બન્યા, અસંયમના પ્રખર વિરોધમાં સંયમપ્રેમીઓને આશરો આપવાની બાબતમાં જેઓ નિર્ભયતાથી અગ્રેસર થયા, અશાસ્ત્રીય અશોભનીય કૂટનીતિઓ દ્વારા બીજાના શિષ્યો-મુમુક્ષુઓને પોતાના તરફ ખેંચી લેવાની નિંદા લાલસાથી જેઓ ક્યારેય અભડાયા નહીં. કડવા ગૂઢ સત્યોને સંઘહિતમાં જાહેર કરવા દ્વારા જેઓ શુદ્ધ પ્રરુપકોની શ્રેણિમાં આરુઢ થઈ રહ્યા, નિઃસ્પૃહતા વગેરે દશ યતિધર્મની સાધનામાં જેઓ પ્રમાદમુક્ત રહ્યા..... એવા વિરાટ જૈનાચાર્ય પ.પૂ. આચાર્યદેવ શ્રી વિજયહિમાંશુ સૂરીશ્વરજી મ.સા. ના ચરાણે કોટિ કોટિ વન્દના.

પૂજ્યશ્રીના મુખેથી સાંભળવા મળેલ એક વિશિષ્ટ પ્રસંગ- સ્થળ કે ભગવાનનું નામ તો યાદ નથી પણ કચ્છના જ એક ગામની વાત છે. એ ગામમાં જૈનોના થોડા ઘર, બધે જ વર્તમાનમાં બની રહ્યું છે તેમ એ ગામમાં પણ જૈનાના ઘરો ઘટતા રહેલા. વર્તમાનકાળમાં ઠેર ઠેર જૈનોના ઘરોની વસ્તી ઓછી થતી જવામાં મુખ્ય કારણ તો વર્તમાન સરકારોની ગામડા વિરોધી રાજકીય આર્થિક નીતિઓ જ રહી છે એમ છતાં પણ આગસમજુ જૈનોને તો એમાં ક્યાંક ને ક્યાંક દેરાસરમાં દેખાતા કાલ્પનિક દોષો જ કારણરુપે ભાસ્યા કરે છે, એ કડુગુતા છે. એ ગામમાં મૂળનાયક ભગવાનની બાજુમાં કોઈક ભગવાનના પ્રતિમાજી ખંડિત જાણાતાં હતાં, એટલે આગસમજુ જૈનોને તો એમાં જ જૈનોની પડતીનો દોષ દેખાતો હતો, એટલે ઘણા જૈન શ્રદ્ધાળુઓ તો એ પ્રતિમાજીનું ઉત્થાપન કરીને દરિયામાં પધરાવીને નવા પ્રતિમાજી ભરાવીને પ્રતિષ્ઠા કરવા તત્પર બન્યા હતા. તો બીજા કેટલાક એવો ભય પણ બતાડતા હતા કે એનું ઉત્થાપન કરવાથી આકાશ તૂટી પડશે એટલે તેઓ તેના ઉત્થાપનનો વિરોધ કરી રહ્યા હતાં.

અવસરે પૂ.પં. હિમાંશુવિ.મ.સા. એ ગામમાં પધાર્યા. બંને પક્ષો પૂજ્યશ્રી પાસે આવીને પોતપોતાની વાત કરી જતા હતા. કોઈ હીલું મુકવા તૈયાર ન હતાં. છતાં બધા ઈચ્છતા તો હતા કે આવા કોઈ મહાતપસ્વીના વરદાન-આશીર્વાદથી આ વિવાદનો અંત આવે. પૂજ્યશ્રીએ તટસ્થભાવે બંને પક્ષોને જાણાવ્યું કે જે તમારે નિવેડો લાવવો જ હોય તો તમારા સંઘના જુના ચોપડા-દસ્તાવેજો વગેરે મને જોવા દો, અને પછી જે તમને મારામાં વિશ્વાસ હોય તો મારો નિર્ણય સ્વીકારજો.

તટસ્થપાણે પૂજ્યશ્રીએ ચોપડા વગેરે તપાસ્યા. ક્યારે કયા કયા ભગવાનની કોની નિશ્રામાં, કોણે કોણે પ્રતિષ્ઠા કરી એ બધું ઉલેચ્યું તો સત્ય ધ્યાનમાં આવી ગયું જે ભગવાન ખંડિત હતા એ આજકાલના કે પાંચ-પચ્ચીશ વર્ષોમાં ખંડિત હતા એમ નહીં પણ છેલ્લી પ્રતિષ્ઠા થઈ ત્યારે પણ ખંડિત જ હતાં. તેમ છતાં શ્રીસંઘે અને તે કાળના મહાત્માઓએ તેની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી કારણ કે બે/ત્રણ વાર એ ખંડિત પ્રતિમાજી પધરાવી દેવાની મહેનત કરવા છતાં અધિષ્ઠાયક દેવતાએ તેમ કરવા દીધું ન હતું. તેથી તે કાળનો શ્રીસંઘ અને મહાત્માઓએ નિર્ણય કર્યો કે અધિષ્ઠાયક જાગતા છે. અને આ પ્રતિમાજીના ભક્ત હોઈ તેનું વિસર્જન ઈચ્છતા નથી. તેથી શ્રીસંઘે એ ખંડિત પ્રતિમાજીને ફરીથી ત્યાં પ્રતિષ્ઠિત કરેલા.

(જેમ શ્રી મવખંડા પાર્શ્વનાથ- ધોધામાં)

પૂજ્યશ્રીએ આ બધા પૂરાવા સાથે શ્રીસંઘમાં સાચી હકીકત જાહેર કરી. બંને પક્ષોને પ્રતીતિ થઈ, સંતોષ થયો અને વિવાદનો સુખદ અંત આવ્યો.

પૂજ્યશ્રીની વિવાદ ઉકેલવા માટેની ચીવટ અને સૂઝ તેમજ દૂરદર્શિતા અને પ્રચંડ નિર્મલ પુણ્યાઈનો આ પ્રભાવ.

બીજો એક પ્રસંગ પૂજ્યશ્રીએ સંભળાવેલો, કોઈ ગામમાંથી પોતે વિહાર કર્યો. સાથે એક/બે સંઘાટક હતા. બીજા ગામમાં પહોંચ્યા અને બીજા એક સાધુ માંદા પડ્યા તે એવા કે શરીર લાકડા જેવું અકકડ થઈ ગયું. જૈનોના બે/ચાર ઘર હતાં પણ કોઈ દેખાયું નહિ. પોતે શક્ય ઉપાયો કર્યા પણ કંઈ વળ્યું નહિ. પછી એક શ્રાવક દેખાયા, તોણે પૂછ્યું શું થયું છે આ મહારાજને? એટલે જરા ભારે સ્વરે પેલા મહાત્મા પ્રત્યેની ચિંતાથી પૂજ્યશ્રીએ પેલા શ્રાવકને ખખડાવીને પૂછ્યું કે “કોઈ વેદ, જાગૃકાર અને મહાત્માની ચિંતા-દવા કરનારા આ ગામમાં છે કે નહીં?” પેલા શ્રાવક તો હેબતાઈ ગયા. ગામ નાનું હતું. એવી કોઈ સગવડ ન હતી. છેવટે પૂજ્યશ્રીએ એમને બાજુના જ ગામમાંથી વિહાર કરીને આવ્યા હતાં ત્યાં દોડા દોડી કરાવીને સ્ટ્રેચર-ડોળી જે મળ્યું તે મંગાવ્યું અને એ મહાત્મા ને પોતે સાથે ચાલીને મોટા ગામ પાછા ફર્યા. થોડા સમયમાં પેલા મહાત્માને ઘણું સારું થઈ ગયું પૂજ્યશ્રી આ પ્રસંગે યાદ કરતાં બોલ્યા કે, વિહાર કર્યો તે દિવસે જેઠ સુદ (કે વદ) તેરસ હતી, એ દિવસે ક્યારે પણ નવો વિહાર ન કરવો.

અમારે પાંચ સાધુઓએ અમદાવાદથી મુંબઈ તરફ સાંજે વિહાર કરવાનો હતો. વિહાર વેળાએ બધાએ પૂજ્યશ્રીને ભાવથી વંદન કર્યા, વાસક્ષેપ કરાવ્યો અને હિતશિક્ષા માટે વિનંતી કરી. પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે “મુંબઈ તો જનારા બધા ખાસુ કમાય છે તો તમે પણ ડબલ ત્રણ ગણા થશો.” પૂજ્યશ્રીના એ આર્શીવાદ વચનો સાચા પડ્યા અને આજે પાંચ/છ વરસે ચૌદ નવી દીક્ષાઓ થતાં અમે આગામીશ સાધુઓ થઈ ગયા છીએ પૂજ્યશ્રીની સંયમપૂત અને તપના તેજમાંથી ઝરેલી આ હતી વચનસિદ્ધિ!

પૂજ્યશ્રી જે વિશુદ્ધસંયમ, શ્રી સંઘહિતની ધગશ, કઠોર તપશ્ચર્યા, સ્વાવલંબન વગેરે મહાન આદર્શો જીવી ગયા છે - તેમાંનો અંશ પણ અમોને પ્રાપ્ત થાય એવી પવિત્ર ભાવના સાથે પૂજ્યશ્રીના ચરાણોમાં સહસ્ર શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ.

મળે છે દેહ માટીમાં પણ,

માનવીનું નામ જીવે છે

મરે છે માનવી જાતે પણ,

માનવીના કામ જીવે છે

વર્તમાનના વિષમ કાળમાં, વિપરિત પરિસ્થિતિમાં વિકૃત અવસ્થાઓમાં પાણ પોતાના આત્મવિશ્વાસથી જીવનના અંતિમ સમયસુધી સંયમના યોગોમાં, તપશ્ચર્યાના સ્વભાવમાં સહેજપણ ધીરજ ગુમાવ્યા વગર ઝડપી કર્યું અને પોતાના આત્માની શુદ્ધિના પ્રયત્નોમાં રહ્યા તે આજના યુગમાં એક વિશિષ્ટ આદર્શ છે...

સંસારના જંધનમાં જંધાયા પછી પણ સંયમની તાલાવેલી લાગવાથી પોતાના બાળપુત્રને શિશુ અવસ્થામાં પોતાની પ્રેરણાથી એક મુનિસ્ત્રલી ભેટ આપી જે તુર્ત જ વિલંબ ન કરતાં પ્રાયઃ માત્ર ૧૧ મહિનામાં જ પોતે સંયમમાર્ગમાં જોડાઈ ગયા..... પિતા-પુત્રની જોડીએ ૧૮. સિદ્ધાન્તમહોદધિ ચારિત્રચૂડામણિ પૂ. પાદ આ.શ્રી વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજના ચરણકમળોમાં રહીને સંયમજીવનને સુંગધમય બનાવવા માંડ્યું. જેમાંય આ યોગીપુરુષે તપશ્ચર્યાના વિક્રમો સર્જી જાણ્યા ને તેની સાથે નિર્દોષ ગોચરીચર્યાના ઉત્તમ આગ્રહી બન્યા... જેના દ્વારા જેઓ સંયમમૂર્તિ અને તપોમૂર્તિ સ્વરૂપ બની ગયા તેમ કહી શકાય....

એક પ્રસંગ નજરે નિહાળ્યો છે કે તૃતીયપદ પર આરુઢ થયા પછી એક નાના મહાત્માને કરુણાભાવે હિતશિક્ષા રૂપે પત્ર લખ્યો પરંતુ તે મહાત્માને તે પસંદ ન પડ્યો તેની જાણકારી મળતાં જ પોતાના સ્વહસ્તાક્ષરમાં જ બિનઅધિકાર ચેષ્ટા થઈ હોય તો મારા આ પળે જ મિચ્છા મિ દુક્કડં જાણાવું છું.... શું આત્મામાં કરુણાભાવની સાથે લઘુતાભાવ જોડાઈ ગયો હશે ? કે આવી રીતે પોતાના આત્મભાવને સહેજપણ મલિન નથી કરવો....

ચારિત્રજીવનમાં જ્યાં પાણ ચાતુર્માસો કર્યા છે ત્યાં તપનો અદ્ભુત જુવાળ ઉભો કર્યો.. તેમજ અંતિમવર્ષોમાં હજારો આયંબિલ વૃધ્ધાવસ્થામાં કરીને અનેક જીવોને આયંબિલ તપના આરાધકો બનાવ્યા..

વર્ષો સુધી ગિરનાર તીર્થમાં આરાધના કરીને શુદ્ધિ મેળવેલ તે આત્માએ એક પ્રાચીન કલ્યાણકભૂમિનો નિર્ગોંધધાર કરાવીને અનેકોને બાલબ્રહ્મચારી શ્રીનેમનાથભગવાનની આરાધનામાં જોડ્યા... તે સાથે સાથે વાસાણા(અમદાવાદ)ની ભૂમિ પર વર્ષો સુધી દષ્ટિ પડતાં ત્યાં એક તીર્થસ્વરૂપ સ્થાવર તીર્થ ઉભું કરાવ્યું, આ ઉપરાંતમાં વર્ષો સુધી જે જે મહાત્માઓ એમની સેવા ભક્તિમાં રહ્યા તે મહાત્માઓને આયંબિલનો તપ અને સંયમનો ખપ આપીને જૈનશાસનને આલંબન આપે તેવા તપસ્વી, ત્યાગી, સંયમી મહાત્માસ્વરૂપ જંગમતીર્થની ભેટ ધરી... તેઓના અનેકાનેક ગુણોને અમારી ભાવભરી વંદના !

વંદન હો તે યોગી પુરુષને !!!

- પ.પૂ. આ. વરબોધિસૂરિ

મોક્ષપ્રાપ્તિના ચાર અંગો અને પૂજ્યશ્રી

- પ.પૂ. આ.વિ.અભયજોષ્ઠસૂરિ મ.સા.

એકવાર દવાખાને જવાનું થયેલું ત્યાં દર્દીને ઉદ્દેશીને ડોક્ટરે મારેલું બોર્ડ વાંચવા મળ્યું. Your confidence help me heal you faster ડોક્ટર દર્દીને કહે છે-મારે તારો રોગ દૂર કરીને આરોગ્ય આપવું છે, પાણ મારાં આ કાર્યમાં મને સહાય કરશે... તારી મારા પ્રત્યેની શ્રદ્ધા. હા, ડોક્ટર ગમે એટલો હોંશિયાર હોય.... દવા પાણ પાવરફુલ હોય.... પાણ ધારેલી સફળતા નથી મળતી, જે દર્દીને ડોક્ટર પર વિશ્વાસ ન હોય તો. એટલે, શરીરના આરોગ્ય માટેનું પ્રથમ સોપાન છે, ડોક્ટર પ્રત્યે શ્રદ્ધા, વળી બીજું સોપાન છે પથ્યાપથ્યની અને ઔષધની જાણકારી... દર્દીજે આ જાણકારી ન ધરાવે તો ગરબડ થઈ શકે છે. જાણકારી મેળવી લેવા માત્રથી પાણ કામ સરી જતુ નથી.... ત્રીજું સોપાન આવશ્યક છે અપથ્યત્યાગ-પથ્યપાલન ને ઔષધસેવન.... હજુ એક ચોથું સોપાન જરૂરી બને છે. ઓપરેશનનું.... એ વગર દૂર નથી થતી જૂની પડી ગયેલી ગાંઠ... વળગેલા કર્મરોગને હઠાવીને આત્માનું મોક્ષ સ્વરૂપ આરોગ્ય પામવું હોય તો જ્ઞાનીઓ કહે છે, આ ચારે સોપાન એટલા જ આવશ્યક છે.

આત્માના ડોક્ટર છે શ્રી તીર્થંકર પરમાત્મા... એટલે પ્રથમ સોપાન છે તેઓ પરની સચોટ શ્રદ્ધા... એનું જ નામ છે સમ્યગ્દર્શન. વળી, આત્માને લાભકર્તા (ઉપાદેય) શું છે ને નુકશાનકર્તા (હેય) શું છે? એની જાણકારી વગર પાણ આરોગ્ય તરફ પ્રયાણ શી રીતે થાય? આ બીજા સોપાનનું નામ છે સમ્યગ્જ્ઞાન. વળી હેયનો (અપથ્યનો) ત્યાગ.. ઉપાદેયનો (પથ્યનો) આદર પાણ જોઈએ જ આ જ ત્રીજું પગથિયું છે, જે કહેવાય છે સમ્યકચારિત્ર. જે કોઈ પાપ છે એ બધા જ આત્મા માટે અપથ્ય છે, હેય છે એનો ત્યાગ એ જ સર્વવિરતિ..... એ જ સમ્યકચારિત્ર, પાણ ગાઢ બની ગયેલી કર્મની ગાંઠ આટલા માત્રથી ભેદાઈ જતી નથી એને ભેદવા માટેનું ઓપરેશન છે સમ્યગ્તપ.

તપસ્વીસમ્રાટ પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ એટલે આ ચાર સોપાનમય સમગ્ર મોક્ષમાર્ગનું જીવંત-જાગતું ઉદાહરણ !!!

પરમાત્મા અને પરમાત્મા પ્રત્યેની હાડોહાડ શ્રદ્ધા એમની રંગરંગમાં એવી વાણાએલી હતી કે જેથી એમના જીવનમાં પ્રભુવચનોનું કઠોર અમલીકરણ પાણ સાહજિક બની ગયેલું.. પંચમકાળ ને છટ્ટું સંઘવાણ.... આ બે પરિબળોના પ્રભાવે લગભગ આખા વર્તમાન શ્રમાણસમુદાયોમાં આચરણમાં જે ફેરફાર થઈ ગયેલા જેવા મળે છે તેમાંના પાણ ઘણા ફેરફારો તેઓએ ભારે સત્ત્વપૂર્વક પૂર્વકાલીન કડક આચારોને પકડી રાખવા દ્વારા અપનાવ્યા નહોતા... પ્રભુવચનોની દૃઢ શ્રદ્ધા વિના આવું સત્ત્વ વિકસવું શક્ય નથી.

કિશોરવય અને પ્રારંભિક યૌવનવય..... ભાણવાનો કાળ એટલે આ જ કાળ.... આ વય વીત્યા પછી દીક્ષા લેનારાં કોઈ વિશેષ ભાણી શકે નહીં.... આવી હવા વર્તમાનકાળમાં લગભગ ફેલાયેલી છે. તેઓશ્રીએ પાણ આ જ ઉંમરમાં દીક્ષા લીધેલી તેમ છતાં સમ્યગ્જ્ઞાનની સાધના એવી પ્રચંડ રીતે સાધી કે જેથી સ્વ. પૂજ્યપાદ સિદ્ધાન્ત મહોદયિ ગુરુદેવશ્રી પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજે એની વિશેષ પ્રકારે નોંધ લીધી અને જ્યારે ગીતાર્થ મહાત્માઓ વચ્ચે કોઈ શાસ્ત્રીય પદાર્થો પર ચર્ચા ચાલે તો પરસ્પર વિચાર-વિમર્શ કરીને યોગ્ય નિર્ણય પર આવવા માટેની નવ મહાત્માઓની રચેલી સમિતિમાં એમનો પાણ સમાવેશ કરેલો.

ત્રીજું સોપાન સમ્યગ્ચારિત્ર..... તેઓશ્રી જીવંત સંયમમૂર્તિ હતા એમ કહેવામાં કોઈને અતિશયોક્તિ નહીં લાગે. ગજબનાક સત્ત્વ અને સહિષ્ણુતાના પ્રભાવે વર્તમાનમાં તો

ખૂબ જ કઠોર કહી શકાય એવું ચારિત્ર તેઓશ્રીએ સાધેલું સવારે મોડો મોડો વિહાર જેથી ઈર્ષાસમિતિના પાલનમાં કોઈ સમાધાન કરવાની જરૂર ન પડે. અરે કામળીકાળની વિરાધનાથી પાણ ઘણીવાર બચી શકાય પછી સૂર્ય ભલે ભારે તપતો હોય ને ધરા ધીખતી હોય... વળી બધી ઉપધિ પાણ જાતે ઊંચકવાની.... કોઈ મજૂર નહીં... શરીર ભલે પરસેવે રેબઝેબ થઈ જાય... ગોચરીની નિર્દોષતામાં પાણ કોઈ બાંધછોડ નહીં... પછી ભલે ગોચરચર્ચા માટે ચાર-પાંચ કિ.મી. પાણ ફરવું પડે.. બ્રહ્મચર્યાપાલન વગેરેમાં પાણ તેઓશ્રીનો જોટો જડવો મુશ્કેલ... તપસ્વી સમ્રાટ એવું સાચકલું વિશેષાણ એમ જ થોડું મળી જાય છે? આ વિશેષાંકનો કોઈપાણ લેખ કે અન્યત્ર જ્યાં ક્યાંય પાણ તેઓશ્રી અંગે જે કોઈ નાનું મોટું લખાણ થયું હશે પ્રાયઃ સર્વત્ર તપનો ઉલ્લેખ તો હશે જ. વિક્રમના વિસમા સૈકાનો તપ સંબંધી ઇતિહાસ લખવા કોઈ બેસે અને પૂજ્યપાદ હિમાંશુસૂરિ.મ.સા. એને જો અગ્રિમહરોળમાં યાદ ન આવે તો સાચો ઇતિહાસકાર જ ન કહેવાય. આમ, તેઓશ્રી અંગે માત્ર બે-ચાર લીટી લખવી હોય તો પાણ 'તપ'નો ઉલ્લેખ કરવો જ પડે.... અને તપ અંગે બે-ચાર નામો જ લેવા હોય તો પાણ તેઓશ્રીને યાદ કરવા જ પડે... આવી જે વાસ્તવિકતા છે તે, તેઓશ્રીએ તપને કેવો આત્મસાત્ કર્યો હતો એની પ્રબળ સાબિતી છે.

પંચમકાળમાં છટ્ટા સંઘવાણ દ્વારા આત્મચિકિત્સાના, સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યગ્ચારિત્ર જાણે સમ્યગ્તપ રૂપ આ ચાર અંગોને દૃઢતાપૂર્વક સેવીને સંપૂર્ણ આરોગ્યમય મોક્ષ પ્રતિ જબ્બાર હરણફાળ ભરનારા પૂજ્યશ્રીના ચરણોમાં કોટિશઃ વંદના.

પૂજ્યશ્રીના ચરણોમાં કોટિશઃ વંદના.

એક આરાધક આત્મા

- પ.પૂ. પં. જયસોમ વિ.ગણિ.

આ મહાપુરુષના જોડલા ગુણગાઈએ તેડલા ઓછા પડે. સંયમનો સ્વીકાર કર્યો ત્યારથી સતત મોહરાજ સામે સંગ્રામનો આરંભ કર્યો અને જીવનના છેલ્લા શ્વાસોશ્વાસ પર્યંત ઝંઝુમતા રહ્યાં હતાં. તપ-જપ-સંયમપાલન-વાત્સલ્ય આદિ અનેક ગુણોના ભંડાર પૂજ્યશ્રીની પ્રભુભક્તિપાણ અનેરી હતી. જયોતિષના કુશળ અભ્યાસી હતા... તો તીર્થોના ઉદ્ધારક અને પ્રેરક હતા.... સ્વ. પૂજ્યપાદ આ. પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજના સેવક હતા.... વર્ષો સુધી પૂજ્યપાદશ્રીના ચરાણોમાં રહી તેઓશ્રીના અનેક બોજને હળવા કરવાનું કાર્ય કરતાં, વળી પૂજ્યશ્રીનો સંપૂર્ણ પત્રવ્યવહાર પાણ સંભાળી તેઓશ્રીને ચિંતામુક્ત કરતાં, છેલ્લા છેલ્લા વર્ષોમાં વાસાણા મંથે તેઓશ્રીની પાવનનિશ્રામાં અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ અવસરે વિધિવિધાનમાં સહાયક બનવાનો અનેરો લાભ પામી ધન્ય બન્યો. વર્તમાન કાળના એક અજોડ આરાધક આત્માના ચરાણોમાં કોટી કોટી વંદના.

આચારદ્રઢતા

- પ.પૂ. પં. ભદ્રેશ્વર વિ.મ.સા.

તપસ્વીસમ્રાટ, સંઘઐકચરાગી, સંયમમૂર્તિ, પરમપૂજ્ય, આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્ વિજય હિમાશુંસૂરીશ્વરજી મ.સા. સંયમના ચુસ્ત આગ્રહી હતા. તેમની નિશ્રામાં આરાધના કરતા અમને સાધુઓને પૂ.શ્રીએ સંઘાટક ગોચરીના આચારનું પાલન કરવા કહ્યું તેમની વાત સાચી અને સુંદર હતી. અમે ચાર સાધુઓએ ભેગા મળી આ બાબતની વિચારણા કરી. અમારામાંથી કેટલાક પાણી બેટાઈમ ઘરોમાંથી દૂર ફરીને લાવતા હતા. કેટલાક ગોચરી વહોરવા પાણ દૂર જતા. વિચારતા અમને બધાને લાગ્યું કે ૨ વખત પાણી તથા ઘાણીવાર ૩ સમય ગોચરી લાવવા સંઘાટક સાથે જવા માટે બધા સાધુને સમય ઘાણો કાઢવો પડે. તથા કષ્ટ પાણ પડે. આ ઘાણી મુશ્કેલીની પૂજ્યશ્રીને વાત કરતાં તેમાણે ફરમાવ્યું કે મારી નિશ્રામાં રહેનારે આ સામાચારીનું પાલન કરવું જ પડશે. અમારાથી એ શક્ય ન હતું.

સંઘના ટ્રસ્ટી હીરાભાઈને આ વાતની ખબર પડતાં તેમાણે પૂ. શ્રીને વિનંતી કરી, “પૂ. આચાર્યદેવ ! અત્યારના સંજોગોમાં આ આચાર પાળવો શક્ય નથી. આપની પાસે આ ચાર સાધુ સારી આરાધના કરી રહ્યા છે. આપે આ નિયમનો આગ્રહ રાખવો ન જોઈએ.... પરંતુ પૂજ્યશ્રી એ તેમની વાત સ્વીકારી નહીં. સંઘસ્થવિર પ.પૂ. આચાર્ય ભગવંત શ્રીમદ્ વિજય ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મ.સા. ત્યારે ચોમાસુ અમદાવાદમાં હતા. તેમાણે આ વાત જાણી તે બંને પૂજ્યોને એક પ્રસંગે મળવાનું થયું ત્યારે પૂ. આ.શ્રી. ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મ. સાહેબે કહ્યું “ વર્તમાન સમયમાં હું પાણ સંઘાટક ગોચરીનો આચાર પળાવી શકતો નથી. ઘાણા સમુદાય આજે આ આચાર પાળી શકતા નથી. આપણી પાસે આ સાધુઓ સુંદર સંયમ પાળી રહ્યા છે. આ કટ્ટરતાથી આમને અનિચ્છાએ નિશ્રા છોડવી પડે. તમે ઉદારતાથી દીર્ઘ દષ્ટિ વાપરી આ નિયમની કડકાઈના કરો.....” પરંતુ આચારદ્રઢ પૂ. શ્રી. એ નિયમ ફરજિયાત કર્યો. અમારે પૂ. શ્રી ની તારકછાયા ગુમાવવી પડી. મહત્વની વાત એ છે કે કેટલાક ને શિષ્યનો લોભ હોઈ શકે છે જ્યારે આ મહાપુરુષ એવા દ્રઢ સંયમરાગી હતા કે ભલે ૪ સાધુ જતા રહે પરંતુ આચારમાં જરાપણ શિથિલતા હું ચલાવી નહીં લઉં !!! પૂજ્યશ્રી ના ધોર તપ, તીર્થયાત્રા, જપ, આયંબિલનો દ્રઢરાગ, ગંભીરતા, જાત માટે કઠોરતા આદિ અનેકાનેક ગુણોને માણવા હોય તો તમારે અનન્ય સેવારાગી મુનિરાજશ્રી હેમવદ્ભવિજયજી પાસે બેસવું પડે ! વર્ષો સુધી અખંડ અનુમોદનીય સેવા કરનારા તેઓ પૂ. શ્રી ના ગુણોના અનુભવો લખે તો અનેક પુસ્તકો ભરાય !

હડહડતા કલિકાળમાં એકમાત્ર સંયમના જ આગ્રહી આ મહાપુરુષના અગણિત ગુણોની નતમસ્તકે સાચા દિલથી અનુમોદના કરવાથી પાણ અલ્પ આરાધક ભવ્ય જીવ અનંતાનંત પુણ્ય મેળવી લે. વિહારમાં એક ડગલુ ન ચલાય એવી ભયંકર મુશ્કેલીમાં પાણ પૂ. શ્રી એ ગમે તેવા સ્થળે ઉતારો કરી લીધો પાણ ડોળી ન જ વાપરી અંતે અંતરના એકજ અભિલાષા કે ગુણભંડાર આ મહાપુરુષના થોડા ગુણો પાણ હું પામી શકું એવી પ્રભુને પ્રાર્થના.

તપ-ત્યાગ અને સુવિશુદ્ધસંયમનું

પાવક હાંઠિસ પલાયન થયું

- પ.પૂ. પં. કનકસુંદરવિજયજી

આજે પૂજ્યશ્રી આ જગતમાંથી વિદાય લઈ ચૂક્યા છે ત્યારેપણ શ્રદ્ધાપૂર્વક તેમનું નામ સ્મરણ કરવા માત્રથી અનેક ભવ્ય જીવોના આરાધનાના અંતરાયો ચૂરેચૂરા થઈ જાય છે તો સાક્ષાત્ દેહે જ્યારે આ સૃષ્ટિ ઉપર વિચરી રહ્યા હતા ત્યારે તો સૌએ જે અનુભવો કર્યા છે તેનું વાર્ણન કઈ રીતે થઈ શકે ? તેઓશ્રીની જીવનચર્યા સંયમીઓ માટે ખુબ પ્રેરણાદાયી બનતી, હંમેશા કહેતાં તપ કરવાથી શરીર નિરોગી રહે છે અને સ્મરણશક્તિ સતેજ બને છે. તેઓશ્રીની દર્શનશુદ્ધિ પણ ગજબની હતી એકવાર ભરઉનાળાના સમયમાં લગભગ ૧૧ વાગે પૂજ્યશ્રી અન્ય સ્થાનેથી વિહાર કરી અમદાવાદમાં વિદ્યાશાળાના ઉપાશ્રયમાં પધાર્યા હતાં, ગોચરી આવી ગઈ હતી અને વાપરવાની તૈયારી થઈ ચૂકી હતી ત્યાંતો પૂજ્યશ્રીને યાદ આવ્યું કે કાળુપુર સ્ટેશન પાછળના દેરાસરોમાં દર્શન તો બાકી છે તરત પૂજ્યશ્રી ચાલ્યા પ્રભુને ભેટવા ! અને પ્રભુભિલનની મોંઘેરી પળોમાં સમયનું તો કોઈ બંધન જ ન હોય તેમ બપોરે ૩ વાગે પુનઃ પધારી આયંબિલ કર્યું, વળી એકવાર ૧ કી.મી. દૂર કોઈ દેરાસરમાં સિદ્ધચક્ર પૂજનમાં પધારવા માટે ઉનાળાના દિવસોમાં શ્રાવકો ૧૧ વાગે વિનંતી કરવા આવ્યા ત્યારે ગરમીનો કોઈ વિચાર કર્યા વગર કે અન્યસાધુને મોકલી આપવાને બદલે સ્વયં ૮૬ વર્ષની ઉંમરે ધગધગતા રોડ ઉપર ચાલી પૂજનમાં ગયા અને બપોરે ૧ વાગ્યા બાદ પાછા ફરી આયંબિલ કરેલ. આવાતો અનેકવિધ પ્રસંગો પૂજ્યશ્રીના જીવનના છે. કેટલા લખવા? પ્રાંતે તેઓશ્રીની પાવનીયનિશ્રામાં મારે ભગવતીસૂત્રના યોગોદ્વહનનો અવસર અને પદવી થવા પામેલ અને ૧૦૦ મી ઓળીના પારાણા બાદ ઓળી કરવામાં આવેલ વિઘ્નો પૂજ્યશ્રીના વાસક્ષેપના પ્રભાવે જ દૂર થવા પામ્યા હતા. આવા અનેક ભવ્ય જીવોની આરાધનાના પાવરહાઉસ સમાન પૂજ્યશ્રીના ચરણોમાં નમતસ્તકે કોટી કોટી વંદના.....

આ કાળના લોખંડી અનુસરણીય મહાપુરુષ

- પ.પૂ. પંથ્યાસ ભુવનસુંદરવિજયજી

પ્રાતઃસ્મરણીય, આ કાળના લોખંડી અનુસરણીય મહાપુરુષ, મહાન શાસનપ્રભાવક, ભિષ્મતપસ્વી, અદ્ભુત મનોબળના ધારક, બહારથી કડક અંદરથી મીઠા ટોપરા જેવા, વચનસિદ્ધ મહાત્મા પરમશ્રદ્ધેય મહાનજેનાચાર્ય સ્વર્ગીય શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના ગુણગાણને લખતા રોમાંચિત બની રહ્યો છું.

મારે તેઓશ્રીનો છેલ્લા ૧૫-૨૦ વર્ષથી ઘણો જ નજીકથી પરિચય હતો. મારા જીવનના અલગ અલગ દિવસો મળી હું પૂજ્યશ્રીની સાથે લગભગ ૬૦ જેટલા દિવસો રહ્યો હોઈશ. પહેલા મેં તેમની કડકાઈ અસહિષ્ણુતાની વાત સાંભળી હતી. તેથી તેમની પાસે રહેવાનો ડર લાગતો હતો. પણ પછી મન મક્કમ કરીને પૂજ્યગુરુદેવ શ્રીમદ્ વિજય ભુવનભાનુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની ખાસ આજ્ઞા મેળવીને હું પૂજ્યશ્રી સાથે ઘણા દિવસો અમદાવાદમાં રહ્યો. છુટો છુટો પરિચય પણ ઘણો જ થયો.

તેમના પરિચયમાં આવતા જે પ્રસંગો-વાતો-વિચારો મેં જાણ્યા - અનુભવ્યા છે... તે ખુબ જ પ્રામાણિકતાથી મેં અહીં પૂજ્યશ્રીની ભક્તિરૂપે ઉદ્ઘાસથી લખ્યા છે.

(૧) એકવાર અમદાવાદમાં શુભનક્ષત્ર-મુર્દૂત પ્રમાણે પૂજ્યશ્રીએ બળબળતા તાપમાં બપોરે ૧૧ વાગે વિહાર કર્યો. બળતા પગે ને પરિપહ સહતાં દોઢ કલાકે ઉપાશ્રયે પધાર્યા. પૂજ્યશ્રીએ પ્રસન્નતાથી બપોરે ત્રણ વાગે આયંબિલ કર્યું... આવું તો ઘણીવાર બન્યું છે. પૂજ્યશ્રીની સહિષ્ણુતા-તપની તિતિક્ષા-ઘૈર્ય પર હું તો ઓવારી જ ગયો. ધન ધન શાસન મંડન મુનિવરા.

(૨) એકવાર પૂજ્યશ્રી સાથે અમે સાંજે વિહાર કર્યો, અમદાવાદ પાલડી વિસ્તારના કોઈ ઉપાશ્રયમાં આવ્યા, ત્યાં ખબર પડી કે ઉપાશ્રય નીચે-ઉપર છે. અને નીચાના ભાગમાં સાધ્વીજી મહારાજે બિરાજમાન છે. પછી તો પૂજ્યશ્રીને ટ્રસ્ટીઓએ ઘણાં મનાવ્યા-વિનવ્યા, રાતપડી ગઈ હતી, અંધારું થઈ ગયેલુ છતાં ત્યાંથી વિહાર કરી, એક-દોઢ કિલોમીટર આગળના ઉપાશ્રયે આવી રોકાયા. સાધ્વીજી ઉતર્યા હોય તે ઉપાશ્રયમાં ઉપર-નીચે સાધુથી ન રહેવાય, આવી પૂજ્યશ્રીની સંયમયુસ્તતા જોઈને મને પૂજ્યશ્રી પર અપાર માનની લાગણી થઈ. પૂજ્યશ્રી જૈં ઉમરના હતા છતાં આશ્રિતોની કાળજી માટે અને ખોટું દૃષ્ટાંત ન બને તે માટે ખુબ સુંદર કાળજી રાખતા. ધન્ય છે પૂજ્યશ્રીના બ્રહ્મચર્યની નવવાડના પ્રેમને.

(૩) અમદાવાદ-વાસાણા વિસ્તારના શેફાલી એપાર્ટમેન્ટમાં એકવાર પૂજ્યશ્રી અંદરના હોલમાં જાપ કરતા હતા. સમય સવારના લગભગ ૮ વાગ્યા નો હતો. અમે ત્રાણ મુનિ આગળના હોલમાં હતા. ત્યારે ત્યાં બે-ત્રણ સાધ્વીજી ભગવંત પધાર્યા. અને બહારથી જ તેમને આગળના જે સ્થળે જવાનું હતું તેની માહિતી પૂછી. અમારા માના એક ઉત્તમ તપસ્વી મુનિએ સાધ્વીજીઓને બધી માહિતી આપી. તેઓ તો ગયા પાછળથી પૂજ્યશ્રીએ જાપ પૂર્ણ કર્યો.... અને અવાજ પરથી જાણી લીધેલું કે - “આ મુનિ સાધ્વીજી સાથે વાત કરતાં હતા” - તો પૂજ્યશ્રી તે મુનિ ઉપર ખૂબ જ ગુસ્સે ભરાયા, તેમને ખૂબ જ કડવા વોગ કહ્યા.... ખૂબ ખખડાવ્યા. જે કે હું સ્વયં તે વખતે વર્ધમાનવિદ્યાનો જાપ કરતો હતો. નહીં તો મેં પોતે જ તે સાધ્વીજી ભગવંતની સાથે માહિતી આપવા માટે વાત કરી જ હોત અને તો મારું પાણ આવી જ બનત!

ક્ષાણવાર આપણા મનમાં થઈ જાય કે... આ મુનિનો જરાય દોષ ન હતો.... ભૂલા પડેલા સાધ્વીજીઓ ગન્તવ્ય સ્થળ ક્યાં છે તે સ્વાભાવિક જ પૂછે છે અને આ મુનિ નીચે જેતાં-સંયમિત દષ્ટિપૂર્વક વાર્તાલાપ કરે છે. અમે બાજુમાં છીએ, દિવસ છે શેફાલીમાં બાજુમાંજ દેરાસર છે તેથી ઘણી અવર જવર છે. આમા બીજી કશી જ વાત નથી. છતાં આપણા આ વડીલ પૂજ્યશ્રી મુનિને આટલી નિર્દયતા ને કઠોરતાથી ખખડાવી-ઘઘડાવી નાંખે છે.... આવું તે કેમ ચાલે ? આવું તે કેમ કહેવાય ? પૂજ્યશ્રી સંયમની બાબતમાં આવા કડક હતા, પાણ પછી મને વિચાર આવ્યો કે-આશ્રિતોના ભલા માટે આવી પૂજ્યશ્રીની કડકાઈએ ખરેખર સ્વ-પરના હિતરક્ષા માટે જરૂરી જ ગણાય....

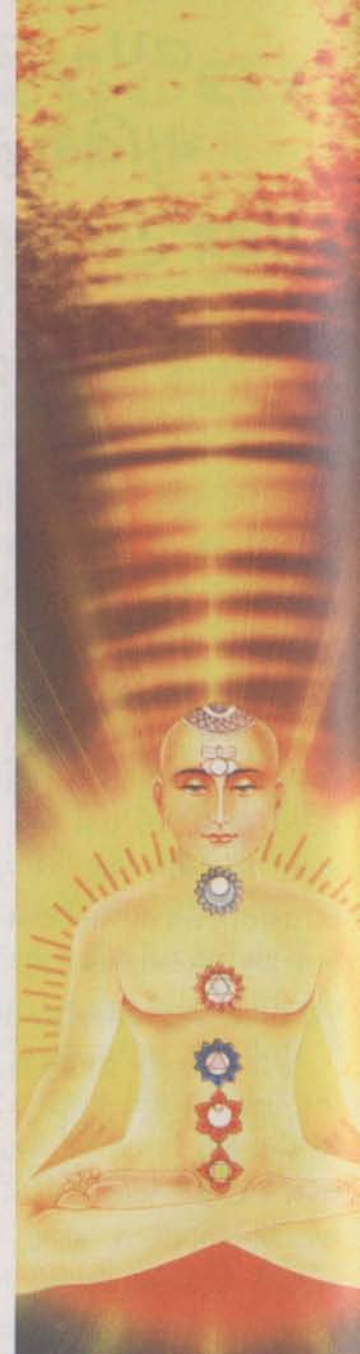
(૪) ક્યારેક ગોચરી પૂર્ણ થાય, અમારી-બીજા સાધુઓની ગોચરી ચાલતી હોય ત્યારે પૂજ્યશ્રી અમને પોતાની અનુભવની વાતો કહે, ક્યારેક પરમગુરુદેવ શ્રીમદ્ વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની વાતો કરે, ક્યારેક શાસન, સંઘ, સમુદાય સંબંધિત વિશિષ્ટ વાતો કહે ત્યારે હું પૂજ્યશ્રી ઉપર ઓવારી જતો કે પૂજ્યશ્રી કેટલા પ્રેમાળ છે ! કેટલા સરળ છે ! નાના બાળકની જેમ હસતા હસતા આશ્રિત મુનિઓને કેવી સુંદર માર્મિક વાતો કહે છે ! ધન્ય છે પૂજ્યશ્રીના વાત્સલ્યને !

(૫) પૂજ્યશ્રી એવા વચનસિદ્ધ પુરુષ હતા કે તેમની પાસેથી લીધેલા મુરૂત અવશ્ય કાર્યસાધક, સફળ સિદ્ધિદાયક બનતા જ પાણ અમુક અનુભવો પછી હું એ મત પર આવ્યો હતો કે - જે આપણાથી પાળી શકાય તો જ પૂજ્યશ્રી પાસે પ્રવેશ આદિનું મુરૂત માંગવું. કેમ કે એકવાર પૂજ્યશ્રી પાસે મુરૂત માંગીએ અને બપોરના ૧૨ કે ૨ વાગ્યાનું મુરૂત પૂજ્યશ્રી બતાવે, અને જે તે પાળીએ નહીં તો બહુ જ ચિંતા રહે કે - “ પૂજ્યશ્રીએ આપેલું મુરૂત પાળ્યું- માન્યુ નથી..... તો જરૂર કાંઈ વિઘ્ન આવશે- અનિષ્ટ થશે.” આવો ભય-ડર રહેતો. આવા હતા પૂજ્યશ્રી વચનસિદ્ધિ પુરુષ.

(૬) શાસનમાં, સંઘમાં, સમુદાયમાં સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતો કડક સંયમ પાળે તે વાતના પૂજ્યશ્રી ખૂબ જ હિમાયતી હતા. તે માટે તેઓ ભલભલા ધુરંધરોની પાણ શેહ-શરમ ન રાખતા. પૂજ્યશ્રીના વર્તન, વ્યાખ્યાન, બોલમાંથી આ પ્રઘોષ વારંવાર નીકળતો હતો.

(૭) પૂજ્યશ્રી સાથે રહેતા મને પૂજ્યશ્રીના અનેક ઉત્તમ વિચારો જાણવા મળ્યા હતા. તેમાનાં કેટલાક અહીં લખી આ શ્રદ્ધાંજલિ લેખ પૂર્ણ કરું છું. તિથિઅંગે જે વિવાદ થતો, તેનાથી જેમ પરમગુરુ પૂ.આ.વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ.સા. નારાજ હતા. તેમ આ પૂજ્યશ્રી પાણ ખુબ જ નારાજ હતા અને તેથી જ સંઘની એકતા થાય તે માટે પૂજ્યશ્રીએ અભિગ્રહપૂર્વક આયંબિલનો ભીષ્મતપ આદર્યો હતો અને તેમના જ પુણ્યપ્રભાવે સકલશ્રીસંઘનું સંવત ૨૦૪૪નું સંપૂર્ણ મુનિસંમેલન સફળ બન્યું... ત્યારે પૂજ્યશ્રી ખૂબ જ આનંદિત બન્યા હતા અને સકળ સંઘના આદેશથી લગાતાર દશવર્ષથી ચાલતા આયંબિલનું પૂજ્યશ્રીએ પારણું કર્યું હતું. ધન્ય છે સંઘ એકતા ઘડવૈયાને.

આજે પૂજ્યશ્રી આપણી વચ્ચે નથી. છતાં તેઓશ્રીની સંવમદબતા, શાસનપ્રેમ ગુર્વાજ્ઞાપાલનતા, આત્માની નિર્મળતા, સરળતાદિ ખૂબ જ વાદ આવે છે. બસ, ઉત્તમતા ગુણ ગાવતા ગુણ આવે તિજ અંગ-આ ભાવના સાથે વિરમું છું. આ લેખમાં પૂજ્યશ્રીના આશય વિરુદ્ધ કાંઈ લખાયુ હોય તો મિથ્યા મિ દુક્કડં. ❏

વિરહ મ પડશો એવા ગુરુતણો !

- પ.પૂ.પં.ગુણસુંદર વિ.ગણિ

પૂ. આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. ગૃહસ્થાવસ્થાથી જ જાણે જિનશાસનપ્રેમી. પોતાના સાત વર્ષના બાળક ચિનુને એમાણે પૂ. ઉપાધ્યાયશ્રી પ્રેમવિજયજી મ. (પછીથી પૂ. આ. શ્રી. વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ.) ને ભાગાવવા માટે સોંપેલો. પછીથી બાળવયમાં જ એમાણે પુત્રને દીક્ષા આપી. પોતાના ગૃહસ્થાવસ્થાના બંધનોનો ઉકેલ લાવી થોડા જ સમય પછી એમાણે ખુદે ચારિત્ર સ્વીકાર્યું.

ચારિત્ર બાદ નિર્મળ ચારિત્ર - નિર્મળ નિર્દોષ ગોચરી-પાણીના ખપી અને એની જબ્બર ગવેષણાની કાળજીવાળા. આયંબિલને તો એમાણે જાણે મનગમતો પ્રિય મિત્ર બનાવ્યો, સાથે જ ઉપવાસ અરે ! અરે ! ૨૦-૨૦ ઉપવાસ આદિની પાણ તીવ્રતપસ્યા ખરી જ પૂ. પાદ આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્ વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ. ઉપર પરમ ઝુકાવવાળા, શ્રી સંઘના જબ્બર હિતચિંતક, અને સંઘ એકતા માટે જબ્બર પુરુષાર્થ કરનારા.

પ્રભુજીની ભક્તિ એમની અનેરી ! ગોચરી આવીને પડી હોય - ઠંડી થતી હોય પાણ એમાણે પ્રભુજીની વિસ્તારથી જ ભક્તિ કરવા ધાર્યું હોય તે કર્યા પછી જ પ્રભુ પાસેથી ખસવાનું. શુભકામમાં એમાણે આપેલા શુભ મુહૂર્ત મુજબ કામ કરવામાં આવે તે સંપૂર્ણ સુંદરતારુપ બની જાય. સત્યપ્રિય એ પૂજ્યોએ સત્યના રક્ષાગુખાતર ઘાણા ઘાણા આત્મપરાક્રમો કરી બતાવ્યા હતા. આવા મહાપુરુષના ગુણગાન ગાવાનું મારું શું ગળું ? એમના પંચાચાર પાલન + પલાવનના જબ્બર સુકૃતની અનુમોદના એ જ મારો નફો. એમનું અનુશાસન=શિસ્તવ્યવસ્થા ખૂબ કડક. પોતાની સાથે રહેલા સેવા કરનાર આશ્રિતની અંજનશલાકા પ્રસંગની એક ભૂલની એમાણે એ આશ્રિતને સરખી શિક્ષા કરેલી પોતાની સેવાની અપેક્ષા કર્યા વિના જ તો !

સત્વ-શૌર્યના ગુણાકાર એટલે

હિમાંશુસૂરિ મહારાજ સાહેબ

- પ.પૂ. પં. નિપુણચંદ્ર વિ. ગણિ.

મારી આજની ઘડી છે રળીયામાણી રે..... મારી આજની ઘડી..... ચતુર્મુખ પરમાત્માની નાણ સમક્ષ જ્યારે સંયમઅંગીકાર વિધિની પ્રદક્ષિણા ચાલતી હતી ત્યારે સતત આ જ ભાવો હૃદયમંદિરમાં ઘુંટાતા હતાં.....

દેવાધિદેવ પરમાત્માનું પરમસાંનિધ્ય, પૂજ્ય ગુરુદેવ સાથે જૈનશાસનના ધોરતપસ્વી મહાત્માનું સાંનિધ્ય મારા સંયમગ્રહણ અવસરે સોનામાં સુગંધ ભળવા તુલ્ય બન્યું હતું. તે અવસરે આ. હિમાંશુસૂરિ મહારાજ તથા આ. નરરત્નસૂરિ મહારાજ ઉભયપૂજ્યોના પવિત્રતમ હસ્તે ક્ષેપ કરાયેલા વાસચૂર્ણ વડે મારું મસ્તક... મારું જીવન પાવન બન્યું હતું.... વડીદીક્ષાપર્યંત નિત્ય યોગોદ્વહનક્રિયા - ભિક્ષાચર્યાદિમાં સતત સહાયક બનતા. દીક્ષાના લગભગ ૪ વર્ષ બાદ અચાનક કોઈ પ્રચંડ પુણ્યોદય જાગ્યો અને મારા પૂ. ગુરુદેવશ્રીની આજ્ઞાથી સં. ૨૦૩૬ ના ચાતુમાર્સ પૂર્વે તેઓશ્રીની સેવામાં જવાનો અવસર આવ્યો અને રાજકોટથી માત્ર દોઢ દિવસમાં વાંકાનેર પહોંચ્યો.... ઉભયપૂજ્યોની સેવા પામી મનમયૂર નાચી ઉઠ્યો. ચાતુર્માસના ચારમાસ જૈતજેતામાં પસાર થઈ ગયા તે દરમ્યાન અનેક ગુણરત્નોના ભંડાર પૂજ્યોના સાંનિધ્યે મારા વેરાન વનવગડા જેવા જીવનમાં ચત્કિચિત્ ગુણાંકુરોનો પ્રાદુર્ભાવ થવા પામ્યો.

ભલભલાના કઠોર હૃદયમાં કરુણા પેદા કરાવે તેવો સાધ્વાચાર !

● સૂક્ષ્મગવેષણાપૂર્વકની ૪૨ દોષરહિત શુદ્ધભિક્ષાચર્યા !

● શાશ્વોક્ત પદ્ધતિપૂર્વકની ગોચરી !

● કયાંય મળતી ઠગાઈ કે લોભામણ યુક્ત બગવૃત્તિ જોવા જ મળે ! બક્કર સાત્ત્વિકતા અને સત્ત્વયુક્ત જીવનચર્યા !

● પ્રત-પુસ્તકો વાંચવા લે તો પણ મોરપિંછીથી પૂંજવા પ્રમાજિવાનું જ ચૂકે ! અંધારું ચતાં પૂર્વ કપડાના બંધનમાં બાંધી દે !

● ચાહે ૧૫ કિ.મી. નો વિહાર હોય કે ૨૦ કિ.મી. નો ! જવણાપાલનાર્થે સૂર્યોદય બાદ જ વિહાર કરવાનો આગ્રહ !

● વિહારમાં જ જોવા મળે માણસ ! કે જોવા મળે ફાનસ !

● વર્ધમાનતપની આયંબિલની બોળીઓ દરમ્યાન પણ પંચમી-જોડાદશી- ચતુર્દશી આદિ પર્વ તિથિના ઉપવાસો વળી વિશ્વચાલક તપ-તીર્થંકરવર્ધમાન તપના ઉપવાસ તો ખસ જ !

માસક્ષાણના પારણે પાણ સિદ્ધગિરિની યાત્રા કરી આયંબિલથી પારણું, આવા ઉગ્ર કોટીના તેમના તપને જોઈને પૂજ્યપાદ આ.પ્રેમસૂરિ મહારાજ પાણ કહેતા.

“જો ક્ષપકશ્રેણીનો કાળ હોત તો હિમાંશુવિજય ક્ષપકશ્રેણી માંડી અવશ્ય દેવગજાન પામી જાય એવો ઉગ્રકોટીનો તપ કરે છે.”

સત્ત્વશાળી એવા હતા કે જે સાધનાયોગ હાથમાં લે તેને સાંગોપાંગ પાર પાડતાં. ૯૯મી વર્ધમાનતપની ઓળીનું પારણું સાણંદમાં કર્યું અને ૧૦૦ મી ઓળી ક્યારે પૂર્ણ થાય ? અને આપણા સાણંદ સંઘને લાભ મળે ? એ માટે ચાતક ડોળે સંઘવાળા રાહ જોતા હતા. તેવા સમયે જૈનશાસનમાં અનેકવિધ વાદ-વિવાદ અને વિખવાદોના વંટોળ ચાલતાં હતાં જેથી જે સ્વ. પૂજ્યપાદ આ. પ્રેમસૂરિ મહારાજના વર્ષો સુધી પડખા સેવ્યા હતા તે મહાપુરુષની શાસનહિત અને સંઘ એકતાની ભાવનાઓને નજર સમક્ષ રાખી પોતાના જીવનની ચરમસાધના કરી લેવા સત્ત્વ અને શૌર્ય ને કામે લગાડ્યું.... શાસનના રગડા-ઝઘડા, કલેશ-કંકાસ, નિંદા-કૂથળી તેમને ખૂબ દઝાડવા લાગ્યા હતાં, તેમાંથી એક વ્યથાની આગ ભભૂકી ઉઠી અને એક ભિષ્મસંકલ્પ દ્વારા જીવનની ધોર સાધનાનો આરંભ કર્યો અને સો.... બસો.... પાંચસો... હજાર.... દોઢ હજાર.... આયંબિલનો તપ થતાં વાયુમંડળમાં તપની અસર થતી જાણાય અને રાજનગર મધ્યે ભરાયેલા મુનિસંમેલનમાં મહદ્અંશે સફળતા પ્રાપ્ત થતાં સકળસંઘના ગીતાર્થપૂજ્યોના અતિઆગ્રહથી પારણું કર્યું પરંતુ ઈષ્ટ પરિણામની પ્રાપ્તિ ન જાણાતાં થોડા જ વખતમાં પુનઃ આયંબિલની આરાધના માંડી અને લગભગ જીવનના અંતિમ વર્ષો પર્યંત તેઓ શાસનમાટે ઝઝુમતા રહ્યા.

આ મહાપુરુષે સત્ત્વ જાળે શૌર્ય દ્વારા જબરજસ્ત શાસનપ્રભાવક કાર્ય કર્યું છે, જેની જિજ્ઞાસાબદ્ધા ઇતિહાસમાં સુવર્ણાક્ષરે ભોંધ લેવા યોગ્ય છે. તેઓશ્રીના આ મહાપુરુષાર્થને શાસનપ્રેમીઓ કદાપિ વિસરી શકશે નહીં.

પ્રાંતે તેઓશ્રીએ જીવનના બે આરાધ્યતીર્થોની છેદ્ધા વર્ષોમાં સ્પર્શના આરાધના કરી.

ગિરનાર ગિરિવરના પરમસાંનિધ્યમાં મહાભયંકર એવી વેદનાઓ વચ્ચે પાણ “અરિહંત” અને “નેમિનાથ”નું ધ્યાન-રટાણ કરતાં કરતાં સકલજીવ રાશિને ખમાવી પરલોકની વાટે પગરવ માંડ્યો....

“ એ સૂરિવર-દર્શન વિરલા પામે ”

- પ. પૂ. પં. યજ્ઞભૂષણ વિ.ગણિ.

ચરમતીર્થપતિ, કરુણાસાગર ભગવાન મહાવીરે સ્થાપેલ શાસનની અવિચ્છિન્ન પરંપરા અનેક સુવિહિત મુનિવરો-સૂરિવરોએ આજદિન સુધી ચલાવી છે. એ અવિચ્છિન્ન પરંપરાને ચલાવવા મુનિવરો-સૂરિવરોએ ભગવાનની આજ્ઞાની સહેજ પાણ બાંધછોડ કરી નથી. જરૂર પડે તો પોતાના પ્રાણનો ત્યાગ કરી દીધો છે. પોતાના આચારસંપન્ન જીવનને ક્યાંય કલંક લગાડવા દીધું નથી.

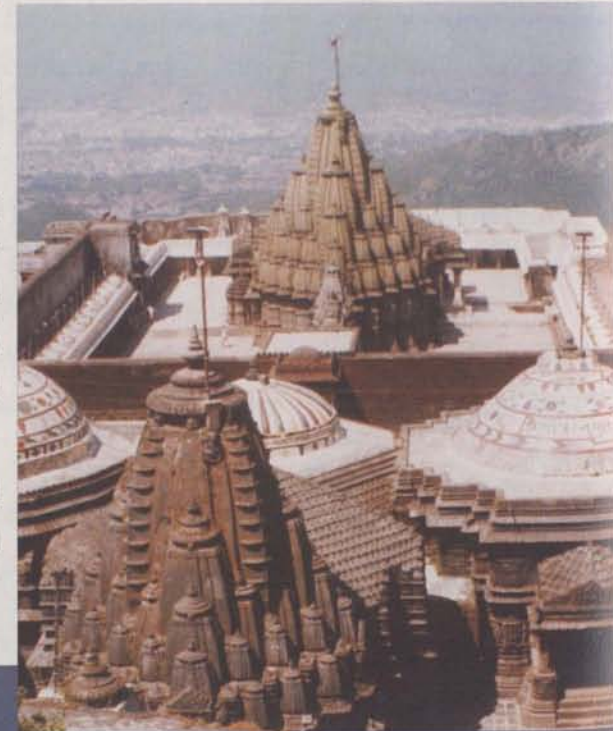
“ પ્રાણ જાય.... પણ ભગવાનનું શાસન જામ રહે ” .. આ હતી જે મુનિવરો-સૂરિવરોના હૃદયની વાત.

અયોગ્ય એવા બાલચંદ્રને આચાર્ય પદવી ન આપવી એ ગુરુની આજ્ઞા હતી.. રાજા અજયપાલે આચાર્ય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજીને કહ્યું તમે બાલચંદ્રને આચાર્ય પદવી આપો... ન આપવી હોય તો કડકડતી ઉકળતી તેલની કઢાઈમાં પડી જાવ... રાજાના આ આદેશને બાજુએ રાખી ગુરુ-આજ્ઞાને (અર્થાત્ પ્રભુની આજ્ઞા માથે) હૃદયમાં રાખી મરાણને શરણ થયા.... પાણ આજ્ઞાનો લોપ ન કર્યો. ગુરુનામાજ્ઞા ગરીયસી.

આવા તો કંઈ જાત્માઓ-મુનિવરો-સૂરિવરો જે ભગવાનના શાસનની ધુરાળે આગળ ધપાવવા જાતનું બલિદાન આપી દીધું છે.

વર્તમાનકાળે થઈ ગયેલ એક વિરલવિભૂતિ એટલે સંયમમૂર્તિ તપસ્વીસમ્રાટ સૂરિવર હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ ! પગમાં કાંટો વાગ્યો હોય- અસહ્ય વેદના હોય... શબ્દોથી વેદનાને વ્યક્ત ન કરતાં વ્યક્તિના મુખ ઉપર તો કાંઈક અવ્યક્ત ગ્લાનિ જાણાઈ આવતી હોય....

પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંતના મુખ ઉપર સદા ગ્લાની બેચેની હાસ્ય તો ક્વચિત્ જોવા મળે.. શેની વ્યથા..?

દળ્ય તેઓશ્રીના સત્ત્વ

અને શૌર્યને લાખ લાખ વંદન.

વર્તમાન શાસનની, સંઘની દુર્દશા, છિન્નભિન્નતા અને એક વાક્યતાનો અભાવ - આ બધી વાતોનું અસહ્ય દુઃખ.. અને તેની ગ્લાનિ, બેચેની ?

શું કરવું ? ભગવાનના શાસનની એકતા માટે ? શ્રી સંઘને એક સંઘાચાર્ય મલે .. વર્તમાનમાં સાધુ-સાધ્વીના સંયમની શુદ્ધિ માટે ?

અને એ એક દૃઢ સંકલ્પ સાથે પોતાની કાયાનું બલિદાન !

આજીવન આયંબિલ કરવાની ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા કરી. કાયા તો વયથી વૃદ્ધ હતી, દીર્ઘ તપશ્ચર્યાથી શરીર પાગ ઠીકાઠીક દુર્બલ પડી ચૂકેલ ! છતાંય પ્રભુશાસન પ્રત્યેનો અવિહત રાગ ! શ્રી સંઘ પ્રત્યે બહુમાન ! એ હૃદયમાં સ્પષ્ટ જાગૃતિ આવતું.

સ્વસમુદાય-પરસમુદાયના મહાત્માઓ સાથે ચર્ચા-વિમર્શ પાગ કરતાં પોતાના વિચારો સ્પષ્ટ જાગૃતિવાતા...

આ હતું સૂરિવરનું શાસન-સંઘ પ્રત્યેનું બહુમાન !

તો વળી જીવનમાં તપ-સંયમની, પ્રભુ ભક્તિની આંતરિક આરાધના પાગ શબ્દોથી શું વાર્ગવવી ?

પૂર્વ-ભવની આરાધના-સાધના કરીને આવેલા ... આથી સંસારથી વિરક્ત ! પાગ ન છૂટે સંસારમાં પડવું પડ્યું ! કેમ છૂટેવું એ માટે સતત વિચારતા, એ માટે નાના પુત્રને આગળ કર્યો..... બાલવયે જ ખાનગી દીક્ષા અપાવી દીધી !

પુત્ર પાગ વિનયી-વિવેકી વડીલો પ્રત્યેની અત્યંત આદર ભાવના ભક્તિ-બહુમાન ધરાવતા પૂજ્યોના હૃદયમાં વસી ગયા ! અને એ બની ગયા આચાર્ય નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજ !

સંસારની આંટીઘુટીથી છૂટી પૂજ્યશ્રીએ દીક્ષા લીધી પૂ. દાનસૂરિજી મ.સા., પૂ. પ્રેમસૂરિજી મ.સા. આદિ પૂજ્યોની સેવા ભક્તિ, આદિ કરવા દ્વારા કૃપાપાત્ર બન્યા.

આયંબિલનો અભ્યાસ જીવનમાં નહીં, છતાં પુરુષાર્થ કર્યો... પુણ્ય સાથઆપ્યો... અને એ રીતે અનેકવિધ તપશ્ચર્યા કરવા દ્વારા તપસ્વીસમ્રાટ બની ગયા ! ડાહ્યાવૃદ્ધ નવળથબન, યજ્ઞિમ પૂઢપટ્ટજ... દેહને દુઃખ અને શરીર સાથે યુધ્ધ કરવા દ્વારા કાયાની માયા ઉતારી શરીરથી સદા જાગે અજગા ! તપના દૂષાગ કોધને તો પ્રથમથી જ હાગી નાખેલ, સદા શાંત-પ્રશાંત-સમતાને ધરતા. આવા સૂરિવર પાસે લીધેલા પરચક્રખાગ સરળતાથી સફળ થતા કદિ તપ નહી કરનારા અનેક તપ કરતા થઈ ગયા.

પૂ. દાનસૂરીશ્વરજી મ.સા. પાસે અભ્યાસ કરેલ, જ્યોતિષમાં તેઓશ્રીની માસ્ટરી હતી... તેઓશ્રીનું આપેલ મુહૂર્ત અમોઘ બનતું સિદ્ધિને આપતું.

સિદ્ધપુરુષ સૂરિવરા

- પ.પૂ. પં. મુક્તિદર્શન વિ.ગણિ.

સ્વ. પૂજ્યપાદશ્રી આચાર્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજનું જીવન ત્યાગમય, તપોમય, સંયમમય અને દૃઢસંકલ્પમય હતું. લોખંડી મનોબળ હતું જેથી જે કાર્ય હાથમાં લે તે સિદ્ધ કરીને જ રહેતા હતા. શ્રમાગ્રપ્રધાન ચતુર્વિધસંઘમાંથી કલેશ-કલહ-વૈમનસ્ય-ઈર્ષ્યા-નિંદા-વેર-ઝેર દૂર થાય તેમજ મૈત્રી-પ્રેમ-વાત્સલ્ય અને શાંતિ-સમાધિ સ્થપાય તે માટે તેઓશ્રીએ કરેલ અભિગ્રહ અને હજારોની સંખ્યામાં કરેલ આયંબિલ તપ અનુમોદનીય અને પ્રશંસનીય હતા. આપાગને સૌને તેવું જીવન જીવવાની પ્રેરણા મળે એજ એક શાસનદેવને પ્રાર્થના....

GREATER

THAN

THE

GREATEST

GREAT !!!

Suri Raj - A rare personality !

Although, my effort to eulogize his Holiness at this point would be as same as to place a drop in front of an ocean. Because Mahatapasvi (Great abode of penances) muni Sri Hemavallabha Vijayji has widely experienced - during the golden years of servitude in the pious proximity of Tapasvisamrat (the paramount sovereign amongst all tapasvis) : (late) Revered Acharya Bhagawant Sri Himansusuriswarji Maharaj, while being intently engrossed into an incessant and unparallel attendance with an extra-ordinary earnest loyalty towards His Majesty- the sea of innumerable jewels-in the form of sublime merits His Royalty, Suri Raj! What am I to praise them in presence of him ?

Then also. 'ઉત્તમના ગુણ ગાવતા, ગુણ આવે નિજ અંગ', with these words floating in front of my mind, I'm urged to express a bit about the Great Grandeour - as the quotation conveys an ascertainment of a manifestation of the lofty qualities in ourselves too, when we applaud the excellence of such elevated ones !

His Highness, a matchless devotee, were shining alike the sun, in the sky of Jinasasana. Just within a year prior to His passing away, I along with my Great preceptor (gurudeva) Dikshadanesvari (one excellent in granting initiation) Revered Acharya Sri Gunaratnasurisvarji Maharaj saheb then accompanied by His 49 disciples, happened to stay in His vicinity, for a few days at Junagadh, Those days are unforgettable !

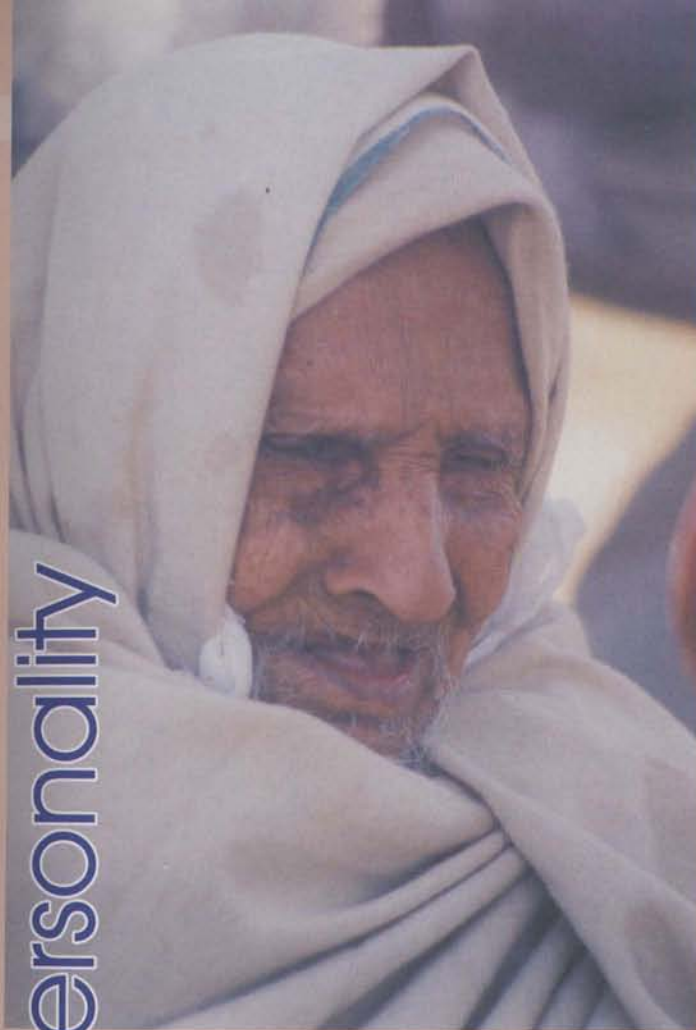
We were under the brilliance of the parasolic-shadow of His Grandness, It was a precious opportunity which when His remarkable noble virtues like vigilance, firm adherence to conducts, devotion towards The Supreme soul, thirst for knowledge and many others were evidently experienced.

His Vigilance, right uptill the last aged years also, was much enough to put a young lad of 32 into a shameful position, Never feeling haste or even eagerness for taking Gochari (food), many a times, because of being immersed in some Gyan -Gosthi (academic conversation), the gochari remained lying for hours-but he felt not even a slightest of hurry !

And in conduct... even at the advanced age, he would strictly deny to do vasanikshepa (casting sandalwood - powder on others head and thereby giving benedictions) on the females of any age-group with their uncladded head. Think of the awareness in even such minor occurrences !

The Neminathdada, adorning the holy-peak of Girnarji, were established very-well in his deep-heart. Every morning, he used to Perform Chaityavandan (a ritual of paying homage to Gods) being wholly absorbed in it, with utmost repose. He never resorted to any kind of expiation in worshipping, praying and any other contemplating activities. Our head but-naturally bows on seeing such type of adoration of The Almighty Emancipated souls.

Some decisive discussions on the third part of **Nisitha sutra** (one of the six confidential Agama doctrines) and particularly about Paryusana sutra therein, took place with His Dignity, then. We have highly astonished to note out in him a sharp memory- power pushed up by longing for learning and the same boosted-up by the former. Some required books, not available there, were fetched all-long from Ahmedabad, within a day or two and with all patience the deliberation continued. On this occasion, by observing the severe attachment with swadhyay (studying) I was much delighted as well as still more respect arose for His Glory, in my inner-heart.

From Junagadh, we were planning to go for pilgrimages towards Una & Ajara, On inquiring about the routes and other informations, we amazingly came to know that He had every details on his lips. Indeed, such an incomparable recollection ability and the smooth functioning of all the senses at this ripen age, was nothing other than the consequence of some distinctive Punyanuban-dhipunya (moral-merit - resulting in a serial of moral - merits).

Anyhow, all this is nothing more than showing the measurements of sky by stretching the hands at a full length. Afterall, who is competent enough to picturize an invaluable wealth of Kalikal (the worse age) ? Today also people are inspired by His glittering asceticism studded by sparkling attributes like nirdosa charya (acceptance of intakes faultlessly), penances, swadhyaya, forbearance, humbleness, abandonment, strictness in keeping up Jinagna, prudence, surrenderness, modesty, co-operative nature, tenderness, affection and a lot more, woven into each and every sections of His soul.

By practicing hard-penances for the sake of ' **unity of Sri sangha** ' His Eminence did a wonderful wonder ! We surely get instigation on being conversant withall these in His life. As it is said -

"Lives of Great men, all remind us, we can make our lives sublime , And departing leave behind us, Foot prints on the sands of time !"

Overhere, I cannot forget to remember muniraj Sri Hemavallabh vijayji who became as intimate as His shadow. Suriraj and Muniraj were, as if, 'Made for each other'. Carrying on a constant and a complete service, he gave the most comforts to the venerable saint! and above all, his illustrious servitude was not, however, lacking the company of tuff penances, and studies and tranquility and many more marvellous interior purities. He has gained the essence of an ascetic life.

I lift up my pen, with a hope, a wish, a pray that even myself may become the master of such magnificent magestic merits like His Holiness and soon reach the final Beatitude !! " Micchami Dukkadam " For Anything written against ' Taraka Jinagna '.

શબ્દોમાં સમાય નહિ એવો તું મહાન !

- પ.પૂ. પં. અક્ષયજોધિ મ.સા.

તપસ્વીસમ્રાટના વિરાટ વ્યક્તિત્વનું વાર્ગન કરવા માટે શબ્દો જ નહિ શાસ્ત્રો પાણી ઓછા પડે.... મને પૂજ્યશ્રીની સાથે થોડો સમય રહેવાનું પરમ સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થયેલું ખૂબ જ નજીકથી એમના જીવનને જોયેલું છે. એમના પ્રત્યેક આચારોમાં સંયમનો શ્રોત વહેતો હતો. એમની પ્રત્યેક ક્રિયામાં જિનાજ્ઞાના દર્શન થતાં હતાં. એમનું જીવન જીવંતશાસ્ત્ર હતું. એમના વિરાટ વ્યક્તિત્વનું વાર્ગન કરવાની તાકાત મારામાં નથી માત્ર આછેરી એક ઝલક જ જોઈએ.

જેવો ઉગ્ર તપ એવો જ ઉચ્ચ જપ. પૂજ્યશ્રી જપ કરતા હોય ત્યારે ઘાણીવાર એમના મુખ પર સૂરજ જેવું તેજ અને કમળ જેવી સુગંધ મને જોવા ને માણવા મળી છે.

આટલા તપસ્વી અને દીર્ઘસંયમી સાથે પ્રભુભક્તિ પાણી અદ્ભુત હતી. જિનમંદિરમાં જાય પછી બધું ભૂલી જાય. ગિરિરાજ અને ગિરનાર બંને તીર્થ પર શ્રદ્ધા ગજબ હતી. એકવાર અમદાવાદ શાંતિનગરમાં મહાપૂજા હતી. એમાં શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થની રચના કરી હતી. શ્રી શત્રુંજયતીર્થની રચના જોતા પૂજ્યશ્રીએ તો જાણે સાક્ષાત્ સિધ્ધગિરિ પહોંચી ગયા હોય તેવા ભાવથી રચના સન્મુખ પાંચ ચૈત્યવંદન કર્યાં. પૂજ્યશ્રીની આવી ઉત્કટ તીર્થશ્રદ્ધા જોઈ મારું અંતર ભાવથી ઝૂકી ગયું.

પૂજ્યશ્રી એક સારા જ્યોતિષી પાણી હતા. ઘાણીવાર બીજા જ્યોતિષને એમના મુહૂર્ત માટે શંકા જાગે પાણી પૂજ્યશ્રીનું વચન જ એક શ્રેષ્ઠ મુહૂર્ત બની જતું. એમની 'ના' પર શ્રેષ્ઠ મુહૂર્તમાં પાણી કરેલું કાર્ય ક્યારેય સફળ ન થતું જ્યારે વગર મુહૂર્ત એમના શબ્દો પર કરેલું કાર્ય ક્યારેય નિષ્ફળ ન જતું.

એક પ્રવચનકાર આચાર્યશ્રીને પૂજ્યશ્રીને વંદન કરી અમદાવાદથી વિહારની અનુમતિ માંગી. પૂજ્યશ્રીએ ૧૫ દિવસ પછી જવા કહ્યું. પાણી એટલી ધીરજ આચાર્યશ્રીને નહોતી માટે પૂજ્યશ્રીને વંદન કરી તેઓ નીકળ્યા રસ્તામાં એક મહાત્માનો ઘડો ફુટ્યો, છતાં આગળ વધ્યા. ત્યાં એક મહાત્માને એક્સીડન્ટ થયો. પૂજ્યશ્રીના શબ્દો યાદ આવી ગયા. ફરી અમદાવાદ પાછા આવી પૂજ્યશ્રી પાસે ક્ષમા માંગી ૧૫ દિવસ બાદ પૂજ્યશ્રીના આપેલ મુહૂર્ત નિર્વિઘ્ને વિહાર કર્યો.

પૂજ્યશ્રી ના ઉગ્ર તપની સાથે ત્યાગ અને નિર્દોષ ગોચરીનો આગ્રહ પાણી એટલો જ હતો. પૂજ્યશ્રી કહેતા, તપના પારાણે વિગઈના ભોજન અને દોષિત આહાર તપના પુણ્યને બાળી નાંખે છે. આંધળી દળે અને કુતરી ચાટે એવો તાલ થાય માટે જ આયંબિલમાં પાણી આયંબિલખાતાના દોષિત ગરમા-ગરમ દ્રવ્યને બદલે લગભગ ઘરના નિર્દોષ ખાખરા ને ભાત પર જ આયંબિલ કરતા. નાદુરસ્ત તબિયત કે ઉપવાસના પારાણે આયંબિલમાં પાણી ગોચરી તો નિર્દોષ જ વાપરતા. આશ્રિતોમાં કોઈ નબળા શરીરવાળા વિગઈના ભોજન કરે તો પાણી ક્યારેય એના પર તિરસ્કાર નહીં અને ક્યારેક ઓગે કરેલા નાનકડા તપની ભરપૂર અનુમોદના પાણી એટલા જ અહોભાવથી કરતાં.

અજબગજબની પરમાત્માભક્તિ, એકવાર દેરાસરમાં ગયા એટલે હવે ક્યારે પાછા ફરશે તેની કોઈ સમયમર્યાદા નહીં ! કે ન વાપરવાની કોઈ ચિંતા! પ્રભુભક્તિરસથી પોતાના ભૂખ તરસ પૂરી દેતા.

આવા વાત્સલ્યપૂર્ણ, પ્રભુભક્ત, જિનાજ્ઞાપાલક, ધોરતપસ્વી, નિઃસ્પૃહી, બ્રહ્મચર્યનિષ્ઠ પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત આપણી સાથે આજે સાક્ષાત્ દેહે હાજર ન હોવા છતાં આજેપણ તેમના નામ સ્મરણપૂર્ણ કરવામાં આવતી તપ-આરાધના નિર્વિઘ્ને પાર પડવાના સેંકડો પ્રસંગો આજે પાણી મોહુદ છે. તેઓશ્રીના જીવનબાગમાં ખીલેલા અનેક ગુણપુષ્પોમાંથી એકાદ પુષ્પ આપણા જીવનમાં પાણી ખીલે તો આપણો પાણી જન્મસફળ થયો જાણવો.

વચનસિદ્ધ પૂજ્યશ્રી...

- પ.પૂ પં. મહાબોધિવિજયજી મ.સા.

પૂજ્યપાદ તપસ્વીસમ્રાટ આચાર્ય દેવશ્રીમદ્વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજની નિશ્રામાં અમારા ગુરુદેવશ્રી પૂ. આ. શ્રી હેમચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાથે વિ. સં. ૨૦૪૭ તથા વિ.સ. ૨૦૪૮ એમ બે ચાતુર્માસ કરવાનો મોકો મળ્યો હતો.

પૂજ્યશ્રીના તપ-જપ, જ્ઞાન-ધ્યાન, સંયમ-નિયમ વગેરે નજીકથી જોવા મળ્યા.... પૂજ્યશ્રીનો સંયમવૈભવ આત્માને સ્પર્શીજાય તેવો હતો.

અહીં પૂજ્યશ્રીના વિવિધયોગોની વાત ન કરતા એ મહાપુરુષની વચનસિદ્ધિની વાત કરવી છે. પૂજ્યશ્રી જ્યોતિર્વિદ્ધ હતા. ખૂબ જ બારીકાઈથી મુહૂર્તો જોતા. ઘણીવાર કલાકો સુધી તેઓશ્રીને પંચાંગના પાના ફેરવતા અમે જોયા છે. વેદા પર આંગળીઓ ફરતી જાય અને પંચાંગના પાના ફરતા જાય.

વાસાણા-અમદાવાદના ચાતુર્માસ પછી શંખેશ્વરજીનો છ'રીપાળતો સંઘ નીકળ્યો. શંખેશ્વર મહાતીર્થમાં થોડા દિવસની સ્થિરતા હતી. મને વર્ધમાન તપની ઓળી કરવાની ભાવના થઈ મેં પૂજ્યશ્રી પાસે મુહૂર્ત માંગ્યું. માગસર સુદ ૧૨ નું મુહૂર્ત પૂજ્યશ્રીએ આપ્યું મૌનએકાદશીના ઉપવાસ ઉપર જ આયંબિલ આવતું હોઈ હું જરા ઢીલો પડ્યો. મનોમન

મેં બારસને બદલે તેરસથી ઓળી ઉપાડવાનો નિર્ણય લઈ લીધો પૂજ્યશ્રીની પાસે ખુલાસો કર્યા વગર મેં ઓળી ચાલુ કરી. પ્રાયઃ એકાવનમી કે બાવનમી ઓળી હતી. ૪૫ દિવસ તો બહુ વ્યવસ્થિત ગયા. શંખેશ્વરથી વિહાર કરી પાછા અમદાવાદ પાગુ આવી ગયા. ઓળીને હવે એક જ સમાહ બાકી હતો. અને અચાનક સ્વાસ્થ્ય અસ્વસ્થથયું. ન ઉઠાય, ન બેસાય, વગર વિહારે આખા શરીરે અશક્તિ વર્તાય, કાંઈ ચેન ન પડે. એક વખત તો પારણું કરી લેવાનો વિચાર આવી ગયો. સૈન્યુરીની નજીક આવેલો બેટ્સમેન હર રને આઉટ થઈ જાય એવી મારી હાલત હતી. એ વખતે પૂજ્યશ્રી અમદાવાદમાં ક્યાંક અન્યત્ર હતા. મારા ગુરુદેવશ્રીને મેં વાત કરી. થોડીક તબીબી સહાય લઈને પાગુ ઓળી પૂરી કરવાનું નક્કી થયું.

એ સમાહમાં સંથારામાં આરામ કરતા કરતા હું સતત વિચારતો રહ્યો, આત્મનિરીક્ષણ કરતો રહ્યો. સાવ સાજો-સારો હતો, આયંબિલ પાગુ વ્યવસ્થિત ચાલતા હતા. છતાં ગરબડ કેમ થઈ ? અને એક દિવસ મને સૂતા સૂતા મારા જ પ્રશ્નનો જવાબ જડી ગયો.

જવાબ હતો પૂજ્યશ્રીના વચનનું ઉદ્ધંધન ! પૂજ્યશ્રીએ આપેલા મુહૂર્તની અવગણના કરી બીજા દિવસથી ઓળી તો ચાલુ કરી દીધી, પાગુ આ ઓળીએ છેલ્લે છેલ્લે મને ધોળે દિવસે તારા દેખાડી દીધા. તે દિવસથી મનમાં ગાંઠવાળી કે પૂજ્યશ્રીએ આપેલા મુહૂર્તને ક્યારેય ઉદ્ધંધવું નહિ એ પછી શાંતિનગર અમદાવાદના ચાતુર્માસમાં પૂજ્યશ્રીના આશીર્વાદ સાથે, પૂજ્યશ્રીએ આપેલા મુહૂર્ત અનુસાર પડમી ઓળીનો પ્રારંભ કર્યો..... ઓળીના છેક છેલ્લા દિવસ સુધી બધા જ યોગોમાં અપ્રમત્તા જળવાઈ રહી.

પૂજ્યશ્રીની વચનસિદ્ધિનો જાણે સાક્ષાત્ અનુભવ થયો. મારી જેમ ઘણાને પૂજ્યશ્રીની વચનસિદ્ધિનો અનુભવ છે.

વચનસિદ્ધ પૂજ્યશ્રીના ચરણોમાં કોટિશઃ વંદના.

શ્રી દશવૈકલિકસૂત્રમાં અહિંસા, સંયમ-તપ સ્વરૂપ ધર્મને ઉત્કૃષ્ટ મંગળ તરીકે બતાવાયો છે. આ ત્રણેનો ત્રિવેળી સંગમ પૂ. પાદ આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજમાં જોવા મળતો હતો. અહિંસાધર્મનું પાલન ખુબ સુંદર હતું. શાસ્ત્રમાં બતાવેલ-જ્યં ચરે - જ્યં ચિદ્દે આદિ ' ઉક્તિને સાર્થક કરતું જીવન જોવા મળતું હતું. સાબરમતી-તપોવનની અંજનશલાકા પ્રસંગે જતી વખતે વિહારમાં અમો પૂજ્યોની સાથે જ હતા. જાપ વગેરેની નિત્ય સાધના પૂર્ણ કર્યા બાદ અજવાળું થયા પછી સવારે વિહાર કરતાં હતાં.

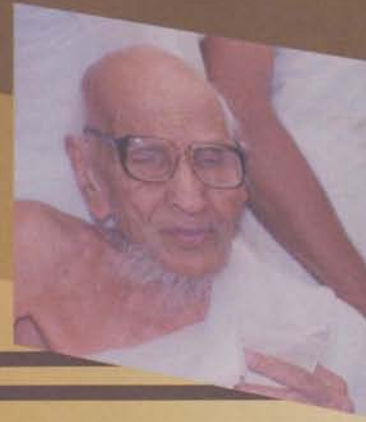
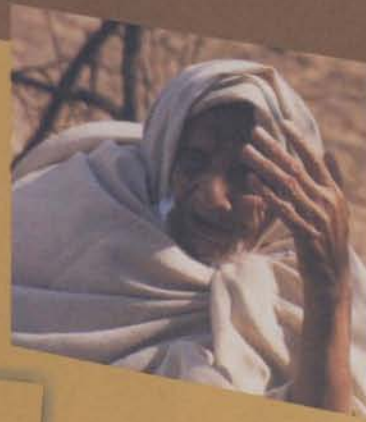
સંયમ પાલનમાં પાણી ચૂસ્તતા ઘાણી ! ૯૩ વર્ષની જૈન વય સુધી સંપૂર્ણ જીવનમાં વિહાર પગપાળા ચાલીને જ કર્યો. પૂજ્યશ્રીનું મનોબળ લોખંડી હતું. જાત પ્રત્યે કઠોરતાવાળા હતા. શરીરની સુખશીલતા ક્યાંય ન પોષાય તે માટે સતત જાગૃતિવાળા હતા. અપ્રમત્તતા પૂજ્યશ્રીની અજબ હતી. સતત ઉગ્ર આયંબિલ તપના તપસ્વી હતા. છતાં પાણી બાહ્યતપની સાથે સતત અભ્યંતર તપમાં પાણી જાગૃતિવાળા હતા. પૂજ્યશ્રીના હાથમાં લગભગ સોજના સૂર્યાસ્ત સુધી શાસ્ત્રના પાના હોય, એમનું વાંચન ચાલ્યા કરતું હોય. સંયમની નિર્દોષ ચર્ચાના પૂજ્યશ્રી આગ્રહી હતા. વિહાર આદિમાં પાણી ગોચરી - પાણી નિર્દોષની ગવેષણા ખૂબ જ ભારી અને તેથી જ ઘાણીવાર આયંબિલ સાંજે પાણી કરતાં. આયંબિલ માં જો મળે તેનાથી ચલાવી લેવાની વૃત્તિવાળા હતાં.

વચનસિદ્ધિ અદ્ભુત હતી. અમારે અમદાવાદથી મુંબઈનો વિહાર હતો. પૂજ્યશ્રી અમદાવાદ વાસાણામાં બિરાજમાન હતા. પૂજ્યશ્રીને ભાવથી-ભક્તિથી વંદના કરીને મેં વર્ધમાન આયંબિલની ઓળી નિર્વિધને પૂર્ણ થાય એ માટે આશીર્વાદ માગ્યા, પૂજ્યશ્રીએ દિલ દઈને તે આપ્યા. પૂજ્યોની કૃપાથી ૧૦૦ ઓળી નિર્વિધને પૂર્ણ થઈ.

ભગવાનશ્રી જિનેશ્વરદેવ પાણી જેમને પ્રાણામ કરીને પ્રવચન ફરમાવતા હતા એ શ્રીસંઘ ઉપર પૂજ્યશ્રીને અપાર પ્રેમ હતો. શ્રીસંઘની શાંતિ-એકતા-ઉન્નતિ માટે જીવનભર આયંબિલનો તપ કરવાનો ધોર અભિગ્રહ કર્યો હતો અને એનું સુંદર પાલન કરેલું.

પાલીતાણા બેંગલોર ભવનમાં શ્રી સિદ્ધચલજીની નવ્વાણું યાત્રા કરવાના પ્રસંગે પૂજ્યશ્રીની પાવન નિશ્ચામાં મારે રહેવાનું થયું તે વખતે પૂજ્યશ્રીની જિનેશ્વરભક્તિ, દૃઢ મનોબળ આદિના દર્શન થયા.

પૂજ્યશ્રીની ઉંમરને કારણે એમને શ્રી સિદ્ધચલજી ગિરિરાજની યાત્રા કરવામાં ચડતાં ત્રણ કલાક થાય. ઉપર ચડ્યા બાદ પરમાત્માની ભક્તિ કરી દાદાનો દરબાર છોડે, પાણી ભક્તદ્વય દાદાને છોડવા તૈયાર શાનું થાય ? અને એટલે જ આવી આવન-જાવન ૨/૩ વખત થઈ જાય. દીલ ભરીને પ્રભુ ભક્તિ કર્યા બાદ સાંજે નિરાંતે ગિરિરાજથી નીચે ઉતરે પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં અપ્રમત્તતા સ્પષ્ટ જાણાતી હતી. નિયમિત જાપ-સ્વાધ્યાય-વાંચન-જિનેશ્વર ભક્તિની મગ્નતા પાણી ગજબની ! “ ઉત્તમના ગુણગાવતાં ગુણ આવે નિજ અંગ ” એ શાસ્ત્રવચન અનુસાર પૂજ્યશ્રી જેવી અહિંસા-તપ-સંયમની દૃઢધાર્મિકતા આપણામાં પાણી આવે એ જ પરમ કૃપાનિધાન શ્રી જિનેશ્વરદેવોને પ્રાણામપૂર્વક પ્રાર્થના !

તપ – સંયમમૂર્તિ સૂરિદેવ

- પ.પૂ. ધર્મચશ વિ.ગણિચર્ય

જૈનશાસનના ગગનમાં એક પંખી મુક્તભાવે પોતાની આરાધનામાં લીન હોય ત્યારે તેમની પ્રસન્નતા એક જુદી જ તરી આવે છે. તેમને ન ખેદ - ન થાક - ન દીનતા કે ન કંટાળો આવે. એ તો પોતાની મસ્તીમાં મસ્ત જ હોય છે. એવા એક હતા પૂજ્ય સ્વ. તપસ્વીસમ્રાટ શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સા. કે જેઓ દીક્ષા લીધા પછી અપ્રમતભાવે હંમેશા સંવમની સાધના કરતા હતા.

શાસનના આઠપ્રભાવકમાંથી આ એક “તપપ્રભાવક” હતા. અને સાથે પંચાચારનું પરિપાલન પણ અત્યંત સુંદર રીતે કરતા હતા. મને તેઓશ્રીનો પરિચય અલ્પ હતો પરંતુ ૨૦૩૯ માં બડીવાદમાં ૪-૫ દિવસ સાથે રહેવાનું થયું ત્યારે આંબબિલ’ કે ‘એકાસણું’ અલ્પ દ્રવ્યથી કરતા. ખરેખર ! આણાહારી પદ ભેળવવાની કેટલી તક્ષીબતા અને સાથે કેવો અભાસકત ભાવ !

જ્ઞાનાચાર :

આગમોના અધ્યયન બાબત લોકમાં એવી લગભગ ધારણા હોય છે કે તપસ્વી હોય તેમાં જ્ઞાની તો વિરલા જ હોય. જ્યારે ૨૦૫૪ માં અમે સાબરમતી ચાતુર્માસમાં હતા અને “પૂજ્યશ્રી” ને નવકાર સંઘ - વાસાણામાં વંદના માટે જવાનું થયું તે વખતે તિથિની વાત કરતા તેમણે નિશીથચૂર્ણના જે પાઠો દેખાડ્યા ત્યારે જ ખબર પડી કે સાહેબે છેદસૂત્રોનું સારી રીતે અધ્યયન કરેલ છે તે જાણી અમો નત મસ્તક થઈ ગયા.

દર્શનાચાર :

દર્શનાચારની શુદ્ધિ અત્યંત વિશુદ્ધ કોટિની હતી. શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થે ૩૦મા ઉપવાસે યાત્રા અને શ્રી ગિરનાર તીર્થે જ્યાં આવતી ચોવીશીમાં ચોવીશ તીર્થકરોનું નિર્વાણ-કલ્યાણક થશે. તે સ્થાને સહસ્રાવનતીર્થ ભૂમિનો ઉદ્ધાર તથા સિધ્ધાચલ + ગિરનારની કેટલીયે નવ્વાણુ યાત્રા સાથે સેકડો યાત્રાઓ કરીને દર્શનવિશુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી છે.

અપ્રમતભાવે સાધના કરનાર

“પૂજ્ય સ્વ.
તપસ્વીસમ્રાટ હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સા.”

- પ. પૂ. પં. રવિરત્ન મ. સા.

ચારિત્રાચાર :

સાધુથી દિવસે સુવાય નહિં એ નિયમાનુસાર તેઓશ્રી એટલા અપ્રમત હતા કે તેઓશ્રીને ક્યારેય દિવસે સુતા જોવામાં આવ્યા નથી.

તપાચાર :

તપાચારની આરાધનામાં સાધિક ત્રણ હજાર ઉપવાસ, રસત્યાગ અને વિગઈત્યાગ કરવા દ્વારા અખંડ ૧૭૫૧ તથા ૪૬૦૧ આયંબિલ સાથે કુલ ૧૧૫૦૦ ઉપરાંત આયંબિલ કર્યા. એકવાર તો ચોમાસાના ૧૨૦ દિવસમાં પ્રાયઃ ૨૦ થી ૨૨ પારાણા સિવાય બાકી બધા દિવસો ઉપવાસ કર્યા આમ તપધર્મને આત્મસાત્ કર્યો હતો.

બીર્યાચાર :

વયોવૃદ્ધ, દીર્ઘપર્યાયી છતાં ક્યારેય ડોળીનો ઉપયોગ કરતાં નહિં. ભલે એક કલાકમાં એકથી દોઢ કીલોમીટર જ ચલાય છતાં પણ મક્કમતાપૂર્વક ચાલીને જ વિહાર કરવાના આગ્રહી હતા.

આવા ધોરતપસ્વી આચાર્યભગવંતે ૯૬ વર્ષની વયે આત્મસાધના કરતાં કરતાં સમાધિપૂર્વક દેહત્યાગ કર્યો આવા આરાધક આધ્યાત્મિક મહાપુરુષના જવાથી જૈનશાસનને એક ઉત્તમ અપ્રમત આત્માની મોટી ખોટ પડી તેનું દુઃખ જરૂર થયું પરંતુ તેઓશ્રી જે રીતે તપ-ત્યાગ અને સદ્ધ્યાભય જીવન જીવી ગયા તે અનેક સંવમધરો માટે શુદ્ધ સાધુજીવન જીવવા માટે પુષ્ટ આલંબની પ્રતિમા બનીને ગયા. તેઓશ્રીએ આત્મસાત્ કરેલા ગુણોમાંથી વર્તિકચિત્ ગુણો મારા જીવનમાં પણ આવે એ જ મંગલ ભાવના. ✨

તપસ્વી સમ્રાટની તેજસ્વી તવારીખ

- પ.પૂ. પં. કલ્યાણજીવોદિ વિ. ગણિ...

પ.પૂ. આચાર્ય ભગવંતશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સા.... નું નામસ્મરણ થતાં જ તપના પ્રચંડ કિરાણોથી ઝળઝળતો એક તેજસિતારો સ્મૃતિપથમાં ઉભરાઈ આવે.

તપસાધનાના ઐતિહાસિક સુવાર્ણપૃષ્ઠ પર જેમાણે પોતાનું નામ અગ્નિમ હરોળમાં અંકિત કર્યું એ તપસમ્રાટના ચરાણોમાં આળોટવાનું પુણ્ય-સૌભાગ્ય મને પુણ્યયોગે પ્રાપ્ત થયું. બે ચાતુર્માસ સાથે રહ્યા. શેષકાળમાં પાણુ ઘાણુ ઘાણુ સહવાસ માણ્યો. દીર્ઘ સહવાસ સ્થાનથી તેમના સંયમપૂત જીવનની કંઈક ઝાંખી જાણી માણી તેના સંસ્મરણો આજે પાણુ સ્મૃતિ પટ ઉપર એવા ને એવા તાજા છે.

તેઓ પ્રગટ સંયમમૂર્તિ હતા. ૮૦ વર્ષે પાણુ તપ અને સંયમનું દિવ્ય તેજ તેમના શરીર ઉપર ઝગારા મારતું હતું અજાણી વ્યક્તિને પાણુ તેમના પ્રથમ દર્શને “આ કોઈ અલૌકિક વ્યક્તિત્વ છે.” એવી અનુભૂતિ સહજ થઈ જાય એવું વિરલ તેમનું અભિવ્યક્તિત્વ હતું.

સાત દાયકાના સુદીર્ઘ સંયમ પર્યાયમાં ક્યારેય કોઈપાણુ પ્રકારના નાના પાણુ અસંયમનું સેવન તેમાણે કર્યું નથી આ પાણુ તેમની એક મોટી આંતરિક તપશ્ચર્યા કહેવાય. “આહાર એવો ઓડકાર એ કહેવતને રોમમાં વાણી લઈ ગમે તેવી વિકટ પરિસ્થિતિમાં પાણુ દોષિત આહારના એક દાણાનું પાણુ સેવન ન કરવું, આહાર અંગેની આ કટ્ટર આચારયુસ્તાએ જ તેમના બ્રહ્મતેજને આસમાને ચઢાવ્યું હતું.

તેઓની શાસન પ્રત્યેની દાઝ પાણુ દાદ માંગી લે તેવી હતી. સંઘ અને શાસનમાં થતાં નાહકના સંઘર્ષોથી તેઓ અત્યંત અને સાચા અર્થમાં વ્યથિત હતાં. ‘સંઘ એકતા’ ની તીવ્ર ઝંખના તેમના સાડા ત્રણ કરોડ રુવાડામાં ધાણધાણતી હતી. સંઘની એકતાની કામનાથી જ આવી જૈફ વયે પાણુ તેમાણે આજીવન આયંબિલ તપ નો ધોરાતિધોર અભિગ્રહ ધારણ કર્યો હતો.

જે વયમાં અપવાદિકરુપે શાસ્ત્રકારો દોષિત શીરો ખાવાની પાણુ છૂટ આપે છે એ વયમાં વગર દાંતે લુખ્ખો આહાર વાપરવો અને પચાવવો એ એક કલ્પી ન શકાય એવી તેમની કઠિન સાધના હતી. વિશેષતા તો તે કહી શકાય કે આવો ધોર અભિગ્રહ લઈને લગભગ જીવનભર તેમાણે પાણીને બતાવ્યો પાછલી પેઢી માટે સૈકાઓ સુધી જીવંત રહે તેવું તપનું આલંબન પુરું પાડી જબરજસ્ત પુણ્ય ઉપાર્જન કર્યું.

અનેક આંતરગુણોથી છલકતા તેમના સંયમજીવનના બાહ્ય પાચારુપ મુખ્ય ચાર ગુણો હતાં. (૧) તપપ્રેમ (૨) સંયમપ્રેમ (૩) સ્વાધ્યાયપ્રેમ અને (૪) સંઘ એકતાનો પ્રેમ.

ધોર તપ-સંયમની સાધનાના પ્રભાવે તેમના જીવનમાં અનેકાનેક બાહ્ય-અભ્યંતર સિદ્ધિઓ સોળે કળાએ ખીલી ઉઠી હતી. તેમના દ્વારા અનેક ચમત્કારો સર્જતા હતા એમ કહેવા કરતાં “તેમનું પુનિત જીવન જ ચમત્કાર સ્વરૂપ હતું.. એમ કહેવું વધુ ઉચિત કહેવાય.

અમદાવાદ રાણીપનું અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠાનું મુહૂર્ત અષાઢ સુદ ૨ નું આવતું હતું. તેમના મોઢામાંથી ૬ મહિના પહેલા જ સહજ શબ્દો સરી પડ્યા કે “અષાઢી બીજના વરસાદ પડે તો? અને ખરેખર અષાઢ સુદ ૧ નાં દિવસે રાત્રે ૧૨ વાગે ધોધમાર વરસાદ તૂટી પડ્યો.

તપસિદ્ધ સાધકો વચનસિદ્ધ હોય છે. તેમના વચનની પરિપૂર્તિ માટે કુદરતને ‘ય જૂકવું પડતું હોય છે. સૃષ્ટિ તેમનો પડતો બોલ ઝીલવા તત્પર હોય છે કેમ ના ઝીલે?

૮૩ વર્ષની ઉંમરે પાણુ જેઓ પગપાળાં વિહાર કરતાં હોય ! અસાધ્ય બીમારીમાં પાણુ દોષિત આહારનો દાણો પાણુ અડવાની જેમની તૈયારી ન હોય ! શરીરથી જૂકી જવા છતાં મનોબળથી જેઓ મક્કમ હોય ! જૈફ વયે પાણુ લુખ્ખા સુક્કા ખોરાકથી જેઓ જીવન વિતાવતા હોય ! નોખી માટીના આવા અનોખા મહામાનવને કોણ ન જૂકે ?

સામાન્ય નિયમ એવો જોવા મળે છે કે ઉંમર વધે તેમ શિથિલતા અને પ્રમાદ પાણ વધે, પાણ તપસમ્રાટે આ ઉક્તિને ખોટી ઠેરવી હતી. ઉંમર વધતા તેમનું શરીરનું તેજ વધતું હતું, તેમનું તપનું સત્ત્વ વધતું હતું અને તેમનો અપ્રમત્તભાવ પાણ કૂદકે ને ભૂસકે વધતો હતો.

સવારના ૨૧ / ૩ વાગે ઉઠી નિયમિત પાણે જાપસાધનામાં લાગી જતા. એક જ બેઠકે ટેકો દીધા વગર ચારથી પાંચ કલાક અખંડ જાપ કરતાં.

શરીર પ્રત્યે કૂણી લાગણી કોને ન હોય ? શરીર જ સૌનું અંતિમપ્રિય છે, તેને પંપાળી રાખવાની વૃત્તિ સૌને સહજ હોય છે. જ્યારે તપસમ્રાટને શરીરનો રસ-કસ કાઢી લેવામાં અને ખૂંદો બોલાવવામાં જ રસ હતો.

“ લુખ્યા-સુક્યા આંબેલ કરતા, તેય પરિમિત દ્રવ્યથી, તેમાં ય પૂર્ણ નિર્દોષતા તે ય સમયના પ્રતિબંધ વગર બે/ત્રણ/ચાર/પાંચ વાગી જાય તો ય પરવા નહી. આહાર ઠંડો ઠીકરો ને લાકડા જેવો થઈ જાય તેની કોઈ જ ચિંતા નહિ.

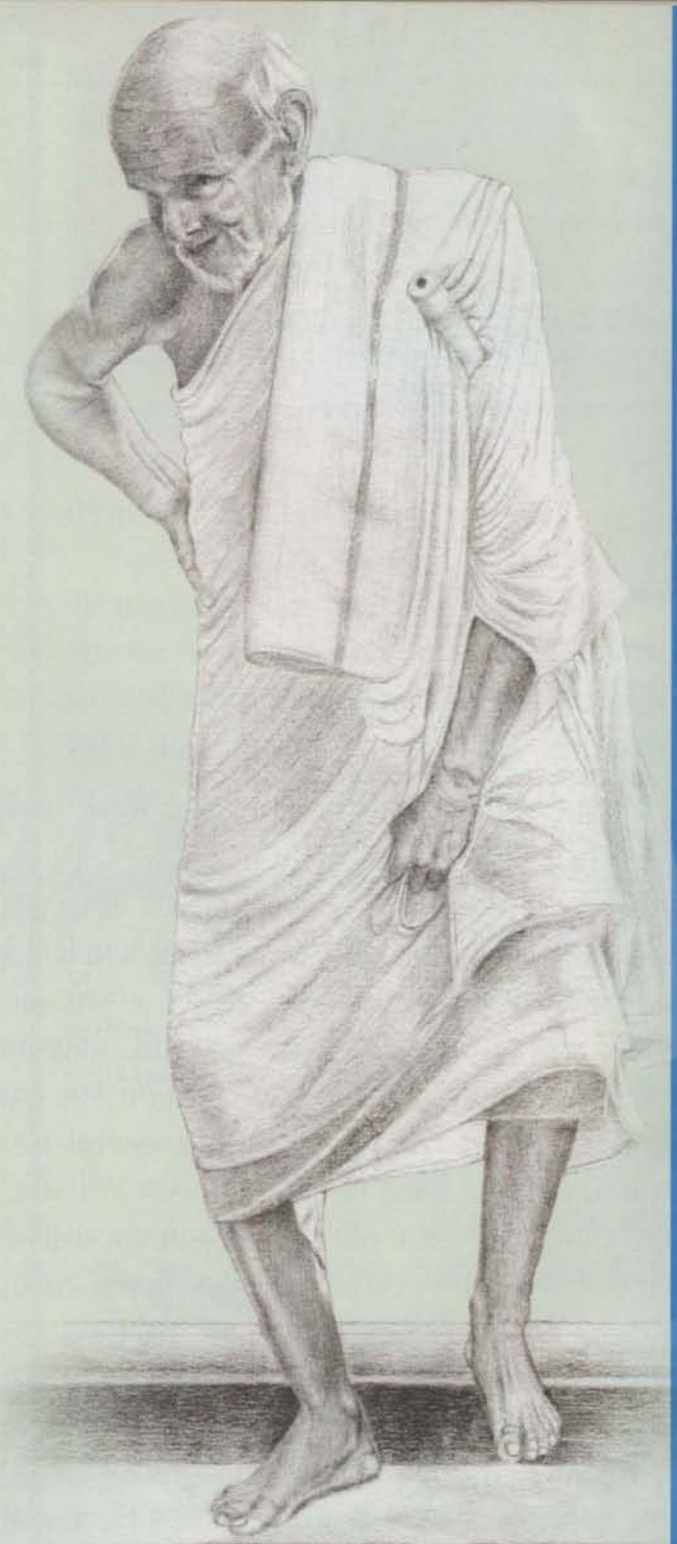
અમદાવાદ વાસાણાથી શંખેશ્વરનો છ'રી પાલિત સંઘ સાહેબજીની નિશ્રામાં હતો. અમે સાથે જ હતા. ૮૫ વર્ષની ઉંમરે રોજ ૧૦-૧૨ કી.મી. પગપાળા ચાલતા ૮ વાગે નિકળતા તો ૨-૩-૪ વાગે પહોંચતા. પહોંચતાની સાથે જ સ્કૂલ, મંદિર વિ.ની પરસાળમાં ઢળી પડતા, અડધો કલાક સુધી ઊઠવાના હોશ-કોશ ન રહેતા... થોડો આરામ કરી ૫ વાગે જેનેતરોના જાડા રોટલા ખાઈને આયંબિલ કરતા... પાંચ વાગ્યા સુધી પાણીનું ટીપું મોઢામાં નાખતાં નહીં. આવી હતી તેમની શરીર પ્રત્યેની કઠોરતા.

સંઘમાંથી પાછા વળતા એક દિવસ જ્યાં જવાનું હતું તે આખું ગામ મુસલમાનોનું હતું. મને વિચાર આવ્યો કે આજે નિર્દોષ ગોચરી ક્યાંથી મળશે? સાહેબજી શું કરશે ? રસોડાનું દોષિત વાપરવું જ પડશે... વિ. વિ. પાણ સવારના જે આગલા ગામમાંથી વિહાર કરીને આવ્યા હતા તે ગામમાંથી સેવક મુનિ ગોચરી સાથે લઈને આવેલા આ જોઈને મને ઘણું તાબુ થયેલ.

નિર્દોષ ગોચરીની કટ્ટરતા હોય તેને ગમે તેવા સંયોગોમાં, ગમે ત્યાંથી નિર્દોષ ગોચરી મળી જ જાય. હા ! ન મળે તો ઉપવાસાદિ કરવાની તૈયારી હોય તેને જ આવા ચમત્કારો સર્જાય.

તપસ્વી ઘાણા હોય છે પાણ તપની સાથે ત્યાગ અને નિર્દોષચર્યાની કટ્ટરતા આ બે મહાન વિશેષતાઓ આવા કોક વિરલામાં જ હોય છે. તેમાણે આયંબિલની સાથે ઉપવાસોની સાધના પાણ હોલસેલમાં કરેલી છે. લાંબા આયંબિલતપની વચ્ચે વચ્ચે દિવાળી જેવા પર્વમાં કાયમ છૂટ - અટ્ટમ વિ. ની સાધનાઓ સહજતાથી કરી લેતા, ચાલુ અટ્ટમમાં આઠ-દશ કલાકના વિશિષ્ટ જાપ, ધ્યાન, વિ. કરતાં, વરસાદની હેલીઓ વરસતી હોય ત્યારે આયંબિલના બદલે ચોવિહારા ઉપવાસો કરી લેતા. એકદા જમીનમાંથી પ્રતિમાજી નીકળ્યાના સમાચાર મળતા ખુશાલીમાં અટ્ટમનું પરચક્ષ્માણ કરી લીધું. કદાચ છેલ્લા વર્ષોના ઈતિહાસમાં આવા તપસ્વી થવા એ વિરલ ઘટના કહેવાય.

તપપ્રેમ સાથે સંયમપ્રેમ પાણ ગજબનો, ભોજનની જેમ વસ્ત્ર-પાત્રમાં પાણ સાદાઈ રાખવી, પ્રભાવક મહાન જેનાચાર્ય હોવા છતાં મેલા-ધેલા વસ્ત્ર પહેરવા, ૧૫ દિવસ પહેલાં કાપ ન કાઢવો, દિવસે લગભગ ક્યારેય સુવાનું નહિ, કારણવગર ટેકો દઈને બેસવું નહિ, માત્રુ કરતા પૂર્વે ખાલો અવશ્ય પૂંજવો, બહેનો-સાધ્વીજી સાથે નીચા નોણે કામ પૂરતી વાતો કરવી, સૂર્યાસ્ત પછી કોઈ પાણ બહેનોએ વસતિમાં આવવું નહિ, ભક્તો કે ભક્તાણીઓ બનાવવાની ભૂતાવળમાં પડવું નહિ. કપડા વિ. ની કોઈ ટાપ-ટીપ નહિ, વસ્ત્ર પાત્રાદિનો ઉપયોગ કરી પૂરેપૂરો કસ કાઢવો, આશ્રિતોને પાણ સંયમયોગો અને નિર્દોષચર્યામાં પ્રવર્તન કરાવવું, છાપા વિ. વાંચવા નહિ. પૂંજવા પ્રમાર્જવામાં ઉપયોગવંત રહેવું. જાપ સ્વાધ્યાયમાં લીન રહેવું, નીચે જોઈને ચાલવું વૃદ્ધવયે પાણ ડોળી કે સ્ટ્રેચરનો ઉપયોગ ન કરવો, ૮૫ વર્ષની ઉંમર સુધી પાણ પગપાળા જ વિહાર કરવો.

સંસારી ભાઈઓ શ્રીમત હોવા છતાં તેમની પાસે ક્યારેય કોઈ કિંમતી ચીજ મંગાવવી નહીં કે આવી હોય તો વાપરવી નહીં, ઘોડામાંથી પુસ્તક લેતા મૂકતાં પૂંજાણી કે મોરપીંછીથી ઘોડા અને પુસ્તકનું અવશ્ય પ્રમાર્જન કરવું, પુસ્તકના પાના ફેરવતા પાણ મોરપીંછીથી પ્રમાર્જન કરવું, આશ્રિત વર્ગ દ્વારા લવાયેલ ગોચરી-પાણીમાં વિશેષરૂપે સંયમલક્ષી કાળજી કરવી-કરાવવી, કપડા થોડા ફાટતાં સાંધીને વાપરવા, ચાલે ત્યાં સુધી કસ કાઢીને ચલાવવા પાણ નવાં કાઢવા નહિ, ઘડપાણ અશકિતને કારણે લાંબા વિહારો ન થતા હોવાથી કલાકના ૧/૨ કી.મી. ચાલીને ૨/૩ કી.મી. ના વિહારો કરી ૨/૩ દિવસે સામા સ્થાને પહોંચતા પાણ કંટાળી અપવાદિક સાધનોનો ઉપયોગ કરતાં નહિ. કામળી કાળમાં બહાર જવું નહીં, અંધારામાં વિહાર કરવો નહિ પુરૂ અજવાળું થયા પછી જ ૭/૮ વાગે વિહાર કરવો. પછી ભલે ૧૫/૨૦ કી.મી. નો વિહાર હોય કે કાળઝાળ ગરમી હોય ભગવાનની આજ્ઞાનું આચરણ પહેલા.

આવી અગણિત ઝીણી-ઝીણી વિશુદ્ધ આચરણોમાં તેમનો સંયમપ્રેમજીવતો જાગતો દેખાતો હતો. નજરે નિહાળેલ આ અપ્રમત્ત સંયમચર્યાઓના સંસ્મરણો વાગોળતા આજે ય મસ્તક ઝુકી જાય. આંખો હર્ષના આંસુઓથી છલકાઈ જાય છે.

ઘોર તપ સાથે નિર્મળ અને ઉગ્ર સંયમનો સુમેળ અતિ અતિ દુર્લભ છે ! જે પૂ. હિમાંશુસૂરિજી મ. માં જ્વલંત અને જીવંત હતો.

તપ-સંયમ સાથે સ્વાધ્યાય યોગમાં પાણ તેઓ પાછળ ન હતા. આંખો દિવસ શાસ્ત્ર વાંચનમાં મગ્ન રહેતા. મોટી વયે પાણ સહવર્તિમુનિ હેમવદ્ભ વિ. જેવા મહાત્માઓને “નિશીથસૂત્ર”, બૃહત્કલ્પ, યતિજિતકલ્પ વિ. છેદ ગ્રંથોના ૨/૨૫ કલાક અપ્રમત્તભાવે પાઠ આપતા શાસ્ત્રો કે આજ્ઞા તેમને માટે માત્ર પ્રવચન માટે કે વાતો કરવા માટે કે લોકોને ઉઠા ભાણાવવા માટે ન હતા પાણ તેમનું જીવન જ જીવતું જાગતું શાસ્ત્ર હતું. જે વાત શાસ્ત્રમાં આવે તે આચરીને બતાવવાનું અદ્ભુત કૌવત તેમનામાં હતું.

દોષિત ગોચરીઓ ન વાપરવી-નાના સાધુએ સાધ્વીજીઓને વાંચના ન આપવી, સાધ્વીજીઓને વિહારાદિમાં સાથે ન રાખવા, એકના એક સાધ્વીજીઓ સાથે કાયમ રહેવું નહિ, પુનઃ પુનઃ ચોમાસા કરવા નહિ, સાધ્વી કે બહેનો સાથે નિકટતા કે વધુ પરિચય કેળવવો નહિ, વિહારમાં રસોડા વિ. ન રાખવા, ફોટાઓ ન પડાવવા, એકાંતમાં અલાયદા રુમમાં બેસવું નહિ, માણસો મનૂરો રાખવા નહિ, તેમની પાસે કામે કરાવવું નહિ.

આ બધી શાસ્ત્રની વાતોને તેમણે માત્ર વાતોનો વિષય ન બનાવતા જીવનમાં આચાર અને અમલરૂપે સહજ વાણી લીધી હતી. ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં એક શ્લોક આવે છે.

મળંતા અકરેંતા ય બંધમોક્ષપદ્ધિણિણો । વાયા વીરિયમેત્તેણ સમસ્સસેંતિ અપ્પયં ।।

જેઓ બંધ-મોક્ષની માત્ર મોટી મોટી વાતો જ કરે છે પાણ મોક્ષ માટેના આચરણો કરતા નથી તેવા વાણીવીર સાધકાભાસો પોતાને મોક્ષમાર્ગ અને મોક્ષ મળી ગયાનું આશ્વાસન પોતાની રીતે માની લે છે, પાણ આ તેઓની આત્મવંચના અને ઠગારી ભ્રમાણ જ છે.

**સાધુ પુન્યનો નહી, નિર્જરાનો અર્થાહોય.
બાહ્ય વાહ-વાહનો નહી, સંયમનો ખપી હોય.”**

થાપાના ઓપરેશનના દિવસે પાણ એકલા મગના પાણી ઉપર આંબેલ કરવું, ગમે તેવી માંદગીમાં પાણ કુટ-જ્યુસ વિ. દ્રવ્યોનું સેવન હરગીજ કરવાનું જ નહિ, ઉપાશ્રયમાં શ્રાવકો દ્વારા સામે લાવેલી ગોચરી કદાપિ વહોરવી નહિ ઉઘાડા માથાવાળી કે અશિષ્ટ વસ્ત્ર પરિધાન કરેલી બહેનોને વાસક્ષેપ નાખવો નહિ લાઈટની પ્રભા વિ. નો ઉપયોગ કદાપિ કરવો નહિ. પ્રતિક્રમાણ જેવી ક્રિયા માંડલીમાં જ કરવી, સંસ્કૃત વસતિમાં ગમે તેવા સંયોગોમાં રહેવું નહિ જરૂર પડે કપડાના હાથે બનાવેલા પાટા પગમાં બાંધવા પાણ રેડીમેઈડ મોજા વિ. નો ઉપયોગ કરવો નહિ, હિંસક દવાનો ઉપયોગ કરવો નહિ, સ્વજનો સાથે પાણ સંસારની વાતો ક્યારેય ન કરતાં ધર્મચર્યાઓ જ કરવી ઓઘા હાથે ટાંકવા, પાત્રા હાથે રંગવા, સાધ્વીજી ભગવંતોને પાણ કોઈપણ પ્રકારનું કાર્ય ક્યારેય ભળાવવું નહિ, સ્ત્રી, સાધ્વી પરિચયથી હંમેશા છેટા રહેવું, બિનજરૂરી સંગ્રહ ન કરવો, ગૃહસ્થોના ઘરે ઉપધિ વિ. ના ખોખા રાખવા નહિ, સાથે જે વધારાની ઉપધિ હોય તેનું ચૌદશના દિવસે અવશ્ય પ્રતિલેખન કરવું, પેન ચશ્માની ફેમ વિ. વસ્તુઓ પાણ સાદી જ વાપરવી, ઘડીયાળ પાણ પાસે રાખવી નહીં,

શાસ્ત્રમાં બતાવી છે તે ભગવાનની આજ્ઞા પૂરપૂરી માનવાની એટલું જ નહિ પણ આજ્ઞાને વધુમાં વધુ આચારમાં મૂકી આ આજ્ઞાને જીવંત બનાવવી એ હિમાંશુસૂરીશ્વરજીનો મુદ્રાલેખ હતો.

પોતાની જાત માટે, પોતાના શરીર માટે અપવાદના નામે બધી અનુકૂળતાઓ ભોગવી શાસ્ત્રની ઠાલી વાતો કરનારા વચનવીર, કાયર, તેઓ ન હતા પણ શરીર પ્રત્યે કલ્પી ન શકાય એવું કઠોર વલાણ અપનાવી કટ્ટર આચારસંપન્ન આજ્ઞાપાલક સાધકવીર તેઓ હતા.

આપણી જાત માટે, ગણ માટે કે સમુદાય માટે અનેક અપવાદને સેવનારા આપણે શાસનના મહત્વના પ્રશ્નોને પણ શાસ્ત્રસાપેક્ષ અપવાદને સેવીને ઉકેલવા જોઈએ એવી સ્વ. પૂજ્યપાદ પ્રેમસૂરિ મ. ની નીતિને તેઓ પણ સંપૂર્ણપણે અનુસરતા. સાહેબજી સંઘ અને શાસનની સર્વતોવ્યાપી આબાદી ને ઉત્તરિ થાય, સંઘમાં સંઘર્ષોના નિવારણ અને શાંતિની સ્થાપના થાય એ માટે શાસ્ત્રસાપેક્ષ તમામ માર્ગો કાઢવાની ક્ષમતા ધરાવનાર ‘ સક્ષમ ગીતાર્થ ’ હતા. નિશીથચૂર્ણ, બૃહત્કલ્પ જેવા ગૂઢ ગ્રંથો અનેકવાર પરિશીલન કરી આત્મસાત્ કર્યા હતા.

પ્રવચનશક્તિ પણ હતી જ. માણેકપુર / ઘેટી/ જુનાગઢ વિ. સ્થળોએ ચાતુમાર્સ દરમ્યાન ૯૨/૯૩ વર્ષે પણ બે/ત્રણ કલાક સ્વયં પ્રવચન આપતા. સાંભળનાર થાકે પણ તેઓ થાકતા નહી. આવી સિદ્ધિ અને શક્તિ દૈવી તત્વોના કૃપાપાત્ર પાસે જ હોવી ઘટે.

તેમનું જીવન જ પ્રવચન હતું. તેમનું મૌન જ મહાન ઉપદેશ હતો. તેમનું આચરણ જ જીવંત શાસ્ત્ર હતું.

કાયા, પોયા સાધુઓ તેમની સાથે રહી શકતા જ નહિ. તેમની સાથે રહેનારાઓ તેમના ઉદ્ઘ્રવળ તપ સંયમને નિહાળી પોતાની મેળે ઘડાઈ જતા.

“ લડથડતું પણ ગજબરસુ ગાજે ગયવર સાથે ? ” એ ન્યાયે તપમાં ઢીલા કે મનના નબળા સાધુઓ પણ તેમના સાંનિધ્યથી, વાસક્ષેપના પ્રભાવથી, તેમના તપના, આલંબનથી આયંબિલ વિ. તપ ઉપર ચઢી જતા.

તપ, સંયમ અને સ્વાધ્યાય સાથે સંઘ-એકતાની ભાવના તેમની ગજબકોટિની હતી.

સાણંદમાં અમે સાથે જ હતા. ૧૦૦ મી ઓળીનું પારણું કરવાનું હતું. પણ સંઘોમાં થતા પરસ્પર સંઘર્ષો અને વૈમનસ્યો જોઈ તેમનું હૃદય વ્યથિત થઈ ગયું હતું. વિવાદાસ્પદ પ્રશ્નોના કારણે થતી શાસનની અપભ્રાજનાઓ તેમના હૃદયને કોરી ખાતી હતી. આ જ વ્યથાની આગમાંથી તેમણે એક ભીષ્મ સંકલ્પ કર્યો કે “ જ્યાં સુધી સંઘમાં સંપૂર્ણ એકતા કે શાંતિ ન થાય ત્યાં સુધી મારે આયંબિલ કરવા. ”

અંગ્રેજીમાં એક સુંદર વાક્ય છે કે No personal consideqation should stand in the way of performing public duty. જેમને દિલ દઈને સંઘ સમાજના કાર્યો કે ઉપકારો કરવા છે તેમણે વ્યક્તિગત વિચારધારા અને સ્વાર્થને ગોણ કરવા જ પડે. અહીં પણ આવું જ બન્યું.

સંઘ એકતાની તીવ્ર શુભ ભાવનામાં તેઓને એવો વિચાર ન આવ્યો કે શું જીવનભર આંબેલ થશે ? શરીર કામ આપશે ? કોઈ તકલીફ તો નહી પડે ને ? આંબેલ તપના માધ્યમે ‘ સંઘ એકતા ’ માટે સ્વાર્થ અને શરીરને કચડી નાખવાની આ ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા હતી. આ શુભપણે લીધેલી પ્રતિજ્ઞા તેમણે જીવનભર પાળી બતાવી.

આમ, ૧૦૦ મી ઓળીનું પારણું જ થયું આગળજે આગળ આંબેલ ચાલુ રહ્યા. સં. ૨૦૩૯ થી આ અખંડ આયંબિલયાત્રા શરૂ થઈ. સં. ૨૦૪૪ માં મહદંશે સંઘ એકતા થતા સંઘના અગ્રણી આચાર્યોની આજ્ઞાથી તેમના સળંગ ૧૭૫૧ આયંબિલનું રંગેરંગે પારણું થયું.

ફરી અગમ્ય કારણસર સંઘ એકતામાં અડચણ ઉભી થતી તેમને જણાતા પાછી અખંડ આયંબિલ તપની સાધના શરૂ કરી જે લગભગ જીવનના છેડા સુધી ચાલી.

કમનસીબ કહો કે પુણ્યની ક્યાશ કહો ... તેમણે સંઘ એકતા માટે આ ઉંમરે આવો જબરજસ્ત પુરુષાર્થ કર્યો હોવા છતાં કોઈ નક્કર પરિણામ આવ્યું નહીં. છેવટે નિયતિને જ સલામ ભરવી રહી.

એકબાજુ વર્ષો સુધી તપસાધના લંબાતી ગઈ. તો બીજાબાજુ. ‘ સંઘ એકતા ’ રૂપ પરિણામની કોઈ શક્યતા જણાતી ન હતી. છતાં તેઓ અકળાયા નહી, તેમની ધીરજ ખૂટી નહી. એકતાના પ્રયત્નોમાં હવનમાં હાડકા નાખનાર તત્વો પ્રત્યે પણ અસહ્યભાવ ઉભો કર્યો નહીં. તેઓ કહેતા “ પરિણામ આવે કે ન આવે, હું તો મારી આરાધના માટે જ તપ સાધના કરું છું. ”

Anything done for another is done for oneself - આ જ ઉક્તિને તેમણે ચરિતાર્થ કરી હતી.

તપસાધનાના દિવ્ય પ્રભાવે તેમનું શરીર જાણે દેવાધિષ્ઠિત હોય તેવું અચૂક લાગતું ૮૦/૮૦ વર્ષે લુખ્ખો સુક્કો આહાર લેવા છતાં શરીર ગલગોટા જેવું હતું પાંચે ઈન્દ્રિયો સતેજ હતી ટેકા વગર કલાકો સુધી બેસી શકતા હતા. ચરમા વગર વાંચી શકતા હતા. દૂર સુદૂરના અવાજો સાંભળી શકતા હતા.

દિવ્ય તપતેજના પ્રભાવે અશક્ય જેવી લાગતી તેમની મનોકામનાઓ બિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થતી હતી.

જ્યારે સાહેબજી વાસાણામાં હતા ત્યારે તેઓ વારંવાર કહેતા કે “ મારે પાલીતાણા-ગિરનાર જવું છે. ” ત્યારે મને થતું કે “ આ ભવમાં તો સાહેબજીની ઈચ્છા કોઈ કાળે પૂરી થાય તેમ લાગતું નથી. આ ઈચ્છાપૂર્તિ મુકેલ નહી પણ અશક્ય જ છે. કારણ ૫૦ ડગલા ચાલવામાં જેઓ હાંફી જાય છે, વળી જાય છે, તે ૫૦૦ કી.મી. કેવી રીતે ચાલવાના ? વળી, ડોળી કે સ્ટ્રેચરનો ઉપયોગ તો કોઈ કાળે કરવાનો જ બચી. ”

પણ સાહેબજીના દિવ્ય તેજે મારી ભ્રમણાના ભુક્કા બોલાવી દીધા. આ ઉંમરે હજારો આયંબિલની તપશ્ચર્યા સાથે તેઓ અમદાવાદથી પાલીતાણા પણ પહોંચ્યા અને ગિરનાર પણ પહોંચ્યા.

Anything done for another is done for oneself

Where there is will, there is wayની ઉક્તિને તેમણે ચરિતાર્થ કરી...

આ પાલીતાણા-ગિરનારનો વિહાર પાણ આયંબિલ તપવાળા છ'રી પાલિત સંઘ સાથે થયો.

બત્રીશ પકવાન ખવડાવવા છતાં સંઘમાં લોકોને ભેગા કરવા મુશ્કેલ બને છે. ત્યારે સાહેબજીના તપનો ગજબનો પ્રભાવ એ હતો કે લોકો આયંબિલ કરીને પાલીતાણા અને ગિરનારના છ'રી પાલિત સંઘમાં જોડાયા. આયંબિલ તપ માટેના છ'રી પાલિત સંઘો પાણ છેલ્લા સૈકાની ઐતિહાસિક ઘટના જ કહી શકાય.

સાહેબજીના મુખ્ય બે ગુણો દાદ માંગી લે તેવા હતા (૧) સત્ત્વ (૨) મક્કમ મનોબળ.. આ બે ગુણને કારણે તેઓ અશક્ય લાગતી વસ્તુને શક્ય કરી બતાવતા.

તેમના સત્ત્વ અને લોખંડી મનોબળના સૂચક આવા તો ઢગલાબંધ પ્રસંગો છે.

આ બધી સાધના સાથે તેમની સંયમનિષ્ઠા અને શાસ્ત્રનિષ્ઠા પાણ અવ્વલ કોટિની હતી. શરૂઆતથી જ તેઓ આ. પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ. ના સંયમના સંસ્કારનું ધાવાણ પી ને ઘડાયા હતાં. પ્રેમસૂરિ મ. ના તેઓ અંગત વિશ્વાસુ અને જમાણા હાથજેવા હતાં. અસંયમ વિ. કારણોસર જ્યાં કડક હાથે કામ લેવાનું હોય ત્યાં પ્રેમસૂરિ મ. હેમંતવિજય તથા હિમાંશુવિજયને હવાલો સોંપતા (કારણ પ્રેમસૂરિ મ. અતિ સૌમ્ય પ્રકૃતિના હતા અને કોઈપણ ભોગે અસંયમ ચલાવી લેવા તૈયાર ન હતા.) સૂરજના તાપ જેવી તેમની કડપ જોઈને જ સાધુઓ ધ્રૂજ જતા હતા. ગચ્છ ચલાવવા ભીમ અને કાંત બંને ગુણો જોઈએ. પ્રેમસૂરિ મ. કાંત હતા.. તો હિમાંશુવિજય ભીમ હતા. આ કારણે સૂરિ પ્રેમના ગચ્છનું સંચાલન રૂડીપેરે ચાલતું હતું.

સંયમ અને શાસ્ત્રથી વિપરીત બાબતોમાં પૂ. હિમાંશુસૂરિ મ. કોઈ પાણ જાતનું Compromise કરતા નહીં. તે માટે ભલભલા મોટા ચમરબંધીઓ કે શાસનપ્રભાવકોની પાણ શેહશરમ રાખતા નહીં, તેઓ કહેતા કે, શાસ્ત્ર એ માત્ર ઉપદેશનો નહીં, આચરણનો પાણ વિષય છે. સંયમને ઉજળું કરવા માટે શાસ્ત્રો છે અર્થાત્ સંયમશુદ્ધિ ન હોય તો શાસ્ત્રો ભાગવાનો કે શાસ્ત્રોની મોટી મોટી વાતો કરવાનો કોઈ અર્થ નથી.

સાધુપાણમાં પુણ્યની નહી સંયમની કિંમત છે, સંયમ ગયું એટલે સર્વસ્વ ગયું. જેની પાસે સંયમની મૂડી નથી, બ્રહ્મચર્યની શુદ્ધિ નથી તેઓ ભાવપ્રાણ વિહોણા હોઈ જીવતા મડદા બરાબર જ છે. પુણ્યથી બાહ્ય જાહોજલાલીઓ ભલે થાય ! વાહ વાહ ભલે થાય ! પાણ પુણ્ય તો વિશ્વાસઘાતી છે પુણ્ય વિભાવદશાની ઉપાધિ છે જ્યારે સંયમ તો આત્માનો અમૂલ્ય ગુણ છે. આત્મામાં સારા સંસ્કારો ઉભા કરી જનમોજનમ સુધારી દેતું કિંમતી રસાયણ છે. સાધુ પુણ્યનો નહી, નિર્જરાનો અર્થીહોય. બાહ્ય વાહ-વાહનો નહી, સંયમનો ખપી હોય.”

કડક અને કઠોર લાગતી આ વાતો ખુબ જ સચોટ છે. જીવનભરની તેમની વિશુદ્ધ સાધના આચરણને અનુભવનો આ અર્ક છે.

શ્રી સંઘમાં ઘર ઘરમાં જે સંઘર્ષો અને સંકલેશો ઉભા થયા છે સત્ય-શાસ્ત્ર કે સિદ્ધાંતના નામે ખોટા મતભેદો અને મનભેદો, સંઘભેદો અને શ્રદ્ધાભેદોના જે સર્જન થયા છે યુવાવર્ગ, બૌદ્ધિકવર્ગ અને શ્રીમંતવર્ગ આ ક્ષુદ્ર નિમિત્તે સજીવલ સંઘર્ષોથી જે રીતે ધર્મવિમુખ થઈ આડો-અવળો ફંટાઈ રહ્યો છે તેનાથી સાહેબજી અતિ અતિ વ્યથિત હતાં.

“આ ઝઘડાનો અંત આવે અને સકળ સંઘમાં સંપૂર્ણ એકતાનું વાતાવરણ સર્જાય” આ તેમની અદમ્ય ઈચ્છા હતી. આ માટે તેઓ સતત ચિંતિત હતા. દિવસ રાત પ્રયત્નશીલ હતા. જાત પ્રત્યે કઠોર બની જીવનભરનો આયંબિલ ઉગ્ર તપ આ માટે જ કરતાં હતાં.

તેઓ સ્પષ્ટ માનતા કે પાંચમની સંવત્સરી થઈ જાય તો આખો સંઘ એક થઈ જાય. ખરતરગચ્છ - અંચલગચ્છ વિ. સાથે પાણ સહજ એકતા થઈ જાય.

“સુવિહિત ગુરુની આજ્ઞા એ જ જિનાજ્ઞા છે” આમ માનનારા તેઓ પોતાના પ્રગુરુદેવ આચાર્ય ભગવંત શ્રી પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજને પોતાની અંતિમ અવસ્થામાં સમુદાયની વ્યવસ્થા માટે નક્કી કરેલ આજ્ઞાપત્રના સ્વીકાર અને શક્ય પાલન માટે કોઈની પાણ શેહશરમમાં આવ્યા વિના જીવનભર ઝંઝુમ્યા.

આચાર્યપદવી પ્રત્યે નિઃસ્પૃહ તેવા તેઓએ છેવટે ન છુટકે સૂરિ પ્રેમના વાસક્ષેપથી જ આચાર્યપદવી ગ્રહણ કરી.

શત્રુંજયની તેમાણે સેંકડો નહીં પાણ હજાર ઉપરાંત યાત્રા કરી હશે ૯૯ યાત્રાઓ પાણ ઘાણી કરી...

શત્રુંજય કરતા પાણ ચઢવામાં કઠણ ગિરનારની યાત્રાઓ પાણ ઘાણી કરી. એકવાર તો ચોવિહાર છઠ્ઠના પારાણે આયંબિલ કરી ૨૯ દિવસમાં ગિરનારની ૯૯ યાત્રા કરી.

તેમને શત્રુંજય ગિરિરાજ અને ગિરનાર ઉપર બેહદ ભક્તિભાવ હતો. સહસાવનનો જિર્ણોદ્ધાર થતાં અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગ પાણ તેઓની પ્રેરાણાથી અને તેઓશ્રીની નિશ્રામાં જ થયો હતો. અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે પ.પૂ.આ.કલાપૂર્ણ સૂ.મ.સા. અને મારા ગુરુદેવશ્રી પ.પૂ.પં. હેમચંદ્રવિજયજી ગણિવર્ષ પાણ સાથે જ હતા.

ઉત્કૃષ્ટ સત્ત્વની જાણે પુરબહારમાં ખીલવટ ના થઈ હોય !

તેઓની અંતરેચ્છા અંતકાળે ગિરનારની છત્રછાયામાં રહેવાની હતી. કહે છે કે બ્રહ્મચારીનું ચિંતવ્યું કદી ન નિષ્ફળ જાય. કર્મ અને કુદરતે આ અંતરેચ્છાને માન્ય કરી. અંત સમયે વિકટ પરિસ્થિતિમાં પાણ તેઓ ગિરનારની ગોદમાં પહોંચી ગયા ત્યાં જ તેમનું સમાધિ મૃત્યુ થયું. શ્રી સંઘના ગગનમાંથી એક તેજસ્વી તારલો જાણે ખરી પડ્યો. જે સહસાવન પ્રત્યે તેમને અવિહાર રાગ હતો તે જ સહસાવનમાં તેમના દેહની અંતિમવિધિ થઈ.

તેઓના સંસારી પાણે દીકરા... જેઓ તેમની પૂર્વે દીક્ષિત થયેલાં.... પાછળથી નરરત્નસૂરિ બન્યા... તેઓ પાણ ખરા અર્થમાં નરરત્ન જ હતા. ખૂબ જ વિનીત ખૂબ જ ગુણસભર વ્યક્તિત્વ તેમનું હતું.

કોઈ કામના, અપેક્ષા તેમને ન હતી માટે જ તેમના સમાધિમૃત્યુ બાદ વાસાણા ખાતે નરરત્નસૂરિ સ્મૃતિમંદિરનું ભવ્ય સર્જન થતાં તેમનું નામ અમર થઈ ગયું.

બાપ-દીકરાની આ જોડી બેજોડ હતી. બંને સંતો સાક્ષાત્ સંયમપુંજ હતા. હિમાંશુસૂરિ મ. ની પ્રેરાણાથી તેમના ગામ માણેકપુરમાં ભવ્ય તીર્થ સંકુલનું સર્જન થયું છે.

મુનિ નિપુણચંદ્રવિજયજી મ., મુનિ હિરણ્યબોધિવિજયજી મ., મુનિ અનંતબોધિ વિજયજી મ., મુનિ ધર્મરક્ષિત વિ., મુનિ કલ્પરક્ષિત વિ.એ તેમની ઘાણી સેવાનો લાભ ઉઠાવ્યો હતો. છેલ્લા ૧૩ વર્ષથી મુનિ હેમવલ્લવવિજયજી બેજોડ સેવા કરતાં હતા. સાથે મુનિ નયનરત્નવિજયજી તથા મુનિ જ્ઞાનવલ્લભ વિ. એ પાણ સુંદર સેવા કરી. આ બધાની અનુમોદના પાણ કરવી જ રહી.

તેમની તપસાધના તો એટલી ધારદાર હતી કે લીસ્ટ વાંચતા ય ચક્કર આવી જાય. એકવાર તો વિચાર આવી જાય કે શું આ કાળમાં આવા તકલાદી સંઘયાગવાળા શરીરે આવી ધોરાતિધોર સાધના શક્ય છે ? માત્ર ૧૧,૫૦૦ જેવા આયંબિલો જ નહીં, સાથે હજારો ઉપવાસો, અદ્દમો - અદ્દાઈઓ, વીશ વીશ ઉપવાસો, માસક્ષમાણો, ઉગ્ર વિહારો એ આ કાળની અજાયબી જ કહેવાય. લોખંડી મનોબળ અને પોલાદી ફેફસા વગર આવી સાધના અશક્ય છે. “ગીનીશ બુક ઓફ વર્લ્ડ રેકોર્ડ” ના બધા રેકોર્ડો ફીક્કા પડી જાય એવી તેમની રેકોર્ડબ્રેક સાધના હતી. છેલ્લી સદીનાં તેઓ બેનમૂન ઉત્કૃષ્ટ સંયમી હતા. તપનો મધ્યાહને તપતો આ સૂરજ અસ્ત થઈ ગયો પાણ તેના અજવાળાં સદાય જનજનના મનમાં પથરાયેલા રહેશે. ઈતિહાસના પૃષ્ઠો પર સુવાર્ણ પગલા અંકિત કરનાર આ મહાપુરુષ કોઈ કાળે ભૂલાશે નહીં. તેમના અપ્રત્યક્ષ આલંબને પાણ અનેક આત્માઓને સાધનાનું અતૂટ બળ મળતું જ રહેશે.

ખરેખર, તેઓ જીવન જીવી ગયા નહી પાણ જીવન જીતી ગયા. નેપોલિયન કહેતો કે “હાડકા થીજવી દે એવી ઠંડી અને પરસેવે રેબઝેબ થઈ જવાય એવી ગરમીની પરવા કર્યા વગર જે સખત મહેનત કરે છે તેને વિજયશ્રી મળે છે.”

સાત-સાત દાયકા સુધી તપ-સંયમ-સ્વાધ્યાય-ભક્તિ વિ. તમામ ક્ષેત્રે ઉત્કૃષ્ટ કહી શકાય એવો જબરજસ્ત પુરુષાર્થ સાહેબજીએ કર્યો છે. માટે જ અતિશયોક્તિ વગર કહી શકાય કે તેઓ જીવન જીતી ગયા.

“માત્ર બોલવાથી જીવન જીવાય છે. બોલેલું કરીને બતાવવાથી જીવન જીતાય છે.”

વીશમી સદીના આ મહાન ‘તપસમ્રાટ’ અને ‘સંયમસમ્રાટ’ ના ચરણે ફરી ફરી ભાવભરી વંદના કરી વિરમુ છું.

વાત્સલ્યનું વહેતું ઝરણું

- પ.પૂ.મુનિ હંસબોધિ વિ.મ.સા.

મહાપુરુષોના જીવન હિમશિલા જેવા હોય છે. હિમશિલાનો ૧/૭ ભાગ દરિયાના પાણીમાં હોય છે, ઉપરની સપાટી જોઈને તેની મોટાઈ માપી શકાતી નથી. મહાપુરુષોના બાહ્યાચારથી તેમના આંતર વૈભવને માપી શકાતો નથી. બુદ્ધિની ફૂટપટ્ટીથી મહાસાગરનો તાગ પામવા જેવી આ બાલિશતા લાગે છે, પાણી લખ્યા વિના રહી શકાતું પાણી નથી. પૂજ્યપાદ તપસ્વીસમ્રાટ આ. ભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ એટલે કદરૂ ચારિત્ર્યનો બીજો પર્યાય છે.

સૂર્ય કરોડો ફેરનહીટ તપે છે ત્યારે મનુષ્યને જીવવા જેટલી ૯૮ ડીગ્રી ગરમીની પ્રાપ્તિ થાય છે તેમ મહાપુરુષો ઉચ્ચકક્ષાનું કઠોરતમ ચારિત્રજીવનનું પાલન કરીને કરોડો ફેરનહીટ ચારિત્ર્યની ગરમી પેદા કરે છે ત્યારે સ્વસ્થજીવન યુક્ત સદાચારી સમાજની પ્રાપ્તિ થાય છે. પૂજ્ય તપસ્વીસમ્રાટ આ. ભગવંતે તપ અને સંયમના બળથી એક એવું ચારિત્ર્યનું પાવરહાઉસ નિર્માણ કરેલ કે પૂજ્યશ્રીની નજીકમાં આવનાર વ્યક્તિઓના જીવનમાંથી અનાયારનો અંધકાર સહજ રીતે દૂર થઈ આચારસંપન્નતાનો પ્રકાશ તેમના જીવનમાં પથરાઈ જતો. મેં એવી ઘણી વ્યક્તિઓને પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં નિહાળી છે કે, જેમના જીવન અનેકવિધ વ્યસનો વગેરેથી ખરડાયેલ હતા પાણી આ પારસમણિ જેવા મહાત્માનો હસ્તસ્પર્શ થતો કે, તેમના જીવનમાં આમૂલચૂલ પરિવર્તન આવી જતું. ઉપદેશની પાણી જરૂર ન પડે તેવું પૂજ્ય તપસ્વીસમ્રાટ મહાત્માનું અસ્તિત્વ હતું.

ઉડીને આંખે વળગે તેવા ગુણોમાં અમંદ વૈરાગ્ય એ વિશિષ્ટ કક્ષાનો ગુણ હતો, પૂજ્યશ્રી સાથે ઘણી વખત રહેવાના પ્રસંગો પ્રાપ્ત થયા છે તે વખતે તેમની ચર્ચાઓને નિકટથી નિહાળી છે જેમાં કયાંય રાગદશા જાણાય નહીં. મુખ્યત્વે ગોચરી પ્રત્યેની નિઃસ્પૃહતા ગાણો કે ઉપેક્ષા ગાણો કયાંય ગમા-આગમનો ભાવ જાણાય નહિ, કપડામાં કયાંય ટાપટીપ ક્યારેય જોઈ નથી કે નથી કોઈ અંગત ભક્ત પ્રત્યે રાગદશા નિહાળી, સર્વત્ર સર્વ ક્રિયામાં વૈરાગ્યની જ્યોત જ્વલંત રીતે ઝબકતી જ જેવા મળે ! વાતો પાણી વૈરાગ્યથી ભરપૂર જાણાતી હોય આશ્રિતો પ્રત્યે વાત્સલ્યભાવ પાણી અપાર રહેતો. શ્રીકૃષ્ણ જેવું પૂજ્યશ્રીનું વ્યક્તિત્વ હતું. બહારથી કઠોર લાગે પાણી અંદરથી મીઠા કોપરા જેવા હતા, આશ્રિતોને પાણી મારા-તારાના ભેદભાવ વિના પૂર્ણ વાત્સલ્યથી સાચવતાં, એટલું જ નહિ પાણી તેમના સંયમજીવનની પાણી પૂરી કાળજી કરતાં, કહેવાના સ્થાને જરાકપાણી સંકોચ રાખ્યા વિના હિતશિક્ષાદિ અવશ્ય આપતા. ગોચરી માંડલીમાં પાણી સાથે બેસેલા મહાત્માઓને કંઈ ને કંઈ પ્રસાદી આપતા ત્યારે આશ્રિતો પાણી અહોભાવથી ગદ્ગદ થઈ જતા.. મંદિ સાજે પાણી પૂરતી કાળજી કરતાં.

શ્રીસંઘના નાના મોટા તમામ પ્રત્યે વાત્સલ્યભાવ સહજ રીતે તેમના હૈયામાં સદૈવ જાણાય આવતો. ગમે તેવા કામકાજ વચ્ચે પાણી કોઈને પાણી વાસકોપની ના કહેતા નહિ, નાની કે મોટી તમામ બહેનો માથે ઓઢીને આવે તો જ વાસકોપ કરતાં તેમનાથી ભાવિત સ્થાનોમાં છેલ્લા ઘણા સમયથી બહેનો માથે ઓઢીને વંદન કરતા જેવા મળે છે, તે તપસ્વીસમ્રાટ મહાત્માને લીધે કહી શકાય.

બ્રહ્મચર્યવ્રતની બાબતમાં ગમે તેવા ચમરબંધીને પાણી શરમ રાખ્યા વિના ઠપકો આપતાં તેમને વાર લાગતી નહી, ચારિત્ર્યની બાબતમાં ખૂબ જ કદરૂ અભિગમ પૂજ્યશ્રી ધરાવતા હોવાથી કાચા પોચા સાધુ પૂજ્યશ્રી પાસે રહી શકતા નહી.

તપ સ્વાધ્યાય અને સંયમની સાથે સાથે સહનશીલતા તેમજ સમભાવને પાણી પૂજ્યશ્રીએ આત્મસાત્ કરેલ હતા. ગમે તેવી વેદનાઓ આવી છતાં ડોળી વગેરે સાધનોનો ઉપયોગ કર્યો નહિ અને ખૂબ ભારે વેદનાઓ સહન કરીને પાણી ભગવાનના માર્ગને ટકાવી રાખવા છેલ્લા શ્વાસ સુધી પ્રયત્નશીલ રહ્યા. શ્રીસંઘમાં ચારિત્ર્યનું બળ વધે, સંઘમાં એકતા થાય તે માટે અંતિમ શ્વાસ સુધી પ્રયત્નો કર્યા. પૂજ્યશ્રીના કાળધર્મથી શ્રીસંઘને ન પૂરી શકાય તેવી ભારે ખોટ પડી છે. શ્રીસંઘ આવા પરમ આદર્શરૂપ મહાત્માના નિઃસીમ ઉપકાર બદલ કાયમ તેઓશ્રીનો ઋણી રહેશે.

ભાનુ - ગગનમાં દ્યોતમાન હિમાંશુ

- પ.પૂ. ગણિતચર્ચ યશોવિજયજી મ.

યોગ દર્શનનો અબ્બલ કોટિનો ગ્રન્થ... ભામ 'પાતંજલ યોગસૂત્ર' રચાવેલા.... મહર્ષિ પતંજલિ. પોતાના 'યોગસૂત્ર' ગ્રન્થમાં મહર્ષિ પતંજલિએ સાધના કરતાં કરતાં અભ્યાસે પ્રાપ્ત થયેલી સાધકની ઉચ્ચ દશાને વર્ણવતાં સરસ મજાનું સાધના સૂત્ર આપ્યું છે. “અહિંસાયાં પ્રતિષ્ઠિતાયાં તત્સન્નિધૌ વૈરત્યાગઃ”

અહિંસા.... આત્માની એક અનુપમ પ્રશાંત દશા. આ જ અહિંસા જ્યારે ઈચ્છામાંથી પ્રવૃત્તિમાં, પ્રવૃત્તિમાંથી સ્થૈર્યમાં અને સ્થૈર્યમાંથી છેલ્લે સિદ્ધિમાં TRANSFER થાય છે, પરિણત થાય છે. ત્યારે નિઃસર્ગના મહાસામ્રાજ્ય પાસેથી સાધકને એક શ્રેષ્ઠ ભેટ પ્રાપ્ત થાય છે કે જેના દ્વારા સાહજિકપણે લોકોપકાર થયે જ રાખે છે. તે SUPERIOR GIFT આ છે. સાધક અહિંસાને આત્મસાત્ કરતો કરતો જ્યારે સિદ્ધિની કક્ષાએ પહોંચે છે, ત્યારે અનાયાસે, તે સાધકના સાન્નિધ્યમાં આવેલા જીવોની હૃદયવેદિકા ઉપર પાણ અહિંસાની પ્રતિષ્ઠા થાય છે. આપસી વૈર, જન્મજાત વૈર લીન થઈ જાય છે, વિલીન થઈ જાય છે, યાવત્ ભસ્મીભૂત થઈ જાય છે પછી ભલે તે જીવ મનુષ્ય હોય કે દેવ હોય કે જાનવર હોય. એકેય આત્મા આ વશીકરણમાંથી બાકાત રહી શકતો નથી. આ જ છે સાધકની ઉચ્ચતમ દશાનો રસાનુભવ.

મહર્ષિ પતંજલિના તે સૂત્રને ..... તત્સન્નિધૌ વૈરત્યાગઃ' ને હું જરા જુદા ઍંગલમાં ખોલવા માગું છું., તત્સન્નિધૌ વૈરત્યાગઃ' ને બદલે.... તત્સન્નિધૌ સંજ્ઞાત્યાગઃ'..... આહરસંજ્ઞાત્યાગઃ”

વર્તમાન કાળના એક મહાયોગીપુરુષ..... તપસ્વીસમ્રાટ પ.પૂ. આચાર્ય દેવેશ શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ... જાગે કે કર્મસત્તાની સામે જંગે ચઢવા નીકળેલ એકલવીર-ભડવીર સુભટ ..... જાગે કે સિદ્ધિને હમાણાંને હમાણાં જ ઝડપી લેવાની અદ્ભુત અંખનાવાળો POLE-VAULTER.... જાગે કે તપધર્મએ પોતાનું વિદેહસ્વરૂપ ત્યાગી સદેહસ્વરૂપ ધારણ કર્યું ન હોય !

પોતાના સાધના જીવન દરમ્યાન સંઘ એકતા માટે આદરેલ આયંબિલનો તપ.... સળંગ ૪૫૦૦ કરતાં વધુ આયંબિલ સાથે કુલ ૧૧૫૦૦ ઉપરાંત આયંબિલ ! આ તપને સિદ્ધિની એવી ઉચ્ચતમ દશાએ, એવી પ્રકર્ષતાએ પહોંચાડ્યો હતો કે પૂજ્યશ્રીના સાન્નિધ્યમાં આવનાર કેટલાય જીવોના જીવન-કવનમાંથી માત્ર આહારસંજ્ઞાએ જ નહિ પરંતુ સંસારસંજ્ઞા એ પાણ માનભેર વિદાય લીધી હતી. આ જીવોની યાદીમાં મારા નામનો પાણ સમાવેશ થાય છે. સાધનાજીવનરૂપી રોકેટમાં BOOSTER સમાન આજીવન ચતુર્થવ્રતની પ્રાપ્તિ મને પૂજ્ય આચાર્યશ્રીના જ પાવન આદેશથી પૂજ્યશ્રીના સંસારીપાણે પુત્રસ્તન, બાલબ્રહ્મચારી આ. નરસ્તનસૂરિજી મ.સા. પાસેથી બાલબ્રહ્મચારી નેમિનાથજીના પાવન સાન્નિધ્યમાં ગિરનારજી તીર્થના ખોળે પ્રભુની દીક્ષા કલ્યાણકભૂમિ સહસાવનમાં થઈ, જાગે કે સાધનાના વિમાનને નીલ-ગગનમાં વિહરવા માટે RUN-WAY મળી ગયો ! પૂજ્ય આચાર્યશ્રીનો આ અનન્ય ઉપકાર મારા માનસપટ પરથી ક્યારેય વિસ્મરણતાને પામશે નહીં.

શાસ્ત્રમાં જાગેલ, સાંભળેલ ધન્નાજીનું જીવન-ચરિત્ર અમારા જેવાઓ માટે માત્ર શ્રુતિગમ્ય હતું, આગમપ્રમાણ ગમ્ય હતું. પરંતુ પૂજ્યશ્રીને નિહાળ્યા બાદ એ જ ધન્નાજીનું જીવન ચાક્ષુષગમ્ય બન્યું, પ્રત્યક્ષપ્રમાણ ગમ્ય બન્યું. આયંબિલ એ જેમનો પર્યાવવાયી શબ્દ બની ગયો હતો માત્ર આયંબિલ જ બહિ, તપ અંતે હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ અંતેય એક સિક્કાની બે બાજુ જેવા હતા સમભાસિથી વ્યાપ હતા.

- ૯૬ વર્ષથી જૈન વરે પણ સતત સળંગ ઝેડધારાબદ્ધ સંઘ ઝેડય માટે, શાસન ઝેડતા માટે આદેશ આપંબિલનો નાયગરા ધોધ !!!
- સળંગ વીશ-વીશ ઉપવાસથી આરાધેલ વીશચાતક તપના પ્રથમ “અરિહંત” પદની આરાધના!!!
- માસદ્વમણના ૧૧મા દિવસે ગિરનારજીથી પાલીતાણા તરફ વિહાર, ૩૧માં દિને સિદ્ધાચલજીથી વાત્રા, સાંજે ૮-૮.૩૦ વાગે વાત્રા કરી આપંબિલથી પારણું !!!
- સાંજે ૩-૪ વાગે આપંબિલનું વાપરવું - એ જેમના માટે ભિત્યકમ હતો !!!
- દૈનિક ૩-૪ કલાક જાપ, પ્રભુભક્તિ એ જેમના માટે સાદૃશિક હતી!
- પ્રાતઃ ૯ વાગ્યા પછી જ વિહારનો શુભારંભ !!!

આવીતો કેટ-કેટલીયે આરાધનાઓ, ભીષ્મ -તપશ્ચર્યાઓ, ઉગ્રચર્યાઓ, પૂજ્યશ્રીના સંયમજીવન ઉપવનમાં નાનકડા ઝરાણાની જેમ નિત્ય ખળ-ખળ વદ્યા કરતી હતી, કે જે આરાધનાઓ, તપશ્ચર્યાઓ, ચર્યાઓ આપણા માટે સ્વપ્નમાં પાણ ગમ્ય ન બને, વિચાર કરતાં પાણ ગાત્રો થર-થર ધ્રુજી ઉઠે, શિથિલ થઈ જાય, જ્યારે પૂજ્યશ્રી માટે તો તે આરાધનાદિનો દૈનિક ક્રમ હતો.

આવી ભીષ્મ તપશ્ચર્યાઓ, ઉગ્રચર્યાના કારણે જ શાસનદેવો તેમના સદાય સાન્નિધ્યમાં રહેતા હતા. પડ્યો બોલ ઝીલતા હતા અને તેનાથી જ આચાર્યશ્રી સ્વ-પર તમામ સમુદાયમાં વચનસિદ્ધ પુરુષરૂપે પ્રખ્યાત હતા. મારો જ સ્વાનુભવ કહું તો જે વખતે દીક્ષા-પ્રાપ્તિના કોઈ અંધારા દેખાતા ન હતા. ચારે બાજુથી જ્યારે નિરાશા, નિષ્ફળતા જ મળતી હતી. ચારેકોર અંધકાર મારા જીવનમાં છવાઈ ગયો હતો. ત્યારે પૂજ્ય આચાર્યશ્રીએ ચતુર્થવ્રતની પ્રાપ્તિના અવસરે મને આશીર્વાદ આપ્યા હતાં કે ‘એક વરસમાં તને ઈચ્છિતની પ્રાપ્તિ થશે.’ ખરેખર બન્યું પાણ એવું જ તમામ પ્રતિકૂળતાઓ હોવા છતાં પાણ પૂજ્ય આચાર્યશ્રીના વચનના પ્રભાવે અનાયાસે કઈ રીતે મને દીક્ષા મળી ગઈ? એનું આશ્ચર્ય હજુએ મારા મનમાં ધુમરાયા કરે છે. આવા તો કેટલાય વચનસિદ્ધિના દૃષ્ટાંતો વર્તમાનમાં મોજુદ છે.

આ તો થઈ વાત માત્ર બાહ્યચર્યાની ICE-BURG સાગરની સપાટીએથી દેખવામાં આવે તો વામાણો દેખાય અને તે જ ICE-BURG સાગરના પેટાણમાંથી જોવામાં આવે તો વિરાટ દેખાયા વગર રહેતો નથી. તે જ રીતે પૂજ્યશ્રીનું બાહ્ય જીવનચર્યા, આરાધના ICE-BURG ની સપાટી ઉપરની ટોચ જેવી છે. અંદર પેટાણમાં કેટ-કેટલુંયે સંઘરી રાખ્યું હશે? એની તો આપણે માત્ર ઉદાત્ત કલ્પના જ કરવાની રહેશે.

માનું છું કે આમ કહેવામાં મને કોઈ દોષ લાગશે નહીં - પૂજ્ય આચાર્યશ્રી માત્ર નામથી “હિમાંશુ” હતા. દોષો ઉપર, દુર્ગુણો ઉપર, શિથિલાચાર ઉપર એમાણે ક્યારેય પોતાના હિમાંશુઓ (= શીતળ કિરાણો = શીતળ દષ્ટિ = કોમળ નજર) ને પ્રસારિત કર્યા ન હતા. કર્મસત્તા સામે, મોહરાજ સામે તો ઉભાંશુ, ગ્રીષ્માંશુ જ હતા.

પ્રાંતે એટલું જ કહેવું છે કે

ઓલો નીલગગનનો હિમાંશુ (=ચન્દ્ર) ભાનુના ઉદયમાં મ્લાન થઈ જાય છે, નિસ્તેજ થઈ જાય છે, નિષ્પ્રતિમ થઈ જાય છે. જ્યારે આ હિમાંશુએ (પ.પૂ. આ.શ્રી. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજએ) તો ભાનુના ઉદયમાં ભાનુના ગગનને વધારે દેદીપ્યમાન, જાલ્મ્યમાન બનાવ્યું હતું. માટે જ સ્તો માત્ર ‘હિમાંશુ’ ન હતા પરંતુ ‘સંપૂર્ણ હિમાંશુ’ હતાં.

સૂરિવરની ગુણગરિમા

મુનિ ધર્મરક્ષિતવિજયજી

સં. ૨૦૪૬ કારતક સુદ પુનમનો મહામંગલકારી દિવસ હતા

મારા ભવોદધિતારક પૂ. ગુરુદેવશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી મહારાજ સાહેબે અમને લગભગ ૨૮ શિષ્યોને ભેગા કરીને ગચ્છાધિપતિશ્રીએ (પ.પૂ.આ.જયધોષસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ) ‘આપણા સાધુને પૂ. તપસી મહારાજની સેવામાં મોકલવા માટે વ્યવસ્થા કરવા જણાવેલ છે’ તેવા સમાચાર આવ્યા છે તેમ જણાવ્યું.

એક બાજુખાખી બંગાળી, વર્તમાનકાળના ધોર તપસ્વી મહાપુરુષની સેવાનો અનેરો લાભ નજર સામે આવે તો બીજી બાજુસંપૂર્ણતયા જિનાજ્ઞાનુસારી આચાર પાલન, કઠોર ભિક્ષા-વિહાર ચર્યા આદિ ચુસ્તજીવન જીવવાની તૈયારી રાખવી પડે તે વિચારતાં મહાત્માઓ વિમાસણમાં પડ્યા કે શું કરવું? ભાવના થાય પણ કદાચ તેમની અપેક્ષા મુજબ જીવી ન શકાય તો? સૌ દ્વિધામાં હતાં એવા અવસરે પૂ. ગુરુદેવશ્રી સાથે મહાત્માઓની ચર્યા-વિચારણા કરતાં થોડા દિવસ બાદ નિર્ણય થયો કે તેઓશ્રીની સેવા માટે (૧) મારે (૨) મુનિ કલ્પરક્ષિતવિજયજી અને (૩) મુનિ હેમવલ્લભવિજયજીએ જવું. નામ નક્કી થતાં તાત્કાલિક અમારા ત્રણનો વિહાર નવસારીથી થયો અને અમે ઉગ્ર વિહાર કરી પૂજ્યશ્રીની સુચનાનુસાર રાજકોટની હદ બહાર પહોંચી ગયા, પોષ સુદ-૪ના સવારે ૧૦-૦૦ વાગે નીકળી ૧૦.૫૫ કલાકે અમારે સાહેબના ચરણોમાં પહોંચવાનું હતું. જે રાજકોટની હદની બહારથી નાલંદા સોસાયટી-કાલાવાડ રોડ જ્યાં સાહેબજી બિરાજમાન હતા તે માનવમેદનીથી ભરેલો લગભગ ૬ કી.મી.નો માર્ગ અમારે માત્ર ૫૫ મિનિટમાં પસાર કરવાનો હતો. અને પૂજ્યશ્રીના પુણ્યવચનના પ્રભાવે અમે રાધાવેધ સાધતાં હોઈએ તેમ સવારના ભરબજારમાં લોકોની ભીડ વચ્ચેથી પસાર થઈ તેઓશ્રીના ચરણોમાં પહોંચવા સમર્થ બન્યા હતા. બસ... ત્યારથી જ આ વચનસિદ્ધ મહાપુરુષની અમોઘ વાણીના પરચાનું આસ્વાદ કરવાનો પ્રારંભ થયો. પછી તો આ મહાત્માની સેવામાં લગભગ ચાર વર્ષ રહેવાનું સદ્ભાગ્ય સાંપડ્યું તે દરમિયાન થયેલા સાહેબના જીવનના અનુભવોને શબ્દદેહ આપવાનું કાર્ય અતિક્ષીન છે. છતાં યત્કેચિત્

વીરતા, ધીરતા અને ગંભીરતાનો ત્રિવેણીસંગમ

- મુનિ કલ્પરક્ષિતવિજયજી

■ વિ. સં. ૨૦૪૬નું અમારું ચોમાસુ જુનાગઢમાં હેમાભાઈના વંડામાં હતું. લોકાગચ્છના શ્રાવકોએ પર્યુષણ દરમ્યાન તેમના ઉપાશ્રયમાં આરાધના કરાવવા માટે સ્થિરતા કરવા પધારવા વિનંતી કરી પરંતુ ચોમાસી મુહપત્તિ પડિલેહણ કરેલ ન હોવાથી તે સ્થાનમાં રોકાવાનું અમારે માટે શક્ય નથી એવું સાહેબજીએ જણાવ્યું. તેથી તેઓએ વિનંતી કરી કે તો આપ મહાત્માને સવારે મોકલો અને આખો દિવસ આરાધના કરાવી તેઓ સાંજે પાછા આવી જાય જેથી આપની શાસ્ત્રીય મર્યાદામાં પણ બાધ ન આવે. અને અમારે લગભગ ૧૫૦ વ્યક્તિને આરાધના થાય પણ તે વખતે બધા મળી પૂજ્યપાદશ્રી સાથે અમે ૪ મહાત્મા પર્યુષણપર્વની આરાધના કરાવવા સમર્થ હોવા છતાં સાહેબજીએ તેમની વાતનો અસ્વીકાર કરતાં અમે સૌ વિસ્મયમાં પડી ગયા. સાહેબજીને વિનંતી કરી કે આપની આજ્ઞા હોય અને તેઓની આરાધના થતી હોય તો અમને જવામાં કોઈ વાંધો નથી. ત્યારે સાહેબજીએ રહસ્ય સ્ફોટ કર્યો કે ‘તે રીતે આવ-જાવ કરવાનું તમારાથી શક્ય નહીં બને ! કારણ કે આ વર્ષે પર્યુષણપર્વના આઠે દિવસ મેઘરાજાની પધરામણી થવાની છે.’ અને ખરેખર પર્યુષણના આઠેય દિવસ મુસળધાર વરસાદ વરસ્યો હતો !

■ રાજનગર મધ્યે ગચ્છાધિપતિ પ.પૂ.આ. ભુવનભાનુસૂરિ મહારાજના કાળધર્મ બાદ જૈનનગરમાં પંચાલિકા જિનેન્દ્રભક્તિ મહોત્સવનું આયોજન કરવામાં આવેલ તે મહોત્સવની મંગલમય પૂર્ણાહૂતિના અવસરે મારા પૂ.ગુરુદેવશ્રી ઉપર જૈનનગરમાં પૂ. તપસી મહારાજનો સંદેશો આવ્યો કે “હમણા એક-દોઢ માસ તમારા સ્વાસ્થ્યનો પૂરેપૂરો ખ્યાલ રાખશો અને સંઘ જવાબદારીના કોઈ કામોનો નવો ભાર હાલ સ્વીકાર કરશો નહીં.” અને ખરેખર તે મહોત્સવની પૂર્ણાહૂતિના ત્રણ-ચાર દિવસ બાદ મારા પૂ. ગુરુદેવશ્રીને વિસ્મરણ થઈ જવાની ફરીયાદો સાથે માથાના દુઃખાવાની તકલીફો શરૂ થઈ જવાથી તેઓશ્રીએ સેટેલાઈટ રોડના વાસુપૂજ્ય કોમ્પલેક્ષ પાસે ગુલમહોર સોસાયટીમાં એક માસનો સંપૂર્ણ આરામ કર્યો તે દરમ્યાન પુનઃ સ્વસ્થતાને પ્રાપ્ત કરી લીધી.

■ એકવાર સિદ્ધગિરિમાં એક સાધ્વીજી ભગવંત મોટી ઓળીનો પ્રારંભ કરવા મંગલમુહૂર્ત લેવા પધારેલા ત્યારે સાહેબજીએ દોઢમાસ પછીનું મુહૂર્ત આપ્યું ત્યારે પાપભીરૂ અને સંયમી એવા સાધ્વીજી ભગવંતનું હૈયું હજુ દોઢમાસ વિગઈના ભોજનનું સેવન સ્વીકારવા કકળતું હોવાથી ૧૦-૧૨ દિવસમાં જ તેમણે તો સ્વતઃ નિયત દિવસે ઓળીનો પ્રારંભ કર્યો અને માત્ર ૧૪-૧૫ દિવસમાં સ્વાસ્થ્ય બગડતાં અધવચ્ચેથી તેમને ઓળી પડતી મૂકવાનો અવસર આવ્યો. પછી પૂજ્યપાદશ્રીએ આપેલા શુભમુહૂર્ત જ પુનઃ ઓળીનો પ્રારંભ કરતાં તેમની લાંબી ઓળી સડસડાટ નિર્વિઘ્ને પૂર્ણતાને પામી હતી.

આવા તો કેટલાય પ્રસંગોનો સાક્ષાત્ અનુભવ થયેલ છે. ડગલે ને પગલે જિનાજ્ઞાનું પાલન, મોહરાજાના સૈન્યની સામે શરીર વડે યુદ્ધ કરતાં ખૂંખાર યોદ્ધા, સતત વિરાધનાના ભીરૂ, શક્યતઃ શુદ્ધ સંયમ, આચારયુક્તતા, મક્કમ મનોબળ, નિસ્પૃહતા, સમયે સમયે શાસ્ત્રસાપેક્ષ જીવનચર્યાનું પાલન, વ્યવહાર કુશળતા, દીર્ઘદૃષ્ટિતા, આશ્રિતજનો પ્રત્યે નિતરતું વાત્સલ્ય, શિથિલાચાર પ્રત્યે કરડી નજર અને શિથિલાચારીના જીવનમાંથી શિથિલાચાર દૂર કરવા માટે કોમળ હૃદય, સંયમમાં અસ્વસ્થ મહાત્માઓના સ્થિરીકરણ માટે સદા શરણભૂત, આવા અનેક ગુણોનું દર્શન તેઓશ્રીના જીવનમાં કરવા નશીબવતં બન્યો હતો. ભવોદધિતારક પૂ. ગુરુદેવશ્રીની અસીમકૃપાથી ભવોભવના ભ્રમણને ભાંગનારી અલ્પકાલીન પણ આ સેવા પામી મારું જીવન ધન્ય બન્યું !

શતઃ શતઃ વંદન તે સૂરીશ્વરને !

પૂ. ગુરુદેવશ્રી પ.પૂ.પં. ચન્દ્રશેખરવિજયજી મહારાજ સાહેબની અસીમકૃપાથી આ મહાપુરુષની ચત્કિંચિત્ સેવાયે એકાદ વર્ષ રહેવાનું થયું. સાક્ષાત્ ચોથા આરાના સાધુની ઝાંખી કરાવતું તેઓશ્રીનું જીવન, અતુલ સત્ત્વના સ્વામી, કઠિનમાં કઠિન સંયોગ અવસરે પાણ શાસ્ત્રોક્ત વિધિપૂર્વક સંયમજીવનનું ચુસ્તપાલન કરતા, ઉંમર અને અવસ્થાના ઓઠાં હેઠળ કોઈ બાંધછોડ કરવાની તૈયારી કદી ન બતાવતા, એવી વીરતાના સ્વામી !

વિહારાદિ કારણે સ્થાને મોડાં પહોંચવાનું થાય છતાં પોતાના નિત્યસ્વાધ્યાય આરાધના બાદ જ ગોચરી વાપરવી, દીર્ઘકાલીન તપશ્ચર્યાના પારાણાદિ પ્રસંગે પાણ વાપરવાની કોઈ ઉતાવળ ન હોય તેવી ધીરતાના ધારક ! શાસન, સંઘના કે સમુદાયના કોઈપણ પ્રશ્ન અવસરે તાત્કાલિક કોઈ ઉતાવળીયો નિર્ણય ન આપતાં શાસ્ત્રસાપેક્ષ વિચારણા કરી, લાભાલાભાદિનો ગંભીરતાપૂર્વક અભ્યાસ કરી અભિપ્રાય આપે તેવા સાગર સમાન ગંભીર આ મહાપુરુષનું વાત્સલ્ય અને વાસક્ષેપનો પ્રભાવ ઉડીને આંખે વળગે તેવા હતા. સ્વાસ્થ્યની અસ્વસ્થતાના કારણે મારે નવકારશી પરચક્ષ્ણાણ કરવું પડતું હોવા છતાં તે માટે કોઈપણ જાતની અરુચિ રાખ્યા વગર ખૂબજ વાત્સલ્યપૂર્વક દરેક કાળજી રાખતા અને તેઓશ્રીના વાત્સલ્યસભર નિક્ષેપ કરાયેલ વાસક્ષેપના પ્રભાવે આજે વર્ધમાનતપની ૮૫ મી ઓળી સમેત અખંડ ૫૦૦૦ ઉપરાંત એકાસાગાની આરાધના કરવા સમર્થ બન્યો. વંદન હો તે મહાવિભૂતિ પ.પૂ. આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજને ! ●●●

નિસ્પૃહ શિરોમણિ...

-મુનિશરત વિજય

તપસ્વી સમ્રાટ આ.ભ.શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સાના સાનિધ્યમાં વિ.સં. ૨૦૩૭ જૂનાગઢ શહેર મધ્યે ચાતુર્માસ કરવાનો સંસારીપણામાં સુંદર અવસર સાંપડ્યો હતો.

પૂજયશ્રીનું આસન-બેઠક જ એવી રીતે ગોઠવાઈ હતી કે શ્રી ગિરનાર તીર્થને બેઠા બેઠા નિહાળી શકાય... ઘણીવાર ભક્તિમાં લયલીન થઈ જતાં. તેઓશ્રીમાં વિશેષ પ્રકારે સંયમ જીવનનું ચુસ્ત પાલન જોવા મળ્યું. “**simple living & Higher thinking**” સૂત્ર જેઓશ્રીએ જીવનમાં ચરિતાર્થ કર્યું.

સંયમ જીવન જલ્દી અંગીકાર કરવાની પ્રેરણા કરેલી. સંસારના ભૌતિક સુખોની ક્ષણભંગુરતા સમજાવતા હતા.શ્રી સહસાવનતીર્થના ઉદ્ધારમાં વિશેષ રસ દાખવી પ્રેરણા કરતાં તીર્થનો જિજ્ઞાસુ સુચારુ પેઠે થયો.

વિ.સં.૨૦૫૮ માં પૂજયશ્રીની નિશ્રામાં લગભગ દોઢેક મહિના મુનિજીવનમાં રહેવાનું થયું. પૂજયશ્રીને ૮૬ વર્ષની જૈફ વયે નાદુરસ્ત તબીયતમાં પણ આયંબીલ કરતાં નિહાળ્યા પૂજયશ્રીની છેલ્લી ચૈત્રી ઓળી અને જૂનાગઢ શહેરમાં સામૂહિક ચૈત્રી ઓળીના આયોજનમાં બાળકો-યુવા-વડીલો જોડાયા. મોટી સંખ્યામાં ઓળી થઈ. પૂજયશ્રીએ મને, ભાઈ મ. તથા પિતાજીને ઓળીની પ્રેરણા કરી હતી. ગિરનાર તીર્થની યાત્રાઓ કરતાં કરતાં પૂજયશ્રીની અમીદ્રષ્ટિથી ગિરનાર તીર્થની ભાવયાત્રા પણ સંયોજન કરી તૈયાર કરેલ છે. આરાધના હોલમાં પ.પૂ.પ્રશાંતમૂર્તિ આ.ભ.શ્રીનરરતસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની ગુરુમૂર્તિ બિરાજમાન કરવાના શુભઅવસરે પણ ઉપસ્થિત રહેવાનો અવસર સાંપડ્યો હતો. આ અવસર પામી મુનીશ-જીનેશ-ભાગ્યેશ-દક્ષેશ-તીર્થેશ-કૃપેશ-પ્રિયેશ રત્ન વિ.મ.ધન્ય બન્યા છે.

પૂજયશ્રીના કાળધર્મના સમાચાર મળતાં શ્રી શંખેશ્વરથી શત્રુંજય મહાતીર્થ છ'રિ પાલક સંઘમાં ગુણાનુવાદની સભા રાખી આયંબિલ કરાવવામાં આવેલ.

પ્રતિ વર્ષ શાશ્વતી ઓળીના પ્રસંગે પૂજયશ્રીને યાદ કરતા.. ગુણાનુવાદ કરતાં અનેક પુણ્યાત્માઓ આયંબિલ તપ-ઓળીમાં જોડાય છે. અને દરેકને આયંબિલ કરવાની વિશેષ પ્રેરણા મળે છે.

“ પ્રભુ સે લાગી લગન ભાગ-૧ ” પુસ્તકમાં શ્રી ગિરનાર તીર્થની ભાવયાત્રામાં સહસાવનતીર્થોદ્ધારના પ્રેરણાદાતા પૂજયશ્રીનો ફોટો મૂકવામાં આવેલ છે તેમજ ગીરનારતીર્થ ભાવયાત્રા પટમાં પણ પૂજયશ્રીની અગ્નિસંસ્કારભૂમિનુ સ્થાન બનાવી ત્યાં પણ પૂજયશ્રીનો ફોટો મૂકવામાં આવેલ છે જેથી ગિરનારતીર્થની ભાવયાત્રા કરતાં તપસ્વી સમ્રાટને પણ વંદનાનો દરેકને લાભ મળી જાય.

અંતમાં... પૂજયશ્રી જેવું સંયમપાલન-આયંબિલનોતપ મારામાં નથી પરમાત્મા ભક્તિથી પેદા થાય એજ અભ્યર્થના...

આ.ગુણરત્નસૂરિ શિષ્ય મુનિશરતવિજયની વંદના....

વીસમી સદીના જિનશાસનમાં તપના પર્યાયવાચી કહી શકાય એવા થઈ ગયેલા કેટલાક મહાત્માઓમાં પ.પૂ. તપસ્વીસમ્રાટ આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્ વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ અગ્રપંકિતમાં હતા. તેમની નસોમાં જાગે લોહી નહીં તપનો રાગ અને તપનું સત્ત્વ જ વહેતું હતું. યોગશ્રંથોની પરિભાષામાં કહીએ તો પૂજ્યશ્રીનો તપસિદ્ધિના સીમાડા વટાવીને વિનિયોગની પરમહદમાં પહોંચી ગયો હતો. વર્ષોના તપના અંતરાયો પૂજ્યશ્રીની પ્રેરાણા, આલંબન કે વાસક્ષેપ પ્રદાનથી તૂટ્યાના કોટીબંધ કિસ્સાઓ જાગવા મળે છે.

પૂજ્યશ્રીનો તપ, વચનસિદ્ધિ, મુહૂર્તક્ષેત્રની નિષ્ણાતતા, શાસનએકતા માટેનો ભીષ્મસંકલ્પ, વિશુદ્ધિ, સંયમનો પ્રેમ આદિ ગુણો સુવિખ્યાત હોવાથી ‘મા આગળ મોસાળનું વાર્ગન’ કરવા જેવી એ વાતો કરવી નથી, પરંતુ પૂજ્યશ્રીના અંતરંગ જીવનમાં જે કેટલાક ગુણોની રંગોળીઓ પૂરાયેલી જેવા મળે છે, તેની ચર્ચિત્ વાત કરવી છે. સુપરસ્ટોરમાં ખરીદી કરવા જનારાને જેવી મૂંઝવાળ થાય તેવી ગુણગણથી ઠસોઠસ ભરેલા પૂજ્યશ્રીના જીવનમાંથી કયા ગુણની વાત કરવી તેની મૂંઝવાળ થાય.... પરંતુ જેમ ખરીદી ગજવું અને ગરજ (જરૂરિયાત) જોઈને જ થાય એમ અહીં પણ ક્ષયોપશમ અને આવશ્યકતાનો મેળ મેળવી ચર્ચિત્ અનુમોદનાનો લઢાવો લૂંટી લઈએ.

ત્રાણ ગુણને કમસર માણીશું....

(૧) સંઘવાત્સલ્ય :

સામાન્યથી આયંબિલનો સુકો આહાર, તપથી સુકીભઠ્ઠ બનેલી કાયા આદિથી ઘણા તપસ્વીઓના મન પાણ સુકા બની જતા હોય છે, પરંતુ પૂજ્યશ્રી તેમાં અપવાદરૂપ હતા. સંઘની નાની-મોટી, જાણીતી-અજાણી કોઈ પણ વ્યક્તિને પૂજ્યશ્રી પાસે હિમાલયની ઉત્તુંગતા સાથે શીતળતાનો અહેસાસ થતો હતો.

સાધુક્ષેત્રે જેવા જઈએ તો સ્વસમુદાયમાં કે પરસમુદાયવર્તીવિશુદ્ધસંયમી કે શિથિલસંયમી, સ્વસ્થસ્વભાવવાળા કે વિકૃત સ્વભાવવાળા કોઈ પણ સાધુ હોય, પૂજ્યશ્રી એમના માટે અવિચારાણીય બની જતા. ગુરુ સાથે વાંધો-વચકો થયા પછી આવે તો ય પૂજ્યશ્રી પાસે આવકાર જ મળે. નાના સાધુ માટે જરૂર પડી તો ક્યારેક વડીલો આગળ કડવા થઈને ય, સંબંધ બગડવાની ચિંતા કર્યા વિના સાધુને સાચવ્યા છે. ઘણા બધા સાધુઓએ પૂજ્યશ્રીની આ ઉદારતાનો અહેસાસ કર્યો છે. પોતે વિશુદ્ધસંયમી હોવા છતાં આશ્રિતોને યથાશક્તિ યથારુચિ આરાધના કરવા દેતા.

ગોચરી સમય વીતી જવા આવ્યો હોય, ગોચરી આવ્યાને પણ કલાકો થયા હોય છતાંય સંઘના પ્રશ્નો, કોઈ શ્રાવકની અંગત મૂંઝવાળો દૂર કરવા પૂજ્યશ્રી સહજપણે પૂરો સમય આપતા. વાસક્ષેપપ્રદાનની પણ કોઈને ય ના પાડી નથી. તપમુહૂર્ત જેવા સદા તત્પર... આમ સકલસંઘને વડલાની છાયા જેવી નિશ્રા પૂજ્યશ્રીએ આપી છે.

સિરસાનં વંદે મહાવીરમ્ - હેમરજ

(૨) સત્ત્વસંપન્નતા :

સંસારી અવસ્થાથી અદ્ભુત સત્ત્વના ધારક હતા. સ્વપુત્રની દીક્ષા સખત વિરોધો વચ્ચે આગનમ રહીને કરાવી એટલું જ નહીં મુહૂર્ત સમયે વાળંદ ન આવ્યો તો મુંડન જાતે કરી આપ્યું. કેવી અદ્ભુત સાત્ત્વિકતા! સાધુજીવનમાં અનેક કષ્ટો, અનેક આક્ષેપો વચ્ચે પણ પૂજ્યશ્રીએ ન સાધના છોડી ! ન સંકલ્પ ! .... જીવનભર ડોળી આદિનો ઉપયોગ નહીં. ૮૩ વર્ષની જૈન વયે પણ લાંબા વિહારો, ગામડામાં ઘરો ન હોય તો ઈતરોના ઘરની પ્રતિકૂળ ગોચરી વાપરીને પણ નિર્દોષ સંયમચર્યાનું પાલન, શારીરિક અસ્વસ્થતા છતાં જાપ આદિ નિત્યક્રમ પૂર્ણ કરીને જ સૂર્યોદય પછી જ પ્રાયઃ તો ૮-૯ વાગ્યા પછી જ વિહારનો પ્રારંભ.... સાત્ત્વિકતાનું શિખર હતા પૂજ્યશ્રી !

(૩) સંકલ્પબળ :

પૂજ્યશ્રીનું સંકલ્પબળ પણ અજોડ હતું. હજી ૨-૩ દિવસ પહેલા ઉભા થવાની પણ શક્તિ ન હોય, પડિલેહાણ માટે બે મહાત્માઓએ પકડીને ઉભા રાખવા પડતા હોય અને પૂર્વે આપેલ વચન મુજબનો કોઈ શાસનપ્રભાવક પ્રસંગ આવીને ઉભો રહે તો શરીરમાં ૮-૧૦-૨૦ કિ.મી.ના વિહારનું જોમ આવી જતું... પૂજ્યશ્રીને આ અંગે ખુલાસો કરવા પૂછ્યું ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ સ્મિત કરીને જવાબ આપ્યો, “મારા મનમાં જે દૃઢ સંકલ્પ હોય તો જોમ તો સામેથી આવી જ જાય..... મને દૃઢ ઈચ્છા હોવી જોઈએ....

એ પૂર્વે પણ એક પ્રશ્નનાં પ્રત્યુત્તરમાં પૂજ્યશ્રીએ કહેલું ‘તપ શરીરની શક્તિથી નથી થતો, મનના સંકલ્પથી થાય છે’ શરીરને ય કઠ્ઠાગરું બનાવી દે તે કેવું અજોડ સંકલ્પબળ !!!

ઉપરોક્ત ત્રણ ગુણો સિવાય અસંખ્ય ગુણોથી ભરેલ પૂજ્યશ્રી વર્તમાનના સમસ્ત સંઘ માટે આદર્શ, આલંબન અને આધારભૂત હતા. પૂજ્યશ્રીના ચરાણોમાં અનંતશઃ વંદના સહ પ્રાર્થના કરીએ કે એમના ગુણોનો અંશ આપણામાં આવે એવી શક્તિ અને સત્ત્વ પૂજ્યશ્રી જ અર્પે..

આશ્રિતોના ખરા હિતે રહ્યું

- પ.પૂ.મુ.રશ્મિરાજ વિ.મ.સા.

ભીષ્મતપસ્વી, વાત્સલ્યવારિધિ, જ્યોતિષમાર્તંડ સ્વ.પ.પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાથે બે ચાતુર્માસ તથા શેષકાળમાં પાણી ઘણો સમય સાથે રહેવાનો અવસર મળ્યો હતો.

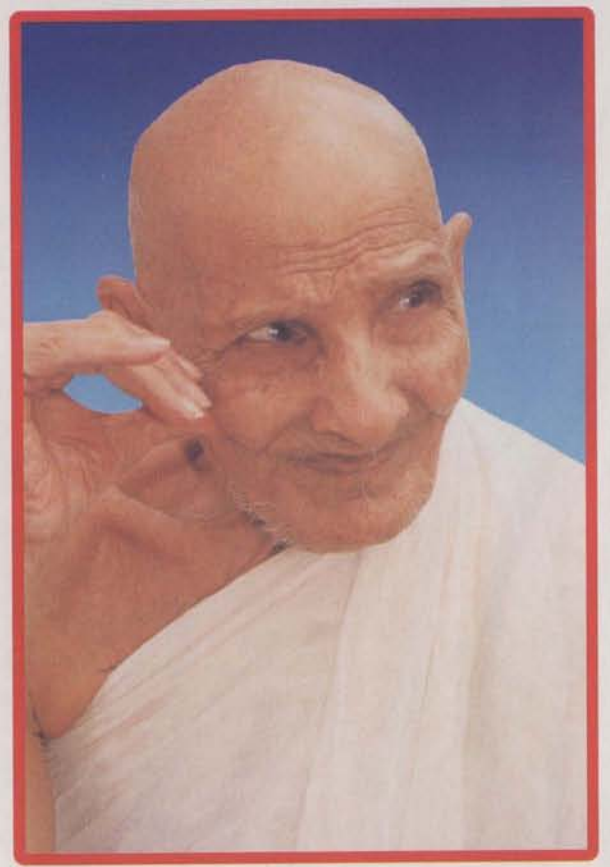
સં. ૨૦૫૬ માં એકવાર માણેકપુરમાં વંદન કરતાં મારા પરમોપકારી ગુરુદેવ શ્રીમદ્વિજય કુલચન્દ્રસૂરિજીને તપસ્વીસમ્રાટ કહે “આજે રશ્મિરાજ ને વળગેલું ભૂત કાઢવું છે.”

અમે બધા આશ્ચર્યમાં પડી ગયા, આવું કંઈ છે નહીં ને કૃપાળુદેવ આમ શા માટે બોલે છે? આખરે..... કરુણાસાગરે ખુલાસો કર્યો કે “ચા” પીવાની લપ લાગી છે તે ભૂત નહીં તો બીજું શું છે?” બંને સૂરિદેવોએ ભેગામળીને મને બરોબર ડબ્બામાં લીધો હવે આવા તપસ્વીને ના પાણી શી રીતે પડાય? મેં કહ્યું આખો સાહેબ બાધા ૧-૨ મહિનાની.... પૂજ્યશ્રી કહે” ના! તેમ નહીં... મને પાછો ભેગો ન થાય ત્યાં સુધી ચા બંધ!”

મારા મનમાં ડર હતો કે “માથાનો દુઃખાવો શરૂ થશે તો શું કરશું?” પાણી આવા તપસ્વી મહાપુરુષનું વચન પાળવાં માટે પાણી જીવ લોભાતો હતો.... તેથી મેં તરત હા પાડી દીધી. સાહેબે અભિગ્રહ આપ્યો અમે વિહાર કરી અમદાવાદ આવ્યા પછી પાલીતાણા અને નવસારી બાદ મુંબઈ તરફ, બે વર્ષ થયા, એટલામાં તો કૃપાળુશ્રી દેવલોક પામ્યા.... હવે તો ‘ચા’ ની યાદ પાણી નથી આવતી.

મારે પાંચમની આરાધનાર્થે દરમહિને પાંચમનો ઉપવાસ હોય ત્યારે આખો દિવસ સુવામાં કાઢવો પડે. તે અવસરે પૂજ્યશ્રી આયંબિલ કરતાં હોવા છતાં અમારા જ્ઞેવાનું એવું ધ્યાન રાખતાં કે બીજા દિવસે સવારે પારાણાનો સમય થાય કે તરત મહાત્માને કહે “આ માસક્ષમાણના તપસ્વીને જલ્દીથી પારણું કરાવો”

આ રીતે સુતા સુતા ઉપવાસ કરતાં એવા મારા ઉપર પૂજ્યશ્રીની અમીદષ્ટિ પડતાં ચા નું ભયંકર એવું પાણી વ્યસન દૂર થતાં પૂજ્યશ્રીએ આપેલા ‘ચા’ ના અભિગ્રહ બાદ તો ૪૦૦ થી પાણી વધુ ઉપવાસ કર્યા અને હવે તપ કરવાનો પાણી ઉત્સાહ જાગે તે પૂજ્યશ્રીની જ કૃપાનુકૂળ છે.

અંજેરી સમતા..... નિઠરતા..... પરોપકારિતા.....

- પ.પૂ. મુનિ હેમદર્શનવિજયજી મ.સા

મારા પૂર્વજન્મકૃત બંધાયેલા અશુભકર્મના વિપાકે પ્રબળ ચારિત્રમોહનીય કર્મનો ઉદયકાળ ચાલતો હતો. ચારિત્રગ્રહણની પ્રબળ ભાવના હોવા છતાં માતૃશ્રીની કેન્સરની બિમારીને કારણે તાત્કાલિક દીક્ષા થાય તેવા સંયોગ જાણાતાં નહોતા તે અવસરે મારા ભવોદધિતારક ગુરુદેવ પ.પૂ. આ. હેમચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની વિનંતીથી ભીમતપસ્વી પ.પૂ.આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજએ માત્ર પરોપકાર બુદ્ધિથી ખાનગી દીક્ષા આપવાની વાતનો સ્વીકાર કર્યો.

દીક્ષા જુનાગઢ ગામમાં કરવી કે અન્ય સ્થાને ?

આ વિચારણામાં લગભગ રાત્રિના બાર-સાડાબાર વાગી ગયા.... અને ગિરનારતીર્થના તીર્થાધિપતિ બાવીશમા બાલબ્રહ્મચારી નેમિનાથપ્રભુની દીક્ષા-કેવલજ્ઞાન કલ્યાણગુભૂમિ સહસાવન મધ્યે સમવસરાણ જિનાલયમાં દીક્ષા આપવાનું નક્કી થયું.

સવારે લગભગ ૭.૦૦ વાગ્યાની આસપાસ રજોહરાણપ્રદાનનું મુહૂર્ત હતું. પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંતનું સ્વાસ્થ્ય સવારથી જ અસ્વસ્થહતુ તાવની અસરને કારણે પ.પૂ. શ્રી નિપુણચન્દ્રવિજયજી મહારાજ સાહેબને પ્રવ્રજ્યાપ્રદાનની વિધિ કરાવવા આગળ મોકલ્યા હતા. રાત્રિના ઉજગરાબાદ માંડ ૧-૨ કલાકની ઉંઘ લીધા બાદ પૂજ્યશ્રી પોતાના પ્રાતઃકાલીન જાપની આરાધના, પ્રતિક્રમાણ, પડિલેહાણવિધિ કરીને અસ્વસ્થતા હોવા છતાં જુનાગઢ ગામમાંથી લગભગ સાડાપાંચ કીલોમીટરનો વિહાર કરી ગિરનાર તળેટી પહોંચ્યા અને ત્યાંથી ૩૦૦૦ પગથિયાનું ચઢાણ કરી પ્રભુની દીક્ષા-કેવલજ્ઞાન કલ્યાણગુભૂમિ સહસાવન પધાર્યા ! એ

“સિંહની જેમ ચારિત્ર લીધું છે તો સિંહની જેમ પાળજો”

અવસરે રજોહરાણપ્રદાનના મુહૂર્તની અંતિમઘડીઓ જ ગાણાય રહી હતી, એ મંગલપણે પૂજ્યશ્રીના શુભહસ્તે મને ભવોદધિતારક રજોહરાણની પ્રાપ્તિ થઈ! આવા ધોરતપસ્વી પૂજ્યશ્રીની કેવી પરોપકાર-પરાયાણતા ! આવા મહાપુરુષના હસ્તે ઓઘો પ્રાપ્ત થતાં મારે તો JACKPOT લાગી ગયો !

બીજી તરફ....

કોઈ વ્યક્તિ કોઈના ૫૦૦-૧૦૦૦ રૂપિયા છીનવી જાય તો કેવો સંગ્રામ રચાય જાય ?

જ્યારે અહીં તો ભરયુવાન દીકરો !.....યૌવનના ઉંબરે ઉભેલો કમાઉ ભાઈ !

જો રજા વગર જ દીક્ષા લઈ લે તો શું ન થાય ? મારી દીક્ષાના વાવડ વાયુવેગે સ્વજનો સુધી પહોંચી ગયા.

સ્વજનો તાત્કાલિક દોડી આવ્યા..... ઘૂંવાપૂંવા, ખુબ આક્રોશમાં આવેલા સ્વજનોએ પૂજ્યશ્રી પ્રત્યે કઠોર ઉગ્ર વચનોનો બોંબમારો શરૂ કર્યો. પરંતુ સમતામૂર્તિ પૂજ્યશ્રીએ બધું જ ખુબ જ શાંતિપૂર્વક સાંભળી લીધું પરમાત્માના શાસનમાટે નિઃસ્વાર્થભાવે કઠોર એવા પાણ વચનોને સહન કરી લીધા...

તમે દીક્ષા આપી છે ? એવા પ્રશ્નના જવાબમાં પૂજ્યશ્રીએ કોઈપણ જાતના ગદ્યા-તદ્યા કર્યા વગર ખૂબજ નીડરતાપૂર્વક સ્પષ્ટપાણે જાણાવ્યું કે ‘ મુમુક્ષુના બ્રહ્મચર્યવ્રતની રક્ષા સંયમજીવનથી સહજ અને સુંદર થશે..... તેથી મેં મારું કર્તવ્ય બજાવ્યું છે !’

જાણે કે મારી મક્કમતાની પરીક્ષા કરવા ન આવ્યા હોય ! તેમ આ દશ્ય જોઈ

ધર્મના રંગે રંગાયેલા એવા સ્વજનોનો દાવાનળ પાણ પૂજ્યશ્રીના સંયમ-તપના પુણ્યપ્રભાવે શમી ગયો.....

અરે ! સંસારી માતૃશ્રીએ તો પહેલેથી જ તેમને શિખામાણ આપીને મોકલ્યા હતા કે “ જો તોણે દીક્ષા ન લીધી હોય અને માત્ર દેખાવ કરવા માટે જ વેષધારાણ કર્યો હોય તો તેની ધામધૂમથી આપણે દીક્ષા કરશું અને જો ખરેખર દીક્ષા લીધી જ હોય તો તેમને કપડું -કામળી વગેરે ઉપકરણો વહોરાવજો..... અને સાથે સાથે શિખામાણ પાણ લખી મોકલાવેલ કે “સિંહની જેમ ચારિત્ર લીધું છે તો સિંહની જેમ પાળજો” આવા પરમોપકારી દીક્ષાદાતાગુરુ-માતા-પિતાના ઉપકારોનો બદલો ભવોભવે પાણ કઈ રીતે વાળી શકાય !!!

પૂજ્યશ્રી પ્રત્યેનાં મારા અનુભવો ...

- પ.પૂ.મુનિ પ્રેમસુંદરવિજયજી

યાદ આવે છે તે ધન્ય દિવસ અને પળ. પ્રાય: ૨૦૫૬ માં મુલુંડ ઝવેર રોડ સંઘમાં શેષ કાલ દરમિયાન પૂજ્યપાદ દાદા ગુરુદેવ ગચ્છાધિપતિ શ્રી જ્યઘોષસૂરીશ્વરજી મ.સા. તથા મારા ઉપકારી ગુરુદેવ આ.ભ.શ્રી જ્યસુંદરસૂરીશ્વરજી મ.સા. (ત્યારે પંન્યાસજી) ની પાવન નિશ્રા હતી... આત્મીય મુનિવર શ્રી હેમવદ્ધભવિજ્યજી મ.સા. નો પત્ર આવ્યો.... “ ધગધગતો ઉનાળાનો સમય, રસ્તાઓ પર પગ જ ન મૂકી શકાય એવો બપોરનો સમય અને જાગે પોતાનાં દાદા ગુરુદેવ સચ્ચારિત્રચૂડામણિ પૂજ્યપાદ આ.ભ.શ્રીમદ્ વિજય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજની યાદ અપાવે તે રીતે મસ્તીથી હજુ પાણ પૂજ્યપાદશ્રી (પૂ.ચારિત્રનાયકશ્રી) વિહાર કરે છે.... સવારનું નિત્ય આવશ્યક કાર્ય ૯ થી ૯-૩૦ કલાકે પૂરું થાય પછી વિહાર, ૯૨-૯૩ વર્ષની જૈન વયે પાણ આવી સંયમની મસ્તી.... સ્થાને પહોંચતા ૨-૩ વાગી જાય... પછી ભક્ત મુનિ નિર્દોષ ગોચરી લેવા જાય.... સુકાં રોટલાં અને પાણીથી આયંબિલ કરી સંયમજીવનનો રસાસ્વાદ માણે.... ”

આ વાતો વાંચી તો જાગે ચક્કર જ ખાઈ ગયો.. આંખમાં આંસુ આવી ગયા... દરેક મહાત્માને આ પત્ર બતાવવા-કહેવા પ્રશંસા કરવા ગયો, કેવા મારા દીક્ષાગુરુ! કેવો ભીષ્મ તપ! કેવું પ્રયંડ સંયમ! કેવી સાધનાની મસ્તી! કેવો નિર્દોષ ચર્યાનો આનંદ! કેવી કઠોર સાધના - ઉપાસના! જાગે હું પાગલ સો બની ગયો... બહુમાનનો કેફ એવો ચહેલો કે અવાર-નવાર આ પ્રસંગની વાત અનેકોની આગળ ગાઈ ચૂક્યો છું..... તે દિવસે પાણ આજ કેફમાં પૂજ્યપાદ ગચ્છાધિપતિશ્રી પાસે ગયો. કાગળ વંચાવ્યો, તેમની આદત પ્રમાણે બધુ કામ પડતું મૂકીને કાગળ વાંચતાં જ પૂજ્યશ્રી પ્રત્યે જે અહોભાવ આદરભાવ પ્રગટ થયો... તેઓશ્રી પાણ રડી પડ્યા.... કહે કે પૂજ્યશ્રી જા કલિકાલની મહાબ જાને વિરલ વિભૂતિ છે... પોતાના માટે પોતાની ઈચ્છાથી તપ કરનારા તો ઘણા છે. પાણ શ્રી સંઘની એકતા માટે પોતાની જાતને ઘસી નાખનારાં, શરીરની ય મમતા ને ત્યજી દેનારા આ તો કોઈ અવ્યવહાર કોટીનાં પરાર્થવ્યસની મહાત્મા છે...

આજે ય એ દિવસ મનમાં ઘુમરાયા કરે છે...

પૂજ્યશ્રીનાં ગુણોમાં પાગલ બની રમવાની જા અભેરી મજા છે... તે દિવસની પળો જાને બીજી પાણ તે સર્વે પળોની, પૂજ્યશ્રીનાં ગુણસમુદ્રમાં ડૂબવાની જાણોને ખૂબ-ખૂબ અભિભંદુ... અનુભવો છું....

ક્ષમાવંત હયાળુઆજી, નિઃસ્પૃહ તનુ નીરાગ નિર્વિષથી ગજગતિ પડેજી, વિચરે મુનિ મહાભાગ.... મુનીસર !

- પૂ.દેવચંદ્રજી મ.સા. કૃત ચર્યાસમિતિની સજ્જાય

આ ગાથા પૂજ્યશ્રીને અક્ષરશઃ ઘટે છે....

પ્રબલ ચારિત્રમોહનીય કર્મોદયનાં કારાણે સંયમજીવનની પ્રાપ્તિ માટે મને છેક સુધી ઘણાં અંતરાયો નડ્યાં.... છેલ્લે કંઈક પુણ્યોદય જાગ્યો કે આ પ્રયંડ તપસ્વી, સંયમી, બ્રહ્મસમ્રાટનું શરણું મળ્યું... એમના સંયમબલથી. તપોબલથી, પુણ્યબલથી, પુરુષાર્થબલથી મારી દીક્ષા થઈ શકી અન્યથા સંસારનાં કીચડમાં ક્યાં ડૂબી મરી ગયો હોત કે જેનો કોઈ પત્તો'ય ન મલત....

સં. ૨૦૪૭ માં અનેકોનાં તારાગહાર પ.પૂ. આ.ભ. શ્રીમદ્ વિજય ભુવનભાનુસૂરીશ્વરજી મ.સા. તથા પ.પૂ. આ.ભ. શ્રીમદ્ વિજય જ્યઘોષ સૂરીશ્વરજી મ.સા.એ મને સંયમપ્રાપ્તિ માટે પૂ. આ.શ્રી હેમચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા. મારફત પૂજ્યશ્રી પાસે દીક્ષા માટે (કારાણ કે બન્નેનું ચાતુર્માસ સાથે હતું) મોકલ્યો... પ્રાય: જે.સુ. ૮ ના રાત્રે તપોપુંજ પૂજ્યશ્રીનાં જીંદગીમાં પ્રથમ દર્શન થયા.... ન જાણ ન પહેચાન.. પૂજ્યશ્રી ગુજરાતી હું રાજસ્થાની ખાનગી દીક્ષા આપવાની હતી અને તરત નિર્ગય લેવાયો, જે. સુ. ૧૧ (૨૦૪૭) નાં મેઘાણીનગર શ્રી જૈનસંઘ, અમદાવાદમાં મને દીક્ષા આપવાનું નક્કી થયું.. જેનાં માટે વર્ષોથી હું તલસતો હતો તેની ટૂંક સમયમાં જ અચાનક પ્રાપ્તિનાં સમાચાર સાંભળી પૂજ્યશ્રીનાં પુણ્યબલ અને પુરુષાર્થ હિમ્મત પર ફિદા-ફિદા થઈ ગયો. સંઘનાં મોભીઓને એકત્રિત કરી સીધો જ નિર્ગય કહી દેવામાં આવ્યો.... તે દિવસે શ્રીસંઘના દેરાસરમાં શ્રી સાચાસુમતિનાથભગવાનની પ્રતિષ્ઠાનો પાણ ધન્ય દિવસ હતો... પાણ, હજુ મારા અંતરાયો મને નડતાં હતાં..... દેરાસરની પ્રતિષ્ઠાનો મંગલ અવસર છે, સર્વત્ર આનંદ ઉદ્ઘાસ છે, એમાં આ છોકરાની દીક્ષા, શી રીતે થઈ શકે ? એનાં બા-બાપુજીની સંમતિ નથી, અને વળી રાજસ્થાની છે. દીક્ષા બાદ એનાં કુટુંબીઓ આવે તો શું જવાબ આપવો... ? માહોલ બગડી જાય, માટે અત્યારે આ દીક્ષા ન થઈ શકે ....

પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું - “તમારે દીક્ષા અપાવવી હોય તો અપાવો, હું તો આને દીક્ષા આપવાનો જ છું. તમને માહોલ બગડવાનો ડર હોય તો હું રાણીપ સંઘમાં જઈ આની દીક્ષા કરીશ...” ટ્રસ્ટીઓએ કહ્યું - “તો અહીંની પ્રતિષ્ઠા કોણ કરશે ?” સાહેબજીએ કહ્યું- “આ નરરત્નસૂરિજી કરશે”. (પૂજ્યશ્રીનાં સંસારી દિકરા) (પૂજ્યશ્રીની નિઃસ્પૃહતા કેટલી ! ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા સ્વયં જ કરવાનો મોહ બિલકુલ નથી પોતાની અનુકૂળતાના અભાવમાં પ્રતિષ્ઠા જ બીજને સોંપી દીધી... પ્રતિષ્ઠાનો આદર તો છે જ, ટ્રસ્ટીઓએ વિચાર્યું -” જે તપસ્વીઆચાર્ય ભગવંતને અમે પ્રતિષ્ઠા માટે લાવ્યા તે જ જે પ્રતિષ્ઠા કર્યા વિના, દીક્ષા આપવા માટે અન્ય સ્થળે જવાની વાત કરતાં હોય તો દીક્ષા માટે આપણે વિરોધ ન કરવો જોઈએ.” અને તુરંત જ દીક્ષા કરવાની જ્ય બોલાઈ...અને પૂજ્યશ્રીનાં તપોબલે, સંયમબલે, પુણ્યબલે મારા સંયમનાં અંતરાય તૂટ્યાં અને પૂજ્યશ્રીએ પોતાનાં સંયમપૂત હસ્તે મને સંયમપ્રદાન કર્યું... દીક્ષાદાતા ગુરુવરનો અનંત-અનંત ઉપકાર !!!

છેલ્લે છેલ્લે પાણ પૂજ્યશ્રીના અનંત કૃપાબળથી સંસારી ઘરથી દીક્ષા માટે સંમતિ મળી ગઈ હતી, તેઓ જરાક મોડા પડ્યા હતા, અને બીજે દિવસે આવી ગયા હતાં. કેવો આ પૂજ્યશ્રીનો કૃપા વૈભવ !

પૂજ્યશ્રીનાં આવા અનેક ગુણવૈભવનાં પ્રભાવની વાતો કરતાં રહીએ તો શાહી ખૂટી જાય... કાગળો ઓછા પડે...

સંયમની પ્રાપ્તિ થયા બાદ એક માત્ર સ્વાધ્યાયની જ ધૂન હોવાથી પૂજ્યશ્રીની સેવા-ભક્તિની મેં ઘણી ઉપેક્ષા કરી, એક વર્ષ સુધી તે સમય દરમ્યાન મારો જોઈએ એવો અભ્યાસ પાણ ન થયો અને સેવા-ભક્તિથી પાણ વંચિત રહ્યો.... બાવાના તો બેઉ બગડ્યા જેવું થયું અંતે મને મારી

તપ સાગરની પેલે પાર સૂરિ હિમાંશુ જીવન સાર

- પ.પૂ.મુનિ કુલભાનુવિજયજી

આ ભૂલનો અહેસાસ થયો પ્રાયશ્ચિત કરવા માટે ડબલ જોરથી, ભાવથી પૂજ્યશ્રીની સેવા કરવા લાગ્યો, ચિત્તપ્રસન્નતા, સંયમશુદ્ધિ, ઔચિત્ય, ભક્તિ, સ્વાધ્યાય વિગેરે અનેક ગુણોનો વિકાસ થવા લાગ્યો.... પૂજ્યશ્રીની સેવાનું તાત્કાલિક કેવું ઉત્તમ ફળ છે ?

પૂજ્યશ્રીએ અનેકોનાં જીવનમાં રત્નત્રયીનાં બીજનું વાવેતર કર્યું છે. અનેકોનાં જીવનમાં એમની યોગ્યતા પ્રમાણે તે બીજ અંકુરિત કરી, છોડ બનાવી છેલ્લે ફુલ અને ફળ સુધીની કક્ષા સુધી પાણ પહોંચાડ્યા છે... તેમનાં એકોએક ગુણોની સુંદરમાં સુંદર માવજતનું અત્યંત પ્રશસ્ત અને સુખદ પરિણામ આજે સમસ્ત શ્રીસંઘ તથા આખું ય વિશ્વ અનુભવી રહ્યું છે...

પૂજ્યશ્રીની વસમી વિદાય ખૂબ જ આઘાતજનક હતી... હવે અમારા જેવા ઉપર આવા ઉપકારો કોણ કરશે ?

ઓ પૂજ્યશ્રી ! આપશ્રી જ્યાં હો ત્યાંથી પાણ અમ બાળ ઉપર કરુણાનો ધોધ વરસાવી હર્મેશા ધર્માભિમુખ, મોક્ષાભિમુખ કરતાં રહેશો. સદા અમારી સાથે રહેશો... અમને છોડશો નહીં.....

યાવન્નાપ્નોમિ પદવીં પરાં ત્વદનુભાવજામ્ ।

તાવન્મયિ શરણ્યે ! ત્વં મા મુન્ચ શરણં શ્રિતે ॥

સાગર !

કેવો વિશાળકાય હોય છે એ... અતાગ એની જળરાશિ... ઘૂઘવતા એના વાંભ વાંભ ઉછળતા મોજાઓ... અપાર એના કિનારાઓ ... ગોળ ગોળ ફરતી એમાં અનેક ભમરીઓ.. જીવનો સત્યાનાશ વાળી દે એવા જળચર પ્રાણીઓથી વ્યાપ્ત એ સાગર જોઈને છાતીના પાટીયા બેસી જાય ને ? .... તો પછી એને નિજ બે બાહુથી તરવાની તો વાત જ શી ?

એવા પાણ દરિયાને એક હિંમત અને અપૂર્વ ઉદ્વાસ ભર્યો તરવેયો તરી જાણે છે... કાંડાનું કૌવત દાખવીને.. વચમાં આવતા પીછેહઠ કરાવનારા તમામ પરિબળોને OVERTAKE કરીને... જળચરોથી પોતાની જાતને સાચવી લઈને.. વાગથંભ્યા પ્રયાસ દ્વારા એ સામે કિનારે પહોંચી જવા સફળ બની જાય છે !

તપ !

એક નવકારશી પાણ કરવી કેટલી અઘરી ! સૂર્યાસ્તથી માંડી છેક સૂર્યોદય ઉપરાંત બે ઘડી સુધી મોઢામાં ધાન્યનો એક દાણોય નાખવાનો નહીં... પાણી પાણ મોડી રાત સુધી નહિ પાણ તે પૂર્વે જ પતાવી દેવાનું ! જોનેતરો તો માત્ર આ નવકારશીની વાત સાંભળીનેજ આભા બની જાય... ‘હે ! ૧૨-૧૨ કલાક સુધી ખાવાનું જ નહિ ! પછી શરીર ટકે શી રીતે ? ભૂખ્યા શી રીતે રહેવાય ? ઈત્યાદિ અનેક પ્રશ્નો એમના મોં માંથી સરી જાય.

ગિરનારજીના સાંનિધ્યમાં સમાધિમરણ.

ધન્ય
ધન્ય
શાસન
મંડપા
સૂરિવરા

www.jainelibrary.org

પૂજ્યશ્રીની ઉંમર ૮૪ વર્ષની, શરીરમાં હવે ઝાઝો કાંઈ કસ હતો નહીં.. અમદાવાદમાં પૂજ્યશ્રીની સ્થિરતા અને છેક ક્યાં પાલીતાણા, ને ગિરનારજી ! પાણ પૂજ્યશ્રીનો આ દૃઢ સંકલ્પ હતો કે જીવનનું છેલ્લું ચોમાસુ ગિરનારજીમાં કરવું... પૂજ્યશ્રીનું પ્રચંડ સત્ત્વ એ સ્વપ્નપૂર્તિ માટે માજી મૂકી રહ્યું હતું.... મન ગિરનારજી માટે તલપાપડ હતું.

એટલામાં એક દિવસ પોતાની અંતિમ FAVOURATE ની સિદ્ધિ માટે પૂજ્યશ્રીએ કદમ ઉઠાવ્યા..... ઉત્સાહભરે વાગથંભ્યા વિહારો કરી (યાદ રહે, વિહારમાં કેટલીયે તકલીફો આવી હશે... પાણ એને ગાગકાર્યા વિના) પાલિતાણા દાદાને જુહાર્યા ... ચોમાસું પાલીતાણામાં જ કર્યું... પુનઃ ગિરનારજી તરફ પ્રયાણ માંડ્યા... છેવટે, શ્રી નેમિનાથદાદાની ગોદમાં આવી પહોંચ્યા... કહેવાય છે ને- “NO TASK IS TOO SIFF FOR HUMAN WILL” દૃઢ મનોબળના માનવીને હિમાલય પાણ નડતો નથી... રંગે ચંગે સેંકડો વર્ષના ઇતિહાસમાં પ્રથમવાર ગિરનાર તળેટીમાં ચોમાસુ થયું..... પાલિતાણા જેવી જ ગિરનારમાં સુંદર તળેટી નિર્માણની જય બોલાવી... અંતે, આંખ સામે ગિરનાર, મનમાં સમાધિ, પ્રભુશ્રી નેમિનાથજીનું ધ્યાન, મુખમાં શ્રી નેમિનાથજીનું તથા “અરિહંત” નું રટાણ.... શ્રી સંઘની હાજરીમાં પૂજ્યશ્રીના હંસલાએ કોક દિવ્ય ધરાને અજવાળવા પ્રયાણ આદર્યું !

તપસ્વી સૂરિરાજના દેદીપ્યમાન અલૌકિક અદ્ભુત સાધનામય જીવનને જોતાં અને સવિશેષ તપોમય જીવનને જોતાં લોકોનાં હૃદય પોકારી ઉઠે છે “ ખરેખર પૂજ્યશ્રી તો તપસાગરને તરી ગયા હો ! ” અને તેથી જ કહેવાય છે.....

“તપ સાગરને પેલે પાર, મૂર્તિ હિમાંશુ જીવન સાર”

પ્રાંતે એક અગત્યની વાત !

યોગી તો યોગી જ હોય છે..... સાધનામાં વ્યાપૃત હોય છે... અથાક પરિશ્રમ થકી સિદ્ધિ મેળવે છે.. એમાં, યોગીનું ઉત્તરદાયિત્વ સાચવનાર, યોગીની પડખે સતત રહેનાર, દરેક ક્રિયામાં સહાયક બનનાર ઉત્તરસાધકની સાધના પાણ એટલી જ મહત્વની હોય છે.... યોગીની સિદ્ધિમાં ઉત્તરસાધકનો પાણ મહત્વનો ફાળો હોય છે.

પૂ. તપસ્વી શ્રી હિમાંશુસૂરિ મ.સા. ની યાદ સાથે જ આંખ સામે તરવરે પૂજ્યશ્રીનું ઉત્તરદાયિત્વ સાચવનાર, પૂજ્યશ્રીની જેમ જ આયંબિલને પોતાનો FAVOURATE તપ બનાવીને, સતત એમાં જ રમનારા, પૂજ્યશ્રીની છાયા બનીને રહેનારા, ઉત્તરસાધક, અખંડ વૈયાવચ્ચ કરનારા પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી હેમવદ્ભ વિજયજી મહારાજ સાહેબ !

મુનિરાજશ્રીએ પોતાના બીજા તમામ યોગોને ગોણ કરીને, તમામ પોતાની શક્તિને કાર્યરત કરીને... એકમના થઈને પૂજ્યશ્રીની અદ્ભુત સેવા કરી છે.

પૂજ્યશ્રીને પ્રતિક્રમાણ કરાવવું, ઉભય ટેક તેઓનું પડિલેહાણ કરવું, નિર્દોષ ગોચરીની ગવેષણા પૂર્વક દૂર દૂરથી ગોચરી લાવવી વિહારોમાં ભર બપોરે ૨-૩ વાગે મુકામે પહોંચવું .... ને વળી ૨-૪ કિલોમીટર ગોચરી જવું પડે તો જવાનું વગેરે તે પાણ પ્રસન્નવદને !! ... લાવેલી ગોચરી પૂજ્યશ્રીને વપરાવવી, પૂજ્યશ્રીએ વાપરી લીધા બાદ વધ્યું -ઘટ્યું , ઓછું -વધતું વાપરી જવાનું, .. પૂજ્યશ્રીનું માત્ર પરઠવવા રાતે ૨-૪ વાર ઉઠવાનું ...વિહારમાં પોતાની અને પૂજ્યશ્રીની ઉપધિ - પાણીનો મોટો લોટ (ઘડો) તથા ૫-૬ પાકીટો ઉપાડવાના (સાંભળવા પ્રમાણે આશરે ૨૦ થી ૨૨ કિલો વજન એ બધાનું થાય)... તદ્દુપરાંત પૂજ્યશ્રીને વિહારમાં હાથનો ટેકો આપવાનો (જેમાં પૂજ્યશ્રી સ્વ શરીરનું સંપૂર્ણ વજન તેમના હાથપર ઢાળી દેતા)... અને અવારનવાર આવતા સંઘના અનેકવિધ કાર્યોમાં મુનિરાજશ્રીનો સહયોગ હોય...છતાંય ક્યાંય એમનામાં અભિમાનનો છાંટો જોવા મળ્યો નથી.....કે બીજી કોઈ દીનતા વગેરેની છાયા દેખાણી નથી...ઉત્સાહ અને પ્રસન્નતાપૂર્વક અવિરત સેવા કરીને પૂર્વના મુનિની યાદ અપાવનારા મુનિરાજશ્રીની પાણ અનુમોદના ખુબ ખુબ કરીએ છીએ...

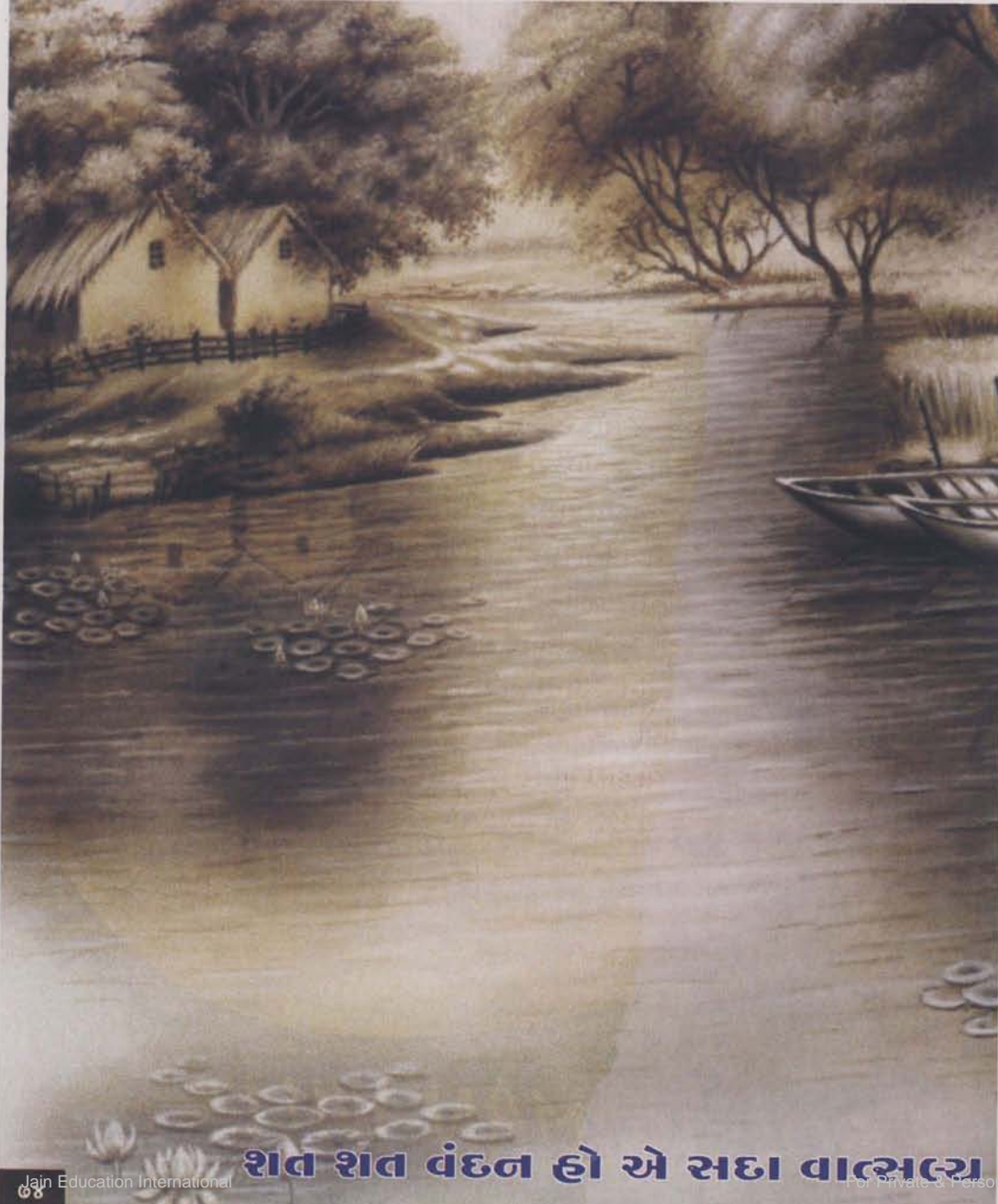
તપસ્વી સૂરિદેવની સુંદર સેવા દ્વારા મુનિરાજશ્રીએ વિપુલ કર્મનિર્જરા કરી છે ને અઢળક પુણ્યાનુંબંધી પુણ્યનું ઉપાર્જન કર્યું છે... એ બેશક વાત છે !

“NO TASK IS TOO SIFF FOR HUMAN WILL”

વાત્સલ્યની. ગંગોત્રી

- પ.પૂ. મુંનિ સત્ત્વબોધિવિજયજી મ.સા.

સં. ૨૦૫૨માં વાસાણા ઉપાશ્રય અમદાવાદ મધ્યે મધ્યાહ્નકાળનો સમય હતો.... પૂજ્યશ્રી હાથમાં પુસ્તક લઈ પોતાના નિત્ય સ્વાધ્યાયમાં લીન હતા..... તે અવસરે પૂજ્યશ્રીના ચરાણોમાં જઈ બેઠો, પરંતુ તેઓશ્રીના ઝળહળતા આત્મતેજથી અંજાય ગયો અને કંઈ પણ બોલવા અસમર્થ બની ગયો..... ધીમે ધીમે રાત્રિનો સમય પસાર થઈ ચૂક્યો હતો અને પ્રાતઃકાલથી પૂજ્યશ્રી પોતાના નિત્યક્રમ મુજબ લગભગ ૩-૪ કલાકના જાપની આરાધનાની આત્મમસ્તી માણી ચૂક્યા હતા તે અવસરે હું પૂજ્યશ્રીના ચરાણોમાં પહોંચી ગયો અને તરત જ ખૂબ જ વાત્સલ્યભર્યા વચનો સાથે સ્મિત વેરીને પૂજ્યશ્રી એ પૂછ્યું, “કેમ આવ્યા છો?”

મેં પૂજ્યશ્રીને વાત કરી કે, “સાહેબજી ! હું આપના પૌત્ર સમાન બાળ છું તેથી મને ‘તમે’ કહીને ન બોલવતાં ’ ‘તુ’ કહેશો તો મને વધુ આનંદ થશે અને આપના પ્રત્યે પોતાનાપાણાનો ભાવ વિશેષ દઢ બનશે ” ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ જવાબ આપ્યો કે, “યોગ્ય વ્યક્તિને યોગ્ય સન્માન મળવું જ જોઈએ, તમે પ્રભુવીરના ચીંધેલા માર્ગના આગુઆરપાણને પામ્યા છો ! ” પછી મેં વાત કરી, “સાહેબજી ! અમારી પરિસ્થિતિ કફોડી છે, અમારા મન ખૂબ નબળા છે, આપની સાથે આયંબિલ કરવાના મનોરથો ખૂબ થાય છે પરંતુ સાથે સાથે ક્ષુધાવેદનીયકર્મનો પ્રચંડોદયપાણ તેટલો જ સતાવે છે..... આપની માફક બે ત્રણ વાગ્યા સુધી ભૂખ્યા રહેવાની મારી ક્ષમતા નથી..... આપશ્રી વહેલા ગોચરી વાપરવા પધારો તો મારા જેવા નબળા મનોબળવાળા ઉપર મોટો ઉપકાર થશે...”

આટલું બોલતાં જ તેઓશ્રીએ કહ્યું-: હેમવદ્ભાવિજયજી ! ચાલો આપણે દેરાસર જઈ આવીએ..... આજથી આપણી ગોચરીનો સમય વહેલો કરી દઈએ ! આ ભુતિવર સીદાય તે બિલકુલ જ ચાલે ! કેવો પૂજ્યશ્રીનો વાત્સલ્યભાવ ! ૬૨ વર્ષના પર્યાયવાળા આ મહાપુરુષનો મારા જેવા બે વર્ષના પર્યાયવાળા બાબા સાધુ પ્રત્યે પણ કેવો સ્નેહભાવ !

સાહેબજી સ્વયં આયંબિલના ફરસાણ વગેરે લગભગ ત્યાગ કરતાં તો બીજી તરફ અમારા જેવા આયંબિલના ક્ષેત્રમાં પા..પા.. પગલી ભરતાં શ્રમાગુને યોગ્ય દ્રવ્યો વપરાવવાનું ક્યારે પણ ચૂકતા નહીં.

આયંબિલ કરતા કરતા એક વખત સાહજિક મજાકમાં મેં પૂજ્યશ્રીને કહ્યું, “સાહેબજી ! આ પાત્રી આયંબિલનું ભોજન પામવા વલખા મારી રહી છે તેથી કૃપા કરી આપ આ પાત્રીમાં ગોચરી વાપરો !” ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ વળતો ઉત્તર આપતાં જણાવ્યું, “આ લ્યો ! તમે જ તેમાં ગોચરી વાપરી લ્યો ! અને અમારા બંનેના મુખ ઉપર હાસ્ય રેલાય ગયું આજે પણ તે દશ્ય સતત નજર સામે તરવરી રહ્યું છે.

શત શત વંદન હો એ સદા વાત્સલ્ય નીર વહેતી ગંગામૈયાને ! ! !

એ ઉપકાર કદીય ન વિસરાય !!!

- પ.પૂ.મુનિ યશકલ્યાણવિજયજી

કપરવીસમ્રાટ, મક્કમ મનોબળ ધરાવનાર, વચનસિદ્ધ, જેનો જેટો આ જગતમાં ન મળે તેવા, જેમની એક આંખમાં સંયમ પ્રત્યે કટ્ટરતા અને બીજી આંખમાં વાત્સલ્ય એવા અનેક ગુણોથી અલંકૃત પૂ. પાદ. આ. ભ. હિમાંશુસૂરિ મ.સા. માટે શું લખવું શું ન લખવું તે મુંઝવાળાભર્યું કામ છે.

મારે દીક્ષા લેવાની ભાવના હતી પણ મોહ-અજ્ઞાનને વશ મારા સંસારીપિતાશ્રી દીક્ષા માટે ના પાડતા હતાં. ઘરમાં દીક્ષા માટે ખૂબ પ્રયત્ન કર્યા. ઘણી દલીલબાજી પણ કરી પણ તેઓ ખૂબ મક્કમ હતા. આમ ૩-૪ વરસ વીતી ગયા. હવે વિચાર આવ્યો કે જો આમને આમ સમય પસાર થશે તો મારુ શું થશે ? પૂ.પિતાશ્રીને બીજો કોઈ વાંધો નથી. ફક્ત મારા ઉપર મોહ છે તેથી દીક્ષાની ના પાડે છે, તેથી એક દિવસ ઘરમાં કહ્યા વગર ભાગી ગયો. સીધો અમદાવાદ-વાસાણા જ્યાં સાહેબ બિરાજમાન હતા ત્યાં આવ્યો. ઘરેથી પહેલીવાર ભાગી ગયો હતો તેથી ખૂબ ગભરાઈ ગયેલો. પણ જેવો સાહેબ પાસે ગયો, સાહેબે પ્રેમથી માથા ઉપર હાથ ફેરવ્યો અને કીધું ગભરાતો નહીં બધું જ સારું થઈ જશે. ત્રીજે દિવસે પાછો મારા સંસારી ઘરે મુલુન્ડ - મુંબઈ પહોંચી ગયો. ઘરે પહોંચતા થોડી પિતાશ્રીની બીક હતી પણ શું જાણે ચમત્કાર થઈ ગયો તેઓએ એક શબ્દ પણ કીધો નહીં અને મને એમ થયું કે બાજી મારી તરફેણમાં છે.

થોડા દિવસ પછી અવસર પામી પાછી દીક્ષાની વાત કરી. તેમનો એક જ સૂર હતો કે સંસારમાં રહીને જે કરવું હોય તે કર પણ દીક્ષા તો મળશે જ નહિ આથી મેં વિચાર કર્યો કે એકવાર ભાગી ગયો તો પપ્પાને બહુ અસર થઈ નથી તેથી પૂ. પાદ. આ. શ્રી હિમાંશુસૂરિશ્વરજી મ.સા.નું નામ લઈ બીજી વાર ભાગી ગયો. જેઠ સુદ ૭, ૨૦૫૨ના સાહેબ પાસે આવી ગયો. અને દીક્ષાની માંગણી કરી સાહેબે કીધું - “તારા ઘરવાળા રાજાખુશીથી દીક્ષા માટે હા પાડશે તો જ હું તને દીક્ષા આપું.” મેં સાહેબને કીધું કે ઘરમાં બધા રાજા છે પણ પૂ. પિતાશ્રી મોહને કારણે ના પાડે છે. સાહેબના મોઢામાંથી ત્યારે નીકળી ગયું કે “તારા પિતાશ્રી માની જશે તું પ્રયત્ન કર.” સાહેબ કેવા વચનસિદ્ધ છે તેની મને ખબર ન હતી. એથી મને ત્યારે વિચાર આવ્યો કે શું પિતાશ્રી માનશે ? અને મેં સાહેબનું નામ લઈ અમદાવાદથી ઘરે ફોન કર્યો. શરૂઆતમાં પિતાશ્રીએ કીધું તું એકવાર ઘરે આવી જ પછી આપણે તને દીક્ષા આપીશું મેં કીધું તમે એકવાર દીક્ષાની જય બોલાવો પછી જ હું ઘરે આવીશ. અને ખરેખર સાહેબનો શો જુદુ-ચમત્કાર કે પિતાશ્રી જેઠ સુદ-૧૦ ના અમદાવાદ આવ્યા. સૌ રાજાખુશીમાં હતાં. ઘરના બધા સભ્યો સાથે મારું દીક્ષા માટેનું મુહૂર્ત લેવા સાહેબ પાસે લગભગ ૮ વાગે પહોંચ્યા સાહેબે કીધું તમે બધા ૩ વાગે આવો હું મુહૂર્ત જોઈને રાખીશ. અમે બધા ૩ વાગે સાહેબ પાસે પહોંચી ગયા.

સાહેબે કીધું જેઠ સુદ ૧૨ના દિવસે મુહૂર્ત શ્રેષ્ઠ છે. દોઢ દિવસ -(૩૬ કલાક પછી) ! આટલી જલ્દી દીક્ષા માટે પિતાશ્રી અને ભાઈ એ શરૂઆતમાં આનાકાની કરી પણ સાહેબના અચિંત્ય કોટીના પ્રભાવના કારણે તેઓ માની ગયા અને સાંજે પાંચ વાગે દીક્ષાની જય બોલાઈ જે પિતાશ્રી દીક્ષાના કટ્ટર વિરોધી હતા તે મારી દીક્ષા ૩૬ કલાક પછી આપવા રાજા થયા તે તો હું માની શકતો ન હતો. ખરેખર મારા માટે તો ચમત્કાર જ હતો. અને જેઠ સુદ-૧૨ના સાહેબના વરદ હસ્તે મને ઓઘો મળ્યો. સાહેબનો કેવો ચમત્કાર કે આટલી જલ્દી દીક્ષા નક્કી થઈ, મારી દીક્ષાના સમાચાર વાયુવેગે બધે પહોંચી ગયા. દીક્ષાના દિવસે ત્રીસથી પણ વધારે પૂ. સાધુ-સાધ્વી ભગવંતો ઉપસ્થિત હતા. જ્યાં ૨-૩ મહાત્મા સિવાય કોઈની અપેક્ષા ન હતી ત્યાં ૩૦-૩૦ મહાત્માઓ ઉપસ્થિત હતા તે પણ સાહેબનો ચમત્કાર !

દીક્ષા પછી પિતાશ્રીનો સ્વભાવ એકદમ જ બદલાઈ ગયો હવે તેઓ દીક્ષા માટે કોઈ ને પણ રોકતા નથી અને સાહેબનો ખૂબ ખૂબ આભાર માને છે અને સાથે સાથે મને દીક્ષા માટે અંતરાય ક્યોં તે માટે તેમને અનહદ દુઃખ પણ છે પશ્ચાતાપ પણ છે આંખોમાં આંસુ પણ છે. સાહેબ કેવા વચનસિદ્ધ પુરુષ ! કે જેમની વાણી કદીય નિષ્ફળ ગઈ નથી અરે ! તેમનું અસ્તિત્વ પણ ગજબનું કામ કરે છે. આવા ઉત્તમોત્તમ મહાત્માના હાથે મને ઓઘો મળ્યો ને ચારિત્રજીવનમાં પદાર્પણ થયું તેને હું મારું પરમ સૌભાગ્ય સમજું છું. આજે પણ સાહેબના એ ઉપકારની સ્મૃતિ આંખને ભીની કરી દે છે. સમગ્ર જીવન પર્યંત સંઘની એકતાના સંકલ્પથી આયંબિલ તપ આદરી જે અશક્યપ્રાયઃ સાધનાનો મહાયજ્ઞ માંડ્યો તે પૂજ્યશ્રીની ચિરવિદાય માત્ર ભક્તવર્ગને નહિ પણ સમગ્ર સંઘને સાલે છે. એક પૂરી ન શકાય તેવી ખોટ સંઘ અને શાસનમાં પડી છે. અંતરના અંતરથી પ્રાર્થના કરું છું કે સાહેબ જ્યાં પણ હોય ત્યાંથી દિવ્યઆર્શિવાદ મારા પર ને સમસ્ત સંઘ પર વરસાવે... ને કોઈ અગમ્ય પરિબળો એવા ઉભા થાય કે જેથી સાહેબની સંઘ એકતાની ભાવના પરિપૂર્ણ થાય.

અમોઘવચનના સ્વામી

- પ.પૂ. મુનિ દર્શનવિજયજી મ.સા.

મારા સંયમગ્રહણ પૂર્વે ૮-૧૦ દિવસ વાસાણા-અમદાવાદ મુકામે સાહેબજીના સાંનિધ્યમાં રહેવાની સોહામાણી પળો માણવાનો અવસર સાંપડ્યો હતો. તેવામાં મારી દીક્ષાનું મુહૂર્ત કઢાવવાનો સમય આવ્યો અને પૂજ્યશ્રીએ મહાસુદ ૧૩નું મુહૂર્ત પ્રદાન કર્યું અમે ઘરે ગયા થોડા દિવસમાં બેનના લગ્નપ્રસંગનો દિવસ જોગાનુજોગ દીક્ષા બાદ એક દિવસ છોડી બીજા જ દિવસે આવતો હતો સ્વજનો વિચારમાં પડી ગયા, હું થોડો મુંઝાયો મારી દીક્ષા કેન્સલ તો નહીં થાય ને ? અને સાહેબજીને સમાચાર આપ્યા તો સાહેબજીના આશીર્વાદ સાથે જવાબ આવ્યો કે “તું ચિંતા ન કર ! તારી દીક્ષા આપેલા મુહૂર્ત નિર્વિઘ્ને પાર પડશે !”

આ તરફ સૌ સ્વજનોના મનના વિચારો ફરી ગયા અને બંને પ્રસંગો એક જ દિવસના અંતરમાં થઈ જાય તો સારું જ કહેવાય ને ? એવું વિચારી બન્ને પ્રસંગો સમયસર સાચવી લેવાનો નિર્ણય લેવાયો. જેથી દૂરદૂરથી આવેલા સગાસંબંધીઓને પણ એક સાથે બન્ને પ્રસંગોમાં હાજરી આપવાનું સરળ બની ગયું અને મને ભવતારાણ ભાગવતી પ્રવ્રજ્યાની પ્રાપ્તિ થઈ !

કોટી કોટી વંદના તે વચનસિદ્ધ વિભૂતિ ને !!!

હિમાંશુદાદા વિના મળે સંયમલક્ષ્મી વરી હોત ?

- પ.પૂ. મુનિ જ્ઞાનવલ્લભ વિ.મ.સા.

ચૌદ-ચૌદ વર્ષ સુધી ગૃહાંગાગમાં બિરાજમાન થયેલા દેવાધિદેવ સંભવનાથપ્રભુની અચિંત્યકૃપા તથા છેલ્લા દસેક વર્ષથી સંસારી ઘરની સામે રહેલા વાસાણા જૈન ઉપાશ્રયમાં બિરાજમાન પરમોપકારી, દીક્ષાદાતા પ.પૂ.આ.હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની અનરાધાર વહેતી અમીધારા વિના મને સંયમલક્ષ્મી વરી હોત ?

ભવઅટવીમાં ભમાડનારા સંસારમાં ૫૮ વર્ષની ઉંમર પર્યંત સંસારની જવાબદારીઓ અદા કરવા અર્થોપાર્જનની પ્રવૃત્તિમાંથી નિવૃત્ત થવાના અંતિમદિવસે પૂજ્યશ્રી પાસે માંગલિકનું શ્રવાણ કરી નિવૃત્ત જીવનના પ્રથમ દિવસથી જ હવે આત્મોદ્ધારક પ્રવૃત્તિનો આરંભ થાય તે માટે આશિષ લીધા, બીજા જ દિવસથી નિત્ય એકાસાણા - ૫/૭ સામાયિક તથા પાંચતિથિઉપવાસની આરાધના શરુ કરી થોડા કાળમાં પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી સિદ્ધગિરિના સાંનિધ્યમાં વૈરાગ્યદેશનાદક્ષ પ.પૂ.આ.શ્રી હેમચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજની પાવનનિશ્રામાં અમારે સજોડે ઉપધાન તપની આરાધનાનો અવસર મળતાં ખૂબજ ઉદ્ધાસભર આરાધના થવા પામી હતી.

ઉપધાનમાળ બાદ પુનઃ ઘરે આવતાં નિર્વિઘ્ન આરાધનાની પૂર્ણાહુતિ નિમિત્તે ચતુર્વિધ સંઘ સાથે પૂજ્યશ્રીને ઘરે પગલાં કરવા વિનંતી કરી પરંતુ અમારી આરાધનાની અનુમોદના કર્યા બાદ કહ્યું કે વિશિષ્ટ કારણ વિના કોઈને ત્યાં પગલાં કરતો નથી જે વિશિષ્ટ કારણ હોય તો જરુર પગલાં કરું” ઉપધાનતપની આરાધનાએ મારા જીવનનું વિશિષ્ટ કાર્ય પૂર્ણ થયેલ માનતો હોવા છતાં પૂજ્યશ્રીને મન ઘરે પગલાં કરવા માટે તે કોઈ પુષ્ટ આલંબન ન જાણતાં પૂ.શ્રી હેમવલ્લભવિજય મહારાજ સાહેબને ખાનગીમાં તે અંગે પૂછતાં તેમણે જાણ્યાં કે

“ચતુર્થવ્રતગ્રહણ અથવા દીક્ષાગ્રહણ માટે કોઈ અભિગ્રહ થાય તો કદાચ પૂજ્યશ્રી પધારે” !

ગુરુભગવંતની વાત શ્રાવિકાને કરતાં તેમણે સંયમગ્રહણની તૈયારી બતાવી. પુત્ર-પુત્રીઓની પાણ સહર્ષ સંમતિ મળતાં નિયત દિવસે પગલાં કરાવવાનાં પ્રસંગે સૌ સાથે દેરાસરમાં સામુહિક દેવવંદન બાદ પૂજ્યશ્રીએ મને પુછ્યું “દિનેશભાઈ શું અભિગ્રહ લો છો ?” મેં કહ્યું અમે બંને પાંચ વર્ષમાં સંયમગ્રહણ કરીશું, પૂજ્યશ્રી કહે, ‘પાંચ વર્ષમાં ન લેવાય તો ?’ મેં કહ્યું, ‘આજીવન કેરીનો ત્યાગ.’ દીર્ઘદષ્ટા પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું, ‘આજીવન કેરીનો ત્યાગ કરીને પછી સંસારમાં રહેવાનું ? સંયમ મળવું તે કાંઈ સરળ ચીજ નથી ! તેને માટે વિશિષ્ટભોગ આપવો પડે ! દિનેશભાઈ ! બધુ જ અનિત્ય છે પાંચ વર્ષનો સમય તો ઘણો જ કહેવાય ! છતાં સંતાનોનો આગ્રહ જ હોય તો પાંચવર્ષમાં દીક્ષા ન થાય તો છ વિગઈના ત્યાગનો અભિગ્રહ કરવો અને સંતાનોને સમજવી વહેલામાં વહેલા નીકળવા પ્રયત્ન કરવો.

આ રીતે અમારે મન એક ભીષ્મ અભિગ્રહ સહર્ષ લેવાય ગયો... દિવસો આરાધનામાં વહેવા લાગ્યા એકવાર વિચાર આવ્યો કે “ હવે ઉંમર ૫૮ થી ૫૫ તરફ જવાળે બદલે ૬૦ તરફ જતાં શરીરની શક્તિ ઝાદિ વધુ દુર્બળ બનવા માંડશે. દીક્ષા લેવી જ છે તો વધુ મોડું કરવામાં શું ફાયદો ? હજુ થોડા વર્ષો શરીર કામ આપશે ત્યાં સુધીતો સંયમની આરાધના અપ્રમત્તાપૂર્વક કરવાનું શક્ય બનશે, આ વાત શ્રાવિકાને જાણાવતાં તેમણે બે વર્ષ બાદ દીક્ષા લેવા તૈયારી બતાવી અને પરિવારજનોની સંમતિ સાથે પૂજ્યશ્રી પાસે મંગલમુહૂર્તની માંગણી કરતાં અભિગ્રહના માત્ર તેર (૧૩) મહીને સં. ૨૦૫૫ મહાસુદ ૫ ને શુભદિવસે સંઘસ્થવિર પ.પૂ. આ. ભદ્રંકરસૂરિમહારાજ સાહેબની પાવનનિશ્રામાં પૂજ્યશ્રીના શુભ હસ્તે ભવોદધિતારક રજોહરણની પ્રાપ્તિ સાથે મને પ્રવચનકાર પ.પૂ.પં. ચન્દ્રશેખરવિજયજી મહારાજ સાહેબના પ્રશિષ્ય પૂ. શ્રી હેમવલ્લભવિજયજી મહારાજ સાહેબના શિષ્યપદની પ્રાપ્તિ થઈ !

શ્રાવિકાની દીક્ષા પાણ ઘર આંગણે જ કરવાની ભાવના હોવા છતાં તેમના ગુરુવર્યા બેંગલોર મુકામે સ્થિત હોવાથી માત્ર ત્રણ માસ બાદ પૂજ્યશ્રીએ અર્પણ કરેલ મંગલ મુહૂર્તે ત્યાં પ.પૂ.આ.સ્થૂલભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની પાવનનિશ્રામાં પૂ.સા. સુભદ્રાશ્રીજીના શિષ્યા સા. દર્શનરત્નાશ્રીજી તરીકે સંયમની પ્રાપ્તિ થવા પામેલ હતી.

સં. ૨૦૫૬ માગસર સુદ ૧૪ના જવારે પૂજ્યશ્રી કાળઘર્ભ પામ્યા ત્યારે હજુ અમારા અભિગ્રહના પાંચવર્ષ પૂર્ણ થવા પામ્યા જ હતા ! કેવા દીર્ઘદષ્ટા હતા પૂજ્યશ્રી ! જો વહેલામાં વહેલા નીકળવાના પૂજ્યશ્રીના વચનોને લક્ષ્યમાં લીધા વગર અમે પાંચવર્ષના અભિગ્રહના ભરોસે બેઠાં હોત તો કદાચ ! આજે પણ અમે આ ભવભ્રમણ ભટકાવનારા સંસારરૂપી કાદવમાં ખૂંચેલા પડ્યા હોત ?

कोटी कोटी वंदना ते सूरिवरने...

— मुनि हर्षितविजयजी

पूज्यपादश्री प्रौढवय अने जंधाबल क्षीण थयेल होवाथी घणा समयथी नवकार उपाश्रय, वासणामां स्थिरवास हतां. उपाश्रय निकट होवा छतां पण मात्र जिनपूजा, कन्दमुल त्याग अटलुं ज जैनपणानुं कर्तव्य समजतो होवाथी कयारेय पूज्यश्रीना दर्शन वंदन भक्तिनुं सद्भाग्य प्राप्त थयुं न हतुं.

वि.सं. २०५२ चैत्र महिनामां नूतन दीक्षित पूज्य मुनि दयासिंधु वि.म.सा. ना वंदनार्थेमारे नवकार उपाश्रयमां जवानुं थयुं ने त्यां जेवी रीते दक्षिणावर्त शंख अने चित्रावेल अगणित पुण्यथी नजरे पडे तेम पहेली वखत पूज्यपाद आचार्यभगवंत श्री हिमांशु सूरि म.सा. ना दर्शन थया. भाईमहाराजनी स्थिरता थोडा दिवस त्यां ज हती अटले वारंवार हुं त्यां जतो, मंदारपुष्पसमा पूज्यपाद आचार्यभगवंतश्रीनां संयमनी सुवासथी मधमघटा वातावरण अने पूज्यगुरु महाराज विद्वद्वर्य पंच्यास प्रवर श्री जयसुंदरविजयजी म.सा. (हाल आचार्य)ना सांनिध्यना प्रभावे मने त्यारे दीक्षानी प्रबल भावना प्रगटी. पछी ज्यारे ज्यारे गुरुमहाराज साथेना विहारमांथी संसारी घरे रहेवा आवतो त्यारे पूज्यपाद आचार्यभगवंतश्रीना दर्शन वंदने अचूक जतो हतो.

वि.सं. २०५३ आसो ओलीमां गुरुमहाराजनी प्रेरणा अने पूज्यपाद आचार्य भगवंतश्री अे आशीर्वाद साथे आपेल मुहूर्तेवर्धमान तप ओलीनो पायो २ द्रव्यथी नाख्यो ते पछी दिवालीना अवसरे पाछो अमदावाद आव्यो, दिवालीना देववंदन निमित्ते, मोहराजाने लीलापूर्वक जीती चूकेला अेवा पूज्यपाद आचार्य भगवंतश्रीनी पासे प्होंच्यो.

प्रतिक्रमण पछी पूज्यश्रीनी पासे बेठो. दीक्षा निमित्ते थता अंतरायो अने घरना सख्त विरोधनी वात चालती हती. त्यारे पूज्यपाद आचार्य म.श्री. अे मने कीधुं ” के अंतराय तोडवा होय तो कोई मोटो अभिग्रह लेवो पडे, बेठा-बेठा कोई दीक्षा न मले ” “ बोल लेवो छे अभिग्रह ” ? में मारी स्वीकृति जणावी त्यारे बालकनी जेम निष्कपट पूज्यपाद आचार्य म.श्री. बोल्या, ” तो ले छ विगइना संपूर्णपणे त्यागनुं पच्चक्खाण ” अेम पूज्यपाद आचार्य म.श्री. अेमने छ मास नो अभिग्रह आप्यो अने कोई मांदगी ना प्रसंगे वलोणावाली छास थी बनेल घेंस वापरवानी छूट आपी.

थोडा दिवस पछी अगत्यना कार्य माटे मारे मुंबई जवानुं थयुं अने पछी त्यां गुरुमहाराज मलवा गयो त्यारे गुरुमहाराजे कह्युं “ आत्मारूपी वस्त्रमां लाल मेलरूपी कर्म ने काढवा माटे निर्म पानी युक्त साबुरूपी उपधान कलिकुंड मां शरु थवाना छे तो तमे पण अेमां जोडाओ तो बहु लाभकारक रहेसे. गुरुमहाराजनी ईच्छा ने तहत्ति करी. पछी मुंबइथी रवाना थइ पाछो अमदाव आव्यो.

पण, छ विगइ त्यागना कारणे मन थोडुं मुंझायेलुं हतुं. ए मुंझवणने मुंझवणमां कामधेनु स पूज्यपाद आचार्य म.श्री नी पासे गयो ने बधी वात जणावी, निरपवाद चारित्रना उँचां महेल अग्रभाग उपर धजा (ध्वजा) नी जेम शोभता अेवा पूज्यपाद आचार्य म.श्री अे पहेला तो कोई प छूट-छाट नी ना पाडी पछी कांइक विचारी पोताना माटे कठोर अने बीजा माटे कोमल पूज्यश्री सत्त्वनी कचाशवाला अेवा मारा उपर करुणा करी ने कह्युं के “ जा, शाक मां जे विगइ आवे वापरवानी छूट ”

पछी, पूज्यश्रीअे ज्ञान-दर्शन-चारित्रनी सुवासवाला वासनो मारा मस्तके निक्षेप कयों, जा के मारा शरीरने पुष्ट करवा माटे अेमने अे वासरूपे मारामां दुध-दहीं-घीरूप विगइओनो निक्षेप कयों होय !!!

अेम पूज्यश्रीना आशीर्वाद लइ कलिकुंड उपधानमां बेठो अने अेमना तपोबलनां प्रभावे प पूरा उपधान आयंबिलथी ज पूर्ण कर्या अने अल्पकालमां ज अणमूला अणगारपणानुं आस्वादन करव सद्भागी बन्यो अेवा परमोपकारी पूज्यश्रीना चरणोमां कोटि कोटि वंदना. www.jainlibrary.org

तपस्वीसम्राट् गुरुश्रीहिमांशुसूरीवर्याणां जीवनस्य यशोगाथां देवगिरायां किञ्चिन्मया लिख्यते । अतोऽत्र किञ्चित्स्खलनं स्यात्तत्क्षन्तव्यं भवद्भिः विवेकिभिः

अस्य महापुरुषस्य जन्म (उत्तरगुर्जर) माणिकपुरनगरे श्रेष्ठिवर्य श्री फुलचंद भाई धर्मपत्नी कुंवरमाताकुक्षौ सुतत्वेन जातः मातापित्रादिस्वजनैः “हीराचंद” इति नामाऽभिधानः कृतः । पूर्वकृतशुभकर्मोदयेन शैशवकालेन एव तन्मनो जिन पूजादिआवश्यकक्रियायां धर्मेनिष्ठं जातम् । गृहस्थवासे स्थिते सति जिनवचने (प्रवचने) अतीव रागमासीत् । नित्यं जिनवचनश्रवणेन संसारप्रति वैराग्यशाली भवति स्म । निजपुत्रः ‘चीनु’ अपि पितुः संस्कारेन धर्मेसंस्कारवर्धितः ।

अंतरायादि-अशुभकर्माणि क्षयं कृत्वा श्रीरामचन्द्रगुरुसमीपे पुत्रेन सह राजनगरे एकनवनवतिशताधिकएकसहस्रतमे विक्रममाब्दे वैशाखशुक्ल नवम्यां तीथौ चारित्ररत्नं गृहीतवान् । प्रेमसूरीश्वरादिगुरुनिश्वायां गहनशास्त्राऽभ्यासं कृतवान् । पूज्यगुरुदेवस्य समर्पणभावेन अपूर्वसेवां कृतवान् । अष्टप्रवचनमातायाः विशुद्धपालनेन चारित्रभावे अतीवृद्धिं कृतम् । निर्दोषभिक्षाचर्यया आत्मशुद्धिं कृतवान् । कदापि स्वनिमित्तं कृतं द्रव्यं ते न गृहीतवान् । पूज्यगुरुदेवैः अहमदनगरे पञ्चदशाऽधिकद्विसहस्रमे विक्रमशरदि वैशाखशुक्लषष्ठतिथौ पंन्यासपदे स्थापिता ।

तैषां तपोसंयमाऽऽदि “धन्नाअणगार” समानैव भाति स्म । आधुनिक काले तादृशाः आराधना कोऽपि कर्तुं न शक्नुवन्ति । शत्रुंजयतपसा सह श्री गिरनारतीर्थस्य नवनवतियात्रा कृतवान् । श्रीसिद्धागिरि तीर्थस्य नवनवति-यात्रा अनेककृत्वः कृता । श्री संघ-संगठनार्थेशासनरक्षार्थेअनेकानि आचाम्लानि कृतवन्तः, अनेकाश्च अभिग्रहाः (संकल्पाः) तदर्थेकृताः । तेषां उत्कृष्ट तपो आराधनायाः एको सूचिपत्रं भवति अहं गणना कर्तुं न शक्नोमि ।

पूज्यगुरुदेवैः सिद्धिगिरि (पालीताणा) मध्ये नवविंशत्याधिकद्विसहस्रमे विक्रमाब्दे मागशीर्षशुक्लद्वितीये तिथौ श्रीनवपदस्य तृतीयपदे (सूरिपदे) आरूढवन्तः । श्रीसिद्धाचल-गिरनारतीर्थयोः चरणे अनुपमभक्ति कृतवान् । श्रीगिरनारतीर्थे चातुर्मासकृत्वा अनेका इतिहासा अरचयन् । तस्मिन् तीर्थे श्रीसहसावनतीर्थोद्धारः कृतः आजीवनं पादविहारं कृत्वा उत्कृष्ट-आलंबनं पूरितवान् । षण्णनवतिवयेऽपि पादेनविहारं कुर्वन्ति ते । गिरनारसहसावन-माणिकपुर-वासणा-धर्मरसिकवाटिकादि अनैकतीर्थानां प्रतिष्ठाः कृताः । अनेकान् पुण्यात्मान् चारित्ररत्नं अर्पयित्वा शासनसेवायां युज्यवन्तः ।

एवंविधानेकशासनप्रभावनायाः कार्याणि कृत्वा एकोनसप्ततिवर्षं यावत् निर्मलसंयमपर्यायं पालयित्वा षण्णनवतिवर्षायुः पूरयित्वा गिरनारतीर्थमध्ये “अरिहंत” .... “नेमिनाथ...” इति श्वासोश्वासे रटन-कुर्वन् अपूर्वसमाधिपूर्वकं नवपञ्चशताऽधिकद्विसहस्रमे विक्रमवर्षेमागशीर्षशुक्लद्वितीये तिथौ पुज्यात्मा स्वर्गगमनं गतवन्तस्ते । यत्र कृत्रापि स्थितास्ते अस्माकं संयमजीवने संयमाराधनायामाशिर्वादपूर्वकं प्रेरणादायकाः उत्साहवर्धकाश्च भवन्तु । शुभमस्तु ।

આયંબિલતપના એક આલંબનભૂત

પ.પૂ.આ.હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ !

- પ.પૂ. મુનિ ભાગ્યચન્દ્રવિજયજી મ.

જેઓશ્રીનું સંયમજીવન મુખ્યત્વે ઉપવાસ અને આયંબિલતપ સાથે પસાર થયું છે એવા પૂજ્યશ્રી મારા જેવા અનેક બાલજીવો માટે અચલ આલંબનભૂત હતા. જ્યારે જ્યારે વર્ધમાનતપની ઓળીઓ કરવામાં ઢીલો પડું એટલે તરત તેઓશ્રીનું નામ સ્મરણ કરતાં આ દેહમાં એક નવી જ ચેતનાનો પ્રાદુર્ભાવ થાય અને આયંબિલ સહજતાપૂર્વક થવા માડે ! જેના પ્રભાવે માત્ર ચાર વર્ષના અલ્પકાળમાં ૪૨ ઓળીપર્યંત પહોંચવા પામ્યો છું.

કોટીશ : વંદન ઝે ઉપકારીઝે !

નિરસને પણ નીચોવી રસહીન બનાવનાર એટલે જ ...

“ પૂ. પાદ આચાર્ય ભગવંત, તપસ્વી સમ્રાટ હિમાંશુસૂરિ મહારાજ સાહેબ ”

- પ.પૂ. પ્રવર્તિની સા. વસંતપ્રભાશ્રીજી

જિનાજ્ઞામાં મસ્ત રહી કર્મનો અસ્ત કરનાર તપસ્વીસમ્રાટ પૂ. પાદ સ્વ. આચાર્ય ભગવંતશ્રી હિમાંશુસૂરિ મ.સા. એટલે નિકટ મોક્ષગામી, મહાવિદેહક્ષેત્રમાંથી ભૂલા પડેલા સત્ત્વશાળી મહાત્મા જ નહીં હોય ને ?

સ્વાદિષ્ટ ભોજનનો સ્વાદ તો નહીં જ પણ આયંબિલ જેવા નીરસ ભોજનમાં રહેલા રહ્યા સહ્યા રસને પણ નિર્મૂળથી ઉખેડ્યા પછી જ ભોજન કરનારા પૂજ્યશ્રી રસનેન્દ્રિયના અજબ વિજેતા હતાં !

આટલી જૈફ વધે નાદુરસ્ત શરીર, લાંબા આયંબિલોમાં પણ નિર્દોષ ગોચરીયતાનું કડકપણે પાલન એ કોઈ હીન સત્ત્વશાળીનું તો ગજુ જ નથી.

જેમની તપ-ત્યાગની તરવરતી મૂર્તિ અનેક જીવોના પાપ, તાપ, સંતાપને બાળનારી હતી !

જેમનું વિશુદ્ધ, નિર્દોષ સંયમ જીવન કથીરને પણ કંચન બનાવનારું હતું !!

જેમની વાણી અનેક જીવોને વિશ્રાંતિના વડલા સમાન હતી ભગતોની ભીડ, ભક્તિની તેમને પડી જ ન હતી...

એકવાર પૂજ્યશ્રી ધંધુકામાં પધાર્યા અમે ત્યાં જ હતા. સવારથી પ્રત્યેક ઘરમાં પૂજ્યશ્રીની આયંબિલની ગોચરી માટે ભાવુકો આતુરતાથી રાહ જોઈ રહ્યા હતા. ૮:૦૦ વાગ્યા, ૧૦-૦૦ વાગ્યા, ૧૨:૦૦ વાગ્યા. આજે ધંધુકામાં મોટા ભાગના ઘરોમાં મોળી દાળ હતી. કારણ ?? પૂજ્યશ્રી કદાચ આવી ચડે તો આપણને લાભ મળી જાય.... પણ પૂજ્યશ્રી તો અલબેલા અવધૂત હતા. ગોચરી નીકળ્યા જ નહીં. જ્યારે બધા રાહ જોઈ થાકી ગયા પછી સાંજે ૪:૦૦ વાગે ગોચરી નીકળ્યા અને રહ્યું સહ્યુ વધ્યુ-ઘટ્યું જે મળ્યું તે લાવી વાપરી લીધું જાણે પ્રભુ વીરની વાટ જોઈ બેઠેલા જીરાણ શેઠ !! કાગડોળે વાટ જોઈ શ્રાવિકાઓએ પણ ...

આવા હતા મહાસાત્ત્વિક જીવન જીવનારા, તપસ્વીસમ્રાટ, પૂજ્યપાદ હિમાંશુસૂરિ મહારાજ !!

“સાગરનાં નીર ગાગરમાં સમાય ના’ એવું જીવન જીવનારા હતા પૂજ્યપાદશ્રી !!!

ગુણરત્નોનો ડીપાર્ટમેન્ટલ સ્ટોર

- ધ.પૂ.સા. સ્વયંપ્રભાશ્રીજી

જગતમાં ‘મા’ તુલ્ય વહાલું કોઈ તત્ત્વ નથી, ‘મા’ ની મમતા ! ‘મા’ નું વાત્સલ્ય ! ‘મા’નો નિસ્વાર્થપ્રેમ ! ‘મા’ની ઉદારતા, ‘મા’ના હૃદયની વિશાળતા ! વગેરે પહેલી નજરે અતુલ જાણાય, પરંતુ આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રમાં તેનાથી પાણ બીજી એક વ્યક્તિ છે “ગુરુ મા” જેની તુલનામાં અપેક્ષાએ ‘મા’ પાણ એક ડગ પાછળ રહી જાય ! ગુરુતત્ત્વની પાસે ‘મા’ તત્ત્વ વામાણું બની જાય છે. કારણ મા તો ઈહલોક સંબંધી સુખ આપી શકે છે જ્યારે ગુરુ તો આંગણી પકડી આપણને ઠેઠ મોક્ષપર્યંત પહોંચાડવા માટે સમર્થ છે. ગુરુ એકવાર આંગણી પકડે એટલે તે સંયમબાળ જન્મ્યો હોય ત્યારથી કાળધર્મ સુધી સતત તેની કેળવણી-કાળજી કરતાં રહે અને કાળધર્મ બાદ બદલાતા પયયિ પાણ જે ગુરુતત્ત્વની આરાધનાના સંસ્કારો દૃઢ કરવામાં આવ્યા હોય તો તે આપણને શાશ્વતસુખના ભોક્તા બનવામાં સહાયક બને છે.

આવા ગુરુવર તપસ્વીસમ્રાટ ધ.પૂ. આ.હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના ગુણોનું અંશાત્મક વર્ણન પાણ કરી શકાય તો ધન્ય બની જવાય !

જગતના જીવોને કોઈને કોઈ ચીજે વહાલી હોય છે તેમ ગુરુવરને પાણ એક ચીજ વહાલી હતી. તે હતી ‘જિનાજ્ઞા’ પ્રાણના ભોગે પાણ જિનાજ્ઞાને કોઈ આંચ ન આવે તેવા પ્રકારની પૂજ્યશ્રીની જીવનચર્યા હતી, સંયમપાલનની ઝીણામાં ઝીણી બાબતોમાં સતત ઝીણવટપૂર્વક કાળજી રાખતાં હતાં. સંયમજીવનની પ્રાપ્તિના દિવસની જ કર્મરાજ સામે મહાયુદ્ધની નોબત વગાડીને રાગશીંગા ફૂંક્યા હતા. પાંચમા આરાના બકુશ-કુશીલ ચારિત્રધર આત્માઓ ને જાણે સીમંધરસ્વામીએ ચોથાઆરાના સાધુનું સેમ્પલ જેવા મહાવિદેહક્ષેત્રથી અહીં ન મોકલ્યા હોય ! તેવું લાગે.

પૂજ્યપાદશ્રીની એક એક ક્રિયામાંથી જિનાજ્ઞાની સોડમ મહેકતી હતી. એમના ઉપકરણો સાવ સાદા ! કોઈ ઠઠારો -દેખાદેખી નહીં ! નિર્દોષ મળે તે વાપરવાનું ! ન તો ગોચરીની કોઈ પસંદગી કે ન તો ગોચરીની કોઈ પ્રશંસા !

“ગુરુવર આપની તપોમય કાયા,
કમનશીખે ગુમાવી આપની છાયા ;
દૂર રહ્યા પણ રાખજો માયા,
ન છોડું કદિયે ગુરુવર પાયા....”

વિહાર દરમિયાન અઠૈનોના ઘરના જડા-લૂખા રોટલા અને પાણીથી ચલાવી લે, પરંતુ દોષિત આહાર દ્વારા પોતાના દેહને અભડાવવાતો જરાપાણ તૈયાર થાય નહીં, આહારસંજ્ઞા ઉપર ખૂબ જ કાબુ હતો તેથી જ હંમેશા કહેતા “આ શરીરતો આપણું દુશ્મન છે તોણે જ આપણને ભવોભવ ભમાડવામાં સહાય કરી છે હવે જ્યારે તે આત્માને ચોંટ્યું જ છે તો તેને કામચલાઉ ભાડું આપી આપણા આત્માનું કામ કઢાવી લેવાનું છે.” દેવ-ગુરુકૃપા-ભક્તિથી શરીર પાણ તેમનું કથાગરું બનીને સદા સાથ આપવા કટીબદ્ધ રહેતું હતું.

શાસ્ત્રકારો તો ફરમાવે છે કે સૂરિભગવંત જિનશાસનના રાજના સ્થાને છે તેથી તેઓશ્રીનું તથાપ્રકાર બહુમાન-ઔચિત્ય કરવું, તેઓ થકી ઘણી શાસનપ્રભાવના થતી હોય છે. જ્યારે આ મહાત્માતો ફકીરબાબા જેવા સાવ ખાખી બંગાળી, અલ્પ પરિગ્રહી ! સદા અપ્રમત્તતાના સ્વામી ! સાક્ષાત્ સંયમમૂર્તિ !

તારક તીર્થંકર વીરપ્રભુના ઘોરાતિઘોર તપને દષ્ટિપથપર લાવીએ ત્યારે તેમના તપના એક અલ્પક્ષુદ્રક અંશ જેવા તપની ઝાંખી આ મહાપુરુષના તપમય જીવનમાં દષ્ટિપાત થઈ રહી હતી. પૂજ્યશ્રી તપ કરતાં હતાં એવું કહેવાને બદલે વર્તમાનકાળની અપેક્ષાએ તો તેઓશ્રી તપોમૂર્તિ હતા એમ કહેવું વધુ ઉચિત જાણાય છે. તેમાણે કરેલા તપ જે આપણે સામૂહિક ભેગા મળીને પાણ કરાવવાનો વિચાર કરીએ તો પાણ આપણને આરાધકો ઓછા પડે અને આપણે તે તપ સામૂહિક રીતે પાણ પૂરો કરવા અસમર્થ બની જઈએ !

જિનેશ્વર પરમાત્માના જિનાલયમાં પૂજ્યશ્રીને ભક્તિ કરતાં જોઈએ ત્યારે સતત એમ જ થયા કરે કે કોને જેવા ?

વીતરાગી પ્રભુને ? કે વિરાગી (વિશિષ્ટ રાગી) પ્રભુભક્તને ? શું પ્રભુ સાથે પ્રીત બંધાઈ હશે ? બસ ! ભક્તિ કરતાં કરતાં પરમાત્મામાં લીન-વિલીન અને અંતે અન્તર્લીન થઈ જતા અને કલાકો વીતી જાય તો ખ્યાલ પાણ ન રહે ! અરે ! ગોચરી આવીને પડી હોય તો પાણ કોઈ ચિંતા ન હોય ! જાણે કે દેહ -આત્માના ભેદજ્ઞાનનો સાક્ષાત્ અનુભવ ન કરતાં હોય ! તેવું લાગતું હતું.

દેરાસરમાં હોય કે ઉપાશ્રયમાં હોય ! કલાકો સુધી પ્રભુધ્યાનમાં તન્મય થવું તે તેમની શ્વાસોશ્વાસની જેમ સહજ ક્રિયા બની ગઈ હતી. અડધી રાત્રે ઉઠીને ત્રાણ-ચાર કલાક એક જ બેઠકે જાપ કરવાં બેસી જતાં !

શ્રી સંઘના કાર્ય હોય ! તીર્થરક્ષાના કાર્ય હોય ! પ્રતિષ્ઠાના કાર્ય હોય ! કે જિજ્ઞાસાના કાર્ય હોય ! જ્યાં આપણી બુદ્ધિ પાણ ન પહોંચે ત્યાં તેઓશ્રીની દીર્ઘદષ્ટિ ક્યારનીયે પહોંચી જતી અને દરેક પ્રવૃત્તિ કરતી વખતે ભાવિનો વિચાર કરી કરીને જ એકેક ડગલું ખુબ સમજાણપૂર્વક ભરતાં હતાં. વળી તેઓશ્રીએ કોઈપણ આરાધના માટે આપેલા મુહૂર્તો લગભગ સફળ થયા વિના ન રહે. અરે ! તેમના વચનથી જાણે ગ્રહદશાપાણ બદલાય જતી ન હોય! તેવા કેટલાય અનુભવો સાંભળવા મળે છે.

કપડાંની દુકાનમાં કપડાં મળે,
કરીયાણાની દુકાનમાં કરીયાણું મળે,
વાસણની દુકાનમાં વાસણ મળે તે રીતે
આધ્યાત્મિક જગતમાં
કોઈનામાં જ્ઞાનનો ક્ષયોપશમ હોય,
કોઈનામાં સંયમનો ક્ષયોપશમ હોય,
કોઈનામાં વાત્સલ્યભાવનો ક્ષયોપશમ હોય,
કોઈનામાં વૈવાચર્યનો ક્ષયોપશમ હોય
કોઈનામાં ક્રિયાચુસ્તતાનો ક્ષયોપશમ હોય,

જ્યારે પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં તો એક ડીપાર્ટમેન્ટ સ્ટોરની જેમ લગભગ દરેક ગુણોના ક્ષયોપશમ જાણવા અને માણવા મળતા હતા. આવા ધુરંધુર સૂરિદેવની વિદાયથી આ સૃષ્ટિએ ઘણું ગુમાવ્યું છે છતાં તેઓશ્રીના ગુણોની સ્મૃતિના આલંબનથી આપણે સૌ પાણ તેવા ગુણો આત્મસાત્ કરી આ જીવન સફળ કરીએ એ જ અભિલાષા.

તપર-વીરભાટ

- પ.પૂ.સા. કીર્તિપૂર્ણાશ્રીજી

જન્મ-મરાણના ચક્રાવામાં અનંતા જન્મ-મરાણ થયા પાણ તેની નોંધ કોઈએ ન લીધી પાણ એક જન્મ એવો આવ્યો એમાં જન્મ-મરાણને અટકાવવાની મહેનત શરૂ થઈ. ઘણા જન્મોની સાધના બાદ એવો જન્મ થયો જેમાં આહારસંજ્ઞા તોડવાનું કામ કરીને આણહારી પદ મેળવવાના યજ્ઞ આરંભાયા.

ખાવાના દિવસ કરતાં જેના તપના દિવસો વધારે એવા એક દૈવીપુરુષ માણેકપુરની ધરતી ઉપર જન્મી ગયા.

સદ્ગુરુનો યોગ મળતાં જ લઘુવયના પુત્રરત્નને દિક્ષિત બનાવી પોતે પાણ સંયમજીવનના શાણગાર સભ્યા, ધન્ય દિન, ધન્યજીવનની મંગળમય ઘડીઓ શરૂ થઈ અને તપધર્મના યજ્ઞ પ્રારંભાયા. તપને ગણતાં, સાંભળતા આશ્ચર્ય થઈ જાય, માથું ઝૂકી જાય એટલાં તપ જીવનમાં આત્મસાત્ કર્યા.

એક એક દિવસ, કલાક, મિનિટ અને સેકન્ડો સાધનામય, આરાધનામય અને તપમય શરૂ થઈ ગઈ. નમસ્કારમહામંત્રના ત્રીજા પદે આરૂઢ થઈ શાસનના, ચતુર્વિધસંઘના એક એક કાર્યો પ્રાણ રેડીને કરતા તેઓએ પ્રદાન કરેલ એકેક કાર્ય પ્રાણવંત ધબકતા થયા.

રાજનગરના વાસાણા મધ્યમાં શ્રી રોહિણીશ્રીજી સ્વાધ્યાયમંદિર બનાવવાની વાસ્તવિકા ઉભી થતાં તેના ખનન, શીલાન્યાસ આદિ વિધિમાં નિશ્ચા માટે પૂજ્યપાદશ્રીજીને જાણાવતાં પોતાનું જ કાર્ય છે માટે આનંદ ઉદ્ઘાસપૂર્વક સર્વ કાર્ય માટે પોતે તૈયાર કરી સર્વ મુહૂર્ત કાઢી આપ્યા. દરેક કાર્યમાં પોતે હાજર રહ્યા. શરૂઆતનો આરંભ શુભ થયો અને ઉદ્ઘાટન તેઓશ્રીના વરદ હસ્તે નક્કી થયું. અને આ સ્થાનમાં જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રની વૃદ્ધિ થાય તે માટે ઉદ્ઘાટન વિધિ થઈ. યુવાનોના તારાણહાર પૂ. પંન્યાસજી ચંદ્રશેખરવિજયજી મહારાજના શિષ્યરત્ન વર્ધમાનતપારાધક પૂ. યશોભૂષણ વિજયજી મ.સા. ને રૂમની અંદર ૩ કલાક જાપ કરાવી સ્થાનને પ્રાણવંતુ બનાવ્યું આજે પૂ. સાધવીજી ભગવંત ખુબ જ સુંદર આરાધના કરે છે અને કરાવે છે.

આ મહાપુરુષના ગુણગાવા એ તો સમુદ્રને બે હાથે સામા પૂરે તરવા જેવું મુશ્કેલ છે પાણ પૂજ્યશ્રીના ઉપકાર અમારા જેવા પામર ઉપર એટલા બધા છે તેથી કાંઈક લખાણ કરી તેઓશ્રીના ઋણને યત્કિંચિત વાળવાના પ્રયત્નો કરીએ છીએ.

તપસ્વીસમ્રાટ પૂજ્યશ્રીને કોટી કોટી વંદના

- પ.પૂ.સા. કોટિપુરુષાશ્રીજી

ગિરિઆ ગુણો તારા કેટલા ગુણ સાગરો ઓછા પડે,
તુજ ગુણ ગાવા હૈયુ ઉલસે, શકિત પણ ઓછી પડે ;
કરું વિનંતી ઓ ગુરુદેવ તુજ દર્શન મુજ મળે,
પુનિત દર્શન પામી તારું મુજ જીવન ધન્ય બને.
જેણે મારી ડૂબતી જૈયા ભવસાગરથી તારી,
જેણે મુઝળે શાસન સોંપ્યુ ઝમીધારા વરસાવી,
જેઓ મારા સંયમજીવનના સાચા બન્યા સુકાની,
એવા ઉપકારી

હિમાંશુસૂરિ ગુરુચરણે વંદના કોટી કોટી હમારી.

પૂજ્યશ્રી માણેકપુરની પુણ્યભૂમિમાં જન્મ્યા હતા.
પોતાનો માર્ગ સરળ બને તે માટે પ્રથમ પોતાના વડાલસોયા
પુત્રને ભગવાનના પુનિત પંથે મોકલ્યો. ત્યારબાદ પોતે
પરમપાવન પંથે પ્રયાણ કર્યું. દીક્ષાના પ્રથમ દિવસથી જ તપ,
ત્યાગ, સ્વાધ્યાયના યજ્ઞ મંડાયા. ગુરુસેવા, વિનય, વૈયાવર્ય
આદિ ગુણો તરત જ જીવનમાં આવવા લાગ્યા. તેઓશ્રીજીના
રોમ રોમમાં તપ-ત્યાગાદિ ગુણો પ્રસરી રહ્યા હતા. પૂજ્યશ્રી કે
જેઓ મારા ભવોભવના ઉપકારી હતા. જેઓએ સંસારસાગરમાં
ડૂબતી મારી જીવન નૈયાને આ ભવસાગરમાંથી તારી મને શાસન
નૈયામાં બેસાડી મારા પર અમીધારા વરસાવી. મારા સંયમજીવનના
સાચા સુકાની બન્યા. મને ભવોભવની રજ દૂર કરનાર એવું રજોહરાણ
આપ્યું ને મને પ્રવ્રજ્યાના પુનિત પંથે મોકલી.

પૂજ્યશ્રીજે જીવનમાં લગભગ ૩૦૦૦ જેટલા ઉપવાસ તથા ૧૧૫૦૦
જેટલા આયંબિલ કર્યા હતા. આચાર્યપદે આવ્યા બાદ ચતુર્વિધ સંઘની ઝેડતા
માટે જેઓએ પોતાની કાયા સામે પણ જોયું નથી. કાયાને પણ શાસન માટે
બિંચોવી બાંધી હતી. પૂજ્યશ્રી સવારે ૧૨ વાગે લાવેલ ગોચરી દ્વારા ૨-૩-૪
વાગે ગમે ત્યારે આયંબિલ કરતાં હતાં. બાર મહિનામાં જ્ઞાનપંચમી, મૌઠ
ઝેડાદશી, સંવત્સરી વિ. પર્વતિચિંતા ઉપવાસ, અટ્ઠમ તો લગભગ કરતા જ
હતા. શત્રુંજય ગિરિરાજમાં પાણ માસક્ષમાણ કર્યું હોય છતાં તેના પારાણના દિવસે દાદા
આદિનાથના દર્શન કર્યા વિના પારણ પાણ કરતાં ન હતા. આ તો જૈનશાસનનું
આગમોલ અને ગુપ્ત રત્ન હતું. પુજ્યશ્રીના ગુણ તો જેટલા ગાઈએ તેટલા ઓછા છે.

મારા પૂ. ગુરુભગિની પૂ. વિનીતાશ્રીજી મ.સા. પૂજ્યશ્રીના બે સંઘમાં પૂજ્યશ્રીની
પાવન નિશ્રામાં તારંગાજી તથા પાલીતાણા ગયા હતાં. ૫૦૦ વર્ષ સુધીમાં આવો
આયંબિલનો સંઘ નીકળ્યો નથી. તેવા સંઘમાં ત્યાગીને તપસ્વીની નિશ્રામાં તપને
ત્યાગના ભાવો જોરદાર વધતા જતા હતાં. ૧૦૦-૧૦૦ આત્માઓ આયંબિલના
છ'રીપાલિત સંઘમાં ગયા હતા. મને પણ આ સંઘમાં જવાનો આગમોલ લાભ મળ્યો
હતો. ત્યારે પૂજ્યશ્રીના છેલ્લા દર્શન થયા હતા.

પૂજ્યશ્રીના ગુણો તો જે ગાઈએ તેટલા ઓછા છે. બસ અંતમાં પરમકૃપાળુ
પરમાત્માને અંતરની એક જ પ્રાર્થના કે આપશ્રી જ્યાં હો ત્યાંથી મારા પર કૃપાવર્ષા
વરસાવો, સંયમમાં સહાય કરો એ જ અંતરની શુભાભિલાષા.

ત્યાગ વૈરાગ્ય અને વાત્સલ્યની મંગલમૂર્તિ

- પ.પૂ.સા. અનંતકીર્તિશ્રીજી

મરાણ પછી પાણ તેમનું જીવન સ્મરાણીય બની જાય છે, જેમનું જીવન વિવિધ ગુણોથી સ્મરાણીય અને કમનીય હોય છે. સહસાવનતીર્થોદ્ધારક, સંઘહિતચિન્તક, સુદીર્ઘસંયમી, સંયમમૂર્તિ, શાસનશાણગાર, તપસ્વીસમ્રાટ પરમપૂજ્ય આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ એક એવી જ વિરલ વિભૂતિ હતી....

જાત માટે કઠોર અને અન્ય જીવો માટે કોમલ એવા આચાર્યદેવશ્રીજીના અંતરનું એક એક આણુ સંયમસાધનાથી સુવાસિત હતું. રોમરોમ જિનાજ્ઞાપાલનથી શોભિત હતા તો, શ્વાસો શ્વાસ સુવિશુદ્ધ પરિણતિથી સુગંધિત હતાં.....

તેઓશ્રીનો ઉત્કટ વૈરાગ્ય અને વાત્સલ્યની કલ્પના પાણ અંતરને ગદ્ગદ કરી નાંખે છે. પોતાના બેનના લગ્નને દિવસે જ સંયમ વાટે સંચરવાનું સત્ત્વ દાખવી શક્યા, એ કાંઈ નાની સુની વાત નથી....

શાસનના અનેકવિધ કાર્યો હોવા છતાં જીવનમાં સાધિક ૩૦૦૦ ઉપવાસ અને ૧૧૫૦૦ આયંબિલની તપશ્ચર્યા કરી. સંઘપ્રત્યે કેવી અવ્વલ કોટીનો બહુમાન ભાવ હશે કે જેથી તેઓશ્રી એ સંઘઐક્ય માટે આયંબિલ તપનો ઘોર અભિગ્રહ ધારણ કર્યો.

સહસાવન તીર્થોદ્ધાર માટે વૃદ્ધાવસ્થામાં પાણ જુવાનને શરમાવી નાંખે એવી રીતે મચી પડ્યા હતાં આયંબિલ ચાલે પાણ ગોચરી ક્યારે વાપરવી એ કાંઈ જ નિશ્ચિત ન હોય ! શરીરની મમતાને કેવી ફગાવી હશે ? ૮૫ વરસની વયે પાણ પાદવિહાર કરતાં હતાં... નિત્ય પરમાત્મભક્તિ, જાપ, સાધના અને તપથી સૂક્ષ્મ બળના પાણ સ્વામી બન્યા હતાં.

તેઓશ્રીની જીભ નહીં, જીવન જ બોલતું હતું તેથી શાસનના ઘાણ કાર્યો ઘાણી સહજતાથી થઈ શકતાં હતાં..... આચાર્યદેવશ્રી “હિમાંશુ” અર્થાત્ - ચંદ્રની જેમ સૌમ્ય હતા. સુદીર્ઘ તપશ્ચર્યા ! વૃદ્ધાવસ્થા ! છતાં મુખમંડળ હમેશાં સૌમ્યતાથી શોભતું હતું.....

વાસાણામાં પૂજ્યશ્રીનું વાત્સલ્યમય સાંનિધ્ય થોડા સમય માટે મળ્યું તે ચિરસ્મરાણીય રહ્યું. વંદન કરીને પચ્ચક્ષ્ણાણ માંગતા ત્યારે ખૂબજ ઉદ્ધાસથી આપતા. તપ પ્રત્યેના બહુમાનભાવની પ્રતીતિ ત્યારે તેઓશ્રીના ચહેરા પરથી થઈ જતી.

સુવિશુદ્ધસંયમી, તપસ્વી આચાર્યદેવશ્રીજીની સેવાનો લાભ મળવો એ પાણ પુણ્યાનુબંધી પુણ્યનો ઉદય કહી શકાય.

શાસનહિતચિન્તક પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી પંન્યાસ ચંદ્રશેખરવિજયજી મ.સા.ના વિનયી પ્રશિષ્યરત્ને પ.પૂ. આચાર્યદેવશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સાહેબની સેવા કરીને તેમના વૈરાગ્યનો અને તપનો વારસો બરાબર સાચવ્યો છે ....!

આવા અનુપમ વૈરાગ્ય અને વાત્સલ્યના સંગમ સમા સૂરીશ્વરજીના ચરાણોમાં ભાવાંજલિ અર્પણ કરતાં કૃતકૃત્યતા અનુભવું છું....

આ મહાત્મામાં મોક્ષ મેળવવા માટેની ભૂખ અત્યંત હતી પોતે શરીરની સામે ક્યારેય શીતલ આંખ બતાવી નથી. લાલ આંખથી જ એની સામે નજર કરી છે. પોતે ૮૫ વર્ષની જૈન વયે પાણ પગે ચાલીને વિહાર કર્યો છે. આટલી મોટી ઉંમર હોવા છતાં કયાંય સ્થિરવાસ કર્યો નથી. પોતે પોતાના ૭૧ વર્ષના દીકરાને દીક્ષા અપાવીને કૃષ્ણનું દૃષ્ટાન્ત પુરું પાડ્યું છે. દીકરાના દીક્ષા પ્રસંગે હજમ ન મળવાથી પોતે જ હજમ બનીને નાનકડા બાળકના કેશનું મુંડન કર્યું અને પોતાની ભગિનીના લગ્ન દિવસે જ મુક્તિપી શીવસુંદરી સાથે લગ્ન કરવા સંયમની વાટે ડગ માંડી ચૂક્યા. સંયમમાર્ગની કેડી ચઢ્યા પછી ક્યારેય પાછી પાની કરી નથી, સંયમની આરાધના + આવશ્યક ક્રિયાઓ એ એમનો પ્રાણ હતો, નિરતિયાર શુદ્ધ સંયમની

અદ્ભુત જીવન-હદાલી

- પ.પૂ. સા. રત્નકીર્તિશ્રીજી

સાધના અને જિનાજ્ઞાપાલન એમનો શ્વાસ હતો. અમને સુશ્રાવક રજનીભાઈ દેવડીના ગિરિરાજના અભિષેક વખતે અમારા મહાન પુણ્યોદયે એ તપસમ્રાટ તપસ્વીના દર્શન વંદનનો લાભ પ્રાપ્ત થયો. તપ+ત્યાગથી- ઝબકારા મારતુ લલાટ નાજુક દેહ હોવા છતાં તપની સાથે યુદ્ધ કરતા હતા. જીવનમાં અનેકશઃ તપો સાધના-આરાધના કરી છે અને છેલ્લે સંઘની એકતા માટે કાયમી આયંબિલ તપના નાદનો ગુંજારવ કર્યો, પોતાની ૮૬ વર્ષની જિંદગીમાં વધારેમાં વધારે આયંબિલ તથા ઉપવાસનો તપ જ કર્યો છે.

એમના આયંબિલ ધ્વજ કાકન્દીને યાદ કરાવે એવા હતા જ્યારે એ પાલીતાણામાં હતા ત્યારે ૮૭ વર્ષની જૈન વયે પાણ રોજ દાદાની તળેટીની સૂર્યોદય પછી ચાલીને યાત્રા કરતા અને

બપોરે ૨-૩ વાગે આયંબિલ કરતા હતા. અને ત્યારપછી ગિરિરાજથી ગિરનારના છ'રી પાલિત સંઘમાં એમની નિશ્રામાં જવાનો મોકો મળી ગયો, એ કૃપાળુની દિનચર્યા જોતાં જ જોવા મળ્યું કે ખરેખર ભલે જન્મ પાંચમા આરામાં થયો, દીક્ષા લીધી પાણ આરાધના-સાધના જોતાં ચોથા આરાના મહાત્માની આંખી થયા વગર ન રહે જેમ કે સૂર્યોદય પછી વિહાર, સ્થાનમાં આવ્યા પછી દેરાસરમાં ગયા બાદ આખા જગતને વિસરી જઈએ ભૂખ + તરસને ભૂલી જઈને ૧૧ કલાક ભગવાનની ભક્તિમાં તરબોળ બની જતા હતા. પ્રભુભક્તિ એજ એમનો સાચો આહાર હતો, સંઘમાં લાંબો વિહાર હોવાથી જિનાજ્ઞાપાલન સાથે પોતે બંને ટાઈમ વિહાર કરતા હતા. રાત્રે પોતે ૨ થી ૩ કલાક નિદ્રા લેતા હતા. ૩-૪ કલાક એકજ બેઠકે ધ્યાનમાં, જપમાં લાગી જતા હતા. ધ્યાન + જપ એ એમનું પાણી હતું. જપ + ધ્યાનમાં કોઈ પાણ આવી જાય પાણ પોતે ક્યારેય ચલિત થતા નહોતા. પોતાના આત્મસંકલ્પ ઉપર કૃપાળુને અતુટ શ્રદ્ધા હતી. પોતે પંચપરમેષ્ઠી પદના ત્રીજા પદે બિરાજમાન હોવા છતાં, ક્યારેય અમને એમનો ભપકો કે ઠઠારો દેખાયો નહિ. સાદાઈ એમનો જીવન સંદેશ હતો, સંઘમાં પાણ રસોડાની આયંબિલની ગોચરી ન વાપરતા પટેલ રબારીના ઘરોમાંથી લાવેલો આહાર વાપરતા હતાં.

ગિરનાર જેમની આંખોમાં વસેલો હતો અને સહસાવન દીક્ષા+કેવલજ્ઞાન કલ્યાણકની જેમ બે આંખો હતી. પોતે સહસાવન ઉદ્ધારક હતા. સોનામાં સુગંધની જેમ સહસાવનમાં થનાર અંજનશલાકા મહોત્સવમાં રહેવાનું સદ્ભાગ્ય અમને પ્રાપ્ત થયું શુદ્ધ વિધિવિધાન, શુભ સમયે જ અનુષ્ઠાનોના આગ્રહી હતા. સાજન-માજનની એમને જરાય પરવા ન હતી.

સ્વ- શરીર સામે વજ્રથી પાણ કઠોર હતા, ઉગ્ર આયંબિલનો તપ તો ચાલુ જ હતો અને એમાં પાણ તાવ + શરદી થઈ જાય તો **देहं पातयामि कार्यं साधयामि** - સૂત્રને અપનાવી અદ્દમ તપ કરી લેતા હતાં એકવાર સહસાવનમાં બિરાજમાન હતા.

તાવ શરદી થઈ ગયા, અદ્દમ કર્યો અને ચોથા દિવસે સહસાવનથી ઉપર દાદાની યાત્રા કરીને નીચે તળેટી આવતા

૩૧ વાગ્યા થોડો આરામ કરી ૧૨ વાગે લાવેલી ગોચરીથી ૪ વાગે આયંબિલ કરવા બેઠા ધન્ય તપસ્વી અને નિરતિયાર સંયમયાત્રા.

અમારા સાધ્વીજીને સવારે ૭ વાગે જુનાગઢથી ૭ યાત્રા કરવા માટે મોકલ્યા. એમના શુભ મુહૂર્તથી ચોવિહાર છટ્ટ + ૭ યાત્રા કરીને બીજા દિવસે ૧૧ વાગે બપોરે યાત્રા કરીને સુખપૂર્વક ગામમાં આવી ગયા અને આવીને ત્રીજા દિવસે ઉપવાસ કરેલો એ પાણ સારો થયો એ એમના ધ્યાન+જપ+શુભ સંકલ્પની પ્રસાદી છે અને આજે એજ બે સાધ્વીજી ૧૦૦ અને ૮૭ ઉપરાંત વર્ધમાનતપની ઓળીનો સ્વાદ ચાખી રહ્યા છે એ એમનો જ પ્રભાવ છે કલિકુંડમાં ૮૩ વર્ષે એમની નિશ્રામાં નવપદઓળીનું સામુદાયિક આયોજન થયેલું એમાં પાણ અમને એમની નિશ્રાનું સદ્ભાગ્ય પ્રાપ્ત થયેલું.

સહવર્તીના સંયમની કાળજી પાણ સુંદર લેતાં હતા. પોતે સંયમમાં કડક હતા, પરંતુ સહવર્તીમાટે માખાણ જેમ મુલાયમ હતા. વાત્સલ્ય એમની રંગે રંગેમાં હતું, તપ એમનું થર્મોમીટર હતું, શરીર સામે જોયા વગર કર્મોની સામે લાલબતી જેવા હતા.

ખરેખર આવા વિરલા ગુરુઓના ગુણો ગાવા બેસીએ તો ગવાય નહી, લખવા બેસીએ તો લખાય નહી, શાહી અને લેખની પાણ ઓછા પડે છ'રી પાલિત સંઘમાં+ અંજનશલાકા (સહસાવનની), ચૈત્રમાસની નવપદ ઓળીમાં રહેવાનું સદ્ભાગ્ય અમને પ્રાપ્ત થયું એ અમારો પ્રકૃષ્ટ પુણ્યનો ઉદય માનીએ છીએ અને તપસ્વીસમ્રાટશ્રીના જીવનબાગમાં ખીલેલા અનેક ગુણપુષ્પો જેમ કે મોક્ષપદની ક્ષુધા પ્રભુભક્તિ એમની માધુકરી ● અરિહંત પરમાત્માની આજ્ઞા એ શ્વાસ ● આત્મસંકલ્પની અતુટ શ્રદ્ધા ● સાદાઈનો સંદેશ ● ગિરનાર-શત્રુંજય જેમના હૈયામાં બિરાજમાન હતા. ● વાત્સલ્યનો ધોધ હતા ● પરાઈ રસિક હતા ● કર્મોની સામે લાલઆંખ હતી ● તપ રામબાણ ઔષધ હતું ● આવા ગુણો અમારામાં આવે એજ એક મંગલકામના.

ગુણરત્નોના સ્વામી

- પ.પૂ.સા. પુણ્યપાદશ્રીજી

તપસ્વીસમ્રાટ પૂજ્યપાદશ્રીના સાંનિધ્યમાં રહેવાનો લાભ તો ખૂબ ઓછો મળ્યો છે.... પરંતુ પૂજ્યપાદશ્રીના રોમે-રોમે વ્યાપેલી ગુણગરિમા ઘણાના મુખે સાંભળી.. વળી પુણ્યના યોગે એઓશ્રીના કલિકુંડમાં પ્રત્યક્ષ દર્શન થયા.... ત્યારે મન એ વિરલ-વિભૂતિ ઉપર ઓવારી ગયું અહો ! આટલી મોટી વય, વિકૃષ્ટ તપથી સાવ કૃશ બનેલી કાયા સૂર્યોદય બાદ જ પગપાળા વિહાર, ઉનાળામાં ૧૧-૧૨ વાગે સ્થાન ઉપર પધારવું, શાંતિથી ભગવાનની ભક્તિ કર્યા બાદ પુરિમુદ્દ પચ્ચક્ષ્ણાગે ગામમાંથી આવેલ નિર્દોષ ગોયરી દ્વારા આયંબિલ કરી આરાધનામાં મસ્ત બની જતા... આ સર્વ પ્રત્યક્ષ નિહાળતા અમારા નયનો અશ્રુભીના બની ગયા .... ખરેખર ! પૂજ્યપાદશ્રીજીની સાધના ચતુર્થ આરાના સાધકોને યાદ કરાવે એવી હતી.... તપસ્વીસમ્રાટ ગુરુદેવશ્રીની નિશ્રામાં પુણ્યોદયે જુનાગઢમાં ૧૫ દિવસ રહેવાનો લાભ મળ્યો.... એ વખતે પાણ પૂજ્યપાદશ્રીએ અમ હિત ખાતર જીવ માત્રની કલ્યાણની ભાવનાથી અનેકવાર સંવેગરસને વધારનારી, અપ્રમત્તભાવમાં ઓતપ્રોત બનાવનારી હિતશિક્ષા વાંચનાઓ દ્વારા અમારા ઉપર મહાન ઉપકાર કર્યો છે. આજે પાણ તે તે દશ્ય સ્મૃતિપટ ઉપર આવતાં મસ્તક અહોભાવથી ઝૂકી જાય છે.

પૂજ્યપાદશ્રીજીના આશુએ-આશુએ શુભભાવથી ભાવિત થયેલ તપ તથા શાસનનો અવિહારાગ અવિસ્મરણીય રહેશે... સંઘ એકતા માટે ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા કરી શાસનની મહાન સેવા કરી છે.... ! આટલા મોટા પદ ઉપર બિરાજમાન થયા બાદ પાણ સાદગી શુદ્ધાચાર એઓશ્રીના જીવનનો મૂલમંત્ર હતો. પૂજ્યપાદશ્રીજી માત્ર તપસ્વીસમ્રાટ નહોતા પાણ અભ્યન્તરે જગતના ય સમ્રાટ હતા.

પૂજ્યપાદશ્રીજીના સિદ્ધમન્ત્ર સમાન વાસકોપથી અમારા એક સાધ્વીજી મહારાજને ૧૪૪૪ આયંબિલની તપસ્યામાં આગેકૂચ આદરી, પૂજ્યપાદશ્રીજીના પ્રભાવે પૂર્ણતાની સફલતાને પામ્યા...! પૂજ્યપાદશ્રીજી અમારી આસ્થા-શ્રદ્ધાનું પરમ સ્થાન હતા... ! પૂજ્યપાદશ્રીજીના સ્વર્ગગમનથી શાસનને મોટી ખોટ પડી છે.

ઓ સ્વર્ગસ્થગુરુદેવશ્રી ! આપશ્રી જ્યાં હો ત્યાંથી આશિષની વર્ષા વરસાવો... જેથી અમે પાણ અભ્યન્તર આરાધનાને પ્રાપ્ત કરી તપધર્મ દ્વારા આત્મ કલ્યાણ સાધીએ એ જ શુભેચ્છા ...!

વાત્સલ્યવારિધિ સૂરિદેવ

- પ.પૂ. સા. ઉજ્જવલધર્માશ્રીજી

“જેણે ઉગાર્યું વિશ્વને, સંસારના મોહપાશથી
જેણે સજાવ્યું જગતને, સંસ્કારના શણગારથી;
જેણે બચાવ્યું જીવનને, વિષયના વિષપાનથી,
તે હિમાંશુસૂરિદેવના, ચરણમાં પ્રેમે નમું.....”

પ.પૂ. વાત્સલ્યવારિધિ તપસ્વીસમ્રાટ આ.ભ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.નું જીવન અનેક ગુણગુણી પુણ્યોથી મધમધાયમાન હતું. મને વિમાસાગ થાય છે કે પૂજ્યશ્રીના કયા અને કેટલા ગુણોનું વર્ણન કરું ?

પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં અનેક ગુણોની વચ્ચે બે શ્રેષ્ઠતમ ગુણો મારી નજર સમક્ષ આજે પાણી તરવરી રહ્યા છે, તે ગુણો હતા... (૧) શ્રેષ્ઠતમ વાત્સલ્ય (૨) તપ. અમને તેઓશ્રીજીની નિશ્રામાં રહેવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું હતું. વડનગરથી તારંગાના છ'રી પાલિત સંઘમાં...

પૂજ્યશ્રીનું જીવન તપોમય હતું... સંઘમાં પૂજ્યશ્રી ૧-૨ વાગે વિહાર કરીને પધારે... પછી ૩-૪ વાગે આયંબિલ કરે.. તે પાણી દાળ અને રોટલી “ ઈચ્છાનો રોધ” તે તપનો સાર છે. કોઈ પાણી પ્રકારની ઈચ્છા તો તેમના જીવનમાં હતી જ નહીં.

વાત્સલ્યગુણ :- જ્યારે પાણી પૂજ્યશ્રીજીની પાસે જઈએ... અને વાસક્ષેપ મસ્તક ઉપર પડે.... ત્યારે એવો અનુભવ થતો હતો કે જાણે વાત્સલ્યનો ધોધ મારા ઉપર પડ્યો....

અમે પૂજ્યશ્રીની સાથે વિ.સં. ૨૦૫૭ માં જૈન સોસાયટી હતા સંઘમાં પોષ દશમીના અદ્દમ કરાવેલ પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં મને પાણી અદ્દમ કરવાની ભાવના થઈ, મેં સાત વરસથી એક પાણી અદ્દમ કરેલો નહીં અને મને પહેલા ઉપવાસથી જ ઉલટી ચાલુ થઈ જાય. ત્રણે દિવસ ઉલટી થાય. પાણી પૂજ્યશ્રીના સ્વમુખે કરેલા પરચક્ષ્માણના પ્રભાવથી અદ્દમ સરસ થયો... ત્રણ દિવસ જાપ, સ્વાધ્યાય, આરાધના વિગેરેની ઝાંખી આજે પાણી સ્મૃતિપથપર આવે છે, ત્યારે આનંદનો સાગર હિલોળે ચઢે છે.

પૂજ્યશ્રીના જીવનમાંથી આ બે ગુણો પાણી યત્કિંચિત્ મારા જીવનમાં આવે... અને પૂજ્યશ્રીના આશીર્વાદથી હું પાણી સંયમજીવનમાં ઉત્તરોત્તર આગળ વધુ એજ મંગલ કામના...

પૂજ્યશ્રીના મુખકમલના દર્શનથી ભવ્યજીવોની ભવોભવની તરસ શમી જતી. પૂજ્યશ્રીના હૃદયભેદક વચનથી ધર્મજીવોના પાપ વિલય થઈ જતા. એવા તો પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં અનેક ગુણો હતા. એમના ગુણોને આલેખવા બેસીએ તો આપણું આયુષ્ય પાણી ખૂટી જાય.

પરચક્ષ્માણનો પ્રભાવ !

- પ.પૂ.સા. પ્રશાંતનિલયાશ્રીજી

દાદા સીમંધર સ્વામીના પુનિતપગલાંથી પાવન બનેલી સદાકાળ ચોથો આરો જ્યાં વર્તતો હોય તે મહાવિદેહક્ષેત્રની ધન્યવંતી ધરા ઉપરથી કોઈ આત્માએ ભૂલા પડી આ ભરતક્ષેત્રની ભોમકા ઉપર અવતરાણ ન કર્યું હોય ? તેવા સંયમજીવનની બાલ્યાવસ્થા, યુવાવસ્થા અને વૃદ્ધાવસ્થામાં પાણી સદાકાળ ચોથા આરા જેવું શક્યતઃ શુદ્ધ અને જિનાજ્ઞાની કટ્ટરતાપૂર્વકનું જીવન જીવનારા વિશુદ્ધ સંયમપાલક પ.પૂ. આચાર્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના ગુણો ગાતા પાર ન આવે ! વર્તમાનકાળમાં તેઓશ્રીની જેવી આરાધના-સાધના ક્વચિત્ જ જોવા જાણવા કે સાંભળવા મળે !

અમારા જીવનના એ ધન્યદિવસો હતાં જ્યારે પૂજ્યપાદશ્રીની પાવનનિશ્રામાં સં. ૨૦૫૦નું ચાતુર્માસ અમારે શેફાલી ફલેટ્સ- વાસાણા-અમદાવાદ મુકામે કરવાનો અવસર પ્રાપ્ત થતો હતો. નિત્ય પૂજ્યપાદશ્રીના દર્શન-વંદન અને વ્યાખ્યાનવાણીનો પાણી લાભ પ્રાપ્ત થતો હતો. પૂજ્યપાદશ્રી ૮૮ વર્ષની જૈફ વયે પાણી ખૂબ સરળ અને સચોટ ભાષામાં સકળ સંઘમાં જિનવાણીનું શ્રવાણ કરાવતાં હતાં.

ઘોરતપસ્વી આવા મહાપુરુષની નિશ્રા પ્રાપ્ત થતાં સૌના મનમયૂર કંઈક તપારાધના કરવા થનગની રહ્યાં હતાં. અમારા ગુરુમહારાજ પ.પૂ. સા. મુક્તિનિલયાશ્રીજીનું સ્વાસ્થ્ય તે અરસામાં એટલું બધું નરમ રહેતું કે પ્રતિક્રમાણાદિ આવશ્યક ક્રિયાઓ પાણી તેમને સંથારામાં કરાવવી પડતી હતી તેથી તેઓ સંઘમાં પાણી શ્રાવિકાવર્ગને આરાધનાદિ કરાવવા અસમર્થ હતા તેવા સ્વાસ્થ્યમાં અને આઠમ ચૌદશના પાણી બેસાણું ન કરી શકે છતાં પૂજ્યશ્રીએ ફરમાવેલ શુભમુહૂર્તે તેઓશ્રીના મુખેથી ધર્મચક્રતપનો પ્રારંભ કરવા અદ્દમના પરચક્ષ્માણ કર્યા તે ત્રણદિવસ દરમ્યાન સતત ૩-૪ ડીગ્રી તાવ રહેતો હોવા છતાં ગુરુમહારાજે ચોથા દિવસે પારણું કરી લેવાનો વિચાર પાણી ન કર્યો અને તપને આગળ ચલાવવાનો નિર્ણય કર્યો. કસોટીમાંથી તેઓશ્રી પાર ઉતરી ગયા અને ધીમે ધીમે શારીરિક પ્રતિકૂળતાઓ દૂર થવા લાગી અને પૂજ્યશ્રીના પ્રભાવે દીર્ઘકાલીન ૮૨ દિવસનો તપ નિર્વિઘ્નતાપૂર્વક પૂર્ણ થવા પામ્યો હતો.

પૂજ્યશ્રીની પાવનનિશ્રા, અમીદષ્ટિ અને વાસક્ષેપના પ્રભાવે ભલભલાના આધિ-વ્યાધિ-ઉપાધિ-ઉપસર્ગો પલાયન થતાં જાણ્યાં છે

શત શત વંદન હો તે ચોથા આરાના અણગાર બે !

मेरे भवरोग के धनवंतरी वैद्य

- प.पू.सा. गंभीररेखाश्रीजी

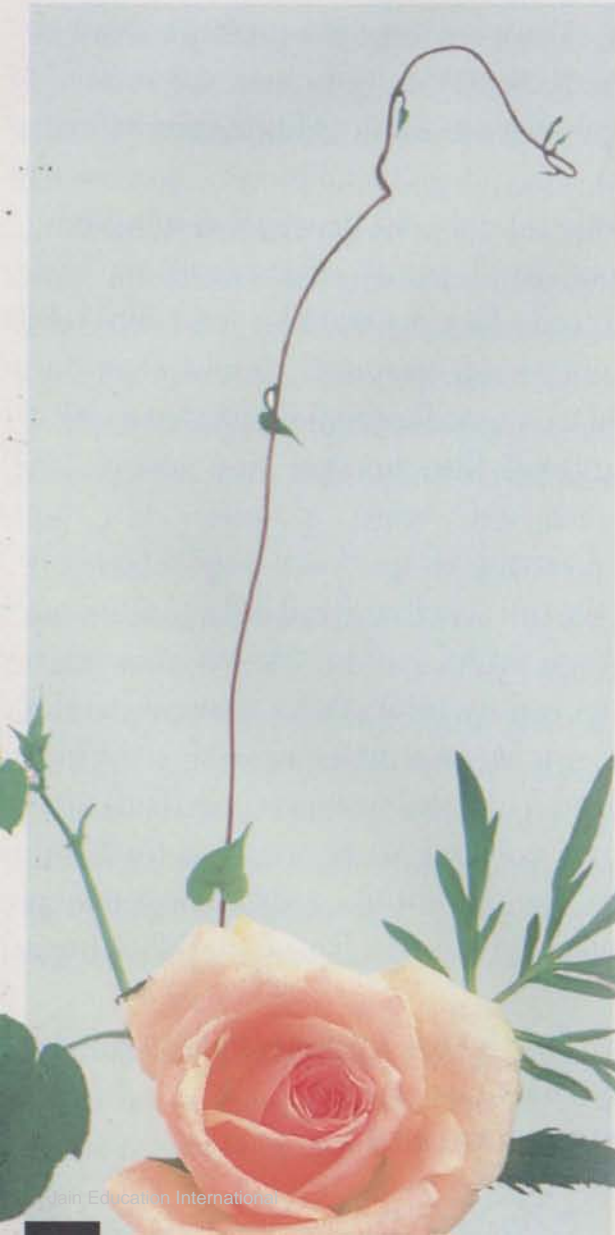
पूज्य गुरुभगवंतो के श्रीमुख से कईबार सुना है की....

“तपसा एव निर्जरा” निकाचित कर्मोंका क्षय तप की उग्र साधना से ही होता है... तप आत्मा को अविचल स्थान का विराट साम्राज्य प्राप्त कराता है... तपश्चर्या इन्सानकी अकेली शक्ति या पुण्य का फल नहीं है । अपितु श्रद्धा के साथ त्यागी तपस्वी गुरु भगवंतो की आंतरिक कृपा-आशीर्वाद भी चाहिये । “वडिलजन के आशिष बिना मानवशक्ति पड्डू है”

मैने मेरे जीवन मे ऐक छोटा सा तप किया । इन तप दौरान मेरे गुरुभगवंतो की छत्र छाया-कृपा तो थी ही । किन्तु साथ ही जन जन के मनमस्तिक में जो तपस्वीसम्राट के रूप में बीराजमान हो गये थे, संघ अेकता के लिये जिन्होने काया की माया छोडरसेन्द्रिय की सेना पर विजेता बन आजीवन आयंबिल का भीष्म संकल्प किया था वैसे महान योगीराट गुरुदेव श्री हिमांशुसूरीश्वरजी म.सा. भी थे, तपस्वी सम्राटका तप अन्य को भी तप की शक्ति देता है मैने जीवन मे २२ वी ओली तीन बार की ३-३ आयंबिल करके शारिरीक अस्वस्थता के कारण पारणा करना पडा । एक बार किसी गृहस्थ के घरमंदिर की प्रतिष्ठा मे डालने के लिये वासक्षेप भेजा । उसमे लिखा था कि “यह वासक्षेप भगवान या तपस्वी के मस्तक उपर डाल सकते है” मेरे अन्तर मे भावना हुइ की जरूर इस वासक्षेप से मेरी २२ वी ओली होगी ! मैने मेरे गुरुमहाराज से वासक्षेप डलवाया उससे पूर्व मैने कभी पूज्यपादश्रीजी के मेरे जीवन में दर्शन भी नहीं कीये थे, न जान थी न पहेचान थी तो भी पूज्यश्रीकी अद्भुत साधना से लब्धिवंत बने वासक्षेपने मेरे जीवन मे अेक महान चमत्कार कर डाला, बस उनके ही प्रभाव २२ वी ओली ही नहीं बल्कि लगातार १४४४ आयंबिल पूर्ण हूए आयंबिल मे अनेकानेक विघ्न आये परन्तु तपस्वी दादा के वासक्षेप मे अचिन्त्य शक्ति थी ।

जिस प्रकार गरुड के दर्शन से सर्प भाग जाते है - ठीक उसी प्रकार तपस्वीराट के नाम व वासक्षेप में अजब गजब की शक्ति का आवास था जिसके कारण विघ्नो के धनधोर बादल भी झंझावात की वायु की तरह हट जाते थे । ऐसे गुरुदेवश्री की महिमा लिरवने बोलने के लिए वाचस्पति या मां भारती भी समर्थ नहीं है तो मैं साधारण मतिवाली साध्वी क्या लिखुं ? आयंबिल चालु किये तब मेरी मात्र २० साल की उम्र थी । जब मेरे १३०० आयंबिल हुए तब हमारा चातुर्मास मेवाडदेशोधधारक आचार्यदेवश्री जितेन्द्रसूरिजी म.सा. की निश्चा में था पूज्यपादश्री जी की सतत प्रेरणा, वात्सल्य, तपस्या मे उत्साह बढ़ाती थी उस समय अशातावेदनीय कर्म ने वेग पकडा और मेरे शरीर मे कम से कम १५-१६ गांठ व श्याम शरीर बन गया, उदयपुर, रानी, डीसा से बडे डोक्टर को बुलाया दिन दिन वेदना बढ़ती थी प.पू. प्रवर्तिनी गुरुदेवश्री पुण्यरेखाश्रीजी म.सा. के भी पत्र आ गये की एसी तबियत मे आगे चलना मुश्कील है पारणा का अवसर देखना..... किंतु मेरी बिलकुल इच्छा नहीं थी, एक बार पूज्यपादश्रीजी हमारे उपाश्रय मे पधारे, मेरी इच्छा जानी, विघ्नजय से सिद्धि मिलती है, यह सच है किंतु कोई इलाज काम नहीं करता है । अतः पारणा करना उचित है, तब मैने कहा बस एकबार आपके करकमलो से तपस्वीसम्राट श्री हिमांशुसूरीश्वरजी म.सा. का वासक्षेप डालो उनका अचिन्त्य प्रभाव है, जरूर अच्छा हो जायेगा । पूज्यपादश्रीजी ने वासक्षेप डाला बस उसी दिन से मानो व्याधि भागने लगी कुछ दिनो में अपने आप सब सही हो गया । पूज्यपादश्रीजी का प्रत्यक्ष दर्शन का मोका मात्र एकबार ही हुआ था किंतु उनके अचिन्त्य प्रभाव का अनुभव तो अनेक बार हुआ !

आज भी मैं स्वर्गस्थ पूज्यपादश्रीजी से याचक बनकर यही आशिषो की याचना करती हूँ की आप जहां भी हो वहां से आशिष बरसाये और तप की शक्ति प्रदान करे की मैं भी आजीवन आयंबिल कर आत्मकल्याण कर सकु ।

સંયમસામ્રાજ્યના સ્વામી —શ્રીસંઘહિતરવી

— પ.પૂ.આ.નરરત્નસૂરિ મ.

સંયમશુદ્ધિની તળેટીએ રહી સંયમશુદ્ધિના શિખરે બિરાજેલ પૂજ્યપાદશ્રી વિષેની અભિવ્યક્તિ હાર્યપદ લાગે છે. છતાં એ અભિવ્યક્તિ જ સંયમશુદ્ધિની યાત્રા બની રહેશે એ આશાએ મન લખવા તૈયાર થયું છે.

રાજબગરમાં સમાજ રુચિ, સમાજ આચાર સ્તર ધરાવતા બંને મહાપુરુષો.

૧. અમારા પૂજ્યપાદ ગુરુદેવશ્રી આચાર્યભગવંત ભદ્રંકસૂરીશ્વરજી મહારાજા

૨. તપસ્વીસમાટ પૂજ્યપાદ આચાર્યભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા.

વર્ષો સુધી સાથે સ્થિરતા કરેલ તે કારાગૃથી ઘાગીવાર પૂજ્યપાદશ્રીની નિકટમાં આવવાનું બનતું.

ગુજરાતમાં જેમ બે પ્રસિદ્ધ સ્થાવર તીર્થો શંત્રુજય અને ગિરનાર યાત્રાના ધામ ગણાય છે. તેમ તે સમયે આ બંને મહાપુરુષો રાજનગરના બે જંગમતીર્થો ગણાતા.

મહાપુરુષોની એ જ મોટી વિશેષતા હોય છે કે તેઓના મનમાં મોટાઈનો સદંતર અભાવ હોય છે.

પૂજ્યપાદશ્રી આબાલ-વૃદ્ધ સહુની સાથે સદાય પૂર્ણવાત્સલ્ય ભાવે વર્તતા. મુહૂર્ત ચકાસાગી બાબતે ઘાગીવાર પૂજ્યપાદશ્રી સાથે પ્રશ્નોત્તરી થતી પૂજ્યપાદશ્રી જરાય કંટાળ્યા વગર સૂક્ષ્મ નિરીક્ષણ કરી પૂર્ણ સંતોષ આપતા.

આહારશુદ્ધિ-વસતિશુદ્ધિ અને ચારિત્ર મર્યાદાઓના સચોટ પાલનમાં પૂજ્યપાદશ્રી અત્યંત કડક આગ્રહી છતાં મેં તો સદાય વાત્સલ્યના દરિયા સ્વરૂપે જ પૂજ્યપાદશ્રીને નિહાળ્યા છે.

પોતે આટલા મહાન છતાં જ્યારે પાણ અમારા પરમોપકારી ગુરુદેવશ્રીને મળવાનું થાય ત્યારે તેઓશ્રી પ્રત્યે વડીલ તરીકેના બહુમાનભાવ સાથે અપ્રતિમ વિનયથી વર્તતા.

અમારા ગુરુદેવશ્રી કોઈ કારાગૃહસર પાટ ઉપરથી ઉતરે કે ત્યાંથી પસાર થાય કે તરત જ પૂજ્યપાદશ્રી વૃદ્ધ વયે પાણ પાટ ઉપરથી ઉભા થઈ જતા. અમારા પૂજ્યપાદ ગુરુદેવશ્રી પાસે તેઓશ્રી વિનમ્રભાવે વાસક્ષેપ કરાવે ત્યારે એ દશ્ય ખરેખર જિનશાસનની ગરિમાને છતું કરતું અવાર્ગનીય અને આહ્વાદક લાગતું. પૂજ્યપાદશ્રીની આચારશુદ્ધિ તો અજોડ હતી જ એ તો નિર્વિવાદ છે તેમ છતાં મારી દષ્ટિએ પૂજ્યપાદશ્રીમાં આચારપ્રેમ કરતા પાણ ચઢીયાતો હતો શાસનપ્રેમ ! પૂજ્યપાદશ્રીએ કરેલા હજારો આયંબિલ જેટલા અનુમોદનીય જાણાય છે એથી પાણ વિશેષ અનુમોદનાપાત્ર એ આયંબિલ પાછળની ભાવના અને પવિત્ર ઉદ્દેશ છે.

પોતાની આરાધના માટે આયંબિલ કરનારા ઘણા મળશે પાણ જિનશાસનની રક્ષા અને ગૌરવ કાળે આયંબિલ કરનારા કેટલા ? જેમની પ્રત્યેક ચર્યામાં આત્મશુદ્ધિ અને શાસનપ્રેમની ભાવનાના ધોધ વહેતા હતા એવા તથા શરણે આવેલા ભવ્યજીવોના મોહને પખાળનારા અને મોક્ષમાર્ગ સાથે જોડી આપનારા એ પરમપવિત્ર મહાપુરુષના ચરણોમાં નતમસ્તકે વંદન !!!

દીર્ઘદષ્ટિના સ્વામી

- પ.પૂ.મુનિ રાજરત્નવિજયજી

પૂજ્યશ્રી સં. ૨૦૫૭ મહાસુદ ૧૦ના અમદાવાદથી આયંબિલ તપના આરાધકોનો છ'રી પાલિત સંઘ લઈ સિદ્ધગિરિ પધાર્યા હતા તે દિવસે તીર્થમાળ કર્યા બાદ બીજા દિવસે મેં પૂજ્યશ્રીને જણાવ્યું કે “સાહેબજી ! મારે આંખનું ઓપરેશન કરાવાનું હોવાથી વિહાર કરવાનો છે” ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું, “હું કહું ત્યારે વિહાર કરવો” પૂજ્યશ્રીએ અઠવાડિયા પછી બપોરે વિજયમુહૂર્તે વિહાર કરવા માટે જણાવ્યું પૂજ્યશ્રીના સુચવેલ દિવસ-સમયે વિહાર કર્યા બાદ આંખનું ઓપરેશન કરાવ્યું અને જાણે કે કોઈ ચમત્કાર થયો હોય તેમ તેઓશ્રીના મુહૂર્તના પ્રભાવે મારે ચૌદ નંબરના ચાર નંબર થઈ ગયા છે અને આજે વગર ચશ્માએ પણ વાંચી શકું છું !

એક સમય એવો હતો કે જ્યારે કોઈ પણ મહાત્માને ગોચરીમાં ‘ચા’ વધતી હોય તો બધી મારે ખપાવી દેવાનો મારો કોન્ડ્રાક્ટ હતો. મારા જેવા આવા ‘ચા’ના વ્યસીનીને પણ સાહેબજીના વચન પ્રભાવે ‘ચા’નું બંધન છૂટી ગયું અને ત્યારબાદના માત્ર દોઢવર્ષના ગાળામાં ૧૧, ૧૨, ૧૩, ૩૦, ૩૩ અને ૪૨ ઉપવાસની વિવિધ આરાધનાઓ થઈ હતી. પૂજ્યશ્રીની બાળજીવોને તપશ્ચર્યામાં પાવર યડાવવાની શક્તિ અજબગજબની હતી વળી તેઓ તપસ્વીઓની મન-વચન-કાયાથી-સતત કાળજી પણ રાખવાનું કદિ ચૂકતા નહીં જો તે વ્યક્તિને જરાપણ અશાતા થાય તો પોતે જાતે તેની સેવા કરવા માંડે તેવો મારો જાત અનુભવ છે.

- આ. પ્રભાકરસૂરિ

વિ. સં. ૨૦૫૭, મા.સુ. ૪ નો દિવસ.. અમદાવાદમાં હાજપટેલની પોળના સંવેગીઉપાશ્રયમાં એક સદીના આરે પહોંચેલા એક વયોવૃદ્ધ ચારિત્રસંપન્ન આચાર્યભગવંત નાદુરસ્ત સ્વાસ્થ્યના કારણે સંથારામાં સૂતા સૂતા નવસ્મરાગાદિનો સ્વાધ્યાય કરી રહ્યા છે. તેમની બાજુમાં ૬૪ શાતાપૂરછા માટે અન્યસમુદાયના એક શાસનપ્રભાવક આચાર્યભગવંત આવીને બેઠા છે. તે વખતે તેઓશ્રીના સમવયસ્ક કહી શકાય તેવા અન્ય આચાર્યભગવંતશ્રી પૂજ્યશ્રીની શાતા પૂછવા પધારે છે અને નજીકમાં આવી બેસે છે. સ્વાધ્યાય પૂર્ણ થતાં ૬૪ પૂજ્યશ્રીની શાતા પૂછી સેવા કરનાર મહાત્મા પાસેથી રીપોર્ટ લે છે. તે વખતે એક નાના મહાત્મા પૂજ્યશ્રીને ચમચીથી પાણી વપરાવવાનો આગ્રહ કરી રહ્યા છે અને પૂજ્યશ્રી ઈન્કાર કરી રહ્યા છે. આ દશ્ય નવા આગંતુક આચાર્યભગવંતની દષ્ટિમાં આવે છે અને પાસે ઉભેલા મહાત્માને પૂછે છે કે ‘પૂજ્યશ્રીને અનશન તો નથી કરવું ને ?’ અને આ વાત સાંભળી નજીક રહેલા તમામ મહાત્માઓ એકદમ ૬૪ આશ્ચર્યચકિત થઈ જાય છે. આવો વિચાર ૬૪ ક્યાંથી આવે ? મને કહે, ‘પૂછી જો સાહેબજીને..’ પાણ આપું પૂછવાની હિંમત કેમ ચાલે ? એટલામાં પૂજ્યશ્રીએ ૬૪ પોતાની ખુરશી નજીક ખસેડી કાન પાસે મોં લઈ જઈ જઈ પૂછ્યું - ‘અનશન કરવાની ભાવના છે’ અને ફરી બધા સ્તબ્ધ બની ગયા.

જ્યારે બધા ૬૪ શરીરની ચિંતા કરતાં હોય, ડોક્ટર - વૈદ્યની સલાહ પ્રમાણે કલાકે-કલાકે દવા વપરાવવાનો આગ્રહ રાખતા હોય, એવા સમયે અને એવા સંયોગોમાં અનશનની ભાવના હોય તો પાણ અનશન કેમ કરાવાય ? ઉલટું હોસ્પિટલાઈઝ કરી બાટલા વગેરે ચઢાવવાની તૈયારીઓ ચાલતી હોય ત્યારે આ વિચાર આવવો અને આટલી સહજતાથી વ્યક્ત કરવો એ આત્મનિષ્ઠા અને આત્મલક્ષી આરાધકપાણા સિવાય શક્ય નથી સાથે સાથે એમ પાણ લાગે કે એ આગંતુક આચાર્ય ભગવંતમાં વિશિષ્ટ સમયજ્ઞતા હોવી જોઈએ. કારણ તેઓશ્રીના આ શબ્દો સાંભળ્યા પછી એ વયોવૃદ્ધ પૂજ્યશ્રી મા.સુ. પાંચમના અનશન કરી મા.સુ. ૬ ના સૂર્યોદય પહેલા આ જર્જરિત દેહ છોડી ચાલ્યા ગયા.

જેમ ત્રણ જ્ઞાનના ધાણી પ્રભુ પોતાના મહાભિનિષ્ક્રમાગના અવસરને જાણતા હોવા છતાં લોકાંતિક દેવો પ્રભુને વિનંતિ કરવા આવે છે એમ એ પૂજ્યશ્રી કદાચ પોતાના અંતિમ સમય અને અંતિમ સમયની આરાધનાને જાણતા હશે તો પાણ આ આચાર્ય ભગવંતે તે વખતની પરિસ્થિતિ જોઈ, સમય પારખી જાણે એ પૂજ્યશ્રીને અંતિમ આરાધનાની યાદ અપાવવા જ ન આવ્યા હોય અથવા તો મારા જેવા અનભિજ્ઞ સેવકને જાણે ટકોર કરવા ન આવ્યા હોય કે મૂક આ શરીરની પળોજાણને ! સંપૂર્ણ જીવનમાં ચારિત્રની વિશુદ્ધિના આગ્રહી એવા તારા ગુરુદેવની આ અંતિમપળો સાચવી લે... ડોક્ટરો અને દવાઓનો પક્ષ કરી કરી એ પૂજ્યશ્રીની સમાધિમાં ભંગ

વાત્સલ્ય આદિ અનેક ગુણના ભંડાર - પ.પૂ.સા. જયાશ્રીજી

સં. ૨૦૪૫ના રાજકોટ પ્રહલાદપ્લોટના ચાતુર્માસ દરમ્યાન મારે મોતીયાનું ઓપરેશન થતાં લગભગ ૮૩ વર્ષની જૈફવયે પૂજ્યશ્રી સ્વયં હોસ્પીટલમાં મારા સ્વાસ્થ્યની ખબર લેવા આવ્યા અને મસ્તકે વાસક્ષેપ કરી આપ્યો હતો.

સં. ૨૦૪૫માં બનાસકાંઠા-વાવમાં પ.પૂ. યશોવિજય સૂ.મ.સા. ની આચાર્ય પદવી મહાસુદ-પના થઈ અને તે જ દિવસે મારી તબિયત બગડી ત્યારે મહાવદ-૧૧ના ઢાળની પોળ-અમદાવાદમાં ઉપાશ્રયના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે પહોંચવું આવશ્યક હતું.....

પૂજ્યશ્રીને હકીકત જાણાવી તો મને કહે ૩ દિવસ રોજ વાસક્ષેપ નંખાવી જજો અને ખરેખર પૂજ્યશ્રીના વાસક્ષેપ અને વચનના પ્રભાવે પંદર દિવસમાં વાવથી અમદાવાદ વિહાર કરી નિર્વિઘ્ને આવી ગયા. આ રીતે અમદાવાદથી નંદુરબાર-મહારાષ્ટ્ર તરફ વિહાર કરવા મુહૂર્ત માંગતા તેમણે આપેલ મુહૂર્ત માટે મેં કહ્યું “સાહેબ તે મુહૂર્ત બહુ મોડું પડશે” ત્યારે કહે “રસ્તામાં માંદા પડશો તો ?” પછી કોઈ જાતની દલીલ કર્યા વગર પૂજ્યશ્રીના આપેલ મુહૂર્ત વિહાર કરતાં ખૂબ જ સારી રીતે નિર્વિઘ્ને બલસાગાની યાત્રા કરી નંદુરબાર પહોંચી ગયા.

પૂજ્યશ્રી કરતાં પાણ મારો દીક્ષા પર્યાય મોટો હોવા છતાં કોઈવાર જો નાના સાધુને વંદન કરી બે-પાંચ મિનિટ વાત કરવા ઉભા રહીએ એટલે સાહેબજી તરત જ લાલ આંખ કરી કહેતા “ વંદનનું કામ પતે એટલે રવાના થઈ જવાનું ” આવી કાળજી નિશ્ચાવર્તીસાધુઓની રાખતા હતા.

આવા અનેક ગુણોના ભંડાર પૂજ્યશ્રીના ચરાગમાં કોટી કોટી વંદન.

પાડવાનું મહાપાતક ન કરતો... હા ! જાગે એટલે જ એ દિવસે એ આચાર્યભગવંત પધાર્યા હતા ! એ હતા તપસ્વીસમ્રાટ, ચારિત્રચૂડામણિ, સંઘલિત-ચિંતક પૂજ્યપાદ આચાર્ય દેવેશશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ અને એઓશ્રી જેમની શાતાપૃચ્છા માટે આવેલા એ હતા મારી ગુરુમાતા, વર્ધમાનતપોનિધિ, વિશુદ્ધસંયમી, આચાર્ય ભગવંત શ્રીભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મહારાજ....

આ લખતાં એક બીજો પ્રસંગે યાદ આવે છે. અમે અમદાવાદમાં જૈન વિદ્યાશાળામાં હતા. પૂ. તપસ્વી મહારાજ હઠીસિંગની વાડીએ દર્શનાર્થે પધારેલા. ત્યાંથી વાસાણા પાછા ફરતાં પૂજ્યશ્રીના વંદનાર્થે વિદ્યાશાળા પધાર્યા. પૂજ્યશ્રી સ્વાધ્યાયમાં મસ્ત હતા. મેં કહ્યું, ‘સાહેબજી ! તપસી મહારાજ પધાર્યા છે.’ પૂજ્યશ્રીની ઉંમર તે વખતે પ્રાયઃ ૮૬ કે ૮૭. સ્મૃતિ ઘસાતી જતી હતી, વંદનાદિ થયા પછી અરસપરસ શાતા પૃચ્છા થઈ. મેં ગુરુદેવને કહ્યું- સાહેબજીને અખંડ આયંબિલ ચાલુ છે. લગભગ ૩૦૦૦ ઉપર સળંગ આયંબિલ થઈ ગયા. હજુ ચાલીને વિહાર કરે છે. ‘ અને પૂજ્યશ્રી બોલ્યા -’ આટલા આયંબિલ કરીને શું કર્યું ? અહંકાર વધાર્યો કે બીજુ કાંઈ ? હઠાગ્રહ છે હઠાગ્રહ....’ હું ભોંઠો પડી ગયો શું કરવું ? અનુમોદના માટે વાત કરી અને .....પાણ તપસ્વી મહારાજના મોંની રેખામાં અંશમાત્ર ફેરફાર નહીં. ખૂબ જ શાંતિથી અને નમ્રતાપૂર્વક પૂજ્યશ્રીને પૂછ્યું - ‘સાહેબજી ! એ અહંકારને તોડવા શું કરવું ? ‘ હું આભો જ બની ગયો. પૂજ્યશ્રીએ જે શબ્દો કહ્યા હતા તે સાંભળી મારા જેવાને અપમાન જ લાગી જાય. એમાં પાણ આજુબાજુ મારા જેવા નાના-નાના મહાત્માઓ હાજર હોય, પોતે તૃતીયપદ જેવા ઉચ્ચપદે બિરાજમાન હોય, શ્રીસંઘમાં એક વિશિષ્ટ આદરનું પાત્ર બન્યા હોય,

‘તપસ્વી’ના હુલામાણા નામથી પ્રસિદ્ધ હોય, ૬૦ વર્ષ ઉપરનો દીક્ષાપર્યાય હોય, ૮૨ વર્ષ જેવી ઉંમર હોય ત્યારે આ શબ્દો સાંભળવા, પચાવવા એ અસામાન્ય ઘટના કહી શકાય આંતરિક વિશુદ્ધિ અને ઉંડી સમજાણ વગર આ અશક્ય પ્રાયઃ કહી શકાય.

શાસ્ત્રમાં ગૌતમસ્વામીજીની નમ્રતાની કે ચંડરુદ્રાચાર્યજીના શિષ્યે આક્રોશ પરિષદ વગેરે સહન કર્યાની કે નજીકના ભૂતકાળમાં થયેલા મહાત્માઓના વડીલો પ્રત્યેના આદરભાવની વાતો સાંભળી હતી, વાંચી હતી. આજે જીવંત, આંખ સામે પ્રત્યક્ષ આ તમામ વસ્તુ જોઈ. આજે જ્યારે ગુરુ પોતાના શિષ્યને કાંઈ ઠપકો આપી શકે નહીં અને આપે તો શિષ્ય એને કેટલું પચાવી જાગે એ પ્રશ્નાર્થ છે ત્યારે જે પોતાના ગુરુ નથી, એક સમુદાયના નથી, ઉંમરમાં ઝાઝો ફરક નથી, પદમાં સમાનતા છે અને છતાં આ સાંભળવું એટલું જ નહીં સાંભળ્યા પછી વધુ નમ્રતા અને જિજ્ઞાસાવૃત્તિ બતાવવા એ પૂજ્યપાદ તપસ્વીસમ્રાટ આચાર્ય ભગવંતની વિશિષ્ટ ગુણસંપત્તિ તરફ અંગુલીનિર્દેશ કરતી ચિરસ્મરણીય ઘટના છે.

એ પૂજ્યપાદશ્રીની મહાન ગીતાર્થતા અને દીર્ઘ અનુભવજ્ઞાન સૂચવતી બીજી એક ઘટના પાણ જાણાવવાનું મન થાય છે.

વિ.સં. ૨૦૫૩માં અમારે ત્યાં મુનિ ન્યાયરત્નવિજયજીની નાની (૧૩ વર્ષની) ઉંમરે દીક્ષા થઈ. દીક્ષા પ્રસંગે તપસ્વીમહારાજ પધારેલા, દીક્ષાવિધિ પૂર્ણ થયા બાદ વિખેરાઈ ગયા પછી બપોરના સમયે હું નાનામહારાજને લઈ પૂજ્યશ્રી પાસે ગયો. પૂજ્યશ્રીને વંદન કરી હિતશિક્ષા માંગી નાના મહારાજને પાંચ મિનિટ હિતશિક્ષા આપી મેં કહ્યું, ‘સાહેબજી ! મારે શું ધ્યાન રાખવાનું? અને પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું, એક વાતનો ખ્યાલ રાખજો. ક્યારેય નાના મહારાજના શરીરનો સીધો સ્પર્શ ન કરતો.’ કેવી હિતશિક્ષા ! જેની કલ્પના જ ન થઈ શકે. મને એમ કે કદાચ પૂજ્યશ્રી કહેશે, ભાણાવજો, નાની ઉંમર છે, વાત્સલ્ય આપજો વગેરે વગેરે એની જગ્યાએ સ્પર્શની જ મનાઈ ! મારા જીવનમાં આવી હિતશિક્ષા આ પહેલી અને છેલ્લી રહી છે. પૂજ્યશ્રીની નિકટમાં લાંબો સમય રહેવાનું થયું નથી પાણ મારી ગુરુમાતાના નિમિત્તે જે પરિચય થયો અને એ જ ગુરુમાના કારણે જ પૂજ્યશ્રીએ અવસરે અવસરે મને જે કાંઈ આપ્યું છે એ ઉપકારનું ઋણ ચૂકવાય તેમ નથી.

વંદન હો એ શાસનરત્ન મહાન તપસ્વી આચાર્ય ભગવંતને!!!

નેમિનિનેશ્વર ચરણાસેવક....

- પ.પૂ. સા.પદ્મલતાશ્રીજી

પરમનામધેય, સુવિહિતશાસનશાગુગાર, ઉજ્જયંતીર્થેશ-નેમિનિન-ચરણોપાસક, સહસાવનતીર્થોદ્ધારક, વિશુદ્ધ ચારિત્રધારી પ. પૂ. આચાર્ય ભગવંત શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના ચરણોમાં વંદના.

ગિરનારમંડન શ્રીનેમનાથભગવંત પ્રત્યેની જન્મ જન્માન્તરોની અવિરત વહી રહેલી પરમભક્તિના અનન્ય ક્ષણસ્વરૂપે મળેલી ભવની ભીતિ, સંયમમાં રતિ, તપોભુક્તિ અને સાધનાની મસ્તીના પરમ આદર્શરૂપ ઝલક જેને મળી.....

પ્રભુના હાથે (ગત જન્મમાં) દીક્ષિત થઈને પરમાત્માની આજ્ઞાપાલનનો અવિહંગ રાગ, પાલનમાં અત્યંત ચુસ્તતા તથા જિનશાસન પ્રત્યેની વફાદારિતાની પ્રસાદી જેને મળી.....

જગદ્ગુરુશ્રીનેમિપ્રભુના સાંનિધ્યમાં પદાર્થ પ્રત્યે નિરીડ, શરીર પ્રત્યે નિર્મમ, દૃઢ સંકલ્પશાળી, દૃઢ સત્ત્વશાળી, ગીતાર્થતાદિ સદ્ગુણોની સૌરભ જેમને મળી.....

તેવા પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજએ શ્રીનેમિનાથભગવંતના ચરાણોમાં રહીને લાંબો સમય સંયમની સાધના કરીને અંતે ભવપર્યાય પલટીને ગિરનારતીર્થના રક્ષક થઈને આવેલા આ મહાપુરુષ ! ટુંકા સમયમાં ભવભ્રમાણનો અંત લાવવા અને શાસનનું ઋણ અદા કરવા આ કલિયુગમાં મનુષ્યભવના પર્યાયરૂપે અવતરી, ઉત્તમ સદ્ગુરુનો પર્યાય ધારણ કરી મહાન-વિરલ વિભૂતિનું સ્વરૂપ ભોગવીને જે માર્ગે આવ્યા તે જ માર્ગે પરમપદ તરફ પ્રયાણ કર્યું.

પૂજ્યશ્રીના સ્વમુખે તથા પ. પૂ. આ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી ભગવંતના મુખે ક્યારેક ક્યારેક જાણવા મળેલી સાંકેતિક પ્રેરણાઓ યોગ્ય આત્માઓના આત્મહિતાર્થે અત્ર રજૂ કરેલ છે.....

પૂજ્યશ્રીને શરુઆતના સંયમજીવનના વર્ષોમાં વડદાદા ગુરુદેવશ્રી પૂ. દાનસૂરીશ્વરજી મહારાજનું સાંનિધ્ય મળેલું પૂજ્યશ્રી વડીલોનું ચિત્તપ્રસન્ન રહે તેવી વૃત્તિ-પ્રવૃત્તિને ધારણ કરતાં અને આત્મવિશુદ્ધિ, સમર્પણભાવ તથા વૈરાગી જીવનથી સહજરીતે પૂરા આશિષને મેળવતા હતા સ્વર્ગમાં ગયા પછી પણ વડદાદા ગુરુદેવ તેમને નિરંતર સહાયમાં રહીને ટુંકા સાંકેતિક બોધ વાક્યો આપીને તેમનો શાસનસેવાનો માર્ગ સરળ અને સુંદર બનાવતાં.

પૂજ્યશ્રી આગધાર્યા-ઓચિંતાના ગમે તે સમયે જે નિર્ણયો લેતા અને તેને ઘણા વિઘ્નોની વચ્ચે દૃઢતાથી વળગી રહેતાં તેની પાછળનું રહસ્ય પૂ. વડદાદા ગુરુદેવનો તે રીતે કરવાનો સાંકેતિક આદેશ-સંદેશરૂપે મળતો હતો તેને પુરા બહુમાનપૂર્વક પાલન કરી આનંદ અનુભવતા તેથી પૂજ્યશ્રીની દરેક ક્ષણ ગુરુદત્ત અને પ્રભુદત્તના અનુભવપૂર્વક પસાર થતી.

બીજી બાજુ શ્રી નેમિનાથભગવાન પ્રત્યેની અવિહત પ્રીતિના માધ્યમે શાસનદેવી પૂજ્યશ્રીની હરક્ષાણે સેવામાં હાજર રહેતા. શાસનના ઘણા વિકટ કાર્યો સરળ રીતે કરાવતા. તેનું પ્રત્યક્ષ ઉદાહરણ સહસાવન કલ્યાણકભૂમિનો જિર્ણોદ્ધાર છે. વિકટ-ગીચ જંગલ જેવા સહસાવનમાં અજૈનોના પૂરા વિરોધ તથા અન્ય વિઘ્નોની વચ્ચે શ્રી નેમિનાથની દીક્ષા-કેવલજ્ઞાન કલ્યાણકભૂમિનો સમવસરાણ મંદિર દ્વારા ઉદ્ધાર કર્યો. આ ઘણું વિકટ કાર્ય શાસનદેવીના સાંનિધ્ય અને સહાયથી કરી શકાયું. જે કે તે કાર્ય સંપાદન થતાં પૂર્વે મનોરથ થતો તે સમયે....

ગિરનારના જોગી પૂજ્યશ્રી ! ગિરનાર યાત્રાએ પધાર્યા. અપૂર્વ ભાવથી યાત્રા કરી, રોમાંચિત દેહે શ્રીનેમિપ્રભુના દર્શન કર્યા, પુલકિત હૃદયે કલ્યાણક ભૂમિની સ્પર્શના કરી જાણે ગિરનાર પ્રત્યેની અને શ્રી નેમિનાથભગવાન પ્રત્યેની ભવાન્તરની પ્રીતિ ન હોય. તેમ બે-ત્રણ યાત્રાએ સંતોષ ન થતાં નવ્વાણુ યાત્રાના મનોરથજગ્યા. વારંવાર ગિરનારમાં શ્રીનેમિપ્રભુના સાંનિધ્યમાં રહેવાનું મન થયું નિત્ય ચઢતા ભાવોથી નિર્દોષ ગોચરી-પાણી દ્વારા સંયમજીવનની શુદ્ધિપૂર્વક નવ્વાણું યાત્રા કરી તે સમયે ગિરનારના કાણેકાણે ભક્તિભાવથી આત્મસાત્ કર્યા એક-એક આત્મપ્રદેશે જગદ્ગુરુશ્રીનેમિનાથભગવંત વસી ગયા, જ્યાં પ્રભુ છે ત્યાં પ્રભુના ભક્તો છે. ગિરનાર તીર્થ તથા શ્રીનેમિપ્રભુની અધિષ્ઠાયિકા શાસનદેવી અંબિકામાતા આ ગિરનારના જોગી ઉપર ખુબ પ્રસન્ન થયાં નવ્વાણુમાં જ સહસાવન તીર્થના ઉદ્ધારનો મનોરથઆખો અને સતત સહાયમાં રહીને ઘણા અશક્ય કાર્યોને શક્ય બનાવ્યા.

એક દાયકા પૂર્વનો જગવિદિત પ્રસંગ યાદ આવે છે અમારું સં. ૨૦૪૬ નું ચાતુર્માસ જુનાગઢ નક્કી થયું અને પૂજ્યશ્રીનું ચાતુર્માસ ધોરાજી નક્કી થયેલું ત્યારબાદ વૈશાખમહિને સુપુણ્યશાળી રજનીભાઈ દેવડી તથા ચંદુભાઈ ગિરનારમાં પૂજ્યશ્રીની પાસે આવ્યા, આવતા વર્ષે શત્રુંજય તીર્થાધિરાજના મહાઅભિષેકની ભાવના જાગાવી અને આપ પધારો તેવી વિનંતિ કરી. તે સફળ થાય તેવા શુભાશિષ મેળવ્યા. રજનીભાઈએ જાણાવ્યું કે સફળ તપાગચ્છના શ્રી સંઘની સાથે સમગ્ર સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતોના સમુદાય સાથે શ્રી ગિરિરાજ તથા શ્રી યુગાદિપ્રભુના મહાઅભિષેક કરવાના મનોરથો જગ્યા છે. ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ જાણાવ્યું કે “જો તું અભિષેકના પુણ્ય પ્રસંગે શ્રી સંઘને ભેગો કરે છે તો મારા દિલમાં સંઘના વિભાજનનું દુઃખ છે તે આ પ્રસંગે સંઘ એકતાના કાર્યથી દૂર થઈ શકે તેમ છે.” આ ભાવના સાંભળતાં રજનીભાઈએ અતિખુશ થઈને જાણાવ્યું કે અભિષેક બાદ બધા જ મહાપુરુષની સાથે આદીશ્વરદાદાના સાંનિધ્યમાં વિચારણા કરીને શ્રીસંઘ એકતાની ભાવનાને સફળ કરીશું, આપ પધારો કાર્ય સફળ બનશે. મને અભિષેકની સાથે-સાથે શ્રી સંઘની એકતા અને આપશ્રીજીના પારાણાનો ત્રિવેણી લાભ મળશે.

ગિરનાર શ્રીનેમિનાથપ્રભુના સાંનિધ્યમાં સુસંકલ્પ કરીને જાણાવ્યું કે આપશ્રીજીનું ચાતુર્માસ ધોરાજી ને બદલે જુનાગઢ થાય તો આ અંગેની વિચારણા શ્રીનેમિનાથભગવાનના સાંનિધ્યમાં કરવાથી વિશેષ પ્રેરણા મળે. પૂજ્યશ્રીએ પણ જુનાગઢ ચાતુર્માસ કરવાનું નક્કી કર્યું.

રજનીભાઈ પાણ મહાઅભિષેક પ્રસંગે પૂજ્યશ્રીની પાસે માર્ગદર્શન લેવા જુનાગઢ આવતાં જેમ-જેમ અભિષેકના દિવસો નજીક આવતા ગયા તેમ તેમ હૃદયમાં આનંદની ઉર્મિઓ ઉભરાવવા લાગી.... ચાતુર્માસ બાદ પૂજ્યશ્રી જુનાગઢ થી પાલીતાણાનો પદયાત્રા સંઘ લઈ પાલીતાણા પધાર્યા. રજનીભાઈની આગ્રહભરી વિનંતીથી ઘણા મહાપુરુષો સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતો સહિત શ્રી ચતુર્વિધ સંઘ પધાર્યો હતો. રજનીભાઈની સાથે રહેલ શાંતિભાઈની ભક્તિ પાણ અવિસ્મરણીય હતી. મહાઅભિષેકની જે ધન્યપણોની મહિનાઓથી કાગડોળે રજનીભાઈ રાહ જોઈ રહ્યા હતા તે ધન્ય ઘડીઓ આવી ગઈ ! અને તેમના ભાવો પાણ જાણે સિદ્ધગિરિના શિખરે આંબવા મથી રહ્યા ન હોય ? તેવા આસમાને ચડ્યા હતા.

આચાર્યભગવંત આદિ મુનિગણ તથા શ્રીસંઘ સાથે શ્રી ગિરિરાજ ઉપર નક્કી કરેલ સ્થાને પધાર્યા. મંગલાચરણ, મંત્રોચ્ચાર સહિત ભક્તિના સૂરોની વચ્ચે અપૂર્વ આનંદ અને અહોભાવપૂર્વક હર્ષાશ્રુ સહિત અભિષેક કર્યો. ગિરિરાજના અભિષેકના અપૂર્વ આનંદમાંને આનંદમાં દીલ દઈને નાચ્યા, ત્યાંથી શ્રીસંઘ સાથે ઉપર દાદા પાસે પહોંચી ગયા. દાદાના ચરાણોમાં અનહદ અહોભાવથી ઝૂકી પડ્યા. આ ભાવોમાં રમતાં રમતાં દિવસ પસાર થઈ ગયો. ભાવોનો વેગ સમય જતાં વેગીલો બનતો ગયો ત્યાં જ અચાનક રાત્રીના અતિહર્ષના કારણે જાણે વિશિષ્ટ કોટીનું મહાપુણ્ય ભોગવવા હવે આ ભવ સમર્થ ન હોય તેમ નમસ્કાર મહામંત્ર સાંભળતાં જ દેહને શ્રી રજનીભાઈએ ગિરિરાજના ચરાણોમાં ઢાળી દીધો અને દિવ્યભવને ધારણ કર્યો. શ્રીસંઘ એકતાની ભાવના મનમાં જ રહી ગઈ.

આ બનાવથી પૂજ્યશ્રીને થયું કે હજી સમય પાક્યો નથી માટે સંઘ એકતાના કાર્યમાં વિઘ્ન આવ્યું, હું આ સંઘના વિભાજનનું દુઃખ જીરવી શકું તેમ નથી માટે તે જ ફાગણ મહિને ગિરનાર સહસ્રાવનમાં સમવસરાણ મંદિરની બીજી વખતની અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠાનું સત્કાર્ય કરીને મારું શ્રેય સાધું. ત્યાર પછી પૂજ્યશ્રી સંઘ સહિત ગિરિરાજની ૧૨ ગાઉની પ્રદક્ષિણાપૂર્વક તળાજા મહુવા, દાદા, ઉના, અજારા વિગેરે તીર્થોની યાત્રા સંઘ સહિત કરતા જુનાગઢ પધાર્યા. ત્યાં અનેક સંઘોના ઉછળતા ઉત્સાહથી અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ પૂર્ણ થયો.

પ્રતિષ્ઠાબાદ પૂજ્યશ્રીએ ગિરિરાજ-મહાઅભિષેકના પ્રસંગે સેવેલી ભાવનાનુસાર આત્મશ્રેય સાધવાની તૈયારી કરી, નિત્ય એક એક ઉપવાસના પરચક્રપાણ લેવાના શરુ કર્યા. તે વખતે પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી ભગવંતે શ્રી સંઘના આગેવાનોને બોલાવ્યા હાજર રહેલા તેઓ પૂજ્યશ્રીની ભાવનાથી ખૂબ જ દ્રવિત થયાં પૂજ્યશ્રીને વધુ ઉગ્ર તપ ન કરવા ઘણી વિનંતી કરી, સમજાવ્યા, પરંતુ પૂજ્યશ્રીની ભાવના દૃઢ હતી. અચાનક પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી ભગવંતે શાસનદેવીની ભાવના પ્રમાણે કરીયે તેવો વિચાર આવતા પૂજ્યશ્રીને તે વાત જાણવી પૂજ્યશ્રી પાણ સંમત થયા નિર્મળ ચારિત્ર અને તપબળથી શાસનદેવીની પ્રેરણા મળી કે.....

“વત્સ ! વધુ ઉગ્ર તપ દ્વારા તારું શ્રેય જરુર થશે. પરંતુ શાસનની સેવા અને વિશ્વના જીવોના રક્ષણ માટે તારું અસ્તિત્વ આવશ્યક છે. બાર વર્ષમાં સંભવિત વિશ્વ યુધ્ધ અને કુદરતની આપત્તિઓને હળવી કરવા તારા અસ્તિત્વની જરુર છે, અસ્તિત્વને ટકાવવાના કારણે ભવિષ્યમાં આયંબિલના તપના પારાણાની આવશ્યકતા જાણાય તો તે પાણ કરી લેવા, કારણ કે..... અસ્તિત્વનું રક્ષણ વધુ જરુર છે.” તે વાતને પૂજ્યશ્રીએ કોઈ પાણ વિકલ્પ વગર સહર્ષ સ્વીકારી લીધી.

શ્રી સંઘના આગેવાનોએ જાણાવ્યું કે આયંબિલ દ્વારા પાણ આપનું અસ્તિત્વ ટુંકાય (ઘસારો વધે) તેથી આપ આયંબિલ તપનું પારણું કરી લો, બધાનો આગ્રહ ખૂબ હતો ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ જાણાવ્યું કે “દેહ જાણે સમાધિ બહી ટકે તેવું જણાશે ત્યારે પારણું કરીશ હાલમાં અપૂર્ણ અભિગ્રહે પારણું કરીશ તો શાસનજે ઉચ્ચ આદર્શ કોણ આપશે ? માટે હું આયંબિલ તપ ચાલુ રાખીશ.”

પૂજ્યશ્રીએ આ રીતે જાણાવીને અદૃઢમનું પારણું આયંબિલ તપ દ્વારા કર્યું. અર્થાત્ આયંબિલનો તપ ચાલુ રાખ્યો.

સમય પસાર થતાં વિશ્વના જીવોની શાંતિ માટે અને શ્રી સંઘના રક્ષણ માટે વિવિધ અનુષ્ઠાનો, વિશિષ્ટ કોટીના સાધકો પાસે તપ-જપ-ભક્તિ વિગેરે કરાવીને ઘણો કષ્ટદાયી ગાણાતો કટોકટીનો સમય પસાર કરાવી દીધો. જો કે આ સમય દરમિયાન સકળ સંઘોમાં તથા અન્ય સ્થાનોમાં પાણ વિશ્વશાંતિ માટે તપ-જપ વિગેરે આરાધનાના સાથ, સહકાર પાણ પૂજ્યશ્રીના અનુષ્ઠાનો સાથે જોડાયેલા હતા.

અનુક્રમે પૂજ્યશ્રી આયંબિલતપ પૂર્વકના છ ‘રીપાલિત શ્રી સંઘ સાથે પાલીતાણા જતાં અયોધ્યાપૂરમ્ આગળ વિહાર કરતાં અચાનક પગમાં એકદમ દુઃખાવો થયો.... ચાલવું અશક્ય બન્યું.... ત્યારે ખુરશીમાં પાલીતાણા પધાર્યા, યાત્રા પાણ ખુરશીમાં બેસીને કરવી પડી, યાત્રા કર્યા બાદ એકસ-રે પડાવ્યો અને તેમાં પગના થાપાનો બોલ તૂટી ગયેલો જાણાયો ડોકટરના કહેવા મુજબ ઓપરેશન અનિવાર્ય લાગ્યું તે સમયે પૂજ્યશ્રીને સં. ૨૦૪૭ માં શાસનદેવીએ કહેલું તેના આધારે અસ્તિત્વને ટકાવવા હવે પારાણાનો અવસર આવ્યો છે તેમ જાણીને પ્રથમથી જ નિરાગ્રહી પૂજ્યશ્રીએ વિશ્વના કલ્યાણાર્થે અખંડ ૧૭૫૧ આયંબિલ+વિગઈ ત્યાગના ૮૦ એકાસાણા +અખંડ ૪૬૦૧ આયંબિલ

કેવા નિરાગ્રહી પૂજ્યશ્રી ?

કેવું ગીતાર્થપાણું !

સમયોચિત ઉત્સર્ગ-અપવાદ માર્ગના સેવન દ્વારા
સંયમજીવન ટકાવનારા પૂજ્યશ્રી !

કેવું શાસન પ્રત્યેનું સમર્પિતપાણું !

તપ કરે કે પારાણું કરે, ઝરે ! પોતાનું અસ્તિત્વ
આખું શાસન માટેનું !

તપ અને પારાણા બંને દ્વારા અસ્તિત્વના
કારુકારાગુનો ઉપયોગ શાસન સેવા માટે જ કરનારા
પૂજ્યશ્રી !

ઓપરેશન પછી પાલીતાણા ચોમાસુ રહીને
પૂજ્યશ્રીને થોડું ઘણું ચલાતું થયું છતાં સૌના આગ્રહથી
પોતે સ્ટ્રેચરમાં બેસીને ગિરનારતીર્થે પધાર્યા.

જેના આત્માના પ્રદેશે-પ્રદેશે શ્રીનેમિપ્રભુ વસેલા
હતા. હવે શ્રીનેમિપ્રભુના સાંનિધ્યમાં શરીરની તમામ
શક્તિનો સદુપયોગ કરીને અર્થાત્ દેહના એક-એક
કારુને ગિરનાર સાથે ભેળવી દેવા માટે જ પૂજ્યશ્રી
પધાર્યા ન હોય ! તેમ શ્રીસંઘ સહિત પ્રથમવાર
ગિરનારની તળેટીમાં શ્રીનેમિપ્રભુની ગોદમાં ચાતુર્માસ
કર્યું.

ચાતુર્માસમાં તબિયત બગડતાં ડોક્ટરના નિદાન
અનુસાર કેન્સરની શક્યતા લાગી. શ્રી સંઘને જાણ થતાં
ખૂબ ગ્લાનિ અનુભવી અને તેમાંથી પૂજ્યશ્રીને ઉગારવા
વિવિધ ઉપચાર કરવા કટિબદ્ધ બન્યા, પરંતુ પૂજ્યશ્રી
દવા માટે ઉપેક્ષિત રહ્યા. અંતે શ્રીસંઘના આગેવાનોએ
પેઈન કીલરના ઈન્જેક્શન દ્વારા સામાન્ય ઉપચાર કરવા
માટે વિનંતી કરી ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ જાણાવ્યું કે “આ દેહ
હવે ટકવાનો નથી તો તેને ટકાવવા માટેનો ઔષધોપચાર
કરવો ઉચિત નથી તો શા માટે દવા લેવી ?” તે
ભાવનાથી દવા ન લેવા માટે છેલ્લા સમય સુધી દૃઢ રહ્યા.

સંયમજીવનની પ્રાપ્તિ પછી અહર્નિશ ઉગ્ર અને
ધોરતપ દ્વારા તથા કઠોર ચારિત્રના પાલન દ્વારા દેહની
મમતાને તોડતા જ રહેલા પૂજ્યશ્રી !

કર્મની સામે યુદ્ધ માટે ઝઝૂમતા શૂરવીર પૂજ્યશ્રી !

કેન્સરની અસાધ્ય અને અસહ્ય વ્યાધિને પાણ પોતાના સંયમજીવનના નિર્મળ પાલન તથા શાસનના અવિરત કાર્યોની વચ્ચે હસતા મુખે
સહી લીધી. આવી પરિસ્થિતિમાં માગસર સુદ દશમના ઉપવાસ કર્યો, જે કે પૂજ્યશ્રીને આગળ ઉપવાસ કરવાની ભાવના હતી. પરંતુ
શ્રીસંઘના આગ્રહથી માગસર સુદ ૧૧ના પોરસિનું પર્યટ્ક્રમાણ કર્યું. તે રાતથી જ વેદનાએ પોતાનું સ્વરૂપ વધુ વિકરાળ બનાવ્યું તે સમયે
પૂજ્યશ્રીની જાગૃતિ માટે સહજસિદ્ધ વૈયાવચ્ચગાગી પૂ. હેમવદ્ધભવિ.મ.સા., પૂ. નયનરત્નવિ.મ.સા. આદિ ની પળેપળની સમાધિ
રખાવવાની કાળજીથી પૂજ્યશ્રી પૂર્ણ સમાધિસ્થ હતા.

અંતે માગસર સુદ ૧૩ના સવારથી નિરંતર દર્શન થયા કરે તેવા ભાવથી પાટને છોડીને પોતાનો સંથારો ગિરનારની સામે ગેલેરીમાં
માગસર મહિનાની ઠંડીની વચ્ચે કરાવ્યો. આખી રાત ત્યાં જ ઠંડી સહન કરી ગિરનારની સન્મુખ રહ્યા. ચૌદશનો દિવસ પાણ આજ રીતે
પસાર કર્યો. સાંજે ચૌદશનું પ્રતિક્રમાણ કર્યું.

સકળ શ્રીસંઘને તથા વિશ્વના જીવોને ક્ષમાપના કરી જાણે જીવનના તમામ અતિયારોનું પ્રાયશ્ચિત ન કરતા હોય ? તેમ સમજીને અસહ્ય
વેદનાની વચ્ચે શરીર પ્રત્યે નિસ્પૃહ તેવા પૂજ્યશ્રીનું ગિરનાર સન્મુખ પ્રતિક્રમાણ થયું.

ત્યારબાદ, જે હાથજોડીને ગિરનારની સન્મુખ મુખ રાખીને પૂજ્યશ્રી શ્રીભોમિનાથપ્રભુના ધ્યાનમાં પોતાની ચેતનાને ઓતપ્રોત કરતા ગયા.
પૂ. હેમવદ્ધભવિ.મ.સા. “અરિહંત અરિહંત, અરિહંત - નેમિનાથનેમિનાથઅરિહંત, અરિહંત નેમિનાથ”ની ધૂન ચલાવતા.
અતિહર્ષથી હોઠ ફફડાવી આંગળી હલાવી તે ધૂનનાં શબ્દેશબ્દમાં તદ્દત્ત બનેલાં પૂજ્યશ્રી એ રાત્રીના વિજયમુહૂર્તે પોતાના દેહને ગિરનારના
શરણે સહજતાથી સમર્પિત કરી દીધો. પૂજ્યશ્રીના દિવ્ય શક્તિથી વાસિત આત્માએ પ્રભુના ચરણોમાં વાસ કર્યો. પરમપદના પથિકની યાત્રા
પ્રભુના સાંનિધ્યને પામી. આ મનુષ્યભવના પર્યાયને સાર્થક કરીને દેવત્વના પર્યાયને ધારણ કરી શાસનને તન-મન સમર્પિત કરનારા હે
પૂજ્યશ્રી ! આપના શાસન એકતાના ભાવ સફળ કરી શકીયે તેવું સામર્થ્ય આપજો.

લોહીના ઝેડ-ઝેડ બિંદુએ શાસનની ભક્તિને વહાવનારા હે પૂજ્યશ્રી ! આપના જેવી અબલ્ય શાસનભક્તિ આપજો !

હૃદયની એક-એક ધડકનને પ્રભુની આજ્ઞાપાલનમાં ગુંજાવનારા હે પૂજ્યશ્રી ! અમારા જેવા બાળજીવોને પ્રભુના માર્ગે સ્થિર કરજો !
દુષ્કર ચરણ તપ, સ્વાધ્યાય અને જપ દ્વારા મુક્તિને હાથવેંત કરનારા હે પૂજ્યશ્રી ! ભવમાં ભટકતાં અમારા જેવા અજ્ઞાની, અવગુણી
એવા બાળજીવોને આપના ચરણોમાં સ્થાન આપી મોક્ષ માર્ગ સુધી સાથે રાખજો !

પરમાત્માની અનન્યકૃપાથી કઠોર સાધનાને આત્મસાત્ કરનારા હે પૂજ્યશ્રી !

અબૂઝ, અજ્ઞાની, વિષય કષાયોથી પીડિત, રોગોથી ઘેરાયેલ તથા પ્રભુના માર્ગમાં અટવાયેલા એવા વિવિધ આત્માઓને આપે શરણું
આપ્યું. તેથી અમારી વિષયોની આસક્તિ ઘટી જતી, કષાયોનો આવેગ ધીમો પડતો રોગીષ્ટ કાયા નિરોગી થતી.

આપના સાંનિધ્યને પામતાં જ તપ કરવાના ભાવ જગતાં, અગાધિત મિથ્યાદષ્ટિ આત્માઓને પ્રભુના શાસનનો આદર્શ આપીને
આત્મતત્ત્વને ઓળખાવીને બોધિબીજને આપતાં મુમુક્ષુઓને સંયમમાં આવતા અનેક પ્રકારના વિધ્નોનો ઉકેલ લાવી, સંયમનો માર્ગ સરળ
બનાવતાં.

જિનશાસન સંબંધી વિવિધ પ્રશ્નોનું ગીતાર્થ દષ્ટિએ માર્ગદર્શન આપતાં. શ્રીસંઘોના વિકટ પ્રશ્નોને સહજતાથી સમ્યગ્ ઉકેલ આપતાં !
કરુણાદષ્ટિએ વાત્સલ્ય વરસાવતાં એવા હે કરુણાવત્સલ પૂજ્યશ્રી ! આપશ્રીજીને શું કહું ? અગાધિત ઉપકારો યાદ આવતાં હોયું ભરાઈ જાય
છે.

ભલે ! આપે ઔદારિક દેહે વિદાય લીધી પરંતુ સૂક્ષ્મ દેહે સતત સાથે રહીને અમોને અધ્યાત્મ માર્ગે આગળ વધારી મોક્ષ માર્ગ સુધી સાથે
રાખશોજી.

આપના ચરણોમાં વંદના.

જિણવયણે આચરં કુણહ

- પ.પૂ. સા. સર્વોદયાશ્રીજી

સામ્પ્રતકાળે સાધુજીવન અને શાસન માટે સંયમ+તપ અને વૈરાગ્ય સ્વરૂપ ત્રિવેણી સંગમથી ઝળહળતી ધોરસાધના જીવનના અંત સુધી જાળવી રાખી અને જગતને સુવાસિત કરનાર સૂરિમહારાજના ચરાણોમાં કોટીશઃ વંદના.

પૂજ્યશ્રીની વિશિષ્ટ પ્રકારની ઉત્કૃષ્ટ સાધનાનું પુષ્ટબળ છે પ્રભુવચનનો આદર.

મૈત્ર્યાદિ ભાવોથી ભાવિતતા અને અનેકભવોથી ઘૂંટાતો જિનવચનનો આદર આત્મસાત્ બન્યા પછી જ આત્મા સ્વ-પ્રત્યે કઠોર બની શકે છે, તે પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં આપણે સ્પષ્ટ નિહાળી શકતા હતા.

પૂજ્યશ્રીએ સંઘની એકતા માટે તેમ જ વિષયકષાયની ચૂંચાલમાંથી જાણે જલ્દી છૂટવું ન હોય ? તેમ માત્ર ગમે તે એક બે દ્રવ્યથી ચાર પાંચ વાગે ગમે તે સમયે આયંબિલ કરી તપને મિત્રતુલ્ય રાખ્યો હતો.

પૂજ્યશ્રીની સાધના અડધીરાત્રે શરૂ થાય તે સવારે ૯-૧૦ વાગ્યા સુધી ચાલે. ત્યાર બાદ વિહાર કરે. સાંજે ૪-૫ વાગે પહોંચ્યા બાદ આયંબિલ કરતાં પ્રભુઆજ્ઞા પ્રમાણે વિહારમાં જ દિવસ પૂર્ણ થતો.

પાલીતાણાના આયંબિલના સંઘમાં દરેક વ્યક્તિઓને સૂર્યાદ્ય પછી વિહાર કરાવ્યો તેવા પ્રતિભાસંપન્ન પૂજ્યશ્રી હતા.

પૂજ્યશ્રી વાત્સલ્યનિધિ અને વચનસિદ્ધ પુરુષ હતા, બાહ્ય અભ્યંતર ગુણોના ભંડાર હતા.

પૂજ્યશ્રીના ગુણરૂપસમુદ્રમાંથી બિન્દુ તુલ્ય નાનો ગુણ પાણ આપણામાં પ્રગટે એ જ અભિલાષા.

પ.પૂ. તપોમૂર્તિ

આ. વિ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.

- પ.પૂ. સા. વિનોદશ્રીજી

હિમના કિરાણો જ્યાં જ્યાં પડે ત્યાં ત્યાં પદાર્થને બાળીને ભસ્મીભૂત કરે છે તેમ પૂ. આ. વિ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. દીક્ષા લીધી ત્યારથી કર્મોને બાળવા માટે તપસ્યાનો જંગ માંડ્યો હતો.

કાયાનો મોહ છોડી રસનેન્દ્રિય ઉપર વિજય મેળવી જીવનમાં ઉપવાસ આયંબિલ કરી કર્મોને ખતમ કરવા કટિબદ્ધ બન્યા હતા. સહવર્તીવિડિલો કે એમના શિષ્યો વાપરવા માટે કહે ત્યારે તેઓશ્રી કહેતા કે આ કાયાને તગડી નથી બનાવવી. અંતે આ કાયાની તો રાખ જ થવાની છે ને? એમ કહી કોઈ વખત ૩૦ ઉપવાસના પારાણે સિદ્ધગિરિની યાત્રા કરીને આયંબિલથી પારણું. કોઈ વખત ૨૨ ઉપવાસને પારાણે સિદ્ધગિરિની યાત્રા કરી આયંબિલથી પારણું. વીશસ્થાનક તપમાં અરિહંતપદની આરાધનાના ૨૦ વખત ૨૦- ૨૦ ઉપવાસ કર્યા. સિદ્ધપદની આરાધના પાંચ અઢાઈ કરી ને કરી, ગિરનારની ૯૯ યાત્રા, ઓળીના અંતે અઢાઈ કરી માત્ર એક જ વાર પાણી વાપરીને જમકંડોરાણાથી જુનાગઢ છ'રી પાલિત સંઘમાં પગપાળા વિહાર, જીવનમાં ૩૦૫૦ તો ઉપવાસ કર્યા.

૯૩ વર્ષની જૈફ વયે માણેકપુરથી મહુડી, આગલોડ, વડનગર, તારંગા, વાલમ, મહેસાણા, શંખેશ્વર, શંખલપુર, રાંતેજ, ભોંયાણી, નંદાસાગ, આદિ તીર્થયાત્રા કરી લગભગ ૪૦૦ કી.મી. નો પગપાળા વિહાર કર્યો. એવા ત્યાગી તપસ્વી આત્માને હું કોટિ કોટિ વંદન કરું છું. આવા યોગી મહાત્મા જ્યાં હોય ત્યાંથી મને સંયમ આરાધનામાં સહાય કરો, એજ અભ્યર્થના !

અપૂર્વ અનુભૂતિ.....

- પ.પૂ.સા.ભાવવર્ધનાશ્રીજી

जवोदहि तवोदहि संकप्पसायरो चेव ।
शशीसूरो व हिमांशुसूरीसो उवगारगो ॥

ભારતદેશના કિનારે ત્રાણ સાગર ઘૂઘવી રહ્યા છે.

(૧)અરબીસમુદ્ર (૨) હિન્દમહાસાગર (૩) બંગાળનો અખાત એવી રીતે આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના હૈયામાં ત્રાણ ત્રાણ સાગર હિલોળા લેતા હતા. (૧) જપસાગર, (૨) તપસાગર અને (૩) સંકલ્પનો સાગર !

અનુભૂતિને વાર્ણવવા શબ્દો વામાણા પડે છે. છતાં પૂજ્યશ્રીની ઉપકારસ્મૃતિ મને પ્રેરે છે.

એ હતી સં. ૨૦૪૭ની સાલ. કારતકી પૂનમનો દિવસ....! જુનાગઢ ગામમાં સં. ૨૦૪૬ની સાલનું ચાતુર્માસ પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં રહેવાનું સદ્ભાગ્ય મળેલું પૂનમે ગિરનારની યાત્રા કરી શ્રી નેમિનાથદાદાની ભક્તિ કરી નીચે આવ્યા.

તે વર્ષે રજનીભાઈ દેવડી પોષ વદ દના શ્રી શત્રુંજયના મહાઅભિષેક કરાવવાના હતા. તે નિમિત્તે ચતુર્વિધ સંઘના ઘાણા ભાવિકોએ વિવિધ પ્રકારના તપ, અભિગ્રહો કર્યા હતા. મને પાણ ભાવના થઈ ૬૮ ઉપવાસ કરવાની પૂજ્યશ્રીને પહેલાં વાત કરી હતી. યોગાનુયોગ યાત્રા કરીને નીચે આવ્યા ને તળેટીના દેરાસરના ઓટલે જ પૂજ્યશ્રી મળ્યા ગિરિરાજ સન્મુખ હું હાથજોડીને ઉભી રહી અને પૂજ્યશ્રીએ પરચક્ષ્ણાણ આપ્યું..... “સૂરે ઉગ્ગએ વીસભતં .....” અર્થાત્ ૯ ઉપવાસ મને તો અદૃઢમની જ કલ્પના હતીને પરચક્ષ્ણાણ થયું ૯ ઉપવાસનું પાણ પૂજ્યશ્રીનાં સ્વમુખે પરચક્ષ્ણાણ મળ્યું તેથી આનંદ થઈ ગયો.

પૂનમનો દિવસ પસાર થયો. બીજો દિવસ ઉગ્યો ને..... પોરિસિ થતાં થતાં તો ઉલ્ટી શરુ થઈ. ત્રીજો દિવસે વિહાર.... ! ઉલ્ટી ચાલુ ઉપવાસ પાણ ચાલુ છતાં પૂજ્યશ્રીના પ્રભાવે વાંધો ન આવ્યો. એમ કરતાં વિહાર સાથે ૭ ઉપવાસ થયા ને અચાનક શ્વાસ ઉપડ્યો. વિહાર, ઉપવાસ, ઉલ્ટીઓ અને શ્વાસ, તેથી હું તો સાવ જ હિમ્મત હારી ગઈ. તે દિવસે લગભગ ફક્ત ૧૦ કિ.મી. નો વિહાર હતો. તેમાં ૬ કિ.મી. તો માંડમાંડ ચાલી પછી કેમે કરીને ચલાય જ નહિ. એક ઝાડ નીચે બેસી ગઈ. મારા ગુરુમહારાજ, ગુરુબહેનો બધા ચિંતિત.... ! ડોળી મંગાવવી જ પડે એવી સ્થિતિ શું કરવું ?

પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં જ રૈવતગિરિથી સિદ્ધગિરિ પદયાત્રા સંઘ હોવાથી પૂજ્ય આચાર્યદેવ પાણ એ જ વિહારમાં હતા. તેઓ તો કાયમ સૂર્યોદય પછી બે-અઢી કલાકે વિહાર કરતાં હું બેઠી ત્યારે હજી નવ-સાડા નવ જેવો સમય થયેલો પાણ... પૂજ્યશ્રીને કોઈક ટૂંકો રસ્તો બતાવી ગયું એટલે ટૂંક સમયમાં પૂજ્યશ્રી અમારી સન્મુખ આવી ગયા. મારી સ્થિતિ જોઈ. હૃદય કરુણા-કૃપાથી ઉભરાઈ ગયું મને વાસક્ષેપ નાંખ્યો ના.... માત્ર.... વાસક્ષેપ જ નહિ.... શક્તિપાત કર્યો અને બોલ્યા “ચાલો ચલાઈ જશે” પૂજ્યશ્રીના વચને પગ ઉપાડ્યો અને ચમત્કાર સર્જ્યો. એક ડગલું પગ ભરાય એવું ન હતું તેને બદલે ૪ કિ.મી. ચલાઈ ગયું ખબર પાણ ન પડી.

આ ક્ષણો મારી પોતાની અનુભૂતિની છે. બીજા પાણ ઘાણા પ્રસંગો ખ્યાલમાં છે પાણ કાગળ-પેનની મર્યાદા હોય છે. એટલે બધું અવતરણ શક્ય નથી.

પૂજ્યશ્રીનું સંકલ્પબળ, તપોબળ અને આ બંનેના મૂળમાં રહેલું જપબળ અદ્ભુત હતું. સૂર્યની જેમ આત્મપ્રકાશ પાથરનારા અને ચંદ્રની જેમ વાત્સલ્યામૃત રેલાવનારા પૂજ્યશ્રીના ઉપકારો યાવજીવ સ્મૃતિપથમાં રહેશે.

સાચી સાધુતાના ર-વામી

- પ.પૂ. આ. પુણ્યાનંદ સૂ.મ.સા.

“ગુણાઃ કુર્વન્તિ દૂતત્વં, દુરેડપિ વસતાં સતામ્;
કેતકી ગંધમાધ્રાતું, સ્વયં યાન્તિ હિ ષટ્પદાઃ”

જેમ કેતકી ફુલની ગંધ લેવાને માટે ભમરો સ્વયં આવી જાય છે તેમ મહાપુરુષો ભલે દૂર બેઠા હોય પણ તેમની ગુણ સુગંધની મહક તો હજારો કિ.મી. દૂર પહોંચી જાય છે.

આવા જ એક નિઃસ્પૃહી, ચોથા આરાના સેમ્પલ, બેજેડ તપસ્વી, મહામના મહાપુરુષ, આચાર્યભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજથી ચતુર્વિધસંઘમાં કોણ અપરિચિત હશે ? કોઈ નહીં.

હું પ્રત્યક્ષ તેઓશ્રીના દર્શન વંદન કરી શક્યો નથી પણ તેમના જીવન કવનની કિતાબના પાનાં સાંભળવા મળ્યા છે. અમારા સમુદાયના સાધ્વીજી પાસેથી. તેઓ પાલિતાણા, રૈવતગિરિ સંઘયાત્રામાં ગયા હતા. તેમણે જે મહાપુરુષની વાત કરી એ સાંભળતાં હૈયુ ગદ્ગદિત બની ગયું. તેમના જીવન બાગના ગુણપુષ્પોની પરિમલ લેતાં તન-મન વચાગુ તરબતર બની ગયા.

તે પૂજ્યશ્રીની પૂરા દિનની દિનચર્યા સાંભળીને આવું સંયમ જીવન આપણું ક્યારે બને ? તે માટે વારંવાર મન તે પૂજ્યશ્રી તરફ અહોભાવથી નમી ગયું, શત-શત વંદન કરતાં દિલ નાચી ઉઠ્યું.

આવા દુઃષ્ઠકાળમાં પણ જેમણે સંયમને વધુ નિર્દોષ નિરતિયાર પણે પાલન કરવું હોય તેઓ તપશિરોમણિ આચાર્યભગવંતને સન્મુખ રાખે.

રોજ ત્રિકાળ વંદન કરે તો જરૂર તેવું સંયમ પાલન કરવા મનને અદૃશ્ય સહાય મળે-મળે ને મળે જ એ નિર્વિવાદ છે.

“જેનું તપોતેજથી શોભતું હતું ભાલ,
જેનું ચારિત્ર્ય જોઈને ભમી જતા સૌ બાબાલ,
માણેકપુર ગામનો જે હતો કોહિનુર બાલ,
તે આચાર્ય હિમાંશુસૂરિને વંદના ત્રિકાલ.”

નાના શા માણેકપુર ગામ, મહેસાણા જિલ્લાનો આ હતો બાલ તેણે યુવાવયમાં નિઃસાર સંસારસુખના મોહને ત્રિવિધે તિલાંજલિ આપીને સંયમ- સામ્રાજ્ય સ્વીકાર્યું.

આજ કાલ સંયમપ્રાપ્તિ પછી જાગે અહીં જ મોક્ષ મળી ગયો એમ માનીને કોઈ જીવો આહારસંજ્ઞામાં, ઉપધિસંગ્રહ આદિમાં એટલા બધા મસ્ત બની જાય છે કે ન પૂછે વાત. પંચવિધ સ્વાધ્યાય, પંચાચાર પાલન, અષ્ટ પ્રવચનમાતાના પાલન આદિમાં પ્રમાદી બનીને સંયમજીવનને હારે જાય છે અને દુર્ગતિના મહેમાન બને છે.

આ મહાત્મા સંયમરમાણી સાથે હાથમીલાવી બેસી ન રહ્યા પણ પ્રમાદ મિત્રને દેશવટો આપીને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, ગુરુવિનય, ધર્માભ્યાસ, વૈયાવચ્ચ આદિ ક્ષેત્રે એટલા બધા પ્રગતિશીલ બન્યા પૂ. ગુરુભગવંતે વિવિધ પદ ગણિ-પંન્યાસ, ઉપાધ્યાય - આચાર્ય પદવીનું દાન કર્યું.

પદ પ્રાપ્ત થયા પછી પણ ઈતિશ્રી ન પામતાં, તપોયોગમાં એટલા બધા આગળ વધ્યા કે, પૂજ્યશ્રીની તપની સૂચિ જોતાં ભલ-ભલા નાસ્તિકનું મસ્તક નમી જાય અને આસ્તિક બનીને ધર્માધનમાં લાગી જાય.

શાસનરક્ષા, શ્રમાગુસંઘ એકતા માટે જે પૂજ્યશ્રીએ જબ્બર ઝુંબેશ ઉઠાવી અપૂર્વ તપારાધનનું ધૂન જગાવેલ, તે ખરેખર પ્રશંસનીય, અભિવંદનીય સાથે ખૂબજ અનુમોદનીય હતી.

પૂજ્યશ્રી જેવા તપોબલી હતાં. તેવા જ ચુસ્ત ક્રિયાપાત્ર હતા. ખાલી શુદ્ધ ક્રિયાવાળા ન હતા પણ સાથે સાથે સમ્યગ્જ્ઞાનના વારિધિ હતા. જ્ઞાન-તપ-ક્રિયાનો ત્રિવેણી સંગમ પૂજ્યશ્રીની રગરગમ વ્યાપેલો હતો.

પૂજ્યશ્રીએ ગિરનારતીર્થ સહસાવનમાં ચૌમુખજી સમવસરાગ નિર્માણ કરીને અને યાત્રાળુઓને સમ્યગ્ દર્શનની શુદ્ધિમાં અપૂર્વ યોગદાન આપેલ.

આવા ગુણનિધિ પૂજ્યશ્રીના જેટલા ગુણગાન ગાઈએ એટલા ઓછા છે તે પૂજ્યશ્રીના શ્રેષ્ઠ સંયમ જીવનમાંથી કંઈક અંશે એકાદ ગુણ પ્રાપ્ત થાય એજ પૂજ્યશ્રીના ચરણ કમલમાં કોટિશઃ વંદના.

જય હો તપોનિધિ આચાર્યભગવંતનો

દિવ્ય શક્તિના સ્વામિ... અનામકત તપસ્વી....

- ધ.પૂ. આ. વારિષેડાસૂરિ આદિ.

જયવંતા જિનશાસનને ઝગમગતા રાખતા ધન ધન શાસનમંડન મુનિવરા પદને શોભાવતા, સાધિક ત્રાણ હજાર ઉપવાસ તથા સાધિક અગ્યાર હજાર મંગલ આયંબિલ તપની દીર્ઘતપશ્ચર્યાના સાધક સૂરિપ્રવર, અધ્યાત્મયોગી આ. શ્રી હિમાંશુસૂરિવરની ધર્મસાધનાના આંતરિક અનુભવો અનેક પુણ્યશાળીઓએ અનુભવ્યા હશે.

વિ.સં. ૨૦૫૪ વૈશાખ સુદમાં શુભદિને હઠીસિંગની વાડી અમદાવાદ મધ્યે તપસમ્રાટના દર્શન વંદન અને સત્સમાગમનો લાભ પામી ધન્ય બન્યા હતા. પૂજ્યશ્રીના ચરાણોમાં બેસીને અનુભવવા મળ્યું કે જૈનધર્મનો તપ કેવો ઉત્તમ આરાધ્યો છે એવું લાગે કે જાણે સાક્ષાત્ શાસનદેવી ચક્રેશ્વરીદેવી અને અંબિકાદેવી એ પુણ્યાત્માના ખભા ઉપર આરૂઢ થઈ નાયતી ન હોય ? સતત નમસ્કાર મહામંત્ર અને પરમેષ્ઠિ પરમાત્માની ભક્તિમાં મગ્ન રહેનારા પૂજ્યોના અસ્તિત્વ અને અમીદષ્ટિથી અનેકવિધ ચમત્કારો સર્જતા હોય છે પરંતુ અલિપ્ત એવા આ મહાત્મા પોતાની સિદ્ધપદની સાધનામાં લીન રહેતા.

એક શ્રાવક મારી પાસે મનોવ્યથા લઈ આવેલ, ત્યાં બિરાજમાન પૂજ્યશ્રીના વંદન કરવા મેં પ્રેરાણા કરી અને તોણે પૂજ્યશ્રીનું ગુરુપુજન કરી પોતાની મનોવ્યથા વ્યક્ત કરી પૂજ્યશ્રીના વાસક્ષેપના પ્રભાવે તેની મનોવ્યથા દૂર ભાગી ગઈ અને પૂજ્યશ્રીના આદેશ - પ્રેરાણાથી આજીવન બ્રહ્મચર્ય વ્રત સ્વીકાર્યું અને શુદ્ધ બારવ્રતધારી શ્રાવકજીવન જીવવાના મનોરથો કર્યા અને કદાપિ નવકારશી પાણ નહીં કરનાર આજે નિત્ય બેસાણાં-પૂજા-પ્રતિક્રમાગાદિ કરનાર આરાધક બન્યા છે. આવા મહાપ્રભાવક પૂજ્યશ્રીનું જીવન સમયસાધનામાં સુસ્ત રહેનારા મહાત્માઓ માટે તથા તપાદિમાં નિરુત્સાહિ રહેનારાઓ માટે દિવાદાંડી સમાન બની ગયેલ છે. પૂજ્યશ્રીની પ્રેરાણાથી સંસારીવતન માણેકપુર (ગાંધીનગર-મહુડી હાઈવે) મધ્યે સુવાર્ણગુફાયુક્ત સિદ્ધગિરિની રચનાએ અનેક ભવ્યજીવોના ઉપર કામાણ કર્યું છે અને ભક્તિના રંગમાં અનેક પુણ્યાત્માઓ મંગલમોક્ષમાર્ગની મહેફિલમાં મહાલવા લાગ્યા છે.

પ્રાંતે પૂજ્યશ્રી ! સીમંધરસ્વામીના આશિષ મેળવી ભરતક્ષેત્રના કલિયુગના ક્ષમાશ્રમાણોને પવિત્ર આશિષ સદા વર્ષાવતા રહો ! અને સૌને સદ્બુદ્ધિ - સન્મતિનું દાન કરતા રહો એ જ મંગલેચ્છા સહ પ્રાર્થના.

આત્મકમલમાં તપલબ્ધિને જાગૃત કરી ભુવનમાં તિલક સમાન ભદ્રંકર માર્ગની સાધનાથી પુણ્યાનંદ અનુભવતા સૂરીશ્વરને પાંચપાંડવ મુનિવરોની કોટિ કોટિ વંદના.

વિરાટ તપસાધક

- પ.પૂ. પં. વિજયસેન વિ.ગણિ આદિ

નાગુણી ગુણીનાં સંતિ, ગુણીય ગુણ મત્સરી ।
ગુણી ચ ગુણરાગી ચ, સરલો વિરલ જન ॥

નેશનલ હાઈવે વર્ષમાં એકાદ દિન કદાચ ટ્રાફિક વિનાનો રહે! પાણ અભ્યંતર-બાહ્યતપના આરાધક પૂજ્યશ્રીના મનનો હાઈવે સદાકાળ અવિરત-અવિલંબ પ્રભુકૃતિ દ્વારા ચાલુ જ હોય, સદા સોત્સાહ તપભાવના, સાધના, અનાસક્ત ભોજનવ્યવહાર સાથે આંતરિક પરીણતિ ચમકતી દેખાય. ઘોરતપ કરીને સમતાસરોવરમાં મહાલતા આવા તપયોગીની આ કલિયુગમાં ખૂબ આવશ્યકતા છે.

સ્વ. પૂજ્યશ્રીની સાત્ત્વિક આનંદ સભર મસ્તીને કોટી કોટી વંદન.

પ્રભુવીરના શાસનમાં પૂજ્યશ્રીની સંયમ આરાધના એક અજબગજબનો ચમકારો કરી ગઈ ! અને ભવ્યાત્માઓને મોહાંધકારમાં માર્ગદર્શક બની ગઈ. પરમોપકારી પુણ્યવંતા વીતરાગભાવસાધક તપસમ્રાટ સૂરિવરને કોટી કોટી વંદના.

સૂરિદેવના સોહામણા સંભારણા

- પ.પૂ. આ.ચન્દ્રચંદ્રશર્મા.મ.સા.

સહસાવન તીર્થોદ્ધારક, સુવિશુદ્ધિસંયમી, તપસ્વીસમ્રાટ પૂ. આચાર્યદેવ શ્રી. વિ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના જીવનમાં શાસન માટેની ઐક્યતા, શ્રી સંઘહિતાર્થે ઘોર અભિગ્રહોની સાથે હજારો આયંબિલની મહાસાધના ઈતિહાસના સુવાર્ણપૃષ્ઠોમાં અમર બની ચૂકી છે... હજારો આયંબિલ... ઉપવાસ સાથે ઈન્દ્રિય વિજેતા બની જીવનની અંતિમ ક્ષણોને પાણ તપોમય બનાવી હતી.

મહાતપસ્વીના મહાતપોધર્મની અનુમોદના કરવા આપણે તો અસમર્થ છીએ પાણ તપોધર્મદ્વારા નિકાચિતકર્મોના નાશ સાથે અજાતશત્રુ ગુરુવર્યની મૈત્રીભાવના પાણ અતીવ અનુમોદનીય હતી.

દેવનહદ્દી બેંગલોરમાં નિર્માણાધીન શ્રી નાકોડા-અવંતિ ૧૦૮ પાર્શ્વનાથજીને તીર્થધામ વિક્રમ - સ્થૂલભદ્રવિહારના ૧૧૭ જિનાલયની ૭૧૭ શિલાના ભવ્યાતિભવ્ય વરઘોડામાં મારા પૂજ્ય ગુરુદેવ શ્રી સ્થૂલભદ્ર સૂ. મ.સા. એ પૂજ્યશ્રીને નિશ્રાપ્રદાન માટેની વિનંતી કરતો પત્ર લખ્યો ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ નાદુરસ્ત તબિયતે પાણ પાવનનિશ્રા અર્પણ કરી ૭૧૭ શિલાઓ ઉપર સ્વહસ્તે વાસક્ષેપ કર્યો અને પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે પૂ. સ્થૂલભદ્ર મહારાજે ઉપકાર કરી મને લાભ આપ્યો..... કેવી અનુપમ ઉદારતા, નિરભિમાનતા સાથે સમ્યગ્દર્શનની વિશુદ્ધિ...

પૂજ્ય ગુરુવર્યની આચારયુસ્તતા અનુપમ હતી, નિર્દોષ ગોચરીના સતત આગ્રહી, ક્રિયામાં અપૂર્વજાગૃતિ, ત્રિકાલ સૂરિમંત્ર જાપ સાથે સહસાવનતીર્થનો તીર્થોદ્ધાર કરાવી સમ્યગ્દર્શનને નિર્મળ બનાવ્યું... પૂજ્યશ્રી અનંતગુણોના સ્વામી તો હતાં જ અને અલ્પ ઉચ્ચાર, વિભુ વિચાર સાથે ઉત્કૃષ્ટ યોગમય આચાર- સંહિતાથી જીવનને પ્લાવિત કરી વિદાય થયા....

સ્વર્ગસ્થસૂરિદેવ ને શતશઃ વંદના....

નિસ્પૃહશિરોમણી..

- પ.પૂ.સા.સુભદ્રાશ્રીજી

કલિયુગના કલ્પતરુ, મહાતપસ્વી, જૈન શાસનના જ્યોતિર્ધર, પૂજ્ય આચાર્યભગવંત જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રના અખૂટ ભંડાર હતા. તપોધર્મ, સાથે આત્માની એકમેકતા અજોડ હતી સંઘની એકતા માટે હજારો આયંબિલ કરી ઈન્દ્રિયવિજેતા બન્યા, નિર્દોષગોચરી, સુવિશુદ્ધસંયમી, અખંડ ચારિત્રના પાલક પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીનું જીવન આદર્શરૂપ હતું.

ભયંકર ગરમીમાં ઘેઘૂર વડલાની છાયા જેટલી શીતલતા અર્પે એના કરતાં અનેકગણી આત્મિક શાંતિ, વાત્સલ્યતા, પૂજ્યશ્રીમાં પ્રત્યક્ષ નિહાળી છે. સદા પ્રસન્ન મુદ્રા ! સહજ રીતે સર્વેને સદા આકર્ષાણું કારણ બનતી.

પૂજ્યશ્રીએ સ્વગુણોથી તો જીવન મધમધાયમાન બનાવેલું સાથે ગુણાનુરાગિતા અજબની હતી વાસાણા-નવકાર ફલેટમાં પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં ચાતુર્માસ થયું તે સમયે દેવનહલીમાં દક્ષિણકેશરી પૂ.આ.શ્રી.વિ. સ્થૂલભદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની પ્રેરણાથી નિર્માણાધીન શ્રી નાકોડા-અવંતી ૧૦૮ પાર્શ્વનાથજૈન તીર્થધામ વિક્રમ-સ્થૂલભદ્રવિહાર શિલાન્યાસ માટે ૭૧૭ શિલાઓનો વરઘોડો અમદાવાદમાં પૂજ્યશ્રીની પાવન સાંનિધ્યતામાં ભવ્ય રીતે કાઢવાનું આયોજન થયું ઉપાશ્રયમાં ૭૧૭ શિલાની સ્થાપના કરવામાં આવી ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ નાદુરસ્ત તબિયતમાં એક ગુરુભગવંતનો હાથપકડી બધી જ શિલા ઉપર ૨ કલાકમાં વાસક્ષેપ કર્યો... આવી હતી પૂજ્યશ્રીની તીર્થભક્તિ !!!

વરઘોડા પછી પૂજ્યશ્રીને અમે કહ્યું આપશ્રીએ મહાન ઉપકાર કરી નિશ્રા પ્રદાન કરી. આપશ્રીનાં પુણ્યપ્રભાવે અદ્ભુત વરઘોડો નીકળ્યો. ત્યારે પૂજ્યશ્રી ખૂબ જ સહજભાવે બોલ્યા કે “ ઉપકાર તો સ્થૂલભદ્રનો ” જેને મને આવો લાભ આપ્યો..... આવી હતી પૂજ્યશ્રીની ગુણાનુરાગિતા....

અનેક ગુણોનાં સ્વામી ગુરુજી હતા. પૂજ્યશ્રીની સાંનિધ્યતામાં તપ માટેની અને સંઘએકતાની વારંવાર પ્રેરણા મળતી. પૂજ્યશ્રી અનેક ભવ્યજીવો માટે તારકતીર્થસ્વરૂપ હતા. અનેક ગુણોથી વિભૂષિત પૂજ્યશ્રીના ગુણો લખવા એ અમારા જેવા અલ્પજ્ઞ માટે બહુજ મુશ્કેલ છે, છતાં પૂજ્યશ્રીની વાત્સલ્યતાએ સહજ લખવા પ્રેરણા કરી..... પૂજ્યશ્રી જ્યાં બિરાજમાન હોય ત્યાંથી અમારા જેવા પામર જીવો ઉપર ઉપકારની અમી વર્ષાવી સંયમમાં સહાયક બને એજ ભાવના.

ચંદ્ર જાથી

પણ

ચાંદની

યમકે છે.....

- પ.પૂ. સા. હંસપદ્માશ્રીજી

જૈનશાસનરૂપી ગણનમાં ચંદ્ર યમકી ગયો જેનું નામ હતું પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા નામ હિમાંશુ છતાં સૂર્ય જેવા, બધાને એમનો તાપ લાગે. સૂર્યનું એવું છે કે દૂરથી તાપ લાગે અને નજીકથી ઠંડો લાગે, પૂજ્યશ્રીજીનો પાણ કડકતાથી તાપ લાગે પરંતુ જે જેમ, જેમ નજીક આવે તેમ તેમ ઘેઘૂરવડલા જેવી શીતલતા મેળવે ચંદ્રમામાંથી અમૃત ઝરે તેમ પૂજ્યશ્રીની નિકટ રહે તેને વાત્સલ્યનું અમૃત મળે આ વાત્સલ્યનું અમૃત પાણ ગજબનું હતું જેમાં કેટલાય દોષોનું પ્રક્ષાલન થઈ જાય.

દીર્ઘદષ્ટા સૂરીશ્વર

સંયમની કાળજી માટે તેમની દીર્ઘદષ્ટિ ભવિષ્યના અનર્થને નિહાળી લે. ગારિયાધારમાં ચાતુર્માસ પ્રવેશ થયો, ત્યાં સાધ્વીજી ભ. શ્રાવિકાનો ઉપાશ્રય એક જ

કંપાઉન્ડમાં હતો પૂજ્યશ્રીએ મુખ્ય ટ્રસ્ટીગણને વાત જાણાવી કે આ રીતે ન ચાલે, તેઓ દ્વારા જવાબ મળ્યો અમારે આમ જ ચાલે છે અને.... સવારમાં કોઈને જાણાવ્યા સિવાય વિહાર કર્યો અને પૂજ્યશ્રીએ ઘેટીગામમાં ચાતુમાર્સ કર્યું.

પૂજ્ય પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ.સા. ના. જમાણા હાથતરીકે ગાણાતા વિશાલ સમુદાયના સંચાલનની વ્યવસ્થા આદિમાં પૂજ્યશ્રીનું સલાહસૂચન વિશેષ રહેતું સમુદાયના સંયમરક્ષાર્થે કાયદા ઘડાયા ફોટાઓ પડાવવા નહિ આદિ ૨૦ જેટલા નિયમો આવરી લેવાયા હતા. જ્યાં જ્યાં ઉપાશ્રય આદિમાં ખામી જાણાતી તે તે સંઘના ટ્રસ્ટીગણને મીઠાશથી સમજાવે જેથી તેઓને પાણ ખ્યાલ આવે.

સહિષ્ણુતા

સૂર્યોદય પછી વિહાર હોય ગિરિરાજની યાત્રા પાણ સૂર્યોદય પછી કરવાની હોય માસક્રમાણમાં દરરોજ મક્કમતા દઢતાથી યાત્રા ચાલુ હોય. પારણું પાણ યાત્રા પછી કર્યું છે. તડકામાં મોડા ઉતરી તલેટીથી આવતા હોય માર્ગ સખત તપેલો હોય છતાં તે જ સહજ ગતિથી ચાલતા હોય અમે જેતાં ત્યારે મસ્તક ઝુકી જતું.

એક વખત પાલીતાણામાં પૂ. નરરત્ન મ.સા. ને દંડાસનની દાંડી બતાવી તેઓશ્રીને અનુકૂળ જાણાતાં બદલવાનું મન થયું પૂજ્યશ્રીને પૂછ્યું તો બોલ્યા આ ચાલુ દાંડી બરાબર જ છે ને ? તરત જ મૂકી દીધી.

અમારા પૂ. સુવ્રતાશ્રીજી મ.સા. ઉપવાસમાં પિત્ત થાય છતાં મક્કમતાથી કરે ખરા. પૂજ્યશ્રીને વાત કરી, વાસકોષ લીધો, પછી સારી રીતે તપ થવા લાગ્યો....

● મદ્રાસના એક સુશ્રાવક એકદમ સિરીયસ અને પૂજ્યશ્રી પાસેથી વાસકોષ લઈ મોકલ્યો અને તુર્ત જ સ્વસ્થતા પ્રાપ્ત થઈ.

● પૂજ્યશ્રી પાલીતાણા આરિસાભુવનમાં બિરાજમાન હતા ત્યારે નડિયાદના સુશ્રાવક નવનીતભાઈ પનાભાઈ વિગેરે પૂ. આ.ભ. રામચંદ્રસૂ. મ.સા.નો આજ્ઞાપત્ર લઈને આવ્યા તેમાં જાણાવ્યું હતું તમારે અને નરરત્ન વિ. ને આચાર્ય પદવી ગ્રહણ કરવાની છે ૩૧ પંચાસ જી. મ. ને. આચાર્ય પદવી ગ્રહણ કરવાની છે. આજ્ઞાપત્ર વાંચતા પૂજ્યશ્રીનું મન પ્રસન્નતાને બદલે દિલગીર બન્યું વિચારાણાને અંતે કારણોસર ન છુટકે બંને પિતાપુત્ર એક બીજાને સૂરિમંત્ર સંભળાવી આરિસાભુવનમાં આચાર્યપદ ગ્રહણ કર્યું મારા ગુરુમહારાજ હું વિગેરે પદવી સમયે હાજર હતા.

પાલીતાણા મહાઅભિષેક પછી ગિરનારજી તીર્થનો સંઘ, સૂર્યોદય પછી વિહાર, પૂ. હેમવદ્ધભ વિ. મ. સા. સાથે હોય, માંડ ચલાય, આવતાં ૧ વાગી જય દેરાસરમાં ચૈત્યવંદન કરવા બેસે, સ્તવન ઉપર સ્તવન ગાતા જય ભક્તિમાં તક્ષીન બની જાય. સમયનું ભાન ભૂલી જાય ત્રણ વાગે ચાર વાગે દેહનું ભાન ભૂલી જાય, પછી આયંબિલ બાકી હોય સંઘનું લગભગ વહોરે નહિ બહારથી જ લાવે માત્ર દાળ લે, તે પાણ એક દિવસ ચૂલા પાસે સ્વાભાવિક રહી ગઈ અને પૂ. હેમવદ્ધભ વિ. મ. વહોરી ન ગયા, શશીકાન્તભાઈને કહે આજે શું કર્યું ? તેઓ કહે સાહેબ સહજરીતે બાજુમાં હતી, છતાં ન લીધી પૂ. હેમવદ્ધભ વિ.મ.સા. ની વૈયાવચ્ચ પ્રશસ્ય હતી.

સંઘમાં અમે પાંચ ઠાણા હતા સાંજનો વિહાર હતો એક સાધ્વીજી મ. ને ઉલ્ટી થાય ધીરે ધીરે ચલાય પૂજ્યશ્રી પાછળથી પધારી આગળ થઈ ગયા અમારી પાછળ યાત્રિકો ન હતા પૂજ્યશ્રીએ બે શ્રાવકોને પાછળ રાખ્યા, સાધ્વીજી મ. ઉપાશ્રય પહોંચે ત્યાં સુધી પાછળ રહેજો કદાચ અંધારુ થઈ જાય આ રીતે સૂચન કરી આગળ વધ્યા. કેવી આશ્રિતોની ચિંતા !

શાસનઐક્યની અતિ ઉન્નત ભાવના, સદા સતત તપમાં લીન પૂજ્યશ્રીનો દેહ વિલીન થયો. સમાધિથી પંડિતમરાણ મેળવ્યું ચંદ્ર ગયો પાણ તેમના ગુણરૂપ ચાંદનીનું તેજ ચમકી રહ્યું છે.

આપણા જીવનમાં પાણ સંયમપાલનની ખુમારી અડગતા અને તપોમયતા આવે એ જ ભાવના.

સાધુતાનું પ્રત્યક્ષ દર્શન પૂ. ખા.ભ.હિમાંશુસૂરિ

- પ.પૂ. આ.અરવિંદ સૂરિ.મ.સા

પૂજ્યપાદ શુદ્ધ સંયમજીવનના પ્રતિષ્ઠાપક ત્યાગમૂર્તિ આચાર્ય ભગવંતશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. નાં દર્શન સંવત ૨૦૪૪ના મુનિ સંમેલનમાં થયા તેમની ભીષ્મપ્રતિજ્ઞા, સંઘ એકતા માટે વર્ષો સુધી શુદ્ધ આયંબિલની પ્રતિજ્ઞા જાગૃતી ખૂબ આશ્ચર્ય સાથે અનુમોદન કર્યું, તેઓશ્રીની દૃઢ પ્રતિજ્ઞાના ફળસ્વરૂપ મૈત્રીભાવનું સુંદર પરિણામ પાણ જોવા મળ્યું, મહાન પુરુષોનાં સંકલ્પો વિક્ષણ થતા નથી તે વિચાર દઢીભૂત થયો. મારા પર તેમની મહત્તી કૃપા દષ્ટિ વરસી સંવત ૨૦૪૫ ના મહાસુદિ પના દિવસે વાવ નગરમાં પૂજ્યપાદશ્રી પૂ.આ.ભ. ભદ્રંકરસૂરિ મ.ના આદેશથી મને તથા આચાર્યશ્રી યશોવિજયસૂરિજીને આચાર્યપદ પ્રદાન કરી મહત્તી કૃપા વરસાવી, તે દરમિયાન તેમનાં સંયમી જીવનનું પ્રત્યક્ષ દર્શન થયું અને આ વિષમકાળમાં પાણ ઉગ્રતપસ્વી મહાત્માના દર્શનથી જીવન ધન્ય બન્યું એવો આત્મસંતોષ થયો. તેઓશ્રી એ વાવપથકમાં ગામડે ગામડે સાથે વિહાર કરી ગ્રામ્ય લોકોને ધન્ય બનાવી દીધા. તેમના સંયમી જીવનમાં જે તપસ્યાઓ કરી તે જાણ્યા પછી આનંદાશ્ચર્ય થાય છે. આ દુષ્કાળમાં આવા સંયમી મહાત્માઓનાં દર્શનથી ખાતરી થાય છે કે શાસન જ્યવંતુ છે, આવા મહા પુરુષોના અસ્તિત્વના કારણે ખાતરી થાય છે તેઓ આવી ભવ્ય આરાધના સાધના કરી જીવનસફળ કરી ગયા, મને આપણને તેવી આરાધના સાધનાનું બળ જ્યાં તેઓશ્રી હોય ત્યાંથી વરસાવતા રહે તેવી તેઓને અભ્યર્થના કરી લેખ સમાપ્ત કરું છું.

આરાધનાનો તીવ્ર આનંદ, વિરાધનાનો તીવ્ર ડંખ...

- પ.પૂ. આ.યશોવિજયસૂરિ.મ.સા.

વાવ(બનાસકાંઠા)થી પૂજ્યપાદશ્રીજી કચ્છ બાજુ વિહાર કરવાના હતા. અમારા મુનિ (અત્યારે પંન્યાસ) ભાગ્યેશવિજયજી આદિ સાહેબજીની સાથે થોડા મુકામ ગયેલા. તેમાણે પૂજ્યપાદશ્રીજીના સંયમજીવનની જાગૃતિની જે વાતો કહી, હું નતમસ્તકે પૂજ્યશ્રીને વંદી રહ્યો.

પૂજ્યશ્રીજી તે સમયે આયંબિલ કરતા હતા અને વિહાર ધીરે ધીરે કરતા હતા. ક્યારેક પહોંચતાં સાંજના ચાર વાગે કે ક્યારેક પાંચ વાગે..... ગુજરાતની શાળાઓમાં બાળકોના મધ્યાહ્ન ભોજન માટે જે રોટલા થતા, તે પાણીમાં પલાળી પૂજ્યશ્રી વાપરતા.

એકવાર રસ્તો અટપટો હોઈ માર્ગદર્શક તરીકે એક ભાઈને લીધેલ. સીધો રસ્તો અર્ધા કીલોમીટર સુધી હતો. ને પછી બે-ત્રણ રસ્તા ફાટતા હતા. પેલા ભાઈએ કહ્યું રસ્તા અલગ પડે છે. ત્યાં હું બેસું છું તમે આવો !

કડકડતી ઠંડીના એ દિવસો પેલાભાઈ આગળ જઈ બાવળિયા ઝરડા કાપી તાપણું કરવા બેઠા. થોડીવાર પછી પૂજ્યશ્રી ત્યાં પધાર્યા. દશ્ય જોઈ તેમની આંખમાં આંસુ છલકાયાં બાવળિયાના ઝરડામાં કેટલા જીવજંતુ હશે, તાપણું કરવાથી કેટલી વિરાધના થઈ હશે !

મુકામે ગયા પછી એમાણે મુનિવરોને કહી દીધું કાલથી કોઈ માર્ગદર્શક મજૂર સાથે ન જોઈએ. ભૂલા પડશું ને ૧-૨ ગાઉ વધારે ચાલીશું તે પોષાશે પાણ આ રીતે વિરાધના નહિ પોષાય....

કેવો તીવ્ર વિરાધનાનો ડંખ !

સાધનાનો તીવ્ર આનંદ અને વિરાધનાનો તીવ્ર ડંખ તેમની પાસે હતો.

પ્રભુની આજ્ઞાને પાળવા માટેની તેઓશ્રીની તમત્રા અમારા જેવાઓ માટે એક આદર્શરૂપ હતી. તેઓશ્રીની ચિરવિદાયથી આપણે ઘણું ગુમાવ્યું છે.

જો કે સદ્ગુરુ પોતાની સાધનાના આંદોલનો-વાચબેસન્સ - અહીં છોડીને જાય છે.. એ રીતે, તેઓશ્રી પણ જુનાગઢ આદિ ક્ષેત્રોમાં આ આંદોલનો મૂકીને ગયા છે. એ આંદોલનનોના વિશ્વમાં જઈને આપણે પૂજ્યશ્રીની સાધનાને પુનઃ અનુભવીએ.

એવા કેટલાક સાધકોનો મને ખ્યાલ છે. જેઓએ પૂજ્યપાદશ્રીનાં દર્શન પણ નહીં કરેલા, પૂજ્યપાદશ્રીજીની ચિરવિદાય પછી તેઓ પૂજ્યશ્રીના સમાગમમાં આવ્યા છે. એટલે, ગુરુશક્તિ કાળ અને દેહની મર્યાદાને પેલે પાર છે.

ગુરુવ્યક્તિરૂપે આપણે પૂજ્યશ્રીથી દૂર છીએ. ગુરુ શક્તિરૂપે તેઓશ્રીજીનો અનુભવ આજે પણ શક્ય છે.

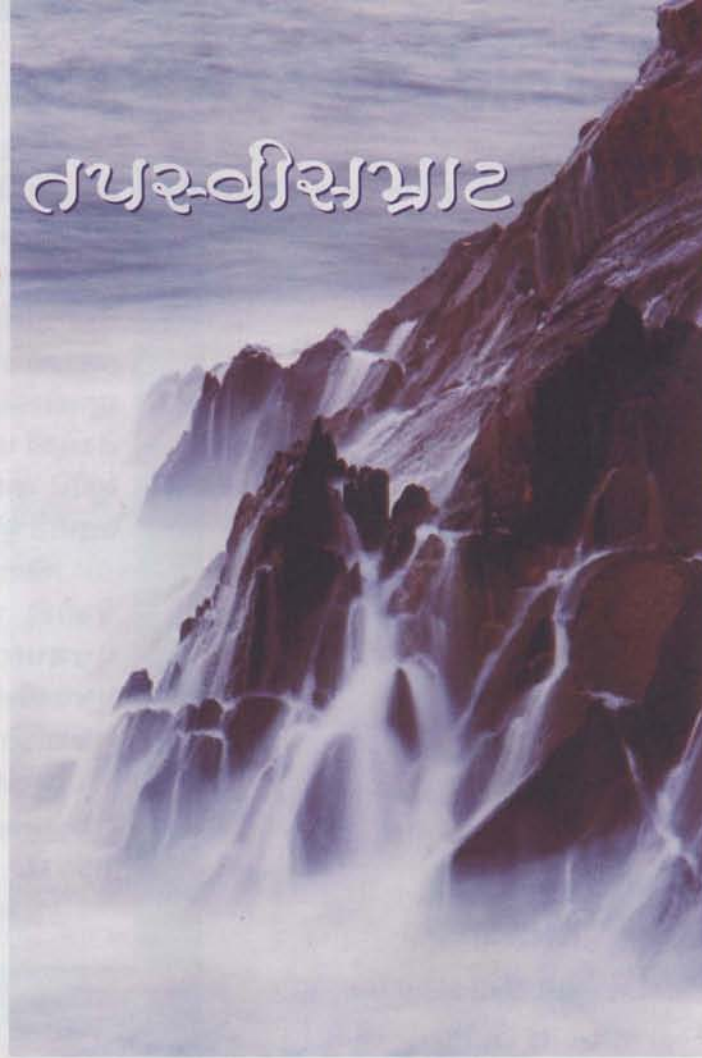
નમન પૂજ્યશ્રીજીનાં ચરણોમાં...

ગુણના સાગર તપસ્વીસમ્રાટ

- પ.પૂ. આ.મુનિચન્દ્રસૂરિ મ.સા.

તપસ્વીસમ્રાટ આચાર્યભગવંત શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજનું નામ લેવાની સાથે આપણી સામે એક તપોમૂર્તિ દેહાકૃતિ ઉપસી આવે છે. કરચલીવાળું પાણ તેજથી ચમકતું મુખારવિંદ એવી જ તેજસ્વી આંખો.

ઉંમરના વધવા સાથે જંઘાબળનું ક્ષીણ થવું સ્વાભાવિક છે પણ, કોઈ અપવાદ સેવવો તે તેઓશ્રીને મંજૂર ન હતો. ચાલવવાનું ધીમું થતું ગયું..... સમય વધુ લાગે... ઉપર ઉનાળાના દિવસો હોય..... પાણ, વિહાર પગે ચાલીને જ કરવાનો તેઓશ્રીનો દઢ નિર્ધાર.

પૂ. આ.ભ.શ્રી ઝંકારસૂરીશ્વરજી મહારાજના કાળધર્મ પછી પૂ.આ.ભ.શ્રી ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મહારાજએ પં. અરવિંદ વિ. ગાણી અને પં. યશોવિજય ગાણીને આચાર્ય પદ આપવાનો નિર્ણય કર્યો. આચાર્યપદપ્રદાનનો પ્રસંગ પોતાના આંગણે ઉજવવા ઘણા સંઘોની ભાવના હતી પણ શ્રીવાવસંઘનો અતિ આગ્રહ જોઈ વાવમાં પદ-પ્રદાનનો નિર્ણય પૂ.આ.ભ.શ્રી ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મ.સા.એ કર્યો.

પદ-પ્રદાન માટે વાવ પૂજ્યશ્રી પધારી શકે તેમ ન હતા... પૂજ્યશ્રીની નજર તપસ્વીસમ્રાટશ્રી ઉપર ઠરી આવા પ્રખર-સંયમી અને તપસ્વી મહારાજના હાથે બંને પંન્યાસજીને આચાર્યપદ અપાય તો અતિ ઉત્તમ!

પૂજ્યશ્રીએ તપસ્વીસમ્રાટશ્રીને વાત કરી. તપસ્વીસમ્રાટ આ.ભ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. ને સૌરાષ્ટ્ર તરફ જવાનું હતું. વાવ-બનાસકાંઠા તરફ વિહાર કરવાથી ઘણો વિહાર વધતો હતો પણ ૮૨ વર્ષની ઉંમરે પણ તેઓશ્રી વડીલોની ઈચ્છા કે સૂચનાને હસતા મુખે વધાવી લેવા તત્પર હતા, તરત હા પાડી દીધી.

પૂ. આ.ભ.શ્રી ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મ.સા. ખૂબ પ્રસન્ન થયા, શ્રીવાવસંઘ અને અમારા સહુના આનંદનો પાર ન હતો. ઉગ્ર-વિહાર અને નિર્દોષચર્યાપૂર્વક તપસ્વીસમ્રાટશ્રી વાવ પધાર્યા ત્યારે સર્વત્ર આનંદ આનંદ છવાઈ ગયો.

તપસ્વીસમ્રાટશ્રીના પ્રવચનો પણ સહુને બહુ જ ગમ્યા. ખૂબ આનંદ અને ઉદ્ઘાસથી મહોત્સવ સંપન્ન થયો. પૂજ્યશ્રીના વરદહસ્તે બંને પંન્યાસજીને આચાર્યપદ અર્પણ કરાયું, મુનિશ્રી જ્યાનંદવિજય મ. ને પ્રવર્તકપદ અપાયું એ પછી સુઈગામ ગોડીપાર્શ્વનાથપાદુકા પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે પણ આચાર્યભગવંતશ્રીનું સાંનિધ્ય સાંપડ્યું, પૂજ્યશ્રીની સંયમનિષ્ઠા... પગપાળા જ વિહાર કરવાનો આગ્રહ, એ માટે ગમે તેવો તડકો, તરસ આદિને ન ગાણકારવાની તેઓની મક્કમતા આ બધાના દર્શન થતાં તેઓશ્રીના ચરાણોમાં મસ્તક ઝૂકી જતું.

સાથે સાથે પૂજ્યશ્રીના પડછાયા બનીને સેવા કરતાં આ.ભ. નરરત્નસૂરિ મ.સા. ની સંયમનિષ્ઠા સરળતા, નમ્રતા આદિ અનેક ગુણોના દર્શન થયા. વર્ધમાનવિદ્યાનો પાઠ પણ પૂજ્યશ્રીએ મને અને મુનિ ભાગ્યેશવિજય આદિને વાવમાં આપેલો.... એ કેમ ભૂલાય.....અનેકાનેક ગુણોથી સભર પૂજ્યશ્રીના જીવનના કેટલા અને કયા ગુણો વાર્ણવવા તે મોટી સમસ્યા છે. પૂજ્યશ્રીના ચરાણે કોટી કોટી વંદના.

સાધારણમાં છૂપાયેલી સહજ અસાધારણતા

- પં. ભાગ્યેશ વિ. મ. સા.

વિ.સં. ૨૦૪૪ અમદાવાદમાં પાલડીમાં વૈશાખસુદ ત્રીજના મંગલપ્રભાતે ૧૭૫૧ સળંગ આયંબિલતપના આરાધક, સંઘમૈત્રીના પ્રતીક્ષક, તપસમ્રાટ પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના આ અખંડ તપની પૂર્ણાહુતિએ પારણું કરાવવાનો પ્રસંગ હતો.....

પૂજ્યપાદ તપસમ્રાટ આચાર્ય ભગવંતશ્રીની અંદરની ઈચ્છા પારણું નહીં કરી તપ હજુ આગળ લંબાવવાની હતી. વિ.સં. ૨૦૪૪ ના શ્રમાગસંમેલનમાં સધાયેલી લગભગ સંપૂર્ણ તપાગચ્છની એકતાને કારણે અને બાકીનું કાર્ય પાણુ પૂર્ણ કરવાની પૂજ્યપાદ સંમેલનના સફળ સૂત્રધાર આ.ભ.શ્રી ડૉક્ટરસૂરીશ્વરજી મહારાજ દ્વારા અપાયેલી બાંહેધરીથી આશ્ચર્ય થયેલા તપસમ્રાટ પૂ. આ.ભ.શ્રી છેલ્લે પારણું કરવા તૈયાર થયા..... પરંતુ તે પહેલાની રાત્રિમાં પૂજ્યપાદ સંઘસ્થવિર આ.ભ.શ્રી. સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મહારાજની ગુરુમૂર્તિના સાંનિધ્યમાં રહેવું છે તેવા ભાવથી વિદ્યાશાળાએ પહોંચ્યા ત્યાં રાત્રિવાસ કરી સવારે પાલડી પધાર્યા....

એ હતો વૈ. સુ. ૩ નો દિવસ .... રાત્રિ વિદ્યાશાળામાં પસાર કરી સવારે પાલડી પધારતાં તેઓશ્રીનાં આગમનને વધાવવા સૌ ત્યાં પહોંચ્યા..... ઘાણા બધા આચાર્યભગવંતો. પંન્યાસ ભગવંતો તથા મુનિભગવંતો આદિ સાથે ચતુર્વિધ સંઘ હાજર હતો. એ જ સમયે તપસ્વી આ. ભગવંતે વિનંતી અને વ્યથા સ્વરૂપે કહ્યું કે.

“તમારી સહુની ભાવના મને પારણું કરાવવાની છે પણ મારી એક વિનંતી છે કે મને પારણું કરાવવાનું રહેવા દો ! .... હું ગઈ કાલે રાત્રે સ્વ. પૂજ્ય બાપજી મ.સા. ના સાંનિધ્યમાં વિદ્યાશાળા હતો..... મારી રાત્રિ અજાણ્યાભરી પસાર થઈ છે અને આખી રાત્રિ મને ઉંઘ નથી આવી મને આ અજાણ્યા આપણા માટે સારો નથી દેખાતો.... પારણા પછી કંઈક અશુભ-નુકશાન થશે ! માટે મારા પારણાનો આગ્રહ રહેવા દો!!!”

અને.... ખરેખર..... પૂજ્યશ્રીને આગ્રહ કરીને પારણું તો કરાવ્યું પરંતુ ત્યારબાદ થોડીવારમાં જ મુનિસંમેલનના સૂત્રધાર ડૉક્ટરસૂરિજી મહારાજની તબિયત અસ્વસ્થબની....

“આ હતી પૂજ્યશ્રીની જગૃત અભ્યંતર ચેતના... ને આ અભ્યંતર જગૃતિ પ્રગટાવનાર એક અદ્ભુત પરિબળ તેઓ શ્રીમદ્માં હતું ‘દૃઢ સંકલ્પશક્તિ....’

કોઈપણ કાર્ય માટે તેઓશ્રીનો સંકલ્પ તીવ્ર રહેતો.... પૂજ્યશ્રીના સમગ્રજીવન પર એક આછેરી નજર માંડીએ તો ઉડીને આંખ-મનને તૃપ્ત કરે તેવી ત્રાણ સંકલ્પશક્તિનાં દર્શન થાય છે.

૧) કાર્યવિષયક સંકલ્પશક્તિ :

આત્મસાધનાની આટલી ઉંચાઈએ પહોંચેલા મહાપુરુષ પાણુ શાસનપ્રભાવક કાર્યોમાં પાણુ એવી જ સંકલ્પશક્તિનો પરિચય આપે છે.

જૂનાગઢ-સહસાવનમાં નિર્માપિત પ્રભુમંદિર આદિ, અમદાવાદ વાસાણામાં ધર્મરસિક તીર્થવાટિકામાં સ્થપાયેલ સ્થાપત્યો તથા માણેકપુરમાં રચાયેલ એક અદ્ભુત મંદિરાદિ....

આ પૂજ્યશ્રીના કાર્યવિષયક સંકલ્પશક્તિના ગાજતા-જગતા પૂરાવાઓ છે..... આવી તપોમય સાધનામાં પાણુ એકલે હાથે આવા વિરાટકાર્યોની જવાબદારી વહન કરીને તેને સાંગોપાંગ પરિપૂર્ણતા સુધી પહોંચાડવાનું કાર્ય તીવ્રસંકલ્પશક્તિથી બન્યું છે....

૨) મૈત્રીવિષયક સંકલ્પશક્તિ :

અંતરમાં એક ભાવના વર્ષોથી રમતી રહી, ઘૂંટાતી રહી કે મારા પ્રભુના શાસનમાં સાર્વત્રિક મૈત્રીભાવનું અદ્ભુત વાતાવરણ કયારે ઉભું થાય ? મારાથી આ સંઘર્ષમય સ્થિતિ જોવાતી નથી..... પ્રભુશાસનના સાચા અનુરાગીને આ વેદના થાય જ..... જ્યાં અનુરાગ છે ત્યાં આપણું મન કયારેય નબળું જોવા તૈયાર નથી..... શાસનરાગી શાસનની આવી સ્થિતિને કેમ જોઈ શકે ? ને માટે જ અંદરથી રડતા મહાપુરુષે મૈત્રી માટે એક ભીષ્મ સંકલ્પ કર્યો કે જ્યાં સુધી શાસનમાં એકતામય વાતાવરણ ન સર્જાય ત્યાં સુધી આયંબિલનો તપ ચાલુ રાખવો... એ સંકલ્પે પૂજ્યશ્રીને હજારો આયંબિલ સુધી પહોંચાડ્યા... અને ૧૭૫૧ અખંડ આયંબિલનું પારણું કરાવ્યું ને ફરી પાછાં એ જ સંકલ્પને દોહરાવતા પૂજ્યશ્રીએ આયંબિલો ચાલુ કર્યા.... અત્યારે આજ સંકલ્પને ચાલુ રાખી પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી પૂજ્યશ્રીના સ્વમુખે આજીવન આયંબિલની પ્રતિજ્ઞા કરી છે પૂજ્ય મુનિરાજશ્રી હેમવદ્ધભવિજયજી મહારાજે....!

પ્રભુને પ્રાર્થના કે સ્વ. પૂજ્યશ્રી અંતિમ સમય સુધી જે ભાવમાં રહ્યાં તે વારસો ભળાવીને ગયા.... તે ભાવના જલ્દી જલ્દી પૂર્ણ થાય તેવા સંજોગો પ્રભુ ! તારી કૃપાથી રચાય !

આ હતી મૈત્રીવિષયક સંકલ્પશક્તિ...

૩) આચારવિષયક સંકલ્પશક્તિ :

એક જોઈ ઉંમરે પહોંચેલ મહાત્મા... જેમની ચાલ ધીમી થઈ છે, પગ ચાલવાની હવે ના પાડે છે, શરીર કમરથી ઝૂકી ગયું છે. ખોરાક રસ-કસ વિનાનો લે છે છતાં કો ‘ક મક્કમતાથી એ ૮૩ વર્ષની ઉંમરે સેંકડો કિલોમીટરનો વિહાર કરીને વિ.સ. ૨૦૪૫ મહામાસમાં અમદાવાદથી વાવ નગરે બનાસકાંઠામાં પધારી રહ્યાં હતાં..... એ છે...

“પૂજ્યપાદ તપસ્વી આ.ભ.શ્રી. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજજી... પૂ.પં. અરવિંદ વિ.મ.તથા પૂ.પં. યશોવિ.મ.ને આચાર્યપદ પ્રદાનાર્થે તેઓશ્રી પધાર્યા છે. પદપ્રદાનની પૂર્ણતા પછી પૂજ્યશ્રીને કચ્છમાં લાકડીયા સુધી વળાવવા જવાનું સદ્ભાગ્ય સાંપડ્યું... ને ત્યારે પૂજ્યશ્રીની જીવનચર્યા જે નજદીકથી જોવા મળી ! માથું અહોભાવથી ઝૂકી ગયું.

ધન્ય છે એ આચારસંપન્ન મહાપુરુષને.... !

સૂર્યોદય પછી થતો શુદ્ધવિહાર.....

૪૨ દોષરહિત લવાતી શુદ્ધ ગોચરી.....

એટલી બધી ઝીણી ઝીણી બાબતોમાં પાણ દોષો ન લાગી જાય તેની બહુ કાળજી પૂજ્યશ્રી રાખે.....

સવારની ૧૦ વાગે લાવેલી નિર્દોષ વસ્તુઓ સાંજે ૪ વાગે આયંબિલમાં વાપરે.....

૨૦ થી ૨૫ દિવસ જૈન-જૈનેતરોના ઘરોમાં ફરીને જે લાભ મળ્યો તે કરતાં આવી જીવનચર્યાથી, ને આવા રસકસ વિનાના દ્રવ્યોથી અનાસક્તિને પુષ્ટ કરી આત્મમસ્તીને અનુભવતાં એ મહાપુરુષને જોવાં એ અનેરો લ્હાવો હતો....

આચારમાં ક્યાંય કોઈ બાંધછોડ કરવા પૂજ્યશ્રી તૈયાર નહોતા... માટે જ સહજ દેખાતા જીવનમાં સાધારણમાંય અસાધારણતાનો સૂર્ય જિનશાસનના ગગનમાં પ્રકાશ કિરણો પ્રસારી રહ્યો હતો....

આટલી ગુણસંપન્ન ગરિમાએ પહોંચેલા હોવા છતાં એ પછી જ્યારે જ્યારે મિલન થાય ત્યારે આશીર્વાદ આપતાં હંમેશા યાદ કરીને કહે કે ‘કચ્છની અટવી તો પાર ઉતરાવી...’ નાનકડી વાતને પાણ ગોણ કરવાની તૈયારી નહીં...

બે મહાપુરુષોનું અદ્ભુત મિલન ! ! ! વિ.સ. ૨૦૪૫ ના લાકડીયામાં પૂજ્યશ્રી અને પૂજ્યપાદ અધ્યાત્મયોગી આ.ભ.શ્રી કલાપૂર્ણસૂરીશ્વરજી મહારાજનું મિલન થયું... એ દશ્ય પાણ નિહાળવા મળ્યું હશે તે પુણ્યશાળી.....

મિલન પછી પ્રવચનમાં પૂજ્યપાદ અધ્યાત્મયોગી આચાર્યભગવંતે પૂજ્યપાદ તપસમ્રાટ આચાર્યભગવંતશ્રીએ મારા જીવનમાં કેવો ઉપકાર કર્યો છે તેની વાત કરીને પોતાના વૈરાગ્યમાં નિમિત્તની પ્રધાનતા બતાવી ત્યારે વળતા જવાબમાં પૂજ્ય તપસ્વીમહારાજે પૂજ્ય અધ્યાત્મયોગી આચાર્ય ભગવંતનું ઉપાદાન કેટલું જોરદાર તૈયાર હતું તેની વાત કરી..... ઉપાદાનની મુખ્યતા બતાવી... અમારા જેવા સાંભળનારને તો જાણે એક અદ્ભુત તત્ત્વ મળ્યું ને બંનેની નિખાલસતાનાં અપારદર્શન થયાં.....

નમન હો સંકલ્પ ને સત્ત્વમૂર્તિ સમા આચાર્યભગવંતશ્રીને

સાધના માર્ગના ભોમિયા

- પ.પૂ. ગણિતવર્ય હેમચન્દ્રવિજયજી મ

પરમપૂજ્ય, તપસ્વી સમ્રાટ, સચ્ચારિત્રચૂડામણિ આચાર્યભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ એટલે... ?

એક વિરાટ, વિશાળ, ભવ્ય વ્યક્તિત્વ.... મહાનસાધક..... યોગીપુરુષ..... દૃઢ, અતિદૃઢ મનોબળના સ્વામી, અપૂર્વ તપશ્ચર્યાના આરાધક..... અમૃતસમ સત્યનિષ્ઠ, વાણીમાં વચનસિદ્ધિ.... ગંભીરતાના સાગર તો અડગતામાં અચલમેરુ સમાન..... સૌમ્યતામાં ચંદ્ર તો પ્રતાપમાં સૂર્યસમાન... કરાણા-વાત્સલ્યનિધિ.... પ્રભાવકતામાં શિરોમણિ.....આદિ અનેકગુણવૈભવના સ્વામી.

જિનેશ્વર પરમાત્માની આજ્ઞાનું કટ્ટરતાપૂર્વક પાલન કરવાની સતત ઝંખના અને પરમાત્માની નિષ્કામભક્તિના પ્રભાવે જ આવા ગુણપુષ્પો તેઓશ્રીના જીવનબાગમાં ખીલી ઉઠ્યા હતા. સિદ્ધગિરિ અને ગિરનારના પરમસાધક એવા પૂજ્યશ્રીને બાલબ્રહ્મચારી નેમિનાથપ્રભુ પ્રત્યે અવિહત રાગ હતો તેને કારણે જ “ગિરનાર” અને “નેમિનાથ” પૂજ્યશ્રીની ઓળખાણના પથથિ બની ગયા હતાં. જ્યાં ગિરનાર-નેમિનાથનું નામ આવે ત્યાં પૂજ્યશ્રીનું સ્મરણ થાય અને જ્યાં પૂજ્યશ્રીનું સ્મરણ થાય ત્યાં ગિરનાર-નેમિનાથઅવશ્ય સ્મૃતિપટ ઉપર ડોકીયા કરવા દોડી આવે!

તીર્થ અને પ્રભુ પ્રત્યેની અનન્યભક્તિના પ્રભાવે જ જીવનસંધ્યાના અંતિમકાળે તેમના અતિવહાલા તે તીર્થના સાંનિધ્યમાં રહેવાનું થયું અને ગિરનારના દર્શન અને “અરિહંત” “નેમિનાથ”ના રટાણપૂર્વક દેહત્યાગ કરી તેઓ તો અનંતની યાત્રાના આગલા મુકામે પહોંચી ગયા પરંતુ પાર્થિવદેહની અગ્નિસંસ્કારવિધિ પ્રભુ નેમિનાથની દીક્ષા-કેવળજ્ઞાન કલ્યાણકભૂમિ સહસાવનમાં જ થવા પામેલ હતી.

પૂજ્યશ્રીની સંયમનિષ્ઠા અને બ્રહ્મચર્યયુક્તતા અદ્ભુત હતી વળી સાધુ માટે વિગઈ સેવનના નિષેધની પ્રભુઆજ્ઞાને પૂજ્યશ્રીએ સ્વજીવન માટે ઝીલી સ્વયં તો આયંબિલ તપના અનેરા માર્ગે સંચરી રહ્યા હતા, પરંતુ વૈરાગ્ય અને વાત્સલ્યવચનો દ્વારા આશ્રિતોની રસલાલસાને પાણ ખતમ કરી દેતા ! તેમના પરિચયમાં આવનાર દરેકને આયંબિલની આરાધનાનું ઘેલું લગાડી દેતા, અનેકોના દિલમાં આગહારીપદની પ્રતિષ્ઠા થતી અને સ્વાદની શરણાગતિ છૂટી જતી ધર્મક્ષેત્રમાં અહીં ઘૂસી ગયેલા વૈભવવિલાસપૂર્વકના મસાલેદાર અને ચટાકેદાર ભોજનના આ યુગમાં પૂજ્યશ્રીની આહારસંજ્ઞા પ્રત્યેની વૃત્તિ અને પ્રવૃત્તિ અનેક જીવો માટે માર્ગલસ્ટોન હતી આયંબિલ તપ પ્રત્યેની શ્રદ્ધા અજબગજબની હતી તેથી કોઈપણ કાર્યોના પ્રારંભમાં મહામંગલકારી એવા આયંબિલતપની આરાધનાને અવશ્ય પ્રાધાન્ય આપતાં હતા.

આયંબિલ ઉપવાસ તુંબ ધરી કરમાં, સ્વાદસાગર ક્યો છોટો રે,
તે કેમ દૂળે વિગઈ બદીમા, ઝેહવો મુભિવર મોટો રે,
સાંભળજો તમે અદ્ભુત વાતો, હિમાંશુસૂરિ ગુરુવરની રે.....

આ તપોબળના પ્રભાવે સહજ વચનસિદ્ધિના તેઓ ધારક બન્યા હતા. તેથી જ મુશ્કેલીથી આયંબિલ કરનાર મારા જેવાને પાણ તેમના પ્રભાવે શ્રીભગવતીસૂત્રના યોગોદ્વહન અવસરે આયંબિલ સમેત બધી ક્રિયાદિ અત્યંત સરળતા અને સહજતાપૂર્વક થવા પામ્યા હતા અને અખંડ ૨૧-૨૧ દિવસ આયંબિલની વિશિષ્ટ આરાધનાઓ તથા પાંચતિથિઆયંબિલની કાયમી આરાધના કરવાનું શક્ય બનેલ છે. તેઓશ્રીએ સિદ્ધ કરેલ આયંબિલની સાધના મારા માટે મહાનસાધના બની રહી છે. આ સંદર્ભે,
“સકલ સિદ્ધતા તાહરી રે, માહરે સાધનરૂપ ” એ વાક્ય ચરિતાર્થ થતું જાણાય છે. મારા જીવનઘડતરમાં પૂજ્યશ્રીનો અમૂલ્ય ફાળો રહ્યો છે અનેક સમયે સચોટ માર્ગદર્શન, વાચના, વાત્સલ્યના ધોધ વહાવ્યા છે અને સાધના જીવનના સારથિ બન્યા હતા.

“ગિરનાર સાક્ષાત્ જીવંત દિવ્યભૂમિ છે ” તેવા તેમના પ્રેરણા વચનોના પડઘા મારી પાંચમાસની ગિરનારની સ્થિરતા દરમ્યાન નિત્ય અનુભવવા મળેલ હતા. જેના પ્રભાવે આજે પાણ જીવનનાવ સાધનાપથે ગતિ સાધે છે.

પ્રાંતે પૂજ્યશ્રી અનેકવિધ ગૃહશક્તિના સ્વામી હતા ! અમાપ ગુણોના મહેરામાણ હતા ! તેમના જીવનમાં રહેલા ઉત્તમકોટિના ગુણો જેવા કે બ્રહ્મચર્યનિષ્ઠા, તપનિષ્ઠા, જપનિષ્ઠા, વાત્સલ્યપરાયણતા, પરોપકારિતા, જિનશાસન-જિનઆજ્ઞા પ્રત્યેનો અવિહરારાગ, ગિરનારી નેમિનાથદાદા પ્રત્યેની ભક્તિ આદિ ગુણોનો અંશમાત્ર પાણ મારા જીવનમાં સંક્રામ થાઓ ! તેઓના દિવ્યાશિષથી દિવ્યદષ્ટિ ખૂલી જાઓ ! એ જ પૂજ્યશ્રીને પ્રાર્થના !

સેવા તમારી ભવોભવ મળજો...

- પ.પૂ. મુનિ તત્ત્વરુચિવિજયજી મ.સા

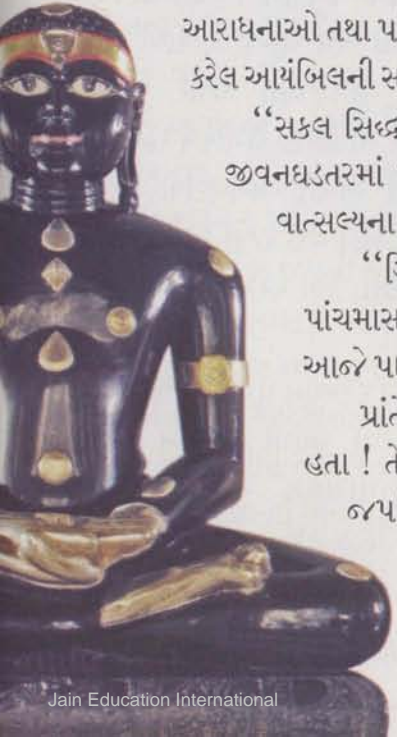
ઉનાળાનો ધોમધખતો બપોરનો સમય હતો, રસ્તા ઉપર લોકોની અવરજવર પાણ ઓછી થતી જતી હતી. પશુ-પંખીઓ પાણ પોતાના આશ્રયસ્થાન તરફ જઈ રહ્યા હતા. આવી ગ્રીષ્મઋતુની ગરમીના સમયમાં ઘરની બાલ્કનીમાંથી રસ્તા ઉપર નજર કરતાં એક સંયમી મહાત્મા રોડ ઉપર ગોચરી લઈને જઈ રહ્યા હતા. દર્શન થતાં જ હૈયામાં અત્યંત અહોભાવ પેદા થઈ ગયો કે જૈનશાસન કેટલું મહાન છે! આ મહાત્મા કેવી મસ્તીથી ધગધગતા રોડ ઉપર ચાલી રહ્યા છે જાણે કે વનરાજ સિંહ પોતાની આત્મમસ્તીથી હોંશે હોંશે જઈ રહ્યો ન હોય ? આ દશ્ય નિહાળી મનોમન કોટી કોટી નમસ્કાર કર્યા.

આ દશ્ય જોયા પછી તે મહાત્મા ઉપર ઉત્તરોત્તર અહોભાવ વધતો ગયો. માત્ર ગોચરી વહોરીને જવાની ક્રિયા ઉપરથી અનુમાન કર્યું કે આ મહાત્મા સંયમજીવન કેટલું ઉંચું પાળતા હશે ?

મનમાં વિચારોનું વાવાઝોડું ઉભુ થયું અને એ મહાત્માને મળવાની તલપ લાગી. તપાસ કરતાં નવકારકલેટના ઉપાશ્રય-વાસાણામાં બિરાજમાન હોવાનું જાણ્યું, ભાવપૂર્વક વંદનાર્થે ગયો પરિચય વધતો ગયો અને જીવનમાં ધર્મ આરાધનામાં પાણ એક નવો વેગ આવ્યો. તે મહાત્મા હતા મુનિ હેમવલ્લભ વિજયજી મહારાજ સાહેબ.

જેમ ગુરુગૌતમથી પ્રતિબોધ પામેલ આત્માને તેઓ પ્રભુ મહાવીરનો પરિચય કરાવે તેમ ગુરુહેમવલ્લભમહારાજ સાહેબે તપસ્વી સમ્રાટ પ.પૂ. આ. હિમાંશુસૂરિ મ.સા. નો પરિચય કરાવ્યો.

પૂજ્યશ્રીનો પરિચય થતાં વંદનનો નિત્યક્રમ થઈ ગયો, ધીમે ધીમે પૂજ્યશ્રીના જીવનની પાણ અલકમલકની વાતો સાંભળી વિશેષ બહુમાનભાવ પ્રગટતો ગયો.

દીર્ઘકાલના આયંબિલ, ચાલીને વિહાર, સાથે માણસ નહીં કે ફાનસ નહીં, નિર્દોષ ભિક્ષાચર્યા, અજવાળામાં વિહાર લગભગ પુરિમુઠ્ઠ પછી જ ગોચરી વાપરવાની, શાસનના કાર્યમાં વ્યસ્ત હોય તો ગોચરી વાપરવામાં ૩-૪ વાગી જાય તો પાણ કોઈ જાતની ઉતાવળ નહીં, આશ્રિત સંયમીઓની પાણ પૂરેપૂરી કાળજી, સૂર્યાસ્ત બાદ વિજાતીય પ્રવેશ ન કરે તે બાબત ખુબ કડકાઈ, નાની બાળકી ને પાણ માથું ઓઢ્યા વગર વાસક્ષેપ ન નાંખે, આ રીતે વિશુદ્ધ સંયમપાલન માટે દરેક યોગોમાં ખુબ કટ્ટરતા વગેરે ગુણો જોઈ મન તેમના જીવન ઉપર ઓવારી ગયું તેઓશ્રીના દર્શન-વંદનનું વ્યસન થઈ ગયું, પૂજ્યશ્રી જ્યાં જાય ત્યાંના સમાચાર મેળવી વંદનાર્થે પહોંચી જતો.

સંસારી અવસ્થામાં સજોડે સિદ્ધગિરિમાં ચાતુર્માસ આરાધના માટે જવાનો પ્રસંગ આવ્યો પૂજ્યશ્રીએ સુચવેલ શુભમુહૂર્ત પ્રયાણ કરતાં ચાતુર્માસ દરમ્યાન સ્વાધ્યાય, વૈયાવચ્ચ સાથે આયંબિલતપની આરાધના કરવાની ભાવના પ્રગટ થવા લાગી અને ચોમાસામાં લગભગ ૬૦ દિવસ આયંબિલની આરાધના થવા પામી હતી.

ચાતુર્માસ બાદ પુનઃ અમદાવાદ આવવાનું થતાં પૂજ્યશ્રીના વંદનાર્થે ગયો ત્યાં કોઈ ભાગ્યશાળીના ગૃહચૈત્યની તૈયારીની વાતો ચાલતી હતી. મને પાણ તે બાબતમાં રસ પડ્યો પછી પૂ. હેમવદ્ધભ મ.સા.ની પ્રેરાણા-માર્ગદર્શનથી પૂજ્યશ્રીના સ્વહસ્તે ગૃહચૈત્ય કરાવવાનો નિર્ણય કર્યો. સં. ૨૦૫૩ મહાસુદ ૧૦ના શુભદિવસે પૂજ્યશ્રીના સ્વ-હસ્તે પ્રતિષ્ઠા નક્કી થઈ તે દિવસે સવારે હૈયામાં હિલોળા લેતાં ભાવ સાથે ગોદાવરીનગર ઉપાશ્રયમાં બિરાજમાન પૂજ્યશ્રીને પ્રતિષ્ઠા કરવા પધારવા સામે લેવા ગયો. વંદનવિધિ પતાવી મારા જીવનના આ મહામૂલા દિવસના આનંદ સાથે પૂજ્યશ્રીનો ફોટો પાડ્યો અને ફલેશ થતાં જ પૂજ્યશ્રીનું મારા તરફ ધ્યાન ગયું પૂજ્યશ્રીએ મને કહી દીધું.....

“હવે તારે જેની પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવવી હોય તેની પાસે કરાવી લે હું પ્રતિષ્ઠા કરવા આવવાનો નથી” હૈયાના ઉંચે ચડતાં ભાવોમાં એકદમ અચાનક શેરબજારના પડતાં ઈન્ડેક્સની જેમ કડાકો બોલાય ગયો. બે મિનિટ માટે હું તો ડઘાઈ ગયો. અવાચક બની ગયો ! પ્રથમ તો શું બની ગયું તે સમજી જ ન શક્યો ત્યારે ગુરુગૌતમ જેવા પૂ. હેમવદ્ધભ મ.સા.એ પરિસ્થિતિનો ખ્યાલ આપી શાંતિથી કહ્યું કે “મહારાજ સાહેબના ફોટા ન પડાય” મેં પૂજ્યશ્રીની માફી માંગી પૂર્વે કોઈ મહાત્માને આ રીતે ફોટા

પાડતાં નિષેધ કરતાં જોયા ન હોવાથી મારી ભૂલની કબૂલાત કરી, પૂ. હેમવદ્ધભ મ.સા. એ બગડેલી બાજી સંભાળી લેતાં પૂજ્યશ્રી પ્રતિષ્ઠા માટે તૈયાર થયાં અને રંગેચંગે ખુબ ઉદ્ઘાસભરે તે પ્રતિષ્ઠાનો પ્રસંગ ઉજવાયો.

પૂજ્યશ્રીની કૃપાથી અમારે સજોડે એકાંતરે ૫૦૦ આયંબિલની આરાધના ચાલતી હતી. એકવાર શ્રાવિકને ખાંસી-ઉધરસ-દમ વગેરેની તકલીફ શરૂ થઈ, અનેક ઉપાયો છતાં રોગનું સ્વરૂપ વિકરાળ બનતું જાણાતું હતું. ડોક્ટર, સ્વજનોનું પારાણા માટેનું દબાણ શરૂ થઈ ગયું.

અમે પૂજ્યશ્રીને હકીકત જાણાવી, પૂજ્યશ્રીએ લગભગ ૩૦ મિનિટ દેહની નશ્વરતા - શરીરની ક્ષાણભંગુરતા વગેરેની વાતો કરી સમજાવ્યું કે” મૃત્યુ તો દરેક જીવને આવવાનું જ છે. જે આરાધનામાં મોત આવશે તો સદ્ગતિ થશે! હિંમત હાર્યા વગર સંકલ્પ મજબૂત કરો ! કસોટી આવે પાણ જે અડગ રહે તેને દૈવીશક્તિની સહાય મળ્યા વગર નથી રહેતી” આમ કહી પૂજ્યશ્રીએ પોતાનો સૂરિમંત્રથી મંત્રિત કરેલ વાસક્ષેપ શ્રાવિકાના મસ્તક ઉપર કરી આયંબિલનું પરચક્રખાણ આપ્યું એક ચમત્કાર થયો હોય તેમ શ્રાવિકાના રોગનું શમન થઈ ગયું અને નિર્વિઘ્ને ૫૦૦ આયંબિલની પૂર્ણાહુતિ થઈ.

અમદાવાદથી સિદ્ધગિરિનો આયંબિલના તપસ્વીઓનો છ’રી પાલિત સંઘ હતો. આ વિશિષ્ટસંઘમાં યાત્રિકો આરાધનાનો આનંદ લૂંટતા હતા. તેમાં રોજ રાત્રે પરમાત્માભક્તિ દરમ્યાન કેટલો સમય થયો તેની ખબર પાણ ન રહે ! પરંતુ દિવસના લગભગ ૧૧ કિ.મી. વિહાર કરેલ પૂજ્યશ્રીને વિહારનો શ્રમ લાગ્યો હોવાથી સંથારી જતાં, અમારી ભાવના પૂર્ણ થતાં જ્યારે આરતી-મંગળદીવો શરૂ થતાં ત્યારે સાહેબજી લગભગ રોજ જાગી જતાં અને પરમાત્માની આરતી-મંગળદીવા દરમ્યાન બહુમાન સાથે સંથારામાં બેઠાં થઈ જતાં અને પૂર્ણ થતાં ફરી સંથારામાં આરામ કરતાં, કેવો પરમાત્માના અનુષ્ઠાનો પ્રત્યેનો અહોભાવ !

ગિરનારના ચાતુર્માસ દરમ્યાન પૂ. સાધ્વીજી ભગવંતે નવકારવાળી મંત્રિત કરવા આપી હતી તે અવસરે અસ્વસ્થસ્વાસ્થ્યમાં સંથારાવશ અવસ્થામાં પાણ પૂજ્યશ્રીએ પોતાના શારીરિક કષ્ટનો વિચાર કર્યા વગર તરત બેઠાં થઈ વાસક્ષેપ દ્વારા નવકારવાળી મંત્રિત કરીને સાધ્વીજી ભગવંતને આપી કેવી પરોપકારની ભાવના!

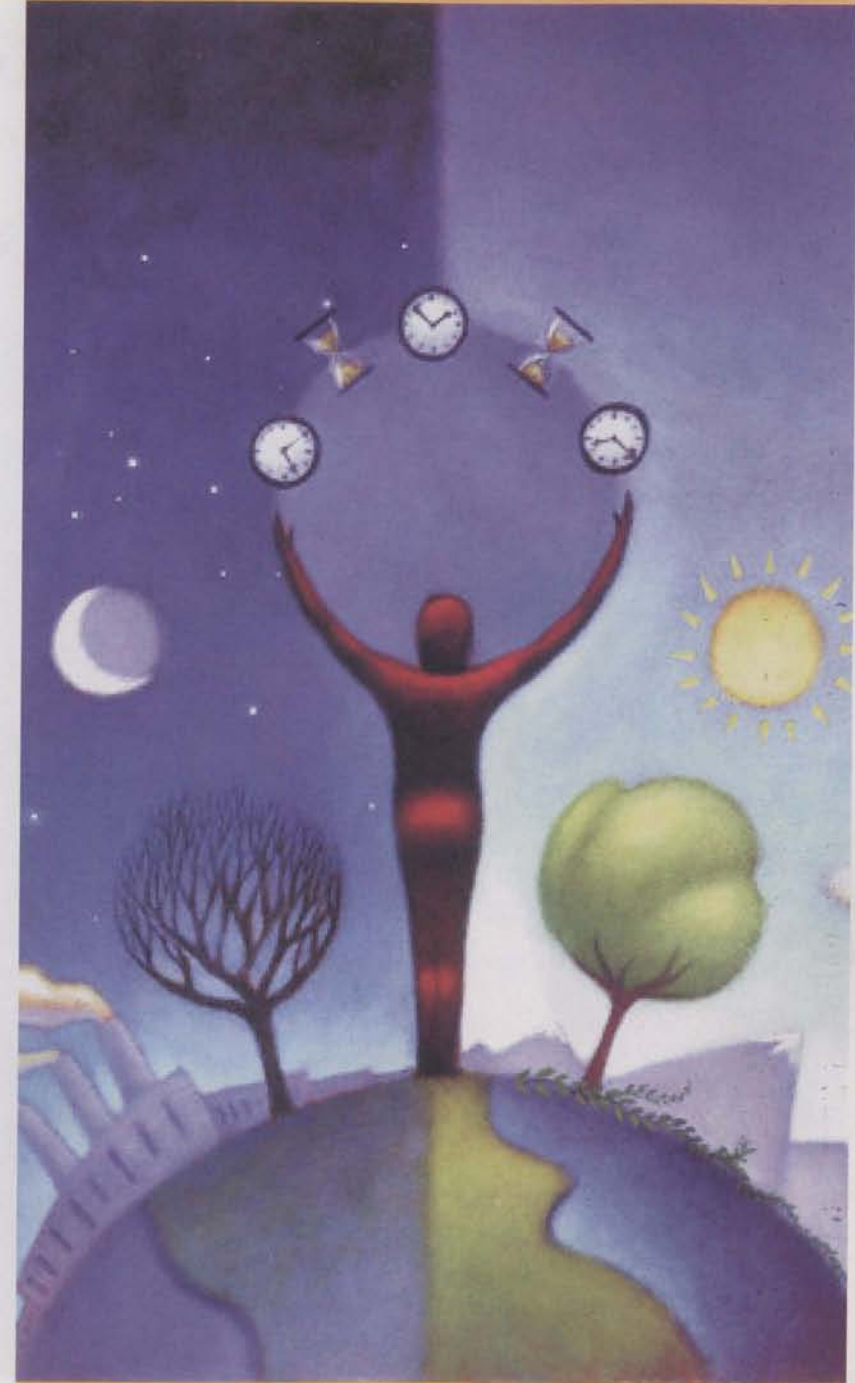

એકવાર અમદાવાદ-વાસાગામાં પૂજ્યશ્રીનો જાપ પૂર્ણ થતાં મેં પ્રશ્ન કર્યો “સાહેબ મારી દીક્ષા થશે ? ક્યારે થશે ? આ ભવમાં થશે ?” ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું : થશે અને આ ભવમાં જ થશે” પૂજ્યશ્રીના વચનોથી મારો ઉદ્ધાસ ખૂબ વધી ગયો અને મહાપુરુષના વચનમિથ્યા ન જાય તેમ વિચારી પરમાત્માભક્તિ-વૈયાવચ્ચ-સ્વાધ્યાયાદિના ભાવ ઉચ્ચકાવા લાગ્યા અને તેઓશ્રીના પ્રભાવે સંયમગ્રહણના ભાવો દૃઢ થતાં ગયા તે વખતે મારા સંસારી લઘુબંધુ મુનિ શ્રુતરત્નવિજયજી મ.સા. નું ચાતુર્માસ પાલનપુરમાં હતું, તેમની પાસે જઈ મારા ભાવો પ્રગટ કર્યા સાથે સાથે મારી દરેક આરાધનાઓમાં હંમેશા મને સાથસહકાર અને પ્રોત્સાહન આપનાર શ્રાવિકાને પાણી તૈયાર કરવા પ્રયત્નો કર્યા પરંતુ તેમની ભાવના તીવ્ર ન બનતી હોવાથી તરત નીકળવા તૈયાર ન થવા છતાં સંયમજીવન માટે મને સહર્ષ અનુમતિ આપી મારા ઉપર મહાન ઉપકાર કર્યો. ભાઈ મહારાજ સાથે વિચારાણાઓ કરી સંયમગ્રહણ કરવા માટેના મારા મનોરથપ.પૂ. આ.યશોવિજય સૂ.મ.સા. પાસે પ્રગટ કર્યા ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ જાણાવ્યું કે : તપસ્વી સમ્રાટ પ.પૂ.આ.હિમાંશુ સૂ.મ.સા.નો તથા મુનિ હેમવદ્ભવિજયજીનો તમારા ઉપર મોટો ઉપકાર છે તેથી આચાર્ય ભગવંતની સુચના મુજબ યોગ્ય નિર્ણય કરવો તમે ત્યાં દીક્ષાગ્રહણ કરો તેમાં મારી સહર્ષ સંમતિ છે.”

પ.પૂ.આ.યશોવિજય સૂ.મ.સા.નો નિર્ણય લઈ હું સીધો ઘેટીગામમાં ચાતુર્માસ સ્થિત પૂજ્ય આ.હિમાંશુ સૂ.મ.સા. પાસે ગયો ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ મુનિ હેમવદ્ભવિજયજી મ.સા. સાથે ચર્ચા વિચારાણા કરી મને જાણાવ્યું કે “તમારા ભાઈ મહારાજ તથા અન્ય પૂજ્યો પાણી સંસારી સંબંધમાં થતાં હોવાથી તમારે ત્યાંજ દીક્ષા લેવાનું ઉચિત જાણાય છે.” ઉભયપક્ષે પૂજ્યોની અરસપરસ કેવી પરાકાષ્ઠાની નિઃસ્પૃહતા ? આ કાળમાં જ્યારે પોતાના શિષ્યો બનાવવા માટે એકબીજાની ખેંચાખેંચી ચાલતી હોય ત્યારે આવી નિઃસ્પૃહતા ક્યાં જોવા મળે ?

સેંકડો વર્ષના ઇતિહાસમાં સૌ પ્રથમવાર ગિરનાર મહાતીર્થની તળેટીમાં સામુહિક ચાતુર્માસિક આરાધનાનું આયોજન પૂજ્યશ્રીની પાવનનિશ્રામાં સં. ૨૦૫૮માં થયેલું હતું ચાતુર્માસ દરમિયાન આરાધના કરવાની અમૂલ્ય તક મને મળી અને ચારે માસ આયંબિલની આરાધના, નિત્ય સ્નાત્રમહોત્સવ, ગિરનારભક્તિ, નિત્ય રાત્રિ પૌષ્ઠ, શીઘ્રસિધ્ધપદની પ્રાપ્તિ માટે પૂજ્યશ્રીએ માત્ર બે વ્યક્તિને સળંગ ૮૦ આયંબિલ સાથે વિશિષ્ટ જાપની આરાધના કરાવી હતી તેમાં પાણી મારો નંબર લાગી ગયો હતો તે મારી ધન્ય ઘડી આજે પાણી સ્મૃતિપટ ઉપર આવતાં નેત્રો અશ્રુભીના થયા વિના રહેતાં નથી. ચાતુર્માસિક આરાધનાની સાથે સાથે સુવિશુદ્ધ સંયમપાલન માટેની તાલિમ પાણી પામી શક્યો, પૂજ્યશ્રીના અચિંત્ય પ્રભાવથી મારા જીવનમાં અનેકવિધ આરાધનાના બીજાંકુર ફટીને પાંગરવા લાગ્યા અને લગભગ ૨૫ વર્ષના સંયમપર્યાયમાં આજે ખૂબ જ મસ્તીથી આરાધના કરી શકું છું તે પૂજ્યશ્રીની જ અમિદૃષ્ટિને આભારી છે. ભવોભવ આવા પૂજ્યશ્રીનો મેળાપ થાઓ અને મારી જીવનનૈયાને ભવપાર કરાવવા સદાય સહાય કરો એ પ્રાર્થના સાથે બસ શક્યતઃ વિશુદ્ધ સંયમપાલન દ્વારા પૂજ્યશ્રીના અનંતોપકારમાંથી ચત્કિચિત્ ઋણમુક્ત થવા પામું એ જ અંતરની અભ્યર્થના.

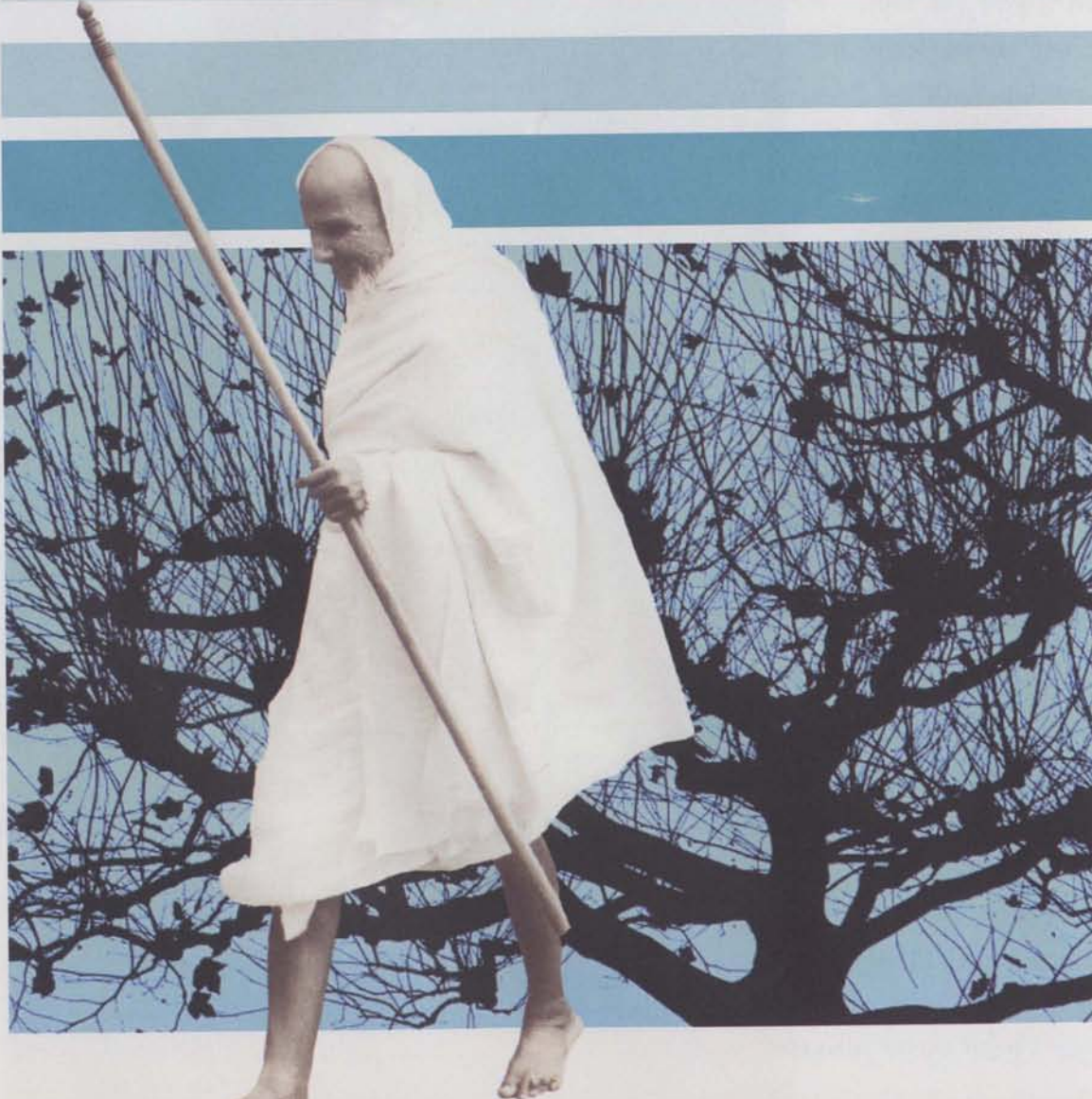
આ ભવ મળીયા ને પરભવ મળજો, સેવા તમારી ભવોભવ મળજો.....

“ अद्य उपवासप्रत्याख्यातः ”

– प.पू. आ.कलाप्रभसूरिः

अधुनैव कच्छदेशीय-चित्रोऽग्राम वास्तव्येन श्रीमणिलाल महाभागेन कथितं यत् पू. हिमांशुविजयाः पू. नररत्नविजयाश्च (प्रायेण वि.सं. २०१६) अस्मदीये ग्रामे समागताः ।

अस्माभिः ते विज्ञप्ताः पूज्यवराः ! आहारार्थं समागच्छन्तु तत्र भवन्तः ।

तैरुक्तं अत्र कियन्ति जैन-गृहाणि ?

अस्माभिः कथितं दशमितानि वर्तन्ते प्रायेणः ।

“अस्माभिस्तु अद्य उपवासः प्रत्याख्यातः । यतः अत्र चत्वारि एव गृहाणि वर्तन्ते इति अस्माभिः श्रुतमासीत् । दोषिताऽऽहारभयादेव एवं कृतमस्माभिः ।” इति तेषां प्रतिवचनं श्रुत्वा अस्माकं मस्तकानि नतानि तेषां चरणेषु । तस्मिन् वर्षेच कच्छदेशस्थ - ‘अङ्गीया’ ग्रामे चातुर्मासं तैः विहितमासीत् ।

एकदा सिद्धचक्रपूजनप्रसङ्गे पण्डितधनंजयमुखात् ब्रुतमासीत् -

एतैः महापुरुषैः गिरिनारतीर्थे षोडशोपवासान् प्रत्याख्याय प्रतिदिनं पादाभ्यामेव उज्जयन्त तीर्थयात्रां विधाय एकादशे उपवासे ततः शत्रुञ्जयं प्रति प्रस्थितम् । पादाभ्यामेव गत्वा यात्रां च कृत्वैव ते वसतौ स्थिताः । एवं द्वात्रिंशतिउपवासेषु तैः प्रतिदिनं यात्रा विहिता । पारणकदिनेऽपि यात्रां कृत्वैव अपराह्णे चतुर्वादिनवेलायामेव आचाम्लतपः विहितम् ।

एते महातपस्विनः आसन्-इति तु प्रायः सर्वेजानन्ति एव, किन्तु एते अस्मद्गुरुवर्यकलापूर्णसूरीश्वराणामपि महान्तः उपकारिणः आसन् । यतः तैः गृहस्थावस्थायां विधिपूर्वकं चतुर्थं व्रतं एतन्महात्ममुखादेव गृहीतमासीत् ।

यद्यपि एते महात्मानः बहुशः मिलिताः सन्ति, परन्तु तस्मिन्नवसरे समयाभावात् अधिकः परिचय न जातः परं यदायदा वयं तेषां सान्निध्ये गताः तदा तदा सदैव मुखे प्रसन्नतैव दृष्टा । तपस्विनां मुखे प्रसन्नतादर्शनं प्रायेण दुर्लभं भवति, परन्तु एते पूज्याचार्याः तपस्विनः अपूर्वा प्रसन्नतामपि धारयन्ति स्म । “तप करीए समता राखी धटमां” इति उक्तिं स्मारयति स्म तेषां प्रसन्नता ।

महामहिमशालिनां तेषां आचार्यप्रवराणां चरणेषु अनेकशः नतिततयः सन्तु।

धन्यास्ते आचार्याः

- पं. मुक्तिचन्द्रविजयः

- पं. मुनिचन्द्रविजयश्च

कथं च तिथ्यादिप्रश्ना निराकृता स्युः? एतदर्थं ते भृशं चिन्तिताः आसन् । यदाऽपि वयं तत्समीपं गता तदा तत्सम्बन्धिनः विचाराः तैः श्राविताः । वि. सं. २०४४ श्रमण सम्मेलने बहुधा तपागच्छश्रमणवर्गः एकतां प्राप्तः तत्र तेषामपि महत्त्वपूर्ण योगदानम् आसीत् ।

तिथ्यादिसत्यरक्षार्थं संघभेदकरणं तेषां मते उष्णीषरक्षार्थं शिरच्छेदकरणम् आसीत् । तिथ्यादि सत्यं चेत्, संघभेदाऽभावस्तु महत् सत्यमिति ते मन्यन्ते स्म ।

शासनोन्नतिकृते संघशान्तिकृते ते स्वप्राणानपि तृणाय मन्यन्ते स्म । मम प्राणाः गच्छन्ति चेत् अधुना एव गच्छन्तु, मम प्राणाहुत्याऽपि संघशान्तिः भवतु इति तेषां उदात्तभावना अनेकप्रसंगेषु सर्वैः दृष्टा ।

पालिताणायां रजनी देवडी महानुभावकारिते अभिषेकप्रसंगे (वि. सं. २०४७) यदा अभिषेकाऽनन्तरमेव रजनी देवडीमहाभागः दिवं गताः तदानीं तन्मृतकसमक्षमेव तैः ईदृशी भावना (स्वप्राणत्यागभावना) घोषिता ।

व्रतवर्षे (वि. सं. २०६०) वयं जोगेश्वरी (मुम्बय्याः उपनगरम्) गताः आस्म । तत्र च पू. हिमांशुसूरिस्वजनगणद्वारा सिद्धचक्रपूजनमासीत् । विधिकाराश्च पण्डिताः धनञ्जयाः आसन् । तैश्च आचार्यपद-तपः पदादिवर्णनेषु हिमांशुसूरिविषयकं कथितम्, अद्यापि वयं न विस्मृतवन्तः । तैरेवं कथितम् उज्जयन्ततीर्थस्थितैः आचार्यश्रीहिमांशुसूरिभिः एकदा श्री नेमिनाथ समक्षं षोडशोपवासः प्रत्याख्याताः । उपवासेऽपि प्रतिदिनं ते निर्व्यग्रं उज्जयन्तादिम् आरुह्य श्रीनेमिजिनभक्तिं कुर्वन्ति स्म । एकादशे उपवासे तैः चिन्तितं कथं न अहं सिद्धाचलं गच्छेयम् ? एतत्संकल्पानन्तरमेव तैः ततः प्रस्थितम् । प्रायः अष्टादशे उपवासे. ते तत्र प्राप्ताः, परं शत्रुंजयादिमारुह्य श्रीआदिजिनदर्शनं कृत्वा जलं पीतम् । उपवासदिनेषु अपि अखण्डं प्रतिदिनं ते विमलाचलम् आरोहन्ते स्म । एवं एकत्रिंशत् उपवासं ते अप्रमत्तभावेन विहितवन्तः । त्रयस्त्रिंशत्तमे च दिने तदीयाः भक्ताः पारणार्थम् आगताः कथितवन्तश्च भो गुरुदेवाः ! अद्य पारणादिनं वर्तते । अद्य भवन्त उपरि (शत्रुंजयोपरि) मा गच्छन्तु । नवरं दृढसंकल्पाः ते तद् विज्ञप्तिम् अनादृत्य उपरि गताः एव । इह च भक्ता । तेषां प्रत्यागमनं प्रतीक्षमाणाः स्थिताः । द्वादशवादनवेलायाम् अतीतायामपि ते न आगताः । धैर्यपूर्वकं भक्तिपूर्वकं च ते भक्ताः तान् प्रतीक्षमाणाः एव अतिष्ठन् । एवं अपराह्णसमये (चतुर्वादनसमये प्रायः) ते अवातरन् भक्तिलोलुपा भक्ताः कथितवन्तः यद् अस्माकं निवासेषु प्रेषयन्तु मुनीन् वयं चिराद् भवतः प्रतीक्षामहे । नवरं तैः परमतपस्विभिः कथितम् अद्य मया आचाम्लतपः प्रत्याख्यातम् । अतः भवन्निवासेषु आहारार्थं मुनयः नैव आगमिष्यन्ति । भवन्निवासेषु निर्दोषाहारोऽपि प्रायेण न शक्यः । त्रिंशत्तमोपवासपारणेऽपि तपस्विसूरीणां आचाम्लतपः वीक्ष्य सर्वे भक्ताः नतमस्तकाः जाताः ।

एते सूरयः शासनरागिणः शासनोन्नति स्वप्नदृष्टारः च आसन् । तदर्थं च तैः घोरं तपोऽपि प्रारब्धम् । तपागच्छे एकता कथं स्यात् ?

શ્રમણસમ્મેલને ઓંકારસૂરયઃ દિવં ગતાઃ, અધુના ચ ઇમે શ્રાવકાઃ (રજની દેવડી) દિવં ગતાઃ, इदं किं जातम् ? किं कोऽपि देवः बलिदानमिच्छति? बलिदानेनैव कोऽपि देवः तुष्यति संघैक्यं च भवति चेत्, एवं भवतु । अहं मम प्राणत्यागार्थं सज्जोऽस्मि, याज्जीवम् अनशनार्थम् अहं प्रगुणोऽस्मि । ईदृशी भावना तैः तत्र श्रीसंघसमक्षम् उद्घोषिता । वयमपि तदानीं तेषां समीपे एव स्थिताः आस्म । अधुनाऽपि तद् दृश्यम् वयं स्फुटं स्मरामः । तलेटीमार्गः, खेतलावीरधर्मशाला, रजनीदेवडीपार्थिववपुः, चतुर्विधसंघस्य सजलानि नेत्राणि, शताधिकाः साधवः, ततोऽप्यधिकाः साध्वयः - इदं सर्वं अधुनाऽपि स्मरणपथमायाति ।

સૂરિવરેણ પંચોપવાસાકૃતા યદ્યપિ એતત્ પ્રાણાત્યાગકરણં સકલસંઘેન નિષિદ્ધમ્, વિશેષતઃ પરમતપસિભિઃ પૂજ્યૈઃ શ્રીભદ્રંકરસૂરિભિઃ નિષિદ્ધં, તતઃ તે તસ્માદ્ વિરતાઃ, પરન્તુ તેષાં ભાવના કીદૃશી ઉત્તમા આસીત્ - ઇતિ તુ જ્ઞાયતે એવ ।

धन्याः ते आचार्याः ।

धन्या तेषां उदारभावना ।

વિ. સં. ૨૦૫૧ મધ્યે વયં કચ્છાત્ અમદાવાદં પ્રતિ પ્રતિષ્ઠમાનાઃ આસ્ય તદા ખાખરેચીનગરે (માગશીર્ષ વદિ-૧) અસ્માભિઃ વર્તમાનપત્રે પઠિતં યત ઇમે તપસ્વિનઃ આચાર્યાઃ દિવં ગતાઃ ઇતિ । તદાનીમેવ દેવવન્દનં કૃતં પ્રવચનેઽપિ તેષામેવ ગુણાનુવાદાઃ વિહિતાઃ । સ્વર્ગગતસૂરીણાં અદ્ભુતં સેવાકાર્યં કુર્વાણાન્ મુનિ હેમવલ્લભ વિજયાનપિ વયં સ્મૃતવન્તઃ । કેવલં સ્વગુર્વાજ્ઞાં સ્વીકૃત્ય વિશતેષુ ત્રયોદશવર્ષેષુ અખંડં સેવાવ્રતં પાલયન્તઃ હેમવલ્લભવિજયાઃ સત્યં હેમસદૃશાઃ એવ । સ્વગુરુસેવાં તુ કદાચિત્ શિષ્યા કુર્વીત (યદ્યપિ અદ્યતને કાલે એવં કરણમપિ દુર્લભમ્) પરન્તુ ઇમે આચાર્યાઃ નૈવ સ્વગુરવઃ તથાઽપિ કેવલં ગુર્વાજ્ઞાં અંગીકૃત્ય સેવાકરણં નૈવ સુકરમ્ । તે તપસ્વિનઃ આચાર્યાસ્તુ ધન્યાઃ એવ, પરં તેષાં સેવાકારિણઃ હેમવલ્લભવિજયાદયો મુનયોઽપિ ધન્યાઃ એવ । અદ્ય એતાવત્સુ મુનિષુ હેમવલ્લભવિજયસદૃશાઃ વિરતાઃ એવ સાધવઃ સ્યુઃ । તેષાં સેવાકારિણાં જીવિતમપિ ધન્યમિતિ વયં તદા પ્રવચને ઉક્તવન્તઃ ।

હંસલો ઉડી ગયો રે...

- પ.પૂ. ગણિ વિમલપ્રભ મ. સા.

યત્રાપિ તત્રાપિ ગતા, ભવંતિ હંસા મહીમંડલાય ।
હાનિસ્તુ તેષાં હિ સરોવરાણાં, યેષાં મરાલૈઃ સહ વિપ્રયોગઃ ॥

જેમ આ ધરતી ઉપર અવતરેલ હંસલો જ્યાં રહે ત્યાં તે ભૂમિની શોભામાં વૃદ્ધિ કરે છે, પરંતુ જે સરોવરનો ત્યાગ કરી અન્ય બીજે ઉડી જાય તે સરોવરને તો નુકશાન જ છે, તેમ અનંતની યાત્રાએ નીકળેલો પૂ.આ. હિમાંશુ સૂરીશ્વરજી મહારાજનો આતમહંસ જ્યાં પાગુ જશે ત્યાં સૌંદર્યમાં વધારો કરશે પાગુ આ ભરતક્ષેત્ર માટે તો તે નુકશાનકર્તા જ બનેલ છે. અનેક ભવ્યજીવોના જીવનવનમાં ધર્મઆરાધનાના છોડોનું જેઓએ રોપાણ કર્યું તેવા કેટલાય જીવો તેઓશ્રીના વિરહમાં નિરાધાર બની ગયા છે. જૈનસંઘ ઉપર કરેલા તેઓશ્રીના ઉપકારો અવિસ્મરણીય બની રહેશે. પૂર્વજેના ઈતિહાસમાં સાંભળવા મળે તેવા વિશુદ્ધ સંયમના ધારક બની અમારા જેવા બાળજીવો માટે આદર્શ આગુગાર હતા. પરમાત્માની આજ્ઞાનું શક્યતઃ વિશેષપાલન થવાનો આનંદ ન હોય ! તેવી સદાકાળ પ્રસન્નતા તેમના મુખારવિંદ ઉપર રહેતી હતી. એવા આ મહાપુરુષની અનેક ગુણાત્મક દેહમૂર્તિનું સ્મરણ અનેક જીવોના આત્મોન્નતિના પંથે પ્રગતિ સાધનારું બને એ જ મંગલકામના....

દીપક બૂઝીયો પ્રકાશ અર્પી,

ફુલ મૂરજાયુ સુવાસ અર્પી,

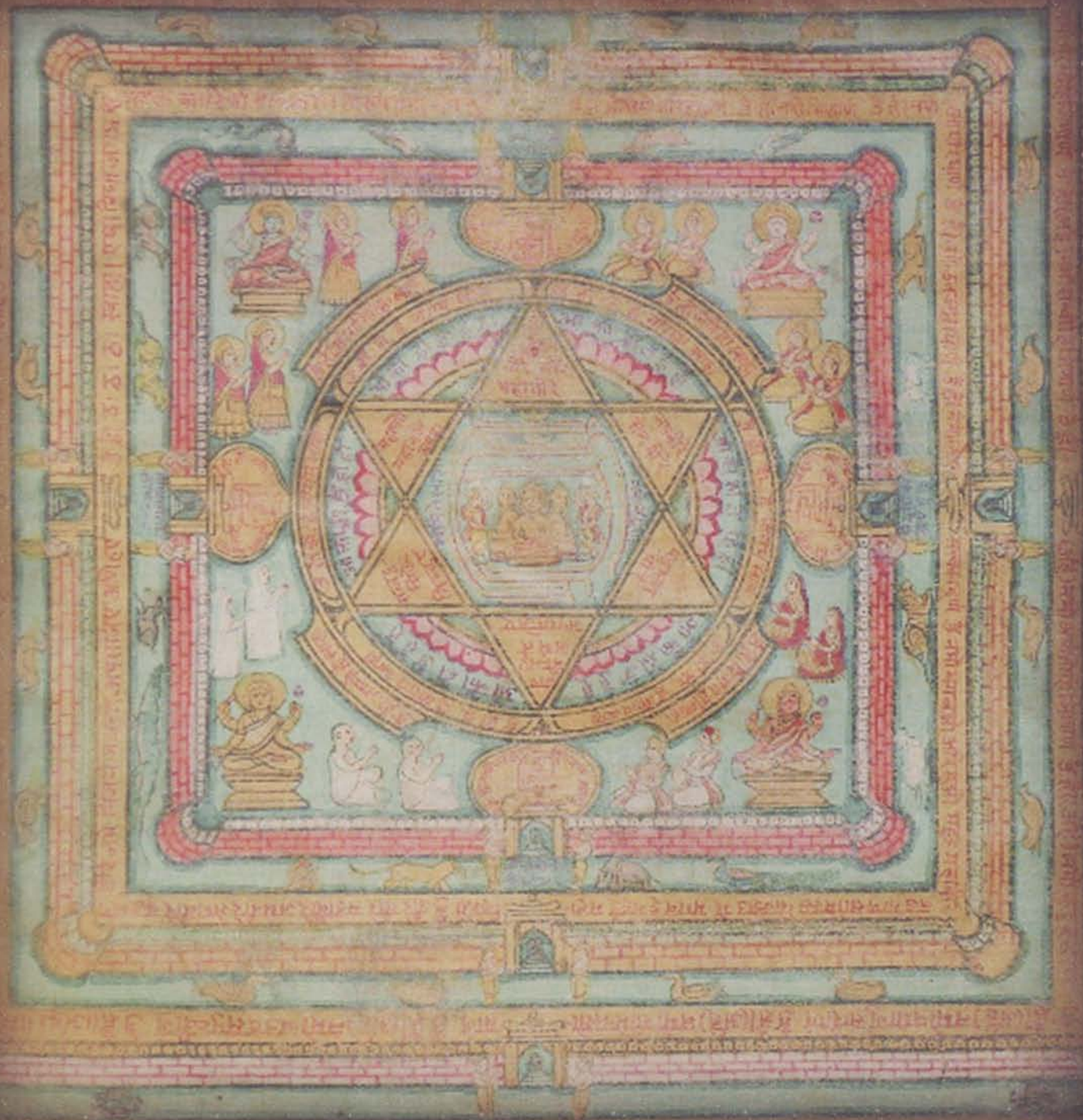

તૂટવા તાર સૂર વહાવી,

સુરિદેવ બધા નૂર પ્રગટાવી.

ભક્તિપરાયણ આચાર્યભગવંત...

- પ.પૂ. મુનિ અમિતયશવિજયજી મ.સા.

દેવતત્ત્વ, ગુરુતત્ત્વ અને ધર્મતત્ત્વ એ તત્ત્વત્રયીની આરાધના આત્માને શાશ્વતપદ સુધી પહોંચાડવા સમર્થ બને છે. પૂજ્યશ્રી પાણ આ ત્રાણતત્ત્વોની ભક્તિમાં સદાકાળ વ્યસ્ત રહેતા હતા.

જિનાલયમાં ગયા બાદ તેમને સમયની કોઈ પ્રતિબદ્ધતા ન રહેતી. બસ! પ્રભુને મળ્યા નથી ને ! પ્રભુમાં ભળ્યા નથી ! જ્યારે જ્યારે પ્રભુના દર્શન પામે ત્યારે બહુમાનપૂર્વક કલાકોના બંધન વગર સદા પોતાની આરાધનામાં લીન રહેતા અને ઉપાશ્રયમાં હોય ત્યારે પાણ કલાકો સુધી જાપની આરાધનામાં એવા લીન બની જાય કે જાપના સમયે કોઈપણ વ્યક્તિ આવે તો પોતાની આરાધના પૂર્ણ કર્યા વગર કોઈપણ સાથે વાત કરવા તૈયાર ન થાય !

પરમાત્માના માર્ગના શ્રમાણભગવંતોની ભક્તિ-વૈયાવર્ય માટે પાણ હંમેશા તત્પર રહેતા હતા. સિદ્ધગિરિમાં હતાં ત્યારે અમે નજરોનજર જોયું છે કે સાહેબજી સ્વયં મહાત્માઓની ભક્તિ કરવા ઉત્સુક રહેતાં હોય. અરે ! નાના નાના મહાત્માઓ પ્રત્યે પાણ અપાર વાત્સલ્ય વરસાવતા હતા.

જિનશાસનમાં વિવિધ સંપ્રદાય અને સમુદાયની વચ્ચે ચાલતાં વાદ-વિવાદ-વિખવાદોથી પૂજ્યશ્રી ખૂબ જ અસ્વસ્થતા અનુભવતા હતાં તેથી જ સકલવિશ્વમાં શાંતિ છવાય અને સમસ્ત જિનશાસનમાં એકતા અને સમાધિનું વાતાવરણ ફેલાય તે માટે તેઓશ્રીએ ભીષ્મ અભિગ્રહપૂર્વક આયંબિલ તપની આરાધનાનો પ્રારંભ કર્યો, તે પૂર્વે પાણ હજારો ઉપવાસ-આયંબિલની આરાધના નિર્દોષ સંયમપાલન સાથે કરી ચૂક્યા હતા.

આ મહાપુરુષ સંયમજીવનના મહાન સાધક હતા સાથે સાથે સમતાગુણના સ્વામી હતા. જ્યારે લાકડીયા-કચ્છ મુકામે તેઓશ્રીને વયોવૃદ્ધ વયે પાણ ચાલતાં વિહાર કરતાં નિહાળ્યા ત્યારે મસ્તક અહોભાવપૂર્વક નમી પડ્યું, દીર્ઘવયે પાણ કાયાનો પૂરેપૂરો કસ કાઢી રહ્યા હતા આપણે વર્તમાનકાળમાં આવા મહાપુરુષનો યોગ પામી ધન્ય બની ગયા છીએ.

એ સૂરિવરના આત્માને સદા પરમશાંતિની પ્રાપ્તિ થાઓ એ જ મંગલભાવના.

જન્મ મારો આજ પાવન....

- પ.પૂ. સા. હેમચંદ્રાશ્રીજી

મહાપુરુષોના નામસ્મરણ માત્રથી પાણ તેમના ગુણોનું સ્મરણ થાય છે.

હિ = ભવ્યભારતની ભૂમિના રક્ષણ કાજે સરદદ ઉપર હિમાલયની હારમાળાઓ છવાયેલી છે તેમ જિજ્ઞાસનના સકળસંઘના રક્ષણ કાજે આવા મહાપુરુષના તપ અને સંયમબળની હારમાળાઓ હતી.

માં = સવિજીવોના આત્મવિકાસ માટે મા સમાજ વાત્સલ્યની વર્ષા કરતા.

શુ = શ્રીસકળસંઘના મંગળ-કલ્યાણ માટે જિજ્ઞાસનના ભભોમંડલમાં શુક સમ ચમકતા તેજસ્વી સિતારા હતા.

વર્તમાનકાળમાં જેમ કલિકાળસર્વજ્ઞ હેમચંદ્રાચાર્ય અને મહોપાધ્યાય યશોવિજયજી મહારાજનું નામ સ્મરણ ખૂબ આદર અને બહુમાન પૂર્વક લેવાય છે તેમ અનેક ભવ્યજનો સાથે હું પાણ સ્વર્ગસ્થપૂજ્યશ્રીનું સતત નામ સ્મરણ કરી પૂ. જ્ઞાનવિમલ સૂ.મ. ની પંક્તિનું સતત રટણ કર્યા કરું છું.

જન્મ મારો આજ પાવન, નીરખીયો તુજ નૂર રે;

ભવોભવ અનુમોદના જે, હુઓ આપ હજૂર રે.....

લૌકિક પારસમણિ માટે તો સાંભળ્યું છે કે તેતો લોઢાને પાણ હેમ કરે ! કિંતુ આપ કેવા પારલૌકિક પારસમણિ કે આપે તો હેમને પારસમણિ બનાવ્યો!

આવા દાદાના સ્મરણ-વંદનથી આપણા સર્વદોષો અને પાપો નાશ થાઓ! સકળસંઘનું મંગલ થાઓ ! તેઓશ્રીનું સ્મરણ ત્યારે જ સાચું લેખાય જ્યારે આપણે આપણી સર્વશક્તિ એકત્રિત કરી પૂજ્યશ્રીની વિશ્વશાંતિ અને શ્રીજૈનસંઘની એકતાની ભાવનાને પરિપૂર્ણ કરવા પ્રયાસ આદરી સફળ બનીએ!

આંતરસાધનાના અણગાર

- પ.પૂ. સા. પુષ્પાશ્રીજી

કુલ ખીલે છે અને કરમાય છે એમાં એની કોઈ વિશેષતા નથી એ સુવાસ ફેલાવે છે એમાં જ એનું ગૌરવ રહેલું છે.. સૂર્ય ઉગે છે અને આથમે છે એમાં એની ઝાઝી કિંમત અંકાતી નથી, પરંતુ એ પોતાના પ્રકાશથી સમસ્ત જગતને પ્રકાશિત કરી દે છે એથીસ્તો એની કિંમત અંકાય છે....

મહાપુરુષો પાણ જગતમાં જન્મે છે અને મૃત્યુ પામે છે એ એટલું મહત્ત્વનું નથી પાણ વચગાળામાં પોતાના જીવન દરમ્યાન સંયમ અને સાધુતાની સુવાસ ફેલાવી જાય છે. એજ મહત્ત્વની વાત છે.

જન્મ, જીવન અને મરણ જગતમાં અનેકોના થાય છે. આપણે એમને યાદ પાણ નથી કરતા પાણ જેઓએ, તપ-ત્યાગ-વૈરાગ્ય-સાધુતા-અપ્રમત્તતા-સ્વાધ્યાય રસિકતાદિ સહ ગુણસુમનોને જીવનોદ્યાનમાં ખીલવ્યા હોય છે એમની સ્મૃતિ જન-માનસ પર સહજતયા અંકિત થયેલી હોય છે.

જગતમાં જન્મીને, જગતથી નિરાળા રહી, જગત્પિતા પરમાત્માને દષ્ટિ સમક્ષ રાખીને જ, સ્વપરોપકારાર્થે જ જીવન-જીવનારા વ્યક્તિઓનું જીવન જ એમને સહેજે મહાપુરુષની કોટિમાં મૂકી દેતું હોય છે.

સ્વ. પૂજ્યપાદશ્રીના જીવનની એક-એક પળ પ્રેરાણનો અમૃતકુંભ હતી જીવનના પ્રત્યેક પ્રસંગો બોધદાયક હતા, પૂજ્યશ્રીની સ્મૃતિઓ માત્ર સ્મારક નહીં પાણ પ્રેરક હતી, દરેક આરાધનાઓ માત્ર અનુમોદનાનો વિષયજ નહીં પરંતુ આદરણીય હતી... ટૂંકમાં.... પૂજ્યશ્રીનું જીવન સાધક આત્માઓ માટે માત્ર પ્રેક્ષણીય, વંદનીય નહીં કિંતુ સ્પૃહણીય બની ગયું.

પરમતારક સ્વ પૂ. પાદ.આ.ભ. શ્રીની ગુણસંપદ્ને શબ્દદેહ આપવો એ મહાસાગરની ગહરાઈને કુટપટ્ટીના માધ્યમથી માપવી, ગગનમાં ચમકતા તારલાઓની ગાણના કરવી અને હાથના માધ્યમથી મેરુની અવગાહનાને માપવા જેવી બાલિશ ચેષ્ટા છે છતાં પાણ “બાલોઽપિ કિં નિજબાહુ-યુગં વિતત્ય, વિસ્તીર્ણતાં કથયતિ સ્વધિયામ્બુરાશે:?” એ ઉક્તિનો આશ્રય લઈને પૂજ્યશ્રીની ગુણ સમૃદ્ધિને શબ્દમાં કંડારવાની હિંમત કરી રહી છું.

જીવનભર પ્રયંડ સાધનાની ધૂણી ધખાવીને બનેલા સેંકડો સદ્ગુણ-સંપદ્સમ્રાટ, એટલે પ.પૂ. આ.ભ. હિમાંશુસૂ.મ.સાહેબ!

દીક્ષાના દિવસથી શરીરની આળ-પંખાળને ખંખેરી દઈને આત્માના ભૂગર્ભમાં જઈને પલાઠી લગાવી દીધી. બહિર્મુખતાના દરવાજા બંધ કરીને અંતર્મુખતાની ગુફાના દરવાજા ઉઘાડી દીધા. પ્રમાદને લૂલો બનાવી અપ્રમત્તદશાના નભમાં વિહરવાનું ચાલુ કર્યું. સ્વાર્થની મલિનતાને વિલીન કરીને પરાર્થના કાર્યોમાં ગળાડૂબ રહેવા લાગ્યા. તપ અને ત્યાગની આહલેક જમાવીને આહારસંજ્ઞા પરની વિજયપતાકા લહેરાવી સફળતા હાંસલ કરી. સ્વાધ્યાયનો યજ્ઞમંડાપો, ત્યાગની સેજ પથરાઈ, વૈરાગ્યના ઓશિકા નંખાયા, અપ્રમત્તદશાની ચાદર બિછાવાઈ પર્વના દિવસો હોય, તિથિના દિવસો હોય કે સામાન્ય દિવસો હોય પૂજ્યશ્રીના શરીર પર તપના અલંકારો સદૈવ અલંકૃત થએલા રહેતા. પ્રશંસાના બે શબ્દો હોય કે નિરાશાપ્રદ કોઈ વાત હોય પાણ પૂજ્યશ્રીનો સમભાવનું પીણું પીવામાં મસ્ત રહેતા. સમય ચાહે ઉનાળાનો હોય કે શિયાળાનો હોય પૂજ્યશ્રીતો સુકૃતના બીની વાવાણીમાં મશગુલ બની ગયેલા..

આજીવન ભીષ્મ તપશ્ચર્યા, શરીર પ્રત્યે અત્યંત નિઃસ્પૃહતા, ગોચરી-પાણીમાં નિર્દોષતાનું એકમેવ લક્ષ્ય, રક્તના હરબિંદુમાં વીરના વચનની વફાદારી, સ્વપ્રતિવજીવત્ કઠોરતા અને પરપ્રતિ પુષ્પવત્ કોમળતા, જીવનમાં સાદગી, સ્વભાવમાં તાજગી, વયથી વૃદ્ધ છતાં કાર્યથી યુવાન, વિહારમાં શ્રમનો અભાવ અને શાસ્ત્ર સ્વાધ્યાયમાં આરામનો અભાવ, જીવમાત્ર પ્રત્યે વાત્સલ્ય અને જડ પ્રત્યે વૈરાગ્ય, જિનશાસનપ્રત્યેનો રાગ એવો અવિહત કે શાસનની અખંડિતતા માટે આજીવન સાધનાનો યજ્ઞ માંડ્યો સાધનાના ક્ષેત્રે શરીરને કોઈ સ્થાન જ નહીં..... સુંદરતમ રત્નત્રયીની સાધના દ્વારા શરીર પાસેથી લેવાય તેટલું કામ લઈ લીધું. આત્માને કર્મના ભારથી હળવોકુલ બનાવી દીધો, દેહને સાધનાનું માધ્યમ છે એટલા પુરતું જ ભાડું, એ પાણ સંપૂર્ણતયા નિર્દોષ આપી, દેવાધિદેવની આજ્ઞાઓને શ્વાસ પ્રાણ બનાવી દેહી આત્માને નિર્મળ બનાવ્યો.

દેહ છતાં
જેહની દશા વરતે
દેહાતીત
તે યોગીના ચરણમાં
વંદન હો અગાધત.....

જગતમાં જે ઉગે છે તે અવશ્ય આથમે છે, જે ખીલે છે તે અવશ્ય કરમાય છે તેમ જે આત્મા જન્મ લે છે તેને મૃત્યુની સજા અવશ્ય સહેવી પડે છે. પરંતુ પૂ. પાદ પરમતારક આચાર્યભગવંત જેવી વિરલવિભૂતિઓ જ જીવનભર અજન્મા બનવાની સાધના કરી મૃત્યુ પામતા પહેલા મૃત્યુને મહાન કરતા જાય છે. અંતિમશ્વાસ સુધી સંયમની સિતારીપર સાધનાનું સંગીત છેડી મૃત્યુને મહોત્સવરૂપ બનાવી જાય છે એમ શરીર અને આત્મા વચ્ચેની દિવાલને હટાવી આત્માને ઓળખવાનો વિવેક જે કરોડો ભવો પછી પાણ દુર્લભ છે એને સહજસુલભ બનાવી પૂ. ઉપાધ્યાય યશો વિ.મ.સા.ની અવદ્યુતિ જ્ઞાનસારની પંકિત -

દેહાત્માદ્યવિવેકોડયં સર્વદા સુલભો ભવે ।

ભવકોટ્યાપિ તદ્ભેદવિવેકસ્ત્વતિદુર્લભ ॥

ને સ્વજીવનમાં ચરિતાર્થ કરી

જીરે મારે હંસગવે સર છોડી, હંસ સરોવર નહીં મળાજી;
જીરે મારે તે સરભે હુવે હાણ, ભમરાભે પુષ્પ જ ઘણાજી ।

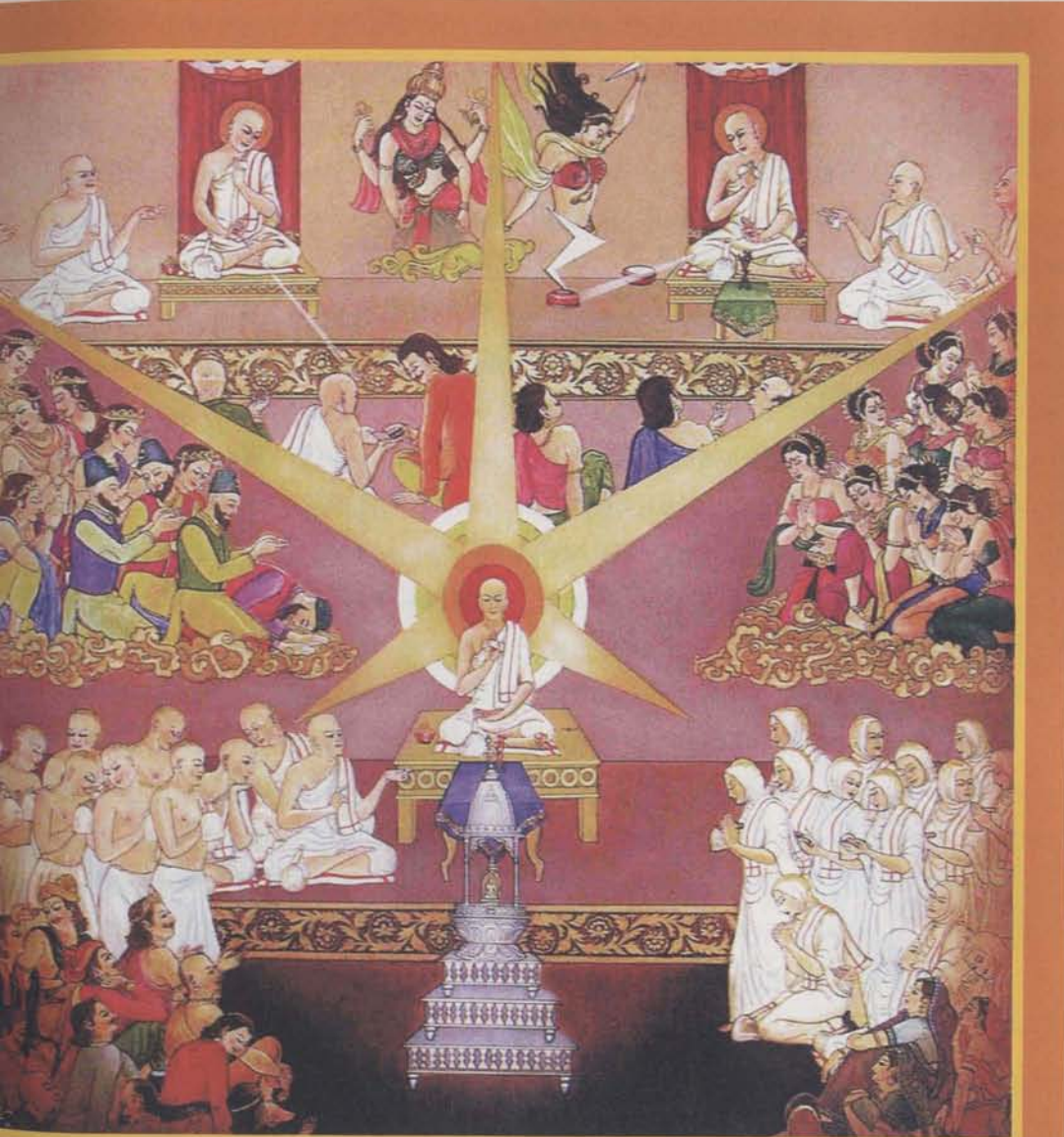
આ ઉક્તિ અનુસાર રાજહંસો જ્યારે એક માનસરોવરને છોડી જાય છે ત્યારે તે રાજહંસો માટે તો અન્ય શ્રેષ્ઠતમ સરોવરોના સન્માનને સંપ્રાપ્ત કરવાનું સૌભાગ્ય સ્વયં સિદ્ધ હોય છે, પરંતુ તે પૂર્વનું સરોવર તદ્દન નિસ્તેજ નિઃસાર બની જતું હોય છે તેમ સ્વ.પૂ. પાદ અ.ભ.નો સંયમ-તપપૂત આત્મા અવશ્ય અન્ય સર્વોત્કૃષ્ટ સર્વજ્ઞશાસનરૂપી સરોવરમાં સાધનાના યજ્ઞને સવિશેષ પ્રજ્વલિત કરી રહ્યો હશે જ ..... કિન્તુ રાજહંસના ઉડી જવાથી શાસનસરોવર સુનું બન્યું છે.

ગુરુવરનો ગુણગૌરવ

- પ.પૂ. સા. ચંદ્રજ્યોતિશ્રીજી

પરમતપસ્વી પૂ. પાદ આ.ભ.ની નિશ્રામાં ગિરનારને પ્રદક્ષિણા દેવાનું સમૂહમાં નક્કી થયું. યાત્રાસંઘ તેઓશ્રીજીના પગલે પગલે પાછળ ચાલતો હતો. પૂજ્યશ્રીજીનું ઈર્ષાસમિતિનું પાલન, વચનગુપ્તિનું પાલન કરતાં કરતાં છેક બપોરે ૧/૧૧ વાગે તળેટીએ એકાસણાં કરવા પામ્યા. વગર પર્વતિથિએ પાણ રસોડામાં કેળા સિવાય કોઈ જ લીલોતરીનો વપરાશ થયો ન હતો.... પૂજ્યશ્રીજીના હેયામાં જીવો પ્રત્યેની દયા + કરુણા સાથે આરંભ સમારંભથી થતા પાપનો ભય કેવો ઉચ્ચકોટિનો વસેલો હશે ? તે આ પ્રસંગે સમજાયું....

અમદાવાદથી પાલીતાણાનો છ'રી પાલિત આયંબિલ કરવા પૂર્વકનો સંઘ લઈને પધાર્યા, એ સંઘમાં આયંબિલનું રસોડું મોટું હતું... બધા યાત્રિકો આયંબિલ કરીને ચાલતા હતા... ખુદ પોતે આયંબિલ કરતા ! એ પાણ એક આશ્ચર્યકારી અહોભાવ ભરી ઘટના કહી શકાય.

સંયમશુદ્ધિના ચાહક : પૂજ્યશ્રીજી જૂનાગઢ મુકામે ચાતુર્માસ હતા. અમારે ચાતુર્માસ બાદ ત્યાં જવાનું થયું સહસાવનનો જિર્ણોદ્ધાર પૂજ્યશ્રીજીના માર્ગદર્શન નીચે ચાલુ હતો. હજાર ઉપરના આયંબિલ થઈ ગયેલ..... આવા સંયોગોમાં પૂજ્યશ્રીજી સૂર્યોદય પછી જ ધીમે ધીમે ઉપર પહોંચતા આયંબિલ ઉપર કરવાનું હોય તો પાણ ગોચરી ઉપરની નહીં, પાણ નીચેથી નિર્દોષ તેમના માટે વહોરીને વૈયાવચ્ચમાં રહેલા પૂ. સાધુભગવંત લઈ જતા અને એ ઠંડી ગોચરીથી જ આયંબિલ ગમે ત્યારે થતું ? કોઈ અપેક્ષા નહીં, ! ધન્ય છે તેમની સંયમરક્ષાને અને ધન્ય છે આવા સેવાપ્રેમી સાધુભગવંતને ! ગોચરી ઉપાડીને ભરતડકામાં ચડતા જોઈને ભલભલાનું મસ્તક નમ્યા વિના ન રહે !

સ્વાધ્યાયપ્રેમી : અમે પાલીતાણા ચાતુર્માસ હતા. પૂજ્યશ્રી જીવતલાલ પ્રતાપશીના બંગલે હતા. સંઘમાં ચાલીને આવ્યા બાદ પગની તકલીફ વધી જતા આરામ અર્થે પૂજ્યશ્રીને રોકાવાનું થયું અમે તળેટી યાત્રા માટે નીકળીએ એટલે વંદન માટે ત્યાંથી પસાર થઈએ.

કોઈવાર સજ્જાય ચાલતી હોય ! કોઈ વાર પ્રભુદર્શનમાં લીન હોય ! સાથેના વૈયાવચ્ચી સાધુ પુસ્તક લઈને ગોખવા-ભાણવા બેસી ગયા હોય.

આવી ગ્લાન અવસ્થામાં પાણ અદ્ભુત સ્થિરતાપૂર્વકની તેમની સર્વ ક્રિયાઓ જોઈને તેમનો સંયમ-સ્વાધ્યાય પ્રેમ જાણાઈ આવતો ! વાપરવાની બિલકુલ પરવા નહિ દેવા માટે નવકારશીનું પરચક્રખાણ કરવું પડે તેમાં દ્રવ્ય કેટલા હોય ? તેમાં સમય ન જાય અને સ્વાધ્યાયને હાનિ ન પહોંચે તે જ લક્ષ હતું ! આવા ક્રિયાયુસ્ત અને સ્વાધ્યાય પ્રેમી પૂ. ગુરુદેવ જયવંતા વર્તો ! આપના ચરણોમાં કોટિ કોટિ વંદન !

સંતજન તો તેને કહીએ.....

- પ.પૂ.સા.વિજ્ઞાંશુમાલાશ્રીજી

◆ યોથા આરાનાં મુનિની યાદ અપાવનારા.....!

◆ આ કલિકાલનાં ઉત્તમોત્તમ મહામૂર્તિ.....!

◆ કર્મોની લાત સામે જેઓ સફળ વિજેતા બન્યા .....!

◆ દેહનાં વૃદ્ધત્વે પણ જેઓનું મન સદા જુવાન હતું.....!

◆ જન્મ-મરણાદિમાંથી ઝટ આતમદેવને છોડાવવાની

જેમની તલપ દરેક આરાધના-સાધનામાં જોવા મળતી .....!

◆ જોવા અબેકાબેક ગુણોના ધારક જંગમ તીર્થસમા.....!

◆ જિભાઝાબા કદર પાલક.....! અત્યંત નિકટ મોક્ષગામી ....!

◆ પૂજ્યપાદ શ્રી હિમાંયુસૂરીશ્વરજી મહારાજનાં પાવન ચરણકમલોમાં

અમારી અનંતશઃ વંદના....

લગભગ પાંચેક વર્ષ પૂર્વ પહેલી વખત શ્રી શંખેશ્વરતીર્થમાં તેઓશ્રીનાં દર્શન થયાં. બે મુનિભગવંતોનો ટેકો લઈ સાંજે દર્શન કરવા આવ્યા હતાં. ચાલવામાં ખૂબ અશક્ત એવા પૂજ્યશ્રીની અત્યંત આશ્ચર્ય પમાડનારી વાત સાંભળવા મળી કે તેઓ વિહાર પાણ આ જ રીતે કરે છે. દેહની અશક્તિને ગૌણ બનાવી ડોળીનો પાણ ઉપયોગ નહીં કરવાની તેમની મનોદૃઢતા જોવા મળી.

બીજી વાર પંકજ સોસાયટી સ્મૃતિમંદિરમાં વંદન થયા. ત્યારે પૂજ્યશ્રી જાપ કરી રહ્યા હતાં. પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંત રત્નસુંદરસૂરીશ્વરજી મહારાજ પાણ ત્યાં હતા. તેઓએ કહ્યું કે ‘ આ જ આસને તેઓ લગભગ ત્રણેક કલાકથી બેઠા છે. ’ અત્યંત વૃદ્ધ શરીરે પાણ તેમની અજોડ સ્થિરતા ત્યારે જોવા મળી.

અંતિમવાર પાલીતાણા ધામે તેઓ આયંબિલ દ્વારા છ’રી પાળતાં સંઘને લઈ આવ્યા હતા. એક-બે મુકામ પહેલાં જ પગના બોલમાં ફેંકયર થયું અસહ્ય વેદનાની અંદર પાલિતાણા પધારી પૂજ્યશ્રી એ ગિરિરાજની યાત્રા બાદ લગભગ ચારેક વાગે આયંબિલ કર્યું. ત્યારબાદ જ સંઘે પાણ આયંબિલ કર્યું. આગમમંદિરમાં રોકાણ થયું. વંદન કરવા જવાનું થયું ત્યારે પૂજ્યશ્રી બહારનાં ઓટલામાં પાટ પર સૂતાં હતાં. બેસવું પાણ અશક્ય હતું ત્યારે પાણ તેમની જાગૃતિ અદ્ભુત હતી. લગભગ ૧૦-૧૧ વાગ્યાનો સમય, તડકો મુખ પર આવતો, ત્યાંથી ગિરિરાજનાં એકભાગનાં દર્શન થતાં હતા તેથી ત્યાં જ રહી પૂજ્યશ્રીએ ગિરિરાજને વંદના સ્તવના -કાયોત્સર્ગ કર્યા. ઘણા વખત પછી અંદર જઈ પરચક્ષાણ પાર્યું હતું. આયંબિલનો તપ ચાલુ જ હતો.

થોડાક દિવસમાં પાલીતાણાની હોસ્પિટલમાં બોલવું આપેરેશન થયું તે દિવસે ખ્યાલ મુજબ માત્ર મગનાં પાણીથી આયંબિલ કર્યું હતું. સાંજે વંદના કરવા ગયા ત્યારે પૂજ્યશ્રીનાં હાથમાં પ્રતનાં પાના હતા વાંચન ચાલુ હતું, ડોક્ટરનું કહેવું હતું કે બીજા કોઈ હોય તો બેડ પરથી ઉછળે તેવી અસહ્ય વેદના આ દર્દમાં હોય છે. પૂજ્યશ્રીને જોતાં તો એવું લાગ્યું કે ઓપરેશન કોનું થયું છે ? દેહાધ્યાસ તોડી કલાકો સુધી સ્થિરતા દ્વારા અદ્ભુત કર્મક્ષય કરનારા પૂજ્યશ્રી ખરેખર સાચા સંત હતાં.

તે મહાપુરુષનાં વંદનાદિનો લાભ મળ્યો. તેઓનાં ગુણો અમને પાણ પ્રાપ્ત થાય એવી એક પ્રાર્થના સાથે વંદના...

વર્તમાન સમયના મહાતપસ્વી..

- પ.પૂ.આ.હેમચન્દ્રસૂ.મ.સા.

જૈન શાસન એ તો રત્નોની ખાણ છે. સમય સમયે એવાં અનેક રત્નસમા સાધુપુરુષો થઈ ગયા છે. તેઓના વૃતાંતોથી આપણો ઈતિહાસ ભર્યો ભર્યો છે. તે બધા સાધુ પુરુષોના તપોબળથી જ આપણે સહુ ચારે બાજુના વિષમ વાતાવરણમાં પાણ કંઈક સુખશાંતિનો અનુભવ કરી રહ્યા છીએ.

‘તપસ્વીદાદા’ના હુલામણા નામથી આ-બાલ વૃધ્ધ સૌના હૃદયમાં સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર તપસ્વી શ્રી વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી એવા જ વિરલ સાધુ પુરુષ થઈ ગયા તપ અને ત્યાગની મૂર્તિસમા તેઓનું જીવન પૂર્વના ઋષિમુનિઓની ઝાંખી કરાવે તેવું હતું. જેવો તપ એવો જ ત્યાગ, બંનેમાંથી કોણ વધારે એ કહેવું જ મુશ્કેલ. લોકોને ધર્મ પમાડવાની અદમ્ય ભાવના જૈનશાસનની એકતા અને અભ્યુદયની તીવ્ર ઝંખના જે સિદ્ધ કરવા માટે એમણે જાનની બાજી લગાવી દીધેલી.

તેઓના સંસારીપુત્ર આચાર્યશ્રી વિજયનરરત્નસૂરિજી પાણ વિનય/નમ્રતાની મૂર્તિસમા હતાં. પોતાના સમુદાયમાં તેઓ નામ પ્રમાણે જ રત્નસમાન ગણાતા હતાં. તેઓ પોતાના પિતાની સાથે સદાય પડછાયાની જેમ જ રહેતા તપસ્વી મહારાજ લોકોને થોડાક કડક લાગતા પાણ શ્રી નરરત્નસૂરિજી તો એકદમ શાંત પ્રકૃતિના હતા એમની સાથે રહેનારા કોઈએ એમને કદી ઉગ્ર થયેલા જોયા ન હતા - પિતા/પુત્રની આવી જુગલ જોડી જવલ્લે જ જોવા મળે. તેઓ તો ઉત્કૃષ્ટપાણે તપ/ત્યાગ અને સંમયની આરાધના કરી પોતાનું કલ્યાણ કરી ગયા પાણ સૌના માટે આદર્શ મૂકી ગયા તેઓના ચરાણોમાં સદાય વંદના.....

મહાતપસ્વી આચાર્ય ભગવંતનાં સુખદ સંભારણાં

- પ.પૂ. આ. શીલચંદ્રસૂરિ મ.

પૂજ્યપાદ મહાતપસ્વી આચાર્યભગવંત શ્રી વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજની પુણ્ય સ્મૃતિમાં એક ગ્રંથતૈયાર થઈ રહ્યો હોવાના સમાચારે ચિત્તમાં સ્મૃતિ આંદોલનો જગાડ્યાં છે. એમાં પાણ એ ગ્રંથમાં લેખ લખી મોકલવાની આવેલી માગાણીએ મનને શું લખું અને શું ન લખું? એની ઘેરી વિમાસાગમાં મૂકી દીધું છે.

સ્મૃતિઓ અઢળક છે, કેટલી વાતો લખવી? કેટલું લખવાથી ફાયદો થાય? કેટલુંક ખરેખર અત્યંત ઉજળું અને લાભકર્તા હોય, છતાં તે લખવા જતાં કોઈકને અરુચિકર પાણ નીવડે તો? આવા સવાલો પાણ મનમાં ધુમરાય છે. અને છતાં લખવું તો છે જ. ઉત્તમ વ્યક્તિના ગુણ ગાવા એ પાણ આરાધનાનો એક સુંદર પ્રકાર જ છે ને! એટલે કોઈનેય બાધાદૃષ્ટિ ન બને તે રીતે ગુણાનુવાદનો ઉપક્રમ કરીએ.

તેઓશ્રી વિષે સૌ પહેલાં સાંભળ્યું સંવત્ ૨૦૪૦ લગભગના અરસામાં, ૪૦ થી ૪૨ નાં વર્ષો એ તત્કાલીન તપાગચ્છ માટે સંક્રાન્તિનો કાળ હતો. એ ગાળામાં તપાગચ્છમાં એક એવો પરિવર્તનનો માહોલ રચાયો કે જોણે કલ્પનાતીત એવાં સુખદાયી પરિણામો નીપજાવ્યાં.

આનાં કારણોની ચર્ચામાં ઉતરીએ, તો અનેક મહત્વના કારણો આની પાછળ કામ કરી ગયાં હતાં. એમાંનું એક મહત્વપૂર્ણ કારણ કહો કે પરિબળ કહો, તે હતું પૂજ્યપાદ શ્રીહિમાંશુસૂરીદાદાની અદ્ભુત અને શાસન-સમર્પિત તપસાધના! સંઘમાં એકય થાય અને શાસનમાં શાંતિ સ્થપાય, એવા પુનિત અને સાત્ત્વિક આશયથી તેઓશ્રીએ અખંડ હજારો આયંબિલની કઠોર તપશ્ચર્યા આદરી હતી, તે પાણ સમગ્ર ગચ્છના એકય માટેની ભૂમિકા રચવામાં એક અગત્યનું પરિબળ હતું, એ વાત ભૂલી ન શકાય. કેટલાક લોકો આજે આ વાતને નજરઅંદાઝ કરે છે, પાણ તે કોઈ રીતે ઉચિત નથી લાગતું.

॥ वदनं प्रसाद सदनं ॥

- પ.પૂ. મુનિ પુંડરીક વિ. મ. સા.

वदनं प्रसादसदनं, सदयं हृदयं सुधामुचो वाचः ।
करणं परोपकरणं, येषां केषां न ते वंद्याः ? ॥

જેનું મુખ પ્રસન્નતાના બિવાસ જેવું હોય,
જેનું હૃદય દયાભાવથી જોતપ્રોત હોય, જેની
વાણી અમૃતધારા વહાવનાર હોય.

(મીઠી મધુર) જેની કરાણી પરોપકારમય
હોય, એવા મહાપુરુષો કોને વંદનીય જ હોય ?

વિશ્વવત્સલ, પ્રાતઃસ્મરણીય, પરમસૌભાગ્યવંતા,
સર્વમંગલકારી શુદ્ધસ્નેહના સજ્જગ સાધક, દેશ કાળની
સીમાઓથી પર રહેલા, સંઘ ઐક્યતાના હિમાયતી,
પરમોપકારી પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંતશ્રી વિજય
હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની આગવી આધ્યાત્મિક
ગરિમાએ આ દુનિયામાં રહેતા કેટલાય સાધક

આ ગાળામાં જ તેઓશ્રીનાં પ્રત્યક્ષ પરિચય થયો.
૨૦૪૨માં તેઓશ્રી જૂનાગઢ બાજુથી વિહાર કરતાં
અમદાવાદ પધાર્યા, અને વિદ્યાશાળાના ઉપાશ્રયની
પોતાની સ્થિરતાના દિવસોમાં સૂચન કહાવ્યું કે ‘મળવું છે,
આવો’ હું ગયો. તેઓની તપઃપૂત અને તપઃકૃશ કાયાના
દર્શન કરતાં ભારે રોમહર્ષ અનુભવ્યો; તો મને ઓળખતાંની
સાથે જ જે હેતુથી અને આંતરિક આદરભાવથી તેમારું
થાબડ્યો, હૃદયના ઉંડાણમાંથી જે મીઠાં વોણ ઉચ્ચાર્યા, તે
બધું તો જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી ન ભૂલી શકાય તેવું છે.
પરંતુ એ દિવસે જે તાર સંધાયો તે તેઓશ્રીની હયાતીના અંત
સુધી અતૂટ અને પ્રસન્નકર રહ્યો.

૨૦૪૪માં થયેલ શ્રમાગસંઘસંમેલનના દિવસોમાં
તેઓશ્રી સાથે રોજ કલાકો બેસવાનું થયું ત્યારે, તેઓની
અનુભવ મૂડીમાંથી જે મૂલ્યવાન વાતો સાંભળવા મળી, તે
ખરેખર અવિસ્મરણીય હતી. તો એ સંમેલનની
ફલશ્રુતિરુપે તેઓએ પોતાની સુદીર્ઘ તપશ્ચર્યાનું પારણું
કરવાની સંમતિ આપી તે ક્ષણનો રોમાંચ અમારા જેવા
યુવાન મુનિઓના હૃદયોમાં હજીએ અકબંધ જળવાયો છે.
તેમારું એ ક્ષણે એમ કહેવું કે. “અહીં ભેગા થયેલા
શ્રમાગભગવંતો એ શ્રીસંઘ છે સંઘ એ પચીસમો તીર્થંકર છે,
અને આ વિશાળ ખંડમાં સમસ્ત પૂજ્યગણ બિરાજે છે તે
તીર્થંકરના સમવસરાગૃહ છે. તેવા પૂજનીય શ્રીસંઘની
ઈચ્છા હું પારણું કરું તેવી હોય તો તે મારા માટે જિનેશ્વરની
આજ્ઞાગૃહ છે. માટે હવે હું પારણું કરીશ .” એમનાં આ
વાક્યો એવાં તો હૃદયવેધી તથા હૃદયસ્પર્શીહતાં, કે તેની
અસરથી હું આજે પાણુ મુક્ત નથી થયો.

હું તેઓશ્રીને પૂજ્યબુદ્ધિથી દાદા કહીને સંબોધતો, તેઓના હૈયે
પાણુ દાદા જ આપી શકે તેવું વાત્સલ્ય વહેતું, આ નાતે હું ગમે તેવી
કડવી કે કઠોર લાગે તેવી વાતો પાણુ તેમને કહેતો અને લખતો, તો
તેઓ ક્યારેય નારાજ ન થતાં, પાણુ ખૂબ જ શાંતિથી મારી વાત
સાંભળતાં અને એવા જ નિર્મળ વાત્સલ્યથી મને જવાબ આપતાં.
તેમારું મારી કોઈ વાતનો જવાબ ક્યારેય ચોર્યો નથી કે ટાળ્યો નથી.
પરસ્પરનું સૌહાર્દ જ એમાં કારણ હશે તેમ માનું છું.

છેલ્લા વર્ષમાં મેં એક ગમ્મત પડે તેવો પત્ર લખેલો. અલબત્ત,
તેમાં ઉંડી વેદનાથી રસાયેલી ગંભીરતા પાણુ એટલી જ હતી. પરંતુ
મારી વાત અશક્ય હોવાને કારણે ગમ્મત જ થાય તેમ હતું. પોતે તેનો
જવાબ લખવાની સ્થિતિમાં નહિ હોય ! તેથી તેમારું તેનો જવાબ
સાથેના મુનિરાજ પાસે લખાવ્યો હતો. ગમ્મત પડે તેવી લાગનારી
વાતમાં રહેલી ગંભીરતાને પરખી ગયા હશે જ ! તેનો મજાનો જવાબ
પાણુ લખાવે ને !

આવા મહાતપસ્વી આચાર્ય ભગવંતની વાતો કરીએ એટલી
ઓછી છે. તેઓ કાળધર્મ પામ્યાના ખબર અમને બેંગલોરમાં મળ્યા,
ત્યારે બપોરની વેળા હતી ૪૫ આગમની પૂજા ભાણાતી હતી, અને
મારી સમક્ષ એક મુમુક્ષુ આત્મા ઉપસ્થિત હતા. તેઓ પાણુ દાદાના
ચાહક/ભક્ત જ હતા, તેમની સાથે તેઓશ્રીના સમાધિમૃત્યુની વાત
થઈ યોગાનુયોગ તે વખતે બેંગલોરનું આકાશ વાદળછાયું, દુર્દિન કહી
શકાય તેવું હતું. મેં પેલી વ્યક્તિને કહ્યું કે “જો, આવા ઉત્તમ આત્માની
વિદાય થાય ત્યારે પ્રકૃતિ પાણુ તેનો શોક પાળે છે, વ્યક્ત કરે છે.”

આવા ગુણવંત અને અનુભવી ભગવંતની શાસનને મોટી ખોટ
છે. આજના વિષમ સમયમાં તેઓની હાજરી પાણુ ઘણી આશ્વાસક
બની રહે.

તેમના પુનિત આત્માને હંદન !

પુરુષો ઉપર એવો પ્રભાવ પાથર્યો છે કે તેઓને વાતે વાતે સંધ એક્યતા યાદ આવે, પરમાર્થમાં પ્રેમ જાગે. જીવમાત્રના બહુમાનનું તત્ત્વજ્ઞાન સાંભળવા - સમજવાની તમન્ના રહે છે. જિનશાસનમાં કેટલાક મહાપુરુષોમાં પૂજ્યપાદશ્રીનું આગવી હરોળમાં નામ છે.

શ્રી સંધને રત્નાકર કહ્યો છે, રત્નો છુંપા હોય છે, ખૂણે બેસી એકાંતમાં પ્રભુ સાથેની ગોઠડી માંડતા હોય છે, દુનિયાથી પર હોય છે, એવા મહાપુરુષોની બે ચાર વાતોના શીતળ છાંટાણા આપણા તાપને ઠારવા માટે પૂરતા હોય છે.

જેમનાં પાવન દર્શન આપણા નેત્રને પવિત્ર કરે, જેમના વાત્સલ્યભર્યા વચન આપણા કાનને પાવન કરે છે. જેમને વંદન કરવાથી આપણાં ગાત્ર કૃતાર્થ થાય છે, તેવા એ પવિત્ર પુરુષ હોય છે. શુભ મૈત્રીભાવથી શોભતા, પ્રમોદભાવથી શોભતા પૂજ્યશ્રીને જોતા જ આંખ હેયું ઠરતું, માથું ઝૂકી જતું, હાથ જોડાઈ જતા.

પૂજ્યશ્રીનું ચાતુર્માસ સિહોર અમારા આગ્રહથી જ થયેલ. પૂજ્યશ્રી જ્યારે મારુકપુર જતા હતા ત્યારે કેટલા વરસો બાદ અમદાવાદ હઠીભાઈની વાડીએ દર્શન થયા હતા. માત્ર અવાજ પરથી ઓળખી ગયા કે કોણ પુંડરીકવિજય છે? પછી એવા વાત્સલ્યથી નવરાવી દીધો કે એ ક્ષણ હજુ કદી વિસરાઈ નથી. તે સમયે સાંજના વિહાર હતો. માત્ર બે શબ્દો હિતશિક્ષાના કહ્યા. “યાદ રાખજે ! તમામ દુઃખો, પાપો અને પ્રમાદો એ ભવના રાગના કારણે જ બંધાયેલા છે. જ્યાં આપણે ભવવિરાગી બન્યા કે મુક્તિના અધિકારી બનવાનું આપણું પાકુ થઈ ગયું ” બસ શાતામાં રહેજો.

ગુરુ સરળ દેવમાં દેવા, ગુરુ જર બારાચણ જેવા,
ગુરુ ઠરવાળું છે ઠામ, ગુરુ બ્રહ્મભેદ છે બિજ બામ.
રવિ જેવા છે ગુરુરાય, જેથી જગત બંધારું જાય,
ગુરુદેવ સરળથી મોટા, ગુરુ વિભા સહુ મારગ ખોટા.
કવિ મૂળદાસની આ પંક્તિ છે.

ગુરુતત્ત્વ ભવ્ય જીવોને પાંખો આપે છે. જીવન જીવવાની રીત બતાવે છે, ગુરુ અપૂર્વ આત્મસૌંદર્ય, સંગીત અને જ્ઞાન પ્રકાશ

આપે છે, તેથી શિષ્યના જીવનમાં શીલ, સંતોષ ને ક્ષમા આપોઆપ પ્રગટવા લાગે છે. ગુરુ સમ્યગ્દષ્ટિ આપે છે. એક જન્મ માતા આપે છે, બીજો જન્મ ગુરુ આપે છે. સદ્ગુરુ જે જન્મ આપે છે તે આખરી જન્મ હોય છે.

ભારતીય ધર્મ, કલા અને શિક્ષણમાં ગુરુ શિષ્યની પરંપરાનું અનન્ય સ્થાન છે. જ્ઞાનનાં દીપકની દીપમાળામાં ગુરુનું સ્થાન અવિદ્યાના અંધકારને દૂર કરનાર પ્રકાશપૂર્ણ સમું છે. જે અનુભવ ઈન્દ્રિયોથી થઈ શકતો નથી એવો આત્માનુભવ કરવો હોય, જાણવો હોય તો આંતર ચક્ષુ ઉઘાડવા પડશે. સદ્ગુરુ જ તે ઉઘાડી શકે. ગુરુ ઈશ્વર પાસે જવાનો સેતુ છે.

ગુરુ એક ભાવ છે, એક શ્રદ્ધા છે, અખૂટ વિશ્વાસ છે, અમૃતનો મહાસાગર છે, એનું સ્મરણ એજ એનું દર્શન છે. આચાર્યભગવંતના આચાર એ ચારિત્ર્ય પી વનમાં મેઘ સમાન છે. આચારનું પાલન કરવું અને કરાવવું એ આચાર્યનું સ્વરૂપ છે. જૈનધર્મના આચારનો બધામાં યથા-યોગ્ય વિનિયોગ કરવા દ્વારા જેઓ દક્ષ વ્યાપારી ગણાયા છે. ગોચરી માટે સાધુ ૮-૧૦ વાગે જાય, દાળમાં હજુ વધાર ન થયો હોય તે દાળ વહોરી આવે, પછી રોટલી વહોરી આવે, ૧ કલાકે આયંબિલ કરવા બેસે. લોકોમાં આ આચારની કેવી દીર્ઘ ભેટ મળી હશે ? હજુ લોકો ભૂલતા નથી, આમ આચાર્ય સ્વયં તો પાંચ આચારનું પાલન કરે, બીજાને પાણ કુશળતાથી વિના બોધે આચારમાં જોડી દે છે.

શયંભવસૂરિએ પુત્ર મુનિ મનકનું માત્ર છ મહિનાનું આયુષ્ય જોઈ દશવૈકાલિક ગ્રંથની રચના કરી અને એને જ્ઞાનાદિ બધા આચારોમાં ઉત્સાહિત કરી વીર્યાચારનું સુંદર પાલન કરાવ્યું.

“જેહ આચાર આચાર્યના, ચણવણ સિંચવા મેહરે.”

પૂજ્યપાદશ્રીની જીવનપ્રતિભા કેવી હતી ?

“વદનં પ્રસાદ સદનં” પૂજ્યશ્રીના મુખ ઉપર એક જાતની પ્રસન્નતા, આત્મીયતા ઓતપ્રોત હતી. આત્મિક સુખના અનુભવમાં જે આંતરિક આનંદ અને પ્રસન્નતા આવે છે તે મુખ ઉપર છવાઈ ગયા વિના રહેતી નથી. ધર્મ એટલે ઉદાસીનતા નહીં પણ પ્રસન્નતા.

“સદયં હૃદયં” ગુરુ એક બિમાર શિષ્યની સંપૂર્ણ કાળજી રાખે. દુઃખીને જોઈને કરુણા વ્યાપી જતી. ભાવ પ્રેરણા આપે. પાપભાવથી દુઃખ, ધર્મભાવથી સુખ. વૈયાવચ્ચ ગુણનું મહત્ત્વ સમજાવતા.

“સુધામુચ્ચો વાચઃ” જેની વાણીમાં સર્વ જીવોનું હિત કરે એવું અમૃત વરસતું; તેવી વાણી સાંભળવી કોને ન ગમે ? એમની વાણીમાં કોઈનું અહિત કરનારા કે દ્રેષભર્યા વચનો કદી ન નીકળતા. મીઠી મધુરવાણી વડે સંતમ થયેલા આત્માને નવી પ્રેરણા આપી, પરમ શાંતિનો અનુભવ કરાવતા.

“કરણં પરોપકરણં” સ્વ-પર કલ્યાણ એજ એમનો જીવનમંત્ર હતો. મહાપુરુષોનું જીવન, વાણી અને વિચાર એ બધા જ આપણા જીવનપથઉજળનારા બની રહે છે. સુદીર્ઘ આયુષ્ય, નિરતિચાર ચારિત્ર્યપર્યાવાળું તેઓશ્રીનું જીવન ગંગાનદીની એક પવિત્ર ધારા સમાન ગણી શકાય. શુદ્ધ ધર્મનો મહિમા જ એવો છે કે તેના શરણે જનાર વિશ્વવંદ્ય બની જાય.

પૂજ્યપાદશ્રી અનેકના જીવન શીલ્પી બન્યા છે.

નિસર્ગ, સુંદર, સત્ય, સનાતન આત્માના ગુણોને પ્રગટ કરવા માટે સહજ સાધુતા એ રાજમાર્ગ છે. સાધુતા જેમ જેમ ખીલતી જાય, તેમ તેમ આત્માની નિઃસ્પૃહતા, નિર્ભયતા, નિર્વેરતા, નિશ્ચલતા, વિગેરે ગુણોનો ઉઘાડ થતો જાય છે. પછી પોતે કોઈનાથી ભય ન પામે ન કોઈ તેમનાથી ભય પામે. “સદા હસંત પાપ ધોવંત” એ પૂજ્યશ્રીનો વાગલખ્યો મુદ્રાલેખ હતો. તેમનો નામ સંબંધ એક કદી ન ઓલવાય એવા પ્રકાશપૂર્ણ સાથે સ્થપાઈ ગયો હતો તેમનામાંથી ઉઠતા અજવાળાના ઓઘ તેમના મનને અને જીવનને અજવાળતા હતા અને આ અજવાળું, તેઓની પરબે જે પાણી પીવા આવે તેને ખોબલે ખોબલે પીવરાવતા હતા.

પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં ગુણવિશેષે સ્થિરતા અને ગુણવિકાસે સાતત્યનાં દર્શન થતા હતા. તેઓનું જીવન એ જ જગતને સંદેશો છે. આપણા જીવનમાં એ ગુણોને પ્રવેશ આપી પૂજ્યશ્રીને શ્રદ્ધાંજલિ અર્પીએ.

પ.પૂ.આ. સુબોધસાગરસૂરિ મ. સા.

પ.પૂ.આ. મનોહરકીર્તિસાગરસૂરિ મ. સા.

મગધાધિપતિશ્રી શ્રેણિક મહારાજાએ પ્રભુ મહાવીરને જિજ્ઞાસા ભાવે પૂછ્યું: ભગવન્ ! ચૌદ હજાર સાધુઓમાં ઉત્કૃષ્ટ આરાધક આગુગાર કોણ છે ?

પ્રભુ મહાવીરે કહ્યું : ધન્નો આગુગાર ઉત્કૃષ્ટ આરાધક આગુગાર છે.

“અરિહંત પરમાત્મા ઉત્કૃષ્ટ પરમાર્થભાવની મૂર્તિ છે.”

“સિધ્ધ પરમાત્મા સ્વભાવ રમણતાની મૂર્તિ છે.”

“આચાર્ય મહારાજા આચારની મૂર્તિ છે.”

“સાધુ મહારાજા સંયમની મૂર્તિ છે.”

પૂજ્યપાદ તપસ્વી સમ્રાટ આચાર્ય શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા વર્તમાન સમયમાં પરમાત્મા શ્રી મહાવીરસ્વામી ભગવાનના શાસનમાં અજોડ અદ્વિતીય ઉત્કૃષ્ટ આરાધક સંયમી આત્મા હતા.

“અપ્રમત્તતા-અકિંચનતા-નિરીહતા-નિઃસ્પૃહતા-નિર્મળતા-નિર્દભતા” આદિ અનેક આધ્યાત્મિક ગુણોના “સ્વામી” હતા.

“તપ” ગુણ તેમના સંયમ જીવનનો “પયયિ” બની ગયો હતો. તેમના સંયમપૂત” આત્માને અંતરના કોટી કોટી વંદન...

તપસ્વી મૂર્ધન્ય

આચાર્ય શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. ની સુવાસ

- પ.પૂ. આ. પદ્મસાગર સૂ.મ.સા.

શાસનપ્રભાવક મહાતપસ્વી આચાર્ય શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા વર્તમાન જૈનસંઘની એકતાના પ્રખર હિમાયતી એક મહાન આચાર્ય હતા. તેઓના સંયમ જીવનની સુવાસ દૂર સુદૂર સુધી પ્રસરેલી હતી. વર્તમાન સમયમાં સંયમની ઉત્કટ આરાધના કરવામાં તેઓશ્રી હંમેશા જાગૃતિ રાખતા હતા. તેમની શાસન પ્રત્યેની વક્ષાદારી અજોડ હતી, તે જે કોઈ પાણ તેમના પરિચયમાં આવતા તેમને સહજપણે જાણાઈ આવતી હતી.

તેઓશ્રીનો રસનેન્દ્રિયપર જબરો વિજય હતો. વર્ધમાન આયંબિલ તપના તેઓ ઉત્કૃષ્ટ આરાધક હતા. તેઓના પરિચયમાં આવનારને પાણ સંયમની પ્રેરણા મળતી હતી. આરાધનાઓ સાથે સાથે શાસનપ્રભાવનાના કાર્યો પાણ તેમના હાથે થવા પામ્યા હતા. ગિરનાર તીર્થમંડન શ્રી નેમિનાથભગવાનની પવિત્રતીર્થસ્થળી સહસાવનનો તેઓએ જાણોદ્ધાર કરાવેલ તે કાર્ય પાણ કષ્ટસાધ્ય હતું તે પાણ તેઓએ ખૂબ જ જહેમત ઉઠાવીને પરિપૂર્ણ કરાવ્યું હતું. વર્ષોના વર્ષો ત્યાં સાધનામાં વિતાવીને એ પાવનભૂમિને તપોભૂમિમાં ફેરવવાનું દુર્લભ કાર્ય તેઓ કરી ગયા છે. આજે પાણ સ્પર્શના કરનાર ભાવિકો આત્મિક આનંદની અનુભૂતિ કરતા હોય છે.

મહુડી તીર્થના રસ્તા પર આવતી તેઓશ્રીની જન્મભૂમિ માણેકપુરમાં તેઓની સત્પ્રેરણાથી નિર્માણ પામેલ શ્રી આદીશ્વરપ્રભુથી પ્રતિષ્ઠિત ભવ્ય તીર્થધામ યાત્રાળુઓના મનને આહ્વાદ આપે છે. આ તીર્થના નિર્માણમાં તેઓશ્રીની નિઃસ્વાર્થ અને નિઃસ્પૃહતાથી સિંચિત થયેલી અનુમોદનીય ભાવના સાકાર બનેલી અનુભવાય છે.

અમારા પૂજ્ય નેત્રાદિ ઈન્દ્રિયોના અજોડ વિજેતા ગચ્છાધિપતિ આચાર્ય શ્રી કેલાસસાગરસૂરિજી મહારાજા સાથે તેમને ખૂબ નિકટનો પરિચય હતો. તેઓ બંને જૈનશાસનની મહાન વિભૂતિઓ હતી. જ્યારે જ્યારે તેમનું મિલન થતું ત્યારે બંને મહાપુરુષો ખૂબ જ આત્મીયતા સાથે નિખાલસપણે વાર્તાલાપ કરતા નિહાળવાનું સૌભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થતું હતું. પૂજ્ય દાદાગુરુદેવશ્રી સાથે તપસ્વી આચાર્યશ્રીનું અનેકવાર પ્રસંગોપાત મળવાનું થયું હતું તે પ્રસંગોએ તેમના કડક આચાર વિચારનો પરિચય સહજપણે મળી જતો હતો. તેઓશ્રીનું જીવન એક આદર્શ સાધુપુરુષ તરીકે સંઘમાં જાણીતું હતું. શ્રી સંઘમાં ઐક્યતા થાય તેના માટે પોતે જીવનના અંતિમ સમય સુધી ખૂબ જ કઠોર અભિગ્રહો ધારણ કરતા રહ્યા હતા. તેમનું દૈનિકબળ, કઠોરચર્યા, અને સરળહૃદય ખરેખર પ્રેરણાસ્વરૂપ હતા. બીજાઓ પ્રત્યે તેમના હૃદયની પાણ કોમળતા કઠોર હૃદયને આકર્ષતી હતી. આવા દુઃષ્ઠકાળમાં તેઓ સૌને પ્રેરણા આપે તેવું સંયમથી મધ્યમધતું જીવન જીવીને સર્વત્ર પોતાના આચારસંપન્ન ગુણોની સુગંધ પ્રસરાવી ગયા છે. સૌને પ્રેરણાદાયી બને તેવા તેમના ચારિત્રસંપન્ન જીવનમાંથી આરાધકોને ઘણું બધું પ્રેરકબળ પ્રાપ્ત થાઓ તેવી શુભ કામના. ●

जिनशासन के प्रतापी महापुरुष

- मुनि अमरपद्मसागर

पूज्यपाद तपस्वीराज आचार्यदेवेश श्री हिमांशुसूरीश्वरजी महाराज साहेबका नाम-स्मरण और नाम-श्रवण करते ही अनेक गुण प्रभव स्मृति पट पर बिना प्रयास सहज ही उपस्थित हो जाते हैं ! पूज्य आचार्य भगवंत की तप साधना निर्दोष मुनि चर्या, आहार शुद्धि का प्रबल पुरुषार्थ, वात्सल्य भाव, निर्विकार नयन युगल, श्री संघ के एकता यज्ञ में स्वयं की संपूर्ण समर्पितता, सम्यक् प्रवृत्तियाँ और परिणामों के लिख आशास्पद दृढ़ मोनबल इत्यादि अनेक गुणों के स्वामी पूज्यपाद श्री जिनशासन के एक प्रोढ़ प्रतापी और संयमपूत महापुरुष थे !

वि. सं. २०५६ में तपस्वी सम्राट के दर्शन पानसर तीर्थमें शासनप्रति श्री महावीर स्वामी के सानिध्य में हुये, जेठ माह के गर्मी के दिनों में भी उनका विहार कार्यक्रम देखकर कोई पूर्वके महर्षि का स्मरण हुआ, वन्दना सुखशाता-पृच्छा के बाद आयंबिल की तपश्चर्या से कृशकाय बने वयोवृद्ध सूरिपुंगव के मुखारविन्द से श्री संघ की एकता, तिथि प्रश्न में संवादित कट्टर साधुचर्या और जीवन में स्वाध्याय की आवश्यकतादि वार्ता सुनकर स्पष्टतः आशास्पद दृढ़ मनोवृत्तिओ के दर्शन हुये ।

शत प्रतिशत ऐसे सूरिवरों की गुण श्रेणिओं की बिभावना अंतर के अंधकार को उजास में परिवर्तन करने में सक्षम है !

सचमुच उनके पुण्य नाम का पर्याय ही गुण वैभव था ! स्मृति ग्रन्थ के बिना भी उनके जीवन की सच्ची साक्षरता युग युगों तक अमर रहने में शक्तिमान है ।

पूर्व परंपरा के संभवतः सम्यक् संवाहक पूज्यपादश्री के संस्कारों से तो उनकी अधिकांश स्थिरता जहाँ पर हुई वहाँ के क्षेत्र के संस्कारित बने श्रमणोपासकों में भी भक्तिभाव सरलता त्यागवृत्ति, पौषध सामायिक विगोरे अनुष्ठानों की रुचि स्पष्टतः दृष्टिगत होती है । दृष्टान्त के रूप में वासणा श्री संघ (अमदाबाद) हमारे सामने है ।

मुझे परिशिष्ट पर्व में कथित कलिकाल सर्वज्ञ पूज्यपाद हेमचन्द्राचार्य जी के वचन स्मरण में आ रहे हैं, “स्वाध्यायावश्यक समो गुरुनाम् हि गुणस्ततः” अर्थात् स्वाध्याय और आवश्यक क्रियासे गुणसंपन्न महर्षिओं का गुणोत्कीर्तन करना कोई कम नहीं है !

अंततोगत्वा पूज्यपाद श्री के अंशमात्र गुणों का आलेखन मेरे जीवन में भी तप-साधना निर्दोष मुनिचर्या निस्पृहता और सम्यक् प्रवृत्तिओं के प्रति दृढ़ मनोबल प्राप्त हो यही वीतराग परमात्मा से और स्वर्गस्थ पूज्यपाद श्री से प्रार्थना !

ગુણાનિધિ સૂરિદેવ

- પ.પૂ. આ. શ્રી પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ.સા.

આ.દેવશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.... મહાપુરુષનું મહાવ્યક્તિત્વ
જ એવું વિરાટ હોય છે.. કે આપોઆપ એમનાં અનેકાનેક ગુણો ઉપજે...
ગુણોની ખેતી.... એટલે એ સૂરીપુંગવનું અનેરું જીવન...

એ સૂરિસમ્રાટનાં ગુણગાવા એટલે....

પંગુલે જંગલ ઓળંગવું,

કહોલે કે વહાણ વગર સાગરને પાર કરવું અલે ....

વગર પાંખે ગગનમાં વિચરણ-વિહાર કરવા જેવું કામ છે.

એ સૂરીશ્વર તપસમ્રાટ...

એક હીરલા સાધુ સમુદાયનાં હતાં ....

એક વીરલા તપસ્વીઓમાં હતાં....

તેઓ અલેકગુણોનાં દરિયા હતાં.....

એવા સંઘહિતચિંતક સૂરીશ્વરને ભાવભીની અંજલિ -

સહ કોટી કોટી વંદના...

તપગરુડા ગગનમાં

ઝળહળતા

તપસ્વીના તેજ

-પ.પૂ. આ. અભયદેવ સૂ.મ.સા.

જેમનું નામ અને કામ ઈતિહાસના પાને આવેખાયેલું છે. વીશમી સદીના ધુરંધર
આચાર્ય ભગવંતોની પ્રભાવશાળી પંક્તિમાં શોભતી પૂ. આચાર્યશ્રી વિજય
હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજની પ્રતિભા આજે પણ તાદશ્યમાન થાય છે.

સંઘની એકતા માટે જીવનની છેલ્લી પણ સુધી આયંબિલનો તપ કરી શાસનની
વફાદારીનું વિરાટ સ્વરૂપ બતાવ્યું છે. જાતને ઘસી અનોખી ભાતની પ્રભાતના જેઓશ્રીએ
દર્શન કરાવ્યા છે.

જયવંતા જિનશાસનનું એક જબરદસ્ત જમાપાસું છે પરંપરામાં આવા ત્યાગી,
તપસ્વી અને શાસન માટે બલિદાન દેનારા ગુરુવર્યો મળ્યા છે. આથી જજરમાન હરોળમાં
પૂજ્યશ્રીનું સ્થાન ખૂબજ આદરણીય છે. જેની મહાનતાનું માપ નીકળી શકે તેમ નથી.

વાત્સલ્યના સાગર પૂજ્ય તપસ્વી સૂરિસમ્રાટશ્રીને શત શત વંદન.

સૂરીશ્વરની સ્મૃતિ

-પ.પૂ. મુનિ પૂર્ણચન્દ્રવિજયજી મ.

પ.પૂ. પ્રાતઃ સ્મરાણીય આયંબિલના ઘોર તપસ્વી આ.ભ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના જીવનની યશોગાથા ગાઈએ તેટલી ઓછી છે. પૂજ્યશ્રીના મને પ્રથમ દર્શન મુનિ સંમેલનમાં ડહેલાના ઉપાશ્રયે થયા ત્યારે મન અહોભાવથી પ્રકુલિત બન્યું, વચન ગદ્ગદિત બન્યા અને કાયા તો ભાવવિભોર રોમાંચિત બનીને ઝૂકી પડી હતી. સંવત ૨૦૫૮ના માગશર સુદ ચૌદશ પછી જ્યારે પૂજ્યશ્રીના કાળધર્મ પામ્યાના સમાચાર મળ્યા ત્યારે કેટલાય દિવસ ગિરનાર અને પૂજ્યશ્રી જ દેખાયા કરતા હતા. તેઓશ્રીના શુભહસ્તે ગિરનાર ગિરિવરની શીતલ છાયામાં ગાંધીનગર સેક્ટર-૭ ના જે પ્રભુજીઓની અંજનશલાકા થવા પામેલ હતી તેની પ્રતિષ્ઠા કરાવવાનો અમને લાભ મળતાં મારું જીવન ધન્યાતિધન્ય બન્યું આ ભવ સફળ થયો હોય એવો અહેસાસ થયો છે.

શાસનએકતા અને ગિરનાર મહાતીર્થનો ઉત્કર્ષ કરવા આપણે સૌ પુરુષાર્થ કરીએ અને શાસનદેવોની સહાય તથા પૂજ્યશ્રીની સંયમસુવાસથી વિશ્વમાત્રમાં શાંતિની સ્થાપના થાઓ એ જ અભ્યર્થના.

ધન્ય સૂરિવરા.....

-પ.પૂ. આ. કીર્તિસેન સૂરિ.મ.સા.

સર્વજીવરાશિ પ્રત્યે વાત્સલ્ય ભરપૂર..... સંયમજીવન જીવનારા એ મહાપુરુષ માટે વાચા અને વિચાર પાણ વામાણાં પડે.... તો શબ્દોમાં તો શું આલેખી શકાય ?

છતાં શબ્દો દ્વારા ચત્કિચિત્ તેમને ઓળખવાનો પ્રયત્ન કરીએ.

સુદૃઢ સંયમ પર્યાયમાં..... પંચાચારનું અપ્રમત્તભાવે પાલન અષ્ટ પ્રવચન માતાનું - અગ્નિશુદ્ધ પાલન નિર્દોષ ભિક્ષાચારી; ઉગ્રાતિઉગ્રતપ ; નિર્મમત્વ અને નિષ્કપાયભાવ, સાધના, સમતા અને સહાયવૃત્તિના સ્વામી, શ્રી શંત્રુજ્ય અને ગિરનાર તીર્થ અને તીર્થપતિ પ્રત્યે ભક્તિ-બહુમાનભાવવાળા.

ઉત્કૃષ્ટ કોટિનું સંયમ જીવન પાળવામાં આદર્શભૂત સ્વરૂપરમાણતાના આનંદને માણનાર અંત સમયે પોતાના ઉપયોગને, શ્રી ગિરનારતીર્થ અને તીર્થપતિ શ્રીનેમનાથભગવાનમાં જોડનારા; નિકટ મોક્ષગામી એવા પૂજ્યપાદશ્રીના અગણિત ગુણોને શબ્દો દ્વારા કેટલો ન્યાય આપી શકાય ? છતાં એમનામાં રહેલા ગુણોને યાદ કરી આપણે પાણ ગુણાનુરાગી બની અને ગુણોને આત્મસાત્ બનાવીએ તો આપણું જીવન પાણ ધન્ય બની જાય..

મારે પૂજ્યપાદશ્રીના સાંનિધ્યમાં, શીલધર મુકામે, શ્રી ઉત્તરાધ્યયન અને આચારાંગ સૂત્રના જોગ કરવાનું થયેલ વળી ચડવાલથી શ્રી શંત્રુજ્ય તીર્થના છ'રી પાલિત સંઘમાં સાથે રહેવાનું થયેલ. નિકટમાં જ રહેવાથી તેમના ઉપરોક્ત ગુણોને જોવાનું માણવાનું થયેલ જેને હું મારું અહોભાગ્ય સમજું છું. સં. ૨૦૫૭ પાલીતાણા ચાતુર્માસમાં પાણ અવારનવાર રોજ વંદનાર્થે જવાનું થતું અને તેમના સંયમજીવન પ્રત્યે અહોભાવથી માયું ઝૂકી પડતું.

ધન્ય તપસ્વી ! ધન્ય સંયમજીવન ! ધન્ય સમાધિભાવ !

જિનશાસનના નીલગાગનનો તેજસ્વી તારલો

- પ.પૂ.સા.પદ્મચંદ્રશાસ્ત્રીજી

આચાર્યભગવંત વાંકાનેર ચાતુર્માસાર્થે પધારતા જોતપુર (કાઠીનું) પધાર્યા. આર્યંબિલ તપ ચાલુ જ હતો ! સાડાદસ વાગ્યાનો સમય, બે-ત્રણ શ્રાવિકો બેનો સાથે વંદનાર્થે ગયેલ, વંદન બાદ મનેસુખશાતા પૃચ્છા કરેલ, મેં પૂજ્યશ્રીને મારા દર્દની વાત કરેલ, ચાર દાયકાથી પેપ્ટિક અલ્સરની બિમારી છે. હોઝરીમાં ચાંદા પડેલ ત્રણ વાર ઓપરેશન કરાવેલ છે, એકવાર આંતરડાનું ઓપરેશન કરાવેલ છે, આહાર કશો નથી પચતો, આટલી વાત કરેલ, મને કહે, થાય તે આરાધના, સાધના, સ્વાધ્યાય કરો, જાપ કરવો હિતશિક્ષા સુંદર આપેલ, સાધ્વી આચાર્યનું સુંદરપાલન કરશો વાસચૂર્ણ મસ્તકપર નાખી આશીર્વાદ આપેલ. મુખ પર વાત્સલ્ય ભાવ જોતા મારા નયનો સજ્જ થઈ ગયા આવા ધોર તપસ્વી ગુરુદેવ અનેક ગુણોના ભંડાર હતાં તેમની રંગે રંગમાં અર્હભક્તિ, સાધ્વાચારનું ચુસ્તપાલન, શાસનકાળે ધોર તપના મંડાણ, આજીવન, વાત્સલ્યભાવ, વચનસિદ્ધપુરુષ, મુહૂર્તદાતા, મુખપરની પ્રસન્નતા, નિર્દોષ ભિક્ષાના આગ્રહી, જિનાજ્ઞાના પાલક, પુષ્પની કોમળતા જેવી હૃદયની કોમળતા, આનંદધન જેવા મસ્ત ફકીર, પૂજ્યશ્રીના મુખના દર્શન કરતા ઋષિ ધન્ના આગુગારની યાદ આવે, અરે ! સુકલક્ષ્મી કાયા જોતા આપણું મસ્ત ચરાણોમાં ઝૂકી પડે કલમ - કાગળ ટુંકા પડે ! વાંકાનેરથી ગરવા ગિરનાર શ્રી યદુપતિનંદનને ભેટવાની તાલાવેલી, ઉગ્રવિહાર, જિનાલયમાં પરમાત્મા સમીપ ભક્તિમાં તરબોળ અને આવા અનેક ગુણો નજરે નિહાળ્યા છે.

જિનશાસનના ગગનાંગાણે તેજસ્વી, તપસ્વી, તારલો હતો, સુદીર્ઘ આર્યંબિલ તપના શિરોમણિ હતા! સંયમના રાગી તપના ભોગી, આવા યોગીને નિહાળવા, સાંભળવાએ પાણી જીવનનો એક લ્હાવો હતો, જીવનચર્યા નિર્દોષ, ભિક્ષાચર્યા પાણી નિર્દોષ, શાસન - સંઘની કોઈપણ બાબત હોય ક્યાંયે બાંધ-છોડ નહીં મક્કમતા કટ્ટરતા અને સરળતા આવા તપસ્વીરત્ને આપણા શાસનમાંથી વિદાય લીધી છે ! સંયમધર આ મહાપુરુષના ચરાણાવિદે વંદના.

પૂજ્યશ્રીને નિહાળીયે...

સ્મૃતિગ્રંથનાં સહારે....

- પ.પૂ. સા. વજ્રસેનાશ્રીજી

શાસ્ત્રમાં બહુ મજ્જની એક પંક્તિ આવે છે. “ ગુણ ગાતાં ગુણી તાણાં, ગુણ આવે નિજ અંગ. ” પંચ પરમેષ્ઠીનાં તૃતીયપદે આફઠ બનેલ એક વિરલવિભૂતિનાં જીવનકવનનાં પૃષ્ઠોને ફેરવતાં થતો એક મહાન લાભ... એટલે સ્વજીવનમાં ગુણોનું આરોપણ.

જિનશાસનનાં મુક્ત ગગનનો તેજસ્વી તારલો એટલે સ્મૃતિગ્રંથનું મૂળ પ.પૂ. આ. વિ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.! ચાલો! એક તક મળી છે... ગુણીનાં ગુણો ગાવાની... વધાવીયે એ અવસરને... નિહાળીયે ગુરુદેવશ્રીને... અને અપનાવીયે ગુણશ્રેણીની વરમાળાને... સહસાવનતીર્થોદ્ધારક પૂજ્યશ્રીજીનાં નિકટમાં વધુ જવાનું સદ્ભાગ્ય સાંપડ્યું ન હતું પણ પૂજ્યશ્રીનાં ધોરાતિધોર તપ અને શ્રીસંઘ એક્યતાનો આદર્શ ... કાર્ગોપકાર્ગ સાંભળવા મળતો રહ્યો... અને પૂજ્યશ્રી પ્રત્યે શિર ઝૂકી ગયું સોનામાં સુગંધ ભળે તેમ પૂ. યોગનિષ્ઠ આ.વિ.કેસરસૂરીશ્વરજી મ.ના સમુદાયવર્તીવર્તમાનગચ્છાધિપતિ પૂ. આ. હેમપ્રભસૂરીશ્વરજી મ.ના. આજ્ઞાવર્તિની દીર્ઘસંયમપર્યાયી પ.પૂ. પ્ર.સા. નેમિશ્રીજી મ. છેલ્લા ૧૫ વર્ષથી સાબરમતી પશ્ચિમગર મુકામે બિરાજતા હતાં. ૮૮ વર્ષની જૈન વયે ૮૩ વર્ષનો દીક્ષાપર્યાય જિનશાસનની ગૌરવ ગાથાને વધારી રહ્યો હતો. સ્થાયી ઉપાશ્રયની તદ્દન સમીપે રત્નાકર સોસાયટીમાં પૂજ્યશ્રીનાં સંસારી દિકરી વિમલાબેન રહેતાં હતાં, તેમનાં મુખે ઘણીવાર પૂજ્યશ્રીની વાતો સાંભળવા મળતી. એકવાર પૂજ્યશ્રીની સાબરમતીમાં પધરામાણી થઈ વયોવૃધ્ધા પૂ. પ્ર. સા. નેમિશ્રીજી મ. ને દર્શન દેવા ઉપાશ્રયમાં પધાર્યા... પૂજ્યશ્રીનાં દર્શન-વન્દનથી શ્રમાગીવુન્દ ધન્ય ધન્ય બની ગયું.

તપોમૂર્તિ... ત્યાગમૂર્તિ ગુરુદેવશ્રીનું વાર્ણન કયા શબ્દોમાં કરવું? ક્યારેક પરમાત્મભક્તિમાં કલાકો સુધી ખોવાઈ જતાં, જિનઆજ્ઞા પાલનનાં કટ્ટર પ્રેમી હતાં. સમ્યગ્જ્ઞાનની મસ્તીમાં સદાય મસ્ત હતાં. નિશ્ચાવર્તીસાધુઓને સમ્યગ્જ્ઞાનની સરિતામાં નિમજ્જન કરાવતાં હતાં. સદા સંયમ યુસ્તતાનાં આગ્રહી હતા. મુનિચર્યા નિર્દોષ હતી, તો ગોચરીચર્યા દોષોથી રહિત હતી. બાલ-વૃધ્ધ-ગ્લાનની ભક્તિ-વૈયાવચ્ચ મન મૂકીને કરતાં નાના મોટાનાં ભેદને ભૂલી સહાયક બનતાં ગુરુદેવ પ્રત્યેનો વિનય અને સમપાર્ગ ભાવ અદ્ભૂત કોટીનો હતો. મનોબળ દઢ હતું તો વચનબળમાં સિદ્ધિ હતી. કાયબળને શાસનનાં શરણે ધરી દીધું હતું. જીવનમાં સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર, તપનાં ચારે પાયા મજબૂત હતાં.

તપાગચ્છ જૈનસંઘ તિથિનાં ભેદભાવોને ભૂલીને ખભેખભા મીલાવીને સિદ્ધિનાં સોપાનોને સર કરવા આગેકદમ વધે એ જ ધ્યેય થી પૂજ્યશ્રીએ છ વિગઈનાં ત્યાગરૂપ આયંબિલ તપમાં ઝૂકાવી દીધું..... બિલકુલ નાશીપાસ થયા વગર...

૨....૫ કે ૨૦૦-૫૦૦ નહીં પણ પ્રાયઃ આંકડો વધતો ગયો છેક ૧૭૦૦ સુધી.... કેવી હશે હૃદયમાં સંઘ પ્રત્યેની દાઝ ? ?

શાસન પ્રત્યેની ખુમારી... ? લાગે છે કે “ જે હોવે મુજ શક્તિ ઈસી સવિ જીવ કરું શાસનરસી ’ ની ભાવના ભાવતો તીર્થંકર નામકર્મ બાંધતો એક આત્મા મહાવિદેહની સફરેથી ભૂલો પડી આ ભરતની ભોમકા ઉપર આવી ચડ્યો હશે.

આટલા દીર્ઘ આયંબિલ ... વિહાર ... ગામડાઓમાં વિહારણ છતાંય રોટલી પાણીથી ચલાવ્યું પણ ક્યારેય દોષિત ગોચરી પ્રાયઃ કરીને વાપરી નથી જીવનનાં છેલ્લા શ્વાસ સુધી સ્વ માટે વજ્ર જેવા કઠોર અને સર્વ માટે ફુલ જેવાં કોમળ રહેનાર પૂજ્યશ્રી... દેહથી દિગંત થયા પણ આત્માથી સહસાવનની ગિરિકુંજોમાં .... ભારતનાં ખૂણે ખૂણે અદૃશ્યકૃપા વારિની વર્ષા કરી રહ્યા હોય તેમ લાગે છે.

પૂજ્યશ્રી અમર રહો અમર તપો... મહાવિદેહની ભોમકા પર જન્મ ધારણ કરી અહીંની અધૂરી રહેલી આરાધના-સાધનાને પૂર્ણ કરી ઘનઘાતી કર્મોને ખપાવી કેવલ્યશ્રી વરી ‘તિન્નાણું તારયાણું’ બનો એ જ સહેરફા.

ન ભુલાશે.....

ન વિસરાશે.....

- પ.પૂ. મુનિ દેવરત્નસાગર મ.સા.

જેમનું બામ લેતાં જ શરીરે સ્પંદન થઈ આવે.....

જેમનું સ્મરણ કરતાં જ સત્ત્વનું જાગરણ થઈ આવે.....

જેમનું દર્શન થતાં જ મહાવિદેહના વાસીને ભેટ્યાનું પુણ્ય જાગી જાય.....

એવા વીરલ વ્યક્તિત્વના સ્વામી દઢ મનોબળના સ્વામી....

અભય-અખેદ અને અદ્વેષની સંપદાના સ્વામી....

ભીષ્મતપસ્વી, સૌમ્યમૂર્તિ,

સાદગી અને સરળતાના શહેનશાહ,

પૂજ્યપાદ આચાર્ય ભગવંતશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી

મહારાજાને ભેટવાનો.....

સાથે રહેવાનો.... વાર્તાલાપ કરવાનો....

એમની ખૂબીઓને બિરખવાનો....

એમની મહાનતાને પિછાણવાનો સુર્વણ અવસર

ઘણીવાર પ્રાપ્ત થયો

સાચું કહું એમના વિરાટ વ્યક્તિત્વથી

ભીંજાઈ જવાયું છે.... અહોભાવ છલકાયો છે....

એમના પ્રથમ દર્શન રાજકોટ પ્રહલાદપ્લોટમાં થયા. એક જ મકાનમાં ઘણાં દિવસ સાથે રહેવાનું બન્યું

નજીકથી નિહાળવાનો અવસર મળ્યો. પ્રભુના શાસન માટેની હૃદયની ભાવનાઓ એકતાની તમન્ના માટેના આયંબિલ તપને નિહાળી ઝૂકી જવાયું. એ મહાનસૂરિરાજના પ્રેરક પગલામાં બળ પૂરવા સૌરાષ્ટ્રના ગામ-શહેરોમાં સહુને પ્રવચનોમાં ૫૦૦ આયંબિલનો સંકલ્પ કરાવતો... અને ખાસ વૈશાખ

સુદ અગિયારસે અચૂક, આયંબિલ કરવાના અભિગ્રહો આપતા દિલ ખુશીથી નાચી ઉઠતું... સહેસાવનમાં પૂજ્યશ્રીની અડગતા નિહાળી ઓવારી જવાયું. તે દિવસે સખત ઠંડી હતી પૂજ્યશ્રીને કફ આદિની ખૂબ તકલીફ.....

શરીર સાથે ન આપે ..... પ્રભુ દર્શન સુધી ન પહોંચી શકાયું અંતરમાં ખેદ થયો, તરત જ શરીરને કહે, લે તે મને પ્રભુના દર્શનથી વંચિત રાખ્યો હવે તને ત્રણ દિવસ આહાર બંધ. અદ્દમનો અભિગ્રહ લઈ લીધો સળંગ આયંબિલની રફતાર એમાં અદ્દમ. અદ્દમના પારાણના દિને પાછું આયંબિલ અદ્દમના પારાણાદિને શરીર સ્ફૂર્તિમાં આવી ગયું કહે,

આજે તો શરીર ખૂબ સારું છે

ઉપર નેમનાથના દર્શન કરી પછી જ વાપરીશ...

બે મુનિઓના સહારે

ગિરનાર નેમનાથને ભેટી પડ્યા....

બધું ભુલાઈ ગયું,

થાક વિસરાઈ ગયો,

૨૪ સ્તવનો બોલ્યા,

પછી બહાર આવ્યા...

શંખેશ્વર તીર્થમાં પ્રભુની સામે એમને ભક્તિમાં તન્મય થતા જોયા છે,

સ્તવનોની ધારા વહાવતા દીઠા છે,

ભુજથી શંખેશ્વરનો છ'રી પાલિત સંઘ લાવ્યા ત્યારે ૯-૯ આચાર્યોની

નિશ્રામાં તીર્થમાળ થઈ ત્યારે પૂજ્યશ્રીની પરાર્થરસિકતાનો સ્પર્શ થયો....

ગદ્ગદિત બની જવાયું.

પૂજ્યશ્રીના ૯૩મા જન્મદિને વાસાણા-અમદાવાદમાં એમના અમાપ ગુણોની

અનુમોદના કરવાનો અવસર મળ્યો હતો.... ભયંકર પીડામાં જિનાજ્ઞાને વફાદાર

રહેવાની... ચુસ્ત આચારો પાલન કરવાની... સખત વેદના વચ્ચે પગે જ વિહાર કરવાની સંકલ્પસિદ્ધિને ધોરાજી નગરે નિહાળી હતી.

સંયમનો તીવ્ર રાગ... શાસનનો ઉછળતો ભાવ... ગુણાનુરાગની દૃષ્ટિ..... સાધુને સહાય કરવાની તમન્ના.... અતિયારો ન લાગે તેની કાળજી..... જીવદયા, જીવરક્ષાની પૂરેપૂરી કાળજી.... તપશ્ચર્યાનો રંગેરંગમાં પ્રવેશેલો પ્રેમ નિહાળી ઝૂકી જવાય.... શત્રુંજય તીર્થે પાણ પૂજ્યશ્રીની યાત્રાઓ નિહાળવાનું સદ્ભાગ્ય મળેલું. ઘેટીગામે પૂજ્યશ્રીના આયંબિલના સાક્ષાત્કારને નિરખવાનું પુણ્ય સાંપડ્યું... સહુનું સારું જોવાની દૃષ્ટિ, સહુનું સારું કરવાની વૃત્તિ, સહુના હિતમાં જેમની હતી પુષ્ટિ અને સહુપર સદા વરસાવતા વાત્સલ્યની વૃષ્ટિ એવા સંયમનિષ્ઠ! તપોનિષ્ઠ! ચારિત્રનિષ્ઠ! આત્મનિષ્ઠ! નવરત્નના મુગુટમણિ હેમવદ્ધભના હૈયાના હાર સમા હિમાંશુસૂરિરાજ તો કદિ નહિ ભૂલાય... કદિ નહિ વિસરાય.....

જગતની અંદર જન્મ અને મરાગ એ સનાતન છે પરંતુ જે આત્મા જન્મી જાગે ! જીવી જાગે ! અને જીવ્યા પછી જેનો જયજયકાર થઈ જાય! એવા કરુણામૂર્તિ, વિશ્વવાત્સલ, રૈવતગિરિતીર્થ જેમનાં રગેરગમાં રહેલું હતું એવા પરમપૂજ્ય, આ. ભ. શ્રી હિમાંશુ સૂરીશ્વરજી મ.સા. ના. જીવન વિષે હું શું લખું?

અમે ગિરનાર યાત્રા કરવા ગયા હતાં ત્યારે ખબર પડી કે પૂ. આ. ભ. બાપ-બેટા બંને રૈવતગિરિતીર્થની પરિક્રમા (પ્રદક્ષિણા) કરાવે છે. આ વાત સાંભળીને અમારો આત્માફૂં મયુર નાચી ઉઠ્યો કે ધન્ય ઘડી ગિરનારજી તીર્થની પ્રદક્ષિણા? ધન્ય ઘડી આવો મહાન લાભ મલશે અને અમે ગયા, પૂ. સાહેબજીને જોયા ન હતાં પરંતુ દર્શન થતાં આત્મા આનંદલહેરોમાં ખુબ રમતો રહ્યો કે આવા મહાન વિભૂતિના દર્શન મહાન પુણ્યથી મલ્યા, ને પરિક્રમામાં ગયાં, તો દિવસ ઉદય થયો ત્યારે તો એ મહાત્માએ પડિલેહાગ કર્યા. પછી વિધિ પતાવીને ચાલતા હતાં પરંતુ ત્યાં પાંચમી ટુંક દેખાઈ કે તરત દેવવંદન કરવા લાગ્યા શું પ્રભુભક્તિ! શું સંયમજીવન! જેઈને આંખો ઠરી જાય.

બીજીવાર સિદ્ધગિરિમાં સાહેબજીના દર્શન થયા. ત્યારે નાના સાધ્વી વારિષેગાશ્રીજી આયંબિલ કરી શકતા નહિ. સાહેબજીને વાત કરી. તો કીધું, શું ન થાય ? આયંબિલ થઈ જશે, ને વાસક્ષેપ આપ્યો ત્યારથી આયંબિલ સારા થઈ શકે છે. આવામહાન તપસ્વી વચનસિંધ આત્મા! ધન્ય છે એ મહાત્માને જ્યાં હો ત્યાંથી આશિષ આપશોજી.

શાસનહિતચિંતક પૂજ્યશ્રી...

- મુનિ જયાનંદવિજયજી (ત્રિસ્તુતિક)

તપસ્વીસમ્રાટ આચાર્યદેવશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના પુનિતદર્શન જ આત્માને આનંદ આપનારા હતાં. સિદ્ધગિરિમાં આચાર્યદેવશ્રીના દર્શન-વંદનનો લાભ મને ઘણીવાર મલ્યો.

પૂ. આચાર્યભગવંતના હૃદયમાં શાસનની ઐક્યતાના જે ભાવો હતા એ ભાવોને વર્તમાનના જૈનસંઘે જે ઓળખ્યા હોત ! તો આજે જે અનૈક્યતાની પ્રવૃત્તિ રહી છે તે ન રહી હોત !

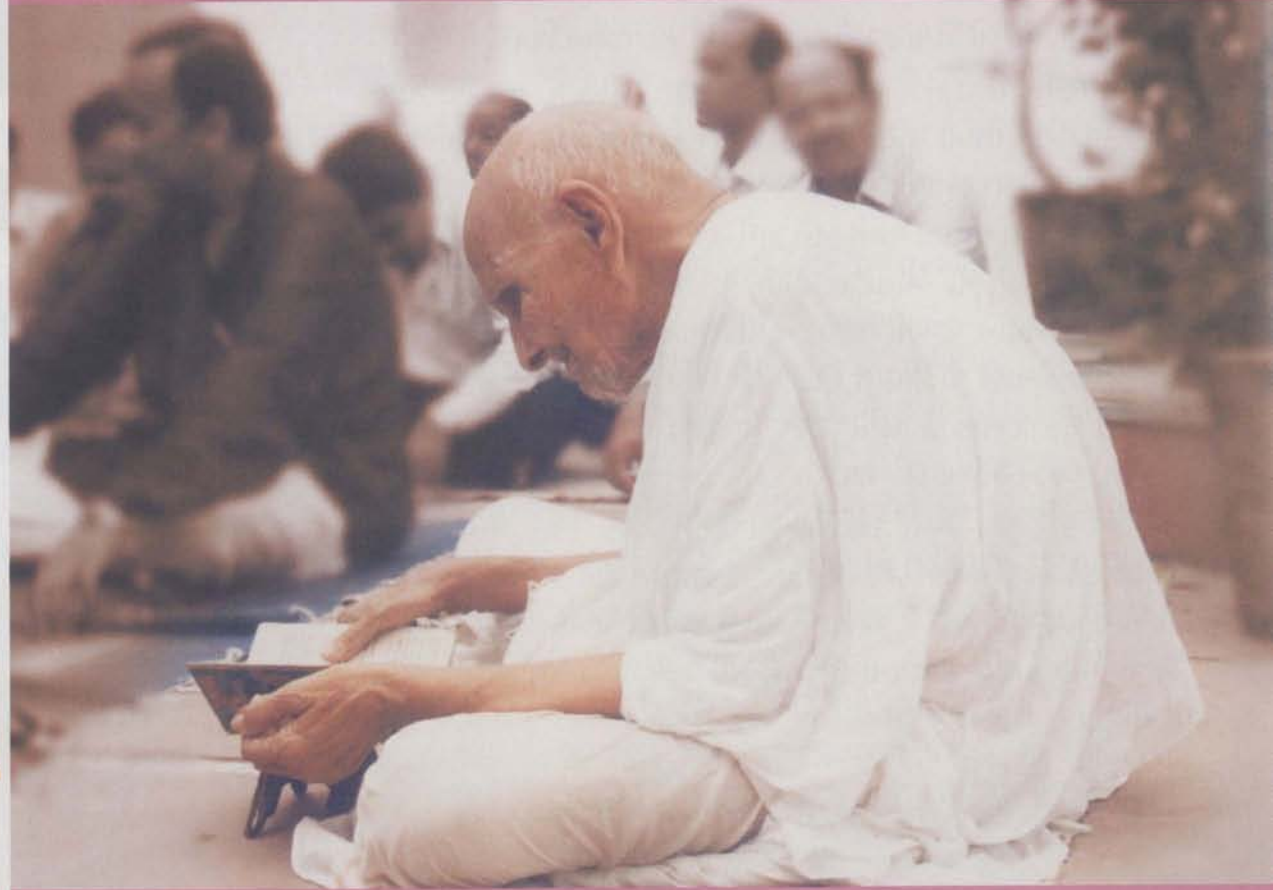
શાસનની ઐક્યતા માટે આચાર્યદેવે આયંબિલની ઉચ્ચ તપશ્ચર્યા કરી હતી. તેઓશ્રીના ધોરતપના પ્રભાવે સિદ્ધગિરિથી રૈવતગિરિના લગભગ ૨૧૦ થી અધિક યાત્રિકોના આયંબિલતપ પૂર્વકના છ'રી પાલિત સંઘનું આયોજન કરવામાં આવેલ હતું જે ઈતિહાસના સુવાર્ણપાને નોંધનીય છે.

શાસનહિતચિંતક પૂજ્યશ્રીને કોટી કોટી વંદન.

‘કેવી અક્ષર થઈ છે મને ગુકસંગની,
જાણે કે હું જ મારા વિનાનો થતો ગયો’...

અમારે પણ
કાંઈક કરવું છે.

અમારે પહોં કાંઈક કહેવું છે.

૧૩૨

અખેડ નિઃસ્પૃહી ગુરુ

હિરાલાલ જે. કોરડીઆ (જૂનાગઢ)

પ્રાયઃ કરીને સંવત ૨૦૪૫ની સાલ, જૂનાગઢ શેષકાળમાં પરમપૂજ્ય હિમાંશુસૂરિદાદા પધારવાના હતા. સંઘના ભાઈ-બહેનોના હેયા આનંદવિભોર હતા. પ્રવેશનો દિવસ નજીક આવતો ગયો, પૂ. હિમાંશુસૂરિદાદાના દર્શન કરવાની સહુની ઉત્કંઠા વધતી જતી હતી. સંઘે ગુરુમહારાજનું ભવ્ય સામૈયુ કરવાનો નિર્ણય કર્યો. બેન્ડવાજને વરધી અપાઈ ગઈ. અન્ય તૈયારીઓ પણ થઈ ગઈ.

પ્રવેશના દિવસે સવારે ૮.૦૦ વાગ્યે નરસિંહ મહેતાના ચોરા પાસે એકઠા થઈ ગુરુમહારાજનું સામૈયુ કરવાનું નક્કી થયું હતું. બરાબર ૮.૦૦ વાગ્યે હું નરસિંહ મહેતાના ચોરે પહોંચ્યો, તે સમયે જ પૂજ્ય ગુરુદેવ દૂરથી આવતા જણાયા. તેમના દર્શન થતા હેયું પુલકિત બની ગયું અને ઝડપથી ચાલી ગુરુદેવ પાસે પહોંચી તેઓશ્રીને વંદન કર્યું. પછી પૂજ્ય દાદા નરસિંહ મહેતાના ચોરા સુધી આવ્યા.

પૂજ્ય મહારાજ સાહેબોના જૂનાગઢ પ્રવેશના સામૈયા આ દિશાના નરસિંહ મહેતાના ચોરેથી જ થાય છે. તેથી અહીં બધા એકઠા થાય ત્યાં સુધી ગુરુદેવ સ્થિરતા કરે, વિશ્રામલે. પરંતુ આજે હજુ સંઘનું કોઈ અહીં પહોંચ્યું ન હતું. પણ બધા રસ્તામાં જ હશે તેમધારીને ગુરુદેવને વિનંતી કરી “આપ અહીં થોડો સમય સ્થિરતા કરો ત્યાં સુધીમાં સંઘના બધા બેન્ડ સાથે સામૈયા કાજે પહોંચી જશે.”

પણ આ તો ગુરુદેવ હિમાંશુસૂરિ દાદા.... તેઓ કહે, “હીરાભાઈ, તમે આવ્યા એટલે આખો સંઘ આવી ગયો.” આમકહી તેઓ ઝડપથી ચાલવા લાગ્યા. મૌનપણે ઝડપથી ચાલતા ગુરુદેવ સાથે મારે તો દોડવા જેવું થતું હતું. એમકરતા ગુરુદેવ બહુ ઝડપથી જગમાલયોક આવી પહોંચ્યા. ઓહ ! સકલસંઘ તો અહીં બેન્ડ સાથે સામૈયામાં જવાની તૈયારી કરતો હતો અને ગુરુદેવ તો તુર્ત જ દેરાસર ભણી ચાલવા લાગ્યા સહુ સાથે જોડાયા જયઘોષ ગવાઈ રહ્યો હતો, દેરાસરમાં પ્રવેશી જિનેશ્વરપ્રભુની ભાવપૂર્ણ સ્તવના-દર્શન કરી દેરાસરની બહાર આવ્યા. બધાએ ગુરુદેવને વંદન કર્યા અને સુખશાતા પૂછવા લાગ્યા, સંઘના ટ્રસ્ટીઓ અને ઘણાં ભાવિકો ત્યાં હતા, ગુરુદેવે સંઘની કુશળતાની પૃચ્છા કરી, આ સમયે સંઘનું કોઈ સમયસર સામે આવ્યું નહીં તેની કોઈ જ ગ્લાનિ કે દુઃખની રેખાને બદલે પૂ. ગુરુદેવના મુખ પર અપ્રતિમ પ્રસન્નતા જણાતી હતી, સંઘે હવે સામૈયામાં જોડાવાની વિનંતી કરી, તેને ગુરુદેવે સ્વીકારી પણ ખરી, હવે બેન્ડ વાગવા માંડ્યું, જયઘોષ થવા લાગ્યો અને સકલસંઘ સાથે પૂ. ગુરુદેવ દેરાસરથી ઉપાશ્રય સુધી ચાલ્યા અને ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશી સીધા વ્યાખ્યાન પાટ પર બિરાજ્યા.

ગુરુદેવે હૃદયસ્પર્શી શૈલીમાં અમૃતમય જિનવાણીનું રસપાન કરાવ્યું. માંગલિક પ્રવચન પૂરું થતાં ગુરુદેવના ચરણસ્પર્શ માટે પડાપડી થવા લાગી, ગુરુદેવે વાત્સલ્યભાવે બધાની કુશળતાની પૃચ્છા કરી ધર્મારાધનામાં કેટલા આગળ વધ્યા તેની ખબર લીધી. અગાઉથી સામૈયાની જાહેરાત થઈ ચૂકી હોવા છતાં, સામૈયા સમયે નિયત સ્થળે સમયસર ન આવવા માટે સંઘ પ્રત્યે કોઈ ઠપકાનો ભાવ નહીં તેને બદલે સહુની વ્યક્તિગત ધર્મારાધનાની પૃચ્છા. **કેવી અખેડ નિઃસ્પૃહતાના સ્વામી હતા ગુરુ હિમાંશુસૂરિ....!**

ઉચ્ચકોટિના ચારિત્રશીલ આત્મા

ડૉ. મહાસુખલાલ મહેતા (જૂનાગઢવાળા)

પૂજ્ય શ્રી ઉચ્ચકોટિના ચારિત્રશીલ આત્મા હતા જાણે કે ભાવિ તીર્થંકરનો આત્મા જ ન હોય ! તેઓશ્રી શાંત-ગંભીર-બહુ જ અલ્પ શબ્દોમાં પોતાના વિચારો સ્પષ્ટ જણાવતાં જેમાં નર્યું વાત્સલ્ય જ જણાય મને તો તેમની સેવા, વૈયાવચ્ચ, જ્ઞાનનો ખૂબજ લાભ મળ્યો છે. જે મારા જીવનની અવિસ્મરણીય ઘટના છે, તેઓ તેમની બિમારી દરમ્યાન મોટા ભાગે આયુર્વેદિક ઔષધિઓ જ વાપરવાના હિમાયતી હતા. તે ઔષધિઓ પણ નિર્દોષ હોય તથા આયંબિલની તપસ્યા દરમ્યાન ખપે તેવી હોય તો જ વાપરતા. મોટા ભાગે તો ઉપવાસ ખેંચી કાઢે જેથી દર્દ રવાના થઈ જાય. આહારસંજ્ઞા ઉપર ગજબનો કાબુ, વીસસ્થાનકની પહેલી ઓળી ૨૦-૨૦ ઉપવાસથી કરેલી અને છેલ્લું માસક્રમણ જૂનાગઢમાં શરૂ કરેલ. પાલિતાણા દાદાના દર્શન કરીને પારણું કરવાનો નિર્ણય કરેલ. પાલિતાણામાં ગિરિરાજ ઉપર આદીશ્વર દાદાની સામે ચોધાર આંસુએ રહેલા કે મારે પારણું કરવું પડશે ! અણાહારીપણું ક્યારે મળશે ? આવા ઉત્તમકોટિના આત્મા હતા.

પૂજ્ય નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજના કાળધર્મ બાદ તેઓશ્રી એ ઘણા મહાન કાર્યો કર્યા અને ખરેખર તેઓશ્રીએ ખૂબ સફળતાપૂર્વક પાર પણ પાડ્યા તેમાં પણ માણેકપુરમાં તેઓશ્રીએ મીની શત્રુંજયનું નિર્માણ કર્યું તે તો અદ્ભુત છે. ત્યાંના અજૈન લોકોને જૈન ધર્મમાં રસ લેતા કર્યા તથા આખા ગામને ધાર્મિક બનાવી દીધું આમપોતાની જન્મભૂમિને તેઓએ યાદગાર બનાવી દીધી.

તેઓશ્રીની નિશ્ચામાં આયંબિલ સહિત છ'રી પાળતા સંઘનું આયોજન એક વિશિષ્ટ આયોજન બની ગયું. અમદાવાદથી પાલિતાણા તથા પાલિતાણાથી જુનાગઢ આ બન્ને સંઘો જૈનશાસનના ઇતિહાસમાં સુવર્ણાક્ષરે લખાય તેવા નીકળ્યા.

જૂનાગઢમાં સંઘના પ્રમુખ શ્રી મહાસુખભાઈ દોશી તથા તેમની પત્નીને વરસીતપનું પારણું હતું. તે દિવસે તેઓશ્રી તે બન્નેને લઈ સહસાવન ગયા. જ્યાં નૂતન જિનાલયનું ખાતમુહૂર્ત તેમના હાથે કરાવી પાછા આવી બપોરે તે બન્નેને પારણા પણ કરાવ્યા. આમબંનેના તપની અનુમોદના કરી, બન્નેને તે નિમિત્તે સુંદર લાભ પણ લેવડાવ્યો.

પૂજ્યશ્રીની એક ખાસ ખાસિયત હતી કે ક્યારેય પણ કોઈ મુંઝવતો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય ત્યારે તેના અંગે નિર્ણય બીજા દિવસ પર મુલતવી રાખતા તથા સવારે જ્યારે તેઓશ્રી ધ્યાનમાં બેસતા ત્યારે તે પ્રશ્નો ઉકેલ તેઓશ્રીને મળી જ જતો, અને તે મુજબ નિર્ણય કરીને તેઓ દરેક કાર્યમાં સફળ બનતા આ એક તેમની વિશિષ્ટ લક્ષિ હતી. જેના ઘણા પ્રસંગો મેં જાતે અનુભવેલ છે. તેમાંનો એક પ્રસંગ તેઓશ્રીનું ચાતુર્માસ વાંકાનેર મુકામે નક્કી થયેલ હતું. તેઓશ્રી ચાતુર્માસ પ્રવેશ શક્યતઃ અષાઢ સુદમાં જ કરતા. એ વરસે વરસાદ વહેલો શરૂ થયેલ અને જેઠ માસ અડધો પૂરો થવા આવ્યો હતો. તેઓ હજુ જૂનાગઢમાં જ હતા અને વરસાદ શરૂ થયેલ. વાંકાનેર સંઘનું પ્રતિનિધિમંડળ તેઓશ્રીને પ્રસ્થાન માટે વિનંતી કરવા આવેલ. બધા ચિંતાતુર હતા કે આવા વરસાદમાં તેઓશ્રી ક્યારે પ્રસ્થાન કરે અને ક્યારે વાંકાનેર પહોંચે ! રાત્રે બધા ચર્ચા કરતા બેઠા હતા. મેં વિનંતી કરી કે આવા વરસાદના વાતાવરણમાં તેઓશ્રી પ્રસ્થાન કરવાનો આગ્રહ ન રાખે અને ચાતુર્માસ જુનાગઢ જ કરે, પરંતુ

વાંકાનેરનું પ્રતિનિધિમંડળ તેમના યાતુર્માસનો લાભ ગુમાવવા માંગતુ ન હતું. સાથે સાથે સતત વરસાદથી તેઓ પણ ચિંતાતુર તો હતા.

વરસાદનું જોર વધતુ જતું હતું અને ક્યારે અટકશે તેની કલ્પના પણ કરી શકાય તેમન હતી. છેવટે તેઓશ્રીએ કહ્યું કે કાલ સવારે હું ચોકકસ જવાબ આપીશ અને મને જણાવ્યું કે સવારે ૮.૦૦ વાગે મળવા આવી જજો. બધા આશાભર્યા હૈયે છૂટા પડ્યા. બીજે દિવસે સવારે ૮.૦૦ વાગે તેઓશ્રીની સૂચના મુજબ હું તેમની પાસે પહોંચી ગયો. વરસાદ તો અવિરત ચાલુ જ હતો. તેઓશ્રી પાસે વંદન કરી બેઠો એટલે મને કહે કે, દેરાસરના બોર્ડ પર લખાવી દો કે પૂજ્ય મહારાજ સાહેબ બપોરે ૨.૩૦ વાગે વિહાર કરશે. મને નવાઈ લાગી, મેં વિનંતી કરી કે સાહેબ ! આ વરસાદનું જોર તો જુઓ. બપોરે વિહાર કઈ રીતે થશે? મને કહે કે ‘તું ચિંતા ન કર, હું કહું છું તેમજાહેર કરી દે.’ મારે તો બીજો વિચાર કરવાનો હતો જ નહીં અને તેમના આદેશ મુજબ બોર્ડમાં જાહેરાત લખાવી દીધી.

અને ખરેખર ચમત્કાર થયો વરસાદ બપોરેના ૨.૦૦ વાગે સાવ બંધ થઈ ગયો. તેઓશ્રીએ સુખરૂપ વિહાર કર્યો અને તેઓશ્રી વાંકાનેર પહોંચ્યાં ત્યાં સુધી એકપણ દિવસ વરસાદ વરસ્યો નહીં. સાચે જ તેઓશ્રી વિશિષ્ટ કોટિના આત્મસાધક હતા અને એજ એમની વિશેષતા હતી.

શ્રી ગારિયાધાર સંઘના સંભારણા.....

શ્રી ગારિયાધાર જૈન સંઘ.

આચાર્ય ભગવંત ૪૦-૪૫ વર્ષ પૂર્વે અત્રે યાતુર્માસ માટે પધારેલ પણ સંઘના પુણ્યોદય ઓછા જેથી છેલ્લા દિવસોમાં અત્રેથી ઘેટી યાતુર્માસ માટે ગયેલ. ફરી સંઘના પુણ્યોદયે સામેથી આચાર્યભગવંતનું યાતુર્માસ ૨૦૪૦ની સાલમાં થયેલ. તે દરમ્યાન તેઓના પ્રભાવે ગારિયાધાર જૈન સંઘે અત્રે શાંતિનગર સોસાયટીમાં ઘર-દેરાસર જેવું કરાવેલ. અત્રેના યાતુર્માસ દરમ્યાન વાંકાનેર જૈનસંઘના ભાઈઓની ચાર-પાંચ વખત અનેક વિનંતીઓ છતાં આચંબિલ તપનું પારણું ન કરતા યાતુર્માસ પૂર્ણ થયે વિહાર વખતે શાંતિનગર સોસાયટીમાં જવાનું થતા થોડો સમય ત્યાં રોકાયેલ. એ દરમ્યાન પ્રતાપરાય મોહનલાલ દાઠાવાળા અત્રે આવેલ. ત્યાંથી પાલિતાણા બાજુ જતાં આચાર્ય ભગવંતને વંદન કર્યું અને જતા સંઘપૂજન કર્યું. અત્રેથી વિહાર થતાં તેઓએ જણાવેલ કે અત્રેના ઘર દેરાસરની જગ્યાએ સારું એવું દેરાસર ઉપાશ્રય વગેરે તીર્થ સમાન શંભેશ્વર જેવું અજારા પાર્શ્વનાથનું દેરાસર થશે. અત્રેના યાતુર્માસ દરમ્યાન જ્ઞાતિબંધુઓને ભાડામાં આપેલ પાંજરાપોળના ગોડાઉન વગેરે તેમના એક જ ઉપદેશથી દરેક ભાડુતોએ વિના આનાકાની એ ખાલી કરી આપેલ. તે ગુરુભગવંતનો અપાર ઉપકાર ગારિયાધાર જૈનસંઘ ઉપર રહેલ છે.

પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી દાઠાવાળા પ્રતાપભાઈએ ગારિયાધાર જૈનસંઘમાં શાંતિનગર સોસાયટીમાં દેરાસર-ઉપાશ્રય બનાવવાનો આદેશ લીધેલ. છ માસમાં દેરાસર ઉપાશ્રય બન્ને કામપૂરા કરેલા. સાહેબજીએ પાલિતાણા દાદાના દર્શન કરી આચંબિલની તપસ્યાવાળા ૨૦૦ ભાઈ-બહેનોની સાથે છ'રી પાલક સંઘનું પ્રયાણ કરી સંવત ૨૦૫૮ના કા.વ.ર.ના રોજ પધારીને પ્રતિષ્ઠા કરેલ.

પૂ. આ.ભ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની પ્રેરણા તથા પ્રેમભાવના અમારા ગારિયાધાર જૈન સંઘ ઉપર સતત સારી રીતે સમ્રગ જીવન દરમ્યાન વરસતી રહી હતી.

મારા જીવનના ત્રણ સ્મરણો

હસમુખભાઈ કે. શાહ (વાસણા)

ગુરુ વિના આગળ વધવાનું મુશ્કેલ છે, મારા જીવનમાં આ સ્થાન ખાલી પડેલું હતું. મને મનમાં આ વાતનો અજંપો હતો અને અચાનક જ હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સાહેબે આ સ્થાન ભરી દીધું. મારા પર સાહેબજીના અનંત ઉપકાર છે. ક્યા ગણાવું? હું તેમની સાથે ઘણું જ ફર્યો - રહ્યો તે મારું સૌભાગ્ય છે. તેમાંના એક-બે અંશ અહીં રજૂ કરું છું.

✽ જ્યારે હું બીમાર પડ્યો ત્યારે ઘરનાં બધા જ મુંઝાઈ ગયા. કોઈ રસ્તો મળતો ન હતો. ઘણાં ડોક્ટર ફેરવી નાખ્યા પણ રોગ જાણે ઘર કરી ગયેલ. એક-બે નહીં પણ જાણે હું રોગોથી ઘેરાઈ ગયેલો. કમળો, ડાયાબિટીસ અને અધૂરામાં પૂરું પથરી થઈ. ક્યા રોગની દવા કરું? બધાએ મને જીવરાજ હોસ્પિટલમાં દાખલ કર્યો. મારું પથરીનું ઓપરેશન બીજે દિવસે કરવાનું હતું, બધા ચિંતાતુર હતા કે શું થશે?

મારા ધર્મપત્ની સાહેબજી પાસે બીજે દિવસે છઠ્ઠું પરચક્રખાણ લેવા ગયા તેમને સાહેબજી પાસે આશાનું કિરણ દેખાયું. તેણે સાહેબજીને મારા વિશે બધી જ વાત કરી, સાહેબજી ફક્ત એટલું જ બોલ્યા કે મને આશાનું કિરણ દેખાતું નથી છતાં તમે દવાખાનુ બદલી નાખો અને ઓપરેશન કરાવશો નહીં. સાહેબજી ઉપર અમને બધાને અખૂટ શ્રદ્ધા હતી અને એ શ્રદ્ધા કામકરી ગઈ.

અમે દવાખાનુ બદલ્યું અને મારું ઓપરેશન થયું નહીં. આ કેવો ચમત્કાર! આવું કૃપાદષ્ટિસિવાય બને જ કેમ?

✽ આવો જ ચમત્કાર બીજો થયો મારો વિચાર ભગવાનને ઘરે પધરાવવાનો એટલે કે ઘર દેરાસર બનાવવાનો હતો. ત્યારે અમે મલ્હાર ફ્લેટમાં રહેતા હતાં. ઘર નાનું હતું છતાં ઘર-દેરાસર બનાવ્યું. ભગવાન લાવ્યા પછી પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી સદાનંદમાં અલાયદો રૂમબનાવ્યો અને સંઘને બોલાવી ઓચ્છવ કર્યો. સાહેબજીની નિશ્રામાં ભગવાન લાવ્યા, શાંતિનાથ દાદા આવતા જાણે મારા જીવનમાં શાંતિ આવી ગઈ. આવા ગુરુદેવને મારા કોટી કોટી વંદન હોજો.

✽ મારા ધર્મપત્નીને પાંચસો આયંબિલ કરવાની ભાવના હતી. સાહેબજીને વાત કરી સાહેબ તો ખુશ થયા. કારણકે તે પોતે જ આયંબિલ તપના મહાન આરાધક હતા, આયંબિલની તપશ્ચર્યા તો તેમના રોમે રોમમાં વણાઈ ગયેલી તેમણે વાત મૂકી કે ૧૦૮ આયંબિલ સળંગ કરવાના. જરાવાર અમે વિચારમાં પડ્યા સાહેબજીના પરચક્રખાણ ને વાસકેષ હોય એટલે ગમે તેવા કામપૂરા થઈ જાય તેવો વિશ્વાસ હતો. ૧૦૮ને બદલે ૧૨૦ આયંબિલ કરીને બે વર્ષમાં ૫૦૦ આયંબિલ પૂરા કર્યા. આવા પુણ્યવંત સાહેબજીના આશિષ આપણા પર નિરંતર વરસ્યા કરે તેવી પ્રાર્થના કરું છું.

પૂજ્યશ્રી કોઈકના તારણહાર હતા...

ઉગ્ર તપસ્વી – ઉગ્ર ત્યાગી પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત

જશવંતલાલ મનહરલાલ દોશી (વાંકાનેરવાળા)-મુંબઈ

આચાર્ય ભગવંતશ્રીના અમારે ત્યાં ત્રણ ચાતુર્માસ થયેલ હતા. પહેલા ચાતુર્માસ સમયે અમો બાલ્યવયમાં હતા જેથી વધારે ખ્યાલ ન આવે પરંતુ તે સમયે તેઓશ્રીએ ઘણી તપશ્ચર્યા કરી હતી તે બરાબર સ્મરણમાં છે.

આચાર્ય ભગવંત શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની નિશ્રામાં તેઓશ્રીએ અમોને પ્રેરણા કરીને પ્રથમવખત પૌષ્ઠ કરાવેલ. બધી ક્રિયા વાત્સલ્ય અને પ્રેમઆપીને કરાવતા. તે વાત હજુ પણ મારા સ્મૃતિપટમાં છે.

પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંતશ્રી ઉગ્ર તપસ્વી તેમજ ઉગ્ર ત્યાગી હતા. તેઓશ્રીના ત્યાગ અને તપશ્ચર્યાનો જોટો મળે તેમનથી. તેઓશ્રીની ઉંમર અને તબિયતની નાદુરસ્તતાને કારણે મેં એકવાર તેઓશ્રીને ડોળી વાપરવાની વિનંતી કરી તો તેઓશ્રીએ કહ્યું કે, “શક્તિ નહીં હોય અને વિહાર નહીં થાય તો એક જગ્યાએ સ્થિરવાસ કરીશ પણ ડોળીનો ઉપયોગ તો નહીં જ કરું.” જિનેશ્વરભગવંતની આજ્ઞા એજ ધર્મ છે એ વાતને હૃદયસ્થ કરી આજ્ઞાપાલનમાં જ જીવન સમર્પિત કરવાની ઉત્કૃષ્ટ કોટીની ભાવનાને આચાર્યભગવંતશ્રી વરેલા હતા.

✽ હું માનું છું કે તેઓશ્રીને કોઈ દેવી સહાય હોઈ શકે. કારણકે હું લાકડીયા પૂ. કલાપૂર્ણસૂરીશ્વરજી મ.સાહેબની નિશ્રામાં ઉપાધાન તપમાં હતા. ત્યારે પૂ. આચાર્ય ભગવંતશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. વિહાર કરીને ત્યાં પધારેલ. ત્યારે તેમની તબિયત બહુ બગડેલ હતી તે સમાચાર સાંભળી અમો સાત-આઠ જણા તબિયત જોવા ગયેલ. ત્યારે તેઓશ્રી લઘુશંકા ટાળવા પાટ ઉપરથી નીચે ઉતરીને બે ડગલા પણ ચાલી શકતા ન હતા. થોડા દિવસ આરામથી થોડી શક્તિ આવતા લાકડિયાથી વાંકાનેર વિહાર કરીને આવ્યા. ત્યારે એમથયું કે દેવીસહાય વગર આટલું ચાલી શકાય જ નહીં. ‘આજ્ઞાએ ધર્મો’ એ ન્યાયે જયજ્ઞા સચવાય માટે પૂજ્યશ્રી સૂર્યોદય બાદ જ વિહાર કરતા.

ઉનાળાના દિવસોમાં વિહારમાં થોડું મોડું થાય, તાપ થઈ જવાથી પગ બળે તો પણ લુગડાના

બુટનો ઉપયોગ કરવાની ના જ પાડતા. છેવટે પગે કપડું બાંધીને વિહાર કરવાની વાત કહી ત્યારે હું મારી દુકાનેથી જાડુ કપડું વહોરાવવા માટે લઈ ગયો ત્યારે તેઓશ્રીએ કહ્યું કે, “નવું કપડું મારે જોઈતું નથી. તારે નકામું હોય અને ફેંકી દેવાનું હોય તેવું કપડું હોય તો આપ. આ નવું કપડું નહીં જોઈએ.” ત્યારબાદ હું અમારો તાલપત્રીનો દુકાનનો જુનો પડદો હતો તે લઈ ગયો અને આપ્યો તો તેઓશ્રીએ કહ્યું કે, “મારે આટલો મોટો કટકો ન જોઈએ. માત્ર બન્ને પગ ઢંકાય તેટલો જ ટુકડો લઈ બાકીનો ટુકડો પાછો આપ્યો.” કેટલું નિઃસ્પૃહી જીવન ! અને તે પણ જુનાગઢ પહોંચ્યા પછી પણ ફેંકવાની વાત નહીં. પૂરો કસ કાઢીને વાપરવાનું ! આવું અદ્ભુત હતું તેઓશ્રીનું જીવન !

✽ આ. ભ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. તથા પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.નું સં. ૨૦૩૬માં ચોમાસુ હતું. માત્ર બે જ મહાત્મા હતા. એક દિવસ ચાતુર્માસમાં પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ને રાત્રે તાવ આવ્યો ત્યારે તેમની પાસે હું સૂતો હતો. રાત્રે આચાર્ય ભગવંતશ્રી લઘુશંકા ટાળવા ઉઠ્યા, હું પણ તરત જ ઉઠી ગયો, માત્રુ કરી લીધા બાદ હું તેમનો વાટકો લઈને પરઠવા જતો હતો. તેઓશ્રી એ ના પાડી, હું તેમનું તેજ સહન કરી શક્યો નહીં, મારે ન છુટકે વાટકો મૂકી દેવો પડ્યો. તેઓશ્રી પરઠવા ગયા. બીજે દિવસે સવારે આશરે ૭૩ વર્ષની ઉંમરે પાણીનો ઘડો લઈને પાણી વહોરવા પોતે જ ગયા. હું સાથે જ હતો. મેં સાહેબ પાસે ઘડો માંગ્યો તો પણ ન જ આપ્યો. મને થયું વળતા પાણી લઈને આવશે ત્યારે જરૂર લઈ લઈશ. પરંતુ વળતા પણ પાણીનો ભરેલો ઘડો ઉપાડવા માટે ન આપ્યો તે ન જ આપ્યો. ઘડો લેવો હોય તો દીક્ષા લેવી પડે. કેવી ચારિત્રપાલનની તત્પરતા !

✽ સાંજે સ્થંડિલ બહાર ગયા હતા. વળતા અંધારુ થઈ જવાથી રસ્તામાં બાવળનો કાંટો લાગ્યો. કાંટો કાઢ્યા વગર ઉપાશ્રયે આવ્યા. પ્રતિક્રમણનો

સમય થઈ ગયો હોવાથી તેઓ તુરત જ પ્રતિક્રમણ કરવા બેસી ગયા. પ્રતિક્રમણ બાદ અમો સાહેબ પાસે ત્રિકાળ વંદન કરવા ગયા ત્યારે તેઓશ્રી કાંટો કાઢતા હતા. આચાર્યદેવશ્રીની અદ્ભુત સહનશક્તિ જોઈ મારું મસ્તક ઝૂકી ગયું. તેઓશ્રીના વિચારમાં ગરકાવ થઈ ગયો. ચોથા આરાના મહાત્મા ખંધક મુનિ જેવું જીવન આ કાળમાં જોવા મળ્યું!

✽ મારે ત્યાં ચાતુર્માસ પરિવર્તન હતું, ત્યારબાદ ગામમાં આશરે પંદર દિવસ રોકાયા હતા. ગોયરી વહોરવા આવે ત્યારે બધી બરાબર ચકાસણી કરતા, ક્યાંક આધાકર્મી ગોયરી વહોરી ન લેવાય તેની સંપૂર્ણ જાગૃતિ રાખતા. આવા અદ્ભુત ત્યાગી તપસ્વી એવા ગુરુભગવંતશ્રીની વિદાયથી સમગ્ર જૈનસમાજને તેઓશ્રીની ખોટ પડી છે. આજીવન સંઘની એકતા માટે ઝઝુમનાર, શાસનને પોતાનું જીવન સમર્પિત કરનાર પૂજ્યશ્રીને ધન્ય છે. પરમકૃપાળુ પરમાત્મા તેઓશ્રીના આત્માને મોક્ષ સુખ આપે તેવી પ્રાર્થના સાથે વિરમું છું.

અમારા પૂજ્ય દાદા ગુરુજીને લાવો ગોતી.....!

જીજ્ઞેશ દિનેશચંદ્ર શેઠ (જુનાગઢ)

પૂજ્યપાદ હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.નું નામજગતમાં ખૂબજ યાદગાર હતું. તેમના સંસારી નામઅને દીક્ષાજીવનમાં નામમાં જ ખૂબ સામર્થ્ય રહેલું હતું. સંસારી નામહીરાભાઈ એટલે હીરા જેવું જ ઝગમગતું હતું.

પૂજ્યશ્રીના વયનો અત્યંત માર્મિક હતા. એક વખતની વાત છે દાદાએ છેલ્લું ચાતુર્માસ ગિરનાર જય તળેટીમાં કર્યું તે પહેલા જુનાગઢ ગામમાં હતા. તે વખતે ત્યાં છ'રી પાલિત સંઘ આવતો હતો, ત્યારે સંઘને દાદાએ કહેવડાવ્યું કે “તમારો પ્રવેશ સમય બરાબર નથી તેથી એક દિવસ પછી પ્રવેશ કરજો.” પણ આ વાત તે સંઘના અગ્રણીઓને યોગ્ય ન લાગી. તેમણે તો પ્રવેશનો જે સમય હતો તે જ સમય રાખ્યો. અચાનક જ જૂનાગઢ ગામમાં કરફચુ લાદી દેવામાં આવ્યો અને ગામમાં એકાએક સન્નાટો છવાઈ ગયો. કોઈને પણ રસ્તા ઉપરથી પસાર ન થવાનો હુકમકરવામાં આવ્યો. કલેક્ટરને બધી વાત સમજાવતાં તેમણે સંઘને આવવાની હા પાડી પણ જૂનાગઢ સુધી પગપાળા આવનાર સંઘને ગિરનારમાં પ્રવેશ માટે વાહનનો ઉપયોગ કરવો પડ્યો હતો. છતાં પણ તેમની ઉપર ભયનું વાતાવરણ સર્જાયું હતું. સાધુ-સાધ્વી મ.સા.ને ફરતે પોલીસ કોર્ડન બનાવી ઉપાશ્રય સુધી પહોંચાડ્યા હતા.

ગિરનાર તીર્થની છઠ્ઠ કરીને સાત યાત્રા અઘરી ગણાય પણ સાહેબનું મુહૂર્ત અને સાહેબના નામસ્મરણથી અઘરી યાત્રા પણ સરળ બની જતી. અમે પણ થોડા અંધારામાં સહસાવનનાં વિકટ રસ્તામાં જતા, એમની કૃપાથી એક કૂતરો સહાયક બન્યો. એકવાર ગિરનારની પ્રદક્ષિણામાં પણ એક કૂતરો આગળ-પાછળ રહેતો અને તળેટીએ પહોંચ્યા તો કૂતરો ગાયબ.

જે કોઈ પણ પ્રશ્ન આપણને મુંઝવતો હોય તે પ્રશ્નના નિવારણ માટે આપણે દાદા પાસે જઈએ અને જઈને વંદન કરીએ એટલી વારમાં તો

આપણને જે પ્રશ્ન અઠવાડિયાથી મુંઝવતો હોય તેનું ત્યાં આઠ સેકન્ડમાં નિવારણ થઈ જાય !

દાદાનો સ્વભાવ ખૂબજ અનેરો હતો. દાદા જ્યારે ખુશ હોય ત્યારે તેમનું હાસ્ય કંઈક આકર્ષણ ભર્યું રહેતું. તે આનંદમાં રહીને જે વાત કરતા હોય તેની પાછળ કંઈક હેતુ રહેતો.

એક વખત દાદાના વંદન માટે અમદાવાદ ગયા ત્યારે દાદાને ચાતુર્માસ માટે વિનંતી કરી તો દાદાના જે શબ્દો હતા તે ઉપરથી તો નક્કી થયું કે દાદા મહાન જ્ઞાની હતા. તેમણે કહેલું કે **‘હું અત્યારે નથી આવતો પણ મારે મારું છેલ્લું ચોમાસુ નેમનાથ ભગવાનની નિશ્રામાં જ કરવું છે’** અને એજ થયું !

દાદાનો સ્વભાવ થોડો કડક હતો, પણ તેની પાછળ એમનો હેતુ સંઘને સાચવવાનો અને સ્થિર રાખવાનો હતો. બહેનોએ માથે ઓઢીને જ આવવાનું, સૂર્યાસ્ત પછી નહીં આવવાનું, આવા કડક નિયમોનું જીવનનાં અંત સુધી પાલન કર્યું.

દાદા જે વાત કહે તે ‘તહત્તિ’ કહી સ્વીકારવામાં હિત છે. એવો અનુભવ અમારા પરિવારને થયો. મારો નાનો ભાઈ અને મારા મમ્મી બંને તળેટીમાં ચાતુર્માસ દરમ્યાન પર્યુષણમાં પચ્ચક્ષાણ લેવા માટે ગયા. ત્યારે દાદામહારાજે મુખ જોઈ તરત જ ભાઈને ૯ ઉપવાસ અને મમ્મીને ૧૬ ઉપવાસનું એકી સાથે પચ્ચક્ષાણ લેવાનું કહ્યું. ભાઈ ત્યાં જ હતો તેથી તેણે તહત્તિ કહી સ્વીકારી લીધું. પણ મમ્મીને મનમાં થયું કે થશે કે નહીં? પણ છેલ્લે ૧૧ ઉપવાસના પચ્ચક્ષાણ લીધા. બંનેને શાતા એવી હતી કે કોઈને પણ ખબર ન પડે કે આમને આટલા ઉપવાસ હશે. પછી મમ્મીને થયું કે ૧૬ ઉપવાસના લીધા હોત તો? પણ પછી શું.... દાદાએ આપેલા પચ્ચક્ષાણના શબ્દોમાં કોઈ ફેરફાર ન હતો, પણ કોણ આપે તે મહત્વનું હતું ! જો દાદાના સમય મુજબ પચ્ચક્ષાણ લેવાય તો તમે જે તપ ધારેલા હોય તે તપ નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થઈ જાય અને શાતા પણ સારી રહે.

✽ ૧૨-૪૦ મિનિટે દાદા કાળધર્મ પામ્યા. દાદાની પાલખી સહસાવન પહોંચી ત્યારે પવન સુસવાટા મારતો હતો. જ્યારે અગ્નિસંસ્કાર થયો ત્યારે આશ્ચર્યકારી ઘટના એ બની કે પવન એકદમ શાંત પડી ગયો. પૂજ્યશ્રીની અંતિમસમયની જે ઘટનાઓ છે તે તો બોલતા વિચારતા પણ કંઈક અંતરની અનેરી અનુભૂતિઓ કરાવે છે.

પૂ. દાદા હયાત નથી પણ દાદાના ગુણો આજ પણ હયાત જ છે.

સત્સંગનો પ્રભાવ

વંથલી ગામના વતની અજૈન દેવાભાઈ વાણવીએ પૂજ્યશ્રીના અંતિમ ચાતુર્માસમાં ગિરનારની ગોદમાં સાહેબની નિશ્રામાં રહી માસક્રમણ સાથે એક લાખ નમસ્કાર મહામંત્રની આરાધના અપ્રમત્તભાવે કરી હતી. પછી થોડા જ વખતમાં વર્ધમાન આયંબિલતપનો પાયો નાંખ્યો, અખંડ ૫૦૦ ઉપરાંત આયંબિલ પણ કર્યા અને આજે પણ લગભગ એકાસણા જ કરે છે.

દાદાના દરબારમાં દાદાનો ભેટો

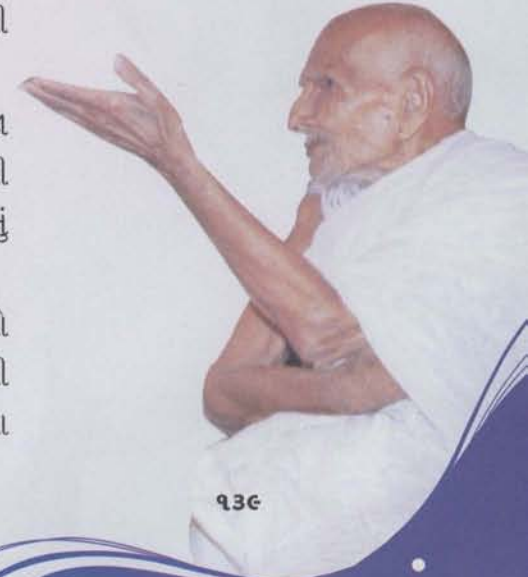
પ્રીતમલાલ લહેરચંદ શાહ (વાસણા)

પ.પૂ. આચાર્ય ભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ને અને મારા દાદા શાહ નાગરદાસ પાનાચંદભાઈ ધંધુકાવાળાને ખૂબજ આત્મીયતા હતી. મારા પૂ. દાદા પૂ. આચાર્યભગવંતશ્રીને યાદ કરે ને અચાનક પૂ. તપસ્વી મ.સા. નો ભેટો થઈ જાય એવા ઘણાંય પ્રસંગો મેં તથા મારા કુટુંબીજનોએ અનુભવેલા છે.

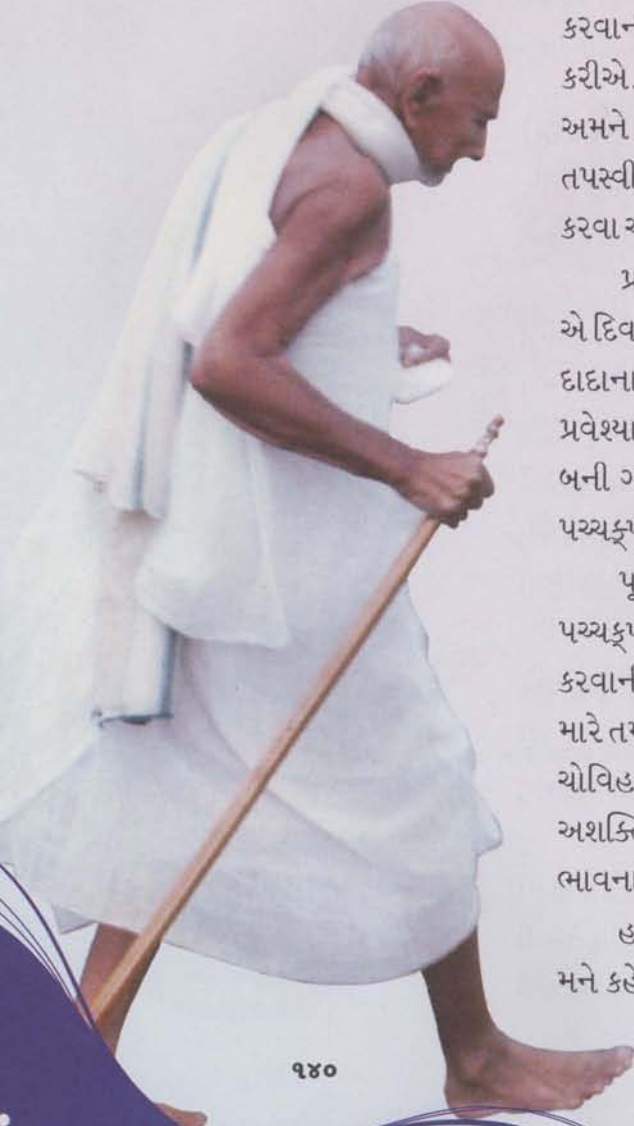
જેમાં એક પ્રસંગ આ હતો. પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબે પાલિતાણામાં માસક્ષમણ કરેલું, તે વખતનો આ પ્રસંગ છે. તે વખતે મારા દાદાને તેમની સાથે પાલિતાણાની યાત્રા કરવાની તથા તેમના દર્શન-વંદન કરવાની શુભ ભાવના થઈ. મારા દાદા મોટી ઉંમરના હતા, તેથી તેમની સાથે કોઈને જવું તો જોઈએ જ એટલે લગભગ તેઓ જ્યાં જાય ત્યાં મને તેમની સાથે લઈ જાય. એટલે મારું તેમની સાથે પાલિતાણા જવાનું નક્કી થઈ ગયું. અમે પાલિતાણામાં ‘જીવનનિવાસ’ ધર્મશાળામાં ઉતરેલા. સાંજે પૂ. તપસ્વી મ.સા.ના દર્શન કરવા ગયા ત્યારે સમાચાર મળ્યા કે પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબે તો કદમ્બગિરિની યાત્રાર્થે તે તરફનો વિહાર કરી દીધો છે. આ સમાચારથી મારા દાદા દિગ્મૂઢ થઈ ગયા, તેમની ઈચ્છા તેમની સાથે સાંજનું પ્રતિક્રમણ કરી સવારે સાથે પાલિતાણાની ચાલીને જાત્રા કરવાની હતી. તથા પૂ. તપસ્વી મ.સા.ની નિશ્રામાં તેમની પાસેથી પચ્ચક્રખાણ લઈ અઢમકરવાની ઈચ્છા હતી તે મને દુઃખાતા હૈયે વાત કરી ત્યારે ખબર પડી. સાંજે પ્રતિક્રમણ કર્યું અને રાત્રે પૂ. તપસ્વી મ.સા. ને યાદ કરતાં કરતાં સૂતા.

બીજે દિવસે સવારે અમે બન્નેએ ગિરિરાજ ઉપર નવટૂંક તથા દાદાની ટૂંકના દર્શન કરી લગભગ ૧૨-૩૦ વાગે આદિનાથ દાદાની સેવા પૂજા કરી. પછી મારા દાદા કહે “પ્રીતમ, મારી ઈચ્છા અઢમકરવાની છે પચ્ચક્રખાણ તો પૂ. તપસ્વી મ.સા. પાસેથી લેવા હતા પણ તેઓ તો વિહાર કરી ગયા. એટલે ગમે તેટલો જીવ બાળીએ પણ તેઓ તો હવે મળે નહીં માટે ચાલ દાદાના દરબારમાં જે મુનિભગવંત હોય તેમની પાસેથી અઢમકનું પચ્ચક્રખાણ લઈ લઉ.”

અમે બન્ને દાદાના દરબારમાં ગયાં ત્યાં પ-દ સાધુ-ભગવંતો ચૈત્યવંદન કરી રહ્યા હતા. મારા દાદાની આંખે ઓછું દેખાય એટલે મને કહે કે જો તો પ્રીતમક્યા મહારાજ સાહેબ છે? મેં તપાસ કરી પણ હું ઓળખી શક્યો નહીં. પણ મારા દાદા તો પૂજ્ય મહારાજ સાહેબ સ્તવનો ગાતા હતા તેમની ઢાળ તથા અવાજ ઉપરથી જ ઓળખી ગયેલા કે પૂ. તપસ્વી મહારાજ છે, અને ખરેખર પૂ. તપસ્વી મહારાજ જ હતા. મારા દાદાએ તેમની ભાવના

પ્રમાણે પૂ. તપસ્વી મ.સા. પાસે તે દિવસે અઢમનું પચ્ચક્રખાણ લીધું. પરમાત્માના દરબારમાંથી બહાર આવીને મારા દાદાએ પૂ. તપસ્વી મહારાજને આનંદવિભોર બનીને પૂછ્યું કે, “સાહેબ અમે ગઈકાલે સાંજે પાલિતાણામાં આપની તપાસ કરી તો જાણવા મળ્યું કે આપ તો કદમ્બગિરિની યાત્રાર્થે વિહાર કરી ગયા છો. તો અહીંયા ક્યાંથી? ગઈકાલની આખી રાત મેં તો આપ નહીં મળો તેના વિચારમાં બહુ જ અજંપામાં વિતાવી.” ત્યારે પૂ. તપસ્વી મહારાજે કહ્યું કે ‘તમારા આત્માએ જ મને પાલિતાણાની જાત્રા કરવા પ્રેર્યો. મેં રોહીશાળાથી પાલિતાણાની જાત્રા કરવાની ઘણી વખત ઈચ્છા હોવા છતાં સંજોગોવશાત્ કરી નથી. આજે સવારે પ્રતિક્રમણ કરીને થયું કે જો થઈ જાય તો આજે પાલિતાણાની જાત્રા કરીએ. બધા મહાત્માઓએ હા પાડી એટલે અમે જાત્રા કરવા ચાલી નીકળ્યા. અને તમારે અઢમના પચ્ચક્રખાણ લેવાના છે તે તીવ્રભાવનાએ જ અમને પાલિતાણાની જાત્રા કરવા પ્રેર્યા હોય તેવું લાગે છે.” પછી ત્રણેય દિવસ મેં મારા દાદા સાથે ચાલીને જાત્રા કરી પણ પછી પૂ. તપસ્વીમહારાજનાં દર્શન દાદાના દરબારમાં કે ગિરિરાજ ઉપર ક્યાંય ન થયા.” ત્યારબાદ અઢમનું પારણું કર્યું. પાંચમા દિવસે પાછા અમે જાત્રા કરવા ચાલીને ઉપર ચઢ્યા.

પ્રભુની પૂજા સેવા કર્યા પછી મારા દાદાએ પહેલા દિવસની માફક જ કહ્યું કે “પ્રીતમમારે આજે છઠ્ઠ કરવાની ભાવના છે. ભાવના તો ઘણી છે કે એ દિવસની જેમઆજે પૂ. તપસ્વી મ.સા. મળી જાય તો પચ્ચક્રખાણ એમની પાસે જ લઉં. પણ દરેક વખતે ભાવના ફળે ઓછી? તેથી ચાલ આપણે દાદાના દરબારમાં જઈએ. અને ત્યાં જે કોઈ મુનિભગવંત હોય તેમની પાસેથી હું છઠ્ઠનું પચ્ચક્રખાણ લઉં.” અમે ૧૨-૩૦ વાગે દાદાના દરબારમાં પ્રવેશ્યા. તો એજ જગ્યાએ પૂ. તપસ્વી મ.સા. તથા પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા. એજ આલાપથી સ્તવન ગાઈ રહ્યા હતા. અમે બન્ને તો આભા જ બની ગયા !! મને તો સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ નહીં કે પૂ. તપસ્વી મ.સા પાસેથી મારા દાદાને છઠ્ઠનું પચ્ચક્રખાણ મળશે, પણ તે દિવસે પણ છઠ્ઠનું પચ્ચક્રખાણ પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબે જ આપ્યું.

પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબે વાત કરી કે આજની જાત્રા તો અગમઈચ્છાએ જ મને કરાવી હોય તેવું લાગે છે. બન્યું એવું કે તમને અઢમના પચ્ચક્રખાણ આપી અમે જાત્રા કરી રોહીશાળા પહોંચ્યા ત્યારે એક શ્રાવક કહે સાહેબ મારે તો તમારી સાથે જ અહીંથી ચાલીને પાલિતાણાની જાત્રા કરવાની ભાવના હતી, પણ હું તો આપ જાત્રા કરવા ગયા તે દિવસે બહારગામથી રાત્રે આવ્યો પછી મારો જીવ ખૂબજ બળ્યો. હવે ગમે તેમકરો પણ મારે તમારી સાથે જાત્રા કરવી છે, તેણે ખરેખરી જીદ પકડી એટલું જ નહિં, પણ જ્યાં સુધી હું તેની સાથે ચાલીને પાલિતાણાની જાત્રા ન કરું ત્યાં સુધી ચોવિહારા ઉપવાસ કરવાનું તેણે મનોમન નક્કી કરેલું તેની મને પછીથી ખબર પડેલી. આજે તેને ચોથો ચોવિહારો ઉપવાસ છે, તેથી ખૂબ જ અશક્તિ આવી જવાથી તેના મિત્રો સાથે રામપોળે આરામકરે છે. આ સાંભળી મારા દાદાએ પૂ. તપસ્વી મ.સા.ને કહ્યું કે બહુ સારું થયું મારી ભાવના હતી તે પરમાત્માએ પૂરી કરી.

હવે આઠમા દિવસે પાછા અમે ચાલીને ગિરિરાજની જાત્રા કરી. પહેલાની જેમજ શરૂઆતની જેમજ પ્રભુની પૂજા-સેવા કર્યા પછી મારા દાદા મને કહે કે “પ્રીતમ બે વખત તો પૂ. તપસ્વી મહારાજ સાહેબે મને સ્વમુખેથી પચ્ચક્રખાણ આપ્યા. પણ આજે મારે છેલ્લો એક ઉપવાસ કરવાની

ભાવના છે. ગઈ કાલે આખી રાત પૂ. તપસ્વી મહારાજ સાહેબ દાદાના દરબારમાં મળી જાય તો એક ઉપવાસનું પચ્ચક્રખાણ છેલ્લે છેલ્લે તેમની પાસેથી લઈ લઉં. તેવી ભાવનાઓ ભાવી છે. ચાલ, દાદાના દરબારમાં જઈએ.” અમે બન્ને દાદાના દરબારમાં પહેલાની જેમગયા અને ખરેખર મારા આશ્ચર્યની વચ્ચે પૂ. તપસ્વી મ.સા. અને પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ને દાદાની સામે સ્તવનમાં લીન બનેલા નિહાળ્યા. અમને બન્ને ને પૂ. તપસ્વીમહારાજ મળવાથી આંખમાં હર્ષોલ્લાસનાં આંસુ આવી ગયા. જાત્રા સફળ - સફળ થઈ ગઈ...!! પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબે સ્વમુખે મારા દાદાને એક ઉપવાસનું પચ્ચક્રખાણ આપ્યું, પરમાત્માના દરબારમાંથી બહાર આવીને મારા દાદાએ પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબને પૂછ્યું કે સાહેબ, આપ જરૂર જરૂર મળશો જ એવી મારા હૃદયમાં ઊડે ઊડે શ્રદ્ધા હતી જ. આપ મળી ગયા તેથી મને જંપ વળ્યો.

પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબ ભંડારીયા રોકાઈને પછીના દિવસે કદંબગિરિ તરફ વિહાર કરવાના હતા. અમે ભંડારીયા ગામે તેમને દર્શન-વંદન કરવા ગયા. ત્યાં દેરાસરજીમાં સેવાપૂજા કરી. પૂ. તપસ્વી મહારાજ સાહેબ તથા પૂ. નરરત્નસૂરિ મ.સાહેબ સાથે સાંજે પ્રતિક્રમણ કરી બીજે દિવસે ભંડારીયામાં શ્રાવકના ઘર દીઠ થાળીને સાકરની પ્રભાવના કરી અમે ધંધુકા આવવા સવારે નીકળ્યા, ત્યારે પૂ. તપસ્વી મ.સાહેબે મુનિભગવંતો સાથે કદંબગિરિ તરફ વિહાર કર્યો.

મારા દાદાની જેમ ઘણાને પૂ. તપસ્વી મહારાજ સાહેબની આત્મીયતા તો હતી જ. પૂ. તપસ્વી મ. સાહેબને આપણે બધા અંતઃકરણથી પૂજ્યભાવથી યાદ કરીશું તો હજુ પણ તપસ્વીમહારાજ હાજરાહજુર છે, હતા અને રહેશે.

આયંબિલનો ચમત્કાર !

વિરેન્દ્ર શાહ (અમદાવાદ)

વયોવૃદ્ધ, મહાતપસ્વી, ઉત્તમોત્તમસંયમધર મહાપુરુષ, પરમપૂજ્ય આચાર્ય ભગવંત શ્રી વિજયહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સાહેબનો અમારા કુટુંબ ઉપર ભારેમાં ભારે ઉપકાર રહ્યો છે. એમના માટે જેટલાં પણ ગુણાનુવાદ કરીએ તે અલ્પ જ છે. વિ. સં. ૨૦૫૫ના ભવ્ય ચાતુર્માસમાં તેઓશ્રી એમના વતન માણેકપુરમાં બિરાજમાન હતા. અખંડસ્વરૂપે એમનાં આયંબિલતપ ચાલુ જ હતા. ૨૦૫૫ની આસો માસની શાશ્વતી ઓળીમાં આયંબિલ, જપ, તપ, ધ્યાન, વિધિવિધાન-પૂજા આદિમાં લાભ મળ્યો હતો.

તેઓશ્રીએ મને આયંબિલ કરવાની પ્રેરણા આપી હતી. અગાઉ મારાથી એક પણ આયંબિલ થઈ શકતું ન હતું પરંતુ પૂજ્યશ્રીની આજ્ઞાથી અતિ ઉત્સાહપૂર્વક આયંબિલની ઓળી થઈ હતી. તેઓશ્રીને નિયમિત રીતે શ્રીપાળ-મયણા સુંદરીનો રાસ ધર્મશાસ્ત્રની ઓરીજનલ પ્રતમાંથી વાંચીને, તેનો ગુજરાતી અનુવાદ કરી ધર્મધ્યાન શીખવતાં નિહાળવાં, અનુભવવાં એ જીવનનો મહાન લ્હાવો હતો.

સં. ૨૦૬૦માં મારી નવપદજીની ઓળી નવ ગુણ્યા નવ એકયાસી આયંબિલ સાથે પૂર્ણ થઈ છે. હજુ પણ દર મહિને એક-બે આયંબિલ ચાલુ જ છે. એ એમની અણમોલ કૃપા જ છે.

સદ્ગુરુનો સંયોગ

મહેન્દ્રભાઈ બી. કોઠારી (રાજકોટ)

આ મનુષ્યજન્મમાં સદ્ગુરુ મળવા દુર્લભ છે તેવું શાસ્ત્રોમાં અને મહાત્માઓ પાસેથી સાંભળ્યું છે. અનેક જન્મોનાં કર્મોને પોતાના જ્ઞાનાગ્નિ દ્વારા બાળી સદ્ગુરુઓ પોતાના આત્માને નિર્મળ બનાવે છે. આ જન્મમાં કોઈપણ આરાધના- ઉપાસના કરવા જેવી હોય તો તે છે સદ્ગુરુની ઉપાસના. અનેક જન્મોના કુસંસ્કારોમાંથી મુક્તિ અપાવનાર માત્ર સદ્ગુરુ ભગવંત છે.

અનેક જન્મોની કરેલી પરમાત્માની ભક્તિના ફળસ્વરૂપે પરમકૃપાળુ પરમાત્માની અસીમકૃપાથી નિર્મળ, જ્ઞાની, કરુણાસાગર સદ્ગુરુની પ્રાપ્તિ થાય છે. આ સદ્ગુરુની દૃષ્ટિ પડતા જન્મોજન્મનાં કુસંસ્કારો મૂળથી ઉખડી જાય છે, જેથી આત્માની દિવ્ય અનુભૂતિ થાય છે, પૂર્વના કોઈક પ્રયંડ પુણ્યના પ્રતાપે આજથી ૧૬ વર્ષ પહેલાં મને સદ્ગુરુનો ભેટો થયો.

એક દિવસ બેંકની સર્વિસ માટે ઘરેથી નિકળ્યો અને થોડો સમય હતો એટલે વચ્ચે ઉપાશ્રયમાં બિરાજમાન પૂજ્ય રત્નસુંદરમહારાજસાહેબના વ્યાખ્યાન સાંભળવા બેઠો. ત્યાં અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠાના પહેલા દિવસમાં મંડપારોપણ, માણેકસ્તંભ આરોપણના ચડાવા બોલાતા હતા. મને એકદમભાવ થવાથી મેં ચડાવો લઈ લીધો પછી બેઠે ગયો. ત્રીજે દિવસે પૈસા ભરવા પૂ. મહારાજ સાહેબ પાસે પૂછવા ગયો. ત્યારે તેમણે મને પ. પૂ. આચાર્યદેવશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. સાથે પરિચય કરાવ્યો. હું સાહેબશ્રીના તપના તેજથી ખેંચાઈ ગયો. સાહેબે મારા નાનકડા લાભને મહોત્સવનો મુખ્ય લાભ તમને મળ્યો છે તેવી ઉપબૃહણ કરી. પછી તો એ મહાપુરુષના ભાવોમાં ખેંચાતો જ ગયો. એક દિવસ સાહેબે પૂછ્યું ઘરે 'કોઈ ભગવાન છે...?' અમે ફાગણ સુદ ૧૩ના યાત્રાર્થે ગયેલા ત્યારે યાદગીરી માટે ધાતુના પાર્શ્વનાથ પરમાત્માની પ્રતિમા લાવેલા, તેથી કહ્યું કે હાં છે. સાહેબે કહ્યું 'લઈને આવજે.' હું એ પ્રતિમા સાહેબ પાસે લઈ ગયો. સાહેબે કહ્યું કે 'તમારા ઘરે ગૃહ દેરાસર જોઈએ.' અમે સ્થાનકવાસી હોવા છતાં સાહેબની જે અમારા પ્રત્યેની અનહદ લાગણી હતી તેથી અમે ના ન પાડી શક્યા. થોડોક વિચાર આવ્યો કે આશાતના થશે તો? પણ સાહેબે કહ્યું કે 'તમે ચિંતા ન કરશો બધું સારું થશે' અને એક દિવસ અમારા ગૃહાંગણે મહોત્સવ પૂર્વક સાહેબજીના હસ્તે ચલપ્રતિષ્ઠા થઈ ગઈ, પછી તો સાહેબ પાસે પ્રતિક્રમણ, પૌષ્પ, તપશ્ચર્યા કરતા થઈ ગયા. સાહેબનો સંગાથ છોડવો અમને ગમતો ન હતો.

એક વખત જૂનાગઢથી પાલીતાણાનો પદયાત્રા સંઘ સાહેબજીની નિશ્રામાં નિકળેલ. બહુ સુંદર આયોજન હતું. સાહેબના આગ્રહથી હું તેમાં સામેલ થયો, એક દિવસ લડિ.મી.નો વિહાર હતો, હું સાહેબનો હાથ ઝાલીને ચાલતો હતો, રસ્તામાં મને પ્રશ્ન પૂછવાનું મન થયું, તેથી મેં સાહેબજીને પૂછ્યું કે, "સાહેબ આપે મારો હાથ ઝાલ્યો છે કે મેં આપનો હાથ ઝાલ્યો છે? કારણ કે મેં આપનો હાથ ઝાલ્યો હશે તો હું ગમે ત્યાં લપસી જઈશ, અને ભવઅટવીમાં રખડી જઈશ, પછી આપ ક્યાંથી મળશો? પરંતુ જો આપે મારો હાથ ઝાલ્યો હશે તો આપ મને રજળતો મૂકશો નહીં, લપસી જઈશ તો મને આપ ઉગારી લેશો, અને આપને શરણે લઈ લેશો."

સાહેબે મારા માથે હાથ મૂકીને કહ્યું કે "મેં તારો હાથ ઝાલ્યો છે, તેં મારો નહીં." આટલું કહેતા મારા શરીરના રોમેરોમમાં જાણે વિદ્યુત પ્રવાહ પસાર થયો હોય એવું લાગ્યું. આનંદના ઉછાળા સાથે આંખોમાંથી ગુરુ મળ્યાના હર્ષના આંસુ વહેવા લાગ્યા. આ છે **ગુરુનો પ્રેમ અને ઉપકાર !** આવા પરમાત્માસ્વરૂપ ગુરુદેવ મળવા ખરેખર દુર્લભ છે.

સાહેબજી જ્યારે જ્યારે સવારે કે રાત્રીનાં પૂછે કે મહેન્દ્ર આવ્યો હતો? તો ત્યારે જ મને સંકેત મળી જતો, અને તુરત જ સાહેબને મળવા-વંદન કરવા તાલાવેલી થતા જૂનાગઢ રવાના થતા, પહોંચતાની સાથે જ નાના સાહેબ મને કહેતા કે સવારે જ સાહેબ તમોને યાદ કરતા હતા. આવો હતો તેમનો મારા પ્રત્યેનો પ્રેમ....

જૂનાગઢ-પાલિતાણા પદસંઘમાં હું સાહેબ સાથે ચાલતો હતો. સાહેબજીએ પછ્યું “આગળ સફેદ શું દેખાય છે ? ” મેં કહ્યું કોઈક સાધ્વીજી મ.સા. બેઠા હોય તેવું લાગે છે અડધો કી.મી. ચાલ્યા પછી તે સાધ્વીજીભગવંત પાસે પહોંચ્યા, જે સાધ્વીજી મ. સા. બેઠેલા હતા તેમની સાથેના એક સાધ્વીજી મ.સાહેબે આવીને સાહેબને કહ્યું કે “આ સાધ્વીજી મ.સા.ની તબિયત બરાબર નથી, ખૂબ ઉલ્ટી થાય છે, એક ડગલું પણ ભરી શકે તેમનથી. વળી નવ ઉપવાસનાં પરચક્રખાણ કર્યા છે સાહેબ કાંઈક કરો.”

સાહેબે મને બોલાવીને આસન પાથરવાનું કહ્યું. સાહેબ આસન પર બેઠા. બે-ત્રણ મિનિટ પછી સાહેબે પેલા બિમાર સાધ્વીજી મ.સા.ને બોલાવ્યા. તે સાધ્વીજી મ. સા. માંડ માંડ ઉઠીને સાહેબ પાસે આવ્યા. પછી વાસકેપ નાંખી આશીર્વાદ આપ્યા. એજ ક્ષણે સાધ્વીજી મ.સા. ધીમે ધીમે ચાલવા માટે મહેનત કરવા લાગ્યા, ને ગાડી ઉપડી ૮ કિ.મી. સુધી કોઈ ફરિયાદ ન હતી, વળી નવ ઉપવાસ પૂરા થાય ત્યાં સુધી પણ કોઈ ફરિયાદ ન રહી.

આ હતો સાહેબનાં વાસકેપનો પ્રભાવ ! સાહેબ તો સિદ્ધવચની હતા માત્ર દૃષ્ટિ પડે ને જીવને સંકટમાંથી મુક્ત કરાવી દેતા.

જીવદયા પ્રેમી પૂજ્યશ્રી

શાહ પ્રવિણચંદ્ર બાબુલાલ

પૂજ્યશ્રી સાંજના સમયે પાલીતાણા-ધર્મશાળામાં દશેક શ્રાવકની હાજરીમાં બેઠા હતા, ત્યારે તેમને કમરમાં ખૂબજ દુઃખાવો થતો હતો. ડોક્ટરને બોલાવવામાં આવ્યા હતા.

પૂજ્યશ્રીએ ડોક્ટરને કહ્યું કે, “અમને ખપે તેવી દવા આપજો.” ડોક્ટરે કહ્યું કે, “દવા નથી પરંતુ આ નાનું પેન જેટલું ઈલેક્ટ્રીક સાધન છે, તેના શેકથી દુખાવો બંધ થઈ જશે.” ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ ડોક્ટરને પૂછ્યું કે, “આમાં અગ્નિ આવતી હશે ને ” ડોક્ટરે કહ્યું કે, “ખૂબજ ઓછી આવે છે, ઈલેક્ટ્રીસીટી વપરાતી નથી નાના પાવર છે.” પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે, “ **આમાં તો અગ્નિકાયના જીવોની હિંસા થાય છે. બીજા જીવોની હિંસા કરીને મારે મારી કાયાનું સુખ નથી જોઈતું. આ સાધન મારા ઉપયોગમાં નહીં આવી શકે.**” ત્યારે ડોક્ટરે તથા શ્રાવકોએ ખૂબજ સમજાવ્યા છતાં પૂજ્યશ્રી એક ના બે ન થયા. આખી રાત દુઃખાવો સહન કર્યો છતાં તેમણે તે સાધનનો ઉપયોગ ન કર્યો તે ન જ કર્યો.

આવો ઉમદા હતો પૂજ્યશ્રીનો જીવદયા પ્રેમ.

મારા જીવનના ઘડવૈયા

સુખડીયા શશીકાન્ત ઓધવજી (જામનગર)

મારી જીંદગીની સર્વપ્રથમ આરાધના હોય તો તે છે - મહાન તપસ્વી સમ્રાટ, પ્રેમાળ, શીતલ અને શાંત એવા મારા પરમોપકારી શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સાહેબની શુભનિશ્રામાં જૂનાગઢ મધ્યે ભવનાથ તળેટીમાં શ્રી રૈવતગિરિમંડણ નેમિનાથ ભગવાનની શીતળ છાયામાં ઈ.સ. ૨૦૦૨ માં શુભ અને મંગળકારી એવી ચાતુર્માસની આરાધના.

ચાતુર્માસ માટે પ્રવેશ કર્યો, સાહેબને વંદન કરવા ગયો, સાહેબશ્રીને વંદન કરીને બેઠો ત્યારે સાહેબશ્રીએ પૂછ્યું "ક્યાંથી આવો છો?" મેં કહ્યું "જામનગરથી" તેઓશ્રીએ પૂછ્યું "ધર્મનું જ્ઞાન ક્યાં સુધી છે?" મેં જવાબ આપ્યો "સાહેબજી એક નવકારમંત્ર આવડે છે, બીજું કંઈ પણ જ્ઞાન નથી" ત્યારે તેઓએ પ્રેમથી કહ્યું "બે હાથ જોડી નવકાર બોલો." હું બે હાથ જોડી સાહેબની સામે નવકારમંત્ર બોલ્યો. ત્યારે સાહેબજી કહે 'શશીકાન્તભાઈ, તમારો નવકારમંત્ર શુદ્ધ અને યોખ્ખો નથી તેમાં બે-ચાર ભૂલો છે. હવે તમારે નવકારમંત્રના હકદાર થવા માટે નવકારમંત્રનું જ્ઞાન મેળવવા માટે ૧૮ દિવસનું "ઉપધાનતપ" તે પણ મૂળ વિધિથી એટલે કે આયંબિલથી કરવાનું. તેમાં તમારે પ્રથમપાંચ ઉપવાસ કરવાના. પછી આયંબિલ અને છેલ્લા ત્રણ ઉપવાસ કરી પ્રથમઅઢારિયું કરવાનું." મેં તરત જ સાહેબજીને જવાબ આપ્યો "ભલે સાહેબ! આપશ્રી જેમઆજ્ઞા કરશો, તેમ કરીશ." આમચાતુર્માસની શુભ શરૂઆત ઉપધાનતપની મહાન આરાધનાથી થઈ.

મને ૩૬૦ એટલે કે ૩ ચોકડી ડાયાબિટીશ અને શ્વાસની તકલીફ હતી. દવા લઈને ગયેલો પણ ઉપધાનમાં પ્રવેશ કર્યો તેથી દવા લેવાઈ જ નહીં. ગુરુમહારાજ ઉપર અવિહંગ શ્રદ્ધા હતી, એમનો આદેશ મારા માટે જીવન બની ગયું.

ઉપધાનમાં કાઉસસગ્ગ, ખમાસમણા અને આયંબિલતપ સાથે જાપ-સ્વાધ્યાય કરતા ૧૮ દિવસ પૂરા થઈ ગયા. પછી એકાસણામાં તો બધું જ વાપરતો. ચાર મહિના પુરા થયા. હું જામનગર ગયો. ત્યાં ડોક્ટરને બતાવવા ગયો. ડોક્ટરે તપાસીને કહ્યું કે તમને ડાયાબિટીશ છે જ નહીં. બધી તપાસ કરી, બધું જ નોર્મલ છે.

પૂજ્યશ્રીની અપાર કરુણાદષ્ટિથી પહેલા જ દર્શને પામી ગયો. મને આશ્ચર્ય ન હતું કારણ કે દાદા હિમાંશુસૂરિનો પ્રભાવ જ અનેરો હતો. એમનામાંથી વાત્સલ્યનું ઝરણું ઝર્યા જ કરતું.

પછી તો ઉપધાન કર્યા. સંધો, ઓળીઓ, અઢાઈ, અઢમકરતો ગયો તેમાં દાદાની સહાય અનુભવાતી. આજીવન રાત્રિભોજન ત્યાગ, કાયા પાણીનો ત્યાગ વગેરે સહજ બની ગયા.

સામાયિક લેવા-પારવાનું, ચૈત્યવંદન સૂત્રો થયાં. જે કંઈ હું માણસ તરીકે છું તેમાં મારા ગુરુમહારાજ હિમાંશુદાદાનો જ પ્રભાવ છે.

મહાન ગુરુવર...

રાજેન્દ્રભાઈ જે. શાહ (વાસણા)

આજસત્યુગનાં સંત, હિમજેવા શીતળ છતાં પણ ચારિત્રના એવા આગ્રહી કે તેમનાં આચારનું દર્શન ભલભલાની આંખમાંથી આંસુઓની ધારા વહાવી દે તેવા આચાર્ય ભગવંત પૂજ્યશ્રીની વિદાયથી અમસર્વે કલ્યાણમિત્રોની આંખમાંથી અશ્રુની ધારા વહી રહી છે અને અમો સર્વે એક એવી દુઃખની ગર્તામાં ધકેલાઈ ગયા છીએ કે જાણે મગજ પણ વિચાર કરવા કે સમજવા પણ તૈયાર નથી કે ખરેખર આવું બની શકે ?

પરંતુ ખરેખર, અમો કમનસીબ છીએ કે આવા પરમકૃપાળુ, અત્યંત નિખાલસ છતાં ચારિત્રનાં ક્ષેત્રે અતિ સજાગ, જેની વાણીમાં હંમેશા વાત્સલ્ય ઝરતું હોય તેવા વાત્સલ્યમૂર્તિ, જેના શરીરમાં હંમેશા તપ નિખરતું હોય તેવા તપોમૂર્તિ, અમારા જેવાને માર્ગ પમાડનાર, અથડાયેલાને અથડામણમાંથી બહાર કાઢનાર, બહેકેલાને શાનમાં સમજાવી તપનાં રસ્તે લાવનાર, ભટકેલાને સ્થિર કરનાર, અકળાયેલાની અકળામણ દૂર કરનાર, મૂરઝાયેલાને ફૂલની જેમતેમની પૂર્ણ કલાએ ખીલવીને તપોમય બનાવનાર, લોકોની હાંસી ઉડાવનારને સ્વયં પોતે કેવો હાંસીપાત્ર છે તેનો ખ્યાલ આપનાર, નેમિનાથ પ્રભુના અદના સેવક જેમના સ્મરણમાત્રથી પ્રભુજી હૈયામાં હાજરાહજુર હોય તેવા, સકળ-સંઘના માનીતા, જેને અન્ય આચાર્યભગવંતો પણ તપોમૂર્તિ માને છે તેવા પૂજ્યશ્રી હિમાંશુસૂરીદાદાને આજે ગુમાવી દીધા છે.

અમોએ એવું માન્યું હતું કે કાદવમાં ખૂંપેલાં એવા અમોને મધદરિયેથી હાથ આપી બહાર કાઢનાર અમારા ગુરુદેવ અમને પૂર્ણકળાએ કમળની જેમખીલી શકીએ ત્યાં સુધી માર્ગદર્શન આપશે. પણ હે ! ગુરુદેવ આપતો અમોને દરેક રીતના કંટકો સાથે કેમલડવું, ગમે તેવી પરિસ્થિતિમાં માર્ગ કેમકાઢવો વગેરેનું જ્ઞાન આપીને જતાં રહ્યા જાણે કે પા...પા... પગલી કરતા બાળકને એકાએક છૂટાં હાથે ચાલતો કરીને ત્યારબાદની ગતિનાં બધાં જ સારા નરસા પરિણામનું જ્ઞાન આપી તેને તેના નશીબ પર છોડીને ચાલ્યા ગયા.

આત્મા પર જામેલા ક્રોધ, માન, માયા, લોભ વગેરે આવરણોને દૂર કરવાની ક્રિયા એટલે કે જેમદૂધમાંથી ઘી કરવા પહેલા આપણે એને જમાવી દહીં બનાવી તેને વલોવીને માખણ કાઢ્યા બાદ તાવીને ઘી બનાવીએ ત્યારે છેલ્લી ક્રિયામાં પણ આપણે કીટું કાઢવા માટે ઘી ગાળવું પડે છે, તે જ રીતે આત્માને શુદ્ધ કરવા માટે તપ કરી સમ્યગ્જ્ઞાન દ્વારા શુદ્ધ બનાવવાની પ્રક્રિયા કરાય છે. આ વાત સમજાવી પૂજ્યશ્રીએ એક ટંક ભૂખ્યો ન રહેનાર વ્યક્તિને એક વરસ. સુધી તપ કરી શકે તેવું આત્મિકબળ પૂરું પાડ્યું હતું.

અમે જ્યાં સુધી ગુરુદેવને પામ્યા ન હતાં ત્યાં સુધી તો ધણી વગરના ઢોરથી પણ બદતર હતાં, પણ પારસમણિનાં સ્પર્શથી માંડ આ સંસારમાં માણસ કહેવાઈએ તેવી યોગ્યતા પ્રાપ્ત કરવા જઈ રહ્યા હતાં ત્યાં ગુરુદેવ અમને મઝધારમાં અનેક મોહ, માન, માયા, ક્રોધરૂપી તોફાનો વચ્ચે મૂકી એકાએક ચાલ્યા ગયા.

આપણે એમમાની રહ્યા હતા કે મારાથી મોટું કાંઈ નથી, ત્યારે આપણાથી મોટા પ્રભુએ આપણી પાસેથી ગુરુદેવને આંચકી લઈ એક સંદેશ આપેલ

છે કે, ‘મનુષ્ય હે ! તું તો પામર છે, તારી પાસે બેઠેલ મહારથીની ગણત્રીમાં કોઈ જ શક્તિ નથી માટે મદ કરીશ નહીં અને તારું અભિમાન તો ક્ષણજીવી રહેશે.’ આપણે એ ગુરુદેવનો આભાર માનવો છે કે ગુરુદેવે આપણને મઝધારમાં છોડેલ છે, પરંતુ એવા સંસ્કારો આપી છોડ્યા છે કે જેના વડે આપણે કદી ખોટા રસ્તા અખત્યાર ન કરીએ.

એક આત્મા કે જે માણેકપુરનાં હીરાલાલમાંથી આચાર્યશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ બની લાખો લોકોને કલ્યાણને માર્ગે દોરનાર, ધર્મની કમાલ બતાવી ભારતવર્ષમાં અને દેશ-દેશાવરમાં તપસ્વીસમ્રાટ બની તપનું મહત્ત્વ બતાવી વિદ્યાય લઈ ગયેલ છે તેમને અમારાં કોટી કોટી વંદન હો...

પરમાત્મભક્ત પૂજ્યશ્રી

સંગીતકાર - વાસુદેવભાઈ (અમદાવાદ)

તપસ્વીસમ્રાટ, પરમપૂજ્ય આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજનાં સાંનિધ્યમાં શ્રી ગિરનાર-સહસ્રાવન તીર્થ, અમદાવાદ ધર્મરસિક તીર્થવાટિકા - સિધ્ધાયલતીર્થાવતાર માણેકપુર આદિ સ્થળે થયેલ અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગોમાં અમને સંગીતકાર તરીકે જવાનું થયું.

એક વખત મારે આંખનું ઓપરેશન થયેલ અને સાહેબજીની નિશ્રામાં અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગ આવ્યો. સ્ટેજ પ્રોગ્રામમાં કેવી રીતે ખેંચીશ, શક્ય જ નથી. પૂજ્યશ્રી પાસે ગયો. વાસક્ષેપ નંખાવ્યો. પૂજ્યશ્રી બોલ્યા સારું થઈ જશે. અને તેમના વચન જ મંત્ર ! પ્રત્યક્ષ કૃપા મળી અને પ્રસંગ રંગે-ચંગે થઈ શક્યો. સાહેબજીને ગિરનાર મંડનની પૂજા ખૂબ જ પ્રિય હતી, એમની પરમાત્મભક્તિ કેવી કે પૂજા-પૂજનમાં પહેલેથી છેલ્લે સુધી બેસતા.

શીતલ-સૌમ્ય જીવનનાં સાધક દાદા ગુરુ.....

હર્ષદાબેન દિનેશચંદ્ર શેઠ (જુનાગઢ)

“ફુલ ખીલે છે ને કરમાય છે, એમાં કોઈ વિશેષતા નથી.

તે સુવાસ ફેલાવે છે તે જ તેની વિશેષતા છે.

સૂર્ય ઉગે છે ને આથમે છે, તેમાં કોઈ વિશેષતા નથી.

તે જગતને પ્રકાશિત કરે છે તે જ તેની વિશેષતા છે.

પ્રાણી જન્મે છે અને જીવે છે તેમાં કોઈ મહાનતા નથી.

તે મૃત્યુને મહોત્સવ બનાવી જાય છે, તે જ તેની મહાનતા છે.”

પૂજ્ય દાદાગુરુ નામજેવા જ ગુણ હતાં. સંસારમાં હીરાભાઈ નામધરાવનારા દાદા કોહીનુર હીરા જેવા ઝળહળતા હતા. વળી સંયમજીવનમાં હિમાંશુસૂરીશ્વરજી કેવું નામ! હિમાંશુ = ચંદ્ર. ચંદ્ર જેવી સૌમ્યતા શીતળતાને ધરનારા દાદાના નામથી જ જાણે મનને શાંતિ મળતી.

પૂ. દાદા ગુરુના ગુણગાન ગાવા એ તો નાના મોઢે મોટી વાત કરવા જેવું છે, તેમના ગુણોનું વર્ણન કોઈથી પણ થઈ શકે તેમનથી. તેમનામાં અઢળક ગુણો હતા. જે મુખેથી બોલી ન શકાય, વર્ણવી ન શકાય.

જ્યારે પૂ. દાદાગુરુ જાપમાં બેઠા હોય ત્યારે ગમે તેવી વ્યક્તિ વંદન કરવા, મળવા આવે પણ કોઈ સામે નજર પણ માંડતા નહીં. જાપમાં જ લીન રહેતા. ઉઘાડા માથે કોઈપણ બહેનોને વાસક્ષેપ નાખતા નહીં. પચ્ચક્રખાણ અંગે કે અન્ય શુભ ધાર્મિક કાર્ય અંગે મુહૂર્ત આપતા તેમાં એમની ખૂબજ સચોટતા રહેતી.

રાજકોટમાં મારા બનેલી રહે છે તેને પથરીનું ઓપરેશન કરાવવાનું હતું. દાદા કોઈને વાસક્ષેપ આપતા નહીં તેથી આપણે માંગી પણ ન શકીએ, પરંતુ જ્યારે શ્રાવકને રાજકોટ ઓપરેશન ટાઈમે જવું હતું. ત્યારે દાદાને વાત કરી કે સાદુભાઈનું ઓપરેશન છે તેથી હું રાજકોટ જાઉં છું. તરત જ દાદાએ પોતાની રીતે જ વાસક્ષેપ આપ્યો. મારા બનેલીની તબીયત તો સારી થઈ ગઈ અને પોતાની આરાધના સાથે કામમાં પણ લાગી ગયા. આવા તો ચમત્કાર ઘણા નજરે જોયા છે. તેઓ બોલતા નહી, પરંતુ અમી ભરેલી નજરથી નિહાળતા વાત્સલ્યભરી દૃષ્ટિથી જોતા તેથી ઘણું કામ થઈ જતું.

અમારા કુટુંબ ઉપર તો દાદાનો ઘણો જ ઉપકાર છે. મારા પુત્ર ભાવીનને ધર્મનું બહુ રુચતુ નહીં, સામાન્ય ધર્મ કરે. પણ દાદાના દર્શન જૂનાગઢ થયા પછી એના જીવનમાં જબ્બર પરિવર્તન આવી ગયું, અને તે તો દાદાના સાંનિધ્યમાં રહેવા લાગ્યો ને દાદાના છેલ્લા ટાઈમસુધી સાથે જ રહ્યો. છેલ્લે સમયે સાહેબજી કાળધર્મ પામ્યા ત્યારે એક હાથ હેમવલ્લભવિજયજી મહારાજસાહેબના હાથમાં અને એક હાથ ભાવીનનાં હાથમાં હતો. મહારાજસાહેબ સૌને ‘અરિહંત’ ‘અરિહંત’ બોલાવતા હતા નેમનાથદાદાનું રટણ કરાવતા હતા. દાદા પોતે પણ નેમનાથ દાદાનું રટણ કરતાં હતા. ધીમે ધીમે હૃદયના ધબકારા મંદ પડતા ગયા અને દાદા નશ્વર દેહને છોડીને અનંતના માર્ગે ચાલ્યા ગયા.

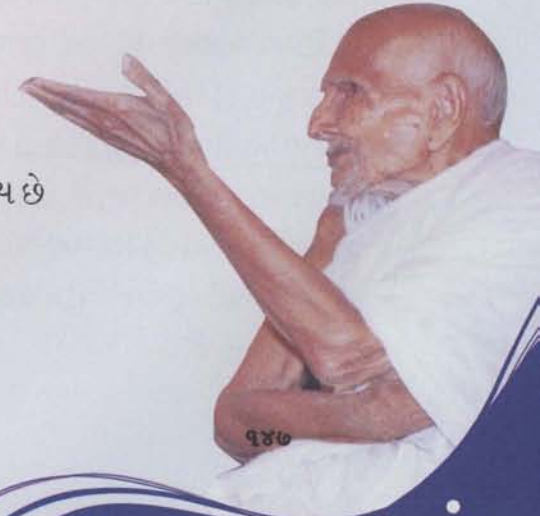
હંસલો ઉડી ગયો .... પિંજર પડી રહ્યું

તેલ ખૂટી ગયું.... દીપક બૂઝાઈ ગયો

તાર તૂટી ગયો.... વીણા બેસૂરી બની.

અમારા પરમઉપકારી પૂજ્યશ્રીની માસિક પુણ્યતિથિએ ઘરની ચાર વ્યક્તિઓ ઉપવાસ કરીએ છીએ અને યાત્રાર્થે સહસાવન જવાનું થાય છે પણ પૂજ્યશ્રીની ગેરહાજરી અમને અત્યંત વિહ્વળ બનાવી દે છે. ગુરુદેવ જ્યાં હો ત્યાંથી અમારા ઉપર સતત કૃપાવૃષ્ટિ કરતા રહેશો.

પૂજ્યશ્રી અનેક ગુણોના રત્નાકર હતા...

૧૪૭

અમારા પરમોપકારી, તપસ્વી ગુરુદેવ

શાહ રોહિણી ચંદ્રકાન્ત (જેતપુર)

ગરવાગિરનારના પગથારના પ્રણેતા પ. પૂ. આચાર્યદેવશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજાએ સં. ૧૯૮૬નાં ચાતુર્માસમાં આસો માસમાં ઉપધાનતપની આરાધનામાં અમને પ્રવેશ કરાવેલ. હું અને શ્રાવક ઉપધાનતપની રૂડી આરાધનામાં જોડાયા. પ.પૂ.સાહેબશ્રીની નિશ્રા, તપ અને જપના મંડાણ તથા નવકારની વાચના આમત્રિવેણી સંગમના સથવારે અમારી યાત્રા ચાલુ થઈ, અને મોક્ષની માળા અમે ગુરુદેવના હાથે પહેરી.

હું અને શ્રાવક પૂ. ગુરુદેવના અવિરત કૃપાબળથી શ્રાવકજીવનમાં આરાધના કરી શક્યા, અને જીવનને તપોમય બનાવી શક્યા.

તપસ્વી ગુરુદેવના ઉપકારની, હિતશિક્ષાની, વાત્સલ્યભાવ આદિ અનેક ગુણોની ભૂરિ, ભૂરિ અનુમોદના કરી રહ્યા છીએ.

અમારા પરોપકારી તપસ્વી ગુરુદેવ અમપર કૃપા વરસાવશો.

ઈચ્છામૃત્યુના યોગસાધક

દેવીદાસ મનહરલાલ દડીયા (અંધેરી)

વિ.સં. ૨૦૫૮માં વિલેપાર્લેવાળા મુરબ્બી શ્રી જયેશભાઈ શાહ સાથે શ્રાવણ સુદ ૧૫ના દિવસે અજાહરા શ્રી પાર્શ્વનાથપ્રભુની પૂજા, સેવા કરવાનો કાર્યક્રમનક્કી થતાં ત્યારબાદ જુનાગઢ ગિરનાર તળેટીમાં બિરાજતા પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના આશીર્વાદ ગ્રહણ કરવાનો કાર્યક્રમ નક્કી કર્યો.

અજાહરા પાર્શ્વનાથ પ્રભુની સેવાભક્તિ કરીને અમો જુનાગઢ મોડી સાંજે પહોંચ્યા. પ. પૂ. ગુરુદેવના દર્શન કરવા ગયા ત્યારે પ્રતિક્રમણ ચાલતું હતું, પ્રતિક્રમણ પૂર્ણ થતાં જ હું તથા જયેશભાઈ ગુરુદેવને વંદન કરવા ગયા. સ્નેહથી ગુરુદેવે બન્નેના શિર પર હાથ

મૂકીને આશિષ આપ્યા. ગુરુદેવના આશિષ ગ્રહણ કરતી વખતે બંધ આંખોમાં અલૌકિક પ્રકાશની અનૂભુતિ થઈ.

ગુરુદેવ સાથે જયેશભાઈ તથા મુનિ હેમવલ્લભવિજયજી મહારાજ અને અન્ય શિષ્યગણની હાજરીમાં ગુરુદેવના સ્વાસ્થ્યની પૃચ્છાથી વાતચીત શરૂ થઈ. પૂ. ગુરુદેવના પગ પાસે બેસી ગુરુદેવના પગ દબાવવાની સેવાનો લાભ લીધો. આ સમયે ગુરુદેવ સાથે થયેલી વાતચીત કંઈક અદ્ભુત હતી. પૂ. ગુરુદેવના સ્વાસ્થ્ય માટે શ્રી નેમિનાથ પ્રભુની વધુમાં વધુ આરાધના કરવાની વાત થઈ.

ગુરુદેવશ્રીના પ્રવર્તમાનગ્રહો તથા તેની સ્થિતિ ઉપર પૂ. ગુરુદેવ તથા જયેશભાઈ સાથે વાતચીત થઈ. પૂ. ગુરુદેવશ્રીના ખગોળવિદ્યાના જ્ઞાન અને ગ્રહોની સ્થિતિના જ્ઞાનની જાણ આ વાર્તાલાપમાં થઈ. કઈ તિથિએ કયા વર્ષે અને કયા સમયે સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ આદિ ગ્રહો કઈ સ્થિતિમાં હશે તેની વાત ક્ષણનાયે વિલંબ વિના ગુરુદેવ કહેતા હતા.

ગુરુદેવશ્રી જયેશભાઈને ગિરનારની યાત્રા માટે કોઈ પણ અમાસના દિવસે યાત્રા કરવાની સુચના આપી. અમાસ શા માટે? આ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં પૂ. ગુરુદેવે જણાવ્યું કે શાસનદેવી અંબિકા દર અમાસના દિવસે અચૂક સાક્ષાત્ ગિરનારના ગિરિમંડળમાં બિરાજમાન રહે છે.

ગુરુદેવશ્રીના જન્માક્ષરના ગ્રહો જોઈને ગ્રહો અને નક્ષત્રોની ચાલના અભ્યાસથી જયેશભાઈએ પૂ. ગુરુદેવને જણાવ્યું કે આપનું આયુષ્ય દીર્ઘ છે અને આપ ૧૦૦ વર્ષ ઉપરાંતનું આયુષ્ય ભોગવવાના અધિકારી છો. આપ ઈચ્છામૃત્યુના સ્વામી પણ છો. પૂ. ગુરુદેવે આ વાત હસીને ટાળી દીધી.

પૂ. ગુરુદેવ સાથેની વાતમાં માગસર સુદ ૧૪ની મધ્યરાત્રીએ ૧૨ કલાક અને ૩૯ મીનીટે દેહોત્સર્ગથી આત્માની ગતિ દેવલોકની થવાના યોગની વાત થઈ. આ દિવસ ઉત્તમ છે, અને બધાજ ગ્રહોની સ્થિતિની વાત થઈ, આ પૂ. ગુરુદેવના માટેનો

પ્રથમયોગ હતો, તેમવાત થઈ હતી. આ ઉપરાંત પૂ. ગુરુદેવ અને જયેશભાઈ વચ્ચે આવા બીજા ત્રણથી ચાર યોગની વાત થઈ હતી, જે ગુરુદેવના આયુષ્યના ૧૦૦ વર્ષ બાદ આવતા હતા. વાતો સહજ હતી. પ્રશ્નો ગૂઢ હતાં છતાં સરળ હતા. પૂ. મુનિ શ્રી હેમવલ્લભ વિ. મ. સાહેબની ગુરુસેવા પણ સર્વોત્તમ હતી. ગુરુના કાર્યો આગળ વધારવાની તેમની સમજ સ્પષ્ટ હતી. પૂ. ગુરુદેવનો સંતોષ પણ આ વાર્તાલાપમાં વ્યક્ત થતો હતો.

પૂ. ગુરુદેવનું સાંનિધ્ય માણીને અમો પાછા મુંબઈ આવી ગયા. અમારી રોજીંદી જીંદગીમાં અટવાઈ ગયા. પરંતુ "મુંબઈ સમાચાર" પત્રમાં એક સમાચારે ખરેખર અમોને વિચલિત કરી દીધા. સમાચાર હતા.

“પ.પૂ. આ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ માગસર સુદ ૧૪ના મધ્ય રાત્રીએ ૧૨ કલાક અને ૩૯ મિનિટે દેવલોક પ્રયાણ કરી ગયા છે.”

ખરેખર ! ગુરુદેવે પોતાની લીલા દેખાડી. વાતવાતમાં નક્કી કરેલા સમયને તેમણે પોતાના ઈચ્છામૃત્યુના સ્વામિત્વથી દેવલોકમાં આત્માની ગતિ કરવાનું આત્મસાત્ કરી લીધું.

પૂજ્યશ્રીને વંદન વાર હજાર

પંડિત નાનાલાલભાઈ (મુંબઈ)

સૂરિપ્રેમના હો લાલ !

તમને વંદન વાર હજાર

પ્રાતઃ સ્મરણીય પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજસાહેબ ચારિત્ર સંપન્ન મહાપુરુષ હતા. તેમનામાં મને સંયમ અને યોગનાં દર્શન થયા. બીજાપુરથી સોલાપુર સુધીનાં વિહારમાં ઘણા સાધુભગવંતો હોવાથી રસ્તામાં શ્રીસંઘે ગોચરીની વ્યવસ્થા કરી હતી. ૧૦૦ કિ.મી. ના વિહારમાં જૈનોનાં ઘરો જ નહીં અને પૂજ્યશ્રી નિર્દોષ ગોચરીના આગ્રહી! પૂજ્ય પ્રભાકર સૂ. મ. (ત્યારે પૂ. પ્રભાકર વિ.મ.) અજૈનોનાં ઘરોમાં ફરી

રોટલા વહોરી આવતા. શાક તો હોય ને ન પણ હોય ! છતાં પૂજ્યશ્રી તેનાથી ચલાવી લેતા પણ દોષિત ગોચરી વહોરવા તૈયાર ન થતા.

સ્વ. પૂજ્યશ્રીએ છેદ-ગંથોનું વાંચન અને પરિશીલન કર્યું હતું. છતાં પોતાના માટે અપવાદનું સેવન કરવાનું નામનહીં અને બીજાને અપવાદ દ્વારા પણ સમાધિ આપવામાં પ્રયત્નશીલ રહેતા હતા.

પૂજ્યશ્રી કહેતા કે ‘મારે આચાર્યપદ લેવું નથી.’ છતાં પૂજ્યશ્રીની આચાર્ય પદવી થઈ. થોડા વર્ષો બાદ મેં પૂછ્યું કે ‘સાહેબ ! આપ ના કહેતા હતા ને ?’ પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે ‘સ્વ. ગચ્છાધિપતિ પૂ. પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજે મને અને હિરસૂરિ મ.ને નિયમઆપેલો કે તે સમયના વડીલ જો તમને આચાર્યપદનો આગ્રહ કરે તો તમારે ના નહીં કહેવાની’ તેથી મારે આચાર્યપદવી સ્વીકારવી પડી. પોતાને પદનો મોહ ન હતો મોહ હતો સુંદર ચારિત્ર પાળવાનો તેમજ તપશ્ચર્યા દ્વારા કર્મનિર્જરા કરવાનો તેથી તેઓ તપસ્વી સમ્રાટ થયા હતા.

સ્વ. પૂ. ગચ્છાધિપતિ પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજસાહેબની ભાવના હતી કે ‘શ્રીસંઘમાં એક્ય કેમવધે.’ તે ભાવનાને સફળ કરવા પૂજ્યશ્રીએ ૧૭૫૧ તથા ૪૬૦૧ સળંગ આયંબિલો કર્યા જેના પ્રભાવે શ્રીસંઘમાં એક્યતા ખૂબ વધી, પણ કાળનો પ્રભાવ કહો કે આપણા નબળા પુણ્યનો પ્રભાવ કહો શ્રીસંઘમાં સંપૂર્ણ એકતા ન થઈ શકી, તો પૂજ્યશ્રીએ આયંબિલ પણ ન છોડ્યા. સંભવ છે કે તપ અને સંયમના પ્રભાવે તેઓ સ્વર્ગમાં ગયા હોય તો તેમના પુણ્યાત્માને પ્રાર્થના કરીએ કે ત્યાંથી પણ પોતાનાં દિવ્ય પ્રભાવથી સંઘમાં એકતા પૂર્ણ થાય તેવી કૃપા કરે.

સંઘ એકતાના હિમાયતી પૂજ્યશ્રી

ભાઈલાલ ડી. શાહ (અહમદનગર)

અહમદનગરસંઘના મહાન પુણ્યોદયે આચાર્ય ભગવંતશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની પંચાસ પદવીનો મહોત્સવ વિ. સં. ૨૦૧૫ વૈશાખ સુદ ૬ ના ખૂબ

ધામધૂમપૂર્વક ઉજવાયો હતો.

પૂજ્યશ્રીએ ઈ. સં. ૨૦૦૧ સુધીમાં ૩૦૧૦ ઉપવાસ, ૧૧,૩૦૦થી વધુ આયંબિલો, ૧૩૫ દિવસમાં શ્રેણીતપની સાથે ૧૧૬ ઉપવાસ, ૨૬૦ દિવસમાં વર્ષીતપની સાથે ૨૦૮ ઉપવાસ, ૮૪ વર્ષની ઉંમરે ડોળી વગર અમદાવાદથી પાલીતાણાનો વિહાર, લાગલગાટ ૪૬૦૦ આયંબિલ, જુનાગઢ-ગિરનારમાં ૬૧મી વર્ધમાન તપની આયંબિલની ઓળીમાં સાત છઠ્ઠ, બે અઢમકર્યા. ૨૮ દિવસમાં ગિરનારતીર્થની ૮૯ યાત્રા કરી હતી. વર્ધમાન તપની ઓળીમાં છેલ્લે ચોવિહાર સાત ઉપવાસ સાથે અઢાઈ કરેલ. આવા તપમાં પણ જામકંડારણાથી જૂનાગઢ અંદાજિત ૫૦ કિ.મી. ડોળી વગર ઉગ્ર વિહાર કર્યો હતો.

તેઓશ્રીએ સંઘોની એકતા માટે ભેખ લીધો હતો અને જિંદગીભર આવી ઉગ્ર તપસ્યાઓ કરી હતી. આવા ઉગ્ર તપસ્વીઓ આવા કાળમાં પેદા થવા બહુ જ મુશ્કેલ છે. તેમની ચીરવિદાયથી શાસનને આ મહાન ઉગ્ર તપસ્વી મહાત્માની ન પૂરાય તેવી મોટી ખોટ પડી છે.

નિઃસ્પૃહી આત્મા

ચંદ્રકાન્ત જીવતલાલ શાહ-મુંબઈ

અમો દર વર્ષે અમારા ૫૦ માણસના કુટુંબ સાથે પાલીતાણા અષાઢ મહિનામાં જાત્રા કરવા જઈએ છીએ અને સાધુ-સાધ્વીને વહોરાવવા લાયક ચીજો પણ લઈ જઈએ છીએ, દરેક ધર્મશાળામાં ફરીને વહોરાવવાનો લાભ લઈએ છીએ.

પૂજ્ય આચાર્યભગવંતશ્રીએ ચાતુર્માસ કરેલું એટલે તેમની સાથે પરિચય તો હતો જ. તેઓ એક ધર્મશાળામાં પૂજ્યપાદ નરરત્નસૂરીશ્વરજી સાથે બિરાજમાન હતા. અમો અચાનક ત્યાં ઉપાશ્રયમાં જઈ ચઢ્યા અને અનાયાસે જુની ઓળખાણ તાજી થતાં અમે તેમને પૂરતી ચીજોનો લાભ આપવા વિનંતી કરી આગ્રહ પણ કર્યો પરંતુ શ્રી

હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજે અમારે કંઈ પણ ખપ નથી એમકહી કોઈપણ વસ્તુ સ્વીકારવાની સ્પષ્ટ ના પાડી. પૂજ્યપાદશ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજા માયાળુ હતા. તેમણે અમારા પ્રત્યેના પ્રેમભાવ અને અમારા આગ્રહથી પ્રેરાઈને રજોહરણ ઉપર ચોમાસામાં વીંટાળવા પોલીથીલીનની ફક્ત એક કોથળી આપવા કહ્યું. પૂ. ગુરુ મહારાજ બાજુમાં જ બેઠેલા હતા. તેમણે મુખ પર આછું હાસ્ય લાવી પૂજ્યપાદ નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજને ટકોર કરી ‘તને લોભ છૂટતો નથી.’ આ શબ્દો ઘણા અસરકારક હતા. અમને તેમની ત્યાગભાવના ઉપર અહોભાવ થયો ! કેંટલો નિસ્પૃહી આત્મા....!

પૂજ્યશ્રીના પગલાથી પાવન થયા

ધનપાલ કે. શાહ (વેરાવળ)

મારા પિતાશ્રી કાંતિભાઈ પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સા.ના પરમભક્ત હતા. રોજ પ્રતિક્રમણ કરવા જતા અને રાત્રે પૂજ્યશ્રીની પાસે ધર્મચર્ચા કરતા. એક દિવસ મારા પિતાશ્રીએ પૂજ્યશ્રીને અમારા નિવાસસ્થાને પધારવા કહ્યું, પૂજ્યશ્રી સંયમના ખપી હતા, તેમણે સહજતાથી કહ્યું ‘કાંતિભાઈ, તમારે ઘરે કોઈ તપશ્ચર્યા છે? કે કાંઈ ધાર્મિક પ્રસંગ છે? તો પધારવું યોગ્ય રહે, બાકી પધારવાનું કોઈ પ્રયોજન નથી..’

મારા પિતાશ્રી સરળ સ્વભાવના હતા, તેમને થયું કે સાહેબજીના પગલા તો કરાવવા જ છે. સંઘમાંથી ત્યારે સામુહિક અઢમની જાહેરાત થઈ. મારા પિતાશ્રીએ અઢમની તપશ્ચર્યા કરી અને પૂજ્યશ્રી ને ફરી ઘેર પધારવા વિનંતી કરી. પૂજ્યશ્રીએ પણ સહજ સંમતિ આપી. આ રીતે અમે અમારા ઘેર પૂજ્યશ્રીના પગલાં કરાવ્યા.

આવો હવે પૂજ્યશ્રીનો સંયમ અને તપનો પ્રેમ...

ભાવાંજલિ

ચીનુલાલ શાંતિલાલ શાહ (આંબાવાડી, અમદાવાદ)

પ્રાતઃસ્મરણીય તપોનિધિ પૂ. આ. ભ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. અમારા શ્રી આંબાવાડી શ્વે.મૂ.જૈન સંઘમાં સં. ૧૯૮૫માં ચોમાસું પધારવાના હતા. ઉપાશ્રયમાં ભોંયતળીયે એકેય રૂમન હોવાથી અમે એક રૂમનીયે કરાવી લીધેલ તે વાતની યેન કેન પ્રકારે તેઓશ્રીને ખબર પડી જતાં, આખું ચોમાસું આ રૂમનો તેઓએ ઉપયોગ ન જ કર્યો. અમોએ તો અમારા સંઘમાં ઘરડા મહાત્મા આવે તો તેઓ રહી શકે તેવી કાયમી વ્યવસ્થા માટે, આ રૂમબનાવ્યો છે એમકહ્યું ત્યારે કહે ‘ના, હું નિમિત્ત બન્યો ને?’ આખું ચોમાસું પરસાળમાં રહ્યા. ગોચરી પાણી પણ નિર્દોષ વાપરતા, જીવનપર્યંત વિહાર કરતા પણ સાવ અશક્ત છતાં યાત્રા પગે ચાલીને જ કરે. તે પણ સૂર્યોદય થયા પછી જ નીકળવાનું. ભર ઉનાળો હોય સામા પડાવે પહોંચે ત્યારે જબરજસ્ત ગરમી થઈ ગઈ હોઈ તેમની તેઓએ કદીયે પરવા કરી નથી.

મારા ચિ. કમલેશભાઈ તથા ચિ. દીપકભાઈના ઘર દેરાસરમાં અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા તેઓશ્રીની શુભનિશ્ચામાં ભરપૂર આનંદમય વાતાવરણથી થઈ છે. જે બદલ અમારો સમગ્ર પરિવાર સદાનો તેઓશ્રીનો ઋણી છે.

શાસનરત્ન જીવ્યા ત્યાં સુધી સંઘએકતા માટે તપ, જપ કર્યા અને સૌ સાથે ચાલવાના પુરુષાર્થમાં કદીયે પાછી પાની કરી નથી. આવા મહાન પુરુષની ખોટ લાંબા સમય સુધી પૂરાશે નહીં. ગણ્યા ગણાય નહીં, વીણ્યા વીણાય નહીં તેટલા ગુણ જોયા છે. પૂજ્યશ્રી મોક્ષે પહોંચે ત્યાંથી પણ અમારા ઉપર અનરાધાર કૃપા વરસાવતા રહે, શાસનદેવને બે હાથ જોડી અને નતમસ્તકે ભરપૂર વિનંતી છે!

ભાવલિંગી મુનિશ્વર

ચંદ્રકાન્ત પ્રભુદાસ દોશી (વાંકાનેર) મુંબઈ

સંવત ૨૦૦૬ના વાંકાનેર ચાતુર્માસમાં પૂજ્યશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજનાં દર્શન, નિશ્ચા અને આશીર્વાદનો લાભ મેળવવા હું મારી ૧૭ વર્ષની ઉંમરે ભાગ્યશાળી

બનેલ. પૂજ્યશ્રીના જીવનમાં રહેલા ગુણો, સંયમની શુદ્ધતા, નિર્જરાના હેતુપૂર્વકના તપ વિષે હું તો શું લખું? જે સમસ્ત જૈન સમાજ જાણે જ છે. અન્ય ગચ્છ, પંથ કે સંપ્રદાયના સાધુ સાધ્વી કે મહાસતીજીઓ પાસેથી પણ એમની પ્રશંસા સાંભળવા મળે છે.

પૂજ્યશ્રી એવા ગુરુ હતા કે જે ગુરુસ્થાને ઊરાજમાન હોવા છતાં તેમનામાં ગુરુભાવ કદી દેખાયો નથી. જ્ઞાની અને તપસ્વી હોવા છતાં તેમના જીવનમાં કદી અહંકાર હોવાનો ભાવ જોવામાં આવેલ નથી.

પૂજ્યશ્રી પૂર્ણપણે મોક્ષમાર્ગના આરાધક, શુદ્ધધર્મના આચારમય હતા. સર્વને બોધ પણ શુદ્ધધર્મનો જ આપેલ છે. પૂજ્યશ્રીનું શુદ્ધ ચારિત્રમય જીવન જ આપણાં સૌ માટે બોધદાયક હતું. એમના સંપર્કમાં આવતા ભવ્યજીવો તેમના આશિષથી વીતરાગ સર્વજ્ઞભગવંત પ્રણીત ધર્મને પામનારા બન્યા છે. શ્રી નેમનાથ ભગવાન બાલબ્રહ્મચારી હતા. તેમના તરફ પૂજ્યશ્રીને વિશેષ ભક્તિ હતી. હૃદયમાં સ્થાન અને ભાવ નિરંતર રહ્યા કરતાં હતાં અને તેઓશ્રીના એ ઉત્કૃષ્ટભાવને કારણે જ કલ્યાણકભૂમિશ્રી ગિરનારજી પર સહસ્રાવનમાં એક સુંદર જિનાલય બને અને ભવ્યજીવો તે તીર્થની સ્પર્શનાનો લાભ પામે તેવી તેમની ભાવના હતી. જે પૂજ્યશ્રીના સંકલ્પ અને આશીર્વાદ થકી પૂર્ણ થઈ.

સર્વજ્ઞકથિત - મુનિ અણગાર કે જેને ભાવલિંગી મુનિ કહી શકાય તેવા દર્શન તેઓશ્રીમાં થતાં હતાં. આવા મુનિશ્વરને અમારા કોટી કોટી વંદન...

મહારાજશ્રીની યાત્રા

ચૌધરી મોહનભાઈ કરસનભાઈ (માણેકપુર)

માણેકપુરના પટેલભાઈ પૂજ્યશ્રીના સંપર્કમાં આવતા પૂજ્યશ્રીની કૃપા પ્રાપ્ત કરી ધર્મનાં રંગે રંગાઈ ગયા. તેઓએ તેમનાં ભાવુક ભાવો અહીં વ્યક્ત કર્યા છે.

પ.પૂ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબે જ્યારે માણેકપુર ગામે ચાતુર્માસ કર્યું હતું ત્યારે અમો મહારાજશ્રીનું વ્યાખ્યાન સાંભળવા દરરોજ સવારે જતા. અમને તેમના વ્યાખ્યાનમાં એટલો બધો રસ પડેલો કે એક દિવસ પણ ચૂકતા નહીં. મહારાજશ્રી જે બોલતા તે હું ચોપડીમાં લખી લેતો અને ઘરે આવીને તેનો અભ્યાસ કરતો. તેઓ દૃષ્ટાંત સાથે વ્યાખ્યાન કરતા, આ બધું જ હું લખી લેતો.

મહારાજશ્રીએ અમને કહ્યું કે હું તમને નવકારમંત્ર આપું છું તે તમો મોંઢે કરી લાવો, અમે નવકાર મંત્ર મોંઢે કર્યો. મહારાજશ્રીએ સુવર્ણ ગુફામાં બેસીને ૨ કલાકના સમયમાં જેટલી થાય તેટલી માળા ગણવાનું અમને કહ્યું, અમે ગુફામાં બેસીને તે પ્રમાણે દરરોજ માળા ગણતા.

એક વખત મહારાજશ્રીએ કહ્યું કે તમારે કાલથી અઢમ - ત્રણ દિવસનાં ઉપવાસ કરવાના છે, આવા ઉપવાસ મેં કદી કરેલા નહોતા. પણ મહારાજશ્રીના કહેવાથી કર્યા. રાત્રે શરીરમાં ધબકારા વધી ગયા, હિંમત રાખીને રાત તો પસાર કરી. અમારા ધર્મમાં ઉપવાસમાં દૂધ પિવાય એટલે સવારે મેં દૂધ પી લીધું. આ વાતની મહારાજશ્રીને ખબર પડતાં એમણે મને કહ્યું કે ‘તમે ઉપવાસ ભાંગ્યો તેનું તમને પાપ લાગશે.’ મેં કહ્યું ‘મહારાજ મને આ પાપમાંથી બચાવો.’ મહારાજશ્રીએ આયંબિલ કરી પ્રાયશ્ચિત કરવાનું કહ્યું.

ચાતુર્માસ પુરું થયું એટલે મહારાજશ્રી એ અમને કહ્યું કે ‘મારી ઈચ્છા હવે યાત્રા કરવાની છે. અહીંથી મહુડીના દર્શન કરીને આગલોડ થઈને વડનગર થઈને તારંગા પહોંચવાનું છે. તમારે મારી સાથે રહેવાનું છે. અને પછી શંખેશ્વર જઈ ત્યાંથી પાલીતાણાની યાત્રા કરીને જૂનાગઢ યાત્રા પુરી કરવાની છે માટે તમારે મારી સાથે

ચાલવાનું છે.’ મહારાજશ્રીના કહ્યા મુજબ એ રીતે બધે યાત્રા થઈ. શંખેશ્વરમાં સાહેબે મને અઢમકરવાનું કહ્યું. મેં સાહેબને કહ્યું કે મારાથી ઉપવાસ નહીં થાય તો ? સાહેબે કહ્યું કે ચિંતા ન કરો તમારે મારી પાસે સવારે ને સાંજે બે વખત વાસક્ષેપ નંખાવવો જેથી તમને કશું જ નહીં થાય. સાહેબના કહેવાથી અમે ઉપવાસ કર્યા અને ખરેખર, બહુ જ સરસ ઉપવાસ થયા.

શંખેશ્વરના વિહારમાં મહારાજશ્રી થોડાં ચાલે ને શ્વાસ ચઢે એટલે તે બેસતા. અમો પણ તેમની સાથે જ રહેતા અને તેઓ જ્યાં જ્યાં બેસતા ત્યાં થોડો સત્સંગ કરતાં. તેઓ કહેતા કે ‘મોટાભાગની દુનિયા સંસારના સુખ માટે ધર્મ કરી રહી છે. મોક્ષ માટે પ્રયત્ન કરનારા તો ગણત્રીના છે. જેને પાપનો ડર છે તે જ સાચો ધર્મ કરી શકે. આપણે ક્યારેય પાપ થાય તેવી સલાહ આપવી નહીં. આપણાથી કોઈ અપરાધ થયો હોય તો ગુરુ આગળ આલોચના કરવી અને માફી માંગવી. ગુરુના દર્શન પણ ગુરુ જેવા થવા માટે કરવાના.’ આ રીતે સત્સંગ કરતા કરતા અમે શંખેશ્વર પહોંચ્યા. અમે મહારાજશ્રીને વંદન કરીને માણેકપુર આવ્યા. મહારાજશ્રીનું ચાતુર્માસ અમદાવાદ થયું. ચાતુર્માસ પછી અમદાવાદથી પાલીતાણાના સંઘમાં જવા માટે મહારાજશ્રીએ અમને માણેકપુરથી બોલાવ્યા. મહારાજ સાહેબે જણાવ્યું કે ‘આ સંઘમાં આયંબિલ કરે તે જ આવી શકશે.’ અમને તો આયંબિલ કરવાનું તો બહુ જ ગમતું હતું તેથી આયંબિલ કરીને સંઘમાં જોડાયા, અને આ સંઘ પાલીતાણા પહોંચ્યો. અમે દાદાના દર્શન-પૂજા કરી માણેકપુર પાછા વળ્યા.

મહારાજ સાહેબ ઘેટી ચાતુર્માસ કરવા ગયા અને અમને ચોમાસામાં અઢાઈ કરવા ઘેટી બોલાવ્યા, અમો ઘેટી પહોંચી ગયા. અમારામાંથી એક ભાઈએ અઢાઈ કરીને બીજા ભાઈઓએ ઉપવાસ, એકાસણા કર્યા. દસ દિવસ મહારાજજી સાથે રહ્યા. ચાતુર્માસ પછી પાલીતાણાથી ગિરનારનો સંઘ હતો, અમો સંઘમાં જોડાયા અને જુનાગઢ પહોંચ્યા. આ રીતે મહારાજ સાહેબ સાથેનો જૂનાગઢનો અમારો સંઘ પૂરો થયો. ત્યારબાદ મહારાજશ્રીના અંતિમદર્શન કરવાના સમાચાર આવ્યા ને અમો તુરત

જૂનાગઢ પહોંચી ગયા. મહારાજશ્રીનાં અંતિમદર્શન કરીને અમને ખૂબ દુઃખ થયું. અમારા માટે મહારાજશ્રીએ કેટલી લાગણી બતાવી હતી. ૮૪ વર્ષની જૈફ વયે પણ પગે ચાલીને તારંગા-શંખેશ્વર-પાલીતાણાની યાત્રા પૂરી કરી. ખરેખર, એમને ધન્ય છે.

ગારિયાધારના ગુરુવર

પ્રણલાલ શાહ (ગારિયાધાર)

પ.પૂ. આચાર્ય શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. સંવત ૨૦૩૭માં શેષકાળમાં અમારા ગારિયાધાર શ્રી સંઘમાં વ્યાખ્યાન આપતા હતા. સંઘના ભાઈઓએ ગુરુમહારાજને ચાતુર્માસની વિનંતી કરી. ગુરુમહારાજે કહ્યું કે આ ગામમાં અમે ત્રીસેક વર્ષ પૂર્વે ચાતુર્માસ માટે આવેલ પરંતુ અગવડતાના કારણે ચાતુર્માસ કર્યા વગર જવું પડેલ એટલે સંઘનું લેણું અમારા માથે છે તે પુરું કરવાની ભાવના છે, પણ પછી ઘણાં પ્રયત્નો કરવા છતાં કોઈ મેળ પડ્યો નહીં. અમે સતત પ્રયત્ન કરતા રહ્યા. એમાં ૨૦૪૦માં ગુરુમહારાજ જૂનાગઢ પધારેલ હતા. ત્યાં હું વિનંતી કરવા ગયો. હું વંદન કરીને સાહેબ પાસે બેઠો. સાહેબે પૂછ્યું કેમ આવવાનું થયું? મેં કહ્યું અમારા સંઘમાં આપનું ચાતુર્માસ બાકી છે તે યાદ અપાવવા આવ્યો છું. સાહેબે કહ્યું કે ‘જાવ સંઘમાં અમારા આવવાની જાણ કરજો, અમે આવીશું.’ મેં સાહેબના આદેશથી જય બોલાવી. ૨૦૪૦નું ચાતુર્માસ અત્રે થયું. સંઘને સાહેબના વ્યાખ્યાન શ્રવણનો લાભ મળ્યો. સોસાયટીમાં ઘર દેરાસરના બીજ રોપાયા. તેમાંથી ૨૦૫૭માં સાહેબે આપેલ મુહુર્ત પ્રમાણે ભૂમિપૂજન થયું. દેરાસર, ઉપાશ્રય નવેસરથી નિર્માણ થયું. સં. ૨૦૫૮ના કારતક વદ ૨ ના સાહેબને હસ્તે દેરાસરની પ્રતિષ્ઠા થઈ. જેમાં વાસણમાં ગુરુમહારાજે અંજન કરેલ લાલ વર્ણનાં અજાહરા પાર્શ્વનાથની મૂળનાયક તરીકે સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. પોતાના વયન પર અડગ રહેનાર આ ગુરુદેવનો અમારા સંઘ ઉપર જે ઉપકાર છે તે કદી ભૂલાય તેમનથી.

મારો પુત્ર અપંગ હતો. તેને સાહેબજી અત્યંત પ્રેમથી વાસક્ષેપ નાંખતા, તેથી તેના આત્માને ખૂબ શાંતિ થતી. તે પુત્ર પાંચ વર્ષે સ્વર્ગવાસી થયો.

૨૦૫૮ના કારતક સુદ ૧૪ ના રોજ પહેલી સાલગિરીની ધ્વજાનો વાસક્ષેપ નંખાવવા માટે જૂનાગઢ ગયા. સાહેબની તબિયત તે વખતે ખૂબ જ નરમ હતી. ડોક્ટરે બેસવાની મનાઈ કરી હતી. છેલ્લા ૨ મહિનાથી તે કોઈને વાસક્ષેપ પણ નાખતા નહોતા, પરંતુ ગારિયાધાર સંઘના ભાઈઓના આગમનની જાણ થતાં પોતે બેઠા થઈ ગયા અને ધ્વજા પર સારી રીતે વાસક્ષેપ નાંખી આપ્યો.

આવા ગુરુભગવંતનું સ્મરણ હવે કદી ભૂલાશે નહીં. પોતાના વયનમાં અડગ રહેનાર આવા ગુરુભગવંતના દર્શન મહાભાગ્યશાળી જ પામી શકે.

પરમકૃપાળુ સદ્ગુરુ

હરીભાઈ (અગતરાઈ)

પૂજ્ય તપસ્વી ગુરુદેવ વિહાર કરતા પધાર્યા. અમારા આંગણાને પાવન કરી આગળ પધાર્યા ત્યાં અમે ગયા. નાનકડી જગ્યા પણ સાહેબજી જરાપણ અકળાયા વિના પૂરી પ્રસન્નતાથી રહ્યા.

એક વખત એક સ્થાને રુમમાં બાંકડા પડ્યા હતા. કોઈને કહ્યા વિના સાહેબજી - મહાત્માઓ સાથે તે બાંકડા એક બાજુ કરીને કાજો લઈ આસન પાથરીને બેઠા.

જૂનાગઢથી પાલીતાણા પદયાત્રા સંઘ હતો. સંઘમાં ૬૦ની સંખ્યા હતી. એકાસણા ફરજીયાત હતા. પણ સાહેબજીએ કૃપાદષ્ટિથી સૂચના કરી કે નવા અને નાના આરાધકોને પૂછીને વસ્તુ બનાવીને ભક્તિ કરવી.

સવારનું પ્રતિક્રમણ સાથે થાય. અમે થોડા મોડા જઈએ તો પણ સાહેબજી એકદમ શાંતિથી બેસી રહે અને નવકારવાળી ગણે. બધા ભેગા થઈ જઈએ પછી જ પ્રતિક્રમણ ચાલુ કરે. બસ, એક જ ભાવના કે સાધુ કોઈને ભાર રૂપ ન હોય સાધુ હંમેશા સહાયક હોય. ધન્ય છે કૃપાળુ ગુરુદેવને....

સાહેબના ખોળામાં બાળશ્રાવક એજ અમારો પુણ્યોદય

ઉષાબેન સી. શાહ (વાસણા)

આજે રોજ સવારે નવકારના ઉપાશ્રય સામે જોતા કે ત્યાંથી નિકળતા એક નિસાસો નીકળી જાય છે. નવકારમાં સાહેબજીએ અનેક ચોમાસા કર્યા. આ દશકામાં અમને લાગે છે કે ઉપાશ્રય જીવંત બની ગયો છે. આખો દિવસ શ્રાવકોની અવર-જવર રહે. આજે પણ એ બાજુથી નીકળીએ ત્યારે જાણે નવકારવાળી ગણતા હોય, કાંતો પુસ્તક વાંચતા હોય એવો ભાસ થાય.

મારા જીવનમાં ન ભૂલાય તેવો પ્રસંગ બની ગયો. મારી દિકરીના બાબાને દોઢ મહિનાનો લઈને અમે દેરાસર ગયા. બાબાને પૂજા કરાવીને અમે તેને સાહેબજી પાસે લઈ ગયા. અમારા મનમાં સાહેબજી માટે પહેલેથી જ ડર ખરો, પણ તેમની આંખોમાં વાત્સલ્ય છલોછલ દેખાય. ડર એટલા માટે કે તેઓ શ્રાવિકાને ઉપાશ્રયમાં ખુલ્લા માથે આવવાની ના પાડતા અને વાસક્ષેપ પણ ન નાંખતા, પણ સવારનો ૧૦ વાગ્યાનો સમય હતો. ઉપાશ્રયમાં ૨૦ થી ૨૫ શ્રાવકો હતા. અમે મા-દિકરીએ હિંમત કરી અને ઉપાશ્રયમાં ગયા.

સાહેબજીને વંદન કરીને અમે બહાર નીકળતા હતા, ત્યારે પૂ. ધર્મબોધિ વિ. મ.સા.એ અમને પાછા બોલાવ્યા. દિકરીને પૂછ્યું "આ તારો બાબો છે?" દિકરીએ હા પાડી. મ.સાહેબે પૂછ્યું "આ પહેલો બાબો છે કે બીજો?" દિકરીએ કહ્યું બીજો બાબો છે. મિત નામ પાડ્યું છે. પૂ. મહારાજ સાહેબ બોલ્યા "આ બાબાને તારે અમને વહોરાવી દેવો છે?" એક ક્ષણ માટે તો અમે મા-દિકરી સ્તબ્ધ થઈ ગયા. શું બોલવું?

દિકરીએ હિંમત કરીને તુરત જ હા પાડી, મને મુંઝવણ થઈ ગઈ, પણ ધર્મબોધિ મ.સા. અમને સાહેબજી પાસે લઈ ગયા. તેમણે સાહેબજીને બધી વાત કરી. અમારા માટે તો કદી ન અનુભવાય તેવો ચમત્કાર થયો.

સાહેબજીએ એકદમ મિત સામે જોયુંને પલાઠીવાળી, હસમુખાઈ કાળીદાસ પણ હાજર હતા. સાહેબજીએ તેમને કહ્યું કે "આ બાબાને મારા ખોળામાં મૂકો." ત્યાં ઉભેલા બધાજ શ્રાવકો નવાઈ પામ્યા કે આ શું છે ? સાહેબજીએ જોયું ? અને તુરત જ હસમુખભાઈએ બાબાને સાહેબના ખોળામાં મૂક્યો. સાહેબજીએ બાબાના પગથી માથા સુધી વાસક્ષેપ છાંટ્યો. અમે આ બધું સ્વપ્નમાં જોતા હોય તેમજોઈ રહ્યા. બાબો હસમુખભાઈએ દિકરીને પાછો આપ્યો. સાહેબજીએ મને અને દિકરીને બાધા કરાવી કે "આ બાળક ભવિષ્યમાં દીક્ષા માર્ગે જાય તો તમારે બંને એ ના ન પાડવી." અમે બંનેએ બાધા લીધી. દિકરી હર્ષમાં રડી પડી અને બોલવા લાગી કે મેં શ્રાવકને પૂછ્યું નથી પણ મારા ભાગ્ય ઉત્તમ છે. ત્યાં રહેલા બધા શ્રાવકોએ સંભવનાથ દાદાની જય બોલાવી. ઉપાશ્રય ગુંજી ઉઠ્યો. અમે પણ અમારા પુણ્યોદય પર ખુશ થતા ઘેર ગયા.

સાહેબના આશીર્વાદ વાસણા સંઘ પર નિરંતર હતા. તેમણે વાસણા સંઘમાંથી વિહાર કર્યો ને જાણે ધર્મમાં પણ ધરતીકંપ આવ્યો.

આશીર્વાદથી ૧૦૦ ઓળી

હસમુખભાઈ સંપતભાઈ (જામનગર)

પૂ. આચાર્યભગવંતનો મહાન ઉપકાર એ જ કે મારા પિતાશ્રી સંપતભાઈ વર્ધમાનતપની ૧૦૦ ઓળી પૂરી કરી શક્યા તે તેમના અંતર આશીષથી જ. ક્યારે ઓળી ઉપાડવી અને ક્યારે પારણું આવે, ફરી ક્યારે ઉપાડવી તેના બધા જ મુહૂર્ત પૂજ્યશ્રીએ આપીને બાપુજીની આ ઉંમરે મોટી ઓળીઓ પાર પાડી હતી.

સાહેબજીની અદૃશ્ય ભાવના અને સહાયથી જામનગરમાં વર્ષોથી જેટલા પાયા નાંખાય તેમને યાત્રા કરાવવાનો લાભ મળે છે. આજ સુધી ૬૫૦થી વધુ ભાવિકોએ પાયા નાંખ્યા છે.

શ્રી ગિરનારતીર્થની પરિક્રમાનો એક મહાન લાભ અમને મળ્યો, જેના મૂળમાં પૂજ્યશ્રીનો ઉપકાર છે.

પૂજ્યશ્રીની આરાધના-સાધના અલૌકિક હતી. તો ભવિષ્ય પારખ શક્તિ પણ ગજબ કોટીની હતી. સહસાવનનું કાર્ય ક્યારે થશે, તે તેઓશ્રીએ અમારા પૂ. વડીલશ્રી રંગીલ કાકાને જે સ્પષ્ટ કહેલું તે જ રીતે કાર્ય પૂરું થઈ શક્યું.

ધન્ય છે એ મહાન પૂજ્યશ્રીને.....

જિનાજ્ઞાપાલક ઘોરતપસ્વી

भीकमचंद छाजेड (राजनांदगांव)

પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવ કે ફલોદી (રાજસ્થાન) ચાતુર્માસ કે સમય મેરી બાલ્યાવસ્થા હી થી । ઉસ ચાતુર્માસમેં મેરે પૂજ્ય કાકાજી સંપતલાલજી છાજેડ કો આપકા શુભ સાન્નિધ્ય પ્રાપ્ત હુઆ । વે પૂજ્ય ગુરુદેવ કે ત્યાગ એવં તપશ્ચર્યા કે કારણ બહુત પ્રભાવિત થે । સમય સમય પર ગુરુદેવ જહાં વિરાજતે થે વહાં મુજસે પત્ર લિખવાયા કરતે થે । ક્યોંકિ ઉનકી લિખાવટ મારવાડી ભાષા કી થી । બાર બાર પત્ર લિખને કે કારણ મેરે મનમેં બી પૂજ્ય ગુરુદેવકે પ્રતિ આસ્થા હો ગઈ ।

આપકા ચાતુર્માસ પાલીતાણા સિદ્ધક્ષેત્રમેં થા । ઉસ સમય મેરે પૂજ્ય પિતાજી જમનાલાલજી છાજેડ કે સાથ ચાતુર્માસમેં પાલિતાણા રહેને કા મુજે બી સૌભાગ્ય મિલા ઓર ઉસી ચાતુર્માસમેં પૂજ્ય ગુરુ દેવ કા સાન્નિધ્ય પ્રાપ્ત હુઆ । પૂજ્ય ગુરુદેવ ને મુજે એવં શ્રી ધરમચંદજી વિનાયકિયા કો ધાર્મિક અધ્યયન કરાયા । ધાર્મિક સૂત્ર યાદ કરને મેં મુજે અધિક સમય લગતા થા । ફિર બી ગુરુદેવને બડી પ્રસન્નતાપૂર્વક ધાર્મિક સૂત્ર યાદ કરાયે ।

ગુરુદેવ શુરુ સેહી તપશ્ચર્યામેં લીન રહતે થે । અતઃ ઉન્હે હિમાંશુવિજયજી કે નામ કી બજાય તપસ્વી મ.સા. કે નામસે સંબોધન કરતે થે । લગભગ ૧૫ વર્ષો કે અંતરાલમેં પૂજ્યશ્રી કે સાથ કિસી પ્રકારકા સંપર્ક નહીં કર સકા ।

હમલોગ પાલિતાણા કી યાત્રા હેતુ ગયે તબ માલૂમ હુઆ કિ પૂજ્ય ગુરુદેવ ગારિયાધારમેં વિરાજમાન હૈં । તબ મુજે ફિરસે દર્શન કા સુયોગ પ્રાપ્ત હુઆ । ઉસકે બાદ અહમદાબાદમેં કઈ બાર મુજે વ મેરે પારિવારિક સદસ્યોં કો ઉનકા સંયોગ પ્રાપ્ત હુઆ । એકબાર કરીબ ૨ બજે દોપહરમેં દર્શનાર્થ પહુંચા । ઉસ સમય ગુરુદેવ આયંબિલ કી ગોચરી વાપરને કે બાદ પાત્રોં કા પડિલેહણ કર રહે થે । મૈને સહજમેં પૂછા કિ ઈતની દેર સે આયંબિલ કરતે હૈ ! તબ વિદિત હુઆ કી હંમેશા હી ગોચરી

લાકર રસ્ત્ર દેતે થે એવં જબ વહ પૂરી તરહ સે ટંડી હો જાતી થી ઉસકે બાદ હી વાપરતે થે । વૈસે બી આયંબિલ તપ કઠિન હૈ ઉસમેં બી ગોચરી ટંડી હો જાને કે બાદ વાપરને કી હિમ્મત તો એસે ઘોર તપસ્વી હી કર સકતે હૈં ।

કરીબ ૮ વર્ષ પૂર્વ પૂજ્યશ્રીકે દર્શનાર્થ અહમદાબાદ પહુંચા તબ વિદિત હુઆ કી પૂજ્યશ્રી શાશ્વતી ઓલીકી આરાધના હેતુ કલિકુંડ તીર્થ પધારને વાલે હૈં । ઉસ સમય વહાં જો મુનિભગવંત વિરાજમાન થે ઉનસે પૂછા કિ ક્યા ડોલીમેં જાયેંગે ? તબ મુનિ ભગવંતને ફરમાયા કિ યદિ જાયેંગે તો પૈદલ હી જાયેંગે અન્યથા ન બી જાવે કિન્તુ ડોલી કા ઉપયોગ નહીં કરેંગે ઉસ સમય પૂજ્યશ્રી કા ઉમ્મ લગભગ ૯૨ વર્ષ કી થી ।

સંઘમેં એકતા હો ઈસ મહાન ઉદ્દેશ્ય સે ગુરુદેવને આયંબિલકી ઘોર તપશ્ચર્યા પ્રારંભ કી ઓર લગભગ ૩૦ વર્ષો તક આયંબિલ કરતે રહે । અપને જીવનકાલમેં લગભગ ૩૦૦૦ ઉપવાસ એવં ૧૧,૫૦૦ સે અધિક આયંબિલકી તપશ્ચર્યા કી, જો કિ અપને આપ મેં એક રેકોર્ડ હૈં । લોગો કા એસા બી વિશ્વાસ થા કિ જો વર્ધમાન તપકી લમ્બી ઓલી ન સકતે હો વહ પૂજ્યશ્રી સે વાસક્ષેપ પ્રાપ્ત કર સહજતાસે આયંબિલકી ઓલી કર સકતે હૈં ।

જહાં તક મુજે જ્ઞાત હૈં એસા છ'રી પાલિત યાત્રી સંઘ પૂજ્યશ્રી કી હી નિશ્રામેં નિકલે હોંગે જિસમેં સબી યાત્રિયોં કો આયંબિલ કી તપશ્ચર્યા કરના અનિવાર્ય હો । એસે હી સંઘકા દર્શન કરને કા સુઅવસર મુજે જૂનાગઢમેં પ્રાપ્ત હુઆ । પૂજ્યશ્રી કી નિશ્રામેં જો તીર્થમાલા કે મહોત્સવ કા જો કાર્યક્રમ હુઆ વહ જિસ તરહસે શાલિનતા, શિષ્ટતા એવં ક્રમાનુસાર હુઆ વહ સમય પર સ્મૃતિમેં આતા રહતા હૈં । એસા કાર્યક્રમ અન્યત્ર પ્રાયઃ દેખને મેં નહીં આતા હૈં ।

સહસાવન કે પ્રતિ પૂજ્યશ્રી કા પૂર્ણ સમર્પણ ભાવ થા । અતઃ સહસાવન તીર્થકા સંપૂર્ણ જીર્ણોદ્ધાર અપની સ્વયંકી જિમ્મેદારીસે પૂર્ણ કિયા । ઓર અંત સમયબી નશ્વર દેહ સહસાવન તીર્થ કો હી સમર્પિત કર દિયા ।

એસે દૃઢસંકલ્પી, જિનાજ્ઞાપાલક, ઘોરતપસ્વી કે ચરણોંમે સહસ્રા વંદના.... વંદના....

તપસ્વી આચાર્યદેવ !

હરકુંવરબેન (અમરેલી)

અમારા અમરેલી ગામમાં પૂજ્યશ્રીની પધરામણી થયેલ તે અવસરે મારે ૫૦૦ આયંબિલની આરાધના ચાલતી હતી. તપનિમિત્તે પૂજ્યશ્રીને ઘરે પગલાં કરવા વિનંતી કરતાં પૂજ્યશ્રીએ અમારી વિનંતીનો સહજ સ્વીકાર કર્યો અને ઘરે પધારતાં હિતશિક્ષા આપી કે “આયંબિલતપ ઉત્કૃષ્ટ છે, સાથે જાપ પણ કરવા યોગ્ય છે.” અને પરિવારજનોને વાસક્ષેપ નાંખી વાત્સલ્યભાવે આશીર્વાદ આપ્યા સૌ આરાધના કરજો. અને પૂજ્યશ્રીના આશીર્વાદથી આજે મારે પુત્રને પણ આયંબિલતપની ઓળી વગેરે આરાધના ખૂબ જ પ્રસન્નતાપૂર્વક થાય છે.

મહારાજ સાહેબ સાથેનો મારો અનુભવ

હસમુખભાઈ બાબુલાલ શાહ (નડીયાદ)

અમારા સંસારી માસી મહારાજ (હાલમાં પૂ. બાપજી મહારાજના આજ્ઞાવર્તી સાધ્વી કમલપ્રભાશ્રીજી મ.સા.) સતત કહેતા- ‘હસમુખભાઈ તમે બંગલા કર્યા પણ એક નાનકડું ગૃહમંદિર કરો.’ તે પ્રેરણાથી પ્રેરાઈને ગૃહમંદિર નિર્માણ કરવાની ભાવના જાગી. એ અરસામાં ઈ.સ. ૧૯૮૬-૮૭ના સમયમાં - અમદાવાદમાં એક વ્યક્તિનું કાજ મંદિર (ચાલુ હાલતમાં ચલ પ્રતિષ્ઠાવાળું) આપવાનું હતું. તે અંગે પૂ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ પાસે હું અને મારા સ્નેહી શેઠશ્રી અંબાલાલ અમૃતલાલ બોરસદવાળા સલાહ લેવા ગયા. મેં મારા મનની વાત પૂજ્યશ્રીને જણાવી જે વ્યક્તિ પાસેથી કાજમંદિર ખરીદવાનું હતું તેમનું નામપણ જણાવ્યું.

પ્રથમતો તેઓશ્રી ઊંડા વિચારમાં ડૂબી ગયા અને મૌન રહ્યા. પછી મને નજીક બોલાવી મારા માથે હાથ મૂકીને માર્મિક ટકોર કરી, “તારી શક્તિ નથી? તું એકલો તારી જાતે મંદિર બનાવી શકે તેમ છે. જા ! મારા આશીર્વાદ છે, કામથઈ જશે, પરંતુ સ્વદ્રવ્યથી પાષાણનું મંદિર બનાવવાની ભાવના રાખજે” બસ, આટલી જ વાત. પરંતુ તપસ્વીમહારાજના આટલા શબ્દો મારે મન સોનાના નીવડ્યા અને તેમના તથા પૂ.

ગચ્છાધિપતિશ્રીના આશીર્વાદથી અમો રથાકાર આરસપહાણનું મંદિર કોઈપણ રુકાવટ વગર ટૂંક સમયમાં સ્વદ્રવ્યથી સાકાર કરી શક્યા. જે અત્યારે નડીયાદ-પેટલાદ નેશનલ હાઈવે નં- ૮ ઉપર તીર્થ સમાન શોભી રહ્યું છે.

આમમારા કુટુંબનું અને નજીકના ઉપકારી પૂ. કમલપ્રભાશ્રીજી મ.સા. નું સ્વપ્ન સાકાર થયું. જે નિર્માણમાં પૂજ્યશ્રીની ટકોર ઘણી અસરકારક સાબિત થઈ પ્રતિષ્ઠા પણ સંખ્યાબંધ પ્રતિષ્ઠાકારક પૂ. ગચ્છાધિપતિ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય જયઘોષસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના હસ્તે થઈ, તેમની પણ કૃપાદષ્ટિ પ્રાપ્ત થઈ.

દાદા એક વિરલ વિભૂતિ

કેતનભાઈ પી. શેઠ (જુનાગઢ)

પ.પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ એટલે કે જેને આપણે સહુ દાદાના હુલામણા નામથી ઓળખીએ છીએ. દાદા વિશે શું લખવું? શબ્દો પણ ઓછા પડે છે, છતાંય કંઈક કહેવાનું મન થાય છે. દાદા અત્યારે આપણી વચ્ચે નથી પરંતુ તેઓએ કરેલ મહાનકાર્યની સુવાસ આપણી વચ્ચે છે.

જૈનશાસનની આ મહાન વિભૂતિની ખોટ ક્યારેય પૂરી ન શકાય તેવી છે. તેમનું જીવન સાદું, સરળ અને તપમય હતું. જીવનભર તેમણે આયંબિલ તથા ઉપવાસની ઉગ્ર તપસ્યા કરેલી. તેઓ હંમેશા પોતાના માટે કઠોર તથા બીજા માટે કોમળ હતા. તેમના દર્શન થતાં જ જીવન ધન્ય બની જતું.

મારી જ વાત કરું તો હું ક્યારેય કોઈ સાધુ સંતના દર્શને ન જતો. દાદાનું છેલ્લું ચોમાસુ જૂનાગઢ થયું. તેઓના પ્રવેશ વખતે હું દેરાસર દર્શન કરીને જતો હતો ને દાદાનું આગમન થયું. કોઈ દિવસ સાધુસંતને પગે ન લાગનારા મને રસ્તા ઉપર દાદાને જોતાં જ અંદરથી કંઈક એવી સ્ફુરણ થઈ કે મેં તેઓને રસ્તા ઉપર ત્રણ ખમાસમણા આપ્યા અને હું ચાલ્યો ગયો. પણ ઘરે પહોંચતા મનમાં કંઈક વિચારવમળ ચાલુ થઈ ગયું કે આ શું સાધુમહારાજને પગે લાગવાની મને ઈચ્છા થઈ? અને રસ્તા ઉપર મેં આજે ત્રણ

ખમાસમણા કઈ રીતે આપ્યા ? તે કંઈ સમજણ ન પડી. કદાચ, કુદરતનો આ સંકેત હશે. વળી ત્રણ ચાર દિવસ પછી દાદાના ચશ્મા બનાવવા માટે ઉપાશ્રય જવાનું થયું અને પછી તો એવું બન્યું કે આ વિરલવિભૂતિના દર્શન એ મારો નિત્યક્રમબની ગયો. જ્યાં સુધી તેમના દર્શન ન થાય ત્યાં સુધી મારું મન આકુળ વ્યાકુળ થઈ જતું. સવારે દુકાને જતા પહેલાં અને રાત્રે દુકાનેથી આવી ઉપાશ્રય જતો. રાત્રે ૧૦ થી ૧ તેમની સાથે ધાર્મિક ચર્ચાઓ થતી. જેના પરિણામે મેં ડુંગળી, લસણ, બટેટાનો સદંતર ત્યાગ કર્યો તથા જિનપૂજાની શરૂઆત કરી. તેમજ દરેક સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતોના દર્શન-વંદનનો લાભ લેવા લાગ્યો.

આમ, મારા જીવનમાં દાદાનું સ્થાન ફક્ત આચાર્યમહારાજ જ નહીં પરંતુ મને ધર્મ પમાડનાર એક ધર્મગુરુ તરીકે છે. મારા હૃદયમાં તેઓ બિરાજમાન છે અને હરહંમેશ રહેશે. તેઓના સંપર્કથી જ હું ધર્મ તરફ વળ્યો.

૯૬ વર્ષની ઉંમર હોવા છતાંય ક્યારેય કોઈ દર્શનાર્થીઓને તેમણે નિરાશ કર્યા નથી. દરેકને વાસક્ષેપ નાખી આપતા. દાદા તેમના અંતિમદિવસોમાં ઘણા બિમાર રહ્યા. હાથમાં ગાંઠ હોવાથી ખૂબજ દુઃખાવો થતો છતાં દર્શનાર્થીઓને વાસક્ષેપ નાંખવામાં કોઈ ખચકાટ ન કરતાં. અરે ! પૂજ્યશ્રીને ખોટો શ્રમન પડે તેથી અમારે તેમનો વાસક્ષેપનો વાટવો સંતાડી દેવો પડતો હતો.

આમ, દાદાના સંપર્કમાં આવનાર અનેકોના જીવનનું પરિવર્તન થયું છે ફક્ત જૈન જ નહીં જૈનેતરો પણ તેમના સંપર્કમાં આવી જૈનધર્મના માર્ગે આગળ વધ્યા. કેટલાય યુવાનોએ જિનદર્શન, પૂજા, કંદમૂળ ત્યાગ, સામાયિક, રાત્રિભોજન ત્યાગ, જેવા અનેક નિયમો દાદાના સંપર્કમાં આવી લીધા. આવા મહાન દાદા માગસર સુદ ચૌદસના દિવસે આપણને બધાને છોડી ચાલ્યા ગયા.

પૂ. આચાર્યદેવના ચરણોમાં મારા હાર્દિક કોટિ કોટિ વંદન

તપસ્વી સમ્રાટને શત શત વંદન

સંઘવી રસિલાબેન કાન્તિલાલ (જુનાગઢ)

પૂજ્યશ્રીની રાત-દિવસ જોયા વિના વૈયાવચ્ચ કરનાર પૂ. મુનિ શ્રી હેમવલ્લભ વિ. મ. સા.ની પ્રેરણાથી સં. ૨૦૫૮ની સાલમાં શ્રી ગિરનારજીની તળેટીમાં ચાતુર્માસ કરવાનો અવસર પ્રાપ્ત થતાં ચાતુર્માસ કરેલ હતું. તપ, જપ, વ્રતનો યજ્ઞ મંડાયો !

શ્રી ખીરના એકાસણા, આયંબિલ તપ, વર્ધમાન તપનો પાયો, ઉપવાસ, અઢમવગેરે જપ, તપ, વ્રત વગેરે પૂજ્યશ્રીના આશીર્વાદથી આરાધના સાધના કરેલ હતી. પૂ. આચાર્ય મ. સા. નું સ્વાસ્થ્ય કથળતું જતું હતું.

પૂ. મુનિ શ્રી હેમવલ્લભ વિ. મ.સા.પણ આરાધના વિધિમાં ચુસ્ત હતા. અપ્રમતભાવે અમોને ખૂબ સુંદર વિધિપૂર્વક આરાધના કરાવતા હતા ! પૂજ્યશ્રીના આશીર્વાદથી અમારા જીવનમાં ધર્મ પ્રત્યે રુચી જાગી. મારા જીવનમાં માંડ માંડ નવકારશી સુધી તપ થતો, પણ પૂજ્યશ્રીની નિશ્રા-વ્યાખ્યાન શ્રવણ આરાધનાથી અમો આગળ વધ્યા. પૂ. ગુરુદેવની સંયમની કઠોરતા-વાત્સલ્યભાવ, ધોર તપ, તેમાંય શ્રી નેમિનાથદાદાની ભક્તિ-પ્રસન્નમુખ જોતાં શિર ઝૂકી જાય છે.

ગિરનાર તળેટીમાં ચાતુર્માસનો આનંદોદયિસમાતો નથી.

પૂજ્ય ગુરુદેવના અંતિમદર્શન માટે દોડાદોડમાં - ધક્કામૂકકીમાં- માંડ માંડ દર્શન - વંદન થયાં. મુખ પરની આભા આશિષ આપી રહી હતી.

એક જ નતમસ્તકે પ્રાર્થના ! ગુરુદેવ જ્યાં બિરાજતા હો ત્યાંથી અમપર આશીર્વાદ વરસાવશો !

તપસ્વીસમ્રાટને વંદન....!

**પૂજ્યશ્રી ગુણોના
દેવોંકરે દેવોં...**

સંભવ-અસંભવ

જયશ્રીબેન બી. વોરા (કાંદીવલી)

પૂજ્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની નિશ્રામાં આયંબિલના તપ સાથેના છ'રી પાલક સંઘમાં જોડાવા માટેની જે તક મને મળી હતી તે માટે હું મારી જાતને ખૂબ નસીબદાર માનું છું. દાદા મહારાજ તો સૂર્ય છે, લોકો એ જરૂરીયાત પ્રમાણે એમનામાંથી શક્તિ મેળવ્યા જ કરી છે. મારે મારી વાત કરવી છે.

જે વ્યક્તિએ ક્યારેય વધુ ચાલવાનું ન કર્યું હોય ! આયંબિલ તપ ન થતો હોય ! પગની તકલીફને લીધે ચાલવામાં પણ તકલીફ પડતી હોય ! જેને ડોક્ટરે પગની ઢાંકણીની રીપ્લેશમેન્ટની સલાહ આપી હોય ! ને પેઈનક્રીલર વગર એક દિવસ ચાલતું ન હોય એવી મેં આ યાત્રામાં જોડાવાની હિમ્મત કરી તેનું પહેલું કારણ શ્રાવકનો સંપૂર્ણ સાથ, બીજું કારણ પૂ. દાદામહારાજ, આવા તપસ્વી, સંયમી, મહાપુરુષની નિશ્રામાં થોડો સમય પણ રહેવા મળશે તે લાલચ અને ત્રીજું કારણ પૂ. હેમવલ્લભ મહારાજ સાહેબનું (સંસારી દિયર) પ્રોત્સાહન કે ન ફાવે તો ઘરે જતા રહેજો પણ પ્રયત્ન તો કરો ! અને અસંભવ લાગતું હતું તે સંભવ બન્યું !

તકલીફ ન પડી તેમ નહીં કહું, ખૂબ જ અઘરું હતું. મારા માટે ખાસ તો પગની તકલીફને હિસાબે સૌથી પહેલાં આશરે સવારે ૬ વાગ્યાથી ચાલવાનું શરૂ કરું અને સૌથી છેલ્લે પહોંચું. એક દિવસ એવો નથી ગયો જ્યારે આંખમાંથી આંસુ ન પડ્યા હોય પણ સાથે એક પણ દિવસ એમનથી થયું કે ઘરે જતા રહીએ.

સવાર-સાંજના પ્રતિક્રમણ, પૂજા, વ્યાખ્યાન, આરતી-દીવો વગેરેમાં દિવસ એવી રીતે પસાર થઈ જતાં, ને સાથે આનંદને ઉત્સાહ એટલા જ વધતાં કે જિંદગીમાં આયંબિલ તપ સાથે આવી આરાધના ક્યારે કરવા મળે? દાદા મહારાજનો રોજ વાસક્ષેપ પડે તેનાથી સૌથી મોટી એનર્જી મળી જતી. યાત્રાના દિવસો તો સારા ગયા જ પણ આ નિમિત્તે અમે બન્નેએ પૂજ્યશ્રીના સ્વમુખે સહસાવન તીર્થમાં નરકના પ્રથમદ્વાર રાત્રિભોજનના ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા કરી અને પૂજ્યશ્રીએ દુર્ગતિમાં પડતાં એવા અમારો હાથ ઝાલીને બહાર કાઢ્યા હોય તેવો અહેસાસ આજે પણ થાય છે.

દંતકથા-સત્યકથા

શ્રીમનલાલ મહેતા (પાલનપુર)

પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા વિષે શું લખું? હું તો પામર જીવ છું ને તેઓ તો ઉત્કૃષ્ટ કોટિના શ્રેષ્ઠતમસંયમી મહાપુરુષ... પરંતુ હૃદયનો અહોભાવ કાંઈક કહેવા માટે અંતરના ઊંડાણથી કહી રહ્યો છે...

મોઢામાં જીભ એક જ હોય... પણ દાંત બત્રીસ હોય છે. એક જીભ એક જ વાત કરી શકે તે સાવ સ્વીકારી લીધેલી વાત છે પણ મોઢામાં જીભ જોડે રહીને, દાંત પણ બોલવા લાગે, એક જ મોંએથી બત્રીસ વાતો જરૂર અને અવશ્ય નીકળે અને આવી બત્રીસ વાતો... પણ પાછી... જરૂર જરૂર મહાપુરુષ માટે જ હોય અને આવી બત્રીસ વાતો કોઈપણ મહાપુરુષ માટે એક નહીં પણ અનેક વ્યક્તિના મોં એ જ્યારે સંભળાતી હોય છે, ત્યારે તેને દંતકથા કહે છે. જેટલા મોં એટલી વાતો તેથી જેટલા મોં તેને દરેક વખતે બત્રીસ વડે ગુણીને જે વાતો કે ગુણાનુવાદ થઈ શકતો હોય તો તે આવા હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ જેવા મહાત્માઓ માટે અવશ્યભાવી અવશ્ય હોય જ.

પૂ. ગુરુમૈયા ખુદ એક જીવંત કથા છે. .... પૂ. આ. ભ. શ્રીપ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજાએ પરખેલ પાસાદાર, તેજસ્વી, આંખે વળગે તેવો અમૂલ્ય હીરો તે આદરણીય ગુરુમૈયા પૂજ્યપાદ શ્રીહિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા !

તેઓ અલ્પભવી અવશ્ય છે જ, પણ દરરોજ ધૂપ, દીપ, કરતી વખતે પ્રાર્થના કરું છું કે બહુ રખડ્યો. હવે જ્યારે પણ આપ મોક્ષે પધારો ત્યારે અવશ્ય અમને પણ લેતા જશો. (તેનાથી વિશેષ ભાવના હું ભાવી શકતો નથી..)

જૈનશાસનના તેજસ્વી તારલા, સમકાલીન અનેક વિભૂતિઓ સાથે પ. પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજાના પણ જૈન શાસન ઉપર અનેક ઉપકારો રહેલા છે.

ઘોર તપસ્વી પ. પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજાના સુદીર્ઘ સંયમજીવનની ભૂરિ ભૂરિ અનુમોદના સાથે મેં કમભાગી માનસઅવતારમાં ક્યારેય પણ

તેઓશ્રીનાં સદેહે દર્શન કર્યા નથી છતાં તેઓશ્રી તસ્વીરસ્વરૂપે મારે ઘેર પધાર્યા પછી, અદૃશ્ય સ્વરૂપે જ જાણે મારા ઉપર આશીર્વાદ વરસાવતા હોય, જેમબગડેલું બાળક વડીલ આવવાથી અંકુશમાં આવે તેમખરાબ વિચારોમાં ઘેરાયેલું મારું મન શાંતિની ઝંખના કરતું હોય, ત્યારે પૂ. ગુરુદેવને લગતા પત્ર, અનુષ્ઠાન પત્રિકા કે તસ્વીર નજર સમક્ષ થતાં જ મનોભાવમાં જબરદસ્ત પલટો આવી જ જાય છે, અને તેથી ય મોટા મનોપતનના માનસિક નુકશાનમાંથી ઉગરી જાઉં છું.

આત્મબલી પૂજ્યશ્રી

ડૉ. મેહુલ સાંઘાણી (ધોરાજી)

આજથી પંદરેક વર્ષ પહેલાંની વાત છે. પૂજ્યશ્રી જૂનાગઢથી વિહાર કરીને ધોરાજી આવતાં હતાં, અને સાંજે પાંચ વાગ્યા પછી સખત તાવ અને ઝાડા. લગભગ ૧૫ થી ૨૦ વખત ઝાડા થયાં. એચ.બી. ૫% હતું. સીવીયર ડીહાયડ્રેશન હતું. ત્યારે રાત્રે ૮ વાગે ધોરાજીનાં સંઘપ્રમુખ બચુભાઈ દવાવાળા અને ધર્મપ્રેમી મારા મિત્ર નરેશ માંડલીયાએ સમાચાર આપ્યા. તાત્કાલીક વૈદ્યની જરૂરત છે. હું ગયો અને જોયું તો પરિસ્થિતિ એકદમ કથળેલી હતી. મેં કહ્યું "તાત્કાલિક બાટલા ચઢાવવા પડશે. ઈજેક્શન લગાવવા પડશે." આ વાક્ય સાંભળીને પૂજ્યશ્રી એકદમ ઉભા થઈ ગયા. મને કહે આ લોકો એમકહે છે કે તું વૈદ્ય છો. તો અમને સાધુને આ હિંસક દવાનો ખપ ક્યાંથી હોય? મેં કહ્યું. "સાહેબ બધી વાત સાચી છે પરંતુ ગાઢાગાઢમાં અને ઈમરજન્સીમાં આ દવા લેવામાં કોઈ દોષ ન લાગે. આમાં બાટલા ચઢાવવા જ પડે નહીં તો તકલીફ વધી જાય" તો મને કહે 'હું સવારે હોઈ કે ન હોઈ તેની ચિંતા તારે કરવાની નથી તારી પાસે અણહારી કડવી અથવા તુરી દવાની ફાકી હોય તો મને આપ પછી તું છુટો.' આવી કડક આજ્ઞા પાલન કરનારા જીવ કરતાં પણ શિવને વધારે વહાલ કરનારા મેં પહેલાં સાધુ જોયા, અને મેં તેઓશ્રીને "કડછાલ ચૂર્ણ" આપ્યું. જે કડવું હોય, તાવ પણ મટાડે અને ઝાડા પણ બંધ કરે. પાણી વિના આ એક ચમચી ચુસી ચુસીને કડવી દવા લીધી અને સવારે પગ પર પગ

ચઢાવીને બેઠાં હતાં મને કહે "આયુર્વેદમાં તને શ્રદ્ધા નથી, તારાથી વધારે મને શ્રદ્ધા છે." તું જે દવા આપતો હતો (બાટલાદિ) તે "હિંસક દવા મેલીવિદ્યાનાં દેવ જેવી હતી. તાત્કાલિક સારું થઈ જાત પણ મારા અનેક ભવ વધી જાત." પછી સાત દિવસની સ્થિરતા દરમ્યાન જાણવા મળ્યું કે પૂજ્યશ્રીને પ્રોસ્ટેટની પણ ખૂબ જ તકલીફ છે. રાત્રે ૮-૧૦ વાર માત્રુ જવું પડે છે. ખૂબ અટકે છે, બળે છે અને લોહી પણ આવે છે. તાત્કાલિક રાજકોટ અને જુનાગઢનાં સર્જનનાં મત પ્રમાણે ઓપરેશન જરૂરી છે. મને કહે 'તારી પાસે નવ દિવસ છે આયંબિલની ઓળી સુધી અહીં છું. કોઈ દેશી દવા લાગુ પડે તો કોશિશ કર ! મારે પાપ ચઢાવવું નથી ડૉ. અને વૈદ્ય તો ઘણા છે. તારે રાત્રિભોજનનો ત્યાગ કરવો હોય તો જ મારી દવા કરજે નહીં તો કંઈ જરૂર નથી....'

શ્રી શાસનદેવની કૃપાથી મારું રાત્રિભોજન ગયું અને તેઓશ્રી ઓપરેશન વિના માત્ર પુનર્નવાની ફાકીથી સારા થયા. પર્યક્ષખાણ લેવાઈ ગયાં પરંતુ તબીબી વ્યવસાય એવો કે ગમે ત્યારે રાત્રે વિઝીટમાં જવું પડે અને રાત્રે પાણીની તરસ લાગે જાગવાથી ભૂખ પણ લાગે ૨-૩ વર્ષ ગમે તેમકરીને કાઢ્યા પછી મનોબળ નબળું પડતાં અમો પૂજ્યશ્રી ચાતુર્માસ માટે અમદાવાદ-વાસણા બિરાજમાન હતાં ત્યાં ગયા, અને કહ્યું સાહેબ ખૂબ જ તકલીફ પડે છે. સારા-નરસાં પ્રસંગે અને સંજોગોવશાત્ કોઈ બિમારી વિ. માટે મહીનામાં પાંચ દિવસ છૂટ આપો, તો મને કહે 'હું જેનાચાર્ય તને રાત્રિભોજનની છૂટ કેમઆપું? તકલીફો તો કર્માનુસાર આવે જ, તેના ઉપાય ન કરવાં, મુશ્કેલીને તો યજ્ઞ કરીને આહ્વાન કરીને બોલાવવી આ ભવમાં સમજણપૂર્વક જિનાજા પ્રમાણે ખપાવી લેવી, ચલિત ન થવું'.

મેં કહ્યું 'સાહેબ સામાન્ય નહીં વિશેષ ઉપદ્રવો આવે છે જે મારા રાત્રિભોજન ત્યાગના નિયમને તોડાવવા માંગતા હોય.'

તો કહે "કસોટી તો આવે જ, ધર્મ કરે તેની કસોટી થાય. આજે ૧૦ વર્ષથી દેવો મારી કસોટી કરે છે, આટલા તપ પછી અને આ ઊંમરે જો મારી પણ કસોટી થાય તો ક્યાં તારું તપ અને ક્યાં તારી ઊંમર?"

બસ, તે દા'ડો અને આજનો દિવસ... રાત્રે ભૂખ-તરસનું નામનિશાન નથી.

જન્મે જૈન હે કર્મે જૈન

નવીન જમનાદાસ દડીઆ (જૂનાગઢ)

અમારા એક સંબંધીને પ્રથમવાર પૂજ્યશ્રીના દર્શનાર્થે જવાનું થયું ત્યારે પૂજ્યશ્રીની ભક્તિ કરતાં કરતાં તેમણે કહ્યું ‘સાહેબ ! મારે તબિયતમાં અને ધંધામાં ઠેકાણું પડતું નથી’

સાહેબ કહે ‘આપણી વર્તમાનની જે કોઈ પરિસ્થિતિ છે તે આપણે પૂર્વે બાંધેલા કર્મોનું જ પ્રતિબિંબ છે, પૂર્વે બાંધેલા અશુભ કર્મોનું અશુભ ફળ પ્રાપ્ત થાય છે.’

ભાઈ કહે ‘જો મારા કર્મો ખરાબ હોત તો મેં જૈનકુળમાં જન્મજ ન લીધો હોત ને!’ સાહેબ કહે ‘જૈનકુળમાં જન્મપામવા માત્રથી જૈન ન થવાય કર્મે પણ જૈન થવું જોઈએ’.

બસ તે દિવસથી તે ભાઈની ધર્મ પ્રત્યે શ્રદ્ધા દૃઢ બની અને નિત્ય દર્શન-પૂજન, કંદમૂળત્યાગ વગેરે ધર્મક્રિયાનું આચરણ કરવા લાગ્યા.

ભવિજનના હિયડે વસનારા, ગુરુ હિમાંશુસૂરિ પ્રાણ પ્યારા...

કમલેશ કોરડીયા (જૂનાગઢ)

સન ૧૯૭૫ આસપાસનો સમય ! એક દિવસ જૂનાગઢ હેમાભાઈના વંડામાં આવેલ જુના ઉપાશ્રયે બે મહાન વિભૂતિઓની નિશામાં સહુ ભવિજનો એકઠા થયા. પૂજ્ય ગુરુદેવ આચાર્યભગવંત હિમાંશુસૂરિશ્વરજી મ.સાહેબે સહુને શીખ આપી કે ગિરનારની સહસાવન ટૂંક પર જિર્ણોદ્ધારનું કાર્ય શરૂ થવાનું છે, તેની નિર્વિઘ્ને પૂર્ણાહુતિ માટે સહુએ નવલાખ નવકાર ગણવા અને શાસનસેવાના આ કાર્યમાં જરૂર પડ્યે હોંશથી સેવા આપવી. ગુરુદેવ સાથેના પરિચયના આ અમારા શરૂઆતના દિવસો હતા.

સહસાવનની પાવનભૂમિપર ભવ્યજીવોના સમકિતને નિર્મળ કરતાં સમવસરણ મંદિરના નિર્માણસ્વરૂપ તિર્થોદ્ધારનું કાર્ય શરૂ થયું. મંદિરનિર્માણ

તો ભૌતિકસ્વરૂપે હતું, પરંતુ સાથોસાથ તે કાર્ય અર્થે માર્ગદર્શન આપવા માટે બે મહાવિભૂતિઓ પૂજ્યશ્રી તથા તેમના પનોતા સંસારીપુત્ર પૂ. આ. ભ. શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની પાવનનિશા છ થી સાત ચાતુર્માસ દરમ્યાન તેમજ શેષકાળમાં પણ સંપન્ન થઈ. એ મહાપુરુષોના સંગના પરિણામે અને જિનવાણી શ્રવણના લાભથી સંઘના ભાવિકોના હૈયામાં પરમકૃપાળુ પરમાત્માની ઓળખ, ધર્મની સાચી સમજ, ગુરુકૃપા અને ધર્મપરિણતિનું મહાન લાભકારી સિંચન થવા લાગ્યું. સકળ સંઘ દેવ, ગુરુ અને ધર્મ પ્રત્યે આસ્થાવાન બન્યો.

પૂ. ગુરુદેવે તિર્થોદ્ધારનો સંકલ્પ કર્યો ત્યારથી લઈને જીવનના અંતિમદિવસો સુધી જ્યારે પણ જૂનાગઢમાં રહ્યા ત્યારે તેઓશ્રી હેમાભાઈના વંડામાં ઉપરના માળથી જ્યાંથી ગિરનારજીનું દર્શન થતું તે સ્થળે પાટ પર બિરાજતા, તેમની સ્મૃતિના અનેક સંસ્મરણો માનસપટ પર રમ્યા કરે છે.

ગુરુદેવ સંઘના લગભગ બધા ભાવિકોને જોતા જ નામપૂર્વક બોલાવીને વાત્સલ્યપૂર્વક ધર્મલાભ આપે, પણ ભૂલ થઈ હોય ત્યાં ભલભલા ચમરબંધીને પણ ઠપકો આપતા જરાપણ ન અચકાય. જ્યોતિષની ઉંડી જાણકારી હોવાથી ધર્મકાર્ય માટે શુભમુહૂર્ત જોઈ આપે, તેમણે કાઢી આપેલા મુહૂર્તે પચ્ચક્ષાણ અથવા સંકલ્પ ગ્રહણ કરવાથી સઘળું કાર્ય નિર્વિઘ્ને પરિપૂર્ણ થાય તેવી વચનસિદ્ધિ હતી.

ગુરુદેવના સ્વમુખે પર્યુષણપર્વની કલ્પસૂત્રવાંચના ઘણા વર્ષ સાંભળી. તેઓ વ્યાખ્યાન ફક્ત વાંચે જ નહીં પણ પર્વના દિવસોએ પણ સમયની કે થાકની પરવા કર્યા વિના સૂત્રના પ્રસંગો, રહસ્યોને ઊંડાણપૂર્વક સમજાવે,

સરળ શબ્દોમાં પણ જે સમયની વાત હોય તે સમયનું ભાવવિશ્વ ખડું કરી દે. જાણે આપણે પણ ચોથા આરામાં વિદ્યમાન હોઈએ તેવું ભાવવિશ્વ થઈ જાય. “ઉપમિતિ ભવપ્રપંચા કથા” અને અન્ય ગ્રંથો પણ તેમના સ્વમુખે સાંભળી ધર્મશ્રદ્ધા બળવાન બનાવવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું હતું.

સહસાવનની યાત્રાએ ગુરુદેવ સાથે જવાનું ઘણો વખત બન્યું. તે સમયે સીધા સહસાવન જવાના પગથિયા ન હતા. ગાઢજંગલયુક્ત કેડી રસ્તો, નિર્જન અને દીપડાની બીક. પરંતુ ગુરુદેવ તળેટીથી નીકળે એટલે નક્કી સ્થળોએ તેઓ થોભીને વિશ્રામલે અને લગભગ સવા કલાકમાં સહસાવન પહોંચી જાય. પહોંચતા જ બે હાથ જોડી બન્ને દેરીએ દાદા નેમિનાથને ભાવથી ભેટે. આજે પણ સહસાવન જતાં ગુરુદેવ જાણે સાથે હોય તેવી અનુભૂતિ થાય. ઘણીવાર તો રાત્રે વંદનાર્થે જઈએ ત્યારે ગુરુદેવ અચાનક આજ્ઞા કરતા કે “કમલેશ, તારે કાલે સવારે સહસાવન જવાનું છે.” અને એ રસ્તા પર ગુરુદેવની આજ્ઞાના બળે ભયથી નિર્વિઘ્ન બની હું સહસાવન પહોંચી જતો !

ગુરુદેવ આયંબિલતપના ખાસ હિમાયતી અને સહુને આયંબિલની પ્રેરણા કરે, વળી તેમની કૃપાના બળે વ્રતનો સંકલ્પ અવશ્ય પૂરો થાય. તેવા તેમના શુભભાવો સહ ધર્મલાભની વચનસિદ્ધિ હતી. ગુરુદેવ સહુના આત્માની ચિંતા કરનારા હતા. સંઘમાં કોઈની પણ ભૂલ થાયકે ખોટું વર્તન કરે તો પહેલા કડક શબ્દોમાં ઠપકો આપે કે તારે આમકરાય? પછી પળવારમાં રોષ ગાયબ થઈ જાય ને વાત્સલ્યભાવ લાવી ભગવાનની આજ્ઞા

સમજાવે. આ રીતે ઘણાને ખોટા રસ્તેથી પાછા વાળ્યા.

ચાતુર્માસ દરમ્યાન ગિરનારજીના પર્વતની તીર્થયાત્રા કરવાનું કપરું હોવાથી પ્રભુના કલ્યાણકદિને અને પર્યુષણ પછીની ચૈત્યપરિપાટી વખતે ગુરુદેવની નિશ્રામાં સહુ તળેટીની યાત્રાએ નીકળીએ. તળેટી પહોંચી ગિરનારજીના દશેક પગથિયા ચડી ડોળીવાળાની જગ્યા પર તીર્થવંદના કરીએ. એક પછી એક સ્તુતિઓ બોલતા જાય. એમાંય ચૈત્યવંદન વખતે સ્તવનમાં “મેં આજે દરિસણ પાયા... શ્રી નેમિનાથ જિનરાયા” સ્તવન બોલે ત્યારે જાણે જીવનમાં પ્રથમવખત રૈવતગિરિ નિહાળ્યો હોય તેવો આનંદ અને ભાવ સહુના મનમાં છવાઈ જાય. આજે પણ ગુરુદેવનો એ અવાજ મનમાં રમ્યા કરે છે, સ્મૃતિઓમાં ગુંજ્યા કરે છે. એવું જ બીજું એમનું માનીતું સ્તવન “બાલપડા રે પાતિકડાં.... તમે શું કરશો હવે રહીને રે...” ગાય ત્યારે કેસરીસિંહની જેમપાપકર્મોને ડણક દેતા હોય તેવા તેમના મુખ પર ભાવ પ્રગટી રહે.

એક સમયે જૂનાગઢ સંઘમાં ટ્રસ્ટીઓ વચ્ચેના મતભેદો ચરમસીમાએ પહોંચ્યા. બેંકખાતાઓ પણ સ્થગિત થઈ ગયા હતા. આ વાતે ગુરુદેવ ખૂબ વ્યથિત હતાં અને ગુરુદેવ અવારનવાર ઝગડા મીટાવવા પ્રયત્નો કરતા, પણ સફળતા મળતી નહીં. એક વાર સંવત્સરી મહાપર્વના દિવસે બારસાસૂત્રની વાંચના પર સંઘ એકઠો થયો. વાંચના પૂરી થતાં જ ગુરુદેવે પૂછ્યું, “આજના મહાપર્વ પર સહુએ ‘મિચ્છા મિદુક્કડમ્’ કરી વેરનું શમન કરવાનું હોય પણ તમે ઝગડાનો અંત કેમલાવતા નથી ? અને મારી વાત

ધરતા નથી. આવા વાતાવરણમાં મનમાં વેર રાખી ખાલી ખાલી પ્રતિક્રમણ કરવું ઉચિત નથી. તમે લોકો અત્યારે ઝઘડો મીટાવો અને વેર-શમાવો, નહિંતર હું આ પાટ પરથી ઉઠવાનો નથી.”

સંઘમાં બળભળાટ મચી ગયો, સહુ દોડ્યા. ગુરુદેવને ઘણું કહ્યું કે, આ બધું થોડા સમયમાં પલટાવી ન શકાય, પણ ગુરુદેવ તો કોઈની વાત કાને સાંભળે જ નહીં, બધા ભેગા થયા, ટેલિફોનના દોરડા ઝણઝણ્યા, ઘણા પ્રયત્નો પછી મૌખિક રીતે, બધુ સમેટી લઈ ઝગડાઓનો અંત લાવવાની બાંહેધરી અપાઈ અને વર્ષોથી ન બોલનારા બોલતા થયા, આમગુરુદેવે સંઘને એક કર્યો.

આત્મસાધનાનો તેમનો ઇતિહાસ જૈનસંઘમાં સુવર્ણાક્ષરે લખાય તેવો છે. સુંદર સાધના, કડક આચારપાલના, હરપળે ઉન્નત ભાવોનું ભાથું, અંતરની આરાધના, અકલ્પનીય તપસ્યા સહ યાત્રાઓ, આયંબિલવ્રતની યશોગાથા આ બધું જ... છતાં ન ક્યાંય માન-સન્માનની અપેક્ષા, સહુના આત્મભાવ અને આત્મસાધનાની ચિંતા, આવું ઉન્નત ચારિત્ર હતું. જેઓ તેમનો સંગ પામ્યા તેમનું જીવન પલટાવી દીધું. પૂ. ગુરુદેવશ્રી સાથેની યાત્રાઓ, વિહારો, વળામણા, પ્રતિક્રમણ, પ્રવચન, સ્વાધ્યાય, પ્રભુભક્તિ આદિ અનેક પ્રસંગોની સ્મૃતિથી આજે ય હૈયું ભર્યું ભર્યું છે, પણ અફસોસ એ જ છે કે ગુરુદેવશ્રીની ધર્મપાલન અને સંયમજીવન ગ્રહણ કરવાની ટકોરોને કર્મજડતાના પરિણામે અમે પૂરેપૂરી વધાવી ન શક્યા.

પોતાની ધર્મસાધનામાં પણ સદા અપ્રમત, તેમણે ક્યારેય તપ, જપ, કે અનુષ્ઠાનો માટે કોઈને પણ સામેથી સૂચનો કર્યા નથી. સંઘના ભાવિકો વિનંતિ

કરે તો પણ સાવધાની રાખવા માટે કેટલીય સૂચનાઓ આપે. નાનામાં નાની બાબત પણ તેમના ધ્યાન બહાર ન રહે.

પૂ. ગુરુદેવનું છેલ્લું ચાતુર્માસ ગિરનાર તળેટીએ થયું. કારતક સુદ ૧૩ના દિને ગુરુદેવ પાસે અમે વંદનાર્થે ગયા. ગુરુદેવે ઘણી વાતો કરી અને ગામમાં પધારવાની વિનંતિનો સ્વીકાર કર્યો. નિયત દિવસે ગુરુદેવને ખુરશીમાં બેસાડી ઉત્સાહપૂર્વક ગામમાં લાવ્યા ત્યારે ક્યાં ખબર હતી કે થોડાં સમય પછી આ જ રીતે પૂજ્યશ્રીના નશ્વરદેહને લઈને પુનઃ સહસ્રાવન રડતા હૈયે પાછા જવાનું થશે?

હે ગુરુવર ! આપે તો જીવન જીવી જાણ્યું અને સમાધિમૃત્યુ પામી કાળને ય જીરવી જાણ્યો. આપ જ્યાં પણ ગયાં હશે ત્યાં આપની સાધનાનું અને આપના પ્રભાવનું ક્ષેત્ર વિસ્તૃત થયું હશે. આપના એ પ્રભાવક્ષેત્રમાં અમે સહુ ભક્તોને આવરી લેજો. ગુરુદેવ પેલા દ્રવિડ અને વારિખિલ્લના સૈનિકોની જેમ. એ સૈનિકો મિથ્યાત્વના પ્રભાવે દ્રવિડ અને વારિખિલ્લની આગેવાનીમાં બાર વર્ષ માંહોમાંહ લડ્યા અને વેરના અનંત કર્મજાલ ઉપાર્જિત કર્યા, પણ એ બંનેનો માલ્લો જાગી જતાં દીક્ષા લઈ સ્વામી પ્રત્યેના પૂજ્યભાવને લીધે સૈનિકોએ પણ તેમની સાથે જ દીક્ષા લઈ આજ્ઞાપાલનને પોતાનો ધર્મ બનાવ્યો અને તેથી તેઓ મુક્તિગામી બનવા સમર્થ બન્યા.

તેવી જ રીતે **હે ગુરુવર ! આપ અમને સહુને પણ મોક્ષાભિલાષી બનાવો અને અમે પણ એ સૈનિકો જેવો આપ પ્રત્યે પૂજ્યભાવ દર્શાવી શકીએ તો ક્યારેક મુક્તિની વરમાળા પામી શકીશું.**

તપસિદ્ધ સાહેબજી !

પૂજ્યશ્રી અંગે મેં ઘણું જ સાંભળેલ. પ્રથમદર્શન-વંદન સહસ્રાવન-ગિરનાર પર્વત ઉપર થયા. પૂજ્યશ્રીને ત્યારે અઢમનું પારણું હતું. પારણામાં નિર્દોષ ગોચરી માટે આયંબિલના તપમાં ફક્ત જાડા રોટલા-પાણી વાપરે. અમોએ ગુરુપૂજનાદિ કર્યા બાદ માંગલિક સાંભળ્યું તેઓશ્રી કહે છે, “તમોને સ્થિરતા હોય ત્યાં સુધી જિનવાણી સાંભળો” તેઓશ્રીએ જિનાજ્ઞા-જિનાગમો અને તીર્થયાત્રા વિષે સતત ઉપદેશ આપ્યો. લગભગ ૪૦ થી ૪૫ મિનિટ જ્ઞાનગંગા વહેવડાવી, પણ પોતાના તપ-સંયમપાલનમાં ઉત્કર્ષની જરાપણ વાત ન કરી. અમોને ‘વાપર્યું? ભાતુ વાપર્યું કે નહિ?’ તેની પૃચ્છા કરી. તે જ ક્ષણે સંકલ્પ કર્યો પૂજ્યશ્રીના વંદનાર્થે ફરી જરૂરથી આવીશ.

હું અને અમારુ સમગ્ર કુટુંબ કર્મના ઉદયે ખૂબ જ વિકટ પરિસ્થિતિમાં પસાર થઈ રહ્યા હતા. વિલેપાર્લા પૂર્વમાં જિનાલયનું જિર્ણોધ્ધારનું કાર્ય ચાલુ હતું. પ્રાણ-પ્રતિષ્ઠા અને અંજનશલાકા નિર્વિઘ્ને પાર પડશે કે નહિ? સકળ સંઘ વિમાસણમાં હતો. મને આત્મસાદ થયો. “હું અઢમકરું, દઢ સંકલ્પ સહ અઢમકરું, પ્રતિષ્ઠા પૂર્ણ થશે” પાર્લામાં તે સમયે બિરાજેલા પ.પૂ. અરવિંદસૂરીશ્વરજી મ. સા. એ પ્રેરણા કરી કે પૂ. આચાર્યદેવેશ હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. ના વંદન કરી આશીર્વાદ મેળવી લે. અઢમથાશે જ. હું પહોંચ્યો ગિરનાર. રાત્રિ રોકાણ ઉપાશ્રયમાં કરી તેમની પાસે સંથારો કર્યો. પ્રતિક્રમણ બાદ રાત્રિના મારી વિટંબણાઓ જણાવી તેઓએ ફક્ત એટલું જ કહ્યું હતું કે, “જરાય ચલિત થયા વિના સવાલાખ જાપ ‘ૐ હ્રીં શ્રી ચિંતામણી પાર્શ્વનાથાય નમો નમઃ’ નો જાપ કર ! અને સાથે અઢમકર. સંકલ્પ પૂર્ણ થાશે જ” ગિરનારની યાત્રા કરી મુંબઈ પહોંચ્યો શ્રાવણ સુદ ૧૩-૧૪-૧૫નો અઢમશરૂ કર્યો. બે દિવસ સારા ગયા. ચૌદશની રાત્રિએ પુષ્કળ ઊલ્ટી અને ઉબકા શરૂ થયા. પૂ. મુનિરાજ શ્રી રાજરત્નવિજયજી મ.સા. તથા પ. પૂ. અરવિંદસૂરીશ્વરજી મ.સા. અહીં જ હતાં,

તેઓએ કહ્યું શ્રાવણ સુદ પુનમના રોજ પારણું ન કરતાં બપોરે ૧૨ાં સુધી રાહ જો ! તપસ્વીસમ્રાટ પૂજ્યપાદ હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. ને યાદ કર ! અને ખૂબ જ સરસ અઢમથયો. ત્યારબાદ મહાસુદમાં ખૂબ જ ઉલ્લાસપૂર્વક નિર્વિઘ્ને પ્રતિષ્ઠા પણ પરિપૂર્ણ થઈ.

જનમોજનમના ઉપકારી

દેવાભાઈ વાણવી (વંથલી)

ગરવા ગિરનારની ગોદમાં ચાતુર્માસ પૂર્વે આચાર્યભંગવત તકળેટીમાં બિરાજમાન હતા ત્યારે મારા જીવનની સર્વપ્રથમ ગિરનારની જાત્રા કરી અને જીવનમાં પહેલીવાર જિનપૂજા કરી ધન્ય બન્યો. નીચે ઉતરતાં સાહેબજીનાં વંદન કરતાં જ ભાવ થયા કે હું આ જૈનોમાં થાય છે તેવી માસક્ષમણની તપશ્ચર્યા કરું... સાહેબજીએ માસક્ષમણ શરૂ કરવાનો શુભદિવસ અને સમય કાઢી આપ્યો... આ મહામંગલકારી તપની શરૂઆત થતાં મેં જીવનભર કંદમૂળ + રાત્રિભોજન ત્યાગ અને ઉકાળેલું પાણી વાપરવાની પ્રતિજ્ઞા કરી. સાહેબજીની નિશ્રામાં જ રહીને ૧ લાખ નવકારમંત્રના જાપ સાથે નિર્વિઘ્ને માસક્ષમણ પૂર્ણ થયું...

ચોમાસા દરમ્યાન જ વર્ધમાન આયંબિલતપનો પાયો નાંખ્યો... પછી સાહેબજીના મુખેજ અખંડ ૫૦૦ આયંબિલની પ્રતિજ્ઞા કરીને આયંબિલની શરૂઆત કરી અને તે પણ સાહેબજીની દિવ્યકૃપાથી પૂર્ણ થઈ ગયા. તે કૃપાના બળે મારે સમેતશિખરજીની યાત્રા થઈ અને અખંડ આયંબિલ દરમ્યાન જ શ્રી ગિરનાર મહાતીર્થની ૪૮ દિવસમાં ૧૦૧ યાત્રા સાથે એકવાર ચોવિહારા છઠ્ઠમાં સાત જાત્રા થઈ હતી.

અખંડ ૫૦૦ આયંબિલ પૂર્ણ થતાં સળંગ પાંચ વર્ષ સુધી એકાસણા કરવાં અને તેમાં ઘી તથા ખાંડનો સદન્તર ત્યાગ કરવાનાં પચ્ચક્ષાણ કર્યાં. દસ તિથિ આજીવન લીલોત્તરીનો ત્યાગ કર્યો.

મારા જનમોજનમના ઉપકારી સાહેબજીના ચરણોમાં કોટી કોટી વંદન...

ભવિષ્યના જ્ઞાતા પૂજ્યશ્રી

કે.ડી. મહેતા (વાંકાનેર)

જૈન સમાજમાં મહાન ત્યાગી, તપસ્વીરત્ન, વચનસિદ્ધ અને જ્ઞાની આચાર્યભગવંત શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ જેવા અલ્પ જોવા મળે છે. આવા સંત મહાત્માનું કયા શબ્દોમાં વર્ણન લખવું તેનાં શબ્દો નથી છતાં મારા એમની સાથેના પચાસ વર્ષના પરિચયમાં મેં જે એમની પાસેથી જોયું, જાણ્યું અને અનુભવ્યું તેમાં પણ એમનું ભવિષ્યનું સચોટ કથન તો અનેરું હતું.

પૂજ્ય સાહેબશ્રીએ વાંકાનેરમાં ત્રણ ચાતુર્માસ કર્યા ત્યારે અમે જોયું કે શ્રી નેમનાથ ભગવાન અને અંબિકા દેવી ચોવીસે કલાક હૃદયમાં હતાં.

ચાતુર્માસ દરમ્યાન ઘણી વખત રાત્રિના એક-દોઢ વાગ્યા સુધી ધર્મની ચર્ચામાં અપૂર્વ લાભ મળતો, પોતાની પાસે અખૂટ જ્ઞાન હતું. એક વખત રાત્રિના સમયે ચમકારો થયો કે આપણાં બાવીસમાં તીર્થપતિ શ્રી નેમિનાથ ભગવાન જેમનાં ત્રણેય કલ્યાણક સહસાવનની ભૂમિમાં થયાં છે ત્યાં એક આબેહૂબ જિનાલય ઊભુ થાય જેથી તીર્થનો સાચો ઊદ્ધાર થાય, પણ કાર્ય અતિ મુશ્કેલભર્યું હતું, અનેક ઓફિસરોને અવારનવાર જુદી જુદી રીતે સમજાવી અને શ્રી નેમનાથ દાદાની મહાન કૃપાથી પૂજ્ય આચાર્યભગવંતની મહાન ભાવના સફળ થઈ.

✽ એક વખત પોતે જુનાગઢમાં બિરાજતા હતાં. વાંકાનેરથી અમે સંઘના બાર ભાઈઓ સાહેબજીના દર્શનાર્થે ગયાં હતાં. અમારો ઉદ્દેશ માત્ર સાહેબજીનાં દર્શનનો જ હતો. બીજી કોઈ ભાવના મનમાં હતી નહીં. અમે સાહેબજી પાસે બેઠાં હતાં. અચાનક તેઓશ્રી બોલી ઊઠ્યાં અને મને કહ્યું કે, “આ સહસાવનની બધી પ્રતિમાની અંજનશલાકા તું વાંકાનેરમાં કરાવ.”

પૂજ્ય સાહેબજીના અનંતા ઉપકાર અમારા પરિવાર ઉપર હોવાથી હું ક્યારેય સાહેબજી ની કોઈપણ વાતનો ઈન્કાર કરી શક્તો નહીં, જેથી તરતોતરત સાહેબજીની

આજ્ઞા શિર પર ચઢાવી. છેલ્લે ઉઠતાં ઉઠતાં મેં સાહેબજીને વાત કરી કે અંજનશલાકાનો પ્રસંગ વાંકાનેરમાં છેલ્લાં બસો વર્ષમાં થયો નથી. ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ એટલું જ કહ્યું કે, “દાદાની કૃપાથી બધું જ સારું થઈ જશે.” અંજનશલાકાનો પ્રસંગ, દરેક પ્રતિમાની ઉછામણી વાંકાનેરમાં શરૂ થઈ, બીજા બધા આદેશો વાંકાનેરમાં અપાયાં અને સાત દિવસ સુધી આખાય સૌરાષ્ટ્રમાં માણસો યાદ કરે તેવો પ્રસંગ એમની નિશ્રામાં ઉજવાયો. બે હજાર માણસો સવારનાં સાડા સાત વાગ્યાથી આવતા અને રાત્રે અગિયાર વાગ્યે પાછા ફરતાં આવો પ્રસંગ કદી પણ વાંકાનેરમાં ઉજવાયો નથી. શ્રી નેમનાથ ભગવાનનો દીક્ષા કલ્યાણકનો વરઘોડો વાંકાનેરમાં ચાલીસહજાર લોકોએ જોયો, અને માણસો અતિ આનંદ પામી ગયા.

✽ વાંકાનેરમાં છેલ્લાં સો વર્ષ થયાં ઉપધાન તપનો પ્રસંગ થયેલો નહી. પૂજ્ય સાહેબજીની નિશ્રામાં ઉપધાન થયા. એકસો ને અડસઠ માણસો તપમાં જોડાયા. પૂજ્ય સાહેબજી સાથે પૂજ્ય આચાર્યભગવંત નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજ, પૂ. આ. ભગવંત હેમચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા પૂ. ગણિવર્ચ રત્નસુંદરમહારાજની હાજરી આખાય ઉપધાનતપમાં હતી. આ પ્રસંગ પણ એવો ભવ્ય હતો કે આજે પણ માણસો યાદ કરે છે.

✽ પચ્ચીસથી ત્રીસ વર્ષ પહેલાં વાંકાનેરમાંથી સૌ પ્રથમ છ'રી પાલિત સંઘનું પ્રયાણ થયું. સંઘમાં ખૂબ મોટી સંખ્યામાં સાધર્મિક ભાઈઓ તથા બહેનોએ લાભ લીધો. આ પ્રસંગમાં પૂજ્ય સાહેબજીના અંતરજ્ઞાનની વાત કરીએ.

જ્યારે સંઘના ત્રીજા દિવસે પૂજ્ય સાહેબજીએ વાત કરી કે આજે બપોરે એકાદ કલાક વરસાદ પડશે. બધા લોકો આશ્ચર્યમાં પડી ગયાં કે કોઈ વરસાદની સીઝન નથી ને પૂજ્ય સાહેબજી કેમ આમ બોલે છે? અને ખરેખર સાડા ત્રણ વાગ્યાની આસપાસ જોરદાર વરસાદ પડ્યો. ત્યારબાદ સંઘના છઠ્ઠા દિવસે જણાવ્યું કે કંઈક અઘટિત બનાવ બનવાનો છે, માટે દરેકને સૂચના આપી કે બધાં સંભાળીને રહેજો.

આખો દિવસ પસાર થયો, સાંજના સમયે મુકામ હતો ત્યાં બહેનો બધાં ફરતા હતાં.

ત્યાં અચાનક બે બહેનો કૂવામાં પડી ગયા. બધાં ભાઈઓ સાહેબજી પાસે ગયાં અને કહ્યું કે આમબન્યું છે. પૂજ્યશ્રીએ દર્શાવ્યું કે કૂવામાં પાણી નથી બેનને કંઈ આંચ નહીં આવે તેમને બહાર કાઢો. તે બહેનને બહાર કાઢ્યાં ત્યારે તે બેનને હાથમાં મામુલી એવું ફેક્યર હતું અને બેન હરતાં-ફરતાં હતાં.

✽ પૂજ્ય સાહેબજી વાંકાનેર બિરાજતાં હતાં ત્યારે એક વખત સહસાવનના કામઅંગે મને સવારમાં જૂનાગઢ જવાનું કહ્યું. બપોરના અચાનક એમને થયું કે હું જૂનાગઢમાં કંઈક ભયમાં છું એટલે સાંજના સમયે પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ને ઘરે મોકલ્યા અને કહ્યું કે પાછાં આવે એટલે તરત જ સાહેબજી પાસે મોકલજો. જૂનાગઢમાં બપોરનાં ભયંકર વાવાઝોડું ચાલું થઈ ગયું અને જૂનાગઢમાં હું જે ચોકમાં ઊભો હતો ત્યાં એક જર્જરિત મકાન પડ્યું પણ મને કંઈ થયું નહીં. રાત્રિના સાડા-આઠ વાગ્યે હું પાછો ફર્યો. પૂજ્યશ્રી વાત જાણી આનંદ પામ્યાં કે હું સુખરૂપ પાછો આવી ગયો અને મને કાંઈ થયું નહીં. પૂજ્ય સાહેબજી પાસે રાત્રિના સાડા-દશ વાગ્યા સુધી હતો ત્યારે સાહેબજીએ જણાવ્યું કે તું જલ્દીથી ઘરે પહોંચી જા. અહીં વાંકાનેરમાં પંદર-વીસ મીનીટમાં વાવાઝોડું ચાલું થઈ જશે અને ભયંકર વાવાઝોડું આવ્યું.

✽ હું એક વખત એમને સમાચાર આપવાં ગયો હતો અને તેમણે મને તરત જ કહ્યું કે ‘તું અશુભ સમાચાર આપવાં આવ્યો છે ને?’ ત્યારે હું તેમના સંસારી ધર્મપત્ની અમદાવાદમાં મૃત્યુ પામ્યા હતાં તે સમાચાર આપવા માટે ગયો હતો.

✽ એક દિવસ સહસાવનના કામે જૂનાગઢ જતાં પહેલાં અમે સાહેબજીના દર્શનાર્થે ગયા પણ સાહેબજીએ કહ્યું કે “આજે કામપતવાનું નથી, આજનો દિવસ સારો નથી.” છતાં અમે લોકો નીકળ્યાં અને ગોંડલ પાસે અમારો જબરદસ્ત એક્સીડન્ટ થયો હતો છતાં સાહેબજીની કૃપાથી ખાસ તકલીફ ન પડી.

✽ એક બહેન ચાતુર્માસ સિવાયનાં સમયગાળામાં અઢમના પચ્ચક્રખાણ લેવા આવ્યાં હતાં તે બહેને કહ્યું કે “સાહેબજી મને પચ્ચક્રખાણ કરાવો” અને તે બહેન તો

પચ્ચક્રખાણ લઈને ચાલ્યા ગયાં ત્યાં હું બેઠો હતો મને કહ્યું કે “આ બહેન માસક્ષમણ કરશે” અને ખરેખર, એ બહેને માસક્ષમણ કર્યું અને તેમનું પારણું ધામધૂમથી કરાવવામાં આવ્યું.

વસ્તુપાળ-તેજપાલના દેરાસર પછી, તીર્થ ઉપર દેરાસરજી બનાવવાનો (સહસાવનતીર્થ ઉપર) શ્રેયઃ આ મહાત્માને શિરે જાય છે. તે જૈનસમાજમાં સુવર્ણ અક્ષરે લખાયું છે. એક પરમશુદ્ધિની વાત કે વાંકાનેરમાં અંજનશલાકા મહોત્સવ વખતે કોઈપણ જ્ઞાતિમાં કોઈપણ મરણ થયેલ નહીં. તે આ પ્રસંગની ભવ્યતા જોવા મળે છે.

મારા પુત્રને એક પણ આયંબિલ થતું નહીં, પરંતુ સાહેબજીએ એકવાર આયંબિલ માટે પ્રેરણા કરી ત્યારથી તેમની અસીમકૃપાથી ઓળીઓ થાય છે. **એવા શ્રી ગુરુદેવને અમારા પરિવારના કોટિ કોટિ વંદન....**

ગુણીયલ ગુરુદેવ

વાડીભાઈ દેસાઈ લાતીવાળા(ધંધુકા)

અમારા ધંધુકા ગામમાં પ.પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબનું ચોમાસું સંવત ૨૦૦૫માં થયું ત્યાર પહેલા કોઈ મહાત્માના ચોમાસા થયેલ નહીં, પૂજ્યશ્રી લીંબડી બાજુએથી વિહાર કરીને પધાર્યા. પ્રવેશ વખતે પૂજ્યશ્રીએ અઢાઈ તપ કરેલ. સામૈયું ખૂબજ ધામધૂમથી થયું. સામૈયામાં સાહેબજીનો અઢાઈતપ ચાલુ હોવા છતાં એટલા ઝડપથી ચાલતા કે સાહેબજીને કહેવું પડતું કે આપશ્રી થોડા ધીરે ચાલો.

ધંધુકામાં આ ચોમાસામાં ત્યારે અક્ષયનિધિ તપ કરાવેલ. અમારે ત્યાં ધર્મની પ્રવૃત્તિ તથા ધર્મની સમજણ પણ જોઈએ તેવી ન હતી. પૂજ્યશ્રીનો ઉપદેશ એટલો જોરદાર હતો કે લોકોના હૈયા નાચી ઉઠતાં. જેમમાથામાં પેંથીએ પેંથીએ તેલ નાખીએ તેમસાહેબ એકડે એકથી ધર્મના મર્મ સમજાવતા ગયાં **સાચી ધર્મની કંઈક સમજણ થઈ હોય તો સાહેબજીના આ ચોમાસાથી થઈ એમકહેવાય!** અક્ષયનિધિતપના છેલ્લા દિવસે એટલે કે સંવત્સરીના દિવસે એક છોકરાને તરસ ખૂબ જ લાગેલી અને સાહેબજીને કહે પાણી

વાપરવા દો ત્યારે સાહેબજીએ પાસે બેસીને સાંત્વના આપી સમજાવી પાણીના પોતા ગળે મુકાવી તેને તે તપમાં સ્થિરતા અપાવી. ખરેખર ગુરુમાતૃહૃદય વગર કોણ આવું કરી શકે ? વળી તેમના તપનો પ્રભાવ જ એવો હતો કે સામો ઉપશમપામી જ જાય.

સાહેબજીનું બીજું ચોમાસુ પણ અદ્ભુત હતું કારણકે સહસાવનની ઘણી જ કાર્યવાહી અહીંથી થયેલ અને અમારા શ્રી સંઘના ટ્રસ્ટીગણોએ પણ ખૂબ જ સહકાર આપેલ.

✽ સાહેબજીનું ચોમાસુ પાલીતાણા ગિરિવિહારમાં હતું અહીંથી લગભગ પંદરથી વીસ જણા પર્યુષણની આરાધના કરવા ગયેલ સુંદર અઢાઈઓ પણ થઈ હતી, સાહેબજી પર્યુષણની વાંચના ખૂબજ સુંદર રીતે આપતા હતા. ગણધરવાદના દિવસે સાહેબજી ખૂબજ સુંદર રીતે ગણધરવાદ સંભળાવ્યો. સૂર્યાસ્ત થવાની તૈયારી હતી. પૂજ્યશ્રીને યાદ દેવડાવ્યું, સાહેબજી પાણી ચૂકવો ત્યારે એમણે પાણી વાપર્યું. શ્રોતાઓ અધિક અને અધિક ધર્મ આરાધતાં થઈ જાય એવો સાહેબજીનો પ્રયત્ન રહેતો. ખરેખર ! **કેટલો કરુણાભાવ.**

✽ એકવાર ચોમાસુ ચાલું હતું ત્યારે માણેકપુરથી તેમના કુટુંબીજનો, ભાઈઓ-બહેનો શાતા પૂછવા/વંદન કરવા આવેલા, સાંજનો સમય, થોડું અંધારું થઈ ગયેલ.

સાહેબજીએ શ્રાવકો સાથે કહેવરાવ્યું કે હવે સૂર્યાસ્ત થઈ ગયો છે બહેનોએ અવાશે નહીં હવે કાલે સવારે આવજો. ખરેખર **ચારિત્રધર્મની કેટલી ખેવના!**

✽ એકવાર સાહેબજી પાલીતાણા તરફથી વિહાર કરી ધંધુકા આવતા હતાં. વચ્ચે તગડી આવ્યા ત્યારે અહીં રસોડું ચાલે છે તેવું જાણ્યું એટલે તગડીથી ખરડ ગયાં જ્યાં તેમના રાગી રજપૂતભાઈ રહે છે. જૈનધર્મ પાળે છે વ્યાખ્યાન સાંભળવા આવતાં ત્યાં વાપરી પછી ધંધુકા ખૂબ મોડા પધારેલ એટલે કે શુદ્ધ ગોચરી માટે પાંચ-સાત કિ.મી. વધારે વિહાર કરીને પધારેલ. **શુદ્ધ ગોચરીનો આગ્રહ કેવો !**

✽ પૂજ્યશ્રીનો પર્યટ્ઠાણનો પ્રભાવ પણ અદ્ભુત હતો. અહિંથી એક બહેન

વર્ષાતપના પર્યટ્ઠાણ લેવા પાલીતાણા ગયેલ તેમજ એક બહેન સોળ ઉપવાસની ભાવના હતી. તેઓએ પણ ત્યાં જઈ સાહેબ પાસે પર્યટ્ઠાણ લીધેલ. બન્નેને નિર્વિઘ્ને તપ પૂર્ણ થઈ ગયો. સાહેબજીના **પર્યટ્ઠાણનો** પ્રભાવ જ એવો કે તે આનંદથી પરિપૂર્ણ થઈ જાય....

✽ અમો સંઘના ભાઈઓ વાંકાનેર સાહેબને વંદન કરવા ગયેલા. સાહેબજીને તાવ આવતો હતો. ડોક્ટરોએ આરામકરવાનું કહેલ. હવે એક પ્રસંગ એવો બન્યો કે એક બહેને માસક્ષમણ કરેલ અને ખૂબ દૂર રહેતા હતા. સાહેબજીને વિનંતિ કરી કે, ‘સાહેબજી પગલાં કરો’ સાહેબજી બધાની ના હોવા છતાં માસક્ષમણતપનો વિચાર કરી પધારેલ. તપધર્મનો એટલો લગાવ કે શરીરની તકલીફ વેઠીને પણ સાહેબજી પોતે ગયા. **ધન્ય છે આવા મહાન તપસ્વીરત્નને!**

✽ જ્યારે જ્યારે સાહેબજીને વંદન કરવા જઈએ ત્યારે એક જ પ્રશ્ન હોય ‘કેટલો ધર્મમાં આગળ વધ્યો?’ અને અંતે ધર્મમાં આગળ વધવાની પ્રેરણા, આ સિવાય કોઈ સંસારી આડીઅવળી વાત સરખી પણ ન કરે.

✽ હું આંખના મોતીઆનું ઓપરેશન કરાવવા અમદાવાદ ગયેલ. ઓપરેશન થઈ ગયું બીજે દિવસે પ.પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા. કાળધર્મ પામ્યા. હું રાત્રે એમના દર્શન કરી સાહેબજી પાસે આવ્યો અને બેઠો. એટલે સાહેબે મને ચશ્મા પહેરેલા જોઈને કહ્યું કે ‘આવા કાળા ચશ્મા અત્યારે રાત્રે કેમપહેર્યા છે’ મેં કહ્યું કે ‘ગઈકાલે મોતીઆનું ઓપરેશન કરાવેલ છે.’ એટલે, સાહેબજીએ કહ્યું કે ‘‘તારે ન આવવું જોઈએ’’ મેં કહ્યું કે ‘‘સાહેબ, તેતો મારા ગુરુભગવંત હતા તેમની બાજુમાં સંથારો કરતો અને હું ન આવું તે કેમબને ?’’ સાહેબજીની ધર્મબુદ્ધિ કે હિતચિંતા કરુણા જે કહો તે, કેટલી હતી તે આ પ્રસંગ ઉપરથી જણાય આવે છે.

પૂજ્યશ્રી પિતાતુલ્ય : જ્યારે જ્યારે વંદન કરવા જઈએ ત્યારે ધર્મની હિતશિક્ષા આપતાં સંસારી પિતા તો સંસાર તથા ધર્મની બધી હિતશિક્ષા દેતા હોય છે. જ્યારે આ

ગુરુભગવંતે ધર્મની હિતશિક્ષા સિવાય કાંઈ જ વાત કરી નથી. જીવો કેમધર્મને પામે બસ, એજ એમની અંતરની મનોકામના હતી.

પ.પૂ. ગુરુદેવ ભવોભવ મળે એજ મનોકામના...

પૂજ્યશ્રીના પાવન સંસ્મરણો

વસંતભાઈ યુનીલાલ શાહ (વાંકાનેર)

સહસ્રાવન તીર્થપતિ શ્રી નેમિનાથ સ્વામી (દેવછંદામાં બિરાજમાન)ના અંજનશલાકા પ્રસંગે... વાંકાનેર નગરે...

પૂ. આચાર્ય ભગવંતની નિશ્રા હતી અને ૪૦ દિવસ સુધી કોઈ મૃત્યુ કે અમંગલ પ્રસંગ બન્યો ન હતો. તેમાં અમારા લાઘાભાઈ દેવચંદ શાહ પરિવારના પ્રપુત્ર શ્રી મહીપતભાઈ જેઓ બાળપણથી જ બન્ને પગે અપંગ હતા. ૬૫-૭૦ વર્ષથી ઝઝુમતા આ ભાગ્યશાળી ઉપરોક્ત વાત વખતે ખૂબ બિમાર હતા. ૨-૪ દિવસ પણ ન નીકળે તેવી પરિસ્થિતિ હતી. પૂજ્યશ્રીએ વાસક્ષેપ મંત્રીને નાંખેલ અને પછી દરરોજ ત્રણ નવકાર ગણી તેમના પર નાંખવા કહેલ....

સમય અને દિવસો વીતતા ગયા. બહુ સુધારો તો નહીં પરંતુ આબાદ બધા જ દિવસો પૂર્ણ થઈ ગયેલા. છેલ્લા દિવસે દ્વારોદ્ઘાટન પછી દસથી સાડાદસ વાગ્યે તેમનો દેહવિલય થયો.

✽ એક વખત સમગ્ર સૌરાષ્ટ્ર દુકાળના ઘેરા પ્રત્યાઘાતમાંથી પસાર થઈ રહ્યું હતું. સાહેબનું ચાતુર્માસ વાંકાનેર નગરે હતું. ગીચ જંગલ અને પહાડી વિસ્તાર એવા જૂનાગઢમાં કુલ ૪-૫ ઈંચ વરસાદ પડેલો ત્યારે સાહેબજીના સાંનિધ્યવાળા વાંકાનેરમાં એક જ દિવસે ૫ ઈંચ સાથે કુલ ૧૪ થી ૧૫ ઈંચ વરસાદ પડેલો. દરેક વાંકાનેરજનોને અમો સહુ કહેતા કે અહીં ખૂબ જ ઉત્કૃષ્ટ આચાર્ય ભગવંતશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.નું ચાતુર્માસ હોવાથી આપણે કોઈ જ પ્રકારની અગવડ પડવાની નથી અને કુલ

૧૪-૧૫ ઈંચ વર્ષા પડવાથી અમારું ૧૪ આની સમગ્ર સૌરાષ્ટ્રમાં પહેલા બીજા નંબરે ચોમાસું થયેલું. જૈન અને જૈનેતર તથા વાંકાનેર સામાન્ય જનતામાં હર્ષ ખુશાલીનું વાતાવરણ પૂજ્યશ્રીના પ્રભાવથી થયેલું. બધા જ નગરજનો તેમના પ્રત્યે અહોભાવવાળા બનેલા.

ઉપરોક્ત પ્રસંગની કદરૂપે વાંકાનેર નગરપાલિકાએ વાંકાનેરનો જે મેઈનરોડ છે તેનું નામ-

“પૂ. આચાર્યદેવ શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી માર્ગ” આપેલું છે, જે આજે પણ લોકમુખે પ્રખ્યાત છે.

✽ અમારા મિત્ર અમારા પૂ. મોટાભાઈ કીર્તિભાઈને મળવા આવ્યા અને વાત કહી કે અમારા નાનાભાઈને ફીટ/વાયનું સખત દર્દ છે. થોડા થોડા દિવસે રોડ ઉપર, ઘરમાં કે અન્ય સ્થળે તે પડી જાય છે. તમારે સાહેબ સાથે ભક્તિભાવ છે તો મારા નાનાભાઈને દુઃખમાંથી રાહત થાય તેવું કંઈક કરાવી આપોને! અમે પણ આ વાત સાહેબજીને કહેતા ડરતા હતાં. સાહેબજી યુસ્ત અને શાસ્ત્રમતિ પ્રમાણે જ ચાલનારા હતા, પરંતુ અમોએ કોઈ સમય જોઈ તેમની પ્રસન્નતા જોઈને આ ભાઈને ધર્મકાર્ય કરવામાં આ દર્દ વિઘ્નરૂપ હોવાથી તેમને વાસક્ષેપ નાખી આપવા વિનંતી કરી. થોડા અણગમા સાથે પણ ધર્મ કરવાની સહાયની વાતથી તેમણે તો ભાઈ ઉપર મંત્રિત વાસક્ષેપ નાંખેલ અને વધુ ધર્મમાર્ગે ચાલવા હિતશિક્ષા આપી. આજે કદાચ આ વાતને ૧૫-૨૦ વર્ષ થવા છતાં તેમના તરફથી દર્દ બાબતે ફરીયાદ નથી. આરાધના સારી કરી શકે છે, જે મહાત્માની અમીદષ્ટિ અને ઉત્કૃષ્ટ ચારિત્રની શાખ પૂરે છે.

પૂ. શ્રી બલભદ્રસાગર મ.સાહેબને વાંકાનેર સીવીયર એટેક આવેલો. પૂજ્યશ્રી લગભગ આખી રાત તેમની પાસે બેસી એક એક અંગ ઉપર વાસક્ષેપ નાંખતા રહ્યા અને પૂ.શ્રી બલભદ્રસાગર મ.સા. બચી ગયેલા.

આયંબિલના પરચક્ષાણ લેવા આવનાર એક વ્યક્તિને પૂજ્યશ્રી

કહેતા...૧૦૮ ઓળી પૂરી કરો. આવી ભાવના સાથે પચ્ચક્ષાણ આપું છું અને ખરેખર એમણે ૧૦૮ ઓળી કરી હતી.

વાંકાનેર સંઘને સતત એમથયા કરતું કે પૂજ્યશ્રી અમારા “દાદા મહારાજ” છે અને એમનું અમારા સંઘ પર એજ રીતનું વાત્સલ્ય નીતરતું, અમોને ખબર ન હોય અને બાજુના ગામમાંથી સમાચાર મળતા કે આ વખતનું ચાતુર્માસ પૂજ્યશ્રી વાંકાનેર કરવાના છે, આવી જાહેરાત થઈ ગયેલ છે. આવા અનેક ઉપકારો અમારા સંઘ પર પૂજ્યશ્રીએ કરેલ છે. જેનું ઋણ અમો કે’દી ચુકવીશું?

પૂજ્ય વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ ગુરુદેવ શ્રીમદ્ વિજય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ.સાહેબના હૃદય ઉદ્ગારનો એક પ્રસંગ:- રાજકોટ શહેરના વર્ધમાનનગરમાં પૂજ્ય ગચ્છાધિપતિશ્રીજીનું ચાતુર્માસ નક્કી થયું હતું. હું વાંકાનેરથી પ્રવચન સાંભળવા જતો. પ્રાયઃ પ્રવેશ વખતના પ્રવચનમાં જ વિશાળ મેદની અને શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ ચતુર્વિધસંઘ વચ્ચે પ. પૂ. આ. રામચંદ્રસૂરિ મહારાજે પાટપર પ.પૂ. હિમાંયુસૂરીશ્વરજી મ.સા. તથા પ.પૂ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ને બન્ને બાજુએ બેસાડી વચ્ચે પોતે બેઠા અને સાહેબશ્રીની વાત કરતા ખૂબ જ ભાવોલ્લાસ સહ કહેલ કે - “આ બન્ને મહાત્માઓ અમારા સમુદાયની ‘આંખ’ છે.” આ શબ્દો સાંભળતા અમારા પણ રોમાંચ હર્ષિત થયેલા જે પ્રસંગ આજે પણ ભૂલી શકાય તેમ નથી.

સંયમના આગ્રહી પૂજ્ય ગુરુવર

કિશોરભાઈ સંઘવી (વાસણા)

પૂજ્યશ્રી જ્ઞાની, તપસ્વી, વયોવૃદ્ધ હોવા છતાં એકદમસરળ, દિવસ દરમ્યાન ગમે ત્યારે ગમે તેને દર્શન વંદન કરવાની સાહજીક છૂટ હતી. મતલબ એકદમસરળ, પૈસાદાર કે ગરીબ, બાળક કે મોટી ઉંમરના બધાને સંતોષ આપે તેમને મન બધા સરખા હતા.

પૈસાદાર કે ગરીબનો જરાપણ ભેદભાવ નહીં, પરંતુ તપસ્વી જોઈને તેમનું મન, હૃદય અને આંખ ચોક્કસ ખુશ થયાનો ભાવ વ્યક્ત કરે. ધર્મમાં આગળ વધવાની સલાહ

આપે. આયંબિલના તપ માટે ખાસ પ્રેરણા આપે તપસ્વી માટે તેઓના હંમેશા આશીર્વાદ હોય તેમના પચ્ચક્ષાણથી ગમે તેવા મોટા તપમાં પણ તપસ્વીને શાતા રહે. નવા નવા તપમાં જોડાયેલાને બહુ સહેલાઈથી તપ પૂર્ણ થવાના અનેક દાખલાઓ મેં જોયેલા છે. કોઈ જાદુ ન હતો પણ તેઓશ્રીના તપ તેમજ વિશુદ્ધ સંયમી જીવનના કારણે મહામૂડી તેઓ તપસ્વીની શાતા અને તપ આગળ વધારવા માટે પણ વાપરતા.

ગમે તેવા દુઃખી, પરેશાન, બીમાર તેમના વંદનાર્થે આવે ત્યારે તેમના શરણમાં શાંતિ અને શીતળતા પામતા. તેઓશ્રી જ્યોતિષના ખાસ જાણકાર હતા. તેઓશ્રીના મુહૂર્ત દ્વારા મોટી તપશ્ચર્યા હોય કે ધાર્મિક પ્રસંગો હોય ખૂબ જ સુખરૂપ પૂર્ણ થાય.

મારા પત્ની ખાસ તપ કરી શક્તા નહીં, પરંતુ પૂજ્યશ્રીના ઉપદેશથી તેમની નિશ્રામાં સોળ ઉપવાસ, ક્ષીરસમુદ્ર, સિદ્ધિતપ, વર્ષાતપ સુખરૂપ કરેલા. કોઈપણ શારીરિક તકલીફ વગર સરળતાથી થયેલ. ચાલુ સમયમાં અનેક બિમારી તેમજ ઉશ્કેરાટ રહેતો, પણ તપના દિવસોમાં તાજગી અને શીતળતા રહેતી આજ તેઓશ્રીનો પ્રભાવ!

તેઓશ્રીનું વ્યાખ્યાન કે ઉપદેશ સામાન્ય માણસો પણ સરળતાથી સમજી શકે. તેઓશ્રી પોતાના વ્યાખ્યાનમાં કહેતા, જૈનધર્મ-અનંત ઉપકારી ધર્મ, મહાન પુણ્યોદયથી પ્રાપ્ત થયો છે. મોક્ષ મેળવવા માટે સૌથી સહેલો રસ્તો આ ધર્મમાં બતાવાયો છે. આત્મકલ્યાણ માટે આ ધર્મ મળ્યો છે. આપણે સંસારમાં છીએ અને સંસારના વિકાસમાં આગળ જઈ રહ્યા છીએ, પરંતુ મોક્ષ તરફ આગળ વધવું જોઈએ. તપ, ત્યાગ, સંયમી બની તમે સૌ પણ મોક્ષ તરફ આગળ વધો.

તેઓશ્રીના વિશુદ્ધ સંયમની અને ધાર્મિક શિસ્તની સૌ પ્રશંસા કરે. એટલા ચુસ્ત કે તેમાં સહેજ પણ બાંધછોડ ચાલે જ નહીં. બહેનોએ માથે ઓઢ્યા વિના પ્રવેશ ન જ કરાય એવી કડક પાલના. આ બાબતે કોઈ દલીલ કરે તો સમજાવે કે અહીં મારા સિવાય પણ બધા સાધુઓનો પણ વિચાર કરવાનો હોય છે.

ગોચરી માટે પણ તેમના આશ્રિતો પણ હંમેશા નિર્દોષ ગોચરી માટે જ આગ્રહ

રાખતા. તેઓશ્રીની નાદુરસ્ત તબીયત માટે દવા લેવામાં પણ તપને વિશેષ મહત્ત્વ આપતા. શરીરને તકલીફ પડે તો વાંધો નહીં પહેલા તપ. ડોક્ટર, શિષ્યો કે સેવકો આગ્રહભરી વિનંતી કરે તો પણ તેમની વાતને ધ્યાનમાં લેતા નહીં.

વિહાર પણ ચાલીને જ કરતા. આટલી ઉંમર, કઠોર તપ, શરીરની પ્રતિકૂળતા છતાં સહેજે ડગે નહીં જ. અનેક કુટુંબોને તેમણે તાર્યા છે. ધર્મમય બનાવ્યા, સાચો રાહ બતાવ્યો, કરુણાના સાગર, સંઘની એકતા માટે જીવનભર આયંબિલ તપ કર્યો પણ મુખ પર હંમેશા પ્રસન્નતા રહેતી. ફક્ત દુઃખ એક જ વાતનું સંઘ એક ન થઈ શક્યો. દરેકને ધર્મમય બનાવવા હંમેશા ચિંતિત રહેતા એવા ગુરુદેવ પ.પૂ. આચાર્ય ભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબને કોટિ કોટિ વંદના.

દાદાનું સાંનિધ્ય ઘેટીનાં આંગણે

અમુલખભાઈ પ્રાગજીભાઈ મહેતા (ઘેટી) હાલ મુંબઈ

ઘણા વર્ષો પહેલાં ગુરુભગવંત, પ.પૂ. પંન્યાસશ્રી ભદ્રંકરવિજયજી મ.સા. સાથે ઘેટી પધાર્યા એક મહિનાની સ્થિરતા કરી ત્યારથી જ ઘેટીની ધરતી આકર્ષક બનેલી. ત્યારબાદ પૂજ્યશ્રી ઘેટીથી પાલીતાણા આવ્યા ત્યારે યાત્રા કરવા ઉપર જતા ત્યાંથી ઉતરી ઘેટી આવે. ત્યારે બપોરના ૧૨ થી ૧૨-૩૦ થઈ ગયા હોય. શ્રાવકોના ઘેર ગોયરી વહોરવા જાય ત્યારે અમો સાથે જતા. દરેક ઘરમાં શ્રાવકો જમીને પરવારી ગયા હોય. સાહેબ લુખા રોટલા, ભાતનું ઓસામણ જે મળે તે ખપ પુરતું વહોરીને ખરા તડકે જમીન ઉપર પગ પણ ન મૂકી શકાય તેવા સમયે આદ્યપુર-ઘેટીપાગ જઈને વાપરીને ઘેટી પાગથી શત્રુંજય ઉપર ચઢે અને સાંજે પાલીતાણા ઉતરે. આ સાહેબની અમારી તેમજ અમારા ગામની પ્રથમઓળખાણ ! ત્યારબાદ અમારી વિનંતીને માન આપીને ઘેટી આવ્યા. ઘેટી રહીને ૨૨-૨૩ ઉપવાસ કર્યા. પારણે સકળ સંઘે સાહેબની સાથે આયંબિલ કર્યા. ઘેટી પાગ આયંબિલનો પ્રોગ્રામરાખ્યો હતો ત્યારબાદ ત્યાં વ્યાખ્યાન રાખ્યું હતું.

આદ્યપુરનરેશને સમાચાર મળ્યા કે આવા તપસ્વી મહારાજ મારા ગામમાં આવ્યા છે, તેઓ વ્યાખ્યાનમાં આવ્યા અને આગ્રહભરી વિનંતી કરીને તેના બંગલે રાત્રિવાસ રહ્યા. બીજે દિવસે પારણું કરી ઘેટી પધાર્યા.

જ્યારે જ્યારે સાહેબ ઘેટી આવ્યા હોય ત્યારે સંઘયાત્રાનો પ્રોગ્રામહોય જ. કોઈ એક શ્રાવક સંઘપતિ બને. સંઘપતિ તરફથી યાત્રાળુઓની ભક્તિ. અશક્તોને માટે ડોળી અને બાળકો માટે ઉપરામણીયા, ઘેટીથી ચાલતા ઘેટી પાગ જવાનું, યાત્રા કરવાની પછી વ્યાખ્યાન રાખવાનું સાંજે ઘેટી આવવાનું. ઘેટી સંઘ ઉપર સાહેબજીનો ઘણો ઘણો શબ્દોમાં વર્ણન ન કરી શકાય તેવો ઉપકાર છે. તે સમયે ઘેટીમાં બે દેરાસર, બે ઉપાશ્રય. બન્ને કુટુંબ અલગ આરાધના કરતા. સાહેબે અથાગ મહેનત કરીને એક કર્યા.

ઘેટીમાં નૂતન દેરાસર બનાવવાનું નક્કી કર્યું પ.પૂ. ઉદયસૂરિ મહારાજ સાહેબે ઘેટીને તીર્થ ગણીને મૂળનાયક તરીકે આદિનાથ દાદા અને ભગવાનની દૃષ્ટિ ચોકમાં પડે તે રીતે દક્ષિણાભિમુખ દેરાસર બનાવવાનું નક્કી થયું, ખનન મુહૂર્ત થઈ ગયું અને ખાત મુહૂર્ત થવાની તૈયારી હતી તે દરમ્યાન આચાર્ય ભગવંત શ્રી હિમાચલસૂરિ મ.સા.ને ઘેટી પધારવાનું થયું. દેરાસરની જગ્યા ઉપર આવ્યા. જોયું તો ખોદકામમાં રાખોટી આવી રહી હતી અને દક્ષિણાભિમુખ બારણું દેરાસર તૈયાર થઈ રહ્યું છે તે જાણ્યું. હું તે સમયે ત્યાં હાજર હતો. મને કહ્યું કે સંઘના આગેવાનને બોલાવો. હું મારા પિતાશ્રીને બોલાવી આવ્યો. આચાર્યશ્રીએ મારા પિતાશ્રીને કડક શબ્દોમાં કહ્યું કે દક્ષિણદ્વારના દેરાસરથી મારવાડમાં ગામમાં સાફ સફાઈ થઈ હતી. મારા પિતાશ્રીને વાત ગળે ઉતરી ગઈ. પાલીતાણા પ.પૂ. ઉદયસૂરિ મ.સા. ને મળ્યા અને ત્યારે તો કામબંધ રહ્યું પણ હવે શું કરવું ? આટલી જગ્યામાં તો બીજા કોઈ દ્વારનું દેરાસર થઈ શકે તેમન હતું. બાજુની એક દુકાન લઈએ તો જ દેરાસર થઈ શકે જે સંઘમાટે ઘણું જ કપરું કાર્ય હતું, તેવા સમયે સાહેબ ઘેટી આવ્યા. સાહેબે સંઘના ભાઈઓ સાથે વાટાઘાટ શરૂ કરી. ઘણી જહેમત ઉઠાવીને લાગતા વળગતા ભાઈઓને સમજાવીને દેરાસર બનાવવાનો માર્ગ બતાવ્યો. સંઘે

પરમાનંદભાઈની દુકાન લઈને જેયંદભાઈને અપાવી અને જેયંદભાઈની દુકાન સંઘને અપાવી અને અત્યારે જે દ્વારનું દેરાસર છે તે બનાવવાનું શક્ય બન્યું. ત્યારબાદ બીજી બે દુકાનો સંઘને અપાવીને વિશાળ રંગમંડપ બનાવડાવ્યો. આ છે સાહેબનો ઘેટી સંઘ ઉપર મહાન મહાન ઉપકાર... દેરાસરનું કામજ્યાં ચાલતું હતું ત્યાં પણ ઘણી સલાહ સૂચના અને માર્ગદર્શન આપ્યું.

સાહેબ ઘેટી ચોમાસુ હતા ત્યારે દેરાસર લગભગ તૈયાર થઈ ગયું હતું. મૂળનાયક તરીકે પ્રાચીન મુનિસુવ્રતસ્વામી પધરાવવાનું નક્કી કર્યું. મને અને પરમાનંદભાઈને ઘોઘાથી મારવાડ સુધી પ્રતિમાજીની તપાસ કરવા સાહેબે મોકલ્યા. એક જગ્યાએ પ્રતિમાજી નક્કી કરીને આવ્યા, પણ તે પ્રતિમાજી મળ્યા નહિં. ત્યારબાદ સાહેબ મુંબઈ પધાર્યા. ત્યાં દાદર જૈનસંઘને વિનંતી કરી કે અમારે ઘેટીમાં મૂળનાયક તરીકે શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામી પધરાવવા છે તો મહેરબાની કરી અમને આપો, પરંતુ દાદરમાં શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામીના ભક્તો ઘણાં હતાં તેઓ છોડવા તૈયાર થયા નહિ, સાહેબે તે લોકોને સમજાવ્યા કે તમારા ભગવાન તીર્થના ગામમાં મૂળનાયક તરીકે જાય છે, તેથી ખુશ થઈને રાજીખુશીથી ભગવાનને ઘેટી લઈ જવાની રજા આપી. સાહેબે તાત્કાલિક મુહૂર્ત કાઢી આપ્યું અને ભગવાન ઘેટી લાવ્યા. આટલો બધો ઉપકાર અમારા ગુરુભગવંતનો !

દેરાસર તૈયાર થઈ ગયું. સાહેબને પ્રતિષ્ઠા કરાવવા વિનંતી કરી ત્યારે આગળ-પાછળનો ખૂબ વિચાર કરીને કહ્યું કે આ કાર્ય તમે આચાર્ય ભગવંત ઉદયસૂરિ મહારાજ પાસે કરાવવા વિનંતી કરો. ઘેટી સંઘે તે પ્રમાણે કર્યું, તો તેઓશ્રીએ પૂ. આ.ભ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવવાનું કહ્યું, પણ જ્યારે સંઘે કહ્યું કે એમણે જ આપની પાસે મોકલ્યા છે અને પ્રતિષ્ઠા આપને જ કરાવવા કહ્યું છે તેથી આ.ભ. ઉદયસૂરીશ્વરજી મ.સા. પ્રતિષ્ઠા કરવા કબૂલ થયા અને ધામધૂમથી પ્રતિષ્ઠા થઈ.

પ્રતિષ્ઠા બાદ તુરંત જ સાહેબ ઘેટી આવ્યા અને હિસાબમાં દેવદ્રવ્યમાં, સાધારણદ્રવ્યમાં જે ક્ષતિ હતી તે દૂર કરી અને વહીવટ ચોખ્ખો કર્યો અને ભવિષ્યમાં ખોટી પ્રણાલિકા ન પડે તેવું માર્ગદર્શન આપ્યું.

ઘેટી જેવા નાના ગામમાં સાહેબના ત્રણ ત્રણ ચોમાસા થયા તેમજ સાહેબને ઘેટીની ધરતી પ્રત્યેનું આકર્ષણ અને સંઘ ઉપરના અપાર લાગણી અને મહાન ઉપકાર છે. નિર્દોષ ભિક્ષાચર્યા ગોચરીમાં દોષિત ગોચરી આવે નહિં તેની ખૂબ જ કાળજી રાખતા હતા. ઘેટી પહેલીવાર ચોમાસુ આવ્યા ત્યારે સાથે બીજા ચાર મહાત્મા હોવા છતાં ભૂલે ચૂકે દોષિત ગોચરી આવી ન જાય માટે પોતે જ ગોચરી માટે નીકળતા સાહેબને પોતાને આયંબિલ ચાલતા હતા. જો કોઈને આયંબિલ ચાલતા હોય તો જ તેના ઘેરથી આયંબિલની વસ્તુ વહોરે તે પણ જેણે આયંબિલ કર્યું હોય તેની ભાવતી વસ્તુ હોય તે જ વહોરવાની.

સાહેબજી ઘેટી આવે ત્યારે સાહેબની સાથે યાત્રા કરવા જઈએ પણ સાહેબ તો દાદાના દરબારમાં બેસી જાય અને કેટલા સ્તવન બોલે તેનો કંઈ હિસાબ જ નહિં કલાકોના કલાક દાદાના દરબારમાં જ હોય.

મારું બાપપાસનું ઓપરેશન થયેલું હોવાથી ડૉક્ટરે એક પણ યાત્રા કરવાની મનાઈ કરી હોવા છતાં પૂજ્યશ્રીનાં આપેલ મુહૂર્તે મેં ૯૯ યાત્રા શરૂ કરી અને નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ કરી. શ્રાવિકાને પગનો સખત દુઃખાવો, નબળાઈ રહેતી હતી, છતાં પણ સાહેબજીના શુભાશિષ્યથી તેમણે પણ ૯૯ યાત્રા નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ કરી.

સાહેબના સંયમજીવનના બધાજ ગુણ સતત યાદ આવે છે અને ગુણો ગાતાં જીભ થાકતી નથી, અને મોઢું દુઃખતું નથી. દરેક મહાત્માઓ વ્યાખ્યાનમાં ખૂબજ ઉમળકાભેર સાહેબના ગુણો ગાય છે. હજુ સુધી ગુણાનુવાદ ચાલે છે. મુલુંડમાં પૂ. દેવરત્ન મ.સાહેબે ખૂબ જ કહ્યું હતું કે “આવા તપસ્વી મ.સાહેબને આવું દર્દ આવ્યું કેમ? એમદરેકને પ્રશ્ન થાય, તેમણે તેનો ખુલાસો કર્યો કે જ્યારે કોઈપણ પેઢી કે બેંક

ઉઠવાની છે તેમજનતામાં ખબર પડે એટલે લોકો પોતાનું લેણું વસુલ કરવા લાઈન લગાવે તે રીતે મોહરાજાને ખબર પડી હશે કે આ પેઢી હવે એક બે ભવમાં ઉઠવાની છે તેથી તેના સેવકોને આજ્ઞા કરી કે પેઢી ઉઠે તે પહેલા લેણું બાકી હોય તે વસુલ કરવા લાઈન લગાવો.”

આવા અદ્વિતીય સાહેબજીને કોટી કોટી વંદન...!

**આંખોમાં વહેતી ક્રુણા,
એવા ગુરુવર અમારા....**

અશ્વિનભાઈ શાહ (શૈફાલી-વાસણા)

પ. પૂ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજાનું સંયમજીવન ખૂબ જ અદ્ભુત હતું. પોતાના માટે કઠોર અને બીજાને માટે નરમહતાં. પોતાની પાસે આવતાં સર્વે જીવોને મોક્ષમાર્ગ તરફ ખેંચી જવા માટે ખૂબ જ પ્રેરણા કરતાં હતા. સાહેબજીના વાસણા નવકારના ઉપાશ્રયમાં ચોમાસું આવ્યા પછી તેમના પ્રથમવખત દર્શન કરતાંની સાથે ખૂબ જ અહોભાવ થયો અને અમારા આંતરિક ગુરુ તરીકે હૃદયમાં સ્થાપિત કર્યા. ત્યારપછી તેમની સેવામાં રહેલા પૂ. હેમવલ્લભવિજય મ.સા. અને સાહેબજી અમારા જીવનને વધારે ઉંચું લઈ જવા માટે પ્રેરણા કરતાં. તેમની પ્રેરણાથી અમારા જીવનમાં તપ-ત્યાગ પણ યથાશક્તિ વધવા લાગ્યા.

એક વખત પૂ. હેમવલ્લભવિજયજી મહારાજ સાહેબના મુખેથી સાંભળ્યું કે ‘દરેકના ઘરે ઘરદેરાસર હોવું જોઈએ. ઘરદેરાસર વગરનું ઘર ન જોઈએ.’ આ સાંભળતા અમારા મનમાં ઘર દેરાસર બનાવવાની ભાવના જાગી. આંબાવાડીમાં સાહેબજીની નિશ્રામાં અંજન-પ્રતિષ્ઠા હતી ત્યારે અમે વંદન કરવા ગયા અને ઘર દેરાસર માટે ભગવાનની અંજનવિધિ ત્યાં જ કરાવવાનું નક્કી કરીને તાત્કાલિક પ્રતિમા લાવી સાહેબજીના હસ્તે અંજનશલાકા કરાવી. બીજે દિવસે સાહેબ પાસે બપોરે ગયા

અને પૂછ્યું કે સાહેબ ભગવાન પ્રવેશનું મુહૂર્ત ક્યારે આવે છે. સાહેબજીનું સચોટ મુહૂર્ત અને એક વખત તેમને આપેલું હોય તે ઉત્કૃષ્ટ જ હોય. અમને સાહેબજીએ કહ્યું ‘કાલે સવારે જ ઘરમાં પ્રવેશ કરાવી દો.’ અને ઉત્કૃષ્ટ સમયે ભગવાનનો પ્રવેશ થયો. ભગવાનના પ્રભાવથી આજે અમારા જીવનમાં ઉત્તરોત્તર આરાધના ખૂબ જ વધતી રહી છે.

સાહેબજી પોતે તપસ્વીસમ્રાટ હતા છતાં કોઈ નાના પણ તપસ્વીને જોઈ સાહેબને આનંદ થતો. સાહેબજી કહેતા કે ‘આયંબિલ કે તેથી ઉપરનો તપ એ જ તપ છે. કારણ કે તેમાં જ અણાહારી પદનો અનુભવ અને આહારની આસક્તિ તોડવાનો અનુભવ થાય છે.’

પૂ. ગુરુદેવનો ચમત્કાર

રસિકલાલ અમીલાલ પારેખ (જૂનાગઢ)

૫૦ વર્ષથી અમે માંગરોળ મુકામે વસવાટ કરતાં હતાં, પરંતુ ધંધાના કાર્ય માટે અમારે જૂનાગઢ મુકામે આવવું પડ્યું. પ. પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.નો પરિચય અનાયાસે થઈ ગયો. મારું જીવેલું જીવન સાર્થક થઈ ગયું, તેમતેમના સાંનિધ્યમાં આવ્યા પછી લાગ્યું.

એકવાર હું મારી દુકાનના ઓટલા પાસેથી ઉતરવા જતાં મારો પગ લથડાઈ જતા મને ૪૫ દિવસનું પ્લાસ્ટર આવ્યું અને ત્યારબાદ લાકડી લઈને ચાલતો હતો. તેવામાં મારું પુણ્ય કંઈક ઉદયમાં આવ્યું અને પ.પૂ. દાદામહારાજ સં. ૨૦૫૮ની સાલમાં જૂનાગઢ મુકામે પાલીતાણાથી જૂનાગઢનો આયંબિલનો છ’રી પાલિત સંઘ લઈને જૂનાગઢમાં પધાર્યા. પૂ. દાદાની તબિયત ખૂબ જ નાજુક થઈ ગયેલ હતી, પરંતુ તેમનું પુણ્યબળ એટલું જોરદાર હતું કે ગમે તેવું સંકટ પણ દૂર થઈ જતું હતું.

સેંકડો વર્ષના ઇતિહાસમાં પ્રથમવાર ગિરનારજીની ગોદમાં બાલ-બ્રહ્મચારી

શ્રીનેમિનાથદાદાના સાંનિધ્યમાં તળેટીમાં ચાતુર્માસ કરવાનું થયું, તેમાં મારો નંબર લાગી ગયો પણ શારીરિક તકલીફની રજૂઆત કરી ત્યારે દાદાએ કહ્યું બધું સારું થશે. એમના એવા આશીર્વાદ કે હું ફેક્યરને હિસાબે નીચે બેસી પણ નહોતો શકતો, જમીન ઉપર સૂઈ પણ શકતો ન હતો, લઘુ-વડી નીતિ જવું હોય તો ઊભી ખુરશીનો આશરો લેવો પડતો હતો. પણ સાહેબના આશીર્વાદ એવા ફળ્યા કે આખુ ચાતુર્માસ પાટ/ખુરશી વિના પૂર્ણ થઈ ગયું.

દાદાના દર્શન-વંદનનું વ્યસન લાગી ગયું. અને આશ્ચર્ય કે આજે પણ બાજોઠ કે પાટલા, ખુરશી કે સેટીનો ઉપયોગ કરતો નથી. રાબેતા મુજબ હું મારું જીવન જીવું છું. અને દરરોજ દેરાસરના પગથીયા ચડી અને ભગવાનની પૂજા સેવા ભક્તિ કરું છું. આજે મને દુઃખાવા માટેની એકપણ ફરીયાદ નથી, હવે આ પૂ. દાદા ગુરુદેવનો ચમત્કાર કે બીજું કાંઈ?

આજે પણ દાદા તો આપણી વચ્ચે જ છે. જ્યારે પણ કોઈ વિઘ્ન આવે પૂ. દાદાને યાદ કરીને, તેમને કોટી કોટી વંદના કરીએ તો આવેલું સંકટ પલવારમાં દૂર જતું રહે છે અને પૂ. દાદાનું નામલેતાં શ્રી સંઘમાં તથા અમારા પરિવારમાં એક હર્ષોલ્લાસનું વાતાવરણ છવાઈ જાય છે.

સંકલ્પબળી પૂજ્યશ્રી

દિલીપભાઈ રંગીલભાઈ સુતરીયા (જામનગર)

પ.પૂ. આ. ભગવંતશ્રીની દિર્ઘદષ્ટિ, અશક્યને શક્ય કરવાની અજોડ કાર્યશૈલી આદિ વિશેષતાઓ દ્વારા તેઓ અમારા હૈયામાં કાયમી પૂજનીય સ્થાને સ્થિર થઈ ચૂક્યા છે. રૈવતાચલ તીર્થ ઉપર આવતી ચોવીસીના તીર્થકરભગવંતો પધારશે, એવા મહામહિમતીર્થનો મહિમા જીવંત રહે તે માટે અને વર્તમાનમાં બાવીસમાં તીર્થપતિ શ્રીનેમિનાથ ભગવાનના દીક્ષા અને કેવળજ્ઞાન કલ્યાણક જે સ્થળે થયા છે તે સહસાવન

તીર્થનું કાર્ય શરૂ કર્યું અને આવા વિષમકાળમાં પણ ઘણી કપરી કસોટીઓમાંથી પસાર થઈને સંકલ્પબળ, તપબળ અને સંયમબળના પ્રભાવે પૂરું કર્યું.

સાહેબજીની નિશ્રામાં ગિરનાર તીર્થની પ્રદક્ષિણામાં અમે ગયેલા ત્યારે રસ્તામાંથી એક દૂધવાળો દૂધ લઈને આડા રસ્તે ઉપર જતો હતો. સાહેબજીના સૂચનથી એની પાસેથી એક લોટો દૂધ લઈ લીધું અને આગળ જતા અચાનક સાથેના મહાત્માને પથરની ઠેસ લાગતા પડ્યા. અને છાતીમાં મૂઢ માર લાગ્યો. બામ, આયોડેક્સ વિગેરે ઘસ્યું અને સહજ લીધેલું દૂધ મહાત્માને વહોરાવ્યું. આ દૂધ લેવાનું સાહેબનું સામાન્ય સૂચન સંકટ સમયે ઉપયોગી થઈ ગયું, નહિ તો આવા ઘોર જંગલમાં શું મળે?

જૂનાગઢમાં ઉપધાન તપ ચાલુ થઈ ગયા હતા. પાછળથી અમને ભાવ થયા અમે સાહેબને પૂછાવ્યું અને ઉદાત્ત અને કરુણાસાગર પૂજ્યશ્રીએ અનુમતિ આપી અમે ચાર જણાએ નવકારમંત્રની આરાધના સ્વરૂપ અઢારિયું કર્યું. ત્યારબાદ વાંકાનેરમાં બાકીના ઉપધાન પૂર્ણ કરી માળ પૂજ્યશ્રીના હસ્તે જ પહેરી એ અમારું પરમસૌભાગ્ય હતું.

સાહેબના સાંનિધ્યથી આજે અંતરમાં એક આનંદ છે કે અમને આવા મહાન તપસ્વી પૂજ્યશ્રીનાં દર્શન, સ્પર્શન અને તેમના સેવક બનવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું હતું.

દોરતપસ્વી આચાર્યદિવ

કોકીલાબેન ધનવંતરાય શાહ (જેતપુર)

હિમજેવા ઠંડા, દયાદ્ર, રગ-રગમાં શાસન કાજે ઝઝુમ્યા એવા આચાર્યશ્રીના બે પ્રસંગોની અનુભૂતિ! સંવત ૧૯૭૬ વૈશાખ સુદ ૩ના અણધાર્યો લાભ મળ્યો ! મારા માતૃશ્રીના વર્ષાતપના પ્રથમપારણા પ્રસંગે ઉગ્ર વિહાર કરી બંને આચાર્યભગવંત પધારતાં અમારા હૈયા આનંદવિભોર બની ગયા, અમગૃહાંગણે પાવન પગલાં પડ્યા. જેતપુર ઉપાશ્રયે બે દિવસ સ્થિરતા કરેલ.

પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં જૂનાગઢ સંવત ૧૯૮૬ શ્રી ઉપધાનતપ કરેલ, ગુરુદેવની નિશ્રા, વાંચના, તપ, જપનો અદ્ભુત લાભ મળેલ. ઉત્કૃષ્ટ, શુદ્ધ ક્રિયાની સમજણ મળેલ. નિર્દોષચર્યાના આગ્રહી સિદ્ધાંતયુક્ત. પૂજ્યશ્રીને ભાવભર્યા વંદન ! પૂજ્યશ્રીનું જીવન જ અનેરું હતું.

મારા ગુરુદેવ

સુરેશચંદ્ર હીરાલાલ શાહ (જામનગર)

પૂજ્યપાદ ગચ્છાધિપતિ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજના શિષ્યરત્ન, મારા પરમઉપકારી ગુરુદેવ આચાર્યશ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના જીવનમાં રહેલી સાદગી, નિષ્પરિગ્રહતા સાથે સંયમનો ખપ. છ'રી પાલિત સંઘમાં પણ ળા વાગ્યા પહેલા નીકળવાનું નહીં. તેમના પુત્રરત્ન આચાર્ય શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજને પણ કેવા અપ્રમત્ત તૈયાર કરેલા કે પૂંજવા - પ્રમાર્જવાનો પૂરો ઉપયોગ રાખતા.

વાસણા ધર્મરસિક તીર્થવાટિકાની અંજનવિધિ પ્રસંગે વિધિકારકને તકલીફ થતાં મને બોલાવ્યો મારા હસ્તે જુદો અંજનશલાકા મહોત્સવ તો થયો ન હતો પણ પૂજ્યશ્રીની નજર નીચે સંપૂર્ણ વિધિપૂર્વક આ પ્રસંગ વિધિકારક તરીકે કરાવીને મને ગુરુગમનું બળ પૂરું પાડ્યું.

મારી ભાવના પૂજ્યશ્રીના ચરણોમાં સંયમગ્રહણ કરી જીવન સમર્પણ કરવાની હતી પણ હું રહી ગયો ! મારો પ્રમાદ ! પુરુષાર્થમાં ખામી. છેલ્લે દિવસે પથારીવશ હતો, મળી શક્યો નહીં, પરંતુ સ્વપ્નમાં એ જ નિરખ્યું. સાહેબજી હાથમાં મુઠ્ઠી ભરીને વાસક્ષેપ નાખી રહ્યા છે.

શાસનદેવને અંતિમપ્રાર્થના અમારા આત્માનો નિસ્તાર કરશો. મારા ગુરુવરને કોટીશઃ વંદના !

કુદરતની સલામી

પૂજ્યશ્રીના કાળધર્મ અવસરે છેલ્લા ચારદિવસથી ગિરનાર ઉપર સતત વાવાઝોડાની માફક વાયુદેવ વિજાંતો હતો... પછાડ ઉપર ચઢતાં ચઢતાં પણ દૂર ફેંકાય જવાય તેવું વાતાવરણ હતું.... પરંતુ પૂજ્યશ્રીના પાર્થિવદેહનો અગ્નિદાહ થતાંની સાથે જ કુદરત પણ પૂજ્યશ્રીના આ પ્રસંગને સલામી આપતી હોય તેમ સાવધાન અવસ્થામાં આવી ગઈ... અને એક જ ધારા સાથે ઉર્ધ્વગમન કરતી અગ્નિજ્વાળાઓ પણ જાણે પૂજ્યશ્રીના પરમગતિ તરફના પ્રયાણની સાક્ષી ન પૂરતી હોય ? તેમ શોભતી હતી.

ગુરુના નામનો પ્રભાવ

સુધીરભાઈ કે. શાહ (અમદાવાદ)

પ.પૂ. આ. ભ. શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ કાળધર્મ પામ્યા. તેના એકાદ માસ પહેલાં મહારાજ સાહેબને વંદન કરવા અમો જૂનાગઢ ગયા હતા. ત્યારે પૂ. જ્ઞાનવલ્લભ મહારાજે અમોને ખાસ કહ્યું હતું કે ‘તમે ગિરનાર જાત્રા કરી આવો, કોઈ તકલીફ પડશે નહીં. જો થાકી જાવ કે કોઈ તકલીફ પડે તો પૂજ્યશ્રીને યાદ કરજો તેમના નામનું રટણ કરજો.’ અમારી તો યાત્રા કરવાની કોઈ શક્યતા ન હતી. શારીરિક પણ એવી અનુકૂળતા નહીં પણ પૂજ્યશ્રીના આગ્રહથી અમે બંને ઉપર ગયા પૂજા કરી અને બપોર પછી તળેટીએ પાણી આવ્યા ત્યાં સુધી અમને કોઈ જ તકલીફ કે થાક લાગ્યો નહીં અને તળેટી આવ્યા બાદ નવકારશી કરી, ઉપર પાણી પણ વાપર્યું નહીં અને જરૂર પણ ન પડી.

અમને ગિરનાર પર્વતનું ચઢાણ પાલીતાણાના ચઢાણથી પણ સહેલું લાગ્યું અને થાક્યા વગર અમારી બન્નેની યાત્રા પરિપૂર્ણ થઈ હતી.

પૂજ્યશ્રીના નામરટણનો પણ કેટલો પ્રભાવ !

તપસીમહારાજ સાહેબના સંભારણા

ધીરજલાલ ચીમનલાલ બેલાણી (ભાવનગર)

તપસીમહારાજ સાહેબ એટલે પૂ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.! અમે તેમને એ નામે ઓળખીએ. કારણ આયંબિલની ઓળી ઉપર ઓળી ચાલતી હોય, વચમાં અલ્પ વિરામ, આયંબિલમાં પણ વાપરવાનું ઓછું કેટલીકવાર કોરા ભાતથી ચલાવે, ભાત સાથે કાંઈ ન હોય એવા અમારા તપસી મ.સા.!

તેઓશ્રીના બે ચાતુર્માસ ધંધુકા થયા. પહેલું ચોમાસું ઘણા વર્ષ ઉપર થયું. લગભગ સાઈઠ વર્ષ પહેલા. તે વખતે મારી ઉંમર ૧૦ વર્ષની હશે. હાલમાં સિત્તેર વર્ષ પૂરા થયા. તે વખતે અમે પાઠશાળાના બાળકો સાંજે સાતેક વાગ્યે પ્રતિક્રમણ કરવા

જઈએ. પ્રતિક્રમણમાં મહારાજ સાહેબની સજ્જાય ખાસ સાંભળવા જઈએ. તેઓશ્રીના મુખે સજ્જાય સાંભળવી એ પણ એક લ્હાવો હતો. પ્રતિક્રમણ પૂર્ણ થયા પછી પાઠશાળા ચાલે.

વંદન કરવા રોજ સવારે જઈએ. સાથે પ.પૂ. આ.ભ. શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા. (એ વખતે મુનિરાજશ્રી) ના પ્રેમાળ સ્વભાવનો અનુભવ થાય. પૂજ્યશ્રી અમારી શેરીમાં રોજ વ્હોરવા પધારે. બધાને ઘરેથી છેવટ અડધી રોટલીનો લાભ આપે.

મહારાજસાહેબને મારા પૂ. પિતાશ્રી પર ખાસ લાગણી. મારા પિતાશ્રીને સ્વર્ગસ્થ થયાને પણ ૧૫ વર્ષ ઉપર થયા. મારા પિતાશ્રીને ‘ચમનશા’ કહીને બોલાવે. સગાભાઈ જેટલી લાગણી રાખે. મારા પિતાશ્રીના સ્વર્ગવાસ પછી લાગણીભર્યા પત્ર પણ મ.સા. લખતા. આચાર્ય મ.સા. ના ધંધુકા બે ચાતુર્માસ થયા. બીજા ચાતુર્માસ વખતે હું ભાવનગર નોકરીમાં હતો, તેથી ધંધુકા જઈ શક્યો નહીં. તે પહેલા એક ચોમાસુ મ.સા.નું શિહોર હતું, શિહોર અમે દર્શને ગયેલા. આસો મહિનાની ઓળી ચાલતી હતી. મ.સા.એ મને ઓળી કરવા કહ્યું. મને તો એક આયંબિલમાં પણ મુશ્કેલી પડતી પરંતુ મ.સા.એ કહ્યું કે ઓળી કરી લે ! વાંધો નહી આવે, અને કામથઈ ગયું !

એવા વચનસિદ્ધ મારા તપસીમહારાજના સંભારણા !

અમારા પરમહિતરવી પૂજ્યશ્રી

ગાંધી અનોપચંદ હેમચંદ (વાંકાનેર) રાજકોટ

આજથી આશરે ૫૫ વર્ષ પહેલાં સં. ૨૦૦૬ની સાલમાં શેષકાળમાં પૂજ્ય આચાર્યભગવંતશ્રી વાંકાનેર પધારેલા. મારા પિતાશ્રીનો ત્યારે પૂજ્યશ્રી સાથે સમાગમથયો. મારા પિતાજી દરરોજ પ્રતિક્રમણ કરવા જતાં. એ સમયે તેઓશ્રીના ઉપવાસ ચાલુ હતા. જાણવા મળેલ કે પૂજ્યશ્રીએ ૧ ઉપવાસથી કમસર શરૂ કરી ૨૪ ઉપવાસ કરવાના છે. વાંકાનેર મધ્યે તેઓશ્રીના ૧૬ ઉપવાસની તપશ્ચર્યા ચાલુ હતી.

મારા પિતાશ્રીને આ મહાત્માને પારણું કરાવવાની ભાવના થઈ. પૂજ્યશ્રીને ૧૪ ઉપવાસે પારણું કરાવવાની ભાવના અંગે પૂજ્યશ્રીને વિનંતી કરી અને આ શુભ પ્રસંગ નિમિત્તે પૂજા ભણાવવાની આંગી, રોશની વિ. કરવાની ભાવના જણાવી. પૂજ્યશ્રી તરફથી ‘વિચારણું’ તેમજવાબ મળેલ બીજો દિવસ હતો ત્યારે પણ વિનંતી કરી ૧૬મા ઉપવાસે સાહેબજી તરફથી અમોને લાભ મળશે તેવો ખ્યાલ આવ્યો જો કે સાહેબે સ્પષ્ટ હા ન પાડી. અમારા પરિવારમાં ખૂબ જ આનંદની લાગણી થઈ. ૧૬ ઉપવાસની તપશ્ચર્યા પૂરી થઈ. પારણા માટે પૂજ્યશ્રી અમારા ઘરે પધાર્યા, એ વખતે હું ૨૦ વર્ષનો હતો. ઘરમાં મારા પિતાશ્રી-માતૃશ્રી અને હું અમે ત્રણ વ્યક્તિનું અમારું કુટુંબ. પારણા માટે ઘણી સામગ્રી કરેલ પરંતુ આ મહાત્માએ પોતાના નિમિત્તે થયેલ વસ્તુ ન જ વહોરી. પારણામાં ફક્ત ઘી અને સાકર જે નિર્દોષ આહાર ગણાય તેનો જ લાભ આપેલ. ત્યારબાદ તેઓશ્રીની તપશ્ચર્યા એક વખત શ્રી શત્રુંજય ગિરિ અને એક વખત ગિરનારજી ભૂમિમાં પૂર્ણ થતા અમો હાજર હતા તે અમારું સૌભાગ્ય ગણાય, પણ સાહેબે ક્યારેય દોષિત ગોચરીનો ઉપયોગ ન કર્યો તે ન જ કર્યો. ત્યારપછીના ઘણા વર્ષો પૂજ્યશ્રી મહારાષ્ટ્ર ભૂમિમાં વિચારેલ. સં. ૨૦૩૦માં પૂજ્યશ્રી વિહાર કરી વાંકાનેર પધારતા અમો પણ પિતાશ્રીની સાથે સવારની નવકારશી વહોરાવવાનો લાભ મળે અને પૂજ્યશ્રીના દર્શનનો લાભ મળે તે આશયથી ચાર-પાંચ કિલોમીટર આગળના મુકામે જવા નીકળ્યા, પણ સાહેબજીને તો તપશ્ચર્યા જ ચાલતી હતી. રસ્તામાં ચાલતાં ચાલતાં પૂજ્યશ્રીએ મને જણાવ્યું કે ‘અનુ ! હેમચંદભાઈને ઘણો લાભ આપ્યો છે. હેમચંદભાઈએ ગિરનારનો છ’રી પાલિત સંઘ કાઢવો જોઈએ’ મને આ વાત સાંભળી ઘણો જ આનંદ થયેલ. જીવનમાં આ વાતનો ક્યારેય વિચાર પણ આવેલ નહીં. મેં વાંકાનેર આવી અને મારા પિતાશ્રીને વાત કરી મારા બેન-બનેવી વિગેરેને વાત કરી બધા ઘણા ખુશ થયાં.

અમે પૂજ્યશ્રીને સંઘમાટે વિનંતી કરી અને સં. ૨૦૩૦ના વૈશાખ વદ-૮ના પ્રયાણ અને જેઠ સુદ ૫ ના માળનું મુહૂર્ત આવ્યું. અમદાવાદમાં તોફાન થતાં વિઘ્ન આવવાની શક્યતા જણાતી હતી, પણ સાહેબજીની પુણ્યકૃપાથી એ વિઘ્ન ન નડ્યું, અને સંઘ ખૂબ જ ઉમંગપૂર્વક થયો. ૬

સં. ૨૦૩૧માં વાંકાનેર સંઘમાં ચાતુર્માસ થયું. ઉપધાન તપ મહોત્સવ થયેલ ત્યારથી અમારા પરિવાર તથા સંઘમાં ધર્મના ભાવો ખૂબ જ વૃદ્ધિવંત બન્યા, અને અવસરે સાહેબજી અમારા આત્મહિતાર્થે પુણ્યપ્રેરણાઓ કરતાં અને ધર્મમાર્ગે માર્ગદર્શન આપતાં રહેતા હતા.

મહોપકારી પૂજ્યશ્રીના ચરણોમાં શત શત વંદન !

**સર્વના સુહૃદ, રનેહસિંધુ, સંયમસિંધુના સાહસિઠ
ખેવૈયા... વાત્સલ્યવારિધિ, હિમાંશુસૂરિ દાદા...**

શ્રીમતી અમીના ભરતકુમાર શાહ (જેતપુર)

અમૃતના ઓડકાર સ્વયં જ અનુભવી શકાય એમ પૂજ્યશ્રીની અનુભૂતિ પણ આલેખવી શક્ય નથી. દાદા પ્રત્યેની લાગણી અને એમની જીવનશૈલી ૧૨ વર્ષની બાળ ઉંમરમાં બહુ સમજણ તો ન હતી છતાંયે અણસમજમાં પણ એવું સુંદર, સુઘડ, સાધુજીવનનું શ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ મનમાં મક્કમપણે છપાઈ ગયું. જે ઉંમર વધવા સાથે સાથે દૃઢપણે મન મસ્તક ઉપર દરેક સંજોગોની એરણ પર વધુ સ્પષ્ટ અને સાર્વત્રિક આકાર પામતું જ રહ્યું એવું કળિયુગનું સંયમરત્ન...

વાંકાનેર બજાર રોડના ઉપાશ્રયમાં દાદાની નિશ્રામાં ચાતુર્માસ, અંજનશલાકા, ઉપધાનતપ આદિ અનેક અનુષ્ઠાનોએ અમારા જેવા બાળકોના જીવનમાં પણ ખૂબ સિંચન કર્યું. દાદાની ગોચરી.... રોજ ૧૦ વાગ્યા પછી ઘેર ઘેરથી કૂકરનું વરાળ માટે મુકેલું પાણી વહોરવું. આયંબિલની ગોચરીની તો વાત જ ન કરવી ! બિલકુલ નિર્દોષ

ગોયરીના આગ્રહી પૂ. આ. નરરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની વૈયાવચ્ચ અને ગુરુદેવ પ્રત્યેની નિષ્ઠા જોઈ મસ્તક નમી જતું.

હિમાંશુસૂરી દાદા જેવા દુર્લભ શાસનરત્નના ચરણોમાં ભાવભરી વંદના.....

તપોનિધિને વંદના!

વસા ભાનુબેન કનકરાય (જેતપુર)

મહાઉપકારી, તપોનિધિના પાવન પગલા અમારા ગૃહાંગણે થયેલ એ અમારા અહોભાગ્ય ! સં. ૨૦૫૮ના ગિરનારજીની તળેટીમાં તપસ્વી સાહેબની નિશ્રામાં ચાતુર્માસ કરવાનો અવસરથી મળતા ચાતુર્માસમાં તપ, જપ, વ્રત આરાધના, સાધનામાં તપસ્વી ગુરુદેવના આશીર્વાદથી શ્રીખીરના એકાસણા જાપ અને આયંબિલની ઓળીનો પાયો નાંખ્યો.

પૂજ્યશ્રી યુસ્ત સિદ્ધાંતવાદી, સદ્દેયી અને વિધિમાં કડક હતા. તેમનામાં તપ ગુણ જબ્બર હતો, દરેકના શિર ઝૂકી પડતા, નિર્દોષ આહાર, પાણીની પણ ગવેષણા ખૂબ જોવા મળતી.

ચાતુર્માસમાં શરીર અસ્વસ્થ રહેતું છતાં માંગલિક સંભળાવતા, આરાધકોને આશીર્વાદ આપતા. તેમના જીવનમાં અનેકાનેક ગુણોના દર્શન થતાં તપસ્વી પૂજ્યશ્રીને દરરોજ ભાવદર્શન કરું છું.

ગુરુજીને પ્રાર્થના છે, આપ સદેહે અમારી પાસે નથી પણ જરૂર જરૂર અમારા પર અમીદષ્ટિ વહાવજો.

હવે, માત્ર આપની સ્મૃતિને યાદ કરી આપને નતમસ્તકે વંદન કરીએ....!

પૂજ્યશ્રી

સંયમૈ કબહ્લકક્ષ

દત્ત...

પૂજ્યશ્રીના સંસ્મરણો

ડૉ. મનુભાઈ શેઠ (વાંકાનેર)

પૂજ્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. તથા પૂજ્ય માનતુંગસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ બન્ને ત્યાગી ભગવંતો પંન્યાસજી હતા ત્યારથી તેમના મનમાં જૂના તીર્થનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવવાનો ભાવ હતો. આ બાબતમાં હસ્તગિરિનો પુનરોદ્ધાર પૂ. માનતુંગસૂરીશ્વરજી મ.સા. હસ્તક થયો અને ગિરનાર તીર્થ સહસ્રાવન કે જ્યાં શ્રી નેમનાથ પ્રભુના દીક્ષા તથા કેવળજ્ઞાન થયા છે, તે ભૂમિઉપર અગાઉ ફક્ત ભગવાનનાં પગલાં જ હતાં, ત્યાં વિશાળ સમવસરણ મંદિર બનાવવાના ભાવ પૂજ્યશ્રીના હૃદયમાં હતા, તે પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી પૂર્ણ થયા.

પૂજ્યશ્રીની ધર્મ ઉપરની શ્રદ્ધા અડગ હતી. અને આયંબિલતપની ગોયરી માટે પૂજ્યશ્રીને જરાપણ ઉતાવળ ન હતી. ગમે ત્યારે બે વાગે કે ત્રણ વાગે ત્યાં સુધી વાંચન અને ધર્મોપદેશ ચાલુ જ રહેતા.

પૂજ્યશ્રીનો અમારા પરિવાર અને સંઘ ઉપર અનહદ ઉપકાર હતો. પૂજ્યશ્રીને ભાવભરી વંદના !

અવિસ્મરણીય પુણ્યશ્લોક – દિવ્યવિભૂતિ

પં. વ્રજલાલ ઉપાધ્યાય (જામનગર)

નિસર્ગસ્ત: શરીર, સૌષ્ઠવ પ્રભાવક શરીર બંધારણ, ત્યાગ અને વૈરાગ્યનું જીવંત જંગમસ્થાન તપશ્ચર્યાનું અદ્વિતીય વિશ્રાન્તિગૃહ. આ યુગનું અણમોલ રત્ન, જ્યોતિર્ધર હીરા, સરલતા, સૌમ્યતા, નિર્દંભ સાધુજીવન, સૌ કોઈના આદરણીય, અજાતશત્રુ, અખંડિતતાનો પર્યાય, - તપોવિભૂતિ, દિવંગત પરમપૂજ્ય આચાર્યભગવંત શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ. સા. કેવળ એક વ્યક્તિ માત્ર ન હતાં. તેઓશ્રી સકલ સંઘના હિતચિંતક, જાગરૂક સમ્યગ્દ્રષ્ટિદેવતા હતા.

પ્રભુજીની પ્રતિમા સમક્ષ તેઓશ્રીની ઉપસ્થિતિ ભક્તિ ઉપાસના, સાધના, આરાધના આજેય પરિચિત સર્વ સામાન્યને પણ અજબ-ગજબનું આકર્ષણ બની રહેતું. જામનગરના ચાતુર્માસ દરમ્યાન થોડું સાંનિધ્ય - સંનિદ્ધિનો લાભ મળેલ એનું માત્ર સ્મરણ પણ આજેય અલૌકિક જગતનું આ મહાપુરુષનું વિવરણ કલ્પનાતીત ભાવુકતા લાવી દે તેવું છે.

ધન્ય જીવન ! ધન્ય તપશ્ચર્યા ! અન્તે તપશ્ચર્યા સાથે રૈવતગિરિ પ્રભુ પ્રતિમા અનિમેષ દર્શન સદૃદ ચિરવિદાય ધન્ય ! ધન્ય ! ધન્ય અમરવિભૂતિને વંદના ! ભાવુક શ્રદ્ધાંજલિ ! ભાવુક વંદનાવલી.....!

મારા જીવનઘડતરના ઘડવૈયા

મનસુખલાલ દેસાઈ (વાસણા)

હું પૂજ્ય આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના સાંનિધ્યમાં જુનાગઢ મુકામે ચોમાસુ કરવા ગયો હતો.

મારે અઠમકરવાનો હતો બધાયે કરેલ પણ મારી તબિયતના કારણે હું છઠ્ઠ કરી શકતો પરંતુ એનાથી વધારે તપમાં અશક્તિ આવી જતી હતી. મારી પાચનશક્તિ નબળી પડી ગઈ હતી, અને તેથી ખોરાક બહુ લેવાય જ નહિ અને લઉં તો પાચન ન થાય. છતાં, પૂજ્યશ્રી ને મેં મારી બાબત જણાવી મને પૂ. મુનિરાજ શ્રી હેમવલ્લભ વિજયજી મહારાજે કહ્યું કે ‘અઠમકરો! કંઈ પણ થશે નહિં’ આચાર્યભગવંત પાસે વાસક્ષેપ નંખાવ્યો અને મેં અઠમના પચ્ચક્ષ્ણાણ લઈ લીધા અને કમાલ થઈ ! તેમના વાસક્ષેપ અને આશીર્વાદના પ્રભાવથી તકલીફ ન થઈ અને નિર્વિઘ્ને અઠમની પૂર્ણાહુતિ થઈ.

તેઓશ્રીએ મને માણસ બનાવ્યો અને માણસમાંથી શ્રાવક બનાવ્યો અને ધર્મમય બનાવ્યો તે તેઓશ્રીનો પ્રભાવ.

એમણે પોતાની જીંદગી કેવળ તપશ્ચર્યામય જ પૂર્ણ કરી હતી અનેક સિદ્ધિઓના પ્રભાવે એમના ગુણો સિદ્ધ થઈ ગયા હતા. તેમનું ગમે તે કઠીન કાર્ય નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થતું.

નિત્ય સવારમાં પોતાની જાપની આરાધના પૂરી થયા પછી શ્રાવક, શ્રાવિકાઓને વાસક્ષેપ નાખવામાં લેશમાત્ર પણ અરુચિ કે અનિચ્છા દર્શાવ્યા વગર હંમેશા પ્રસન્નતાપૂર્વક આશીર્વાદ આપતા હતા.

પરમપૂજ્ય ઘોરતપસ્વી મેરે પ્રથમઉપકારી પ્રથમધર્મદાતા

મનમોહનચંદ કાનૂગા- રાયપુર

પરમપૂજ્ય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. આદિટાળા ૫ કા ફલૌદીમે સંવત ૨૦૦૩ કો ચોમાસા થા । ઉસ વક્ત મેરી શાદી હો ગઈ થી । મેં શાંતિનાથજી મન્દિરમે પૂજા કર રહા થા ઓર કોઈ નિયમ નહીં થા । જમીનકંદ, રાત્રીભોજન કરતા થા । મેરે પડોસમેં શ્રી ગુમાનમલજી વૈદ (હુડીયા) રહેતે થે । વે હંમેશા પૂજ્યશ્રી કે પાસ જાતે થે । ઉન્હોને કઈ દફા મુઝો ચલને કો કહા પર મેં ગયા નહીં । એક દિન હમ દોનો મેરે મકાનમેં બેઠે થે । ઉસ દિન ઉસને કહા કિ આજ રાત કો મહારાજ કે પાસ ચલના હૈં, મૈને કહા મેં ચલકર ક્યા કરુંગા, મુઝો તો ગુરુવંદન, ચૈત્યવંદન આદિ કુછ બી નહીં આતા હૈં । ઉસને મુજે બહોત આગ્રહ કિયા । મેરા પુણ્યોદય હુઆ કિ મેં ઉન્કે સાથ રાતકો મહારાજજી કે પાસ ગયા ઓર બેઠા । ઉસ દિનોમેં મહારાજ સાહેબ કી આયંબિલ કી વર્ધમાન તપકી ઓલી ચાલુ થી । મૈં કરીબ દો ઘંટે બૈઠા રહા, મ.સા.ને સિર્ફ ઈતના પૂછા કિ કહાં રહેતે હો. ગુમાનમલજીને સબ બતા દિયા । ઉસ વક્ત કર્મ પર વિવેચન કર રહે થે । મુઝો સુનનેકા આનંદ આયા । ફિર તો મૈં રોજ રાતકો જાને લગા । મનમેં વિચાર આયા કિ કિતના સમય મેરા વ્યર્થ ગયા । થોડે દિનોં બાદ ૪૭ વી ઓલીકા પારણા આયા । પુણ્યકે ઉદય સે મેરે તીવ્રભાવ હુઅ કિ પારણાકી પહેલી ગોચરી મેરે યહાં હોની ચાહિઅ ।

મેં સવેરે હી મહારાજ કે પાસ ગયા ઓર હાથ જોડકર વિનંતી કી પહેલી ગોચરીકા લાભ મુઝો દિજીઅ । મ.સા. હૈંસ પડે, લાભ એસેહી થોડે હી મિલતા હૈં? તુમકો લાભ લેના હો તો હમેબી લાભ ચાહિઅ । મૈંને કહા - સાહેબ આપ જૈસા કહેંગે વૈસા મે કરનેકો તૈયાર રહુંગા । સબસે પ્રથમ જમીનકંદ ત્યાગ કે લિઅ કહા મૈને સહર્ષ હૃદયસે તહત્તિ કહકર હાથ જોડ દિઅ ઓર જિંદગીભર કે

लिए पूर्ण त्यागका पञ्चकखाणका नियम लीया। इसी प्रकार महाराजजीने कृपा करके मुझे श्रावक बनाया। धीरे धीरे कई नियमोंको धारण किए। बारह व्रतमें सबका परिमाण किया। आखरी नियम दीक्षाका था उसमें मैं पीछे हट गया।

एक समय बात चली की जब तक दीक्षा नहीं लूंगा तबतक गुड़ नहीं खाऊंगा। सब नियम मेरे संवत् २००३ से आज तक गुरुकृपासे पालन हो रहे हैं। उनके उपकार के बदलेमें कुछ नहीं दिया। नाकोडाजीसे वापस आकरमें रायपुर आ गया, उसके बाद मैं कपूत शिष्य बन गया। तीस वर्ष तक वापस महाराजजीके दर्शनका अवसर नहीं मिला।

कपूत शिष्यको तिस वर्ष बादभी पहचाना :-

रातको अर्धनिद्रामें ख्याल आया कि ‘अरे मनमोहन तु कैसा कपूतचेली है कि इतने उपकारी गुरु का दर्शन करनेका याद नहीं किया। दूसरे दिन ही सुबह पिताजीसे आज्ञा लेकर टिकट बनाने को तत्पर हुआ। म.सा. उस समय पालिताणामें पन्नारुपा धर्मशालामें विराजमान थे। मैंने दो टिकट अहमदाबाद के बनवाए और तीसरे ही दिन ट्रेनसे उधर पहुंचा। वहां से पालिताणा गया। वहां पता चला कि गुरुदेव जूनागढकी ओर विहार किये हैं। फीर हम जूनागढ गये। वहां से पता चला कि वे सोनगढकी ओर विहार कर दीये। गिरनारजीकी यात्रा करनेके बाद सोनगढ आए। वहां से पता चला कि २ दिन विहार किये को हुए हैं। यहाँ अमुक गांवमें दर्शन होगा, वहाँ गये। साहेबजी किसीके घर ठहरे थे वहां गये। अग्र चढ़ने पर सामने ही आचार्यदेवेश विराजमान थे। मैं जाकर हाथ जोड़कर सामने खड़ा रहा। पूज्यश्रीने दो दफा मेरे ओर देखा और बोले मनमोहन हैं क्या? मैंने जवाब दिया धन्य है। तीस वर्षके बादभी कपूत चेलीको पहचान लिया!

प्रथम प्रश्न- वंदन के बाद सबसे प्रथम प्रश्न किया, “तैयार होकर आये हो क्या?” मेरा सिर नीचे झुक गया, दुसरा प्रश्न- “कब तैयार होंगे?” सिर झुका ही रहा, गुरुजीने बैठने को कहा, हम बैठ गये। नियमोंके बारेमें पूछा मैंने सरलता से कहा कि आपकी कृपासे कोई तकलीफ नहीं। असार संसारके बारेमें समझाया। फिर तो हर साल गुरुजी का दर्शन करता रहा। ऐसे गुरु को पाकर मेरा जीवन कुछ सुधरा। गुरुजीकी घोरअभिग्रही सुदिर्धसंयमजीवनकी अद्भुत बातें याद आती हैं, तो रोम रोम हर्षित हो जाता हूँ।

मैं वासणामें दर्शन करने गया था वहां बहोत देर तक धर्म चर्चा हुई। मैंने कहा कि गुरुमहाराज मैं जानबुझकर पाप बहुत करता हूँ। इसका क्या कारण है। गुरु महाराजने द्रष्टांत

सह समजाया कि भूख होने पर भी जैसे कोई जहरवाला खाना नहीं खाता क्योंकि जहरसे मरने का डर है, वैसे पापों से डर नहीं लगता। जब डर लगने लगेगा तो पापकर्म छूट जायेंगे। धन्य हैं गुरुमहाराज। उस दिन से पापभीरु बन गया।

पूज्यश्रीका आखरी चौमासा

पूज्यश्रीका आखरी चौमासा गिरनारजीमें था वहां पर उनकी तबीयत खराब होनेका समाचार फोनसे मिला। दूसरे दिन मैंने फोन लगाया, तो बताया कि केन्सर हैं दवाई चालू हैं, ठीक हो जायेंगे। मागसर सुदी १३की बात है सुद १४में पौषधमें था, सुदी १५को १२ बजे करीब फोन आया। पूज्यश्री रातको अपने श्वास पूरे कर लिये और दुसरे दिन ३ बजे गिरनारजीमें दाहक्रिया होगी। मेरा हृदय विह्वल हो उठा। आखरी मुख देखने को तड़पने लगा। हवाईजहाजसे बम्बई गया। बम्बईसे राजकोट पहुँचे वहांसे सम्बन्धीकी कारसे गिरनारजी ३ बजे पहुंच गये। वहां पता चला कि दाहक्रिया सहसावनमें हो रही हैं।

गुरुमहाराजका मुखभी नहीं देखा -

मैंने डोलीवालेको बुलाया और सहसावन चलनेको कहा। १ घंटेमें पहुंचानेको कहा पर डोलीवालेने कहा कम से कम २-२.३० घंटे लग ही जायेंगे। मेरा दिल टूटकर टूकड़ा हो गया ईतनी दूर से समय पर आने पर भी मुखड़ा नहीं देख सकुंगा। मैंने बहोत विलाप किया पर कुछ नहीं बना। पश्चाताप के सिवा कुछ हाथ नहीं लगा। परम पूज्यका उपकार मैं कभी नहीं भूल सकता। मेरे आत्महित की बातें कौन कहेगा? इस पश्चाताप करते हुए मेरे गुरु जहां पर भी हैं मैं हृदय से मन-वचन-काया से वंदन करता हूँ।

मैंने गुरुजीसे अहमदाबादसे शिखरजी छ’री पालक संघकी विनती कि थी। मेरा पुण्य उदय नहीं था, लाभ नहीं मीला। पूज्यजीको कोटि कोटि वंदन ऐसे मेरे आत्माके महान उपकारी गुरु का मैं ऋणी हूँ।

आचार्यश्री के आखरी तक सेवामें तत्पर रहें उन पूज्यश्री हेमवल्लभ विजयजीका अनंत उपकार हैं। हर समय देह और आत्माकी भिन्नताका ज्ञान देते रहे हैं। पूज्यश्रीकी आखिर तक सेवामें तत्पर रहे उनको विधिसहित वंदना। और हर हमेशा इसी प्रेरणा देवे इसी आशा के साथ।

इति शुभम्

કૃપાથી કાર્યસિદ્ધ

હંસાબેન-અમદાવાદ

સળંગ ૫૦૦ આયંબિલતપની ભાવના હતી પણ .... કેમથશે? પૂજ્યશ્રીએ આપેલ શુભદિવસે તેમના હસ્તે પચ્ચક્રખાણ કરીને શરૂ કરેલ અને અમારા માટે અત્યંત કઠીન તપ પણ પૂજ્યગુરુજીની કૃપાથી થઈ શક્યો, પછી સહસ્રકૂટના ૧૦૨૪ એકાસણા, વર્ષાતપ આદિ કરી શક્યા.

પૂજ્યશ્રી તો મહાવિદેહક્ષેત્રમાંથી ભૂલા પડેલા એક રત્ન હતા. પૂજ્યશ્રીની અદ્રશ્યકૃપાથી જ અમારું જીવન સફળ થઈ શકશે.

એ ગુરુવરના ગુણ ઘણાં...

પ્રવિણભાઈ ઝવેરી (પાલિતાણા)

પૂજ્યશ્રી સંયમના ચુસ્ત આગ્રહી ! દોષ ન લાગે તેની પૂર્ણ તકેદારી...!

મર્યાદાના ચાહક, કોઈપણ બહેનો ઉઘાડે માથે આવે તો તરત જ ના પાડતા. કોઈપણ ગમે ત્યારે આવે વંદન કરી મસ્તક નમાવે એટલે વાસક્ષેપ નાખે. મારા ઉપર મહાન ઉપકાર કરેલ છે. સિદ્ધગિરિમાં હું યાત્રા કરીને પ્રતાપનિવાસમાં પૂજ્યશ્રીને વંદન કરવા જતો, તરત વાસક્ષેપ નાંખી આપતા. એમનો વાસક્ષેપ પડતા અનહદ શાંતિની અનુભૂતિ થતી.

મારા કલ્યાણમિત્ર ખાંતિભાઈ (મહેતા ડેરીવાળા)ને તો આજે પણ પૂજ્યશ્રી પ્રત્યક્ષ દર્શન આપતા હોય તેમ અનુભવે છે. પૂજ્યશ્રીના નામસ્મરણપૂર્વક મેં અભિગ્રહ કર્યો કે વરસે ૬૦ આયંબિલ કરવા. મારી જરાપણ અનુકૂળતા ન હોવા છતાં સાહેબજીની કૃપાથી આજે હું આયંબિલ કરી શકું છું.

દાદાની યાત્રામાં દાદાનો સથવારો હતો.

પૂજ્યશ્રી સંયમૈકબદ્ધકક્ષ હતા...

વિરલ વ્યક્તિત્વના સ્વામી

પી.બી.શાહ - (ધંધુકાવાળા)

કોઈપણ નગરમાં ઉકરડાં ખૂબ જ હોય પણ બગીચા ખૂબ જ ઓછા હોય. બગીચા બન્યા પછી પણ સયવાય નહીં તો ઉકરડાં બની જાય. તેમદુનિયામાં પણ ઘણાં વ્યક્તિ ઉકરડાં જેવા હોય જે વ્યસન કુટેવોમાં જીંદગી પસાર કરી દેતા હોય, જ્યારે બગીચા જેવા ઓછા હોય, ફક્ત વેઢે ગણાય એવા, જેઓના જીવનથી ઘણાંના જીવન સુવાસિત બન્યા હોય તેવા વિરલવ્યક્તિ હતાં પૂજ્ય શ્રી આચાર્યભગવંત...

જો તેમના ગુણો લખવા બેસું તો નોટોની નોટો ભરાય. ટૂંકમાં કહું તો એટલું જ કહી શકાય. આંબાના ઝાડપર આંબા ઉગે, આંબાની વાડીમાં આંબા મળે, ચીકુની વાડીમાં ચીકુ પણ એક એવી વાડી હોય કે બધા જ ફળો તેમાંથી મળે, તેમપૂજ્યશ્રી એવા હતાં કે સર્વ ગુણો તેમને આશ્રયી રહેલા હતાં.

મહાપુરુષોના ચિત્તને કોઈ ઓળખી શકતું નથી, તેમની પાસે સતત રહેનારા પણ જાણી શકતાં નથી. ફક્ત પ્રસંગે પ્રસંગે તેની ઝાંખી આપણને થાય છે. એ તપ કરતાં હતાં એમનહીં પણ સ્વયં તપરૂપ હતાં. તપ જીવનમાં એવો વણી લીધેલો કે જીવનનાં અંત સુધી તેને છોડ્યો નહિં. ખૂબ જ નબળી પરિસ્થિતિમાં કોઈ કાચો પોચો હોય તો નવકારશીમાં બેસી જાય. ત્યારે તેઓ એકાસણું-બેસણું નહીં પણ છ વિગઈના મહાત્યાગરૂપ આયંબિલ કરતાં. આવા મહાન તપસ્વીનું સાંનિધ્ય માણવા કોણ ન ઝંખે ! મહાપુરુષોના પુરુષાર્થ-સત્ત્વ- પુણ્યની ઉર્જા એટલી જોરદાર હોય કે તેમની આજુબાજુ રહેલાને પણ તેનો ફોર્સ મળી રહે. પૂ. હેમવલ્લભ મ.સા. પણ પૂજ્યશ્રીનો કૃપાપ્રસાદ પામી આયંબિલ નૌકામાં બેસી ગયા. મહાપુરુષો પોતાના આશ્રિતોને પણ મોક્ષપુરમાં પહોંચાડે છે.

વિરલવ્યક્તિનું વર્ણન કરવું સજ્જનોને પણ મુશ્કેલ હોય છે, તો મારા જેવા અજ્ઞને શું? છતાં શ્રુતદેવતાને પ્રાર્થના કરી આરંભ કરું છું. પૂજ્યશ્રીએ ધંધુકા ચોમાસું કરેલ ત્યારે

તેમનો આછો પરિચય મળ્યો હતો. પછી તે જંગમતીર્થ સાથે શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરવા નીકળ્યા. અમારા સાધ્વીજી મ.સા.ને પણ વડી દીક્ષા-જોગ આદિ અનેક કાર્યની વ્યસ્તતા છતાં કરાવ્યાં. તેમના હાથે થયેલ દીક્ષા-વડીદીક્ષા-અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા વિ. અદ્ભુત, અલૌકિક રહ્યાં હતાં. છેલ્લે છ'રી પાલિત સંઘ પણ અદ્વિતીય હતો. અત્યારે લોકોને ૫-૭ આયંબિલ-એકાસણાં કરાવવા હોય તોય આજના મહાત્માઓને નવનેજાં પાણી ઉતરી જાય. તેવા કાળમાં આ મહાત્મા આયંબિલ કરી સંઘમાં ચલાવતાં હોય, ત્યારે આપણને એમથાય કે આવું ભગીરથકાર્ય મહારથી સિવાય કોનાથી સંભવે? જાણે તેમના પગમાં તપનું બળ દોડી રહ્યું હોય. નાની નાની બાબતોમાંથી સુંદરતત્ત્વ કાઢીને કહેતાં હતાં. મહાપુરુષો અને મહાસતીઓના ચરિત્ર તેમને કંઠસ્થ જ નહીં હૃદયસ્થ હતાં. વાત વાતમાં તેમનાં ગુણોની અનુમોદના કરવાનું ચૂકતા નહીં. તેમને નેમનાથ ભગવાન સાથે જુગ જુગનો ઋણાનુબંધ ચાલ્યો આવતો હતો. ગમે તેટલી વખત ગિરનાર જતાં પણ જાણે સદાયના અતૃપ્ત જ રહેતાં હતાં.

સંયમલીધું છે તો જીવના ભોગે પાળી જણવું, તે તેમનો જીવનમંત્ર હતો. જે અનેકને પ્રેરણાદાયી બની ગયો. સાદામાં સાદા અને વધુમાં વધુ નિર્દોષ ઉપકરણોથી તેઓ નિર્વાહ કરતાં. ક્યારેક ગૃહસ્થને તેમની આ વૃત્તિ કંજૂસાઈ લાગતી, પણ તેમાં એ પ્રભુ આજ્ઞા મનમાં ધરતાં. ગોચરી પણ તેઓ ફક્ત પેટને ભાડું આપવા માટે જ વાપરતાં. જેમમહા દુઃખી વ્યક્તિને નાચ-ગાન ખુશ ન કરી શકે, તેમગરમગોચરી પણ તેમના નિશ્ચલ મનને ડોલાયમાન ન કરી શકે. ભોજનકાળ વીતી ગયા બાદ આંત્રપ્રાંતઃ લાવેલી ગોચરી ઠંડી થઈ ગયા પછી, બપોરે ૨-૩-૪- વાગે જ્યારે સંઘ, શાસનના કાર્યમાંથી નવરાશ મળે ત્યારે દેહશત્રુની ખબર લેતા હોય તેમગોચરી વાપરતાં અને ફરી ૨૪ કલાક માટે કરફ્યુ લગાવી પાછા સંઘની ચિંતા કરવા લાગતાં. કહ્યું છે કે બચપન ને ઘડપણ સરખાં હોય છતાં, જીભના કોઈ સ્વાદ નહીં, આયંબિલ છોડવાના નહીં, ગરમનો મોહ રાખવાનો નહીં, એવી તેમની ગોચરી પણ આપણા વૈરાગ્યવર્ધનનું કારણ બની રહે.

તેમના તપ વિશે લખવા બેસું તો પાનાઓના પાના ભરાઈ જાય. માસક્ષમણના ૩૦મા ઉપવાસે શત્રુંજયની યાત્રા? કાયા પોચાને બે માળ ચઢવા પણ શત્રુંજય સમહોય. એટલું ઓછું હોય તેમઘેટીપાગ ઉતરી પછી આયંબિલ કરવું, શારીરિક+માનસિક પ્રકૃષ્ટ મક્કમતા હોય તો જ આ શક્ય બને. ગિરનારની નવ્વાણું કરી. છેલ્લે જીવનમાં આટલું ઓછું હોય તેમફરી નબળા શરીરે ગિરનાર પધાર્યા. પ્રયંડ સત્ત્વ ફોરવ્યું. આવા તો એક એક ગુણરત્નો જોડાઈને બનેલાં અમુલ્ય ઘરેણાં એમણે પહેર્યા હતા. ત્યારે આંખ મીંચીને કહેવું પડે કે **‘આ પાંચમાં આરાના વ્યક્તિ હતાં જ નહીં. તેઓ તો ચોથા આરાના ભૂલા પડી ગયેલા-અથવા આપણા જેવાનો ઉદ્ધાર કરવા આવેલા સાધક હતાં.’** આવા પડતાં કાળમાં આવું ઉંચું આલંબન આપનારા, ભવિષ્યમાં જૈનધર્મની ઊંચી પદવી પામવાનું સૌભાગ્ય બુક કરાવતાં જાય છે.

તેમની પરમાત્મા ભક્તિ અજોડ હતી. જેમઅઢીદ્વીપની બહાર સમયનું બંધન નથી તેમપ્રભુમય થતાં તેમને સમય નડતો નહીં. કલાક-દિવસ-રાત કાંઈ ભાન રહેતું નહીં. જાણે ખુદ અરિહંત જ ! અરિસામાં સ્વસ્વરૂપને જુએ છે. નબળા શરીરે સંયમપણ જોરદાર જ પાળેલું હતું. પ્રતિક્રમણ-પડિલેહણ વિ. માં જરાપણ ગોટાળો ચલાવી લેતા ન હતાં. જીંદગીભર પ્રતિક્રમણ, પડિલેહણ, આદેશ વિ. અપ્રમત્તપણે કરતાં હતાં. પણ છેલ્લે છેલ્લે નબળી માનસિક સ્થિતિને કારણે અનુપયોગ થાય તો જાગૃત થતાં અને ફરીથી કરવામાં જરાપણ પ્રમાદ કરતાં ન હતાં. તેમને ક્રિયા કરતાં જોવાનો પણ એક લ્હાવો હતો. બોરને શું કહેવાય? કઠણ કે કોમળ? ડઅડધું કઠણ અડધું કોમળ. બીજા માટે બહારથી કોમળ, જાત માટે વજ્રથી કઠોર. મહાપુરુષોની આ જ ભૂમિકા હોય છે. આશ્રિતવર્ગ-ગૃહસ્થવર્ગ ઉપર કરુણતાની અમીવર્ષા કારણે અપવાદની છૂટ આપે, જાત માટે ખૂબ જ કઠોર. ગમે તેવા પ્રસંગમાં અપવાદ નહી જ ઉત્સર્ગ ને જ પકડી રાખવો. છેલ્લી અવસ્થામાં અત્યંત અશક્ત હોવા છતાં ડોળી-વ્હીલચેરનો ઉપયોગ ન જ કર્યો. બેસવા માટે પણ પરિમિત આસનોનો ઉપયોગ કરતાં. નબળા શરીરે પણ

સંઘના કાર્યો સાથે પોતાનો સ્વાધ્યાય પણ ન મૂકતાં. વહેલી સવારે - લોકોની અવર જવર ન હોય ત્યારે શાંત વાતાવરણમાં સ્વાધ્યાય, જાપ વિ. કરતા. પરમાત્માની ભક્તિમાં ખોવાઈ જતાં. એકની એક સ્તુતિ-સ્તવન ૨૫-૩૦ વાર રટતાં. તેઓની સાથે દેરાસરમાં દર્શન કરનારને બોલાયેલું સ્તવન જ ઘડી-ઘડી મોઢે આવતું.

નાનાઓના પ્રત્યેનો વાત્સલ્યભાવ પણ ગજબનો હતો. નાના ગમે તેટલું ઉથલ પાથલ કરે; માનસિક+શારીરિક બિમાર હોય તો તેમને કેવી રીતે સંયમમાં સ્થિર કરવા? તેની હથોટી તેમની પાસે હતી. જેમવૈશાખ મહિને તમ્મ થયેલાને વડલાની છાયા શાતા આપે તેમસંસારની માયાજાળથી તમ્મ થયેલાને તેઓ મીઠી છાયા આપતાં હતાં. તેમનું સાંનિધ્ય એટલે **માનો ખોળો** - બધાંજ સમાઈ જતાં. પોતાની સશક્ત સ્થિતિમાં તે ગ્લાનસેવાને પ્રભુ સેવા માનતાં હતાં, તેની માટે યથાશક્તિ ભોગ પણ આપતાં હતાં. પોતાના સર્વ કાર્ય મૂકીને વૈયાવચ્ચ કરતાં હતાં. છેલ્લી સ્થિતિમાં પણ આશ્રિતવર્ગ નાદુરસ્ત હોય તો નાના-મોટાનો ભેદ રાખ્યા વગર તેની સેવામાં લાગતાં.

સાધુની સેવાને અઢીઢીપમાં રહેલ તમામની સેવારૂપ ગણતાં, સાથે રહેલા સાધુ સાથે સગાભાઈ જેવો વ્યવહાર કરતાં. તેઓએ જીવનમાં વણી લીધું હતું કે **ભવિષ્યના ભવોમાં સંયમજોઈતું હશે તો આ ભવમાં સંયમીને સહાય કરવી તે જ ઉપાય છે**, માટે તે બીજાની લાગણી, ઈચ્છાને પ્રધાન કરતાં અને સ્વની લાગણીને ગૌણ કરતાં.

વાણીનો ઉપયોગ ધીની જેમકરતા હતાં. જરૂર પડે ત્યાંજ જરૂર પૂરતું જ બોલતાં, બાકી મૌન રાખતાં, માટે વચનોની સિદ્ધિ તેમને વરેલી હતી. એમની વચનસિદ્ધિ એવી હતી કે તેમનાં મોઢામાંથી નીકળેલી વાત ગમે તેટલી અશક્ય હોય તોય સુશક્ય થઈ જતી. જાણે કોઈ દેવી શક્તિ હોય, તેમનું મુહૂર્ત પણ અચલ જણાતું.

અમારો અનુભવ છે, ઘણી વખત દિવસ આગળ પાછળ હોવાથી શુભ પ્રસંગોમાં મોટી હોનારતથી બચી જતા હોઈએ છીએ ત્યારે તે મુહૂર્ત આપનાર પ્રત્યે ઘણો અહોભાવ થઈ જાય છે કે જોઈને મુહૂર્ત આપ્યું નહીતર જાનમાલ હાનિ થાત, અને

શાસન અપભ્રાજના થાત તે વધારામાં, માટે એકદમશુભ મુહૂર્ત આપતાં, જેથી પ્રસંગમાં અડચણ આવ્યા વગર સુંદર રીતે કામપાર પડતું.

જ્યાં આપણી દૃષ્ટિ ન પહોંચે ત્યાં સુધી તેમની દૃષ્ટિ પહોંચતી. જે ઝાડનું શિખર પણ આપણે ન જોઈ શકીએ, એ ઝાડનું ઘણું ઊંડું મૂળીયું તેમને દેખાતું. નાનો પણ દોષ પરિણામે કેટલો ઘાતક બને છે તે જાણવા માટે દોષને તરત રવાના કરતાં શાસનકાર્ય-સંઘકાર્ય માટે ફક્ત અત્યારે અનુરૂપ એવા જ નહીં, પરંતુ ૨૫-૩૦ વર્ષ સુધીના ફાયદાકારક સૂચનો આપી શકતાં. મુમુક્ષુને પણ જીવનોપયોગી હિતશિક્ષાઓ આપતાં.

પ્રાંતેસાગરમાં રહેલા હિમખંડની વિશેષતા હોય છે કે તેનો આઠમો ભાગ જ બહાર હોય છે, બાકીના સાત ભાગ અંદર હોય છે. માટે માત્ર બરફનો ટુકડો લાગે એને સામાન્ય માની વહાણ આગળ વધે તો ટકરાઈ જાય. પૂજ્યશ્રીના સંયમ-તપ-વિશાળતાનો ફક્ત આઠમો જ ભાગ દેખાય, બીજા ૭ ભાગ તો અંદર હોય, તેને સમર્પિત થઈએ તો કલ્યાણ! પણ નિંદા-કુથલીમાં પડ્યા તો અથડાઈને મરી જઈશું. **દીપનું દર્શન કરીએ તો ફક્ત પ્રકાશ મળે, પણ તેના સ્પર્શથી આપણે દીપ બની જઈએ**, માટે આવા મહાન પૂજ્યશ્રીનું ફક્ત ગુણાનુવાદરૂપ દર્શન નહી પણ યથાશક્તિ અનુકરણ કરવા રૂપ સ્પર્શન કરી તેમના ગુણોને આપણા જીવનમાં ખીલવવા પ્રયત્ન કરીએ એ જ મંગલકામના....

માણેકપુરના મહામૂલારત્ન

રસિકલાલ અંબાલાલ મહેતા (માણેકપુર)-મુંબઈ

પૂજ્ય આચાર્યભગવંત અમારા માણેકપુર ગામના મહામૂલારત્ન હતાં. મારા પિતાશ્રીના સમકક્ષ વયના હોવાથી અમારા પરિવાર ઉપર તેમની અનરાધાર કૃપા વરસતી હતી. ઈ.સ. ૧૯૭૫માં અમારા માતૃશ્રીના આત્મશ્રેયાર્થે પૂ. ગુરુદેવની પાવનનિશ્રામાં માણેકપુરમાં પંચાલિકા પરમાત્મભક્તિ મહોત્સવનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

ત્યારબાદ સં. ૨૦૫૫માં પૂ. ગુરુદેવની નિશ્રામાં માણેકપુર મધ્યે એક ઐતિહાસિક ચાતુર્માસ સંપન્ન થયું, જેમાં જૈન-અજૈનોમાં જિનવાણી અને પ્રભુએ ચિંધેલા તપમાર્ગ ઉપર અનેક પુણ્યાત્માઓએ પ્રયાણ કરેલ હતું. અજૈનોમાં વર્ધમાન આયંબિલ તપના પાયા, અઢમ, અઢાઈ આદિ અનેક તપારાધના થઈ સાથે સાથે મારા જેવા પામર ઉપર પણ પૂ. ગુરુદેવની અમીદષ્ટિ પડવાથી ઘડપણમાં પણ મારા જેવા માટે અઢાઈ તપ, અખંડ ૨૦ ખીરના એકાસણા સાથે ૧લાખ નમસ્કાર મહામંત્રનો જાપ, વર્ધમાન આયંબિલ તપનો પાયો, દિવાળીનો છઠ્ઠ આદિ આરાધના થવા પામી હતી. ત્યારબાદ પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં છ'રી પાલિત સંઘ દરમ્યાન સ્વાસ્થ્ય બગડતાં પૂજ્યશ્રી પાસે ગયો ત્યારે તેઓશ્રીએ વાસક્ષેપ નાંખીને જણાવ્યું 'જાઓ કશું થવાનું નથી' અને ખરેખર બીજા દિવસે સ્વાસ્થ્ય પૂર્વવત્ નિરોગી બની ગયું.

જૈનશાસનના ઇતિહાસમાં ગિરનારની ગોદમાં થયેલ સૌ પ્રથમચાતુર્માસિક આરાધનાની પૂર્ણાહુતિ અવસરે કારતક સુદ પુનમના દિવસે ગુરુદેવને વંદન કરી યાત્રા કરવાની ભાવના વ્યક્ત કરતાંની સાથે જ ગુરુદેવે કહ્યું “ખુશીથી યાત્રા કરવા જાવ ! કશું નહીં થાય” અને ખરેખર એકાસણાના પચ્ચક્રખાણ સાથે ચમત્કારિક રીતે આ યાત્રા પૂર્ણ થઈ હતી. તે પૂજ્યશ્રીની અમોઘ વાણીનો જ પ્રભાવ!

કૃતજ્ઞતા :

પૂજ્ય ગુરુદેવના સંસારી પિતાશ્રીની જીવનસંધ્યાના છેલ્લા વર્ષોનો કાળ પસાર

થઈ રહ્યો હતો, પરિસ્થિતિ નાજૂક હતી, બેઠા હોય તો ઉભા થવામાં તકલીફ પડતી તેવા અવસરે તેમને પાછલી અવસ્થામાં પણ પરમાત્માની પૂજા વગેરે થાય તે માટે કેટલાક શક્તિમાન શ્રાવિકોને પ્રેરણા કરી, તેમની જીવન સંધ્યાએ તેમને આરાધના કરાવી વળી પોતાના સંસારી માતાપિતાના અનંતોપકારની ચિરકાલીન સ્મૃતિ અર્થે માણેકપુરમાં પોતાના સંસારી ઘરને માણેકપુરરત્ન ગુરુમંદિરના સ્વરૂપમાં ફેરવી નાંખ્યું અને તે જ ગુરુમંદિરમાં તેમના પરિવારના કુલદીપકોની સમક્ષ દર્શન કરતાં માતાપિતાની મૂર્તિઓ પધરાવવામાં આવી છે.

અચિન્ત્ય ચિંતામણી

મનીષા શ્રેણિકભાઈ પટવા (વાસણા)

સંસારરૂપી સમુદ્રમાં દિવાદાંડી સ્વરૂપ પ.પૂ.આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજના પ્રથમદર્શન ગૃહસંસારમાં પ્રવેશ કરવાના પ્રથમદિવસે જ થતાંની સાથે જાણે કે ભવોભવના પરિચિત ગુરુભગવંતનો ભેટો ન થયો હોય! તેવો અનુભવ થયો. લગ્ન પહેલાં પૂ. ગુરુદેવ સંયમમાં યુસ્ત છે, ઘોર તપસ્વી છે અને ખૂબ જ કડક સ્વભાવના છે, તેવું સાંભળવા મળ્યું હતું, પરંતુ જ્યારે પૂ. ગુરુદેવનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ કર્યો ત્યારે તેઓ શ્રીફળ જેવા બહારથી કડક પરંતુ અંદરથી ટોપરા જેવા કોમળ હતાં.

અવારનવાર સાહેબજીના હિતવચનો સાંભળી જીવનમાં ખરા અર્થમાં ધર્મને પામવાના ઉપાયો જાણવા મળતાં હતાં. પરંતુ છેલ્લા ૮-૧૦ વર્ષથી બહુલતયા સાહેબની વાસણામાં સ્થિરતા બાદ અચાનક સાહેબને સિદ્ધગિરિ તથા ગિરનાર તરફ જવાનો અવસર આવ્યો... વાસણાના લગભગ દરેક શ્રાવક શ્રાવિકાઓની આંખો અશ્રુભીની બની ગઈ... સાહેબનું ચાતુર્માસ જૂનાગઢ નક્કી થતાંની સાથે જ હૈયામાં ફાળ પડી ગઈ. કારણકે થોડાં દિવસ પહેલા જ સ્વપ્નમાં જોયું હતું કે સાહેબજી જૂનાગઢ જશે પરંતુ ત્યાંથી પાછા પધારી શકશે નહીં, અને ખરેખર એવું જ બન્યું. સાહેબજી

ગિરનારની છત્રછાંયામાં કાળધર્મ પામ્યાના સમાચાર મળ્યા.

સમગ્ર સંયમજીવન દરમ્યાન ઘોરસાધના કરેલ મહાપુરુષના મૃતદેહનો સ્પર્શ કરી તેઓશ્રીના દિવ્યદેહની ઉર્જા મેળવવાની અત્યંત ઝંખના હોવા છતાં સંયોગવશાત્ ત્યાં પહોંચી ન શકાયું તે મારું કમનસીબ હતું તેથી મારું માનવજીવન નિષ્ફળ જતું હોવાનો અનુભવ થતો હતો. ક્યારેક તો સાહેબજી મને જરૂર મળશે તેવો વિશ્વાસ હતો. સાહેબજીના પાર્થિવદેહનો સ્પર્શ ન થઈ શક્યો તેથી અગ્નિસંસ્કારની રાખ મેળવવાની ઈચ્છા હતી. સૌ પરિવારજનો ત્યાં જઈ આવેલ પરંતુ કોઈને રાખ મળી નહીં એક દિવસ મને સ્વપ્ન આવ્યું કે સાહેબજીની સમાધિ છે ત્યાં એક ખૂણામાં રાખ પડી છે. થોડા દિવસમાં જ ગિરનારની યાત્રાએ જવાનું થયું. સમાધિના દર્શન કર્યા, દર્શન કરી ઉતરવાનો વિચાર કરતાં હતાં ત્યાં પાછળથી કોઈ ભાઈએ બૂમપાડીને કહ્યું “સાહેબજીની અગ્નિસંસ્કારની રાખ છે તમારે જોઈએ છે?” અને મારું ભાગ્ય ખૂલી ગયું. પાર્થિવદેહનો સ્પર્શ ન થયો પણ પાર્થિવદેહની રાખને સ્પર્શવાનો લાભ મળી ગયો! સાહેબજી વર્તમાનકાળના સાક્ષાત્ ભગવાન સ્વરૂપ લાગતા હતા. આજે પણ જ્યારે જ્યારે જીવનમાં કોઈ અસમાધિ કે ચિંતાનો અવસર આવતાં તરત જ સાહેબજીના નામસ્મરણ કરતાંની જ સાથે બધી અસમાધિ દૂર થઈ જાય છે. સાહેબજી અચિન્ત્ય ચિંતામણિ સ્વરૂપ છે.

દેવદેવી નાચે હર્ષ સાથે....

શ્રેણિકભાઈ કાંતિલાલ દલાલ (વાસણા)

પૂજ્ય આચાર્યભગવંતના શુભ મુહૂર્તે તથા પાવનીય હસ્તે અમારા ગૃહચૈત્યમાં સમાધિના દાતા શ્રી ભીલડીયાજી પાર્શ્વનાથદાદાની પાવનકારી પ્રતિષ્ઠા થઈ ત્યારથી સાહેબજીના આત્મબળ, સંયમબળ અને તપોબળના પુણ્યપ્રભાવે અમારા ગૃહચૈત્યમાં અનેકવિધ અકલ્પનીય પ્રસંગોની વણઝાર ચાલી રહી છે.

● પ્રતિષ્ઠા બાદ પર્યુષણ મહાપર્વની પૂર્વ સંધ્યાએ દ્વાર ઉઘાડતાં જ અંદર કંકુના તાજા સાથિયા, કંકુ કેશરના છાંટણા તથા દિવ્ય સુગંધનો અનુભવ થતો.

● સામાન્યથી પંચધાતુની પ્રતિમાજીઓને અવસરે અવસરે દહીં, લીંબુ, વડી, પાવડર આદિ અનેક દ્રવ્યોથી સાફ કરવાનું અનિવાર્ય બને છે જ્યારે અમારે તો આવા કોઈ દ્રવ્યોનો ઊપયોગ કર્યા વગર સહજ જ દિન પ્રતિદિન પ્રભુજીનું રૂપ વધુમાં વધુ ખીલતું જાય છે. દિવસના ત્રણ રૂપ બદલાતા હોય અને જાણે કે સુવર્ણના ભગવાન ન બનાવ્યા હોય! તેવો સૌને પ્રત્યક્ષ અનુભવ થાય છે.

● અનેકવાર સવારે દ્વાર ઉઘાડતાં જ અંદર પ્રભુજીના ખોળામાં ખૂબ જ વાસકેપ હોય છે.

● પ્રતિષ્ઠાના પ્રારંભના આઠ વર્ષ સુધી તો બેસતાવર્ષની મંગલપ્રભાતે દ્વાર ખોલતાં જ પ્રભુજીની બન્ને બાજુ રહેતા બન્ને દીપકો કોઈ વિશેષ ધી પૂરવામાં આવ્યું ન હોવા છતાં આખી રાત ઝળહળતા રહેતા.

● પ્રારંભિક વર્ષોમાં તો સ્નાત્રનો નાનો દીવડો (જેમાં એકાદ કલાક સુધી ચાલે તેટલું ધી પૂરી શકાય) ઘણીવાર કોઈ ધી પૂર્યા વગર અખંડ બે-ત્રણ દિવસ ચાલતો હતો.

● પ્રભાતે દેરાસર ઉઘાડતાંની સાથે જ ઘણીવાર કોઈ અસ્પષ્ટ આકૃતિ દેરાસરમાંથી બહાર નીકળતી જોવા મળેલ છે. જાણે કે દેવ દેવીઓ પ્રભુ ભક્તિ કરવા આવતા ન હોય? આવી અનેકવિધ દિવ્ય અનુભૂતિ કરાવવામાં સાહેબજીનો આત્મસંકલ્પ, સંયમચુસ્તતા, તપોબળ અને શાસનરાગ મુખ્યત્વે કારણભૂત છે.

સાહેબજીની અસીમકૃપાથી વાસણા મધ્યે ભોંયરામાં પ્રાચીન નેમિનાથદાદાને પધરાવવાનો તથા રાજનગરથી સિદ્ધાયલ અને સિધ્ધાયલથી રૈવતાચલના છ'રી પાલિત સંઘમાં આંશિક સંઘપતિ થવાનો લાભ પ્રાપ્ત થયો. સાહેબજીની કૃપાથી અમારા પરિવારની ધર્મભાવના દિનપ્રતિદિન ઉત્તરોત્તર વૃદ્ધિ પામી રહી છે.

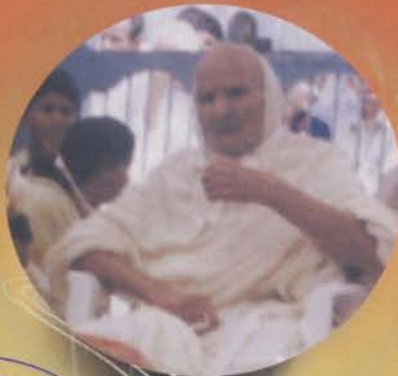

શાસનનો તેજ સિતારો...

ચિરાગભાઈ જે. શાહ (અમદાવાદ.)

પ.પૂ. આ. ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ તથા પ.પૂ. આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ ઊંમર, સંયમપર્યાય, તીવ્ર શાસન અને સંયમરાગ આદિ બાબતોમાં સામ્યતા ધરાવતા હતા તેથી છેલ્લા વર્ષોમાં અમદાવાદ મધ્યે વારંવાર શાસનની ચિંતાદિ કાર્યાર્થે તથા એકબીજાના સ્વાસ્થ્યની ચિંતાથી મળવાના પ્રસંગો બનતા.

એકવાર પ.પૂ. આ. ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબને માત્રાની તકલીફ થયેલ હોવાથી પેશાબ બંધ થઈ જવાથી ઉપાશ્રયમાંજ એક નાનું ઓપરેશન કરવાની તૈયારી થઈ ચૂકી હતી. થોડીવારમાં જ આ ઓપરેશન થવાની પળો ગણાતી હતી તેવામાં પ.પૂ. આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની પુણ્ય પધરામણી થઈ અને હજુ ઉપધિ આદિ ગોઠવાય ત્યાંતો આચાર્ય મહારાજ ઓપરેશનના સમાચાર જાણી એકદમચિંતાના ચક્રોળે ચડી ગયા અને તેના પરિભ્રમણથી પેદા થયેલ ચિંતનની ચિનગારીઓથી આચાર્યમહારાજના તે અવસરે ઉદયમાં આવેલ અશાતાવેદનીય કર્મો ભસ્મીભૂત થઈ ગયા અને આચાર્ય મહારાજને કોઈપણ જાતના ઉપચાર વગર તાત્કાલિક માત્રાની શંકાનું નિવારણ થઈ ગયું અને આચાર્યભગવંત પૂર્વવત્ પોતાની આરાધનામાં લયલીન બની ગયા.

ધન્ય તે પરહિતચિંતક પૂજ્યશ્રી !

● નવકાર ફ્લેટ ઉપાશ્રય-વાસણા મધ્યે પ.પૂ. આ. ભદ્રંકરસૂરીશ્વરજી મહારાજ પધાર્યા અને સુદીર્ઘ ભીષ્મઅભિગ્રહપૂર્વકના આયંબિલ તપનું પારણું કરવા વિનંતી કરી ત્યારે પૂજ્યશ્રીએ શાસનસેવા માટે ખપી જવાનું શ્રેયઃ જાણ્યું પરંતુ પારણું કરવાની તૈયારી ન બતાવી. પૂજ્યશ્રીએ માત્ર શાસનની ચિંતા માટે શરીરનું બલિદાન આપી દીધું.

● જ્યારે જ્યારે જૈનશાસનના કોઈ અગત્યના કાર્ય અંગે પૂજ્યશ્રીને સમય આપવા વિનંતિ કરતો ત્યારે સાહેબજી હંમેશા બધા મહાત્માઓ સંથારી જાય અને ગૃહસ્થોની અવર જવર પણ બંધ થઈ જાય ત્યારે રાત્રે ૧૧ વાગે આવવાનું કહેતા જેથી શાસનના કાર્યની વિચારણામાં વચ્ચે કોઈ વિક્ષેપ ન રહે.

દિવસ હોય કે રાત સતત શાસન ચિંતા-ચિંતનમાં તત્પર સૂરીશ્વર!

● માસક્રમણ તપની આરાધનાર્થે પૂજ્યશ્રીએ અઢીમના પચ્ચક્ષ્ણાણ આપતાં કહ્યું કે ‘પ્રસન્નતાપૂર્વક આરાધના કરવી, કોઈ સંકલ્પ-વિકલ્પ ન કરવો.’ પણ ચોથા દિવસે મન ડામાડોળ થવા લાગ્યું. ચિત્ત વિચારશૂન્ય બનવા લાગ્યું, છતાં ચોથા દિવસે પચ્ચક્ષ્ણાણ લેતી વખતે સાહેબજીને પુછ્યું ‘સાહેબજી! તપ તો સુખપૂર્વક થશે ને?’ તરત સાહેબે કહ્યું. ‘શંકા કરવાથી વિઘ્ન ચોક્કસ આવશે’ પરંતુ તપ અને પચ્ચક્ષ્ણાણના મહિમાના પ્રભાવથી તથા પૂજ્યશ્રીના સ્વયંના તપોબળ, સંયમબળ અને વચનસિદ્ધતા ઉપરની અતૂટ શ્રદ્ધાના બળે આ દીર્ઘતપ કઈરીતે પૂર્ણ થયો તેની ખબર જ ન પડી! આ છે વિરલપુરુષની વચનસિદ્ધતા!

**પૂજ્યશ્રી
નિદોર્ષચર્યાનાં ચાહક હતા...**

ભવોભવના ઉપકારી

ડૉ. હસમુખ બી. શાહ (અમદાવાદ)

મારી બાલ્ય અવસ્થામાં જ પૂ. પિતાશ્રીની છત્રછાયા ગુમાવી. માતૃશ્રીએ લોકોના નાના મોટા કામો કરી તનતોડ મહેનત-મજૂરી કરી... ગાયનેકોલોજિસ્ટ (સ્ત્રીપ્રસુતિ અને સ્ત્રીરોગ નિષ્ણાત)ની ડીગ્રી મળી. થોડા વર્ષો પ્રાઈવેટ ટ્રસ્ટની હોસ્પિટલમાં નોકરી કરી... કુટુંબ પરિપાલન તથા બાળકોના ઉછેર માટે આર્થિક પરિસ્થિતિથી થોડાં સદ્ગર થવા માથે દેવું કરીને પ્રાઈવેટ હોસ્પિટલ શરૂ કરી... જેમાં મારા પૂર્વભવના કોઈ અશુભ કર્મોદયે ગર્ભપાત દ્વારા ભૂણહત્યા કરવાના પણ અનેક કેસો આવવા લાગ્યા, વિકટ સમય પસાર થવા લાગ્યો. **મન આ કૃત્ય કરવા ડંખે છે, પરિસ્થિતિ આ કૃત્ય કરાવે છે.** માતૃશ્રી તથા શ્રાવિકા પણ આ વાતથી ઉદ્વેગમાં રહેવા લાગ્યા. શું પરમાત્માનું શાસન, જૈનકુળમાં જન્મભાદ પણ આવા દુષ્કૃત્યો કરવાનાં? આવી ઘોર હિંસા કેમસહી શકાય? બીજી બાજુ દેવું કરીને ઉભી કરેલી હોસ્પિટલના પૈસા ચૂકવવાની ચિંતા પણ મનને કોરી ખાતી હતી.

પૂજ્ય આચાર્યભગવંત સંસારીપક્ષે મારા માતૃશ્રીના પિતરાઈભાઈના નાતે મારા મામા થાય. કોઈપણ કારણે તેમના કાને પણ આ વાત પહોંચી ગઈ. સાહેબના સં. ૨૦૪૫ના રાજકોટ ચાતુર્માસ દરમ્યાન વંદનાર્થે જવાનું થયું. પરમોપકારી પૂજ્ય ગુરુભગવંતે તકનો લાભ લઈ પ્રશ્નોત્તરી શરૂ કરી.

સાહેબ : શું એક દિવસ માત્ર રોટલો અને મરચું જ ખાવા મળશે તો ચાલશે? એક મહિનો ચાલશે? એક વર્ષ ચાલશે? શું આખી જિંદગી માત્ર રોટલો અને મરચું ખાવા મળશે તો ચાલશે?

સાહેબજીના દરેક પ્રશ્નના પ્રત્યુત્તરમાં મેં સંમતિ દર્શાવી એટલે સાહેબજીએ તરત જ કહ્યું ‘‘તો જિનેશ્વરભગવાનનું શાસન અને જૈન ધર્મ પામ્યા પછી આ કાળા કામો શા માટે કરવાના છે? આજથી જ ગર્ભપાત નહીં કરવા માટેની પ્રતિજ્ઞા લઈ લો ! જેનાથી

ભલે રોટલો અને મરચું જ ખાવાનો અવસર આવે પરંતુ ભવોભવની દુર્ગતિની યાત્રા તો અટકી જશે!’’

બસ સાહેબજીના વચનો ઉપર અતૂટ શ્રદ્ધા સાથે તે ધન્ય પળે પ્રતિજ્ઞા કરી અને આજ સુધી જે આત્મસમાધિ પ્રાપ્ત થઈ છે તેનું વર્ણન કરવું અશક્ય જણાય છે.

આવા ભવોભવના ઉપકારી ગુરુવરના ચરણોમાં કોટિ કોટિ વંદન...

અણગારની અમીદૃષ્ટિનો પ્રભાવ!!!

મહેન્દ્ર લીલચંદ શાહ (વાસણા)

એક રાત્રે શ્રાવિકાને ક્યાંય કુંડાળામાં પગ પડી ગયેલ. આખી રાત્રિ નજર સામે ખરાબ દૃશ્યો દેખાય અને સતત ભયના કારણે આંખ પણ બંધ થઈ શકતી નહોતી. જેમતેમકરીને રાત્રિ પસાર કરી. સવારે દેરાસરમાં પૂજા કરવા ગયા ત્યારે આચાર્યભગવંત જાપમાં હતા અમે પૂ. હેમવલ્લભ મહારાજને હકીકત જણાવી. થોડીવારમાં જ જાપ પૂર્ણ થતાં મુનિભગવંતે સાહેબજીને વાત કરી. ગુરુદેવની શ્રાવિકા ઉપર અમીદૃષ્ટિ પડતાંની સાથે જ તેની પરિસ્થિતિમાં ૬૦ ટકાનો સુધારો થયો અને હજુ ઘરે પહોંચીએ ત્યાંતો શ્રાવિકા પૂર્વવત્ સંપૂર્ણતયા સ્વસ્થ થઈ ગયા. ગુરુદેવના આશીર્વાદથી આજે પણ અમે ખૂબ શાંતિથી ધર્મ આરાધના કરી શકીએ છીએ.

આ છે અણગારની અમિદૃષ્ટિનો પ્રભાવ !!!

પ્રભાવશાળી પૂજ્યશ્રી

મહેતા ફોજલાલ છોટાલાલ (ગાંધીનગર)

સં. ૨૦૫૬ની સાલ. યુગાદિદેવ પરમાત્મા ઋષભદેવનો દીક્ષા કલ્યાણકનો મંગલદિન. પ્રભુની દીક્ષાથી થયેલ ૪૦૦ દિનના ઉપવાસની અનુમોદનાર્થે અનેક ભવ્યાત્માઓ મહાકલ્યાણકારી વર્ષીતપની આરાધનાનો મંગલપ્રારંભ કરી રહ્યા હોય તેવો શુભદિન... અમારા શ્રાવિકાને પણ વર્ષીતપ કરવાના મનોરથ જાગ્યા. નજીકના

માણેકપુર ગામમાં બિરાજમાન વર્તમાનવિશ્વના અજોડ તપસ્વીસમ્રાટ પ.પૂ. આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના સ્વમુખે પચ્ચક્ષ્માણ લઈ દીર્ઘકાલીન તપશ્ચર્યાનો પ્રારંભ કરવા અમે માણેકપુર ગયા. પ.પૂ. હેમવલ્લભવિજયજી મહારાજ સાહેબની પાસે શ્રાવિકાને પચ્ચક્ષ્માણ લેવાની ભાવના વ્યક્ત કરી. તેમણે કહ્યું, ‘તમારે સાથે નથી કરવાનો?’ મેં કહ્યું ‘નવકારશીનું પચ્ચક્ષ્માણ પારીને આવ્યો છું.’ તેમણે કહ્યું ‘સાહેબજીને પૂછી જુઓ, પાછળથી પ્રાયશ્ચિત વાળી આપવાની તૈયારી સાથે વાત કરો.’ પૂ. આ. ભગવંત જાપમાં હતાં. સાહેબે પચ્ચક્ષ્માણ લેવાનું મંગલમુહૂર્ત તે અવસરે બપોરે ૧૨ કલાક ૨૧ મિનિટનું આપ્યું. અમે દેરાસરમાં સુવર્ણગુફામાં આદિનાથ પરમાત્માની ભક્તિમાં બેઠાં. મારું મન વર્ષાતપના વિચારોના વમળમાં ઊંડું ઉતરતું ગયું અને જો! આચાર્યભગવંત હા પાડે તો હું પણ વર્ષાતપ કરું એવો સંકલ્પ કર્યો. શુભ મુહૂર્ત વેળાએ સાહેબજી પાસે ગયા ત્યારે મનની ભાવના વ્યક્ત કરી. સાહેબે વિચાર કરી પ્રાયશ્ચિત વાળી આપવાની તૈયારી હોય તો શરૂ કરવા સંમતિ આપી. એ ધન્ય પળે પૂજ્યશ્રીના સ્વમુખે મહામંગલકારી દીર્ઘકાલીન તપશ્ચર્યાનો પ્રારંભ કરવાના પચ્ચક્ષ્માણ થયા. તપશ્ચર્યા દરમ્યાન અનેકવિધ કસોટીઓ આવી પરંતુ સાહેબની વચનસિદ્ધિના પ્રભાવે તપ આરાધના સહર્ષ પૂર્ણ થઈ. જીવનમાં નહી કલ્પેલું અચ્છેરું થઈ ગયું. સ્વપ્નમાં પણ ન ચિંતવેલ આરાધના થઈ. સાહેબજીના વચનના પ્રભાવ અને તેમના પચ્ચક્ષ્માણ પ્રત્યેના શ્રદ્ધાના બળે વર્ષાતપ પૂર્ણ થયો.

એ ઉપકારીના ઉપકાર કહી ના વિસરાય...

ગુણવંતભાઈ વોરા (વાંકાનેર) મુંબઈ

વાંકાનેરમાં અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ...

પૂજ્યશ્રીની અસીમકૃપાથી શંખેશ્વરપાર્શ્વનાથ, વાસુપૂજ્યસ્વામી, મલ્લિનાથ આદિ પરમાત્માનો અમૂલ્ય લાભ....

પ્રતિષ્ઠા અવસરે સિધ્ધયકમહાપૂજન, કુંભ-દીપક સ્થાપનાનો લાભ. સાથે સાથે સકળસંઘના નવકારશી જમણનો અમૂલ્ય લાભ...

વાંકાનેરમાં ઉપધાનતપની આરાધનાનો મંગલ અવસર...

મારા જીવનમાં એકપણ પૌષ્ઠ નહિ કરેલ... સાહેબ કહે જીવનમાં એકવાર ઉપાધાન કરવા જેવું છે. મારા ચિત્તના શાંત જલમાં પૂજ્યશ્રીના આ વચનથી વિચારોના વલયો ફેલાવા લાગ્યા. આ મહાપુરુષના વચનના પ્રભાવે ફેલાયેલા વલય એક નિર્ણય ઉપર સ્થિર થયા. પૂજ્યશ્રીને જણાવ્યું “ મારે ઉપધાન કરવા છે, હું મુંબઈથી જરૂર ઉપધાન કરવા આવીશ.”

માગસર સુદ ૮ના મંગલદિને મહામંગલકારી ઉપધાનતપનો પ્રારંભ થયો. પ્રારંભિક ત્રણ દિવસમાં માંડ માંડ ચાર બાંધી નવકારની માળા ગણાતી હતી, તેવામાં તાવ પણ આવ્યો... મનમાં વિચાર વમળો ચાલુ થઈ ગયા... ઉપધાન છોડી ઘરે જવાની તીવ્રભાવના થઈ પૂજ્યશ્રીને મનોવ્યથા જણાવી... પૂજ્યશ્રીએ ડૉક્ટરને બોલાવી દવા અપાવી સાથે કહ્યું કે ‘કોઈ સાધુ થોડી અગવડતા પડે તો ઘરે જવાની ઘર્રા કરી શકે?’

**પૂજ્યશ્રી અનેકોની
ધર્મઆરાધનાના સંવર્ધક હતા**

અમોઘ વચનના સ્વામી

કૌશલ દિનેશભાઈ શાહ (વીરમગામવાળા) અમદાવાદ

સંવત ૨૦૫૭નું ચોમાસુ સાહેબજી સિદ્ધગિરિરાજની છત્રછાયામાં બિરાજમાન હતા. પિતાશ્રી સાથે વંદન કરવા ગયા અને પિતાશ્રીએ આયંબિલનું પરચક્રખાણ કર્યું. સાહેબજીએ મને પ્રેરણા કરી કે ‘તારે શું કરવાનું છે?’

મેં કહ્યું ‘સાહેબજી હું નવકારશી કરીને આવ્યો છું. મારે આયંબિલ થઈ શકે એ શક્ય નથી લાગતું.’ તરત જ સાહેબજીએ કહ્યું ‘તું આજે બપોરે આયંબિલનું જ વાપર અને સાંજે ચોવિહાર કરીને પ્રતિજ્ઞા કર કે જ્યાં સુધી આયંબિલનો પાયો ન નંખાય ત્યાં સુધી તને પ્રિય એવી બે વસ્તુનો ત્યાગ કર!’ મેં સહજ પૂછ્યું કે સાહેબજી! મારા પિતાશ્રીને ભૂતકાળમાં એક પ્રિય વસ્તુનો ત્યાગ કરવા જણાવેલ અને મને બે કેમ?’ સાહેબ કહે તારા પિતાશ્રીએ સહજતાથી કોઈ દલીલ કર્યા વગર મારી વાતનો સ્વીકાર કરેલ હતો.’ અને મેં સાહેબજીના વચનને શિરોમાન્ય કરી મારા માટે લગભગ અશક્ય ગણાય તેવી પ્રતિજ્ઞા ગ્રહણ કરી... સાહેબજીના વરદાન જેવા વચનમાં પ્રભાવે મારું મન વિચારવમળમાં ખૂંચવા લાગ્યું કે આવા મહાપુરુષનું વચન સિધ્ધ ન થાય તે કેમચાલે?..... તેવા સમયે એક મિત્રે આવી મને કહ્યું ‘મારે આવતી કાલથી વર્ધમાન તપનો પાયો નાંખવાની શરૂઆત કરવાની છે, જો તારી ઈચ્છા થતી હોય તો મારી સાથે આયંબિલ કરવા આવજે.’ મેં કહ્યું ‘હું કંપની આપવા એક-બે આયંબિલ કરીશ, બાકી પાયો બાયો નાંખવાનું મારું કામનહી’. પણ મહાપુરુષના વચનનો પ્રભાવ અને તેઓશ્રીના હૈયાનાં આશીર્વાદના બળે જેમજેમ આયંબિલ કરતો ગયો તેમતેમ આયંબિલમાં અનુકૂળતા આવવા માંડી અને આખો પાયો ક્યાં પૂર્ણ થઈ ગયો તેનો ખ્યાલ જ ન રહ્યો!!!

પૂજ્યશ્રી બાહ્યાડંબરથી અલિપ્ત હતા...

દૂર દૃષ્ટિગામી ગુરુવર

દિનેશભાઈ બી. શાહ (વીરમગામ) અમદાવાદ

આજે પણ તે દિવ્ય દિવસની સ્મૃતિ થતાં હર્ષના અશ્રુ સાથે આ મસ્તક અહોભાવથી તે ગુરુભગવંતના ચરણોમાં ઝૂકી જાય છે.

સં. ૨૦૪૮ પ્રાયઃ પોષ માસનો એ સમય હતો. વીરમગામથી ભોયણીના છ’રીપાલિત સંઘના ઉપક્રમે ત્રણ ત્રણ આચાર્યભગવંતોની વીરમગામની વિરલભૂમિએ પાવનીય પધરામણી થવાની પૂર્વ સંધ્યાએ મારા વડીલબંધુના બંગલે પૂજ્યોના રોકાણની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી. બીજા દિવસે શુભ મુહૂર્તે ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશ કરતાં પૂર્વે મારા ઘરે પગલા કરવા માટે વિનંતી કરી. પરંતુ સાહેબજીએ આવવાની ના પાડી. અતિઆગ્રહભરી આજીજી કરતાં તેઓશ્રીએ કહ્યું ‘‘તું વર્ધમાનતપનો પાયો નાંખવા જેવા વિશિષ્ટ કાર્યો કરવાનો સંકલ્પ કર, તો ચતુર્વિધ સંઘ સાથે તારા ઘરે પગલાં થાય.’’ મેં કહ્યું ‘‘સાહેબજી! મારાથી એકપણ આયંબિલ થતું નથી છતાં આપ મારા ઘરે પધારો કે ન પધારો તો પણ આજે મારે આયંબિલ કરવું જ છે.’’ સાહેબજી કહે ‘‘વર્ધમાન તપનો પાયો ન નંખાય ત્યાં સુધી એક પ્રિય વસ્તુનો ત્યાગ કર!’’

આખી જીંદગી કદાચ પાયો ન નાંખી શકાય તો દોષ નહીં લાગે એવી સાહેબજી પાસેથી સમજણ લઈ જ્યાં સુધી પાયો ન નંખાય ત્યાં સુધી ગુલાબજાંબુનો ત્યાગ કરવાની પ્રતિજ્ઞા કરી અને ચતુર્વિધ સંઘ સાથે ત્રણ ત્રણ આચાર્ય ભગવંતોના મારા ઘરની સાથે સાથે મનમંદિરમાં પગલાં થયા. હું ધન્ય બની ગયો !!! હું કૃતકૃત્ય બની ગયો.

થોડા સમય બાદ વ્યવસાયના કારણે મારે અમદાવાદ સ્થળાંતર કરવાનું થયું. સાહેબજી પણ અમદાવાદમાં બિરાજમાન હોવાથી નિયમિત રીતે વારંવાર દર્શન-વંદનનો અવસર મળતો હતો. તેવામાં સં. ૨૦૫૧ની સાલમાં સાહેબજી આંબાવાડી ઉપાશ્રયમાં ચાતુર્માસ બિરાજમાન હતા ત્યારે વિચાર આવ્યો કે સાહેબજીનું મારા માથે

મોટું દેવું છે. (વર્ધમાનતપનો પાયો) જે મારે વહેલાસર ચૂકવી દેવું જોઈએ. આ વાતની સાહેબજી પાસે રજૂઆત કરી અને સાહેબે આપેલ મંગલ મુહૂર્તે, સાહેબજીના સ્વમુખે પચ્ચક્રખાણ લઈ મારા જીવનના અશક્ય એવા મહામંગલકારી કાર્યનો પ્રારંભ થયો. જેમજેમ આગળ વધતો ગયો તેમતેમ સહજતાપૂર્વક આયંબિલ થવા માંડ્યા અને જોત જોતામાં ૨૦ દિવસ ક્યાં પસાર થયા તેની ખબર પણ ન પડી! પારણાના દિવસે ૯-૩૦ કલાકે સાહેબજીના વંદનાર્થે ગયો ત્યારે સાહેબે પૂછ્યું “કેમપારણું સુખપૂર્વક થયું?” ત્યારે મેં કહ્યું “સાહેબજી! આપની અસીમકૃપાથી જ આ પાયો નંખાયો છે તો આપના પચ્ચક્રખાણ વિના પારણું કેમથાય?”

આજે પણ તે સમયના પૂજ્ય આચાર્યભગવંતના મુખ ઉપરનો આનંદ ભૂલી શકાતો નથી. સાહેબે પચ્ચક્રખાણ આપીને ટકોર કરતાં શ્રાવિકાને જણાવ્યું ‘હવે તેમને બાધા પૂર્ણ થઈ હોવાથી ગુલાબજાંબુ બરાબર ખવડાવજો’ મેં કહ્યું “સાહેબજી આપના તપોબળથી આપની અસીમકૃપાથી હવે ગુલાબજાંબુ ખાવાની ઈચ્છા જ નથી રહી..”

મહાપુરુષોના નિષેધમાં પણ આપણા આત્મહિતની લાગણીઓ વહેતી હોય છે. તેવો સ્પષ્ટ અનુભવ આજે પણ અનુભૂત થાય છે. જો સાહેબજી કોઈ રોકટોક વગર પગલાં કરવા પધાર્યા હોત તો મારા જીવનનું આ અકલ્પનીય કાર્ય કઈ રીતે શક્ય થાત? પછી જ્યારે જ્યારે રાત્રે પણ સાહેબજીના વંદનાર્થે જતો ત્યારે માત્ર પગલાંના અવાજથી સાહેબ ઓળખી જતાં અને કહેતા “કોણ? દિનેશ આવ્યો?”

કેવી અજોડ આંતરશક્તિની સાધના હશે?

સાક્ષાત્ સંજીવની

જિતેન્દ્ર બી.શાહ (વીરમગામ)

સં. ૨૦૫૬ની સાલ...

ધનતેરસના દિવસે મહુડી દર્શનાર્થે જવાનું થયું. રસ્તામાં માણેકપુર દર્શન કરવાની સૌની ભાવના થઈ. આચાર્યભગવંત દેરાસરમાં દર્શન કરી રહ્યા હતા. મિત્ર

કિમતીલાલને થયું આપણે અહિં ભોજનશાળામાં વાપરીને જઈએ. અમે વાપરીને ઉપાશ્રયમાં વંદનાર્થે ગયા. આચાર્યભગવંતે અમારા ઉપર અમીદૃષ્ટિ કરી ખૂબ વાત્સલ્યપૂર્વક આશીર્વાદ આપતાં વાસક્ષેપ કર્યો. બેસતા વર્ષે કિમતીલાલને સીવીયર હાર્ટએટેક આવ્યો. તાત્કાલિક હોસ્પિટલમાં દાખલ કરી એન્જિયોગ્રાફી કરી ટ્રીટમેન્ટ આપતાં આચાર્યભગવંતના વાસક્ષેપના પ્રભાવે અમારા મિત્ર મોતના મુખમાં જતા બચી ગયા. આવા સાક્ષાત્ ભગવાનના અવતાર સમા અને ઉગ્ર તપસ્વી સંયમી, આચાર્યભગવંતની અમીદૃષ્ટિ અને વાસક્ષેપના પ્રભાવે તો સામે આવેલું મોત પણ પાછું ચાલ્યું જાય છે.

જિનાજ્ઞાપાલક ગુરુવર

ગં. સ્વ. કંચનબેન કાંતિભાઈ (હસ્તગિરિ)

હસ્તગિરિ તીર્થોદ્ધારનું કાર્ય ચાલું હતું. તીર્થોદ્ધારક પ.પૂ.આ. માનતુંગસૂરીશ્રવરજી મહારાજ સાહેબ હસ્તગિરિમાં જ બિરાજમાન હતા તે અવસરે શ્રાવકે (કાંતિભાઈ) પૂ. આ.હિમાંશુસૂરીશ્રવરજી મહારાજ સાહેબ પાલીતાણામાં બિરાજમાન હતા તેમને હસ્તગિરિ પધારવા માટે વિનંતિ કરી...

સાહેબે શ્રાવકની વિનંતિનો સ્વીકાર કર્યો... પ્રાય: વૈશાખ-જેઠ માસની કાળઝાળ ગરમીનો સમય હતો... સિદ્ધગિરિની યાત્રામાં શ્રાવક સાથે જ ગયા હતા..દાદના દર્શન-ભક્તિ કરીને તેઓશ્રી છ ગાઉના રસ્તે ગંધોલ તરફ ઉતરતાં રસ્તામાં અજિતનાથ-શાંતિનાથની દેરીએ ભાવપૂર્વક ચૈત્યવંદન કર્યું, અજિતશાંતિની સ્તવના કરી, સિદ્ધશિલાએ ઘગઘગતી શિલા ઉપર કાઉસસગ્ગ કરીને ગંધોલ ધોમધખતા તાપમાં પહોંચ્યા... હસ્તગિરિ હજુ પ્રાય: ત્રણેક કીલોમીટર દૂર હતું અને અતિશય તાપના કારણે થાક પણ ઠીક ઠીક લાગ્યો હતો અને સમયસર હસ્તગિરિ પહોંચી શકાય તેમ ન હોવાથી તે બન્ને પિતા-પુત્ર મહારાજ ગંધોલમાં જ રોકાય ગયા.. શ્રાવકે હસ્તગિરિ આવી મને જણાવ્યું કે તમે આયંબિલની ગોચરી લઈને ગંધોલ જાવ ! હું તરત ત્યાંથી નીકળી ગંધોલ પહોંચી અને ગોચરી માટે પૂજ્યશ્રીને વિનંતી કરી. પરંતુ જિનાજ્ઞાના કટ્ટર પાલક, શુદ્ધગવેષક સાહેબજી એક ના બે ન થયા

અને મારે હસ્તગિરિ પાછા આવવાનું થયું...

સંધ્યાનો સમય થવા આવ્યો ત્યારે સાહેબ હસ્તગિરિ પધાર્યા, થાકીને લોથપોથથઈ ગયેલા, પગ તો થાંભલા જેવા થયેલા અને બન્ને પગે ગોટલા ચડી ગયા હોવા છતાં જેમ-તેમ કરીને હસ્તગિરિ પહોંચ્યા હતા... આવીને તાત્કાલિક જે મળ્યું તે નિદોષ ભિક્ષા મેળવી પરચૂખાણ પારીને આયંબિલ કર્યું હતું...

સાક્ષાત્ કલ્પવૃક્ષ !

કલ્પેશ વી. શાહ (અમદાવાદ)

સુવિશુદ્ધસંયમના સાધક, ઘોર તપસ્વી પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવેશ શ્રીમદ્વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજીમહારાજના પાવન સત્સંગમાં બેસવાનો અવસર જીવનમાં અનેકવાર સંપ્રાપ્ત થયો છે. જ્યારે જ્યારે તેઓશ્રીને મળવાનું થયું, તેઓશ્રીના ચરણોમાં બેસવાનું થયું ત્યારે અચૂકપણે એમ જ લાગ્યું છે કે જાણે સાક્ષાત્ કોઈક કલ્પવૃક્ષની શીતલ છાંયડીમાં બેઠો છું.

જિનશાસનના સેકડોવર્ષના ઇતિહાસમાં સૌ પ્રથમવાર ગરવાગઢ ગિરનારની ગોદમાં સામુહિક ચાતુર્માસિક આરાધના ચાલતી હતી. અનેક ભાવિક લોકો પૂજ્યશ્રીના સાન્નિધ્યમાં આરાધનાની અનેરી મસ્તી માણી રહ્યા હતા..

ચરમતીર્થપતિ શ્રમણભગવાન મહાવીરપરમાત્માના ૨૬૦૦મા જન્મકલ્યાણક વર્ષ નિમિત્તે ભારત સરકાર તરફથી રૂપિયા સો કરોડ જિનશાસનના વિવિધ ક્ષેત્રોના વિકાસ માટે ફાળવવામાં આવ્યા હતા. આ રકમમાંથી ગિરનાર મહાતીર્થના ઉદ્ધાર માટે કેટલી રકમ ફાળવવી તેના નિર્ણય માટે દિલ્હીથી સી.પી. ડબ્લ્યુ. ડી. ના ડિરેક્ટર તથા ચીફ એન્જનીયર વગેરે સરકારી અધિકારીઓને સાથે લઈને મારે ગિરનાર મહાતીર્થની વિઝીટે જવાનું થયું.. અમે બધા દેરાસરો, અન્યસ્થાનો તથા માર્ગોનું નિરીક્ષણ કરી છેવટે જગંમતીર્થ સમા પૂજ્યપાદશ્રીના ચરણોમાં આશીર્વાદ લેવા પહોંચ્યા... પૂજ્યશ્રીએ મંગલાચરણ સંભળાવી વાસક્ષેપ નાંખવાપૂર્વક આશિષ આપ્યા અને આ મહાતીર્થની સુરક્ષા અને પવિત્રતા જળવાઈ રહે તે માટે આ અધિકારીઓને પ્રેરણાના બે શબ્દો કહ્યા... ૮૬ વર્ષની જૈફવયે પણ પૂજ્યપાદશ્રીના તપોમય દેહની તેજસ્વિતા, પાંચ ઇન્દ્રિયોની જાગૃતતા અને તીર્થવિકાસની તિતિક્ષા જોઈને અધિકારી અંજાય ગયા અને બહુમાનભાવથી નતમસ્તક ઝુકી ગયા.. આજે

પણ જ્યારે તે અધિકારીઓને મળવાનું થાય છે ત્યારે પૂજ્યશ્રીના સંભારણાને અચૂક પ્રગટ કર્યા વગર રહી શકતા નથી.

ગિરનારથી જ્યારે આ અધિકારીઓ દિલ્હી પહોંચ્યા હતા ત્યારે સાંસ્કૃતિક મંત્રીશ્રી જગમોહનજી સમક્ષ એવી પાવરફુલ રજુઆત કરી હતી કે તેઓએ ગિરનાર મહાતીર્થના વિકાસાર્થે ૨ કરોડ અને શ્વેતાંબર જૈનોના અન્યતીર્થો માટે કુલ ૩૫ કરોડ રૂપિયા ફાળવ્યા હતા.

આવા શુદ્ધ સંયમી સંતપુરુષોના દર્શન-વંદન માત્રથી ભલભલાના વિચારો અને આચારોમાં ધરખમ પરિવર્તન થઈ જાય છે. આ વિભૂતિના દર્શન-વંદન માત્રથી આવા અનેક ભવ્યાત્માઓના જીવનમાં અકલ્પનીય પરિવર્તનો થવા પામ્યા છે.

મારી યાત્રાના પ્રણપૂરક

ઉપેનભાઈ એલ. શાહ - વાસણા

પ્રાય: ૨૦૫૬ની સાલ હતી અમદાવાદ-લક્ષ્મીવર્ધક સોસાયટીમાં બિરાજમાન પૂ. મેઘદર્શનવિજયજી મહારાજ સાહેબની પાવનીય પ્રેરણાથી ચોવિહારા છટ્ક કરી સિદ્ધગિરિની સાત યાત્રા કરાવવાનું સામુહિક આયોજન થયું હતું.

જીવનમાં યા-તમાકુના વ્યસનોના કારણે એક ઉપવાસ કરવો પણ મારા માટે લોઢાના ચણા ચાવવા જેવું હતું.. છતાં આ તક ઝડપવાની તીવ્રઝંખના હોવાથી મારા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી આ. હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના આશીર્વાદ લઈ યાત્રા કરવા જવાનો દૃઢનિશ્ચય કરી લીધો.. તે અવસરે પૂજ્યશ્રી સાંજના સમયે બહુચરાજીથી આગળના મુકામે રાત્રિમુકામ કરવા વિહાર કરતાં હતાં ત્યારે એક સ્થાને માર્ગમાં વિસામો લઈ રહ્યા હતા... અમે પૂજ્યશ્રીના વંદન કરી સાહેબજીને અંતરની ભાવના જણાવી, સાહેબે અંતરના આશિષ સાથે વાસક્ષેપ કરી આપ્યો અને મક્કમતાપૂર્વક આગળ વધવા પ્રેરણા કરી હતી.

સિદ્ધગિરિના દાદાના અચિન્ત્ય પ્રભાવ અને ગુરુવરની અસીમકૃપાથી આ યાત્રા કેવી રીતે થઈ? તેનો ખ્યાલ પણ નથી આવ્યો.

પૂજ્યશ્રી સિદ્ધાચલ ગિરનારને આરાધનાર હતા...

ગુરુરાજકો સદા મોરી વંદના...

બાબુભાઈ ડી. શાહ (મઢીવાળા) સુરત

મારા જેવા વામનદષ્ટિવાળાને આવી વિરાટ વિભૂતિનું સંપૂર્ણતયા વર્ણન કરવું અશક્ય હોવાથી માત્ર એક અંશ...

* સિદ્ધગિરિના સાંનિધ્યમાં હતાં ત્યારે પૂજ્યશ્રી કહેતા “ તીર્થંકર ભગવંત અને કેવલી ભગવંતોના વિરહમાં આજે આ શત્રુંજયગિરિરાજ કલ્પવૃક્ષ છે, ચિન્તામણિ રત્ન છે.” આ શબ્દો મારા ડાહ્યા કરોડ રોમે રોમે પ્રસરી ગયા હતા. અને ત્યારથી આ તીર્થની તન-મન-ધનથી વિશેષ ભક્તિ કરવાના ભાવો ઊંચકાવા લાગ્યા...

* પંચાચારના પાલનહાર અને પરોપકારમાં સદાપરાયણ એવા આ મહાત્માના સુદૃઢસંયમના પ્રભાવે તેમના મુખારવિંદ ઉપર એક તેજસ્વી આભા અને સદા મનની પ્રસન્નતાનું દર્શન થતું હતું. પ્રતિકૂળ સંયોગોમાં પણ મનમાં કોઈ ઉચાટ નહીં, કોઈ ગભરાટ કે ઉકળાટ નહીં, કોઈ વાદ-વિવાદ કે વલોપાત નહીં ! સદા શાંતિ-સમાધિની મસ્તીમાં રહી આત્માનંદની અનુભૂતિ કરવામાં વ્યસ્ત રહેતા... જ્યારે પણ વંદનાર્થે જવાનું થાય ત્યારે વાણીની મધુરતાથી સંસારની અસારતા અને નિરસતાનું જ્ઞાન કરાવતાં હતા... આવા ગુરુવરની વંદના પાપનિકંદના !

શૂન્યમાંથી સર્જન

શ્રી શ્વે.મૂ. જૈન. સંઘ-વાસણા

અમારા સંઘના કોઈ પ્રયંડ પુણ્યોદયે સં. ૨૦૪૪માં પૂ. આચાર્ય ભગવંત શ્રી હિમાશુંસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ તથા પૂ. આચાર્યભગવંત શ્રી નરરત્નસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ સાથે કુલ ૪ ઠાણાનું ચોમાસુ થયું. બસ! તે દિવસથી સાહેબે અમારા મા-બાપની ભૂમિકા ભજવેલ છે. અમારા સંઘના પ્રમુખના બંગલાના ગેરેજમાં પ્રભુજીને પધરાવી પરમાત્માની ભક્તિ કરતાં હતા તે ચોમાસામાં પૂજ્યશ્રીના પાવનવચનથી નવો પ્લોટ લેવાયેલ તેમાં ભવ્યશિખરબંધી જિનાલયનું નિર્માણ કરાવવાનો નિર્ણય લેવાય ગયો... પુનઃ ૨૦૪૭ના ચાતુર્માસમાં પૂ. આ. શ્રી હેમચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ તથા પૂ. કુલચન્દ્રમહારાજ સાહેબ આદિ ૨૪ ઠાણા સાથે પૂજ્યશ્રીએ ચોમાસુ કરેલ ત્યારે જિનાલયનું કાર્ય આગળ વધવા લાગ્યું અને વિ.સ. ૨૦૪૮ ના વૈશાખ સુદ-૬ ના દિવસે ખૂબ ધામધૂમપૂર્વક

અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ સાથે પ્રતિષ્ઠાનો પ્રસંગ થયો... પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી અમારા સંઘમાં કાયમી આયંબિલ ખાતું થયું તથા શ્રાવિકાઓની આરાધનાર્થે ‘ચંદનબાળા આરાધના ભવન’ ઉપાશ્રયનું નિર્માણ થયું.

સાહેબના અમારા સંઘમાં વિ.સં. ૨૦૪૪, ૨૦૪૭, ૨૦૪૮, ૨૦૫૧ પર્યુષણ બાદ, ૨૦૫૨ ચોમાસાનો છેલ્લો માસ, ૨૦૫૩, ૨૦૫૪ ના ચાતુર્માસો થયા અને આ સિવાય શેષકાળમાં લગભગ ૬-૬ માસ તેઓશ્રીનો અમને લાભ મળતો રહ્યો હતો. આ રીતે છેલ્લા ૮ વર્ષ દરમિયાન લગભગ ૭ વર્ષ ઉપરાંત સાહેબને અમારા સંઘમાં રહેવાનું થતાં નાના-મોટા સૌ તેઓશ્રીના ચુસ્ત આચાર-વિચાર અને વાત્સલ્યભાવથી તેમના પ્રત્યે ખૂબ શ્રદ્ધા-બહુમાન ધરાવે છે. સાહેબજીનો અમારા મા-બાપ હતા તેમની હાજરીના કારણે સેંકડો સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતોના પગલાં અમારા સંઘમાં થયા અને અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠા, ગુરુમંદિર-પ્રતિષ્ઠા, દીક્ષા, વડીદીક્ષા, ગણિપદવી, પંચાસપદવી - યોગદ્વહન વિધિ આદિ અનેક પ્રસંગો ખૂબ ઠાઠમાઠથી થયેલ છે. સાહેબના સંયમના પ્રભાવે જિનશાસનના નકશામાં બિંદુ સમાન અમારા વાસણા સંઘે વિરાટ સ્વરૂપને ધારણ કરી સૌ પૂજ્યોના હૈયામાં અનેરું સ્થાન હાંસલ કરેલ છે.

શૂન્ય એવા વાસણા સંઘનું સર્જન સાહેબને આભારી છે !

ગુરુ દીવો ગુરુદેવતા, ગુરુ વિણ ઘોર અંધકાર,
જે ગુરુ પાણીથી વેગળા, તે રડવડિયા સંસાર.

અમારા દિદારક ગુરુવર !

દરબાર નથુસિંહજી ચાવડા (માણેકપુર)

(૨૪૫૫૦ નથુભા ચાવડા પૂજ્યશ્રીના પરિચય પછી જૈનધર્મ પ્રત્યે અવિહક શ્રદ્ધાવાળા બન્યા તેમણે પોતાના ભાવો વ્યક્ત કર્યા છે.)

પૂજ્યશ્રીના સાન્નિધ્યમાં આવવાના ઉત્કૃષ્ટ સંજોગો ઊભા થવાની પાછળનું કારણ મારી બેઠક જૈન શ્રાવકો સાથેની હતી. વળી તે કુટુંબ અમારા ઘરની નજીકમાં આવેલાં હતાં એટલે જૈનો મહારાજસાહેબના પ્રવચન સાંભળવા જતા, એટલે મને પણ સાથે લઈ જતા. સાહેબના પ્રવચનની મારા પર ધાર્મિક છાપ ઊભી થઈ પછી તો હું અક્રમ જેવા ઉપવાસ તથા વર્ધમાન તપ કરવાની ઈચ્છાવાળો થયો. અને મને પગે ‘વા’ની તકલીફ હતી તે પણ વર્ધમાનતપની આરાધના કરવાથી મટી ગઈ. એટલે મને વધારે દૈદ્ય શ્રદ્ધા થઈ. મેં મહારાજ સાહેબ પાસે નવકારવાળીની માંગણી કરી ત્યારે તેઓ અતિ ખુશ થઈ મંત્રોચ્ચાર કરી મને માળા આપી. અને હું નવકારની અને ‘નમો સિધ્ધાણં’ મંત્રની માળા ગણવા લાગ્યો.

માણેકપુર ચોમાસા દરમ્યાન પર્યુષણના દિવસોમાં ભગવાનની રથયાત્રા નીકળવાની હતી તેમાં ભગવાનના રથના સારથિનો ચઢાવો બોલાવવામાં આવતો હતો ત્યારે મને તે ચઢાવાનો લાભ મળતાં સાહેબને વાત કરી ત્યારે સાહેબ ખૂબ ખુશ થયા અને મારી સામે પ્રસન્નતાપૂર્વક જોઈને કહ્યું કે “તમે દ્વિત્રિય ભગવાનના સારથિ તરીકે બેસો તે ખૂબ જ યોગ્ય છે” અને તરત વાત્સલ્યભાવથી મને અંતરના આશીર્વાદ આપ્યા ને દૈશ્ય આજે પણ મારી નજરથી દૂર થતું નથી.

ત્યારબાદ મહારાજસાહેબને વ્રત લેવડાવો એમ કહ્યું (૧) મદીરા બંધ (૨) માંસ બંધ (૩) પરસ્ત્રી તરફ હીનદૃષ્ટિ બંધ (૪) ક્રોધ બંધ. આ પ્રમાણે મેં વ્રત લીધા અને આજ દિવસ સુધી વ્રતનું પાલન કરું છું. પછી તો તેમની સાથે પગપાળા સંઘમાં જવાની લગની લાગી અને તેમની સાથે હું શંખેશ્વર પછી પાલીતાણા અને જુનાગઢના સંઘોમાં ગયો છેલ્લે મને જૂનાગઢ સંઘમાં જવાની પ્રબળ ઈચ્છા થઈ અને આયંબિલ

કરીને ચાલવું તેવી દૈદ્ય ઈચ્છા હતી. તેવામાં મારી દીકરીને ચારેક દિવસ અગાઉ સાસરે મોકલવાની હતી. એટલે મેં દીકરાને સાથે મોકલ્યા કારણકે સાથે સોનાના દાગીના અને બીજો સામાન હતો, પહોંચીને જોયું તો સોનાના દાગીના તપાસ્યા તો મળ્યા નહિ. ત્યાંથી ટપાલ આવી કે દાગીના મળ્યા નથી. મને ધ્રાસકો પડ્યો મારે પગપાળા સંઘમાં જવાનો સંકલ્પ હતો તેથી મેં મનોમન સંકલ્પ કર્યો જો મહારાજસાહેબ તેમજ ધર્મ પરની મારી આસ્થા સાચી હોય તો મારે સંઘમાં જવાનો માર્ગ નીકળે. તરત જ હું પૂજ્યશ્રી પાસે પહોંચ્યો અને પહેલા દિવસે અમદાવાદથી સંઘમાં જોડાયો અને સમાચાર પણ સારા મળ્યા કે દાગીના ચમત્કારિક રીતે મળી ગયા છે. મને ત્યારથી મહારાજ સાહેબ માટે દૈદ્ય વિશ્વાસ થયો કે તેઓશ્રીના તપના પ્રભાવથી હું ટેન્શન વગર સંઘમાં જોડાયો અને મારો સંકલ્પ પાર પડ્યો, પછીથી સમય વીત્યો અને મહારાજશ્રી જુનાગઢમાં સ્થાયી થયા અને એક બે વખત તેમને મળવા જવાનું થયું. છેલ્લી માંદગી વખતે સમાચાર આવ્યા કે મહારાજશ્રી બહુ જ બીમાર છે, તો ત્યાં તેમના દર્શન કરવા હું અને જીવણભાઈ ચૌધરી ગયા તો મહારાજ બહુ જ બીમાર હતા. બીમાર એટલા કે લગભગ બેભાન અવસ્થામાં જ હતા અને તેમની પથારી આજુબાજુદોરડી બાંધી પડદો રાખવામાં આવ્યો હતો જ્યારે અમો ત્યાં પહોંચ્યા અને મહારાજસાહેબને ખબર મળી કે માણેકપુરથી નથુભા ચાવડા અને જીવણભાઈ દર્શન કરવા આવ્યા છે તો અમારી ઉત્કંઠ ભાવનાને કારણે તેઓશ્રી ભાનમાં આવ્યા અને અમોને પડદો ખસેડી તેઓશ્રીએ માણેકપુરના ખબર પૂછ્યા અને મોઢું મલકાતું રાખી હર્ષભાવમાં અમોને તેઓશ્રીએ દર્શન આપ્યા. તે ચિત્ર આજે પણ મારા સ્મૃતિપટ ઉપર છવાયેલ છે. આજે પણ જાણે તેઓશ્રી અમોને આશીર્વાદ આપતા હોય તેવું જ લાગે છે.

ત્યારબાદ તો તેઓશ્રી છેલ્લી માંદગીમાંથી બેઠા થઈ શક્યા નહિ. અમોને પછી સમાચાર મળ્યા કે તેઓશ્રી સ્વર્ગધામ પધારી ગયા છે એટલે અમો છેલ્લે છેલ્લે જુનાગઢ પહોંચી ગયા અને તેમના પાર્થિવ દેહનાં દર્શન કર્યા. મહારાજશ્રીનો સ્થૂળ દેહ પંચમહાભૂતિમાં વિલીન થઈ ગયો. પ્રભુએ તેઓશ્રીના તપના આધારે પોતાના સાન્નિધ્યમાં લઈ લીધા હશે?

દાદા હિમાંશુસૂરિની અદ્ભૂત વાતો

શશીકાંતભાઈ શેઠ (જુનાગઢ)

પૂ. આચાર્ય ભગવંત હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજા એટલે જુનાગઢના જૈનોના દાદા! જુનાગઢના શ્રાવકોના ઘટ-ઘટમાં અને ઘર-ઘરમાં સૌના હૃદયમંદિરમાં દાદાની પ્રતિષ્ઠા થયેલ છે. જેમ શ્રીનેમિનાથ દાદાને યાદ કરતાં હિમાંશુસૂરિદાદા માનસપટ ઉપર આવી જાય અને હિમાંશુસૂરિદાદાનું નામ લેતાં શ્રીનેમિનાથ દાદા યાદ આવી જાય તેમ જ્યાં હિમાંશુસૂરિ દાદાનું નામ આવે ત્યાં જુનાગઢ નજર સામે આવે અને જુનાગઢનું સ્મરણ થાય એટલે હિમાંશુસૂરિદાદાની યાદ આવે ! આવો અજબગજબની લાગણીનો સંબંધ હિમાંશુસૂરિદાદાને બાલબ્રહ્મચારી શ્રીનેમિનાથ દાદા અને જુનાગઢ ક્ષેત્ર પ્રત્યે હતો.

જો દાદા ન હોત તો જુનાગઢનો સંઘ આજે કઈ સ્થિતિમાં હોત ? તે એક મોટો સવાલ છે. તે સમય હતો જ્યારે સંઘમાં વહીવટકર્તાઓની વચ્ચે યાદવાસ્થળી મંડાયેલી હતી. સામે સામા બે પક્ષો કોર્ટના રણમેદાનમાં રણશીંગા ફુંકીને યુદ્ધની નોબત વગાડતાં હતાં. રણે ચડેલા યોદ્ધાઓની જેમ આપસ આપસમાં વધેલ વેરઝેરના કારણે પરિસ્થિતિ અત્યંત નાજુક હતી. અરે! સંઘ સ્વામિવાત્સલ્યના જમણવાર પણ બે પક્ષના નોખા નોખા થતાં હતાં. તેવા અવસરે વિશ્વશાંતિ અને સંઘશાંતિના દૂત સમાન પૂ. દાદાની જુનાગઢમાં પધરામણી થઈ અને જુનાગઢમાં તેઓશ્રીનું સં. ૨૦૨૭નું ચાતુર્માસ પણ નક્કી થયું. ચાણક્યબુદ્ધિવાળા ચકોર દાદાએ સંઘનો કેસ હાથ ધર્યો અને બુદ્ધિની કુશળતા અને ગીતાર્થતાથી સંઘના વહીવટકર્તા વગેરેની સાથે અનેકવાર ચર્ચા વિચારણાઓ થયા બાદ જિનશાસનના અણગાર એવા દાદાના તપ-સંયમબળથી જુનાગઢમાં એકતા અને શાંતિના પ્રતિક સમાન શ્વેતધ્વજા લહેરાવવાનું શ્રેય દાદાના ફાળે જાય છે. પૂ. દાદાએ તે નોખા પડેલા ભાઈ-ભાઈને

(સાધર્મિક) ભેગા કર્યા અને ત્યારથી સંઘમાં એક બીજાની વચ્ચે પ્રીતિના પ્રતિક જેવું એકજ રસોડે સ્વામિવાત્સલ્ય ચાલુ થયું જે આજે પણ અખંડપણે ચાલી રહેલ છે.

આ રીતે તો દાદાની દીર્ઘદષ્ટિથી કેટલાય સંઘોની કથળતી સ્થિતિ કાબુમાં આવી અને સંઘમાં રહેલા અરસપરસના વેરઝેરનું શમન શક્ય બન્યું હતું.

દાદાના અમારા શેઠ પરિવાર ઉપર થયેલા ઉપકારોની સંપૂર્ણ નોંધ અહીં રજૂ કરવાની અશક્ય હોવાથી માત્ર એક અંશ લખું છું.

■ વર્ધમાન આયંબિલ તપનો પાયો નાંખવા દાદાએ સૌને ભા. વ. ૧૩૧૩ મુહૂર્ત આપ્યું. પરંતુ ભા.વ. ૧૦ના પ્રારંભ કરવાથી ઓળીના પારણે પારણું આવતું હોવાથી સંઘની કેટલીક બહેનોએ વ. ૧૦ના પાયો શરૂ કર્યો અને દાદાના વચન ઉપર શ્રદ્ધા રાખી મારા શ્રાવિકાએ વ. ૧૩૧૩ પ્રારંભ કરતાં તેમનો પાયો નિર્વિઘ્ને પૂર્ણ થયો અને બાકી બધાને કોઈને કોઈ કારણોસર પાયો અધૂરો મૂકવાનો અવસર આવ્યો હતો.

■ વિ. સં. ૨૦૬૦ની સાલ માગશર સુદ-૧૧નો મૌન એકાદશીના મંગલ દિવસે માંગલિક માટે સુપુત્રી ચિ. દક્ષા આયંબિલ કરવા જઈ રહી હતી ત્યારે રસ્તામાં બે ગાયોની વચ્ચે સપડાય ગઈ ત્યારે ગાયએ તેને શીંગડામાં ભરાવીને ઊંચકીને પછાડી હોવાથી બે ભાન થઈ ગઈ હતી. મને સમાચાર મળ્યા તરત ઘરે લઈ ગયા અને ડોક્ટરને બોલાવ્યા. ડોક્ટરના કહેવા મુજબ પરિસ્થિતિ નાજુક હોવાથી હોસ્પિટલમાં ખસેડવું હિતાવહ હતું. તે વખતે દાદાના ફોટા પાસે હાથ જોડી વિનંતી કરી કે “દાદા! આ છોકરીને મારવું કે જીવાડવું તે કુદરતના હાથમાં છે, પરંતુ માગશર સુદ ૧૪ની આપની સ્વર્ગારોહણની તિથિની આરાધનામાં વિક્ષેપ ન પડે માટે ત્યાં સુધી કંઈ અનિષ્ટ ઘટના ન બને ત્યાં સુધી મારી લાજ રાખો.”

તરત દવાખાને લઈ ગયા ડોક્ટરે બ્રેઈન હેમરેજની સારવાર શરૂ કરીને ઓવીસ કલાક જોખમ જેવું ગણાય તેમ કહ્યું પરંતુ ૩ કલાકમાં જ તેણે આંખો ખોલીને પૂછ્યું

‘મને અહીં કેમ લાવ્યા છો ? મારે ઘરે જવું છે . મને કંઈ નથી થયું’ શરૂઆતમાં ડોક્ટરોએ ઘરે જવા નિષેધ કર્યો પણ પછી સંમતિ આપતાં ત્રણમાળ ચડીને ચાલીને ઘરે ગઈ અને બીજા દિવસ તો જાણે કાંઈ બન્યું જ નથી તેવી સ્વસ્થતા આવી ગઈ ! દાદાની તિથિની આરાધના પણ ઉલ્લાસભર થઈ.

■ સં. ૨૦૪૭ માં સહસાવનમાં શ્રી પદ્મનાભ પરમાત્મા તથા નેમિનાથ પરમાત્માના બિંબોની અંજન શલાકા-પ્રતિષ્ઠા કરવાની હતી. સાહેબે ફાગણ વદ-૭નું મુહૂર્ત આપ્યું, ટ્રસ્ટીઓ તથા કાર્યકર્તાઓ કહે “સાહેબ પરીક્ષાનો પ્રસંગ હોવાથી વધુ લોકો આવી નહીં શકે અને ઉછામણીઓમાં પણ વિશેષ ઉલ્લાસ નહીં રહે.” સાહેબ કહે, “આ મુહૂર્ત જ સારું છે!” અને તે મુહૂર્તે મોટી માનવમેદની વચ્ચે પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ ખૂબ ઉલ્લાસભર રંગેયંગે થયો હતો.

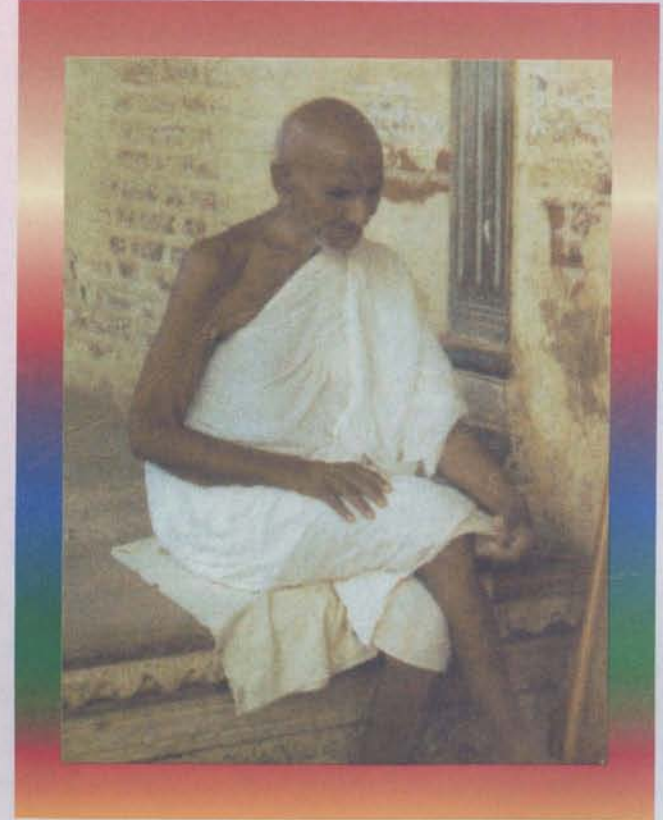
■ સં. ૨૦૪૭માં કારતક વદ-૬ના ગિરનાર થી સિદ્ધગિરિ દાદાની નિશ્રામાં પદયાત્રા સંઘનું પ્રયાણ થયું સંઘની પૂર્ણાહૂતિ થઈ મૌન એકાદશીના મંગલ દિવસે ઘેટીપાગે થઈ. સૌ દાદાની સાથે આદિનાથ દાદાને ભેટવા જઈ રહ્યા હતા એ વખતે ગિરિવર ચઢતાં ચઢતાં દાદાની પ્રેરણાના પીયુષપાનથી મારું હૃદયપરિવર્તન થયું અને દાદાની અકલ્પનીય વરસતી કૃપાધારાના બળે મારા જીવને એક નવો વળાંક લીધો હતો. પૂ. દાદાના સ્વ મુખે આજીવન ચતુર્થવ્રત, રાત્રિ ભોજન ત્યાગ, બુટ-ચંપલ ત્યાગ, હજામ પાસે વાળ ન કપાવતાં લોચ જ કરાવવો આ ઉપરાંત અનેક નિયમ ગ્રહણ કરવાનું મારું સદ્ભાગ્ય છે. સાથે સાથે પરિવારજનોનું જીવન પણ દાદાના સંસ્કરણથી ધર્મમય બનવાથી એક બીજાના સાથ સહકાર સાથે અમારા પરિવારમાં દિન પ્રતિદિન વિશેષ આત્મજાગૃતિ આવી રહી છે.

દાદાનું નામ સ્મરણ માત્ર અમારા પરિવારના એક એક સભ્ય માટે અચિન્ત્ય ચિંતામણી, કામધેનુ અને કલ્પવૃક્ષથી પણ વિશેષ છે. દિવ્ય સહાયવાળા આ દાદાનું

સ્મરણ કરવા સાથે સંકલ્પ-કરવામાં આવે એટલે સિદ્ધિને ઝાઝું છેટું રહેતું જ નથી !

અંતે એટલું જ કહીશ કે આ દાદા મળ્યા પછી જેણે તેમને જાણ્યા-માણ્યા-ઓળખ્યા નથી તે અત્યંત કમભાગી છે આજે પણ જે આ દાદાના નામ સ્મરણપૂર્વક ધર્મઆરાધનાનો કોઈપણ સંકલ્પ કરશે તો પ્રાયઃ નિષ્ફળ ન જાય તેવો મારો દૃઢ વિશ્વાસ છે.

આંગળીએ નવિ મેરુ ઢંકાયે, છાબડીએ રવિતેજ;
અંજલીમાં જિમ ગંગા ન માયે, તિમ દાદાનું ગુણતેજ...

સાહેબજીના સંભારણા...

મનુભાઈ અમૃતલાલ જસાણી (રાજકોટ)

સં. ૨૦૪૫ની સાલમાં પૂજ્યશ્રી વૈશાલીનગર, રૈયારોડ, રાજકોટના જિનાલયની અંજનશલાકા-પ્રતિષ્ઠાર્થે પધારી રહ્યા હતા... રાજકોટમાં પ્રવેશની આગલી રાત્રે રણછોડનગર-રાજકોટના ઉપાશ્રયમાં લાંબો વિહાર કરી પધાર્યા... રાત્રે અમે દર્શનાર્થે ગયા ત્યારે સાહેબજી થાકના કારણે પાટ ઉપર સુતા હતા... સાહેબની ભક્તિ કરવાના ભાવ થવાથી થોડી સેવા કરી તેટલામાં તેઓશ્રી બેઠા થઈ ગયાં અને “ભાગ્યશાળી કોણ છો?” એમ કહી મારા મસ્તક ઉપર હાથ મૂક્યો તેજ ક્ષણે અદૃશ્ય ચમત્કાર હોય તેમ છેલ્લા કેટલાય વર્ષોથી મારે સખત માથાનો દુઃખાવો હતો તે ક્યાં ગાયબ થઈ ગયો તેની ખબર ન પડી... પછી તો રાજકોટ સ્થિરતા દરમ્યાન સાહેબજીની ભક્તિ કરવાનો નિત્યક્રમ થઈ ગયો...

પ્રહલાદ પ્લોટ-ચાર્ટમાસ બાદ સાહેબજીનો વિહાર હતો ત્યારે ડોક્ટરોએ અસ્વસ્થતાના કારણે વિહાર કરવાનો નિષેધ કરવા છતાં વિહાર કર્યો... બીજા દિવસે પણ શારીરિક તપાસ કરી વિહાર ન કરવા ડોક્ટરોએ જણાવ્યું... છતાં વિહાર કર્યો અને ત્રીજા દિવસે ડોક્ટરોએ શરીર તપાસતાં સાહેબજીનું સ્વાસ્થ્ય એકદમ તંદુરસ્ત હોવાની જાણ કરી ખુશીથી વિહાર કરવાની સંમતિ આપી.. વિહારમાં હું સાથે જ હતો જુનાગઢ પહોંચતા વંદન કરી ઘરે જવાની રજા માંગતા સાહેબ કહે, “અરે! ગિરનારની જાત્રા કર્યા વગર જવું છે?” મે કહ્યું, “સાહેબ! મને દમની બિમારી છે મારાથી જાત્રા ન થાય મારી ભાવના જરૂર છે પણ હવે શરીર સાથ નથી આપતું.” સાહેબ કહે, “ભાવના છે ને ! તો ચાલો મારી સાથે સાથે જાત્રા કરજો કોઈ તકલીફ નહીં પડે.” અને ખરેખર સાહેબજીના અમોઘવચનના પ્રભાવે મારે તે યાત્રા કેવી રીતે થઈ ગઈ ? આજે પણ આશ્ચર્ય થાય છે. પછી જ્યારે સાહેબજીનો વિહાર હોય ત્યારે સાથે ને સાથે જ હું પણ વિહાર કરતો અને જુનાગઢ થી પાલીતાણા, પાલીતાણા થી ઉના-અજહરા થઈ જુનાગઢ, જુનાગઢ થી રાજકોટ, રાજકોટ થી અમદાવાદ વગેરે લગભગ હજાર કીલોમીટરનો વિહાર ખૂબજ સ્વસ્થતાથી કરી શક્યો. સં. ૨૦૪૭નાં વૈશાખ માસના ધોમધખતા તાપમાં વિહારના કારણે સાહેબજીને કહ્યું, “સાહેબ! આપણે ઉતાવળ શું છે ? શાંતિથી વિહાર કરીએ !” ત્યારે સાહેબ કહે, “એ તો અમદાવાદ પહોંચશું એટલે તને ખબર પડશે!” અને ખરેખર

વૈશાખ વદ ૪ના દિવસે અમે નવરંગપુરા વિસ્તારમાં પ્રવેશ કરી રહ્યાં હતા ત્યારે મને ખબર પડી કે સાહેબજી પોતાના પૂ. ગુરુદેવશ્રીને વંદન કરવા આટલાં જલ્દી વિહાર કરીને આવ્યા છે. હજુહું વિચારતો હતો ત્યાં તો તેમના પૂ. ગુરુદેવશ્રીએ પોતાના રતનને સામે લેવા માટે મોકલેલા સંખ્યાબંધ મહાત્માઓનું ટોળું નજર સામે આવી ગયું. અને સૌ સાહેબજીનો આદર-સત્કાર કરવા લાગ્યા તે દૃશ્ય જોઈને તો હું અવાચક બની ગયો ! જ્યાં અમે ઉપાશ્રયમાં પહોંચ્યા ત્યાં તેમના પૂ. ગુરુદેવશ્રી આ. રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ બોલ્યા.

“મારો હીરો આવી ગયો !” શું ગુરુ-શિષ્યનો પ્રેમભાવ હશે !

સાહેબની અમદાવાદ સ્થિરતા દરમ્યાન મને રાજકોટમાં ચાર વખત હૃદયરોગનો હુમલો થયો છતાં તેમના વાસક્ષેપના પ્રભાવે દર વખતે સમાધિ જાળવી શક્યો છું.

જુનાગઢના તારણહાર

ચીમનભાઈ ડી. સંઘવી (જુનાગઢ)

પૂજ્ય આચાર્યભગવંતની જુનાગઢમાં પધરામણી થવાથી જુનાગઢના શ્રાવક-શ્રાવિકા વર્ગના જીવનમાં યત્કિંચિત્ ધર્મઆરાધનાનું બીજારોપણ થવા પામ્યું છે. સાહેબની કૃપાદષ્ટિ અને ગિરનારના અધિષ્ઠાયાધિકા અંબિકાદેવીની સહાય વગર બાલબ્રહ્મચારી શ્રીનેમિનાથ પરમાત્માની દીક્ષા-કેવળજ્ઞાન કલ્યાણકભૂમિ સહસાવનનો ઉદ્ધાર અશક્ય હતો આજે તે જ સહસ્ત્રાવ્રવનમાં મહાકાય મનોરમ્ય સમવસરણ જિનાલયનું નિર્માણ થયું છે તે પૂજ્યશ્રીના જ પુણ્યનો પ્રભાવ છે.

એક સમય એવો હતો જ્યારે જુનાગઢનો શ્રાવકવર્ગ બે જૂથમાં વહેંચાય ગયો હતો અને વીસ વીસ વરસ સુધી કોર્ટમાં કેસોની રમખાણ મચી હતી... શ્રી સંઘ સતત અશાંતિ, અરાજકતા અને અવ્યવસ્થાની આંટીઘૂંટીમાં અથડાતો હતો... સંઘની નાંણાકીય પરિસ્થિતિ પણ એટલી વિકટ હતી કે આયંબિલશાળા ચલાવવા માટે પણ ૫૦૦-૧૦૦૦ રૂપિયા કોઈ પાસે ઉછીના લોનથી લાવીને ગાડુ ગબડાવી રહ્યા હતા... તેવા સમયે પૂજ્યશ્રીએ સંઘની પરિસ્થિતિને પામીને લગભગ સં. ૨૦૨૭ના ચાર્ટમાસથી શ્રી સંઘની

શાંતિ-સમાધિ માટે ભગીરથ પુરુષાર્થ આદર્યો અને કોર્ટ ચડેલા વહીવટદારોને સમજાવવા ખૂબ જ પ્રયત્નો કરતાં સમાધાનના માધ્યમથી અરસપરસના વિવાદોનો સુખદ અંત આવ્યો અને કોર્ટના દરવાજા બંધ કરવામાં આવ્યા. આ રીતે ડૂબતો એવો જુનાગઢનો સંઘ પૂજ્યશ્રીના તપ-સંયમ-પુણ્યના પ્રભાવે તરતો થઈ ગયો.. પૂજ્યશ્રીના પુણ્યપ્રભાવે આજે શ્રી સંઘમાં અદ્યતન આરાધના હોલ, આયંબિલ ભવન આદિ આરાધનાના સ્થાનોનું નિર્માણ થવા પામેલ છે.

■ સં. ૨૦૪૦માં ચૈત્ર વદ પાંચમના સહસ્રાવનતીર્થ મધ્યે મૂળનાયક ચૌમુખજી બાલબ્રહ્મચારી નેમિનાથ પરમાત્મા આદિ જિનબિંબોની પ્રતિષ્ઠાનો અવસર હતો. જુનાગઢગામના હેમાભાઈના વંડામાં તથા બાબુના વંડામાં પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવની તડામાર તૈયારીઓ ચાલી રહી હતી. મંડપો નંખાઈ ગયા હતા, પૂજનીય સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતોની બેઠક આદિ વ્યવસ્થા ગોઠવાય ગયેલ હતી. તેવામાં સાહેબજીને ત્યાં નિરીક્ષણ કરવા બોલાવવામાં આવ્યા. સાહેબ કહે “આ રીતે સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતોની બેસવાની વ્યવસ્થા રાખો અને વરસાદ આવે તો શું થાય ?” તે અવસરે ત્યાં હાજર એવા અમે સૌ વિસ્મયમાં પડી ગયા કે, “સાહેબજી આ શું વાત કહે છે? આ ચૈત્ર માસના દ્યોમદાખતા કાળઝાળ તાપમાં વળી વરસાદ ક્યાંથી આવવાનો ?” છતાં પૂજ્યશ્રીના સુચનને માન આપી અમે વ્યવસ્થામાં ફેરફાર કર્યો અને કુદરતે સાહેબની શંકાને સાક્ષીત્વ સ્વરૂપ આપવા પડખું ફેરવ્યું અને બીજા દિવસે સવારે જ જોરદાર પવન અને વાવાઝોડાં સાથે મેઘરાજાના પધરામણાં થયાં....

■ છેલ્લે સં. ૨૦૫૮ ના કારતક વદમાં સાહેબ સ્વાસ્થ્યની ખૂબ નાજુક પરિસ્થિતિમાંથી પસાર થઈ રહ્યા હતા.... કેટલાક સ્વજનો તરફથી તાત્કાલિક સારવારની આધુનિક સગવડ અમદાવાદમાં ઉપલબ્ધ હોવાથી તેમને એમ્બ્યુલન્સ દ્વારા અમદાવાદ ખસેડવાનો અત્યાગ્રહ હતો. સાહેબજી માનસિક સતત આકુળ વ્યાકુળ હતાં.... જેણે ૬૯ વર્ષના સંયમપર્યાયમાં ડોળી કે વ્હીલચેર વાપરવાનો વિચાર પણ ન કર્યો હોય તે એમ્બ્યુલન્સમાં જવા કેવી રીતે તૈયાર થાય!... સાહેબજીની જરાપણ ઈચ્છા નહીં અને સ્વજનોનું અતિ દબાણ હતું... કારતક વદ અમાસના દિવસે અંબિકાદેવી જ તેમના કાનમાં

કહી ન ગયા હોય ? તેમ કોઈ દિવ્ય સંકેતના આધારે સાહેબજી એ ક્યાંય ન જવાનો નિર્ણય કર્યો અને ચૌદ જ દિવસ બાદ ગિરનાર ગિરિવરના પરમ સાનિધ્યમાં પૂજ્યશ્રીએ પરમગતિ તરફના પાવન પ્રયાણાર્થે પગરવ માંડી દીધો... અને તેમની અત્યંત પ્રિયભૂમિ સહસ્રાવન તીર્થ મધ્યે તેમના પાર્થિવદેહની અંતિમવિધિ કરવામાં આવી....

અનેક ગુણોની સુવાસથી મહેકતાં એવા સાહેબજીએ જુનાગઢના શ્રાવક-શ્રાવિકાવર્ગના શ્વાસોશ્વાસમાં ગુરુપણાએ વાસ કર્યો છે. પૂજ્યશ્રી ભવોભવ અમારા ગુરુસ્થાને બિરાજો એજ અંતરની અભિલાષા.

સંયમસાધનામાં સાવધ સૂરિવર

કાંતીલાલ ઘેલાભાઈ શાહ (દાદર)

સિદ્ધાંત મહોદયિ સુવિશાળ ગચ્છાધિપતિ પૂજ્યપાદ આ. પ્રેમસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના ડાબા-જમણા હાથ સમાન પૂ. પં. હેમંતવિજય ગણિવર્ષ અને પૂ. પં. હિમાંશુવિજય ગણિવર્ષ હતા સમુદાયમાં કોઈપણ ગંભીર પ્રશ્ન ઉદ્ભવે એટલે આચાર્ય ભગવંત તરત જ આ બે મહાત્માઓને બોલાવી વિચારવિમર્શ કરતાં.. સમુદાયમાં કોઈ સાધુ પૂજ્યપાદશ્રીની સામા થવાના પ્રયત્નો કરે તો સાહેબજી ઢાલ બની જતા અને કોઈના આચારમાં શિથિલતા પ્રવેશ થતી જોઈ આચાર્યભગવંત તે કેસ પૂ. હિમાંશુવિજયના હવાલે કરી દેતા જ્યાં જ્યાં જરૂર લાગે ત્યાં પૂ. હિમાંશુવિજય ભીમ અને કાંત બનીને બાજી સંભાળી લેતાં અને મહાત્માનું સંયમમાં સુવ્યવસ્થિત રીતે સ્થિરીકરણ કરવામાં કુશળ હતાં...

વર્ષો પહેલાં દાદર-જ્ઞાનમંદિરના ઉપાશ્રયે સ્થિરતા દરમ્યાન ટી.બી.ની બિમારી થવા છતાં કોઈપણ જાતનો દોષ ન લાગે તે રીતે જૈન ડોક્ટર પાસે ઉપચાર કરાવતાં અને ભગવાનના માર્ગને ચુસ્તપણે અવલંબીને રહેતાં હતાં... સમસ્ત સમુદાયના મહાત્માઓ જ્ઞાન-ધ્યાનમાં મસ્ત રહીને કઈ રીતે શુદ્ધ સંયમજીવનની આરાધના કરે! તે માટે સતત ચિંતિત રહેતાં હતાં...

અરે! સમસ્ત જૈનસંઘ અને વિશ્વમાં શાંતિ સ્થપાય તે માટેની તીવ્ર લાગણીના કારણે તેઓશ્રીએ ભિષ્મ સંકલ્પ કર્યો અને શાસન માટે પોતાના જીવનનું બલીદાન આપવામાં સ્થેજ પણ પીછેહઠ કર્યા વગર અંતકાળ સુધી શાસનની શાંતિ એકતા માટે ઝઝુમતા રહ્યા હતાં.... ઘન ઘન શાસન સૂરિવર....

મેરૂ તો ડગે પણ જેનાં મનડાં નો ડગે....

ઉદય શશીકાંત શેઠ- ભાચંદર (જુનાગઢવાળા)

બાળપણથી પૂ. દાદાના દર્શન કરવાનું સદ્ભાગ્ય સાંપડ્યું છે. સમજણ આવી ત્યારથી પૂ. દાદાના સંપર્કમાં રહેવાનું થયું હોવાથી જીવન જીવવાની સાચી સમજણ પૂ.

દાદા પાસેથી મળી અને પૂ. દાદા અવસરે અવસરે આત્મલક્ષી હિતશિક્ષા આપતાં અને પૂ. માતાપિતાના વિનય-બહુમાન-ભક્તિ આદિ માટે સુચન કરતાં હતાં.

પૂ. દાદાનું વ્યક્તિત્વ એક નોખી જ ભાત પાડતું હતું. તેઓશ્રીનું સત્ત્વ સિંહ સમાન હતું. ગમે તેવો વિકટ સમય આવે પણ તે પોતાના સંકલ્પથી એક ડગ પણ પાછા કદિ નથી ફર્યા. સાચુ સાધુપણ શું હોય? તે તેમના જીવનથી જાણવા મળ્યું.

■ નેમિનાથ દાદાને ભેટવા માટે પૂ. દાદાએ આખા ગિરનારને ચારેય બાજુથી ખૂંદી નાંખ્યો હતો. ક્યારેક વડાલથી ગિરનાર ચઢતાં... ક્યારેક રાણપુર-ભેસાણથી ગિરનાર ચઢતાં તો ક્યારેક ભવનાથ થી ચઢતાં હતાં.

■ શત્રુંજય થી ગિરનારનાં આયંબિલપૂર્વક છ'રી પાલિત સંઘમાં તેમની જિનાજ્ઞાપાલનની કટ્ટરતાનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ થયો નિત્ય સવારે સામુહિક ચૈત્યવંદન, ભક્તામર, કાયોત્સર્ગ, ખમાસમણા આદિ આરાધના બાદ સાહેબનું માંગલિક થાય અને ત્યારબાદ વાસક્ષેપ નંખાવીને સંઘનું પ્રયાણ સૂર્યોદય બાદ થતું અને તેમાં પણ બે દિવસ તો સવારે ધુમ્મસનું વાતાવરણ હોવાથી સંઘના યાત્રિકોને દેરાસરના ટેન્ટમાં બેસી મનમાં જાપ કરવાનું જણાવી ધુમ્મસ દૂર જતાં લગભગ ૮ વાગ્યાબાદ પ્રયાણ કરવાની સંમતિ આપી હતી.

■ મેં એકવાર પૂ. દાદાને પૂછ્યું “દાદા ! ૭ વર્ષની ઉંમરના બાળકને શું ભાન હોય ? આ રીતે ૭ વર્ષના દીકરાને દીક્ષા અપાવી આપે જબરજસ્તી કરી તેવું ન કહેવાય ?” દાદા કહે “દરેક મા-બાપ પોતાના સંતાનના હોય ત્યારે તેના ભવિષ્યને લક્ષમાં રાખી પોતાના બાળકને તેવા માર્ગે વાળવા પ્રયત્ન કરે છે. આજે ધર્મના મર્મથી અજ્ઞાત એવા મા-બાપો પોતાના સંતાનના ભવ્ય ભૌતિક ભવિષ્યને લક્ષમાં રાખી પરાણે પણ કોન્વેન્ટ વગેરે સ્કુલોમાં દાખલ કરે છે તે વખતે બાળકને સ્કુલમાં જવાની ઈચ્છા નથી હોતી તેમ મેં આ બાળકના આધ્યાત્મિક ભવ્ય ભાવિનો વિચાર કરી તેને સંયમગ્રહણ કરાવ્યું તેમાં શું ખોટું છે ?” અને ખરેખર પોતાના એકના એક પુત્રને માત્ર ૭ વર્ષ અને ૪ માસની ઉંમરે દીક્ષા અપાવી ૧૧ માસ પછી પોતે પ્રભુએ ચિંધેલા માર્ગે વળનાર પૂ.દાદા એ પોતાના સંતાનનું જીવન સાર્થક કરી દીધું, તે બાળકે આગળ

વધતાં જિનશાસનનું અમૂલ્ય ઘરેણું બની ‘નરરત્ન’ એવા પોતાના નામને યથાર્થ બનાવી આત્મકલ્યાણ સાધી લીધું.

જિન શાસનના નીલ ગગનમાં શરદ પુનમના શશીની સૌમ્યતા સભર જગવત્સલ એવા આ વિરલ દાદા સાથેની નિર્મલ પ્રીતિ મારો ભાગ્યોદય કરવા દ્વારા આ આતમહંસાને ભવસાગરની પેલે પાર પહોંચાડે એ જ અંતરની અંતિમ અભિલાષા.

અમારા પરિવારના પરમોપકારી દાદા

પ્રતાપભાઈ રતિલાલ મહેતા - સુરત (ઘેટીવાળા)

■ વિ. સં. ૨૦૧૦ની સાલમાં સાહેબ ઘેટી ગામમાં ચાતુર્માસ પધાર્યા હતા... પર્યુષણનો અવસર આવ્યો નિત્ય ઓછામાં ઓછી ૩૦-૩૫ બીડી તથા આખા દિવસમાં અનેકવાર ‘ચા’ પીવાના વ્યસનવાળા મારા પિતાશ્રીએ સાહેબને પહેલા દિવસે જ કહ્યું “આપને જે પચ્ચક્રખાણ આપવાની ભાવના હોય તે આપો !” સાહેબે અઢાઈનું પચ્ચક્રખાણ આપ્યું અને ક્યાં અઢાઈ થઈ તેની ખબર જ ન પડી...

■ વિ. સં. ૨૦૩૨ના લગભગ માગશર-પોષમાસમાં સાહેબ જુનાગઢ બિરાજમાન હતા ત્યારે સકળ સંઘ ઘેટી ચાતુર્માસની વિનંતી કરવા ગયો... સાહેબ કહે “મારે પૂ. આ. જિતમૃગાંક સૂ. મ. સા. (સંસારી વડીલ બંધુ) ની તબિયત બગડવાથી મુંબઈ જવું પડશે...” ત્યારે ખૂબ વિનંતી કરતાં કહેલ “જો મુંબઈ જવાનું ન થાય તો ઘેટીનું ચોમાસું નક્કી” અને સાહેબ હજુવલસાડ પહોંચ્યા ત્યાં ફાગણસુદ-૬ના સાંજે સમાચાર આવ્યા કે પૂ.આ. જિતમૃગાંક સૂ. મ.સા. કાળધર્મ પામ્યા છે. તેથી હવે મુંબઈ જવાનું પ્રયોજન ન હોવાથી ઘેટીસંઘ વિનંતી કરવા ગયો... અને સાહેબે વિનંતીનો સ્વીકાર કરતાં ચોમાસા માટે ઘેટી પધાર્યા... દાદીમાને સિદ્ધિ તપ, પિતાશ્રીને માસક્ષમણ અને સાવ નાના સંઘમાં પણ ૨૫ જેટલી અઢાઈની તપશ્ચર્યા થઈ હતી...

■ વિ. સં. ૨૦૫૭ ના સાહેબના ઘેટી ચાતુર્માસ પ્રવેશ અવસરે પિતાશ્રીને સુરતથી લાવ્યા હતા... અઠવાડિયા બાદ પુનઃ સુરત જવા સાહેબની રજા લેવા ગયા... “સુરતમાં શું કામ છે અહીં આરાધના કરો!” એવું સાહેબે કહેતા અમે વાત કરી “સાહેબ ! બાપુજીને આખા હાથમાં રસી થઈ છે અને ડોક્ટરની સલાહ મુજબ આ હાથ કપાવવો પડશે તેથી

ઓપરેશન માટે મુંબઈ લઈ જવાના છે.” ત્યારે સાહેબ કહે “કાંઈ નથી થવાનું આરાધના કરો!” અને હાથ ઉપર વાસક્ષેપ નાંખ્યો અને ખરેખર! સાહેબના સંયમના પ્રભાવે પિતાશ્રી ત્યાંજ રોકાય ગયા અને કંઈ ન થયું.

સાહેબ અમારા સમસ્ત પરિવારના ખરા ઉપકારી દાદા હતા. અમારા પરિવારના નાનામાં નાના બાળકમાં પણ ધર્મસંસ્કારનું સિંચન કરનાર દાદા હતા. આજે દાદા હયાત ન હોવા છતાં દાદા સતત અમારા પરિવારને સહાય કરતાં હોય તેવા અનુભવ થાય છે.

હિમાંશુ દાદા સન્માર્ગના પથદર્શક

નિમેષભાઈ પી. શાહ (અમદાવાદ)

સં. ૨૦૫૬ના પર્યુષણના દિવસો હતા... નાના ભાઈને અઢાઈની તપશ્ચર્યા હતી. તેથી મિત્ર પાસેથી દાદાના જીવનની વાતો સાંભળી હોવાથી તેમની સાથે દાદા પાસે વાસક્ષેપ નાંખાવા જવાનું થયું... અને દાદાને જોતાં જ કોઈ દિવ્યવિભૂતિના દર્શન થવાનો અનુભવ થયો... હૈયું આનંદવિભોર બની ગયું... બસ ! પછી તો દાદાના દર્શનનો નિત્યક્રમ થયો... નિત્ય આખા દિવસમાં ૫૦ થી ૫૫ માવા ખાવાનું વ્યસન અને જો પાંચ તિથિના દિવસોમાં પણ જમવાની થાળીમાં બટાટાનું શાક ન મળે તો ઘરવાળાનું આવી જ બને ! એવું પાપમય જીવન હતું... પરંતુ દાદાના દર્શનના પ્રભાવે જીવનમાં ધરખમ ફેરફાર થયા અને ૩ માસ બાદ જ બેસણાં પણ નહીં કરનાર મેં તથા શ્રાવિકાએ દાદાની પ્રેરણાથી વર્ધમાન આયંબિલ તપનો પાથો નાંખ્યો, ૧ મહીના પછી વાસણાથી સિદ્ધગિરિના આયંબિલના છ’રી પાલિત સંઘમાં ગયા તેમાં અઢાઈ થઈ, બીજા વર્ષે ૧૬ ઉપવાસ તથા શ્રાવિકાને ૧૦ ઉપવાસ થયા અને થોડા સમયમાં દાદાએ આ મૃત્યુલોકમાંથી વિદાય લીધી.... છતાં દાદાના દિવ્યપ્રભાવે કલ્પનાતીત માસક્ષમણની આરાધના થઈ અને આજે પણ દાદા હાજરાહજૂર હોવાનો અમને અનુભવ થાય છે વળી અમારી જીવનનૈયાને પાર ઉતારવા મિની દાદા તરીકે હેમુદાદાને (મુનિ હેમવલ્લભ વિજયજી) પણ મૂકી જ ગયા છે !

ભવોભવના ઉપકારી દાદા ! કૃપા વરસાવતા રહેજો !

મારા જીવનના ધર્મસાધ્યવાદ

પ્રકાશભાઈ વાડીલાલ વસા પરિવાર (ધોરાજીવાળા), અમદાવાદ.

આગ લાગી આકાશમાં, ઝર ઝર વરસે અંગાર;

મળે ન ગુરુ જીવનમાં, ભડ ભડ સળગે સંસાર.

વિ. સં. ૨૦૩૫ ની સાલ હતી... એકવાર સાસરે વાંકાનેર જવાનું થયું ત્યારે સસરાજીએ સહજ કહ્યું “ચાલો ! અહીં ઉપાશ્રયમાં તપસી મહારાજ બિરાજમાન છે તેમની પાસે વાસક્ષેપ નંખાવી આવીએ.” અમે સાહેબ પાસે ગયા અને સાહેબે મસ્તક ઉપર વાસક્ષેપ કરતાંની સાથે જ મારા દેહમાં કોઈ દિવ્યચેતના પ્રગટી, જેના પ્રભાવે ડા કરોડ રૂંવાડામાં અલૌકીક ઝણઝણાટીનો અનુભવ થયો... અને સાતેય વ્યસનોના તાલપૂટ ઝેરથી યુક્ત એવા મારા મસ્તક ઉપર ભવ ભ્રમણના ઝેરને ઓકાવી નાંખે તેવા ગાડૂડીમંત્ર સમાન સાહેબના હાથના સ્પર્શ માત્રથી ધીમે ધીમે મારા ઝેરનું વમન થતું હોવાની અનુભૂતિ થવા લાગી...

વાંકાનેરથી વિહાર કરી જુનાગઢ જવા માટે વચ્ચે મારા વતન ધોરાજીમાં પધાર્યા હતા... વર્ષોના કુસંસ્કારના સ્વભાવથી ધનસંપત્તિમાં લોલુપ એવા મેં હૈયામાં ‘જો આવા મહાત્માના ઘરે પગલાં થાય તો ધનવૃદ્ધિ થાય’ તેવી માત્ર લાલસાથી સાહેબને પગલાં કરવા વિનંતી કરી અને સાહેબ ઘરે પધાર્યા ત્યારે ગોચરી વહોરી લીધા બાદ ધર્મક્ષેત્રમાં સાવ અજ્ઞાન એવા મેં મારા જન્માક્ષર સાહેબના હાથમાં આપતાં કહ્યું કે “ મારા જીવનમાં અર્થલાભ છે કે નહીં?” મહાગીતાર્થ વિચક્ષણ એવા મહાપુરુષ એમ જવાબ ક્યાંથી આપે ? સાંજે ઉપાશ્રયમાં આવવાનું કહી તેઓશ્રીતો કુંડળી સાથે લઈ ગયા. અર્થની તૃષ્ણાથી હું સાંજ થતાંની સાથે ઉપાશ્રયમાં હાજર થઈ ગયો.... વંદનવિધિથી અજ્ઞાત હોવાથી સીધો પાટ પાસે સાહેબના ચરણોમાં બેસીને “મારા નસીબમાં પૈસા છે કે નહિ?” એમ પૂછવા લાગ્યો... સાહેબ કહે, “તમારી કુંડળી ખૂબ સારી છે, આ પરમાત્માના શાસનને તમારા જેવા સત્ત્વશાળી આત્માની ખૂબ જરૂર છે, તેથી આ પ્રભુના માર્ગે આવી જાવ.”

મેં કહ્યું “સાહેબ લગ્ન તો થઈ ગયા છે વળી એક નાનું સંતાન પણ હોવાથી જવાબદારીઓના કારણે હાલ તે શક્ય નથી.”

સમયને પારખનારા સાહેબ એમ ખાલી તો શાના જવા દે ! તેથી કહે “કંઈ વાંધો નહિ

હાલ આ દિશામાં જવાનું લક્ષ રહે તે માટે દીક્ષા ન થાય ત્યાં સુધી કોઈ વસ્તુનો ત્યાગ કરવાનો નિયમ લઈ લો ! જેથી દીક્ષા ન થાય ત્યાં સુધી ત્યાગનો લાભ તો થાય !” અને એક ક્ષણનો પણ વિચાર કર્યા વગર મેં સાહેબની ભાવના મુજબ અભિગ્રહ ગ્રહણ કરી લીધો...

બસ ! પૂજ્યશ્રી સાથેની આ મુલાકાત સન્માર્ગ તરફ ગતિ કરવા દીવાદાંડી સ્વરૂપ બની ગઈ. ધોરનરક અને નિગોદના બુકીંગ થયેલા મારા ઉપર રહેમ નજર કરી દુર્ગતિની ઊંડી ખીણમાં પડતાં મને ચોટલી પકડીને બહાર ખેંચી લીધો.. સાહેબના સંપર્કથી મારા વિચારોમાં ધરખમ ફેરફારો થવા લાગ્યા... જીવનમાંથી દુગુણોની ધીમે ધીમે વિદાય થવા લાગી.. સામાજિક, ભૌતિક અને આધ્યાત્મિક જીવનમાં દિન પ્રતિદિન પ્રગતિ થવા માંડી... ધર્મ આરાધના, તપ-જપ આદિ યોગોમાં આત્મવિકાસના શિખર તરફ અકલ્પનીય આગેકૂચ થવા લાગી... પૂજ્યશ્રીના પ્રભાવે સમગ્ર પરિવારમાં ધર્મમય વાતાવરણ અને તપ-જપ આદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનોમાં જોડાવાની ભાવનાઓ જાગવા માંડી...

સાહેબની અસીમકૃપાના બળે મારા જીવનમાં અકલ્પનીય એવી અનેકવિધ તપાસાદાના થવા પામી જેમકે

- અનેક અઢમો, અઢાઈ સાથે ચોસઠ પ્રહરના પૌષધો, વર્ષોત્તર વિશસ્થાનક તપ.
- વિ. સં. ૨૦૫૬માં વડનગરથી તારંગા છ’રી પાલિત સંઘ દરમ્યાન અઢાઈ.
- વિ. સં. ૨૦૫૬માં ઘર આંગણે મેમનગરમાં મૂળવિધિથી ઉપધાનમાં ૪૭ દિવસમાં ૩૯ ઉપવાસ.

■ વિ.સં. ૨૦૫૭માં રાજનગર (વાસણા) થી સિદ્ધગિરિ આયંબિલપૂર્વકના છ’રી પાલિત સંઘ દરમ્યાન ૨૦ ઉપવાસ.

■ વિ. સં. ૨૦૫૮માં સિદ્ધગિરિ થી ગિરનાર છ’રી પાલિત સંઘ દરમ્યાન ૨૦ ઉપવાસ અને તેમાં ૧૯મા ઉપવાસે તળેટીથી પગપાળા સહસાવન થઈ બાલબ્રહ્મચારી શ્રી નેમિનાથ દાદાની પહેલી ટૂંકની યાત્રા કરી નીચે આવ્યો.

■ વિ. સં. ૨૦૫૮માં ગિરનારની ગોદમાં બીજા ઉપધાનમાં ૩૫ ઉપવાસ.

■ વિ. સં. ૨૦૬૨માં દિવ્યકૃપાથી ત્રીજા ઉપધાનમાં ૨૮ ઉપવાસ આદિ અનેકવિધ નાની મોટી તપશ્ચર્યા મારે થવા પામેલી છે તથા વિશ સ્થાનકતપ, અઢાઈઓ, ૯ ઉપવાસ,

૧૦ ઉપવાસ, ૧૬ ઉપવાસ, માસક્રમણ ચતારી-અઢ-દસ-દોય તપ, વર્ષીતપ આદિ તપશ્ચર્યા અમારા સમસ્ત પરિવારમાં સાહેબની કૃપાથી જ થયેલ છે.

‘અર્થ અનર્થની ખાણ છે.’ તેવા સાહેબના હિત વચનનું અનેકવાર શ્રવણ કરતાં પૂજ્યશ્રીના સંયમના પ્રભાવે અમારા પરિવારને અનેકવાર યત્કિંચિત્ સંપત્તિનો સદ્વ્યય કરવાની શુભમતિ પ્રાપ્ત થયેલ છે.

- જુનાગઢ ઉપધાનમાં મુખ્ય સહાયકનો લાભ.
- વાંકાનેર અંજનશલાકામાં ભગવાનના માતાપિતાનો લાભ.
- વાસણાથી શંખેશ્વર છ’રી પાલિત સંઘમાં એક સંઘપતિનો લાભ.
- ધર્મરસિક તીર્થવાટિકા મધ્યે સુધર્માવિહાર, અષ્ટાપદજી સ્થાપત્યતીર્થ, સુધર્માસ્વામી ગ્લાન-વૃદ્ધ આરાધના ધામ આદિ આયોજનમાં વિશેષ લાભ.
- સિદ્ધાચલ તીર્થધામ માણેકપુરમાં મુખ્યદાતાનો લાભ.
- જિનશાસનનો અભ્યુદય, સમસ્ત જૈન સંઘોમાં અને સમુદાયમાં એકતા આદિના દૃઢ સંકલ્પ સાથે પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી સિદ્ધગિરિરાજના આદિનાથદાદાના ગભારામાં શ્રી વિમલનાથ પરમાત્માની સુવર્ણની પ્રતિમાજી ભરાવવાનો લાભ.
- વડનગર થી તારંગા છ’રી પાલિત સંઘનો સંપૂર્ણ લાભ.
- રાજનગર (વાસણા) થી સિદ્ધગિરિ સેંકડો વર્ષના ઇતિહાસમાં પ્રાયઃ સૌ પ્રથમ ઐતિહાસિક આંચબિલપૂર્વક છ’રી પાલિત સંઘમાં મુખ્ય લાભ.
- સિદ્ધગિરિ થી ગિરનારના સૌ પ્રથમ આંચબિલ પૂર્વક છ’રી પાલિત સંઘમાં મુખ્ય લાભ.
- વિ. સં. ૨૦૫૮ પૂજ્યપાદશ્રીની પાવનનિશ્રામાં સેંકડોવર્ષના ઇતિહાસમાં સર્વ પ્રથમવાર ગિરનારની ગોદમાં થયેલ સામુહિક ચાતુર્માસિક આરાધના કરાવવામાં મુખ્ય લાભ.
- પૂજ્યશ્રીના અગ્નિસંસ્કારની ઉછામણીમાં એક મુખ્ય લાભ.
- સકળશ્રી સંઘએકતાના લક્ષથી શંખેશ્વરમાં પ્રગટ પ્રભાવી પાર્શ્વનાથ જન્મકલ્યાણના

સામુહિક અઢમનો લાભ લેવા પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી કરેલી અરજી બાર વર્ષ વિ. સં. ૨૦૬૧માં પાસ થતા તેઓશ્રીની દિવ્યકૃપાથી તેમના પગલે પગલું દબાવતા મુનિ હેમવલ્લભ વિજયજીની તથા અનેક આચાર્ય ભગવંતોની પાવન નિશ્રામાં લગભગ ૪૦૦૦ અઢમ ખૂબજ શાસન પ્રભાવનાપૂર્વક કરાવવાનો લાભ મળ્યો.

આ રીતે મહોપકારી સસરાજી દ્વારા તપસીમહારાજનો ભેટો થવાથી ૧૦૦ માઈલની પૂર ઝડપે દુર્ગતિના દાવાનળ તરફ ધસમસ્તી મારી જીવન નૌકાને સાચો રાહ પ્રાપ્ત થયો વિષય-કષાયના તોફાની દરિયામાં હાલમડોલમ થતી આ નૌકા ૨૭ વર્ષથી ધીમી ધીમી ગતિએ આત્મવિકાસના માર્ગે પ્રગતિ કરવા સમર્થ બનેલ છે... તેઓશ્રીના ઉપકારોનો બદલો ભવોભવમાં વાળી શકાય તેમ નથી.

વર્તમાનકાળના આ પંચમકાળમાં ભરતક્ષેત્રની ભૂમિ ઉપર જ્યારે સાક્ષાત્ તીર્થંકર પરમાત્માનો વિરહકાળ પસાર થઈ રહ્યો છે ત્યારે મારા તથા અમારા સમસ્ત પરિવાર માટે તો તે સાક્ષાત્ તીર્થંકર તુલ્ય હતા !

**ઘરતી કા કાગજ કરું, ઔર કલમ કરું વનરાઈ;
સાત સમંધર સ્યાહી કરું, તોભી ગુરુગુણ લીખા ન જાય.**

અવિસ્મરણીય પુણ્ય શ્લોક-દિવ્યવિભૂતિ

પં. વજ્રલાલ ઉપાધ્યાય (જામનગર)

નિસર્ગસ્ત શરીર, સૌષ્ઠવ પ્રભાવક શરીર બંધારણ, ત્યાગ અને વૈરાગ્યનું જીવંત જંગમસ્થાન તપશ્ચર્યાનું અદ્વિતીય વિશ્રાન્તિ ગૃહ. આ યુગનું અણમોલ રત્ન જ્યોતિષર હીરા - સરલતા - સૌમ્યતા - નિર્દભ સાધુજીવન- સૌ કોઈના આદરણીય - અજાત શત્રુ - અખંડિતતાનો પર્યાય - તપોવિભૂતિ દિવંગત પરમ પૂજ્ય આચાર્ય ભગંવત શ્રીમદ્ વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા. કેવળ એક વ્યક્તિ માત્ર ન હતાં. તેઓશ્રી સકલ સંઘના હિતચિંતક-જાગરૂક સમ્યગ્દષ્ટિ દેવતા હતા.

પ્રભુજીની પ્રતિમા સમક્ષ તેઓશ્રીની ઉપસ્થિતિ ભક્તિ ઉપાસના, સાધના, આરાધના આજેય પરિચિત સર્વ સામાન્યને પણ અજબ-ગજબનું આકર્ષણ સ્થાન બની રહે પં. જામનગરના ચાતુર્માસ દરમ્યાન થોડું સાનિધ્ય-સાનિધ્યનો લાભ મળેલ. એનું માત્ર સ્મરણ પણ આજેય અલૌકિક જગતનું આ મહાપુરુષનું વિચરણ કલ્પનાતીય ભાવુકતા લાવી દે તેવું છે.

ધન્ય જીવન ! ધન્ય તપશ્ચર્યા ! અન્તે તપશ્ચર્યા સાથે રૈવતગિરિ પ્રભુ પ્રતિમા અનિમેષ દર્શન સહદ ચિરવિદાય ધન્ય ! ધન્ય ! ધન્યતા અમર વિભૂતિને વંદના ! ભાવુક શ્રદ્ધાંજલિ ! ભાવુક વંદનાવલિ....!

૨૦૦

માણેકપુર ગામમાં પૂજ્યશ્રીની નિશ્રામાં વૈશાખ માસમાં અઢાઈ મહોત્સવનું આયોજન થયેલ... વૈશાખ માસની કાળઝાળ ગરમી હોવા છતાં પછી આવી રીતે ગામમાં ચોમાસામાં સાહેબની નિશ્રા ક્યારે મળે? કોને ખબર ? તેથી તેઓશ્રીની પાવનનિશ્રામાં અઢાઈ તપ કરવાની તીવ્રભાવના સાથે તેમના સંસારી યુવાન ભત્રીજો સાહેબ પાસે ભાવનાની રજૂઆત કરી ત્યારે તેઓશ્રી પણ ચક્તિ થઈ ગયા અને તેની શ્રદ્ધા આત્મવિશ્વાસ અને મુખમુદ્રાને જોઈને પરચક્રખાણ સાથે માથે હાથ ફેરવી વાસક્ષેપ દ્વારા આશીર્વાદ આપ્યા ત્યારે તે યુવાન ભત્રીજાને ઈલેકટ્રીકનો કરંટ લાગ્યો હોય તેમ પોતાના સમગ્રદેહમાં તીવ્ર ઝણઝણાટી થઈ કોઈ વિશિષ્ટ શક્તિનો સંચાર પોતાના દેહમાં થયાની અનુભૂતિ થઈ અને રમતમાં જ અઢાઈ તપની પૂર્ણાહુતિ થઈ ગઈ ...

દીર્ઘ દ્રષ્ટા ગુરુવર

ધંધુકા-સોાસયટીમાં ચૈત્ર-વૈશાખ માસમાં અઢાઈ મહોત્સવનો પ્રારંભ થવાનો હતો... કાર્યકરભાઈઓએ મંડપમાં એક ખૂણામાં નીચાણમાં જ અખંડ દીપકની વ્યવસ્થા કરી હતી... સાહેબને ત્યાંથી પસાર થવાનું થયું... આ વ્યવસ્થા જોઈ તરત જ “આ વ્યવસ્થા થોડા ઊંચાણમાં થાયતો સારું” પૂજ્યશ્રીના આ સૂચનથી વ્યવસ્થાપક ભાઈઓને વિસ્મયમાં પડેલાં જોઈને સાહેબ બોલ્યા “કદાચ વરસાદ આવે પાણી ભરાય તો અખંડદીપકને આંચ ન આવે !” ચૈત્ર-વૈશાખનો ધોમધખતો તાપ હતો તેમાં વરસાદ ક્યાં આવે ? તેવું વિચારતાં કાર્યકરો આશ્ચર્યમાં પડી જવા છતાં પૂજ્યશ્રીના સૂચનનું ઉલ્લંઘન ન થાય માટે અખંડદીપકની વ્યવસ્થા ઊંચાણવાળા સ્થાને કરવામાં આવી... અને ખરેખર અચાનક મહોત્સવના બીજા કે ત્રીજા દિવસે ગાજવીજ સાથે મેઘરાજાની પધરામણી થતાં મંડપમાં પાણી ભરાઈ ગયા... અરે અખંડ દીપકની અખંડતા ને કોઈ આંચ ન આવી.

મારા જીવન રાહબર સાહેબજી

જેઠાલાલ દેવશી ખીમસીઆ (જામનગરવાળા)-મુંબઈ

ઈ.સ. ૧૯૭૭માં કેન્યાનિવાસી શ્રી મણિલાલ ધરમશી પાંચા તરફથી જામનગરથી ગિરનાર, અને તિર્થાધિરાજ શ્રી શત્રુંજય યાત્રાર્થે છ'રી પાલિત સંઘ લઈ જવાનું નક્કી થયું. યાત્રાળુઓના મહાસદ્ભાગ્યે આ છ'રિ પાલિત સંઘને પરમપૂજ્ય મહાતપસ્વી મહાયોગી શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની નિશ્રા પ્રાપ્ત થઈ.

સંઘમાં પૂજ્ય સાધુ સાધ્વીજી મહારાજ ઉપરાંત ૪૦૦થી વધુ શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ અને વ્યવસ્થા સાચવવા ઉમંગી સ્વયંસેવકો હતાં. યોગાનુયોગ મારા અંગત કામમાટે આ સમયે મારે જામનગર જવાનું થયું. પૂજ્યશ્રી ને વંદન કરી બેઠો. પૂજ્યશ્રીએ પૂછ્યું સંઘમાં આવો છો ને? મેં આ બાબત કાંઈ વિચાર્યું નહોતું. સંઘમાં જવાનું થશે તેવી કલ્પના સુદ્ધા નહોતી કાંઈ તૈયારી નહોતી. મેં સાહેબજીને જણાવ્યું કે એક જ દિવસ માટે આવ્યો છું, આજે મુંબઈ જવાનો પ્રોગ્રામ છે, આટલું સાંભળી પૂજ્યશ્રી બોલ્યા સંઘ સાથે યાત્રા કરી પાલિતાણાથી મુંબઈ જઈ શકાશે. મેં વધુ ખુલાસો કરતાં જણાવ્યું સાહેબજી કશી તૈયારી નથી. ઉપરાંતમાં મને ૨૦ વર્ષથી ડાયાબિટીસની તકલીફ છે ખાનપાન વગેરે નિયંત્રિત છે ઉપરાંત બે વખત દવા લેવાની એટલે સંઘમાં આવવાનું શક્ય નથી.

સાહેબે કહ્યું કે, “તમારે સંઘમાં આવવાનું છે”, હવે મારે બીજું કશું વિચારવાનું રહ્યું નહિ. મહાયોગીનું વચન પ્રમાણ ! મારા કરતા મારું શ્રેય: તેઓ વધુ વિચારી શકે તેવી દૃઢ શ્રદ્ધા હતી જ. મેં નિર્ધાર કરી લીધો સંઘના સંપૂર્ણ નિયમપાળી યાત્રા કરવી. પૂજ્યશ્રીના આશીર્વાદથી યાત્રા બહુ આનંદ, ઉમંગ, ઉલ્લાસને ભાવપૂર્વક થઈ ક્યાંય થાકનો અનુભવ ન થયો. અગવડ-સગવડ જેવા કોઈ વિચાર ફરક્યા પણ નહિ. ફાગણ સુદ ૧૩ છ ગાઉની યાત્રાનો પ્રસંગ પણ યાદગાર બન્યો. મારા સાથીઓનું માનવું હતું કે આટલો

વખત સરળ માર્ગે ચાલવાનું હતું. આ છ ગાઉ યાત્રા, ઉબડ ખાબડ રસ્તો અને પહાડમાં ચઢાણ ઉતારાણ વિગેરે તકલીફ થવાની શક્યતા છે. હજુ અમારી વચ્ચે ચર્ચા ચાલતી જ હતી તે દરમ્યાન સાહેબજીનો ટહુકો સંભળાયો, “પેટમાં ચોર પેઠો છે કે શું?” અમે અચરજ પામી ગયા. અમારી સમક્ષ ઓચિંતા જ આ મહાપુરુષ પ્રગટ થયા. અદ્ભુત ગણાય તેવી બીના હતી. તેઓશ્રીએ મારા માથે હાથ મૂક્યો અને કહ્યું “ચાલવા માંડો” કશી વાત-વિગત થઈ નહિ, અમે મૌખિક વંદન કર્યું અને ચાલતા થયા. આ છ ગાઉની યાત્રામાં એટલો બધો ભાવ જાગ્યો ચઢાણ ઉતારવાળો રસ્તો અમારા માટે વધુ ભાવ અને આનંદનું કારણ બની રહ્યો. સાંજે પૂજ્યશ્રીને વંદન માટે ગયા ત્યાં બીજા સાધુઓ અને યાત્રિકો સાથે જે અદ્ભુત વાતાવરણમાં રસ લહાણી માણી તે કદી ભુલાય નહિ. આ સંઘયાત્રાની શરૂઆતથી પૂર્ણતા સુધી જે આનંદ-ઉલ્લાસ રહ્યો તે અવર્ણનીય છે માત્ર અદ્ભુત દિવ્ય આનંદની અનુભૂતિ હતી.

મહા આનંદમંગલના વાતાવરણમાંથી મુંબઈ આવી ડાયાબિટીસ ચેક કરાવ્યું રીપોર્ટ નોર્મલ હતા. ડોક્ટરને મળી રીપોર્ટ બતાવ્યો તો તેમને પણ વિશ્વાસ બેઠો નહીં. ફરીવાર ચેક કરાવવા સુચન કર્યું ચેક કરાવતા નોર્મલ રીપોર્ટ આવ્યો. ડોક્ટર સાથે સંઘના અનુભવો તથા પૂજ્યશ્રી વિશે ઘણી વાતો થઈ. ડોક્ટર પણ પૂજ્યશ્રી માટે પ્રભાવિત થયા તેમણે કહ્યું કે “મહાપુરુષોના આશીર્વાદ અત્યારે પણ આ સમયમાં પણ માનવા જ પડે. અમારા સિદ્ધાંતમાં તો આ વાતો બેસે નહી, પણ હકીકત છે તે સ્વીકારવી રહી.” તે ઘડીથી આજ સુધી મને ડાયાબિટીસની તકલીફનું નિશાન પણ નથી.

પરમપુરુષ મહાયોગી આચાર્ય મહારાજ શ્રી હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજને કોટી કોટી વંદન.

દરિયાદિલ દાદા

દિનેશભાઈ શાહ. અમદાવાદ

લગભગ સં ૨૦૫૫ની સાલ હતી... પ.પૂ.પં. ગુરુદેવશ્રી ચન્દ્રશેખર મહારાજની એક શિબિરમાં વર્તમાનકાળમાં મહાપુરુષોના દર્શન કરવા હોય તો જાવ પ.પૂ.આ.ભદ્રંકર સૂ.મ.સા., પ.પૂ.આ. હિમાંશુ સૂ.મ.સા., પ.પૂ.આ.કલાપૂર્ણ સૂ.મ.સા., પ.પૂ.આ. અરિહંતસિંધ સૂ.મ.સા. વગેરેના દર્શન-વંદન કરો! બસ! આ વાત સાંભળી ત્યારથી આ મહાપુરુષોના દર્શન-વંદનની તાલાવેલી જાગી... પ્રચંડપુણ્યોદયે નજીકમાં વાસણા મધ્યે બિરાજમાન પ.પૂ.આ.હિમાંશુ સૂ.મ.સા.ના દર્શનનો મોકો મળ્યો. પ્રથમ દર્શને જ મારા મન મંદિર ઉપર પૂ.દાદાની મૃખાકૃતિએ કામણ કર્યું હા! તેઓ એ મારા અંતરમાં પૂ.દાદા તરીકેનું સ્થાન મેળવી લીધું. નિત્યદાદાને વંદનનો કાર્યક્રમ શરૂ થઈ ગયો અને વંદન કરતાં પરમશાંતિને અનુભવવા લાગ્યો...

એક દિવસ પૂ. દાદાને કંઈક લાભ આપવા અતિઆગ્રહ ભરી વિનંતી કરી... અંતે પૂ. દાદાએ દુકાનમાં કાપડનાં સેમ્પલ ટુકડા હોય તેવા લાવવા જણાવ્યું. તે વખતે ઉપાશ્રયની બહાર નીકળતાં આ ઘટના જોતાં રાજકોટના એક ભાઈ બોલ્યા “તમારે તો લોટરી લાગી ગઈ, મારે છેલ્લા ૨૦ વર્ષથી સાહેબજીનો નિકટનો પરિચય હોવા છતાં આજ સુધી કોઈ નાનો પણ લાભ મળ્યો નથી. તમે તો ઘણા ભાગ્યશાળી છો” બસ! આ વાત સાંભળીને હેયું હર્ષાશ્રુથી ઉભરાય ગયું... બીજા જ દિવસે મારી દુકાન માંથી પૂ. દાદાએ મંગાવેલ સેમ્પલો સાથે કાપડના અનેક તાકાઓ પણ લઈ આવ્યો નિષ્પરિગ્રહી પૂ. દાદાએ એક નાના ટૂકડાનો જ લાભ

આપવા છતાં હું આનંદવિભોર બની ગયો.

પાનમસાલા વગેરે માવાના વ્યસનને કારણે ડોક્ટરોના મતે મારા શરીરમાં લોહીનું પ્રમાણ ખુબ જ ઘટી ગયું હતું. તે અવસરે હું બ્લડબેંકમાંથી લોહીની બોટલ લઈ પૂ. દાદાના વંદનાર્થે ગયો તે દિવસે વિનંતી કરીકે વાસક્ષેપ નાંખશો? પૂ. દાદાએ તરત પૂછ્યું “આજે શું છે?” મેં હકીકત જણાવી લોહીની બોટલ બતાવી ત્યારે પૂ. દાદાએ તરત વાસક્ષેપ નાંખી માંગલીક સંભળાવ્યું અને હું એકલો સ્કુટર લઈ હોસ્પિટલમાં લોહી ચડાવી સ્વસ્થતાપૂર્વક પાછો ઘરે જતો હતો ત્યારે ડોક્ટર પણ નવાઈ પામી ગયા...

સં. ૨૦૫૬ના ચાતુર્માસમાં મહાપર્વના પ્રથમદિવસે પૂ. દાદાને વંદન કરીને અઢાઈના પચ્ચક્ષાણ માંગ્યા ત્યારે પૂ. દાદાએ પૂછ્યું “ એક સાથે આઠ ઉપવાસના આપી દઉ?” મેં કહ્યું” ગયા પર્યૂષણમાં સંવત્સરિ પ્રતિક્રમણ કરીને ત્રણ નવકાર ગણીને મેં નાસ્તો કરેલો હતો. હવે આજે તમને યોગ્ય લાગતું હોયતો આપો અને પૂ. દાદાએ તરત જ એક સાથે અઢાઈના પચ્ચક્ષાણ આપ્યાં અને નિર્વિદ્ધે અઢાઈ પૂર્ણ થઈ.

પૂ. દાદાના સંસારી સમાજજનો તરફથી પૂ. દાદાના સંયમજીવન તથા તપારાધનાની અનુમોદનાર્થે સામુહિક આયંબિલ અને પ. પૂ. ગુરુદેવશ્રી ચન્દ્રશેખર મહારાજના વ્યાખ્યાનનું આયોજન કર્યું હતું. તે દિવસે ઓપેરાસોસાયટીના ઉપાશ્રયમાં વ્યાખ્યાનના પ્રારંભમાં માંગલિક ફરમાવી વ્યાખ્યાનમાં પોતાના ગુણાનુવાદ થવાના જાણી વ્યાખ્યાનહોલથી બહાર નીકળી ઉપાશ્રયમાં નીચેના રૂમમાં બિરાજમાન થયા.... આજે જ્યારે મહાત્માઓ પોતાના દીક્ષા દિવસ - આચાર્યપદ આદિ દિનની

ઠાઠમાઠથી ઉજવણી કરતાં અને વ્યાખ્યાનસભામાં પોતાના ગુણાનુવાદ સાંભળતાં નજરે જોવા મળે છે ત્યાં આ ખાખી બંગાળી પૂ. દાદાએ તો તે વ્યાખ્યાનસભાનો જ ત્યાગ કરી દીધો. વ્યાખ્યાન દરમ્યાન પ. પૂ.પં. ચન્દ્રશેખર મહારાજ સાહેબે સકળસંઘના હિતખાતર પોતાના જીવનનું બલીદાન આપી રહેલા પૂ. દાદાના કઠોરાતિકઠોર સંયમજીવનની ભરપેટ અનુમોદના કરતાં રડતી આંખે ફરમાવ્યું કે “ જ્યારે જ્યારે તક મળે છે ત્યારે ત્યારે હું તેમના પગના અંગુઠાને મારું કપાળ ઘસીને તેમના પુણ્યદેહની ઓરા ગ્રહણ કરવા ઝંખતો હોઉં છું. આજે તેઓશ્રીની હયાતિ જ જૈનશાસન માટે આશીર્વાદ સમાન છે. આ મહાપુરુષની વર્ષોથી સેવા કરવા દ્વારા મારા શિષ્ય મુનિ હેમવલ્લભ વિજયનો તો મોક્ષ નક્કી થઈ ગયો છે. આજે ગુરૂના નાતે હું તેની આ લખલૂટપુણ્ય કમાણીનો એક અંશ તેની પાસે માંગુ છું જે મારા આત્માનો ઉધ્ધાર કરવા માટે પર્યાપ્ત બની જશે.”

કેવું પૂજ્ય દાદાનું જીવન ! કેવા પૂ. ગુરુદેવશ્રી ! કેવા શિષ્ય! ધન ધન જિનશાસનના અણગાર!

શાંતિનાદાતાર સૂરિવર

રસિકભાઈ ફૂલચંદભાઈ શાહ
(સંસારી લઘુબંધુ) અમદાવાદ.

શૈશવકાળમાં માદરેવતન માણેકપુરની ધન્યધરા ઉપર વડીલબંધુ
હીરાભાઈ સાથેના થોડા વર્ષોના સહવાસ ના સંસ્મરણો આજે વર્ષોસુધી

ભૂલાય તેમ નથી. બાલ્યકાળથી જ સાહસિક મનોવૃત્તિ અને ગંભીરતા તેમના ભાવિના ભવ્યજીવનની સાખ પૂરતી હતી... તેઓશ્રીના લાગણીપ્રધાન વ્યક્તિત્વને કારણે રોમે રોમમાં જીવમાત્ર પ્રત્યે કડ્ડણભાવ છલકાતો હતો. સકલવિશ્વ જૈનશાસનમાં શાંતિનું સ્થાપન થાઓ! એવી શુભભાવના તેમના શ્વાસોશ્વાસમાં સતત વહેતી હતી. ત્યાગ અને તપશ્ચર્યા દ્વારા સતત જીવનને સંયમી અને નિયમી બનાવવા ભગીરથ પ્રયાસો કરતાં હતા. પરમાત્મા અને પરમાત્માના શાસનપ્રત્યેનો અવિહંગરાગ તેમના સંયમજીવનનો સાર હતો. અમૂલ્ય એવા લોકોત્તર આ શાસનને પામ્યાનો આનંદ ૯૬ વર્ષની ઊંમરે પણ તેમનાં મુખકમલની પાંગરતી પ્રસન્નતાથી સહજ કળી શકાતો હતો. તપ દ્વારા કરાયેલા દેહદમનની કોઈ છાયા સીધી કે આડકતરી રીતે પણ તેમની આંતરીક પ્રસન્નતાને સ્હેજ પણ હાનિ કરવા અસમર્થ હતી. જ્યારે જ્યારે વંદનાર્થે જવાનો અવસર આવતો ત્યારે તેમની શાંત-પ્રશાંત મુખાકૃતિ નિહાળી આત્મશાંતિનો અનુભવ થતો હતો.

અનાર્યદેશમાં ધર્મ ક્યાં મળે? તેવી સાહેબની પ્રેરણાથી લગભગ ૫૦ ઉપરાંત વર્ષોનો વિદેશવાસ છોડી છેલ્લા ૧૩ વર્ષથી અમદાવાદમાં સ્થાયી થયા. સાહેબજીની પ્રેરણાથી ગૃહચૈત્ય બનાવ્યું. વાસણા- ધર્મરસિક તીર્થવાટિકા મધ્યે પૂજ્યશ્રીની ભાવનાને પૂર્ણ કરવા માત્રના શુભાશયથી એકાવનલાખ રૂપિયાનો મોટો લાભ પણ પ્રાપ્ત થયો અને માણેકપૂરમાં અમારાં બાપદાદાના વખતના ઘરની પુણ્યભૂમિ ઉપર તે ભૂમિ ગુરૂમંદિરના નિર્માણ માટે આપવાના અમારા ભાઈઓના સહર્ષ સહકાર થી ત્યાં

ગુરૂમંદિર નું નિર્માણ કાર્ય કરવાનો પણ મને લાભ મળતાં અમારૂ જીવન સફળ બની ગયું.

એકવાર પર્યુષણપર્વના પ્રથમદિવસે વાસણામાં સાહેબને વંદન કરવા જવાનું થયું ત્યારે શ્રાવિકાએ ઉપવાસના પચ્ચક્ષાણ માંગતા, સાહેબે કહ્યું” કેમ? અઠાઈની ભાવના છે?” ત્યારે શ્રાવિકાએતો અઠાઈનો કોઈ વિચાર પણ નહોતો કર્યો પરંતુ સાહેબના વચનથી ભાવના થઈ ગઈ અને નિર્વિઘ્ને અઠાઈની આરાધના થઈ ગઈ.

અમે શારીરિક સ્વસ્થતા માટે જ્યારે જ્યારે નેચરોપેથી સેન્ટર (કુદરતી ઉપચાર કેન્દ્ર) માં જતાં ત્યારે સાહેબ અચૂક કહેતાં”એના કરતાં ભગવાનની આજ્ઞા મુજબના આયંબિલ કરો! તો આ વજન ઉતરતાં શરીર સ્વાભાવિક રીતે સ્વસ્થ જ રહેશે” અંતિમભિમારી અવસરે મોહદશાને કારણે સાહેબજીને અમદાવાદમાં આધુનિક સારવાર ઉપલબ્ધ થઈ શકે તે આશયથી જૂનાગઢથી અમદાવાદ આવવા માટે એમ્બ્યુલન્સ મોકલાવી પણ સંયમમાં કટ્ટર એવા સાહેબજીએ તેનો નિષેધ કરી જણાવ્યું કે “આ તીર્થભૂમિમાં મોત મળતું હોય તો શું ખોટું છે?” અને એમ્બ્યુલન્સ ખાલીને ખાલી અમદાવાદ પાછી ફરી.

મારે ફોરેન વીઝા પૂરા થતાં હોવાથી ૪-૫ દિવસમાટે પણ ભારતની બહાર જવું અનિવાર્ય હતું. સાહેબજીની નાજૂક સ્થિતિને કારણે જવાની ઈચ્છા ન હોવા છતાં લાચારી હતી તેથી અમે ચાર દિવસમાટે શ્રીલંકા જઈને મદ્રાસ એરપોર્ટ ઉપર આવ્યા ત્યાં ફોનથી સમાચાર મળ્યા કે

સાહેબજી કાળધર્મ પામી ગયા છે અમારું કમભાગ્ય કે અંતિમસમયે સાહેબજીની સાથે ન રહી શક્યા! આવા વિચાર ચાલતાં હતાં તેવામાં એરપોર્ટ ઉપર જ અમે બેઠાં હતા ત્યાં આંખો અંજાય જાય તેવા અત્યંત તેજોમય દિવ્યસ્વરૂપે સાહેબજીના સાક્ષાત્ દર્શન થયાં. મનમાં વિશ્વાસ બેસી ગયો કે હવે અગ્નિસંસ્કાર પૂર્વે અવશ્ય પહોંચી જવાશે. અને ખરેખર અનેક કસોટીમાંથી પસાર થઈ અમે છેલ્લે અગ્નિદાહ આપવાના સમયે જ સહસાવન પહોંચ્યા અને સાહેબજીના પાર્થિવદેહનાં અંતિમદર્શન કરી તેમના પૌદગલિકદેહને અગ્નિદાહ આપવાનો લાભ પણ મળ્યો.

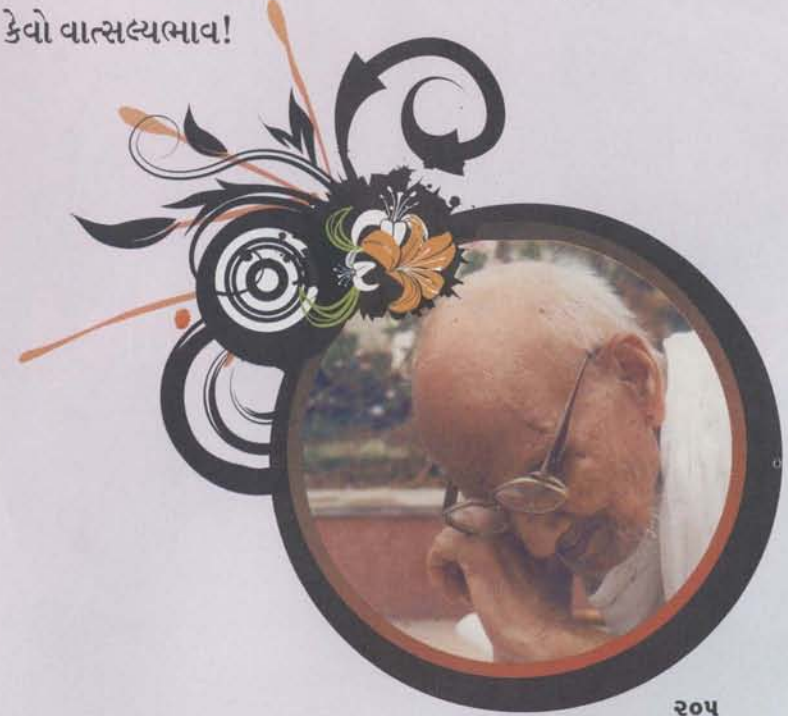
આજે પણ તેમના સ્મરણમાત્રથી અનેક પ્રેરણા-પ્રોત્સાહન અને આત્મિકશાંતિનો અનુભવ થાય છે.

વાત્સલ્યપૂજ પૂજયશ્રી

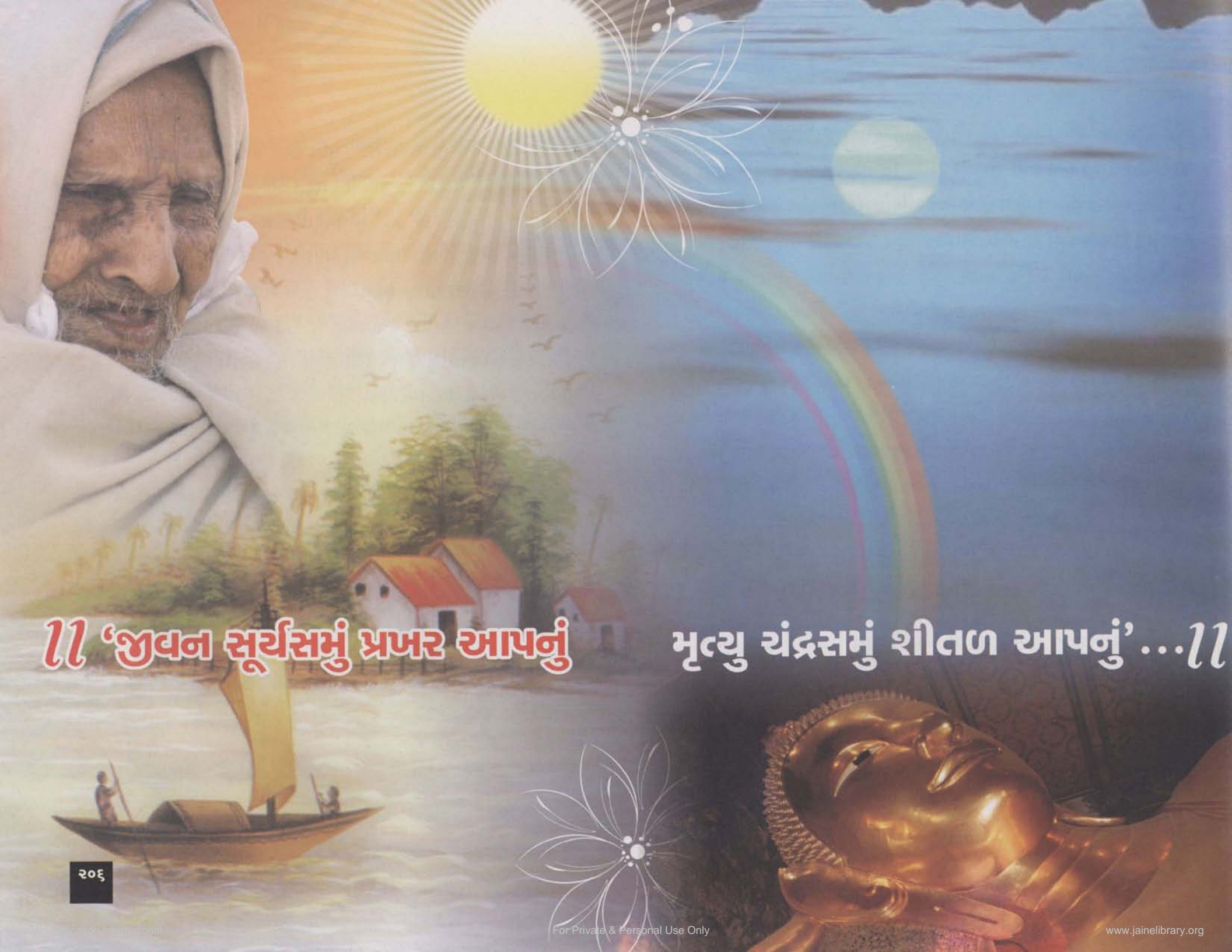
એક મુનિરાજ વાસણામુકામે બિરાજમાન પૂજયશ્રીના વંદનાર્થે આવ્યા..... પૂજયશ્રીને રાઈય મુહપત્તિ કરી..... અને નીચે આશન પાથરી બેસી ગયા..... પૂજયશ્રીની દ્રષ્ટિ ચકોર હતી..... તેમને આ મુનિના ચહેરા ઉપર થાક જણાતાં પૂછ્યું કેમ! શાતા છે ને? કાંઈ તકલીફ છે? મુનિ કહે ‘ના’..... પૂજયશ્રી કહે “ના, પણ તમારા શરીરમાં થાક દેખાય છે,

કંઈ તકલીફ હોય તો જણાવો.” મુનિ કહે ‘કાંઈ નહિં, આતો આજે અઠમનું પારણું થયું છે ... વાપરીને તરત આપના દર્શને આવ્યો છું. ... ચક્કર જેવું લાગે છે’..... મુનિવરની હા-ના સાંભળ્યા વિનાજ પૂજયશ્રીએ એજ વખતે વૈયાવચ્ચી મુનિરાજ હેમવલ્લભ વિ. મ. સા.ને કહ્યું “ કેમ! હમણાં દાળ- ભાત જેવું કાંઈ મળશે? તો આ મહાત્માને વપરાવો” ‘હાજી’ કહીને વૈયાવચ્ચી મુનિતો ગોચરી માટે ઉપડી ગયા. ... ગોચરી આવે ત્યાંસુધી પૂજયશ્રીએ મુનિને આરામ કરાવ્યો... ગોચરી આવી ગઈ એટલે વપરાવી દીધી.....

માત્ર વંદનાર્થે આવેલા મહાત્મા પ્રત્યે પણ પૂજયશ્રીની કેવી કાળજી! કેવો વાત્સલ્યભાવ!

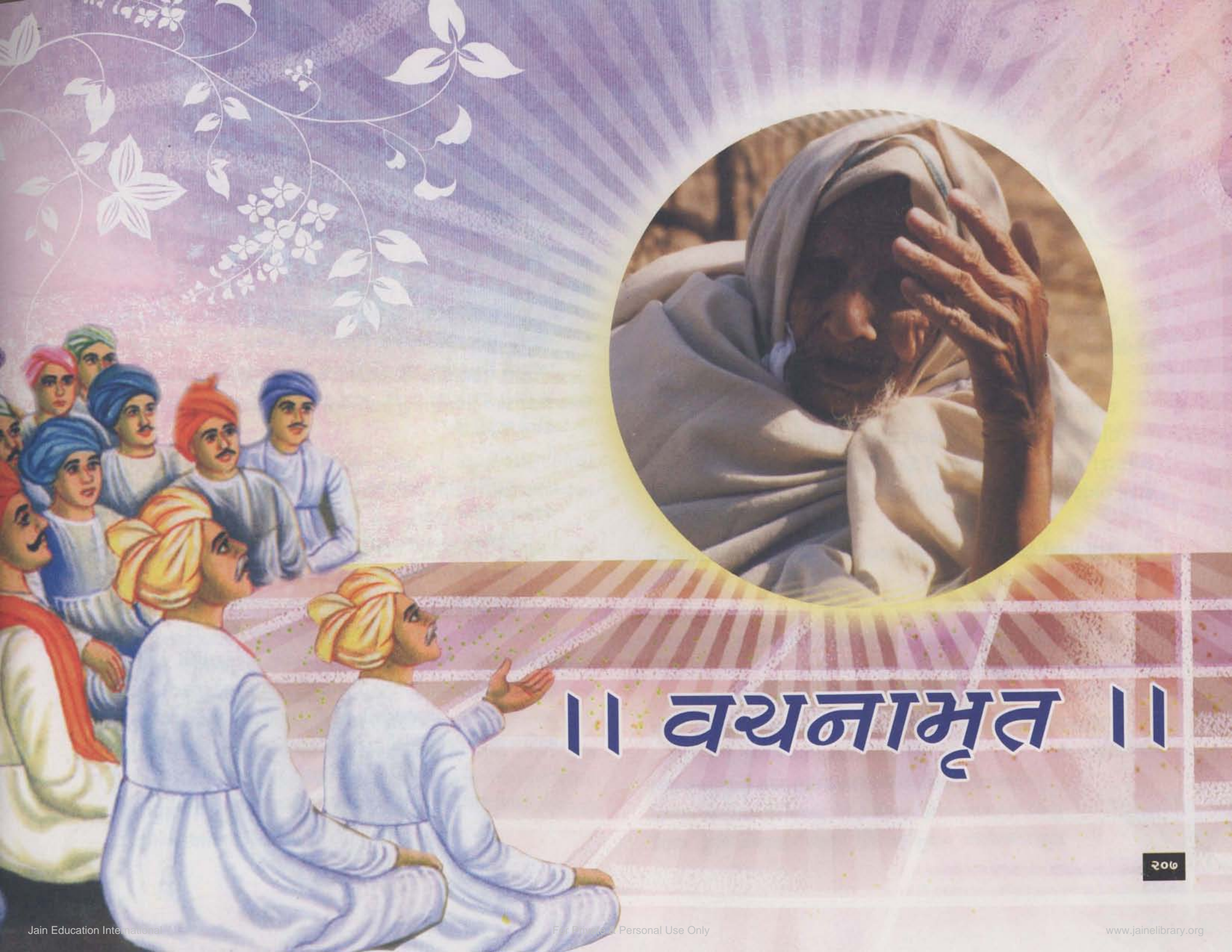

॥ 'જીવન સૂર્યસમું પ્રજ્ઞ આપનું'

મૃત્યુ ચંદ્રસમું શીતળ આપનું'...॥

॥ वचनामृत ॥

વચનામૃત

આશીર્વાદ લેવા આવેલ મુમુક્ષુ આત્માઓને હિતશિક્ષાનો સૂર પ્રાયઃ એવો જ રહેતો કે -

“દીક્ષા શા માટે ?

સંસારમાં શું દુઃખ છે ?

દીક્ષા એટલે અનુકૂળતાને છોડી પ્રતિકૂળતાનો હસતા મુખે સ્વીકાર! જો આ ધ્યેયનું સંપૂર્ણ નિષ્ઠાપૂર્વક પાલન કરવામાં આવે તો દીક્ષા અવશ્ય સફળતાના શિખરોને સર કરવામાં સમર્થ બને.”

“જીવનમાં દ્રવ્ય આરાધનાઓ કરવાની સાથે સાથે ભાવની વિશુદ્ધિ પણ અત્યંત આવશ્યક છે,

ભાવવિશુદ્ધિપૂર્વક કરવામાં આવેલી આરાધના પરંપરાએ મુક્તિફલની મંઝીલ સુધી પહોંચાડવા સમર્થ બને છે.”

“મોક્ષાર્થી આત્માએ પુણ્ય ઉપર મદાર બાંધવોયોગ્ય નથી, પુણ્ય તો અનિત્ય છે.

જન્મતાં જ દેવો જેને સહાય કરતા હતાં તેવા પુણ્યવાન્ કૃષ્ણ મહારાજને દિવ્યસહાયથી સુવર્ણની ઢારિકા નગરી પ્રાપ્ત થઈ... પરંતુ જ્યારે પુણ્ય પરવારી ગયું ત્યારે

ઢારિકાને પણ આંખ સામે બળતી બચાવી ન શક્યા. અરે ! બળતા માતા-પિતાને પણ બચાવી શક્યા નહિ, સ્વયં વૃષાર્ત હતા ત્યારે જરાકુમારના બાણથી મરણે શરણ થયા.”

મોક્ષાર્થી આત્માએતો સદા સંવર-નિર્જરા માટે પુરુષાર્થ કરતા રહેવું જોઈએ.

“આજે સાક્ષાત્ તીર્થંકર ભગવંતો વિદ્યમાન નથી, વિશિષ્ટ જ્ઞાની ગુરુ ભગવંતોનો વિરહ છે, આવાં કપરાં કાળમાં પ્રગટ પ્રભાવી સિદ્ધક્ષેત્ર સિદ્ધગિરિરાજ તો આત્માર્થી શ્રદ્ધાળુઓને માટે સાક્ષાત્ કલ્પવૃક્ષ જ છે, માત્ર આપણી શ્રદ્ધા અને ધ્યેયની શુદ્ધિ હોવી જરૂરી છે.”

ગૃહચૈત્યમાં પરમાત્મા પ્રતિષ્ઠા કરાવવાની ભાવનાવાળા એક ભાગ્યશાળીને કહે-

“ઘરમાં ભગવાન શા માટે પધરાવવાના છો ?

અરે ! સંસાર છોડવા !

ગામમાંથી ભગવાન ઘરમાં આવે, ઘરમાંથી હૃદયમાં, હૃદયમાં લાવવા માટે જ ઘરે ભગવાન પધરાવવાના છે. શ્રાવક તો સર્વવિરતિનો લાલસુ હોય તેથી સતત સંસારમાંથી ક્યારે મારો છૂટકારો થાય એવી તીવ્ર ઝંખનાથી સંયમ માટે મુરતો હોય અને આવા વિશુદ્ધ તીવ્રભાવથી કરેલી પરમાત્મા-ભક્તિ ચીકણા પણ ચારિત્ર મોહનીય કર્મોનો ચૂરો કરી પાવનકારી પારમેશ્વરી પ્રવ્રજ્યાનું પ્રદાન કરે છે. આવા મનોરથો સાથે પ્રભુજીને ઘરે પધરાવશો તો સંસારની સાથે પરંપરાએ ભવભ્રમણ પણ છૂટશે.”

પરદેશ જતાં એક યુવાનને શિખામણના બે શબ્દો

“જો ભાઈ ! પરદેશનું વાતાવરણ તો સંપૂર્ણતયા ભોગ-વિલાસથી ભરેલું છે. તેથી સતત આત્મજાગૃતિ રાખવામાં ન આવે તો પેલા કંસારાના કબૂતરની જેમ આખો દિવસ વાસણનો અવાજ સાંભળીને ટેવાઈ જાય અને તેની કોઈ અસર ન થાય તેમ પરદેશમાં તમે પણ ભોગ-વિલાસના વાતાવરણમાં એવા ટેવાઈ જશો કે તેના પ્રત્યે તમને અરુચિભાવ કે પાપભિરૂતા નહીં રહેવાથી તેમાં ક્યારે લપેટાઈ જવાય તેની ખબર ન રહે! તેથી સાવધ રહેજો !”

યુવાન કન્યાએ વંદન કરી પૂજ્યશ્રીને જણાવ્યું કે-

“હું આરાધનાનો ઘણો પ્રયત્ન કરું છું પણ મને ક્રોધ ખૂબ આવે છે.”

પૂજ્યશ્રી કહે - “ ક્રોધનું મૂળ શોધો, હું સંપૂર્ણ રીતે દોષોથી ભરેલી છું, મારામાં કોઈ વિશેષતા નથી. આવું વિચારવાથી અભિમાન દૂર થશેને ક્રોધ પણ ધીમે ધીમે ઓછો થવા માંડશે.”

આરાધનાના છોડ વાવવા માટે દોષોનો ઉકરડો તો દૂર કરવો પડે ને !

“તાવ આવે તે દુઃખ છે અને મટે તે સુખ છે, થાક લાગે તે દુઃખ છે અને સુવાથી આરામ થાય તે સુખ છે, આવી માન્યતાઓ અજ્ઞાનજનની હોય! વાસ્તવમાં તો તાવ, રોગ કે થાક વગેરે આવે જ નહીં તે સુખ છે. તાવ આવે ને દવા લેવાથી રાહત અનુભવાય તે તો આભાસિક સુખ છે. ભૂખ લાગે ને ભોજન લેવાથી ક્ષુધા શમે તે સુખ નથી પરંતુ ખાવાની ઈચ્છા જ ન થાય તે વાસ્તવિક સુખ છે અને આવા અણાહારી પદનું સુખ મોક્ષમાં જ પ્રાપ્ત થાય છે તેને માટે આપણે તપધર્મની આરાધના કરવાની છે.”

“જિનેશ્વર પરમાત્માનો ધર્મ ત્યાગપ્રધાન છે, જ્યારે અન્ય ધર્મો રાગપ્રધાન છે કારણ કે ત્યાં તેમના પૂજ્યો ‘પુત્રવાન્ ભવ’ ‘ઘનવાન્ ભવ’ એવા આશીર્વાદ આપી તેના ભૌતિક વિકાસને ઇચ્છે છે જ્યારે જિનેશ્વર પરમાત્માના શ્રમણ ભગવંતો તારો ભવસંસાર નાશ થાઓ તેવા અર્થવાળા ‘નિત્યારગપારગાહોહ’ ના આશિષ આપતા હોય છે.”

“જે આત્માઓ જિનધર્મયુક્ત માનવભવ પામવા છતાં જિનાજ્ઞાનુસાર જીવન જવતાં નથી અને જીવનમાં ધર્મ આરાધના નથી કરતાં તે જીવો પોતાના આત્માને ઠગી રહ્યા છે.”

સંસારના પદાર્થો દુઃખ સ્વરૂપ લાગતા નથી ત્યાં સુધી મોક્ષના સુખો પામવાની તલપ જાગતી નથી.

એકવાર શ્રાવકે કહ્યું,

“સાહેબ ! આપે તો કાયાનો કસ કાઢવામાં કાંઈ બાકી નથી રાખ્યું !”

પૂજ્યશ્રી કહે “અરે ભાઈ ! મારે આ કાયા જ જોઈતી નથી, તે છે તો બધું દુઃખ છે ને ?” કેવો દેહમમત્વ ત્યાગ !

પૂજ્યશ્રી હમેશાં કહેતા- ત્યાગે ઉસકે આગે, માગે ઉસસે ભાગે

‘જે જીવને પરોપકાર કરવાની બુદ્ધિ હોય તે જ આત્માનો ઉદ્ધાર શક્ય બને છે.’

“સંયમજીવનમાં નિઃસ્પૃહતા અને વિશુદ્ધ

સંયમપાલન, જે આ બે ગુણોનું ચુસ્ત પાલન કરવામાં આવે તો આપણી યોગ્યતા મુજબ બીજા ગુણો આપોઆપ વિકાસ પામે છે.”

“જીવન ક્ષણભંગુર છે તેથી સમયનો પણ પ્રમાદ ન કરવો. ક્યારેક અશુભ વિચાર આવી જાય તો મિચ્છામી દુક્કડં આપી શુભપ્રવૃત્તિમાં લાગી જવું તેમાં પણ આગમસૂત્રો આદિના સ્વાધ્યાય - ચિંતનથી ખૂબ નિર્જરા થાય છે !”

“શરીરને પંપાળ્યા ન કરવું, કંઈક પરાક્રમ કરીએ તો આત્માની શક્તિ બહાર આવે !”

“આત્માની શક્તિ અનંતી છે. સુખ બહાર શોધવાનું નથી સુખતો આત્મામાં જ છે માત્ર ઢાંકેલી શક્તિને ઉઘાડવાનો ઉદ્ધમ કરવાનો છે.”

જ્યારે સાક્ષાત્ તીર્થંકર પરમાત્મા તથા વિશિષ્ટ જ્ઞાનનો પણ વિરહ છે તેવા આ કાળમાં પ્રગટ પ્રભાવી શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર અને શ્રી ગીરનાર તીર્થ એ તો શ્રદ્ધાળુજનો માટે સાક્ષાત્ કલ્પવૃક્ષ જ છે. માત્ર આપણી શ્રદ્ધા અને ધ્યેયની શુદ્ધતા હોવી આવશ્યક છે.

સંસારનો માર્ગ દુઃખનો સાગર છે,
મોક્ષનો માર્ગ સુખનો સાગર છે.

મોટર-બંગલા-ગાડી-સ્ત્રી આદિ ભૌતિકસંપત્તિના રાગમાં દુઃખ છે
અને તેના ત્યાગમાં સુખ છે.

ભુખ લાગે છે માટે ખાવાનું મન થાય છે અને ખાવાથી સુખનો અનુભવ થાય છે, હકીકતમાં તે ભ્રમ છે, સારું સુખતો ભુખ જ ન લાગે તે છે.

જિનધર્મયુક્તમાનવભવ પામવા છતાં જે જીવો જીવનમાં ધર્મપ્રવૃત્તિ નથી કરતાં તે જીવો પોતાના આત્માને ઠગે છે.

જે જીવોના મનમાં પરોપકાર કરવાની બુદ્ધિ હશે તે આત્માનો જ ઉદ્ધાર શક્ય છે.

માનવભવમાં પરોપકારની ભાવના થવી એટલે જાણે કે આંખા ઉપર મંજરી આવી ન હોય ? તેમ તે માનવભવ શોભે છે.

અર્થ અને કામનો ઉપદેશ આપવો તે રોગીને કુપથ્યનો ઉપદેશ આપવા તુલ્ય છે.

પ્રથમ પોતાના આત્માને સાધવો ત્યારબાદ પરોપકાર કરવો.

જિનેશ્વર પરમાત્માએ બતાવેલા ધર્મમાં ત્યાગની પ્રધાનતા છે. અન્ય ધર્મોમાં રાગની પ્રધાનતા છે.

અન્ય ધર્મીસાધુ “પુત્રવાન્ ભવઃ” “આયુષ્યમાન્ ભવ” “ધનવાન્ ભવઃ” આવા આશીર્વાદ આપે જ્યારે જિનેશ્વરપરમાત્માની આજ્ઞાને વરેલો સાધુ “ભવસંસારનો નાશ થાઓ” આવા આશીર્વાદ આપે.

જિનધર્મ અનંતજીવોનું રક્ષણ કરનાર ધર્મ છે.

જીભના સ્વાદ ખાતર અભક્ષ્ય-અનંતકાયાદિ જીવોનું ભક્ષણ કરનારા તે ભોજન દ્વારા અનંતજીવોને પોતાના દુશ્મન તરીકે પેદા કરે છે.

ભાવ વગરના દાન-શીલ-તપધર્મની વિશેષ કોઈ કીંમત નથી.

મોક્ષના ભાવ વિનાનો કરેલો ગમે તેટલો ધર્મ મોક્ષ આપવા સમર્થ બનતો નથી.

જે આત્મા પાંચ ઈન્દ્રિયોના વિષય પ્રત્યેના રાગદ્વેષને તથા કષાયને ખતમ કરવા પ્રવૃત્તિ કરે તે ધર્મ.

પરમાત્માએ જે ત્યજી દીધું તે મેળવવા આપણે મથીએ છીએ.

સંસારરૂપી દુઃખના દરિયામાંથી છૂટી મોક્ષરૂપી સુખના દરિયા સુધી પહોંચવા માટે પ્રવ્રજ્યા (દીક્ષા) આવશ્યક છે.

તીર્થંકર પરમાત્માની મુક્તિ નિશ્ચિત હોવા છતાં તેઓને પણ સંયમધર્મનો સ્વીકાર કરવો પડતો હોય છે તો સતત દુઃખ અને પાપમાં ચક્ર્યૂર એવા આપણે તો સંયમધર્મનો અવશ્ય સ્વીકાર કરવો પડે.

જેમ ખેડૂત પ્રથમ ઘરતીમાં બીજ વાવે છે પછી પાકની અપેક્ષા રાખે છે તેમ આપણે પણ પહેલા આપવાની ભાવના રાખ્યા બાદ જ પામવાની ભાવના રાખવી જોઈએ.

આપણે ત્યાગની ભાવનાને બદલે મેળવવાની ભાવના રાખીએ છીએ એટલે જ આપણને મળતું નથી.

પુણ્યયોગે જે કાંઈ સાધન-સામગ્રી-સંપત્તિ મળ્યા હોય તેનો ત્યાગ કર્યા વગર મોક્ષનો સંભવ જ નથી.

સઘળા દુઃખોના દાવાનલને શમાવનાર જિનેશ્વર પરમાત્માનો ધર્મ છે.

જ્યાં સુધી સંસારના પદાર્થો દુઃખ સ્વરૂપ ન લાગે ત્યાં સુધી મોક્ષના સુખો મેળવવાની તલપ જાગતી નથી.

ભૂંડને વિષ્ટા ભૂંડી લાગે તો તે વિષ્ટા છોડે, તેમ આપણને સંસારના ભૌતિકસુખ સામગ્રી જ્યાં સુધી વિષ્ટા સમાન તુચ્છ ન લાગે ત્યાં સુધી આપણે મોક્ષમાર્ગથી દૂર જ રહીએ છીએ.

શ્રી! ઓમ

સરિતામાં એક ડૂબકી

સ્તુતિ

પ.પૂ.સા.ભક્તિધરાશ્રીજી

સંયમયોગધરં મહાવ્રતધરં વિદ્ધભિક્ષાચરં ।
શાસનહિતકરણશુભપ્રયતં ધોરાભિગ્રહે રતં,
ક્રિયાશુદ્ધિસમિતિગુપ્તિપ્રવરં આજ્ઞૈકરુચિકરં;
વાત્સલ્યમૂર્તિકૃપાપરં સુગમીરં વન્દે હિમાંશૂસૂરિં ॥

નમામિ તં સૂરિવરં

પ.પૂ.સા.ભક્તિધરાશ્રીજી

માણેકપુરનગરે વસન્તં ગુણરાજિતં,
શુભલક્ષણસંયુક્તં નમામિ તં સૂરિવરં ॥૧॥
બાલોઽપિ ગુણગંધીરં નામ હિ હિરાભાઙ્કં;
વિનયાદિગુણાગારં નમામિ તં સૂરિવરં ॥૨॥
રામચન્દસૂરિશિષ્યં ગુણરત્નમહોદધિં,
અતિધોરતપસ્વિનં નમામિ તં સૂરિવરં ॥૩॥
ચારિત્રપાલને શૂરં રાગાદિકક્ષયે ક્રુરં,
પરિષહસહે વીરં નમામિ તં સૂરિવરં ॥૪॥
શુદ્ધગવેષણાયત્નં શુદ્ધાત્માકરણે રતં
શુદ્ધક્રિયાજયોપેતં નમામિ તં સૂરિવરં ॥૫॥
જિનશાસનસંઘસ્યહિતાર્થેકૃતનિશ્ચયં,
આચામ્લાદિતપોદેહનમામિ તં સૂરિવરં ॥૬॥
પાદચારવિહારેણપવિત્રીકૃતસુભૂમિં,
આપગ્ચનવતિવર્ષં નમામિ તં સૂરિવરં ॥૭॥
શાન્તદાન્તમહાશૂરં કારુણ્યરસવારિધિં
ભીમકાન્તગુણોપેતં નમામિ તં સૂરિવરં ॥૮॥

ગુરુગુણાષ્ટકમ્

પ.પૂ.મુનિ દિવ્યદર્શન વિ.મ.સા.

દ્રવ્યાલ્પતાઽઽચામ્લતપઃકુઠારૈઃ,
શ્રીસંઘવિઘ્નવ્રજવૃક્ષછેદી ।
નિર્દોષવૃત્ત્યા શુભવ્રતધારી;
સૂરિર્હિમાંશુઃ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૧॥
સઙ્ઘૈકતાથૈં પ્રણિધાનદાઢ્યમ્
કૃત્વા મનો-વાક્ - તનુભિઃ પ્રયત્નમ્ ।
આનંદિતઃ તારકતીર્થભક્તઃ
સૂરિર્હિમાંશુઃ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૨॥
દીક્ષાદિનાન્ મિષ્ટફલાદેસંજ્ઞઃ
પ્રાયઃ સદાચાસરસાક્ષજેતા ।
ત્યાગી તપસ્વી સુકૃતી વિરાગી;
સૂરિર્હિમાંશુઃ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૩॥
ઉગ્રવિહાર બહુવાર્ધકેઽર
કસ્યાપ્યપેક્ષાં હિ વિના વિધાય ।
અશ્રાન્તભાવે - ઢસાધનાકૃત્
સૂરિર્હિમાંશુઃ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૪॥
યન્નામમાત્રસ્મરણેન શાન્તિં,
ભવ્યાત્મનાં કલ્મષપુંજમેતિ ।

પર્યાનામૃત

આશીર્વાદ લેવા આવેલ મુમુક્ષુ આત્માઓને
હિતશિક્ષાનો સૂર પ્રાયઃ એવો જ રહેતો કે -
“દીક્ષા શા માટે ? સંસારમાં શું દુઃખ છે ?
દીક્ષા એટલે અનુકૂળતાને છોડી પ્રતિકૂળતાનો
હસતા મુખે સ્વીકાર ! જો આ ધ્યેયનું સંપૂર્ણનિષ્ઠાપૂર્વક
પાલન કરવામાં આવે તો દીક્ષા અવશ્ય સફળતાના
શિખરોને સર કરવામાં સમર્થ બને.”

પુણ્યં સ્ફુટં પલ્લવિતં સમેતિ;
સૂરિર્હિમાંશુ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૫॥
દીક્ષા-પ્રતિષ્ઠાંજનસંઘકાર્યે,
શ્રેષ્ઠમુહૂર્તેસતતં પ્રદાય ।
જ્યોતિર્વિદૌકોઽગ્નિવિઘ્નહર્તા;
સૂરિર્હિમાંશુઃ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૬॥
યાત્રાં કૃતં સિદ્ધગિરેર્વિધાય,
મધ્યન્દિને યેન સુરૂક્ષભક્તમ્ ।
દાન્તેન મૃત્યુંજયપારણેઽપિ;
સૂરિર્હિમાંશુઃ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૭॥
ભવ્યોત્કરોદ્ધારવિચક્ષણેન,
લોકાન્ સદૈવ પ્રતિબુદ્ધ્ય યેન ।
વાક્તિસિદ્ધિરાપ્તા નિરવદ્યવાક્યૈઃ
સૂરિર્હિમાંશુઃ સ શુભાય મેઽસ્તુ ॥૮॥

गुणांजली

प.पू.आ.अरविंद सू.म.सा.

॥ श्री वसंततिलकावृतम् ॥

ऐदंयुगीनयतिभिः स्तुतसच्चरित्रः ।
कर्मक्षयाय सततं तपसि प्रवृत्तः,
चारित्ररत्नममलं परिरक्षयंश्च;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥१॥

जन्माग्निषट्निधिशशांकमिते सुयोगे ।
येषां स्वपुण्यवशः स्वकुले शुभंयुः,
जैन च शासनमिदं बहुशः प्रकाशि;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥२॥

दीक्षाय संसृतिवनी भ्रमनाशकर्त्री ।
संवत्सरे खनिधिनंदसुचन्द्रयोगे,
संपालिता समितिगुप्तिसुभावयुक्ता;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥३॥

आचार्यवर्यपदयुक् स बभूव सूरिः ।
नंद द्विशून्यनयने खलु वैक्रमेऽब्दे,
चातुर्विधे सकलसंघसुदत्त मैत्रिः;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥४॥

स्वर्वास नंद समितौ गगने सुनेत्रे ।
संख्येऽभवच्च सुसमाधिबलेन सम्यक्,
स्वीयं च जन्म सफलीकृतवान् समग्र;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥५॥

संमेलनं च यतीनां हितकृत् प्रकृष्टम् ।
संजायमानविविधैर्नियमेर्विशिष्टम्,
वर्षेऽथ वेदयुगशून्यमिते द्विकेऽत्र;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥६॥

श्रीउज्जयन्तगिरिराजकृतप्रतिष्ठः ।
तीर्थे सहस्रसहकारवने सुरम्ये,
श्रीनेमिनाथजिनराज सुपावितेऽत्र;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥७॥

चक्रेऽष्टकम् मधुरिमाश्रयशस्तवर्णम् ।
श्रव्यं वसंततिलकाभिध चारुगीतम्,
प्रस्तौति सूरिविजयांकितचारविन्दः;
क्षेमंकरो जयतु सूरिवरो हिमांशुः ॥८॥

नमः श्रीसूरिराजाय, हिमांशुवर्णशालिने ।
परोपकारभिष्ठाय, भद्रं हिमांशुसूरये ॥९॥

तपस्वी वंदना भावांजली

प.पू.आ. वारिषेण सू.म.सा.

❖ मानव आते चले जाते है
पुष्प महकते मुरझा जाते है
तपसम्राट हिमांशुसूरिश्वर के
सद्गुण अपनी महक से
जैन शासन गौरव लेते है !

❖ उज्ज्वल संयम निर्मलश्रद्धा
जिनका मन सदा शीतल है
छल बिनाका हृदय कोमल
हीमांशुसूरि को वंदे पलपल

❖ मधुर वचनो का भंडार थे
सभी के दिल के शणगारथे
परहित काजे कष्ट सहते
हिमांशुसूरि तपसम्राट थे

❖ क्षणिक स्मित मुस्कान से
मुक्ति बोध हमे सदा होता है
परोपकारी के नयनो से मुजे
हिमांशु तपस्वी ज्योत दिखता है

❖ तपसम्राट की श्रद्धा से हम
वंदना भाव जगाते आज
हिमांशुसूरि चरणोमें सदा
अंतर से शिर झुकाते है ।

❖ गुरुवर विश्वमंगल हो
सदा ऐसी भावना बनो,
अमित परहित नयनो से
गुरुवर आशिष वरसाते रहो !

સ્તુતિ

પ.પૂ.સા. જિનનિધિશ્રીજી

“જેનું તંપોતેજથી,
શોભતું હતું ભાલ,
જેનું ચરિત્ર જોઈને,
નમી જતાં આબાલ;
માણેકપુર ગામનો,
જે હતો કોહીનુર બાલ,
તે આચાર્ય હિમાંશુસૂરિને,
વંદના ત્રિકાલ.

“મિલન માટે ઓ ગુરુ,
અધીરો બન્યો આ આતમા,
ભેટવા ગુરુમાં આપને,
આતુર બની મુજ ચેતના;
અશ્રુ વહાવે નયનો મારાં,
છે અસહ્ય વિરહવેદના,
ખોળે તમારાં મુકુ મસ્તક,
એક મુજ છે ભાવના.”

“તારા વિરહની વેદના,
વસમી આજે લાગે બહુ,
જીવંત છે આ આતમા,
તુજ આશરે મારાં ગુરુ;
ભલે જ્યાં રહો પાઠવજો,
આશીષ અંતરથી બહુ,
ભલે જ્યાં રહું ત્યાં મેળવું,
તુજ પ્રેમના પરમાણુ સહુ.”

સ્તુતિ અષ્ટક

પ.પૂ. આ.જગવલ્લભસૂરિ મ.સા.

માણેકપુરમાં જન્મપામી જન્મ મરણ નિવારવા,
ત્રિકરણ ત્રિયોગે રત્નત્રયીને સાધી જનુ અજવાળવા;
સૂરિ દાન હસ્તે વરદ સંયમ પામી પાપ નિકંદતા,
વૈરાગ્યપૂર્ણા સૂરિ હિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૧

શિક્ષાગ્રહણ આસેવની લઈને પરમગુરુ શરણમાં
સૂરિ પ્રેમયોગે સાધતા જીવન વિશુદ્ધિ ચરણમાં
ગુરુ રામચંદ્રસૂરીશ્વરાન્તેવાસી ગુરુ વયણે રતા
જયોતિષ વિજ્ઞા સૂરિ હિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૨

હિમાંશુ શીતલા સૂર્ય સમ તૈજસ્વિતા ધારક સદા,
ગુરુ આપ તરતા જગત તારક સાધના યોગે મુદા;
ઉદ્યતવિહારી દેવ-ગુરુની ભક્તિતનું પીયૂષ પીતા,
જ્ઞાનીગરિષ્ઠા સૂરિ હિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૩

વીશ વાર વીશ ઉપવાસથી અરિહંતપદ આરાધના,
પણ અક્ષરે અઢાઈપંચક પદ બીજું ગુરુ સાધતા;
સગશય વળી ઉપવાસ શ્રેણિ - વર્ધમાન તપોધના,
તપતેજ શૂરા સૂરિ હિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૪

નિશ્રા ધરી જેણે તમારી તેહની રક્ષા પુરી,
ચંદન-શીતલ વચણાંબુથી આત્મપ્રક્ષાલન કરી;
જાતે કઠોર છતાંય કોમળ કમળશ્યા જે નિરંજના,
વાત્સલ્યપૂર્ણા સૂરિ હિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૫

સદ્જ્ઞાનસંયુત સંયમે પરિણામ ચઢતા જેહના,
શીત વાયુ કે લૂ ગરમ વાતી તો તે ફરકતી રેહ ના;
દિન દિન કાંતિ અધિક વાધે ઓઘ બહુ આનંદના,
ઘનઘાતીચૂરક સૂરિ હિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૬

ઉગ્રવિહારે આવી સૂઈલા પ્રેમવચણે તત્પરા,
નરરત્નને સહયોગી ચંદનમુનિતલા વ્હાલેશ્વરા;
જસવંતને પ્રભુ જગતવલ્લભ નામના દીઘા ધના,
દીક્ષાપ્રદાતા સૂરિહિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૭

જે ટુંક પંચમ વિમલગિરિની નામ રૈવતગિરિતાણા,
સુવિશેષ આરાધક તમે પરિકમ્મી યાત્રા નહિ મણા;
પ્રાન્તે પ્રભુ નેમીશ ને ગિરનાર અંતર ધારણા,
નેમીશ્વરોપાસક હિમાંશુ ચરણકમલે વંદના.....૮

ગુરુવર તુજ જીવનનું....

પ.પૂ.સા.જિનનિધિશ્રીજી

(રાગ: ઓઘો છે આણમૂલો)

ગુરુવર તુજ જીવનનું, એક બુંદ મને મળજો;
ગયા આપ મુકી અમને, ક્યાં દર્શન હવે મળશે ? ..... (૧)
જોવું વાટલડી તારી, રોએ આંખલડી મારી;
મુજ જીવનનૈયાના, હતાં આપ ગુરુ બેલી;
ભવસાગર છે ભારી, હાથઝાલી લ્યોને ઉગારી ..... (૨)
જિનાજ્ઞા શ્વાસ હતો, સાદાઈ હતો સંદેશ;
પ્રમાદનો અંશ હતો, નહિ જીવનમાં લવલેશ;
સુસંયમ જીવનમાં, રગરગમાં હતો સમાવેશ ..... (૩)
ધ્યાનયોગ હતી ચાહત, હતું શિવસુંદરી એકલક્ષ;
શ્રી સંઘનું એકત્વ, સદા રહેતું નજરની સમક્ષ;
હતી તડપન જીવનમાં, બસ એક મળો મને મોક્ષ .... (૪)
દેવ-ગુરુનું સ્મરણ, હતું સંયમનું શરણ;
નિમગ્ન સદા રહેતું, બસ નેમ પાસે મન;
ગુણવૈભવની પ્રતિમા, યાદ રહેશે જનમોજનમ.....(૫)
સિદ્ધિ વચનમાં જેના, ગિરનાર હૃદયમાં એના;
જવલંત વૈરાગ્ય એનો, બોધિબીજના જેઓ પ્રણેતા;
અક્ષય સુખ મેળવવા, મનોમંથન સદા તનમાં..... (૬)

તપસ્વી એક આવ્યા.....

શશીકાંતભાઈ શેઠ - જુનાગઢ

(રાગ : સિધ્ધાયલના વાસી)

તપસ્વી એક આવ્યા, સમતા ભરીભરી લાવ્યા

આજે હિમાંશુસૂરિ જેમનું નામ રે... ॥૧॥

માણસાના માણેકપુર ગામે, રહે ગૃહસ્થી કુલચંદ નામે...

એને કુંવર નામે છે નારી, સેવા ભક્તિનાં છે પૂજારી

તેમના પુણ્ય બળે, હીરાલાલ જન્મ ઘરે

આજે હિમાંશુસૂરિ જેમનું નામ રે... ॥૨॥

પુજ્યપાદ શ્રી પ્રેમસૂરિજી, તેમના પ્રશિષ્ય શ્રી હિમાંશુસૂરિજી

જેવા દાદા ગુરુજી, તેવા થયા સૂરિજી

જેણે દી પાવ્યુ દાદાગુરુ કેરુ નામ રે

આજે હિમાંશુસૂરિ જેમનું નામ રે... ॥૩॥

વીશસ્થાનક વીશ વીશ ઉપવાસે, પારણે આયંબીલ તપ કીધા

માસક્ષમાણમાં નવાણું કીધી, શત્રુંજય યાત્રા એકસો આઠ કીધી

અટ્ઠમ ઉપવાસનો નહી પાર, તપસ્વી બીરુદ પામ્યા ત્યાર

આજે હિમાંશુસૂરિ જેમનું નામ રે... ॥૪॥

ગિરનારની નવાણું કીધી, ઓગણત્રીસ દિવસમાં પૂરી કીધી

સાત છટ્ઠ બે અટ્ઠમ કીધા, પારણે નવ આયંબીલ લીધા

અટ્ઠાઈ સોલનો નહી પાર, ઉગ્રવિહાર કરે ત્યાર

આજે હિમાંશુસૂરિ જેમનું નામ રે... ॥૫॥

અમે સૌ શ્રાવકો બડભાગી મળ્યા મુની મહા અનુરાગી

શશી પ્રણમીને કહેતો, જીવન ઉદય કરી દેજો

એવી અંતિમ ઇચ્છાને કરજો પાર રે...

આજે હિમાંશુસૂરિ જેમનું નામ રે... ॥૬॥

જેના રોમ રોમમાં...

(રાગ : આ છે આગુતાર અમારા...)

ગણિવર્ષ કલ્યાણબોધિવિજયજી

જેના રોમ રોમમાં ત્યાગ અને તપના તેજો ચમકાર

ગુરુ હિમાંશુસૂરિજી અમારા...(૨)

દીક્ષા લીધી યૌવનવયમાં, ગુરુ પ્રેમસૂરીશ્વર પાસે

તલવારની ધાર સમુ સંયમ જે પાળે મન ઉદ્ધાસે(૨)

કલિકાલના ધોર તપસ્વી વંદન વાર હજારા...

ગુરુ હિમાંશુસૂરિજી અમારા...

સો સંયમમાં કષ્ટો આવે કે ધોર પરિષદ આવે

સો રોગોના હુમલા આવે કે શરીર નિર્બળ થાવે(૨)

સત્ત્વ અને સાહસના બળે નિત નિત ઉંચે ચઢનારા...

ગુરુ હિમાંશુસૂરિજી અમારા...

તપ - ત્યાગને જીવનમંત્ર બનાવી કાયાનો કસ કાઢ્યો

અણિશુદ્ધ જીવન જીવી જેણે કર્મોનો કાંટો કાઢ્યો (૨)

આચારની દ્રઢતા રાખીને શુભ આલંબન દેનારા...

ગુરુ હિમાંશુસૂરિજી અમારા...

વયોવૃદ્ધ વયે પણ અપવાદો ના સેવ્યા તે ભડવીર

સિદ્ધાંત અને શાસ્ત્રોના મર્મો વણી બન્યા શૂરવીર (૨)

જ્ઞાન ધ્યાનની અખંડ સાધના ધીર બની કરનારા...

ગુરુ હિમાંશુસૂરિજી અમારા...

સહસાવનનો ઉદ્ધાર કર્યો શાસન પ્રભાવક ન્યારા

આદિશ્વરને નેમિશ્વર જિન અંતરથી લાગે પ્યારા (૨)

આ કાળે જેની જોડ જડે ના એવું જીવન જીવનારા

ગુરુ હિમાંશુસૂરિજી અમારા...

રડતા મુકી સૌ સંઘોને છોડીને ચાલ્યા જગને

હેમચંદ્રસૂરિ શિશુ ઝંખે તુજ ગુણગણના પરિમલને

કલ્યાણ કરી બોધિને પામી જીવનને જીતનારા...

ગુરુ હિમાંશુસૂરિજી અમારા...

ગુરુ ગુણ સ્તવના

(રાગ- સંસાર હૈ એક નદીયાં...)

પ.પૂ. સા. નિર્વાણશ્રીજી

ઓ હિંમાંશુ સૂરિરાયા, હું પ્રણમું તુમારા પાયા
વાત્સલ્ય વરસાવનારા, અમ સહુના તારણહારા.....॥૧॥

ફુલચંદ્રભાઈના ઘેર આયા, માતા કુંવરભાઈના જાયા,
મુખ દેખી સૌ હરખાયા, હીરાભાઈ નામે હુલારાયા (૨)
બાલ્યવયે ધર્માનુરાગી, યૌવન વયે બન્યા વૈરાગી,
સમવર્ષના પુત્રને મુંડી, દીયે દિક્ષા મોહને છંડી.....॥૨॥

સૂરિ રામના શિષ્ય બનાવી, પછી પોતે સંયમ પામી,
નરરત્ન-હિમાંશુની જોડી, જેણે માયા જગતની તોડી (૨)
વિનયવંતા નરરત્ન સૂરિ, જોઈ હરખે દાદા પ્રેમસૂરિ,
સરળ - સમતા ગુણે ભરીયા, હિમાંશુસૂરિ દિલ હરીયા...॥૩॥

રણસંગ્રામે યોદ્ધો થઈને, લડ્યા કર્મની સામે જઈને,
ઘોરતપ ને ક્ષમાને સહારે, ધ્યાનયોગે કષાયને વારે (૨)
સ્વાધ્યાયે શુદ્ધમતિ કીધી, તત્ત્વવાણીને ઘટ-ઘટ પીધી
શ્રીસંઘની એકતા કાજે, ઘોર અભિગ્રહ ધાર્યા ગુરુરાજે.....॥૪॥

સો ઓળીના પારણા ન કીધા, સંઘ એકતાના અભિગ્રહ લીધા,
પંચ શતાધિક એકાદશ સહસ, તપે તપીયા છન્નુ વરસ (૨)
નિર્દોષ ચર્યાએ આંબિલ કીધા, અણાહારીના સ્વાદ જેણે લીધા,
ત્રણ સહસ્રાધિક ઉપવાસે, અપ્રમત્ત આતમ ભાસે.....॥૫॥

ઔચિત્ય ગુણ નવિ ચૂકે, વડિલોનો વિનય નવિ મુકે,
ગુણીજન જોઈ હૈયું ઝુકે, કર્માશ્રયને સવિ રૂકે (૨)
ગિરનારે નેમિ જિનરાય, જોતાં હૈયે હર્ષ ન માય,
પરમ શ્રદ્ધેય ભાવે નિહાળે, પ્રભુ ચરણે આતમ પખાળે.....॥૬॥

સહસાવન કલ્યાણકભૂમિ, તિર્થોદ્ધાર ભાવના રમી,
સંકલ્પ મૂક્યો પ્રભુ ચરણે, શાસનદેવીએ કીધો પૂરણ (૨)

આયંબિલ તપે સંઘ કઢાવે, ગિરિરાજ ગિરનાર ચઢાવે
વય ચોરાણુ પાદ વિહારે, ગિરિ ભેટી હર્ષ વધારે.....॥૭॥

ચાહે ક્ષણ-ક્ષણ નેમિનાથ, લઈ રૈવતગિરિનો સાથ.
સંઘ સહિત પ્રથમ ચોમાસ, બને ગુરુનું અંતિમ ચોમાસ (૨)
મૃગશીર ચતુર્દશી શુક્લપક્ષે, મધ્યરાત્રે વિજયમુહૂર્તે,
પદ પરમ પ્રતિ પ્રયાણ, અસ્ત પામ્યો સંઘનો ભાણ.....॥૮॥

હેમવલ્લભના હૈયાધાર, નયનરત્નના રક્ષણહાર,
શ્રીસંઘ બન્યો નિરાધાર, કુણ કરશે હવે અમ સાર (૨)
ગુરુ પાદ પદ્મ કિહાં પામીશ, ભાવે તુમ માર્ગે અનુગામીશ,
તુમ સાથે અમને લેજો, પદ નિર્વાણ વેગે દેજો..... ॥૯॥

ગુરુના ચરણમાં અર્પણ

(રાગ : અજવાળા દેખાડો...)

પી. બી. શાહ

ગુરુજી પધારો, ગુરુજી પધારો
ગુરુજી ..... ભવસાગરથી તારો(૨)
ગુરુજી ..... અમ અંતરીયે પધારો.

તારો વિરહ સહુને આ અવનિમાં, લાગે છે ખૂબ આકરો
સંસાર સાગરે અથડાતા અમોને, તમારો એક સહારો....ગુરુજી પધારો

સેવક માંગે શરણું તમારું, ના દેશો જાકારો
મા તરછોડે ત્યારે કિહાં જાવું, બાળક રડે બિચારો....ગુરુજી પધારો

નિર્દોષ જીવન નિર્દોષ ભિક્ષા, ઘોર તપસ્વી કહીયા
પ્રભુભક્તિને શ્વાસ બનાવી, સંયમ શણગારે સોહાયા....ગુરુજી પધારો

તપ આકાશમાં તેજસ્વી એવા, સૂરજ થઈને ચમકતા
સંસારદવમાં બળેલા દિલને, ચન્દ્ર થઈ શાતા દેતા.... ગુરુજી પધારો

જીવન જોડ્યું આપે સંયમમાં, સંઘ એકતા કાજે
'દર્શન' માંગે ચરણરજ તોરી, ઘો દર્શન ગુરુ આજે.... ગુરુજી પધારો

ગુણાંજલી

(રાગ : એક જન્મ્યો રાજ ફુલારો)

પ.પૂ.મુનિ ભાગ્યચન્દ્ર વિજયજી

એક જન્મ્યો સંત સિતારો, શાસનને ઉજાળનારો.
હીરાચંદનું નામ ધરીને, ચમક્યો સંતસિતારો..... (૧)

ત્રેસઠના ચૈત્રમાસની સુદ છઠ્ઠ દિને જન્મ્યો,
માણેકપુરે ફુલચંદ્રકુળે, જગનો સહારો આવ્યો;
રત્નકુક્ષિમાં કુંવર કૂખે, જન્મ્યો સંતસિતારો..... (૨)

શૈશવકાળથી ધર્મના રાગી, જિનવચનના અનુરાગી,
પિતાના તેવા સંસ્કારથી, પુત્ર ચીનુ બન્યો વૈરાગી;
રામચન્દ્ર ગુરુ શરણે, પિતા પુત્રે સંયમ લીધું..... (૩)

આગમ અભ્યાસની સાથે, સૂરિ પ્રેમની સેવા કરતા,
સદા નિર્દોષ ગોચરી સાથે, આકરા તપ-જપ કરતા;
“તપસ્વી સમ્રાટ” નામે, થયો જયજયકારો..... (૪)

યુમ્મોતેરમી ઓળીમાં, યાત્રા નવ્વાણું કીધી,
અઠ્ઠાવનમી ઓળીમાં એકસો વીશ યાત્રા કીધી;
જયવંતા શાસનને મળ્યો, ધન્ના સમો આણગારો..... (૫)

ચાર હજાર છસ્સો જેટલા, અખંડ આયંબિલ કીધા,
સહસાવનનો ઉદ્ધાર કીધો, સંઘ અનેરા કાઢ્યાં;
તપ ગણાય નહીં એવા, સંત હતા એ નિરાળા..... (૬)

નિર્દોષ ચર્યાના આગ્રહી, કદી ન લેતા આધાર્મી;
ચાતુર્માસ કરી ગિરનારમાં, રચના ઇતિહાસની કીધી;
જિનશાસનની એકતા કાજે, અભિગ્રહો આકરા કીધા..... (૭)

છત્રું વર્ષે પગપાળા ચાલતા, ઉપયોગ ન ડોળી કે વહીલચેરનો,
જેને જોતાં લાગે જાણે, દુનિયાની દસમી અજાયબી;

એવા હતા હિમાંશુસૂરિ રાયા, અજબ ગુણોના પ્યારા..... (૮)

બે હજાર ઓગણસાઈઠ માગસરે, સુદ - ચૌદશનો દિન આવ્યો,
“અરિહંત , નેમિનાથ” રટતા, ગિરનારે આંખડી મીંચી;
ડૂબી ગયો પુનમનો ચાંદો, આવ્યો અમાસનો વારો..... (૯)

વહાલાના વસમા વિયોગે, આંખો ભીની થાયે,
જ્યોત વગરના દીપક જેવું, થઈ ગયું જીવન અમારું;
ઉંચા ઉંચા સ્વર્ગલોકથી, દૈવી આશિષ દેજો..... (૧૦)

ગુરુ હિમાંશુસૂરીશ્વર પ્રાણપ્યારા....

(રાગ : આ છે આણગાર...)

કમલેશ કોરડિયા (જૂનાગઢ)

જેના રોમરોમથી તપ, ત્યાગ અને સંયમની છલકે ધારા;
ગુરુ હિમાંશુસૂરિ પ્રાણપ્યારા, તપસ્વી ગુરુવર એ ન્યારા...

ગુર્જરધરાએ ભવ્ય જીવોને, રહ્યા સદા ઉપકારી,
રૈવતગિરિએ સાધના કીધી, અરિષ્ટનેમજિણવરની;
સહસાવનની તિર્થભૂમિનો, પુનરોદ્ધાર કરનારા.....
ગુરુ હિમાંશુસૂરિ પ્રાણપ્યારા....

ઉપવાસ ત્રણ હજાર કીધાને શુદ્ધિનો પામ્યા નિધિ,
આયંબિલ અગિયાર હજાર કરી, શાસનપ્રભાવના કીધી ;
તપ અને યાત્રાનો જીવનમાં, ઉમંગ સદા ધરનારા....
ગુરુ હિમાંશુસૂરિ પ્રાણપ્યારા.....

એ ઉપકાર પ્રભુ અરિહંત તણો, જેણે શાસન સ્થાપ્યા,
એ ઉપકાર છે જિનશાસનનો, જેહથી ગુરુવર મલ્યા,
એ ગુરુવરના પુનિત સ્મરણો, સહુ અંતર મહેકનારા....
ગુરુ હિમાંશુસૂરિ પ્રાણપ્યારા....

હિમાંશુસૂરિજીના પ્રેમે...

(રાગ : યે હે પાવનભૂમિ યહા બાર બાર આના...)
હેમશિશુ

હિમાંશુસૂરિજીના પ્રેમે પ્રણમ પાયા,
તપ સાધનાના યજ્ઞે નિર્મળ કીધી કાયા...૧
આ કાળે તુમ સરીખા યોગી ના મે દીકાં,
નિર્મળ સંયમ પાળી શાસનને શોભાયા...૨
આયંબીલ બાર હજાર ઉપવાસો ત્રણ હજાર,
યાત્રાઓ કરી ને અપાર આતમને અજવાળ્યા...૩
પ્રભુ ભક્તિમાં મસ્તાન આચારોમાં એકતાન,
શાસ્ત્રોની વાતોને જીવનમાં અપનાયા...૪
પાલીતાણા ગિરનાર રટતા રહે વારંવાર,
સહસાવન ઉદ્ધારી મનવાંછિત ફળ પાયા...૫
કાતિલ કષ્ટો વેઠ્યા દોષો ના સેવ્યા કદા,
'હેમશિશુ' કરે વંદના, ગુણ ગણ દેજો, રાયા...૬

હિમાંશુસૂરિ રાયા...

(રાગ : હે ત્રિશાવાના જાયા...)

સા. પ્રશાંતગુણાશ્રીજી

હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું તમારા પાયા...
સળગી રહ્યો તો દોષની આગમાં (૨)
તમે છો તારણહારા...
માણેકપુરમાં જન્મ પામતાં, ફુલચંદભાઈના કુળે...(૨)
માતા કુંવરબેનના જાયા, પારણીયામાં ઝુલે...(૨)
શૈશવકાળથી સંસ્કાર પામ્યા (૨) ધર્મક્રિયાના સાયા...
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

જિનપૂજાદિ આવશ્યકમાં, ક્યારે ન રહેતા કાયા...(૨)
ગૃહસ્થધર્મમાં રહેવા છતાં એ, જિનવચન રૂડા લાગ્યા...(૨)
વૈરાગ્યના એ રંગે ભીંજાણાં, (૨) સંયમના ભાવ જાગ્યા
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

પુત્ર ચીનુની દીક્ષા કાળે, મુંડન તેનું કીધું...(૨)
અંતરાય કર્મો સર્વે ખપાવી, સંયમ રૂડું લીધું...(૨)
રામચંદ્ર ગુરુ નિશ્ચા પામી (૨) ગ્રહણાદિ શિક્ષા પાયા...
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

દાદા પ્રેમસૂરિની સેવા પામી, તપ/જપ આકરા ધ્યાયા...(૨)
દોષરહિત ગોચરી કરતા, કરતા આતમશુદ્ધિ...(૨)
શત્રુંજય તપની સાથે સાથે (૨) ગિરનારની નવાણું કીધી
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

સહસાવનનો ઉદ્ધાર કરાવી, અનેક દીક્ષા દીધી...(૨)
ત્રણ હજાર ઉપવાસની સાથે, હજારો આયંબિલ કીધા...(૨)
જિનસાશનની એકતા કાજે (૨) અભિગ્રહ આકરાં લીધા
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

સિદ્ધાયલ ગિરનારની ભક્તિ, જીવનભર જેણે કીધી...(૨)
ચોમાસું કરી ગિરનાર ગોદમાં, ઇતિહાસની રચના કીધી...(૨)
રોગની વેદના કારમી ઘેરી (૨) ઉપશમ ભાવે સહતાં
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

માગસર સુદ ચૌદશની રાત્રે, ગિરનારનું ધ્યાન ધરતાં...(૨)
'અરિહંત' 'નેમિનાથ' 'નેમિનાથ' 'અરિહંત' શ્વાસે શ્વાસે રટતાં...(૨)
અપૂર્વ સમાધિ પામીને એણે (૨) મુક્તિભાણી ડગ ભર્યા
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

સૂનો પડ્યો છે સંઘસકળને, સૂની લાગે સવિદિશા...(૨)
હે સૂરિવરજી હાથપકડજો, પ્રશાંતની અભિલાષા...(૨)
સ્વર્ગમાંહેથી આશિષ દેજો (૨) અમ સેવકને ઉદ્ધરજો
હિમાંશુસૂરિ રાયા, પ્રણમું...

ગુરુ તુજ યાદ સતાવે છે...

(રાગ : બહારો કૂલ બરસાવો...)

આંખડી મારી છલકાયે, ગુરુવર યાદ આવે છે ...

ગુરુ તુજ યાદ સતાવે છે...

મનડું મારું મુંઝાયે, ગુરુવર યાદ આવે છે... ॥૧॥

ગુરુ તુજ યાદ સતાવે છે...

હતું કેવું એ ભાગ્ય મારું, જ્યારે તુજ દર્શન કરતો;

ટગટગ નિરખી મુખ તારું, આનંદ અપાર અનુભવતો;

આજે નયના થયા સૂનાં, ગુરુવર યાદ આવે છે... ॥૨॥

ગુરુ તુજ યાદ સતાવે છે...

આવતો હું દોડી-દોડી, કરજોડી ઉભો રહેતો;

નયના તારા અમીધારા, નિરખતાં હર્ષ થાતો;

દ્યોને દર્શન ગુરુદેવા; ગુરુવર યાદ આવે છે ...

ગુરુ તુજ યાદ સતાવે છે... ॥૩॥

પીઠ પર તુજ કર ફરતો, માતાનો મોહ ભૂલાવે;

વરસે વાત્સલ્યવારિ, પિતાનો પ્રેમ વિસરાવે...

ગયા ક્યાં છોડી ગુરુમાતા, ગુરુવર યાદ આવે છે ...

ગુરુ તુજ યાદ સતાવે છે... ॥૪॥

વર્ણવવા નહિ શક્તિ મારી, ગુરુવર ઉપકાર તારા;

વિજય હિમાંશુસૂરીશ્વરજી નિજ સેવકને તારો;

તારા ભક્તો કરે વિનંતિ ગુરુવર યાદ રાખોને...

ગુરુવર સાથરાખોને... ॥૫॥

નયના દર્શન તરસ્યા, ગુરુવર દર્શન દેજો;

વરસાવી સ્વર્ગથી કરુણા, સદાયે સાથમાં લેજો;

આ સેવક કરે વંદન, ગુરુવર યાદ આવે છે ...

ગુરુ તુજ યાદ સતાવે છે... ॥૬॥

પ.પૂ.આ.હિમાંશુસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના જીવનચરિત્રનો રાસ

પ.પૂ. આ.વિ.જગવલ્લભ સૂરિ મ.

નેહે નેમિશ્વર નમી, પ્રેમે પ્રેમ સૂરીશ.

ભુવનભાનુસૂરિ ભાવથી, ગચ્છાધિપ પ્રભાગીશ. ॥૧॥

જયઘોષસૂરિ સામ્રાજ્યમાં, ધર્મજીત સૂરિશિશ.

માંગુ હો વરદાયિકા, વાગ્દેવી સમરીશ. ॥૨॥

પ્રેમપીપૂષ પીતા સદા, રામચંદ્રસૂરિશીશ

સૂરિ હિમાંશુ ગુરુતાણો, મંગલજાપ જપીશ. ॥૩॥

ઢાળ - ૧

(રાગ : વીર ત્રિગુંદ જગત ઉપકારી)

સૂરિહિમાંશુની ગૌરવ ગાથા, પાવન થાવા ગાઉં રે.....

જીવન જેનું ગુણની ગંગા, ચિંતવીને હરખાઉં રે ..... ॥૧॥

મુક્તિ પાણ પરમેષ્ઠિની, પામવાને જનુ લીધો રે.....

માણેકપુરમાં મુખડુ જોતા, જાયાએ પીયૂષ પીધો રે..... ॥૨॥

હિતકર તાયને માયના ખોળે, લાલન પાલન પાયા રે.....

વ્હાલપમાંહે જે વૈરાગી, નોખી અનોખી જસ માયા રે ..... ॥૩॥

માંજી રહ્યા નિજ મનને પલપલ, ભવથી વિરમવા કામે રે.....
ભોગાવલીના ઉદયે પરાણ્યા, પાણ ના ચિત્તું જામે રે .....॥૪॥

શુભવેળા શુભઘડીએ પાયા, પુત્ર રતનને પુત્રી રે .....
જાગે મોહરાજાએ માયા, જીવનાંગાણમાં ચિત્રી રે ..... ॥૫॥

સૂત્ર વિચારે અર્થ વિચારે, આતમપંખી ફફડે રે.....
ગૃહપિંજરથી ઉડવા કાળે, ઉત્તમપણને પકડે રે.....॥૬॥

રીતી-નીતિ - ભલી પેરે જાગી, અમદાવાદે પહોંચ્યા રે...
દાનગુરુની ગોદમાં સ્વામી, પ્રેમસૂરી મન રુચ્યા રે..... ॥૭॥

વીણા બજાવે જિનવયાગની, રામચંદ્રસૂરિ રાયા રે.....
ઝેર વિખરીયુ મોહનાંગાણનું, રાગ ખેલ ખલક વિસરાયા રે.....॥૮॥

કેમ હીરાલાલ ? એમ કહીને, ગાડીમંત્ર પ્રયોગે રે .....
પ્રેમસૂરિ ગુરુ ઝેર ઉતારે, મન રત્નત્રયી યોગે રે.....॥૯॥

દાન-પ્રેમ-રામ ગુરુના વયાગે, બાળવયસ્ક પુત્ર રે.....
લઈને ગયા ગામ વત્રા માંહે, ચિંતવે હિત અમુત્ર રે .....॥૧૦॥

મેરુવિજય ગુરુ ક્રિયા કરાવે, અજિતજિનેશ્વર આગે રે .....
રજોહરાગ અર્પે ગુરુ મંત્રી, નાચે સંયમરાગે રે.....॥૧૧॥

ગાયકવાડી રાજ્યમાં બાળ, દીક્ષાતાણો વિરોધ રે.....
નાવી થઈ પુત્ર શિર લુંચે, પુત્ર વરે હિતબોધ રે.....॥૧૨॥

વિજ્યાન્વિત નરરત્ન મુનિવર, નામઠવાણ તસ થાવે રે.....
રામચંદ્રસૂરિ શિષ્ય નીપાયા, બાળમુનિ હિત થાવે રે.....॥૧૩॥

ગુરુને ભેળા કરી એમ પૂછંતા, દીકાખની વેળા બતાવો રે....
અમે દીક્ષા થી આનંદ વરણુ, જાનુ મત લલચાવો રે.....॥૧૪॥

દાન-પ્રેમ ગુરુ વયાગે નિર્ગીત, સંવત ઓગાણીશ નેવુ રે....
અમદાવાદમાં થયા આગેગારી, ચૂકવવા ગુરુ દેવુ રે.....॥૧૫॥

મોહના વાદળ જોરે ઘેરાણા, કુટુંબીઓ સહુ આવ્યા રે....
પાણ વૈરાગ વિરાટ નિહાળી, અનુમોદી હરખાયા રે.....॥૧૬॥

ઈમ સંસારની છંડી કેડી, દીક્ષિત થઈ ઉજમાળા રે.....
રામચંદ્રસૂરિ શિષ્ય થયા ને, દાન-પ્રેમ રખવાળા રે.....॥૧૭॥

ગ્રહાણ આસેવન શિક્ષા ગ્રહીને, મોડે યજ્ઞ અનેરો રે...
આણવશી થઈ કરતાં આરાધન, જિમ ન હોય ભવફેરોરે.....॥૧૮॥

ઢાળ-૨

-: દુહા :-

સંયમ ગ્રહી વૈશાખની, સુદિ નવમી દિન સાર
અડ પવયાણ માતા તાણી નીત કરતા સંભાળ ॥૧॥

રાત-દિવસ ઉદ્યત રહી, પાળે પંચાચાર
વિરતિના અનુરાગીયા, વહેતા મહાવ્રતભાર ॥૨॥

છંડી પ્રમાદ પ્રમોદીયા, આલંબન હિતકાર
નજરે રાખી નિરુપમા, જીવનના જીવનાર ॥૩॥

ઢાળ

(રાગ : આઠે પ્રભાવક પ્રવચનનાં કથા)

દર્શનશુદ્ધિ ગુરુવર આપની, અવિહડ શ્રી જિનરાગ;
ત્રિકરાણ યોગે ત્રિકાળે વંદતા, અરિહંતો વીતરાગ. ॥૧॥

પ્રાતઃ ઉઠી નિત જપતા જાપને, નવકારે દઢરાગ;
ગુરુપ્રદત વિદ્યાને મંત્રના, જાપ જપે મહાભાગ. ॥૨॥

શત્રુંજયગિરિના અનુરાગીયા, ગીરિ પ્રસ્તર ગુણકાર;
રાખી નિજકને અવિરત પૂજતા, ધરતા ધ્યાન ધરાર. ॥૩॥

યાત્રા નવાણું શ્રી શત્રુંજયતાણી, તપ તપતાં ત્રાણવાર;
જ્યાણા ધારીને કરતા સ્થિર મને, ઉતરતા બહુ વાર. ॥૪॥

વીશ ઉપવાસને માસખમાણ તાણા, પારાણાદિન પાણ જાય;
ડુંગર દોલ્લો ચઢતા ચિત્તથી, ઉદ્ધસિત મન મલકાય. ॥૫॥

ઈમ ગિરનારની પાણ યાત્રા કરી, વાર નવ્યાણું ન પાર;
વાર અનેક પ્રદક્ષિણા કરી, સિદ્ધગિરિ રૈવત ભાર. ॥૬॥

સંઘ કઢાવ્યો અમદાવાદથી, યાત્રિક આંબલકાર;
જંઘાબળ ક્ષીણ તો યે ચાલતા, ફરસે ગિરિ ગુણકાર. ॥૭॥

ઈમ રૈવતગિરિનો યે કઢાવ્યો, તપસી યાત્રિક સંઘ;
જાગે મુકામ આ છોલે આપનો, ખુટ્યા બળ નિજ જંઘ. ॥૮॥

ત્રાણ-ત્રાણ સંઘ વિમલાચલતાણા, વળી ગિરનારના જાણ ;
 શંખેશ્વર વળી ભોયાણી શેરીસા, ઈમ દશ સંઘ મહાન. ॥૮૮॥
 નેમિપ્રભુ સહસાંવનમાં લીધે, સંયમ સહસ સંગાથ;
 જાણીદાર સ્વરૂપ તે સ્થાનમાં, સ્થાપે શ્રી જગનાથ. ॥૧૦૥॥
 પાદલિપ્તપુર ધોલેરા વળી, વાંકાનેર નડીયાદ;
 વેરાવળ, રાજકોટ સાણંદમાં, આવીને નિશ્ચા પાવન આપ. ॥૧૧॥
 અંજન-પ્રતિષ્ઠા કીધી સહુ સ્થાનમાં, નિશ્ચા પાવન આપ;
 કચ્છપ ઉપર સુવ્રત સ્થાપતા, આંબાવાડીને રાણીપ. ॥૧૨॥
 જ્ઞાન મહોદય ગુરુવાસમાં, રહીને પામ્યા અમાપ;
 આગમ છેદના અભ્યાસી થયા, જ્ઞાની ગીતારથવ્યાપ. ॥૧૩॥
 જ્યોતિર્વિદ શિરોમણિ આપના, મુર્હૂત મંગલકાર;
 શ્રદ્ધા તમારી મનોરંજન કરી, કાર્ય સિધ્ધિ કરનાર. ॥૧૪॥
 ઉગ્રવિહારી ને નિત પરચક્રખાણીયા, દોષ બેતાલીશ ટાળ ;
 ગોચરી કરતા છળાતા નવિ કદી, માંડલી દોષ નિવાર. ॥૧૫॥
 શાસ્ત્રનું વાંચન વળી સ્વાધ્યાયમાં, રહેતા ગુરુ નિયમિત ;
 પરચક્રખાણ તે વિણ નવિ પારે કદી, જ્ઞાન ધ્યાન જપ પ્રીત. ॥૧૬॥
 જીવનભર પગપાળા ચાલીયા, ડોળીનો નવિ ઉપયોગ ;
 કટ્ટર આણા જિગંદની પાળતા, દંઢ જિનવચણ સંયોગ. ॥૧૭॥
 શાસન રક્ષણ હેત ધરી રહ્યા, ઉગ્ર અભિગ્રહ આપ ;
 ઉત્તમ હે આણગાર તુમારું, તન તપથી ધરે તાપ. ॥૧૮॥

ઢાળ - ૩

દુહા

તપ તપતા બહુવિધ ગુરુ, વીશસ્થાનક ગુણખાણ;
 વર્ધમાન તપ સાધના, જિનશ્રેણિ અભિધાન. ॥૧॥
 ત્યાગની સાથે તપ કરે, વૃત્તિતાણ સંક્ષેપ;
 વળી ઊગોદરી ધારતા, પાણ ના જરી વિક્ષેપ. ॥૨॥
 અનુકૂળ-પ્રતિકૂળ ગોચરી, ઓછું અધિક હોય;
 મળે કદી ના પાણ મળે, તો યે ધર ઉચ્છાય. ॥૩॥
 જલ વિણ કંઠના શોષથી, કરતા પુણ્યનો પોષ;
 અહો આરાધક ગુરુવરા, લાવ્યા ક્યાંથી જ્ઞેશ. ॥૪॥

ઢાળ

(રાગ : હે ત્રિશલાના જાયા)

તપ તપતા ઉજવાળા, જ્ઞાનપરિણતિ ધારા;
 સૂરિ હિમાંશુના તપની વાતો, કરતા હરે વિકારા.... ॥૧॥
 જીવનનું આંબેલ જે પહેલું, ચાવવના લેઈ દાણા
 બીજુ આંબેલ પાણ ગુરુવરનું, ફાંકી લીધા કુટાણા,
 ઈમ આરંભ કીધો તપસ્યાનો, ઉદિત સૂરજ ઝગારા. ॥૨॥
 વીશ ઉપવાસ વીશ વાર કરીને, અરિહંત પદ આરાધે,
 છેલ્લી વીશીના પારાણે સિધ્ધગિરી, યાત્રા કરી દિન સાધે,
 આંબેલ કરી નિજ તપને તારે, જુઓ સાધક ચમકારા... ॥૩॥
 તીર્થંકર વર્ધમાન તપસ્યા, ચઢતા ક્રમે આરાધે,
 એકથી ચોવીશ કરી ઉપવાસો, ચોવીશથી એક સાધે,
 ચઢતા ક્રમે એમ પરચીશ પરચીશ, ઉપવાસે જિન પ્યારા... ॥૪॥
 સંભવના બાવીશ ઉપવાસે, પારાણે આંબિલ કીધા,
 ચોવીશ સ્થાને ત્રીશ ઋષભના, કરી ઉપવાસ પ્રસિધ્ધા,
 શત્રુંજય યાત્રા કરી પારણું, અહો તવ સત્ત્વની ધારા.... ॥૫॥
 વર્ષાતપે - દ્વિષષ્ટીદિનમાં, દ્વિશત અડ ઉપવાસી,
 એકશત પાત્રીશ દિનમાં, શ્રેણીતપને વીશી ઉદ્ધાસી,
 સાત છઠ્ઠ અઠ્ઠમ હોય આરાધ્યાં, પારાણે આંબિલ ન્યારા... ॥૬॥
 એકસઠમી ઓળીમાં ઈમ વળી, યાત્રા નવ્વાણું કીધી,
 ગઢ ગિરનારની છેલ્લી અઠ્ઠાઈ, ચોવિહારી કરી લીધી,
 જમકંડોરાણાથી પગપાળા, સંઘ નિશ્ચા દેનારા.... ॥૭॥
 પાણ અક્ષર વિશિષ્ટ આરાધ્યા, વીશસ્થાનક પદ બીજે,
 પાંચ અઠ્ઠાઈ કરી નમો સિધ્ધાણું, આરાધતા દિલ રીજે,
 બહોતેર વર્ષ લગે નવપદની ઓળી અખંડ કરનારા.... ॥૮॥
 નિત બે યાત્રા કરતા ચોપનમી, વર્ધમાન તપ ઓળી,
 સાત છઠ્ઠ અઠ્ઠમ દોય-સહિત કરી, યાત્રા એકસોવીશ પૂરી,
 અઠ્ઠાવનમી ઓળી એ રીતે, કરે જીવન અજવાળા.... ॥૯॥
 એકોનસાઠ - સાઠ - એકસઠ - છાસઠમી ઓળી અધિકેરી,
 છઠ્ઠને પારાણે આંબેલ કરીને, જીતતા રસના ઝેરી,
 એકાંતરે ઉપવાસે પાસઠ, છાસઠમી સેવનારા..... ॥૧૦॥

વય પંચાશી વર્ષની થાતા, યાત્રા સિધ્ધગિરિમાં,
 વળી ગિરનારની કરતા આંબેલ, સાથે ધીમા ધીમા,
 વૈશાખ માસની ધીખતી ધરામાં, કરતા ઉગ્રવિહારા... ॥૧૧॥
 ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા સંઘએકતા, કાળે ગુરુવર ધારે,
 શતએકાદશ આંબેલ પૂરા, કરતાં સંઘની વ્હારે,
 બાર દિવસમાં રાજકોટથી, અમદાવાદે જુહારા.... ॥૧૨॥
 સળંગ આંબિલ સો મી ઓળીથી કરવા અભિગ્રહ લીધો,
 બાવનસો પચાશ આંબિલનો તપ અખંડિત કીધો,
 અષ્ટોત્તર શત વર્ધમાનતપની ઓળી કરી જ્યકારા..... ॥૧૩॥
 લુક્ષ્મ - સૂકુ આંબેલ ગુરુનુ, અલ્પદ્રવ્યથી થાતું,
 પ્રાયઃ એકાશનથી ઓછુ, કદીયે નહિ પર્યક્ષખાતુ,
 એવા અજોડ તપસ્વી શી રીતે, ગાઉ હું ગુગુલા તમારા.... ॥૧૪॥

ઠાળ- ૪

દુહા

નિજ તપગુણથી ઓપતા, રોપે ધર્મના બીજ,
 ભાવુક ભક્તો વશી થયા, વાસાગામાં પડી વીજ. ॥૧॥
 ઉભયટંક પ્રતિક્રમાગમાં, જોડાયા બહુ લોક,
 અચિત્તજલના પાનમાં, પાણ લાગ્યા જન થોક. ॥૨॥
 એ ઉપકાર ગુરુતાગો, ભૂલ્યો નવિ ભૂલાય,
 એમ કહે બહુ ગામના, લોક તાગો સમુદાય. ॥૩॥

ઠાળ

(રાગ : હંસલો ચાલ્યો જવાનો એકલો રે.....)

વિજ્યાન્વિત હિમાંશુ મુનિવરા રે, ગુરુવર આગા ધરી દિલમાંહિ.....
 પિતા-પુત્રની જોડી બની રહી રે, ગામે ગામ ચોમાસુ કરવા જાય રે..... ॥૧॥
 સોરઠદેશે ચોમાસા બહુ કીધા રે, લીમડી, વલભી, પાદલિમપુર રે....
 જાગૃદ્ધિમાંહે બહુલા કર્યા રે, રાજકોટ, જામનગર, વાંકાનેર રે..... ॥૨॥
 વહીવટ દેખી ઉદ્ધાર કીધો ઘણો રે, વલભીપુરનો સંઘ વિશેષ રે...
 ધર્મદ્રવ્યના દોષથી ઉગારીયો રે, ટાળ્યા બહુલા સંઘના ક્લેશ રે..... ॥૩॥
 ગુર્જરદેશે ધંધુકા ગામમાં રે, કીધા ચોમાસા બહુ હિતકાર રે.....
 સાગુંદગામે ચોમાસુ આપનું રે, કીધો સંઘનો જ્યજ્યકાર રે..... ॥૪॥

કચ્છદેશવિષે વળી વિચર્યા રે, ફરસ્યા તીર્થ ભદ્રેશ્વર સાર રે.....
 વિજ્ય-વિજ્યાશેઠાગી ભોમમાં રે, પાવનકારી યશો ધરનાર રે..... ॥૫॥
 રાજસ્થાનમાં ઉગ્ર વિહારીયા રે, રેગીસ્તાનમાં તપે તનુ તાપ રે....
 વિધ વિધ તીર્થની યાત્રાઓ કરી રે, તારક તીર્થોથી ધોતા પાપ રે..... ॥૬॥
 દેશ મહારાષ્ટ્રે પાણ વિચર્યા રે, કુંભોજગિરિ જગવલ્લભ પાસ રે
 સાંગલી ચોમાસું કરતા થકા રે, યોગી ભગવતીસૂત્ર સુવાસ રે..... ॥૭॥
 ગાગિપદ સિટી સાતારામાં ધર્યું રે, મુક્તિવિજ્યગાગી ખાસ રે....
 અહમદનગરે વૈશાખશુદી ધમ્મીએ રે, કરતા પંચાસપદ નિવાસ રે..... ॥૮॥
 સૂરિ યશોદેવ નિશ્ચા વિશે રે, સંયમ લગનીમાં બેઉ જોડ રે.....
 ગુરુબંધુ પાણ ગુરુસરીખા ગાળ્યા રે, શિવવધૂ વરવાના ધરી કોડ રે..... ॥૯॥
 પૂના નગરીમાંહે સમોસર્યા રે, ગુરુવર પ્રેમ સૂરીશની સાથે રે....
 વિધવિધ તપતેજે શૂરા થયા રે, ગાતા ગુરુવરની સંગાથે..... ॥૧૦॥
 કાર્ગાટકમાંહી બીજપૂરે રે, વસીયા વર્ષાવાસ સોદ્ધાસ રે.....
 સુરત, પાટણમાં ચોમાસીયારે, વાસી ગુરુકુળના મુનિખાસરે... ॥૧૧॥
 ક્ષેત્રસ્પર્શના યોગે વિચર્યા રે, વિધવિધ દેશ હજારો ગાઉ રે.....
 પૂર્વ મુનિ સંયમ સંભારતા રે, કષ્ટ વેઠીને નિર્મલ થાઉં રે.... ॥૧૨॥
 વીશ અઠાવીશ શુભ સાલમાંરે, વર્ષાવાસ પાદલિમપુર રે....
 ગુરુવર આગુથકી ધાર્યું તિહા રે, સૂરિપદ વાધ્યુ અધિકુનૂર રે..... ॥૧૩॥
 વીશ એકુગત્રીશ માગસર તાણી રે, શુકલ બીજ દિવસ સુખકાર રે....
 ત્રીજુ પરમેષ્ઠીપદ પામીને રે, વ્હેતા ધુરા વિક્ષેપ ના લગાર રે... ॥૧૪॥
 અમદાવાદ શાંતિનગરે કીધું રે, ચાર્તુમાસ આરાધના સાર રે.....
 સંઘ ધર્મચક્ર તપસ્યા કરે રે, સાથે હેમચંદ્રસૂરિ ધાર રે..... ॥૧૫॥
 વાસાગા નવકાર નામે સંઘમાં રે, અંજન કરતા પ્રતિષ્ઠા આપ રે.....
 કીધા બહુલા ચોમાસા તિહા કને રે, સંઘ કહે આપ હો અમ મા-બાપ રે... ॥૧૬॥
 સંયમપર્યાય એકુગસાઠનો રે, સાધિક ત્રાણ સહસ ઉપવાસ રે....
 સહસ સાર્ધ એકાદશ આપના રે, આંબિલ યોગે ટાળ્યા અધત્રાસ રે... ॥૧૭॥
 કરવા અંતિમ ચોમાસુ આવતા રે, ભાવના ગિરનારની ગોદમાંહિ રે....
 લાવતા ચોમાસું કરવા ભાવુકો રે, ગાવતા નેમીશ ગીત ઉચ્છાંહી રે..... ॥૧૮॥

ઢાળ - પ

દુહા

નિગોદથી - ગૃહવાસથી, શિવપુર જવા કાજ;
નિસર્યા કરતા સાધતા, તારાણ તરણ જાડાજ. ॥૧॥
તપસપ્રાટ ગુરુવરા, જોડ ન જગમાં આપ;
દર્શનથી દુરિત ટળે, વંદન હર સંતાપ. ॥૨॥
ઉચ્છવળ આપની દેહડી, આતમનુ પ્રતિબિંબ;
નિર્મળ પિંડના ધારકા, દોષક્ષાલક જગ અંબ. ॥૩॥
નિસર્યા અમદાવાદથી, પાલીતાણાથી સ્વામ;
નિજ અંતિમ ઘડી જાણીને, ઈચ્છિત મૃત્યુ કામ. ॥૪॥
નેમીશ્વર જ્યાં શિવ થયા, થાશે અનાગત કાળ;
ચોવીશે જિનવર જિહાં, નિર્વાણી નિર્ધાર. ॥૫॥
ભાવતીર્થકર ભાવનુ, બળ વરવા પ્રભુ ખાસ;
ઠવાણા નિક્ષેપી પ્રભુ, નેમીશ્વરની આશ. ॥૬॥
ધરી અંતર પરિપલ સહી, બાવીશમાં જિન પાસ;
આવ્યા જૂનાગઢ વિષે, ગઢગિરનારે ખાસ. ॥૭॥
અંતિમ ચોમાસુ કીધું, તળેટી મોઝાર;
ધ્યેય સ્વરૂપ નેમીશને, ધ્યાયા અપરંપાર. ॥૮॥
ધ્યાને વળી રૈવતગિરિ, રાખી નજરે એક;
વિશ્રાંતિ શિવવાસમાં, કરવા પ્રભુ સુવિવેક. ॥૯॥
તપ તપતા, જપ જપતા, ધ્યાનદશા લયલીન;
જીવન મૃત્યુ વરી રહ્યા, કરી સૌ કર્મને ક્ષીણ. ॥૧૦॥
જિનભક્તિમાં લીન મના, પહોંચ્યા સુરવિમાન;
કાજ કીધુ નિજ હિતનું, વાંદુ સહુ ગુણખાણ. ॥૧૧॥

ઢાળ

(રાગ : બહેના રે.....)

ચાલ્યા રે..... છોડીને ચાલ્યા સુરિવર ગુણકાય
આંખોથી અશ્રુની ધારા છલકાય..... ॥૧॥
નિર્દોષ જીવન નિર્દોષ ભિક્ષા, કંટર જિનાજ્ઞા પાળી (૨)

ભક્તપ્રભુના ઘોર તપસ્વી, સંયમબાગના માળી (૨)

હૃદયે રે..... હૃદયે કોમળતા કહી ના કળાય..... ॥૨॥

વાન્સલ્ય વહેતુ સર્વ પ્રતિ પાણ , જાત પ્રતિ જે કઠોરા (૨)

ગ્લાનતાણી વૈયાવચ્ચ કરતા, સહાયપણું ધરનારા (૨)

વિનયી રે..... વિનય સમર્પણ આપનું કહાય..... ॥૩॥

સિદ્ધમુહૂર્તના દાતા હે ગુરુવર, વચનસિદ્ધિ અનોખી (૨)

દીર્ઘદષ્ટિ પાણ આપની નિરખી, હૃદયકમળથી પોંખી (૨)

અદ્ભુત રે..... અદ્ભુત ગુણ નીર સરિ ઉભરાય ..... ॥૪॥

દીક્ષા - શિક્ષા મુજને આપી, બહુજનના ઉપકારી (૨)

માળ પહેરાવી ઉપધાનની વળી, સંઘવી પદની પ્યારી (૨)

વ્રતમાં રે..... ગામે ગામ બાર વ્રતો ઉચ્ચરાય..... ॥૫॥

વિધવિધ રીતે વિધવિધ ગામો, વિધ વિધ ભક્તો પામ્યા (૨)

બાહ્ય અભ્યંતર ઉન્નતિ ઉંચી, આંતર શુદ્ધિ પ્રકામ્યા (૨)

નિજની રે..... નિજની શુદ્ધિથી બહુ હિત કરાય..... ॥૬॥

બહુ ઉપકારી એહવા ગુરુવર, શાશ્વત સુખડા લેવા (૨)

રાજનગરથી વિહરી આવ્યા, વિમલાચલમાં અખેવા (૨)

યાત્રા રે..... યાત્રા અંતિમ કીધી વાંદ્યા જિન પાય..... ॥૭॥

અંતિમ લક્ષ હતું ગુરુ આપનું, ગઢ ગિરનારે જાવું (૨)

ધ્યાન ધરી રૈવત-નેમિનું, બહુલા કર્મ ખપાવું (૨)

છેલ્લા રે..... છેલ્લા વિહારો ગિરનાર ભાણી થાય..... ॥૮॥

તળેટીમાં કીધુ ચોમાસું, ધ્યાન અટલ મન ધાર્યું,

બહુજન આવ્યા વર્ષાવાસે, જીવન તાસ અજવાળ્યું,

કાયા રે..... કાયાની માયા મેલી, સાધતા ઉપાય..... ॥૯॥

કરી ચોમાસુ તળેટીમાંહે ઉપરકોટમાં આવ્યા, (૨)

કાયા અશક્ત છતાંયે અવિરત ધ્યાનદશા મન ભાવ્યા, (૨)

પૂરવ રે... પૂરવ સન્મુખ ગિરિ નિરખાયા..... ॥૧૦॥

શશીકાંત આદિ સ્થાનિક ભક્તો, પ્રકાશવસા ધોરાજી (૨)

અમદાવાદના રાજુભાઈ, વૈયાવચ્ચ કરે જાજી (૨)

વક્ષભ રે ..... હેમવક્ષભ મુનિ નીત ખડે કાય.... ॥૧૧॥

નરરત્નસૂરિ વિનયચંદ્ર ને નયનરત્ન આગુગારા (૨)

અંતેવાસી કલ્યાગરા, મુનિ હેમવક્ષભ પ્રાગુપ્યારા (૨)

ઉત્તરા રે..... ઉત્તરાધિકારી નિજ સાત્વિક બનાય.... ॥૧૨॥

છનુ વરસની દેહડી તો યે સુમન સુગંધી કળાતું (૨)

હાડપિંજરની પાવન હડી, દેખીને દિલડું ઝુકાતું (૨)

આત્મા રે... આત્મ અધ્યાસની સીમાએ પહોંચાય.... ॥૧૩॥

સૌ સેવામાં ગુરુ તેરી, પાગ તમે જિનસેવામાં (૨)

છેલ્લી ઘડી તો યે આગ ન છંડી, ભાવતા હિત લેવામાં (૨)

સાધી રે.... સાધી સમાધિ છૂટ્યા પ્રાગુ પલાય.... ॥૧૪॥

વીશ એકોગસાઠ માગસર ચૌદશ ઉજળા ઉજળી રાતે (૨)

બારને ઓગાગ્યાવીશ મધ્ય, રાત્રિ મુહૂર્ત સંજતે (૩)

સ્વર્ગે રે.... સ્વર્ગે સીધાવ્યા હિતકર સૂરિરાય..... ॥૧૫॥

દેહપિંજર તવ ખાલી થયુ તે, હેયું અમારું ભરાયું (૨)

સૂનમૂન તુમસમ સૌએ થયાને, નયને નીર ઉભરાયું (૨)

રડતા રે... રડતા ન હિયડુને આંખો ધરાય.... ॥૧૬॥

વીજ પડી જાગે જીવનમાં, ભાવિક સહુ લુંટાયા (૨)

પ્રાગુથી પ્યારા ગુરુના વિરહમાં, જીવન સાર વિખરાયા (૨)

પુછીશું રે.... પુછીશું ક્યાં અમ હિત સદૃપાય ..... ॥૧૭॥

બેબાકળા સૌ ભક્તો થયા ને વિસ્તરતા સમાચાર (૨)

હાહાકાર જગે વરતાયો, ભક્તો ભાવુક નિરાધાર (૨)

દોડી રે.... દોડી આવીને દર્શન અંતિમ કરાય..... ॥૧૮॥

પાલખીમાં પધરાવ્યા ગુરુને, જય જય નંદા કહેતા (૨)

પાવન ગુરુની પાલખી પાવન, નિજ સ્કંધેથી વહેતા (૨)

ચોટે રે..... ચોટે ને ચોકે જુનાગઢમાં ફેરવાય... આંખોથી.... ॥૧૯॥

થઈને તળેટી સહસ્રાવનમાં, પ્રભુ સન્મુખ લાવ્યા (૨)

ચંદન કાષ્ટમાં સ્થાપી કાયા, અગ્નિદાહ દેવાયા (૨)

ઉંચી રે..... ઉંચી ઉછામાગીથી શિશ જૂકાય..... ॥૨૦॥

ભડભડ જવાળા ભસ્તિભૂત થઈ, પંચભૂતો વિખરાયા (૨)

તો પાગ મારા પ્રાગુના પ્યારા, ગુરુ ના ભૂલ્યા ભૂલાયા (૨)

દર્શન રે..... દર્શન ભક્તોને સમાગામાં દેવાય..... ॥૨૧॥

હિતકારી હે ગુરુ વર મારા, અવિરત હિયડે રહેજો (૨)

માંગાળી મારી હિતને કાળે, દિલડે સ્થાપી કહેજો (૨)

શુકન રે..... શુકન આપીને સમાગે જાજો સૂરિરાય..... ૨૨

સૂરિજી વીશમી શતાબ્દિતાગો, ઈતિહાસ અનેરો લખાયો (૨)

ઋગુમુક્તિ હેતે જીવનારા, તુજથી સંઘ કમાયો (૨)

જીવન રે..... જીવનગંગામાં નિત્ય સ્નાન કરાય..... ॥૨૩॥

યાવચ્ચંદ્રદિવાકર સૂરિવર, પ્રેમની નિશ્રાધારી (૨)

સંયમશૂરા તપથી તાજ, મહિમા અપરંપારી (૨)

આવો રે..... આવો રે દર્શન દેવા પ્રતીક્ષા કરાય..... ॥૨૪॥

કળશ

વીરશાસને ‘સૂરિ પ્રેમ’ - ત્રિભુવનભાનુ-ધર્મજિતેશ્વરા

જયઘોષસૂરિ સામ્રાજ્યમાં ગાયા હિમાંશુસૂરીશ્વરા

વીશ સાઠ આશ્વિન પંચમી વદી પુન્યનગરમાંહે રહી

ચોમાસુ ગોડી પાર્શ્વ છાંયે બની જગતવક્ષભ વહી - ॥૧॥

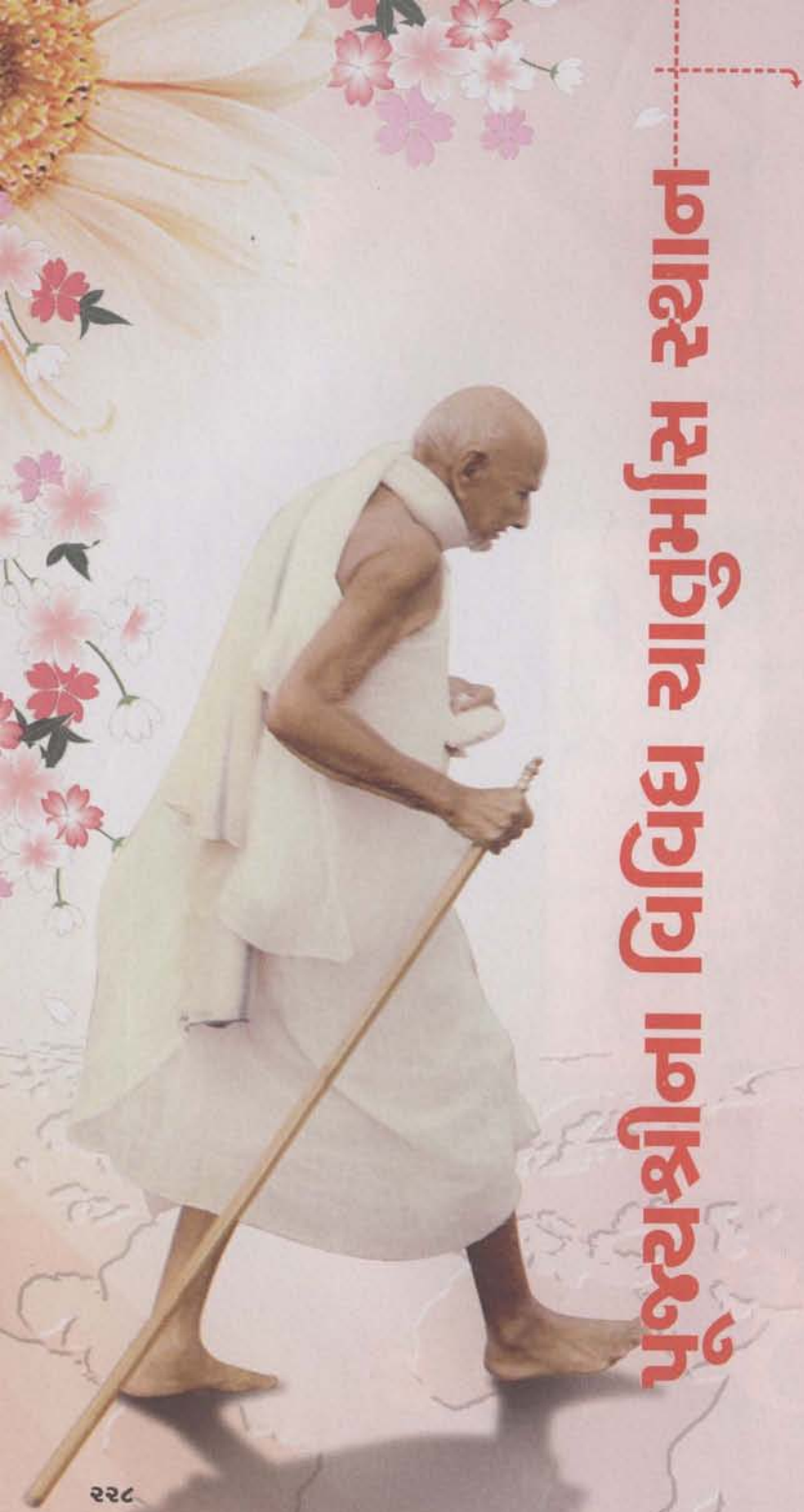

पञ्चदश

પંજયશ્રીના વિવિધ ચાતુર્માસ સ્થાન

ચાતુ. ક્રમ	વિક્રમ સંવત	ઈ. સ. સંવત	ગામ-સ્થળ	રાજ્ય
૧	૧૯૯૦	૧૯૩૪	અમદાવાદ જહાંપનાની પોળ	ગુજરાત
૨	૧૯૯૧	૧૯૩૫	રાધનપુર	ગુજરાત
૩	૧૯૯૨	૧૯૩૬	અંધેરી(મુંબઈ)ઈર્લા	મહારાષ્ટ્ર
૪	૧૯૯૩	૧૯૩૭	પુના કેમ્પ	મહારાષ્ટ્ર
૫	૧૯૯૪	૧૯૩૮	કરાડ	મહારાષ્ટ્ર
૬	૧૯૯૫	૧૯૩૯	સુરત	ગુજરાત
૭	૧૯૯૬	૧૯૪૦	હળવદ	ગુજરાત
૮	૧૯૯૭	૧૯૪૧	મુંબઈ	મહારાષ્ટ્ર
૯	૧૯૯૮	૧૯૪૨	ખંભાત	ગુજરાત
૧૦	૧૯૯૯	૧૯૪૩	અમદાવાદ જ્ઞાનમંદિર	ગુજરાત
૧૧	૨૦૦૦	૧૯૪૪	અમદાવાદ	ગુજરાત
૧૨	૨૦૦૧	૧૯૪૫	શિનોર	ગુજરાત
૧૩	૨૦૦૨	૧૯૪૬	પાલી	રાજસ્થાન
૧૪	૨૦૦૩	૧૯૪૭	ફલોદી	રાજસ્થાન
૧૫	૨૦૦૪	૧૯૪૮	પાલીતાણા વંડાનો ઉપાશ્રય	ગુજરાત
૧૬	૨૦૦૫	૧૯૪૯	ધંધુકા	ગુજરાત
૧૭	૨૦૦૬	૧૯૫૦	વાંકાનેર	ગુજરાત
૧૮	૨૦૦૭	૧૯૫૧	જુનાગઢ હેમાભાઈનો વંડો	ગુજરાત
૧૯	૨૦૦૮	૧૯૫૨	પાલિતાણા નિવૃત્તિનિવાસ	ગુજરાત
૨૦	૨૦૦૯	૧૯૫૩	માણેકપુર	ગુજરાત
૨૧	૨૦૧૦	૧૯૫૪	ઘેટી	ગુજરાત
૨૨	૨૦૧૧	૧૯૫૫	અમદાવાદ જ્ઞાનમંદિર	ગુજરાત
૨૩	૨૦૧૨	૧૯૫૬	ભાયખાલા મુંબઈમોતીશા	મહારાષ્ટ્ર

ચાતુ. ક્રમ	વિક્રમ ઈ.સ. સંવત સંવત	ગામ-સ્થળ	રાજ્ય
૨૪	૨૦૧૩ ૧૯૫૭	પૂના (કેમ્પ)	મહારાષ્ટ્ર
૨૫	૨૦૧૪ ૧૯૫૮	સાંગલી	મહારાષ્ટ્ર
૨૬	૨૦૧૫ ૧૯૫૯	બીજાપુર	કર્ણાટક
૨૭	૨૦૧૬ ૧૯૬૦	નવાડીસા-રીસાલા	ગુજરાત
૨૮	૨૦૧૭ ૧૯૬૧	સાણંદ	ગુજરાત
૨૯	૨૦૧૮ ૧૯૬૨	સાણંદ	ગુજરાત
૩૦	૨૦૧૯ ૧૯૬૩	લીંબડી	ગુજરાત
૩૧	૨૦૨૦ ૧૯૬૪	નડીયાદ	ગુજરાત
૩૨	૨૦૨૧ ૧૯૬૫	પાટણ મંડપનો ઉપાશ્રય	ગુજરાત
૩૩	૨૦૨૨ ૧૯૬૬	અમદાવાદ ગીરધરનગર	ગુજરાત
૩૪	૨૦૨૩ ૧૯૬૭	વલ્લભીપુર ગામમાં	ગુજરાત
૩૫	૨૦૨૪ ૧૯૬૮	વિરમગામ	ગુજરાત
૩૬	૨૦૨૫ ૧૯૬૯	ગાંધીધામ	કર્ણાટક
૩૭	૨૦૨૬ ૧૯૭૦	વાવ (બનાસકાંઠા)	ગુજરાત
૩૮	૨૦૨૭ ૧૯૭૧	જૂનાગઢ હેમાભાઈનો વંડો	ગુજરાત
૩૯	૨૦૨૮ ૧૯૭૨	ધંધુકા	ગુજરાત
૪૦	૨૦૨૯ ૧૯૭૩	જામનગર	
		પાઠશાળા ઉપાશ્રય	ગુજરાત
૪૧	૨૦૩૦ ૧૯૭૪	જામનગર દિગ્વિજય પ્લોટ	ગુજરાત
૪૨	૨૦૩૧ ૧૯૭૫	વાંકાનેર	ગુજરાત
૪૩	૨૦૩૨ ૧૯૭૬	ધેટી	ગુજરાત
૪૪	૨૦૩૩ ૧૯૭૭	જૂનાગઢ હેમાભાઈનો વંડો	ગુજરાત
૪૫	૨૦૩૪ ૧૯૭૮	વેરાવળ	ગુજરાત
૪૬	૨૦૩૫ ૧૯૭૯	જૂનાગઢ હેમાભાઈનો વંડો	ગુજરાત

ચાતુ. ક્રમ	વિક્રમ ઈ.સ. સંવત સંવત	ગામ-સ્થળ	રાજ્ય
૪૭	૨૦૩૬ ૧૯૮૦	વાંકાનેર	ગુજરાત
૪૮	૨૦૩૭ ૧૯૮૧	જૂનાગઢ હેમાભાઈનો વંડો	ગુજરાત
૪૯	૨૦૩૮ ૧૯૮૨	અમદાવાદ ગીરધરનગર	ગુજરાત
૫૦	૨૦૩૯ ૧૯૮૩	સાણંદ	ગુજરાત
૫૧	૨૦૪૦ ૧૯૮૪	ગારીયાધાર	ગુજરાત
૫૨	૨૦૪૧ ૧૯૮૫	શિહોર	ગુજરાત
૫૩	૨૦૪૨ ૧૯૮૬	જૂનાગઢ હેમાભાઈનો વંડો	ગુજરાત
૫૪	૨૦૪૩ ૧૯૮૭	વાંકાનેર	ગુજરાત
૫૫	૨૦૪૪ ૧૯૮૮	અમદાવાદ	
		વાસણા(નવકાર ફ્લેટ)	ગુજરાત
૫૬	૨૦૪૫ ૧૯૮૯	રાજકોટ પ્રહ્લાદપ્લોટ	ગુજરાત
૫૭	૨૦૪૬ ૧૯૯૦	જૂનાગઢ હેમાભાઈનો વંડો	ગુજરાત
૫૮	૨૦૪૭ ૧૯૯૧	અમદાવાદવાસણા(નવકારફ્લેટ)	ગુજરાત
૫૯	૨૦૪૮ ૧૯૯૨	અમદાવાદ શાંતિનગર	ગુજરાત
૬૦	૨૦૪૯ ૧૯૯૩	અમદાવાદ વાસણા(નવકારફ્લેટ)	ગુજરાત
૬૧	૨૦૫૦ ૧૯૯૪	અમદાવાદ શૈક્ષણિક એપા.	ગુજરાત
૬૨	૨૦૫૧ ૧૯૯૫	અમદાવાદ આંબાવાડી+વાસણા(ન.ઉ)	ગુજરાત
૬૩	૨૦૫૨ ૧૯૯૬	અમદાવાદ સોલારોડ + રેવાસંઘ	
		+ વાસણા	ગુજરાત
૬૪	૨૦૫૩ ૧૯૯૭	અમદાવાદ વાસણા(નવકાર ફ્લેટ)	ગુજરાત
૬૫	૨૦૫૪ ૧૯૯૮	અમદાવાદવાસણા(નવકાર ફ્લેટ)	ગુજરાત
૬૬	૨૦૫૫ ૧૯૯૯	માણેકપુર	ગુજરાત
૬૭	૨૦૫૬ ૨૦૦૦	અમદાવાદ મેમનગર	ગુજરાત
૬૮	૨૦૫૭ ૨૦૦૧	પાલિતાણા+ધેટી પ્રતાપનિવાસ	ગુજરાત
૬૯	૨૦૫૮ ૨૦૦૨	જૂનાગઢ ગિરનારતળેટી	ગુજરાત

સ્મૃતિગ્રંથ પ્રકાશનમાં લાભ લેનાર

: સહયોગ દાતા :

- (૧) તપોવન સંસ્કારધામ - નવસારી
(પ.પૂ.પં. ચન્દ્રશેખર મ.સા.ની પ્રેરણાથી જ્ઞાનખાતામાંથી)
- (૨) શ્રી શ્વે. મૂ. જૈન સંઘ - નવરકાર ફ્લેટ - વાસણા, અમદાવાદ.
- (૩) સેવંતીલાલ કાળીદાસ શાહ (માણેકપુરવાળા)

: આધાર સ્તંભ :

- (૧) શ્રી ભીડભંજન પાર્શ્વનાથ જૈન સંઘ - ગોદાવરીનગર, વાસણા, અમદાવાદ. (પ.પૂ. મુનિરાજ તત્ત્વરુચિ મ.સા.ની પ્રેરણાથી)
- (૨) શાંતાકુળજૈન સંઘ-કુંથુનાથ જૈન દેરાસર-મુંબઈ.
(પ.પૂ.આ. જયસુંદર સૂ.મ.સા.ની પ્રેરણાથી જ્ઞાનખાતામાંથી)
- (૩) શ્રી શૈફાલી શ્વે. મૂ. પૂ. તપ. સંઘ - અમદાવાદ.
- (૪) શ્રી શ્રેયસ્કર પાર્શ્વભક્તિ શ્વે. સંઘ- ડોંબીવલી - મુંબઈ.
- (૫) ડો. મહાસુખભાઈ વી. મહેતા - જુનાગઢવાળા.
- (૬) ડો. હસમુખભાઈ બી. શાહ - શાહીબાગ, અમદાવાદ.
- (૭) ડાહ્યાલાલ છગનલાલ શાહ - મેમનગર, અમદાવાદ.
- (૮) શ્રીપાળભાઈ/શ્રેણીકભાઈ દીનેશભાઈ પટવા-વાસણા, અમ.
(પ.પૂ. જ્ઞાનવલ્લભવિજયજી મ.સા.ની પ્રેરણાથી)

: સૌજન્ય :

- (૧) વાંકાનેર જૈન સંઘ - વાંકાનેર
- (૨) પ્રહલાદ પ્લોટ જૈન શ્વે. સંઘ - રાજકોટ
- (૩) શ્રી પંચવટી શ્વે. મૂ. સંઘ - રાજકોટ
- (૪) શ્રી ઘેટી શ્વે. મૂ. તપ. સંઘ - ઘેટી
- (૫) માતુશ્રી મૂળીબેન અંબાલાલ શાહ
(વૈરાગ્યદેશનાદક્ષ પ.પૂ. આ. હેમચંદ્ર સૂ. મ.સા. ની પ્રેરણાથી)
- (૬) માતુશ્રી નયનબાળા બાબુભાઈ સી. જરીવાલા પરિવાર.
(વૈરાગ્યદેશનાદક્ષ પ. પૂ. આ. હેમચંદ્ર સૂ. મ.સા. પ્રેરણાથી)
- (૭) શ્રી સારંગપુર તળીયાનીપોળ - અમદાવાદ.
- (૮) મનહરભાઈ ઉકાભાઈ શાહ પરિવાર (વાંકાનેરવાળા) - અમદાવાદ.
હ. પંકજભાઈ
- (૯) જૈન શ્વે. મૂ. પૂ. સંઘ - જુનાગઢ.

: શુભેચ્છક :

- (૧) પ્રવિણચંદ્ર વાડીલાલ શાહ (વાંકાનેરવાળા) - અમદાવાદ.
- (૨) સેવંતીલાલ માનચંદ શાહ - મુંબઈ
- (૩) તારાચંદ પરષોત્તમદાસ શેઠ પરિવાર - જુનાગઢ
- (૪) અશ્વિનભાઈ ચંપકલાલ વોરા - દહીંસર- મુંબઈ
- (૫) મુનિસુવ્રત સ્વામી શ્વે. તપ. જૈન સંઘ-ડોંબીવલી
- (૬) કાંતીલાલ પી. શાહ (માણેકપુરવાળા) - મુંબઈ
- (૭) સ્વ. મફતલાલ મગનલાલ શાહ (માણેકપુરવાળા) - મુંબઈ

- હ. કાંતીલાલ એમ. શાહ
- (૮) રોહિણીશ્રીજી સામયિક મંડળના બહેનો - વાસણા, અમદાવાદ
- (૯) અમરચંદ સુખલાલ શેઠ પરિવાર (સાણંદવાળા) અમદાવાદ
હ. સુરેશભાઈ, ઈન્દીરાબેન, તેજસ, રાહુલ, રીમા
- (૧૦) શ્રી ધર્મજિતસૂરિ આરાધના ભવન ટ્રસ્ટ-કરાડ (મહારાષ્ટ્ર)
હ. કાંતિલાલ પોપટલાલ શાહ (પ.પૂ. પં. પ્રશાંતવલ્લભવિજયજી મ.સા.ની પ્રેરણાથી)
- (૧૧) રાજસ્થાની જૈન સંઘ સોમવાર પેઠ પુના.
સા. રત્નકીર્તિશ્રીજીની તપારાધના તથા સા. કલ્પનિધિશ્રીજીની વર્ધમાનતપની ૧૦૦ મી ઓળીની આરાધના નિમિત્તે.
- (૧૨) કેતનભાઈ પી. શેઠ - જુનાગઢ.
- (૧૩) વિરેનભાઈ એ. વસા - જુનાગઢ.
- (૧૪) શાહ ઉમેદચંદ રૂગનાથ હ. હેમેન્દ્રભાઈ - સુરત.
- (૧૫) મનસુખલાલ નેમચંદભાઈ દેસાઈ - અમદાવાદ.
- (૧૬) ગિરનાર ચાતુર્માસિક આરાધક બહેનો તરફથી ભેટ
(જ્ઞાનખાતામાંથી)

: અનુમોદક :

૧. અમૃતલાલ આણંદજી મહેતા - જામનગર
૨. મોહનલાલ ધરમશી શાહ (થીકા) કેન્ચા
૩. જયંતીલાલ કરમશી હરીયા (નાઈરોબી) કેન્ચા
૪. હીરાગૌરી જયંતીલાલ વોરા-ધોરાજી
૫. રંગીલદાસ રણછોડદાસ સુતરીયા - જામનગર
૬. જેઠાલાલ દેવશીભાઈ ખીમશીયા - મુંબઈ

૭. કાંતીલાલ દેવચંદ શાહ - વાંકાનેર
૮. કમળાબેન ચંપકલાલ વોરા - કાંદીવલી-મુંબઈ
૯. ઉમેદચંદ પાનાચંદ શાહ-વાંકાનેર
૧૦. ચીમનલાલ ધીરજલાલ સંઘવી - જુનાગઢ
૧૧. પુષ્પાબેન ધીરજલાલ શાહ - ઘેટી
૧૨. દિનેશભાઈ બેચરદાસ શાહ (વિરમગામ)
૧૩. ગુણવંતભાઈ હેમતલાલ વોરા (વાંકાનેરવાળા) મુંબઈ
૧૪. સુમિત્રાબેન બચુભાઈ શાહ વાસણા - અમદાવાદ
૧૫. જલગાવં સંઘના બહેનો તરફથી જ્ઞાનખાતામાંથી
૧૬. મનમોહનચંદ કાનુગા - રાયપુર (એમ.પી.)
૧૭. શ્રીમતી લીલાવંતીબેન નવનીતલાલ વોરા - જુનાગઢ.

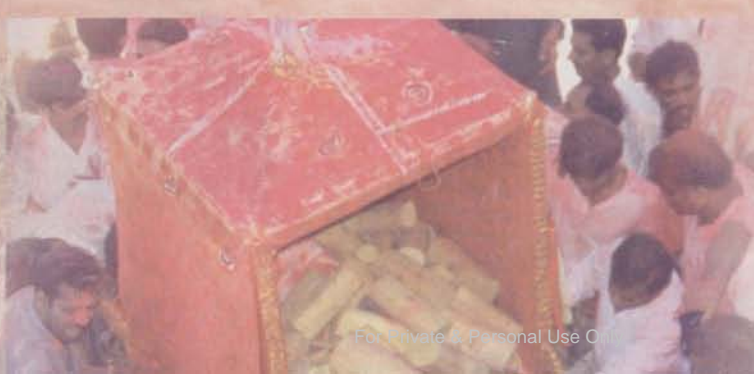
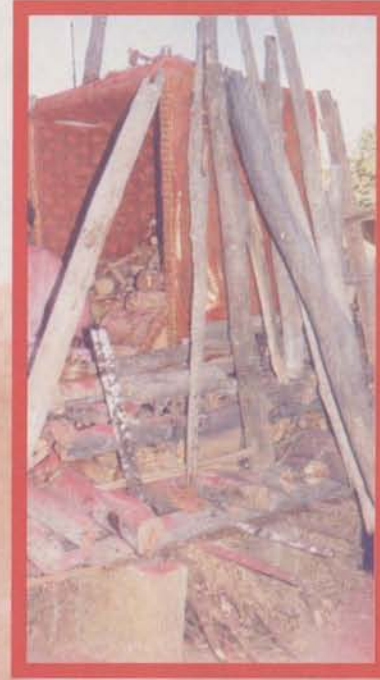
૧,૦૦૮=૦૦ નટવરલાલ વાડીલાલ શાહ - અમદાવાદ
૧,૦૦૮=૦૦ કરશનદાસ લલ્લુભાઈ બારભાયા - અમ.
૧,૦૦૧=૦૦ અનોપચંદ સી. શાહ - ઘાટકોપર
૧,૦૧૧=૦૦ દલપતભાઈ ડાહ્યાભાઈ સવાણી પરિવાર
વાંકાનેર
૧,૧૬૬=૦૦ અનોપચંદ વેલચંદ શાહ (ઘેટીવાળા) સુરત
૫૦૦=૦૦ એક સદ્ગૃહસ્થ તરફથી

**સમજી શક્યાના આપના દિલના દર્દને,
અર્પણ કરીએ અશ્રુઓના પુષ્પહાર, શ્રદ્ધા**

થે સમેટી દઈને તમો મુક્ત થઈ ગયા,
મે સ્વીકારજો કે તમે આઝાદ થઈ ગયા.

સ્ત્રી સમ્રાટ પૂજ્યશ્રીની પાવન
જાના અનેકવિધ પ્રસંગોનું
લાક્ષણિક પ્રસંગાવલોકન.

સહસ્રાવન તીર્થોધ્ધારક, તપસ્વી સમ્રાટ

Putting his best foot forward

REMEMBER Lewis Carroll's *Old Father William* who despite his venerable age still did somersaults and balanced eels on his nose? The exuberance may be lacking but *Himanshu Surishwar Maharaj* has a lot of fire burning in him, even at 92. The Jain

acharya disdains to use a doli or wheelchair. A sturdy stick is all the prop he needs. His mind is razor-sharp and memory incredible. The nonagerian attributes this vigour to his diet for the last 15 years: just one meal of boiled food a day without any ghee, oil, sugar, sweets or even milk or curd.

પૂજ્ય

હિમાંશુસૂરિ મહારાજની

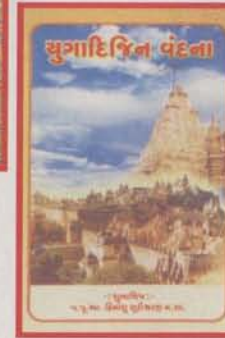
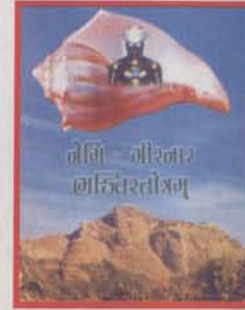
પાવન પ્રેરણાથી

સાહિત્ય સર્જન

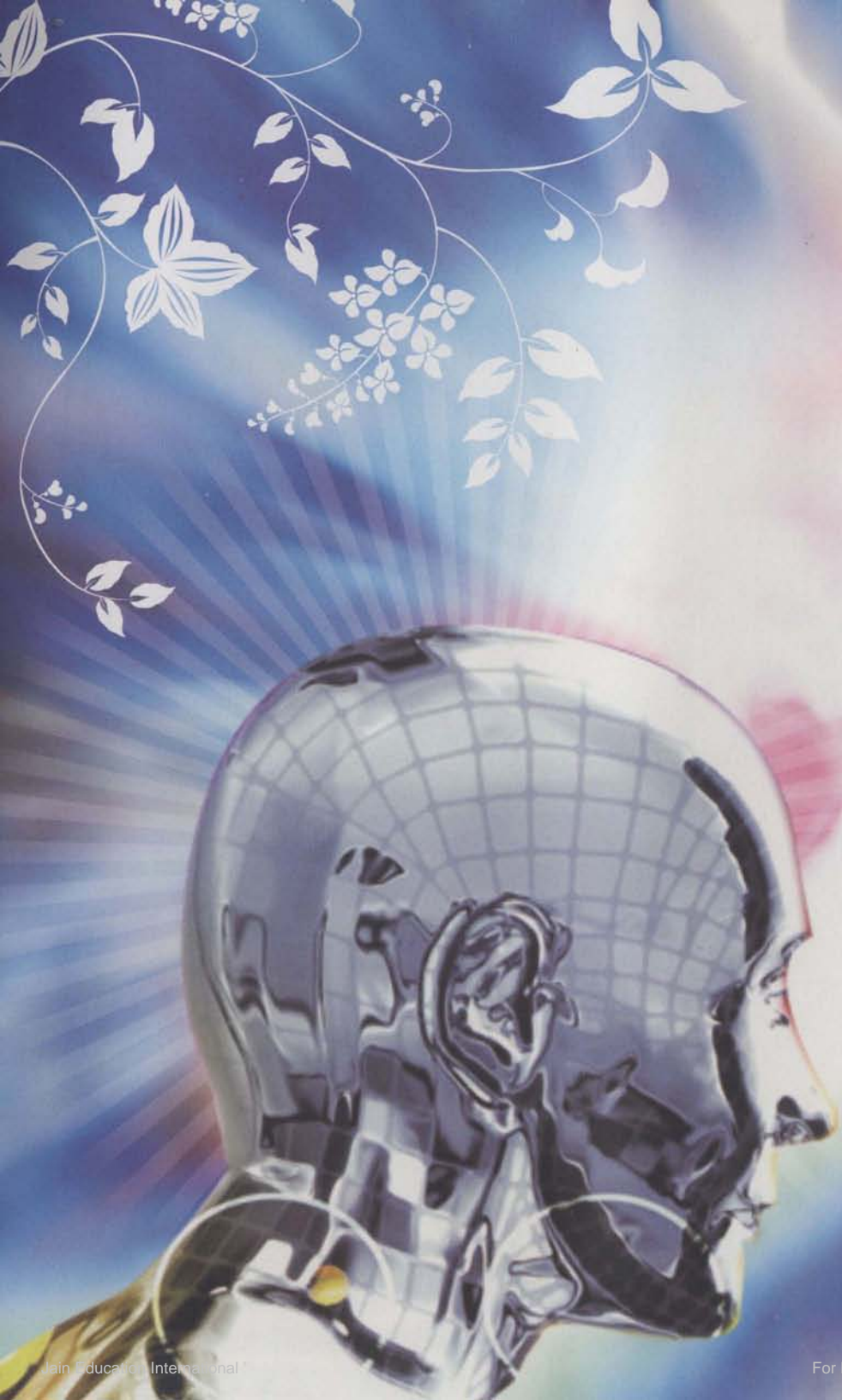

સ્વ. પ. પૂ. આચાર્ય ભગવંતશ્રીની પાવનીય પ્રેરણા અને આશિષથી ધર્મઆરાધનામાં ડગ માંડી રહેલ આત્માઓ માટે મુનિ હેમવલ્લભ વિજયજી દ્વારા સંકલિત સાહિત્ય.

૧. પરમપદ તરફ પગલાં...	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૨. ચિંતન ઝરણું	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૩. મન સાથે મુલાકાત	
૪. યુગાદિ જિનવંદના	
૫. સાહિબા વાસુપૂજ્ય જિણંદા...	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૬. નવકાર ઉતારે ભવપાર...	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૭. માણેકપુરથી મુક્તિપુરી	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૮. ચાલો ! વર્ધમાન સામાયિક કરીએ	
૯. પ્રથમ મંગલમ્	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૧૦. તું પ્રભુ માહરો	
૧૧. ગિરનાર ગુણગૂંજન	
૧૨. વિરાધનાથી વિરામ ચાને ચોદનિયમ અને આરાધનાનો આરંભ	
૧૩. નિરખ્યો નેમિજિણંદને...	(આવૃત્તિ ૧-૨-૩)
૧૪. નહિ જાઉં નરકની ગેદે...	
૧૫. ભાવે જિનવર પૂજ્યએ...	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૧૬. ભક્તિઝરણું	
૧૭. ગિરનાર-નેમિભક્તિસ્તોત્રમ્	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૧૮. મનોમંથન	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૧૯. સંયમની કેડી	(આવૃત્તિ ૧-૨)
૨૦. ગિરનાર ગિરિવર યાત્રાવિધિ	
૨૧. પરમપદ તરફ પગલાં...	
૨૨. શ્રી નવપદજી આરાધના વિધિ	

**‘સ્મૃતિ’નો સ્વભાવ જ એવો છે કે -
આપણા કહેવાથી આવતી નથી!
આપણા કહેવાથી જાતી નથી !**

શ્રુત્વા ગુરોચો, ધૃત્વા ચિત્તેઙ્ગાત્વા ચ તદ્ગુણં,
નાજ્ઞોતિ સદ્ગતે સૌખ્યમકુર્વાણો ક્રિયઃ રુચિમ્.

ગરૂવરનું વચન સાંભળીને, એને ચિત્તમાં ધારણ કરીને,
એના ગુણને જાણીને આચરણમાં નહીં મૂકનાર અર્થાત્
ક્રિયાપ્રત્યે અરુચિ ધારણ કરનાર સદ્ગતિના સુખ પામી નથી શકતો.

અજ્ઞ કયથ્થો જમ્મો,
અજ્ઞ કયથ્થં ચ જીવિયં મજ્ઞઃ
જેણ તુદ્ધ દંસણામય-રસેણ સિત્તાઈં નયણાઈં

હે ગુરુવર ! આપના દર્શનરૂપી અમૃતરસથી
મારા નયનોનું સિંચન થવાથી
આજે મારો જન્મ અને જીવન ફૃતાર્થ થયા છે.

સંપડૂ દૂસમ સમયે, વીસડૂ થોવોસિ જરૂસ ધમ્મગુણો;
બહુમાણો કાયવ્વો, તરૂસ સયા ધમ્મબુદ્ધિય.

વર્તમાન દૂષમકાળમાં જેના જીવનમાં
થોડો પણ ધર્મતોગુણ દેખાય તો સદા માટે
ધર્મબુદ્ધિથી તેના ગુણો પ્રત્યે બહુમાન કરવા યોગ્ય છે.

દુલ્લહો જિણિંદધમ્મો, દુલ્લહો જીવાણ માણુસો જન્મો;
લહ્દેવિ મણુઅજન્મે, અહ્દુલ્લહા સુગુરુસામઁગી.

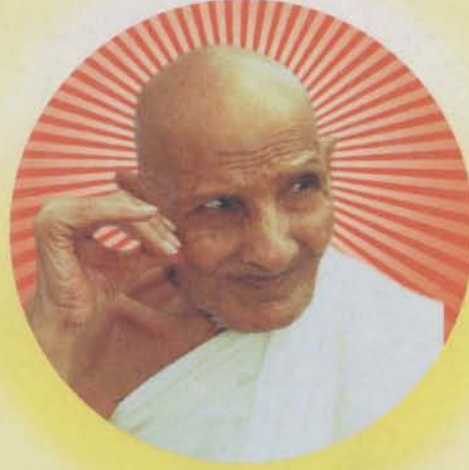
જિનેશ્વર પરમાત્માનો ધર્મ દુર્લભ છે,
જીવોને મનુષ્ય જન્મ મેળવો પણ દુર્લભ છે
અને મનુષ્ય જન્મ મેળવાં છતાં પણ સુગુરુની પ્રાપ્તિ અતિદુર્લભ છે.

“જો ક્ષપકષેલીનો કાળ હોત તો
હિમાંશુવિજય ક્ષપકષેલી માંડી અવશ્ય
કેવળજ્ઞાન પામી જાય એવો ઉગ્રકોટીનો તપ કરે છે.”

પ.પૂ.આ.શ્રી પ્રેમસૂરીશ્વરજી મ.સા.

“હિમાંશુવિજય અને નરરત્નવિજય આ બન્ને મહાત્માઓ
અમારા સમુદાયની આંખ છે.”

પ.પૂ.આ.શ્રી રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.

તમે સૌ ડોક્ટરી ઉપચાર માટે મને મુંબઈ લઈ જવા માંગો છોપરંતુ મારું મન
તો અમદાવાદમાં બિરાજમાન સંઘસ્થવિર પ. પૂ. આ.શ્રી ભદ્રંકર સૂ. મ.સા. તથા
મહાન તપસ્વી પ. પૂ. આ. શ્રી. હિમાંશુ સૂ.મ.સા.ની સેવામાં જવાનું છે

પ. પૂ. આ. ભુવનભાનુ સૂ. મ.સા.